

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

ความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ของไทยในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง
(จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี)

โดย

ดร.สมพงษ์ ธิงไชย และคณะ

คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

30 เมษายน 2547

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการ

ความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
ของไทยในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง
(จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี)

คณะผู้วิจัย

ดร.สมพงษ์ ธิงไชย

นายพิเศษ เสนาวงษ์

พ.อ. ผศ.พินัย วิถีสวัสดิ์

ชุดโครงการนโยบายและแผนการท่องเที่ยว

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

บทสำหรับผู้บริหาร

1. แนวคิดและวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

แม่น้ำโขง เป็นแม่น้ำที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก ไหลผ่านหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย และอินโดจีน มีประวัติศาสตร์ อารยธรรม ตลอดจนแนวลุ่มน้ำโขงที่สืบทอดหลายชาติพันธุ์ ชุมชนในประเทศต่างๆ ตามลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ ไทย ลาว จีนตอนใต้ เมียนมาร์ กัมพูชา ตลอดจนเวียดนาม ต่างก็มีความผูกพันกับแม่น้ำโขงมาช้านาน ทำให้เกิดเป็นอู่อารยธรรมที่หลากหลาย เป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญของประเทศต่างๆ ซึ่งอยู่ในแนวลุ่มน้ำนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกระแสการฟื้นฟูประเทศจากปัญหาเศรษฐกิจที่ผ่านมา ภาครัฐมีนโยบายในการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งมีอยู่อย่างหลากหลาย และได้เปรียบชาติอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน มาเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลในการประสบความสำเร็จอย่างเด่นชัดในช่วงเวลาที่ผ่านมา ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตามแนวแม่น้ำโขง ซึ่งมีอย่างหลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และงานเทศกาล ประเพณี ล้วนแล้วแต่เป็นที่สนใจของทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ ดังนั้น หากมีการพัฒนาส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ (Tourism Hub) หรือเป็นประตูสู่อินโดจีน (Gateway) ด้วยศักยภาพของพื้นที่ที่สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวได้ทั้งทางบก และการท่องเที่ยวทางเรือตามลำน้ำโขง พื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงนี้จะมีศักยภาพเป็นส่วนหนึ่ง ที่สามารถเสริมสร้างให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นและเข้าสู่ระดับสากล

ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าประชาชนและองค์กรในท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นๆ มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในสัมฤทธิ์ผลของการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งในการพิจารณาเชิงนโยบาย การวางแผน การจัดหางบประมาณ การพัฒนาความพร้อมของพื้นที่ และการทำนุบำรุงดูแลรักษา ดังนั้น การมีส่วนร่วมและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล กลุ่มหรือองค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจเอกชนซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นตั้งอยู่ อย่างไรก็ตาม บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้น ในการส่งเสริมและพัฒนากิจการทางด้านต่างๆ ทั้งนี้ตามนัยสำคัญที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในมาตราที่ 78 ที่ระบุว่า

“รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานตรวจสอบสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น” และมาตราที่ 79 ที่ระบุว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน”

นอกจากนี้ นโยบายของหน่วยงานต่างๆ ในทุกด้านยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการบริหารจัดการต่างๆ ซึ่งรวมทั้งการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวด้วย ดังที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาวิจัยเพื่อวิเคราะห์ถึงความพร้อม การเสริมสร้างความพร้อมในการบริหารจัดการ และการให้บริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย โดยใช้พื้นที่กลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่างเป็นกรณีศึกษา

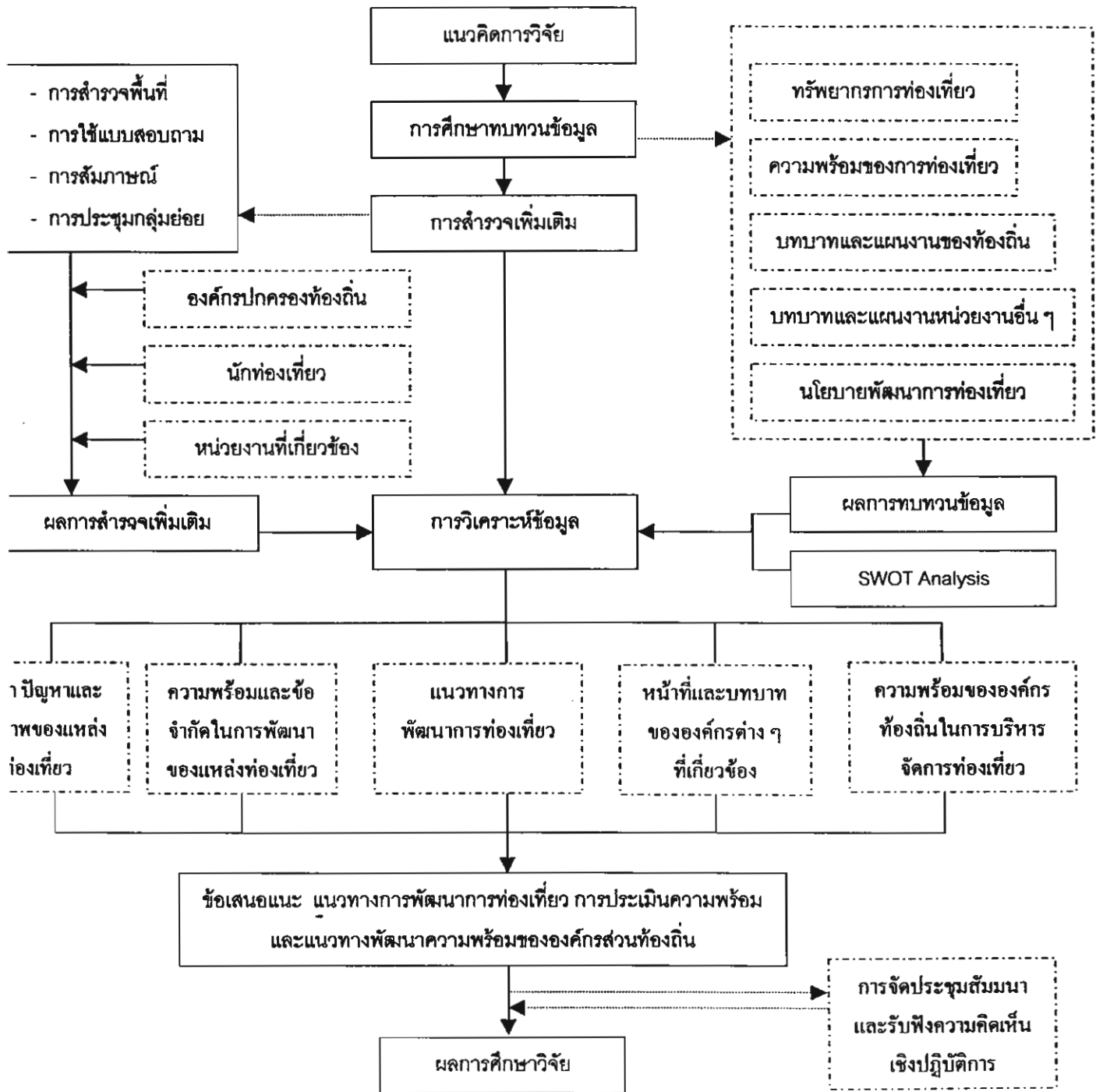
การศึกษาวิจัยนี้ กำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสถานภาพทางการท่องเที่ยวและศักยภาพในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่างซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ลุ่มน้ำแม่น้ำโขง
2. เพื่อวิเคราะห์และประเมินบทบาท อำนาจหน้าที่ ความรู้ ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการและให้บริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
3. เพื่อประเมินความพร้อมและนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดแนวทางการวิจัยทั้งในการทบทวนเอกสารรายงานวิจัยต่างๆ และการสำรวจเพิ่มเติมในพื้นที่ศึกษา โดยมีกระบวนการขั้นตอนและวิธีวิเคราะห์ วิจัย ดังนี้

แนวคิดและขั้นตอนการวิจัย

3. กลุ่มตัวอย่างและการสำรวจข้อมูลในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ซึ่งแบ่งระดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการศึกษาวิจัยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเทศบาล กลุ่มองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบล โดยกำหนดศึกษากลุ่มตัวอย่างเฉพาะพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ตามทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ท.ศ.2543) ครอบคลุมทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย

1. กลุ่มเทศบาล ประกอบด้วย

- เทศบาลนคร 1 แห่ง คือ เทศบาลนครอุบลราชธานี
- เทศบาลเมือง 2 แห่ง คือ เทศบาลเมืองมุกดาหาร และเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ
- เทศบาลตำบล 7 แห่ง ในจังหวัดอำนาจเจริญ 4 แห่ง และจังหวัดอุบลราชธานี 3 แห่ง

2. กลุ่มองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 3 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร องค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

3. กลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่ 3 จังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่รวม 41 แห่ง

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจโครงสร้างของนักท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นข้อมูลประกอบในด้านการตลาดการท่องเที่ยว ส่วนหนึ่ง และเป็นข้อมูลประกอบเกี่ยวกับบริหารจัดการและการให้บริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยดำเนินการด้วยการใช้แบบสอบถาม โดยทำการสำรวจเก็บข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวหลักของพื้นที่ศึกษาวิจัยทั้ง 3 จังหวัด รวม 454 ชุด

ในการศึกษาบทบาทการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาลเมืองและเทศบาลนครที่ผ่านมา และข้อเสนอแนะหรือความต้องการความร่วมมือจากองค์กร

ปกครองท้องถิ่นดังกล่าวในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในอนาคต โดยใช้การสัมภาษณ์ หรือ การประชุมกลุ่มย่อยตามแต่โอกาส โดยมีองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น หอการค้าจังหวัด สำนักงาน การท่องเที่ยว สมาคม ชมรมหรือคณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง กับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ตัวแทนผู้ ประกอบการโรงแรม ที่พัก เป็นต้น

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้มีการนำผลการศึกษาเบื้องต้นมาจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อ ระดมความคิดเห็นในพื้นที่แต่ละจังหวัด โดยเชิญผู้นำ อบจ. และอบต. ที่มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่ และ อบต. ที่มีแหล่งที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวรวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และ ผู้ทรงคุณวุฒิและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยร่วมกับคณะผู้ศึกษา ประมาณ 80 คน เพื่อร่วมพิจารณาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่คณะศึกษานำเสนอ และให้ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาความพร้อมท้องถิ่นและการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว และความต้องการการสนับสนุนในการพัฒนาจากรัฐหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลจาก การประชุมจะทำให้องค์กรปกครองท้องถิ่นได้รับทราบผลการศึกษาและให้ข้อคิดเห็นซึ่งจะนำไปสู่ผล การศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการแปลงเป็นแผนสู่การปฏิบัติในอนาคต

4. สรุปผลการวิจัย

จากผลการดำเนินการตามกระบวนการวิจัยที่ได้นำเสนอมาโดยลำดับและผลการศึกษา นำ มาประมวลเนื้อหาที่ได้จากโครงการวิจัยดังนี้

4.1 ศักยภาพในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ในพื้นที่วิจัยทั้ง 3 จังหวัดที่คัดเลือกมาในการศึกษาครั้งนี้ หากประเมินจากสถานภาพของ ทรัพยากรการท่องเที่ยวได้พบว่า เป็นพื้นที่วิจัยที่ให้ภาพของตัวแทนศักยภาพการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างดี เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีจะมีสภาพที่ประเมินได้ว่าได้ก้าวข้ามการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว ภายในจังหวัดไปสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัย รวมถึงการมีแหล่งท่องเที่ยวที่ ครอบคลุมทุกประเภทและมีความสมบูรณ์สูง และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักแพร่ หลายขณะที่จังหวัดมุกดาหาร พบว่ามีลักษณะที่อยู่ระหว่างการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งจากแหล่ง ท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม และการสร้างกิจกรรมตามแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อเพิ่มจุดขายและดึงดูดใจของ

นักท่องเที่ยวนอก ส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ เป็นจังหวัดที่ได้รับการจัดตั้งใหม่ทำให้เป็นตัวแทนของจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่มากนักและยังต้องการการพัฒนาอีกมาก ดังนั้น สรุปได้ว่าศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวของทั้ง 3 จังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่วิจัยมีศักยภาพที่แตกต่างกัน

นอกจากการพิจารณาถึงความหลากหลายและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแล้ว หากนำมาเทียบเคียงด้วยจำนวนแหล่งท่องเที่ยว ในการศึกษาครั้งนี้ โดยอ้างอิงจากข้อมูล ทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่าในจังหวัดอุบลราชธานีมีแหล่งท่องเที่ยวรวม 48 แห่ง จังหวัดมุกดาหารมีแหล่งท่องเที่ยวรวม 34 แห่ง และจังหวัดอำนาจเจริญ มีแหล่งท่องเที่ยวเพียง 11 แห่ง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบความแตกต่างศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยที่แหล่งท่องเที่ยวหลักที่คนมักให้ความสนใจเยี่ยมชม คือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในจังหวัดอุบลราชธานีถึง 24 แห่ง จังหวัดมุกดาหาร 18 แห่ง ขณะที่อำนาจเจริญมีเพียง 3 แห่ง นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานียังมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มประวัติศาสตร์ จังหวัดอุบลราชธานีมีทั้งสิ้น 16 แห่ง มุกดาหาร 12 แห่งขณะที่อำนาจเจริญมีเพียง 4 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มรองเนื่องจากมักเป็นนักท่องเที่ยวยุคใหม่ที่มีความสนใจพิเศษเฉพาะเรื่อง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นกิจกรรม งานประเพณี หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ จะมีจำนวนแหล่งไม่แตกต่างกันมากนัก อย่างไรก็ตามในกลุ่มนี้มักเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริมที่ประกอบการท่องเที่ยวในเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวหลักและรอง ซึ่งไม่สามารถใช้บ่งชี้ความแตกต่างของศักยภาพและดึงดูดใจได้ชัดเจนนัก เว้นแต่เป็นกิจกรรมประเพณีสำคัญ เช่น งานประเพณีแห่เทียนพรรษา งานประเพณีไหลเรือไฟ ของจังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่วิจัยนี้รวม 93 แห่ง ใน 3 จังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมการศาสนา 28 แห่ง และกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช 27 แห่ง เป็นความรับผิดชอบของ อบต. และ อบจ. รวม 16 แห่ง กรมศิลปากร 3 แห่ง ที่เหลือเป็นของหน่วยงานอื่นๆ

4.2 ทักษะคตินักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยวที่ทำการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ทั้ง 3 จังหวัด มี 454 คน โดยทั้ง 3 จังหวัด มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 150 คน จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 155 คน และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 149 คน สรุปได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ในการเดินทางมาเพื่อท่องเที่ยว (ร้อยละ 82.8) และมักเดินทางมาเป็นหมู่คณะ ประมาณ 1-5 คน ด้วยยานพาหนะส่วนตัว และให้ความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ พบว่าแต่ละจังหวัดยังคงขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ยกเว้น จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งมีสัดส่วนการให้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ (ร้อยละ 50.7) และนักท่องเที่ยวมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่ม พร้อมกับข้อมูลด้านการให้ข้อมูลเส้นทางการเดินทาง

ทั้งนี้ในภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความประทับใจในด้านความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ส่วนด้านอื่นๆ เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาวบ้าน วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น แหล่งโบราณคดี/ประวัติศาสตร์ ฯลฯ มีความประทับใจในระดับปานกลาง

ความเหมาะสมของการให้บริการของท้องถิ่นในความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่น ด้านคุณภาพของที่พักแรม การจัดภูมิทัศน์และความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ ซึ่งด้านคุณภาพและความเพียงพอของมัคคุเทศก์ มีสัดส่วนของความเหมาะสมในระดับปานกลางและต้องปรับปรุงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ความเพียงพอในการให้บริการของสิ่งอำนวยความสะดวกในช่วงปกติและช่วงฤดูการท่องเที่ยวพบว่า ในช่วงปกติโดยส่วนใหญ่จะให้บริการเพียงพอ ยกเว้น ด้านการให้บริการของสายการบิน รถไฟ จำนวนบริษัทนำเที่ยวในท้องถิ่น ยานพาหนะให้เช่า และการให้บริการมัคคุเทศก์ในช่วงฤดูการท่องเที่ยว พบว่า ไม่มีความเพียงพอในการให้บริการทุกด้าน

ส่วนผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่า มีทั้งผลดีและผลกระทบในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น หรือการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว การฟื้นฟู สืบสานและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณี ส่วนในด้านผลกระทบ ได้แก่ การเกิดปัญหาอาชญากรรม การทำลายศิลปวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น

นอกจากนี้มุมมองของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยว พบว่า มีความประทับใจและอยากกลับมาเที่ยวซ้ำอีก หากมีโอกาส แต่การประชาสัมพันธ์และการให้ความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวยังอยู่เพียงในระดับพอใช้ ต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น และเห็นว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นควรมีการจัดการควบคุมดูแลในด้านร้านอาหารและที่พัก ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพ ราคาและความสะอาด ความปลอดภัย ความสะดวกในการเดินทาง และการบริการของเจ้าหน้าที่ และให้ความเห็นว่าภาพลักษณ์ของทั้ง 3 จังหวัด มีความโดดเด่นเนื่องจากเป็นจังหวัดที่ติดชายแดน และมีศักยภาพในการเป็นประตูสู่อินโดจีนรวมถึงเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่น่าสนใจ

4.3 ความพร้อมของการบริการการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองท้องถิ่น

จากผลการศึกษา ความพร้อมของการบริการการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองท้องถิ่นในระดับต่างๆ ประมวลได้โดยสรุป ดังนี้

เทศบาลเมือง / เทศบาลนคร ของ 3 จังหวัด มีความพร้อมที่จะพัฒนาการบริการการท่องเที่ยว โดยมีนโยบายและแผนซึ่งเน้นรูปแบบของการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคเป็นส่วนใหญ่ไม่จำเป็นที่จะเป็นการสร้างถนน สร้างอาคาร ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวตามนโยบายให้พื้นที่เป็นประตูสู่อินโดจีน และเพื่อให้ประชาชนมีสภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล ของ 3 จังหวัด ส่วนใหญ่จะไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ แต่ส่วนใหญ่จะให้สำนักงานปลัดเป็นผู้ดูแลแทน และทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบลของ 3 จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นการท่องเที่ยวด้านงานประเพณี กีฬา การละเล่นสำคัญ และเอกลักษณ์ท้องถิ่นรองลงมา ได้แก่ งานหัตถกรรมสินค้าที่ระลึก และการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ แต่สัดส่วนการ

ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมนั้น ยังคงสัดส่วนที่น้อย ซึ่งควรได้รับการสนับสนุนให้มากขึ้นเพื่อเป็นการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยั่งยืนต่อไป โดยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องในกิจการด้านการท่องเที่ยวในด้านการปรับปรุงสภาพเส้นทางคมนาคมและขยายโครงข่ายการคมนาคม รองลงมาคือ การจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว และส่งเสริมชุมชนในท้องถิ่นให้มีอาชีพและรายได้จากการท่องเที่ยว ส่วนด้านอื่นๆ มีส่วนเกี่ยวข้องเพียงเล็กน้อย เช่น ด้านการจัดเก็บค่าธรรมเนียมของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากกระตือรือร้นการบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล มีนโยบายและแผนซึ่งจัดทำในกรอบที่ได้มาจากเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกิจการการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการพัฒนาในด้านสาธารณูปโภค จึงควรมีการส่งเสริมและเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้รองรับการท่องเที่ยว รวมถึงการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น และส่งเสริมการผลิตสินค้าที่เอกลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อให้พื้นที่ในปกครองทั้งที่มีเขตติดต่อชายแดนและไม่มีเขตติดต่อ สามารถเอื้อต่อการเป็นประตูอินโดจีน เกี่ยวกับกิจกรรมประเพณี การพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม รวมถึงการพัฒนาสาธารณูปโภค ด้านการมีส่วนร่วม มักอยู่ในรูปแบบของการมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคประชาชน เช่น การวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ นอกนั้นส่วนใหญ่จะเป็นเพียงการจัดการจากภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากที่ผ่านมางบประมาณในการจัดการด้านการท่องเที่ยวมักจัดสรรให้กับหน่วยงานที่เป็นภาครัฐในระดับจังหวัดเท่านั้น จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชนอยู่ในระดับของผู้รับฟังและปฏิบัติตามเท่านั้น

ด้านความพร้อมทางบุคลากรและงบประมาณ ส่วนใหญ่จะขาดบุคลากรและงบประมาณ มีเพียงด้านการวางแผนการท่องเที่ยว การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี (แบบเฉพาะกิจ) การพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม สาธารณูปโภค การจัดเตรียมการปฐมพยาบาล / สาธารณสุข และการรักษาความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยว ที่มีความพร้อมทั้งบุคลากรและงบประมาณ แต่มีสัดส่วนของความพร้อมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ด้านนโยบาย มีความพร้อมเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผนการท่องเที่ยว การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจการงานประเพณี การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว การจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว การพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม ฯลฯ ซึ่งมีสัดส่วนความพร้อมในระดับสูง จะมีส่วนที่ไม่มีความพร้อมเพียงด้านการจัดสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการ

แหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาสถานที่พักผ่อน สถานที่จอดรถ สุขา การส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยว/ มัคคุเทศก์ การออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยวและผ่านแดน

ด้านการประชุมหารือ พบว่ามีการประชุมหารือเกือบทุกด้าน ยกเว้น ด้านการพัฒนาสถานที่พักผ่อน การพัฒนาสถานที่จอดรถ สุขา การส่งเสริมธุรกิจ/ มัคคุเทศก์ การออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยวและผ่านแดน และการสร้างสรรคบริการกิจการใหม่ ด้านการมีส่วนร่วม ยังคงเป็นการจัดการจากภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ แต่การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคเอกชนมีสัดส่วนในด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้น ด้านความพร้อมของบุคลากรและงบประมาณเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาครัฐมีนโยบายและแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาประตูสู่อินโดจีน

ความเป็นจุดแข็งของพื้นที่ในปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล ของ 3 จังหวัด คือการมีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามซึ่งเป็นทั้งทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น และการพัฒนาให้พื้นที่ในปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการการท่องเที่ยว เช่น การให้มีสินค้าหัตถกรรม งานฝีมือที่สวยงาม รวมถึงการได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและประชาชนในการจัดการ การท่องเที่ยว ส่วนที่เป็นจุดอ่อนของพื้นที่ในปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล ของ 3 จังหวัด คือ การที่บุคลากรไม่มีความพร้อม (รวมถึงความไม่เพียงพอของบุคลากร) การขาดงบประมาณในการสนับสนุนเพื่อการพัฒนากิจการการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ และการขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการรองรับการท่องเที่ยว เช่น การไม่มีที่พักแรมที่มีคุณภาพรองรับการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ

ผลที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล ของ 3 จังหวัดนั้น นำมาซึ่งผลทางบวกและทางลบ คือ ผลทางบวก ส่วนใหญ่เป็นในด้านการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นมีการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยว การสร้างสรรคงานอาชีพและการเพิ่มขึ้นของการจ้างงาน มีการสร้างการศึกษาให้กับท้องถิ่น ส่งเสริมสืบสาน หวงแหวนวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ส่วนผลทางลบซึ่งมีบ้างไม่มากนักมักเป็นด้านการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น การทำลายแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ ความสิ้นเปลืองในการจัดระเบียบท้องถิ่น การแก่งแย่งผลประโยชน์ของคนในท้องถิ่น และความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล ของ 3 จังหวัด มีระดับความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวเนื่องโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่พร้อมมาก ไม่ว่าจะเป็นด้าน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาระบบการเข้าถึง/เส้นทางคมนาคม ด้านสาธารณูปโภค- สาธารณูปการ ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ และมีด้านที่ต้อง ปรับปรุงคือ ด้านการพัฒนาบุคลากร การจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรม ซึ่งท้องถิ่นไม่สามารถ จัดเก็บได้เองในแหล่งท่องเที่ยวที่มีการขึ้นทะเบียนการท่องเที่ยวแล้ว และการจัดสรรงบประมาณ รายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวส่วนการออกกระเปียบผ่านแดนนั้น องค์กรท้องถิ่นไม่มีอำนาจเต็มใน การออกกฎระเบียบได้เองต้องพึ่งพานโยบายและการจัดการโดยภาครัฐในระดับสูง

4.4 โอกาสและข้อจำกัดการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย

ในการวิจัยนี้ได้ทำการทบทวน รวบรวมแนวคิด นโยบาย ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์การพัฒนา ในพื้นที่วิจัย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะเป็นปัจจัยชี้้นำหรือเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาและเสริมสร้าง ความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในกลุ่ม จังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่างทั้ง 3 จังหวัด ซึ่งในส่วนที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อโอกาสในการพัฒนา การท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัย เช่นในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศว่าด้วยยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจระหว่างกัมพูชา ลาว พม่า และไทย (Foreign Minister's Meeting on Economic Cooperation Strategy between Cambodia, Lao PDR , Myanmar and Thailand) เมื่อ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ที่มีข้อเสนอความร่วมมือทางเศรษฐกิจในโครงการนำร่องการพัฒนาเมืองคู่แฝด ทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดน (Sister Cities) โดยได้เลือกเน้นเมืองคู่แฝดที่มีศักยภาพในการพัฒนา ให้มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องประสานกัน โดยจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขตของประเทศ สปป.ลาว ได้รับคัดเลือกเป็นหนึ่งในสามคู่ของเมืองแฝดดังกล่าว ซึ่งทำให้เมืองมุกดาหารมีศักยภาพสูง ในการที่จะเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับการที่จะมีการสร้าง สะพานข้าม แม่น้ำโขงแห่งที่สองขึ้นที่มุกดาหาร จะยิ่งส่งผลดีต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจ การค้าชายแดน และการท่องเที่ยวในอนาคต

นอกจากนี้ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ในกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต เรื่อง ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ที่เมืองปากเซ ประเทศ สปป.ลาว ก็มีการให้ความเห็นชอบในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในกรอบสามเหลี่ยมมรกต

(Pakse Declaration on Tourism Cooperation in the Emerald Triangle) ที่มุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่ม ซึ่งได้มีการกำหนดพื้นที่ความร่วมมือเพื่อผลักดันกรอบความร่วมมือให้เด่นชัด คือตะวันออกเฉียงเหนือของไทยได้ระบุจังหวัดอุบลราชธานี และศรีสะเกษเป็นพื้นที่สำหรับความร่วมมือ

จากที่กล่าวมาข้างต้น พบได้ว่าศักยภาพของพื้นที่วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดมุกดาหาร และอุบลราชธานี มีศักยภาพอย่างยิ่งในการเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อินโดจีน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการมีสภาพทางกายภาพที่มีความเหมาะสมในการเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และเป็นศูนย์กลางโครงข่ายการคมนาคมที่สมบูรณ์พร้อมในปัจจุบัน รวมถึงศักยภาพที่จะเป็นผู้ชี้นำการพัฒนาให้ประเทศเพื่อนบ้าน

ในกรอบระดับภูมิภาคเฉพาะในประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากกรอบแนวคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งได้แบ่งกลุ่มเศรษฐกิจออกเป็นกลุ่มต่างๆ พบว่าจังหวัดอุบลราชธานี ได้ถูกกำหนดให้มีบทบาทเป็นศูนย์กลางกลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการท่องเที่ยว จากการที่ได้รับการจัดให้เป็นเมืองนำอยู่ในระดับนานาชาติ ถ้าให้มีศักยภาพในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ Long Stay สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งอารยธรรมเขมรโบราณ ส่วนจังหวัดมุกดาหาร ก็มีบทบาทเป็นศูนย์กลางกลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาการค้าเพื่อการส่งออก จากศักยภาพที่เป็นพื้นที่ชายแดนที่ถือเป็นประตู สู่อินโดจีนที่จุดเชื่อมต่อแขวงสะหวันนะเขตที่จะมีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงเชื่อมโยงระบบคมนาคมกับ สปป.ลาวและสามารถเชื่อมต่อไปจนถึงเวียดนาม

เมื่อพิจารณาจากระดับความสำคัญของจังหวัดทั้งสองที่กล่าวมาข้างต้น พบได้ว่าศักยภาพของทั้งสองจังหวัดมีค่อนข้างสูงโดย จังหวัดอุบลราชธานีจะมีการพัฒนาที่ก้าวเร็วกว่ามุกดาหาร ซึ่งอยู่ในช่วงการพัฒนา เป็นที่น่าสังเกตว่าในแนวนโยบายการพัฒนาจะไม่ได้มีการกำหนดบทบาทสำหรับจังหวัดอำนาจเจริญไว้ในส่วนใดๆ ทั้งนี้เนื่องจากในระดับกลุ่มจังหวัดหรือพื้นที่วิจัยแล้ว จังหวัดอำนาจเจริญเป็นจังหวัดที่เพิ่งจัดตั้งจึงยังอาจขาดความพร้อมในการที่จะมีบทบาทในด้านใดด้านหนึ่ง โดยยังคงต้องพึ่งพาการพัฒนาภายใต้การชี้นำของจังหวัดทั้งสอง ซึ่งมีศักยภาพการณีก้าวหน้าต่อไป

4.5 แนวนโยบายและบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว

จากวิสัยทัศน์ของจังหวัดที่วิจัยในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์และสถานภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ถึงการวิเคราะห์ศักยภาพของท้องถิ่นเองในการจัดแผนการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพที่ได้สรุปไว้ก่อนหน้านี้ว่าจังหวัดอุบลราชธานีจัดอยู่ในการพัฒนาที่มีความพร้อมในระดับดี มาได้ระยะหนึ่งแล้ว จนเป็นที่รู้จักทั่วไปและมุ่งที่จะเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้าน จังหวัดมุกดาหาร อยู่ระหว่างการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มจุดขายด้านการท่องเที่ยว ส่วนจังหวัดอำนาจเจริญจะเน้นการพัฒนาด้านการเสริมสร้างเพื่อการท่องเที่ยว เนื่องจากไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น ดังจะเห็นได้จากวิสัยทัศน์ของจังหวัดอุบลราชธานี ที่กำหนดให้มีการคมนาคมต่อเนื่อง การโดยสารสื่อสารสมบูรณ์ เป็นศูนย์กลางบินภูมิภาคอินโดจีนศูนย์กลางการท่องเที่ยว และศูนย์กลางการค้าของอีสานใต้เชื่อมโยงสู่อินโดจีน จังหวัดมุกดาหารได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการที่จะเป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอินโดจีน ส่วนจังหวัดอำนาจเจริญจะกำหนดวิสัยทัศน์ที่เน้นการทำเมืองให้น่าอยู่ การเน้นให้ประชาชนเกิดความรัก ความหวงแหน ความภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การเผยแพร่ผลิตภัณฑ์พื้นเมือง เพื่อเป็นส่วนเสริมจุดอ่อนในด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแทน

นอกจากวิสัยทัศน์ของจังหวัดที่กำหนดเป็นทิศทางในการพัฒนาดังกล่าวแล้ว การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด ตลอดจนการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกระดับทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนครอุบลราชธานี เทศบาลเมืองมุกดาหาร เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ เทศบาลตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 จังหวัด ก็มีการกำหนดให้สอดคล้องกันในทุกระดับของแต่ละจังหวัด ซึ่งจัดได้ว่าทุกจังหวัดมีการวิเคราะห์และจัดทำแผนที่อยู่ภายใต้ศักยภาพของจังหวัด อันจะส่งผลให้วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ สามารถดำเนินการถึงผลสัมฤทธิ์ที่วางไว้ได้ ทำให้ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในการนำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ค่อนข้างได้ภาพที่ชัดเจน

5. แนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากผลการศึกษาในงานวิจัยนี้ นำมาเสนอเป็นแนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเข้าไปมีบทบาทได้ดังนี้

1. การเสริมสร้างความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ในการเสริมสร้างความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวทางดังนี้

- พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้มีภูมิทัศน์สวยงามและเป็นที่ยึดใจของนักท่องเที่ยวทั้งนี้เพื่อให้มาเยี่ยมชมเป็นครั้งแรก และให้ผู้ที่มาแล้วกลับมาเที่ยวซ้ำ
- ดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความสะอาดและเรียบร้อยอยู่เสมอ ซึ่งจะเป็นส่วนที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือน
- ควรมีการพัฒนาและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น สถานที่นั่งพักผ่อน ห้องสุขา ร้านอาหาร เครื่องดื่ม ศูนย์บริการข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว
- ควรมีการจัดระเบียบและควบคุมสิ่งก่อสร้างในบริเวณและโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเป็นระเบียบและไม่ขัดกับลักษณะของสถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดระบบการให้บริการประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวของบุคคล หรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ รวมทั้งการสร้างสรรคกิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยว เพื่อเสริมสร้างจุดขายให้กับศักยภาพการท่องเที่ยวในพื้นที่
- พัฒนาการท่องเที่ยวโดยให้จังหวัดอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคอีสานตอนล่าง และยกระดับขึ้นเป็นระดับนานาชาติ จากศักยภาพของการเป็นศูนย์กลางการคมนาคม การค้า เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์
- ขยายฐานการท่องเที่ยวจากจังหวัดอุบลราชธานี โดยเพิ่มวงจรที่เชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน ในลักษณะวงรอบ (Loop) หรือกลุ่มการท่องเที่ยว
- สำหรับจังหวัดอำนาจเจริญควรพัฒนาจุดขายด้านการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่ชัดเจน เพราะมีแหล่งท่องเที่ยวจำกัด ไม่สามารถพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวแบบครบวงจร และดึงนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวแบบเฉพาะเจาะจงได้ ควรจะเน้นลักษณะ

จุดพักรถ หรือพักรถในระหว่างการเดินทางและการแวะท่องเที่ยวเมื่อเดินทางผ่าน ซึ่งเน้นการได้พบสิ่งแปลกใหม่ ของที่ระลึกงานหัตถกรรมหรือการจูงใจในด้านค่าใช้จ่ายที่ถูกกว่า เช่น ศูนย์จำหน่ายสินค้าอินโดจีนริมทางหลวง โรงแรมหรือคอมเพล็กซ์กลางเมืองในราคาประหยัด งานประเพณีต่างๆ

- พัฒนาพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด ให้เป็นกลุ่มจังหวัดศูนย์กลางการท่องเที่ยวอินโดจีน โดยมีศักยภาพของด้านชายแดนช่องเม็กและด้านที่มุกดาหาร รวมทั้งการเชื่อมโยงทางน้ำของแม่น้ำโขงจากข้อได้เปรียบที่มีชายแดนติดประเทศเพื่อนบ้าน และสามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศเวียดนามได้ ซึ่งจะเป็นส่วนชักนำในการพัฒนาและลงทุนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด มีแนวโน้มดีขึ้น ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ องค์กรธุรกิจเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น จึงจะดำเนินการได้เป็นผลสำเร็จ

2. การเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

การเสริมสร้างความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีแนวทาง ดังนี้

- พัฒนาและยกระดับความพร้อมในด้านการบริการพื้นฐานให้อยู่ในระดับที่เอื้อต่อการขยายตัวรองรับการท่องเที่ยว ทั้งในจังหวัด ภูมิภาค และเชื่อมโยงอินโดจีน
- สนับสนุนส่งเสริมและจูงใจให้มีการสร้างและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด เช่น โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร- เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกแก่ นักท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ควรมีการสนับสนุนให้มีการลงทุนในโครงการที่สนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น การสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น สถานที่ประชุม สนามกอล์ฟ การให้บริการรถเช่าและบริษัทนำเที่ยว
- ขยายปรับปรุงโครงข่ายถนนเชื่อมโยงในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ให้เชื่อมโยงทั้งในจังหวัด ระหว่างจังหวัดและเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งตามแนวชายฝั่งแม่น้ำโขง
- พัฒนาปรับปรุงสนามบินอุบลราชธานีให้เป็นสนามบินนานาชาติอย่างสมบูรณ์แบบ โดยมีการให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและประชาชน ตลอดจนมีมาตรการในการสร้างโอกาสและดึงให้สายการบินต่างๆ ที่บินไปสู่อินโดจีนให้แวะจอดที่สนามบินนานาชาติอุบลราชธานี

- พัฒนาลิขัณญ์อำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จะรูลใจให้นักท่องเที่ยวเพิ่มวันพักให้ยาวนานขึ้นในการท่องเที่ยว
- สนับสนุนการให้การบินไทยหรือสายการบินเอกชนอื่นๆ เปิดใช้เส้นทางการบินจากกรุงเทพฯ ผ่านอุบลราชธานีไปยังเมืองต่างๆ ของประเทศอินโดจีนพร้อมทั้งสร้างโอกาสการเป็นศูนย์กลางการบินของภูมิภาค (HUB) ระหว่างกลุ่มประเทศอินโดจีน กับประเทศไทย
- ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมระหว่างอำเภอให้ได้มาตรฐานตลอดทั้งการพัฒนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอต่างๆ และการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของ สปป.ลาว เช่น น้ำตกหลี่ผี คอนพะเพ็ง แขวงจำปาศักดิ์ โดยผ่านทางช่องเม็ก จังหวัดอุบลราชธานีและเมืองปากเซ สปป.ลาว
- พัฒนาลิขัณญ์ความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของระบบรองรับชุมชนเมือง เช่น ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดขยะในเมืองใหญ่ เช่น เมืองอุบลราชธานี วารินชำราบ พิบูลมังสาหาร เป็นต้น
- พัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคมเพื่อเชื่อมโยงโครงข่ายให้ครอบคลุมกลุ่มประเทศอินโดจีน เพื่ออำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว
- ปรับปรุงการคมนาคมทางรถไฟให้มีความสะดวก รวดเร็ว พร้อมเพิ่มขบวนรถไฟเพียงพอลดความต้องการของประชาชนและพักท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาลิขัณญ์ความสะดวกประกอบให้ได้มาตรฐานและมีความสะดวกสบาย
- เร่งรัดการดำเนินการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่ จังหวัดมุกดาหาร-สะหวันนะเขต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ East-West Corridor
- จัดทำข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดและเส้นทางเชื่อมโยง เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจ เป็นการอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นส่วนเสริมให้การท่องเที่ยวในพื้นที่ขยายตัวยิ่งขึ้น
- จัดบริการข้อมูลและข่าวสารด้านการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งจัดระบบสนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ป้ายบอกทางการท่องเที่ยว เป็นต้น
- จัดให้มีศูนย์ข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของพื้นที่ ซึ่งจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดและประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ที่เกิดขึ้น

รวมทั้งคอยสนับสนุนข้อมูลต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว การมีศูนย์บริการดังกล่าว จะทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในจังหวัดสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

- ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ของพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียงและสถานที่ต่างๆ ควบคู่ไปกับเทศกาลงานประเพณีที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยว เพื่อดึงดูดใจให้ไปเที่ยวหรือเพิ่มระยะเวลาการพักในพื้นที่ให้ยาวนานขึ้น

3. การเสริมสร้างความพร้อมในการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาของรัฐ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี เปิดสอนหลักสูตรหรือขอให้มีการเรียนการสอนและฝึกอบรมแรงงานที่รองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- จัดให้มีการฝึกอบรม เผยแพร่ความรู้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การอนุรักษ์ดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว การอนุรักษ์ดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้กับบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาจดำเนินการภายใต้ความสนับสนุนและร่วมมือของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสถาบันการศึกษาต่างๆ
- จัดให้มีการให้ความรู้และอบรมแก่ภาคี คู่ค้า บริษัทท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจถึงสถานที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวและช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวไปในตัว
- เปิดโอกาสในท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ องค์กรธุรกิจและองค์กรเอกชนต่างๆ มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมประเมินผล
- มีการให้ความรู้ในการจัดทำแผนงานโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเสนอของบประมาณให้แก่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การจัดกิจกรรมในการดูงานด้านการจัดการท่องเที่ยวสำหรับผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- สนับสนุนให้ชุมชนในท้องถิ่นมีการรวมตัวกันในลักษณะของชมรม กลุ่มในการอนุรักษ์ดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยมีการให้ความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินการอย่างถูกต้อง

- มีการจัดกิจกรรมภายในท้องถิ่นเพื่อหารายได้เป็นกองทุนในการดูแลรักษาหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายใต้การสนับสนุนขององค์กร หน่วยงาน และเอกชนในท้องถิ่น
  - พัฒนาและสร้างความชัดเจนในเรื่องการถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เกี่ยวกับการจัดเก็บและการใช้รายได้ของท้องถิ่น
4. การเสริมสร้างความพร้อมในการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการท่องเที่ยว
- พัฒนามาตรการ VISA Free Zone for Tourist เพื่อให้การเดินทางเข้าเมืองระหว่างประเทศได้สะดวก โดยใช้เป็นเขตปลอดวีซ่า เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวเพื่อจะสร้างแรงจูงใจและดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่
  - ปรับปรุงและพัฒนาระเบียบพิธีการเข้าเมืองหรือผ่านแดนในพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ตามแนวคิดโครงข่ายและวงรอบ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับพื้นที่อื่นๆ โดยอาจมีแนวทางต่างๆ ดังนี้
    - การกำหนดเป็นเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาระบบเข้าเมืองไปเป็นระบบตลาดเดียว
    - การกำหนดกลุ่มตลาดเป้าหมายเดียวกันที่สามารถเดินทางในพื้นที่ท่องเที่ยวได้เป็นพิเศษไม่ต้องขอวีซ่า
    - ปรับปรุงและพัฒนาระเบียบพิธีการผ่านแดนหรือเข้าเมืองให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยใช้มาตรฐานเดียวกันเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย
    - นำระบบ One Stop Service มาใช้ในการอนุญาต ใช้หนังสือเดินทาง
    - พัฒนาระบบเอกสารการเดินทางพิเศษในพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน ที่มีระยะเวลาสั้นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เพิ่มความดึงดูดใจพัฒนาความร่วมมือในกลุ่มประเทศและปรับมาตรฐานให้ตรงกัน เช่น การจัดทำบัตรวีซ่า ครึ่งเดียวเดินทางได้ในทุกประเทศในเขตที่ตกลง เช่น วงรอบอารยธรรมขอมโบราณ เป็นต้น

6. แนวทางพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยว

1. การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวภายในประเทศ

จากการศึกษาความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัด (มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี) พบว่า ทั้ง 3 จังหวัดมีศักยภาพ ความพร้อม ปัญหาและอุปสรรคในการบริการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไม่เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คุณภาพและจำนวนสถานที่พักผ่อน ฯลฯ แต่ประเด็นสำคัญใหญ่ๆ ของแต่ละจังหวัดในด้านการท่องเที่ยว คือด้านการคมนาคมที่รองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดย

- จังหวัดอุบลราชธานี มีศักยภาพการท่องเที่ยวในด้านการคมนาคมในระดับสูง เนื่องจากมีสนามบินเพื่อรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นประตูสู่อินโดจีนทางด้านช่องเม็ก และยังเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ ซึ่งมีความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ

- จังหวัดมุกดาหาร แม้ว่าในปัจจุบันมีศักยภาพการท่องเที่ยวในด้านการคมนาคมในระดับที่ด้อยกว่าจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากไม่มีสนามบิน แต่ในอนาคตจังหวัดมุกดาหารจะมีศักยภาพที่สูงกว่าจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากจะมีสะพานเชื่อมไทย-ลาวแห่งที่สองสร้างขึ้นจะเป็นประตูสู่อินโดจีนเพิ่มขึ้นอีก 1 แห่ง จากเดิมที่มีเส้นทางเรือข้ามฟากอยู่ในบริเวณตลาดอินโดจีน อันจะเป็นแรงดึงดูดให้จังหวัดมุกดาหารมีศักยภาพการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น

- จังหวัดอำนาจเจริญ ในปัจจุบันมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่เป็นรองจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ ประกอบกับทรัพยากรด้านท่องเที่ยวของจังหวัดส่วนใหญ่จะเป็นด้านศาสนา ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี แต่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติเพียงเล็กน้อย ทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดอำนาจเจริญมีความดึงดูดใจนักท่องเที่ยวต่างถิ่นได้เป็นเพียงบางกลุ่ม เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมท่องเที่ยวด้านศาสนา หรือประวัติศาสตร์

ทั้งนี้ การที่จะพัฒนาความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง ที่ศึกษาซึ่งประกอบด้วยจังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ให้มีศักยภาพสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ และเป็นไปตามนโยบายของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของทั้ง 3 จังหวัด ต้องมีการประสานความร่วมมือกันเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนไม่ควรที่จะพัฒนาแต่พื้นที่จังหวัดของตนเอง เพราะในปัจจุบัน กระแสความนิยมการท่องเที่ยวของ

นักท่องเที่ยว มักนิยมท่องเที่ยวเป็นกลุ่มจังหวัดมากกว่าการท่องเที่ยวเพียงจังหวัดเดียว เนื่องจากระยะเวลาในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมีจำกัด ฯลฯ

ดังนั้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงควรสร้างความเชื่อมโยงแบบโครงข่าย (Pool Tourism) กล่าวคือ ในการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพียง 1 เที่ยวเดินทางสามารถเดินทางได้ต่อเนื่องทั้ง 3 จังหวัดและสามารถท่องเที่ยวในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวประเภทเดียวกันตามความสนใจทั้ง 3 จังหวัด เพื่อสนองตอบความต้องการที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม โดยอาจแบ่งกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเป็น 3 แหล่ง คือ

- แหล่งท่องเที่ยวทางทรัพยากรธรรมชาติ
- แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา
- แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต

ตัวอย่างการท่องเที่ยวแบบโครงข่ายจังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ดังนี้
แหล่งท่องเที่ยวทางทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดมุกดาหาร แก่งกะเบา- ภูนางหงษ์- ภูผาเทิบ - อุทยานแห่งชาติมุกดาหาร – ถ้ำฝ่ามือแดง – จังหวัดอำนาจเจริญ อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว – ถ้ำแสงเพชร – วนอุทยานดอนญู – จังหวัดอุบลราชธานี อุทยานแห่งชาติผาแต้ม – เสาดงเสียง – แม่น้ำสองสี – น้ำตกตาดโตน

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา จังหวัดมุกดาหาร – ศาลเจ้าพ่อเจ้าฟ้าเมือง – ศาลเจ้าแม่สองนางพี่น้อง – วัดศรีมงคลใต้ – พระพุทธสิงห์สอง – กลองมโหระทึก – จังหวัดอำนาจเจริญ พุทธอุทยานและพระมิ่งเมือง – วัดโพธิ์ศิลา – วัดไชยติการาม – จังหวัดอุบลราชธานี แหล่งโบราณคดีบ้านก้านเหลือง – วัดหนองบัว – วัดสุปฏิหารามวรวิหาร – วัดปานานาชาติ – วัดหนองป่าพง

แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่แทรกอยู่ระหว่างการท่องเที่ยวอื่นๆ เป็นการเสริมรายได้ให้กับท้องถิ่น ไม่ว่าเป็นการจำหน่าย หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ วิถีชีวิตของประชาชน ฯลฯ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละจังหวัด ควรแทรกเข้าตามเส้นทางการท่องเที่ยวต่างๆ

ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวยังสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้าน โดยผ่านทางจังหวัด มุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ ในกรณีที่นักท่องเที่ยวไม่มีข้อจำกัดทางด้านระยะเวลาและงบประมาณ

2. การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

ประเด็นที่ได้พบระหว่างการศึกษาวิจัยในโครงการนี้ ที่กลายเป็นจุดสำคัญในการพัฒนาความเข้มแข็งให้กับการท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัยทั้ง 3 จังหวัด คือ ศักยภาพในการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากพบว่ายุทธศาสตร์ในการพัฒนาในปัจจุบัน พื้นที่วิจัยเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพอย่างยิ่งในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาคอินโดจีน ทั้งนี้สืบเนื่องตั้งแต่การพัฒนาในโครงการอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) จนถึงสามเหลี่ยมมรกต ในปัจจุบัน

- ศักยภาพที่ควรพัฒนาอันจะเอื้อต่อการท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัยเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน จากการทบทวนและนำเสนอในโครงการศึกษานี้ ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามแนวเส้นทางแม่น้ำโขง และการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางบกที่มีทั้งด้านอารยธรรมของโบราณ โบราณคดีและประวัติศาสตร์และกลุ่มการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของประเทศไทยลาวและกัมพูชาดังนี้

- เส้นทางท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขง ช่วงนครพนม – มุกดาหาร –อำนาจเจริญ
- เส้นทางท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงโขงเจียม-โขงฟ่อน-สตรีงเต็ง
- โครงข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยง ไทย-ลาว-กัมพูชา

งานวิจัยเรื่อง “ความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ของไทยใน กลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง (จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี)”

คำสำคัญ : ความพร้อม/ การบริการ/ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว/ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
ของไทย/ แม่น้ำโขงตอนล่าง

คณะผู้วิจัย : ดร.สมพงษ์ ชงไชย, นายพิเศษ เสนาวงษ์ และ พันเอก ผศ.พินัย วิถีสวัสดิ์

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ คือ (1) ศึกษาสถานภาพทางการท่องเที่ยวและศักยภาพในการบริการ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (2) วิเคราะห์และประเมินบทบาท อำนาจหน้าที่ ความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการและการให้บริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และ (3) ประเมินความพร้อมและนำเสนอแนวทางการส่งเสริมความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พื้นที่กรณีศึกษา 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี การดำเนินการศึกษาวิจัย มีทั้งการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสำรวจสภาพพื้นที่ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวในการดูแล การสำรวจโครงสร้างและทัศนคติของนักท่องเที่ยวทั้ง 3 จังหวัด และการจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นจาก ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่นรวม 2 ครั้ง

ผลการศึกษาวิจัยโดยภาพรวมระดับจังหวัด พบว่า สภาพทางภูมิศาสตร์ทั้ง 3 จังหวัด มีพื้นที่ต่อเนื่องติดต่อกันตามริมฝั่งแม่น้ำโขง ศักยภาพในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวมีความแตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่แตกต่างกันเป็นสาเหตุหลัก ซึ่งมีผลให้การดำเนินงานที่ต่างกัน ได้แก่ การพัฒนาสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ การกระตือรือร้นของหน่วยงานและประชาชนในท้องถิ่นที่จะดำเนินการทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามความพร้อมในการพัฒนาพบว่า จังหวัดอุบลราชธานี มีการดำเนินการส่งเสริม ประชาสัมพันธ์เป็นหลัก เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป จังหวัดมุกดาหารอยู่ระหว่างการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ส่วนจังหวัดอำนาจเจริญมุ่งเน้นในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม และงานฝีมือหัตถกรรมในท้องถิ่น เน้นพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ที่มีอยู่แล้ว

ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และเทศบาลทั้ง 3 จังหวัด พบว่า จุดแข็งของการท่องเที่ยว คือ ในพื้นที่มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้น มีการพัฒนาสินค้าและผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมในท้องถิ่นเพื่อเสริมการท่องเที่ยว มีการจัดการการท่องเที่ยวโดยประชาชนและธุรกิจเอกชนในท้องถิ่น จุดอ่อนของการท่องเที่ยว คือ การที่มีบุคลากรไม่มีความพร้อมและจำนวนไม่เพียงพอ การไม่มีงบประมาณอย่างเพียงพอเพื่อการพัฒนาและสนับสนุนการท่องเที่ยว การขาดแคลนการบริการรองรับกิจการการท่องเที่ยวทางด้านที่พักแรมอย่างมีคุณภาพ และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ความพร้อมในการบริการการท่องเที่ยวพบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่พร้อมมากทางด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การคมนาคม และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การจัดตั้งคณะกรรมการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ในภาพรวมทั้ง 3 จังหวัด มีศักยภาพความพร้อมในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะเชื่อมโยงทั้งในแผ่นดิน ตามแนวริมฝั่งแม่น้ำโขง ในลำน้ำโขง และการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านตามศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติ สิ่งทิมมนุษย์สร้างขึ้น ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน และศาสนา โดยเฉพาะการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจร่วมกับสามประเทศหรือความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต โดยมีการท่องเที่ยวเป็นแกนพัฒนาร่วมกันในการพัฒนาความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ในระดับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวทางเสริมสร้างได้ดังนี้

- การเสริมสร้างความพร้อมของทรัพยากรท่องเที่ยวให้ยั่งยืน
- การเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและเอกชนในพื้นที่
- การเสริมสร้างความพร้อมในการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- การเสริมสร้างความพร้อมในการจัดหารายได้ และการจัดสรรงบประมาณ ภายใต้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การเสริมสร้างความพร้อมในการกำหนดกฎระเบียบ การผ่านแดนระหว่างประเทศกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว
- การเสริมสร้างความพร้อมในการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวร่วมกัน

**The Tourism Service Management Readiness by Local government
Organization of Thailand in The Lower Mekong River Basin Area.**

Key Words : Readiness/ Tourism Service Management/ Local government Organization/

Lower Mekong River Basin.

Researcher : Dr.Sompong Thongchai, Mr.Piset Senawong,
and Col. Asst.Prof. Pinai Vitheeswat.

Abstract

The objectives of this research are : (1) To study state and potential of tourism service management. (2) To analyze and evaluate the role, duty task, knowledge comprehension, and tourism service participation of local government organization and (3) To evaluate the readiness and recommend the creative more readiness guideline for local government organization to tourism service management. The target includes three scales of local government organization that are Provincial, District and Municipality organization which located in three Provinces that are Mukdahan, Amnatcharoen and Ubonratchathani province that also located in lower mekong basin area. The research methodologies are related secondary information, literature review and primary data collection were surveying to any local tourism resources, the structured indept interview of personnels of local government organization's opinion and attitude for personnels of local government organizations and tourists. Moreover, the two times operaed the final discustions were included on seminar with specialist and related personnels in research area.

The research results are as follows ; The total view of three provinces are located in the same geographical area that are the border of Thai – Lao along Mekong River. The potential tourism promotion and development were different. Due to the different factors of tourism resources, their factors were affected to different in community services, many infrastructures, other tourism logistics and the local organization and local people who live in any certain area were lack of fervent hope to creat self tourism development plan. However, consider the readiness of tourism development, Ubonrachathani province was continuous public relation programe, Mukdahan were developing period for any infrastructure and other tourism logistics. And Amnatchareon emphasized the local culture and handicraft products for supplementary tourism resources promotion.

The total view of all districts and municipality organizations were located in three provinces. Their tourism strength were natural and man made tourism resources that spread through area, The local goods and handicraft products were developing for tourism promotion. Tourism services management were created by people who live in local communities and private enterprises. The weaknesses of their tourism service management were lack of readiness tourism personnels and not enough amount of them. More over, it is also included the lack of income for tourism promotion and development budget, and lack of service and tourism logistics for tourists serving, The lack of quality hotels, motels, resorts, lodgings, quarters and etc. The readiness of tourism management of all local organization. They about the readiness of tourism service, most of were high readiness for tourism resources development, committee, transportation, rout were approaching to tourism places. They have local tourism communities for any tourism places.

The recommendations from this research are as follow : all three provinces are ready for being developed to be tourist places together on Mekong riverside rout and border with neighbor countries. Tourism management will be based on any potential tourism resources especially on the cooperative economic projects with three countries or “Emerald Triangle Area Project” and based on tourism for readiness in tourism service.

The directive tourism service management readiness development for all local government organizations were as follow :

- ❑ To add readiness for tourism resources to be sustained.
- ❑ To add readiness for tourism service management by local government and private sectors.
- ❑ To add readiness personnels who related tourism industry.
- ❑ To add readiness for local income created method base on local government organization legal.
- ❑ To add readiness for co-operational tourism development with neighbor countries together.
- ❑ To add readiness border passed rules with neighbor countries for tourism promotion.

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทสรุปย่อ	
บทคัดย่อ	
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 ขอบเขตของงานวิจัย	3
1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการวิจัย	5
1.5 การนำผลงานไปใช้	5
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	6
2.1.1 ความหมายและวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว	6
2.1.2 ประเภทของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว	9
2.1.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว	10
2.2 แนวนโยบายและการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย	13
2.2.1 วิสัยทัศน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวไทย	13
2.2.2 นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลปัจจุบัน	13
2.2.3 นโยบายการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	14
พ.ศ.2540-2546	
2.2.4 กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	15
2.2.5 แผนหลักเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย	16
2.2.6 แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ พ.ศ.2545-2549	19
2.2.7 นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการพัฒนา	20
การท่องเที่ยว	

สารบัญ (ต่อ1)

เรื่อง	หน้า
2.2.8 ประเด็นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8-9 ว่าด้วยเรื่องการท่องเที่ยว	22
2.3 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการจัดการท่องเที่ยว	26
2.3.1 รูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่	26
2.3.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นกับการจัดการทรัพยากรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย	27
2.3.3 บทบาทและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม	30
2.4 แนวทางการบริหารการจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว	36
2.5 การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น	38
2.6 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	42
2.7 กระบวนการวางแผนการท่องเที่ยว	49
2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	51
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	
3.1 แนวคิดการวิจัย	58
3.2 การรวบรวมและทบทวนข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	58
3.3 การศึกษาทบทวนนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่โครงการ	61
3.4 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา	61
3.5 การสำรวจข้อมูล	64
3.5.1 การสำรวจข้อมูลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	64
3.5.2 การสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว	65
3.5.3 การศึกษาและสำรวจบทบาทของหน่วยงาน องค์การภาครัฐและเอกชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง	66

สารบัญ (ต่อ2)

เรื่อง	หน้า
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	66
3.6.1 การวิเคราะห์ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว	66
3.6.2 การวิเคราะห์ความพร้อมด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่โครงการ	67
3.6.3 การวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของท้องถิ่น	67
3.6.4 การศึกษาวิเคราะห์แนวนโยบายแผนงานการท่องเที่ยวของรัฐ	68
3.6.5 การวิเคราะห์หน้าที่ความรับผิดชอบ และบทบาทรวมทั้งความรู้ความเข้าใจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรที่เกี่ยวข้อง	68
3.7 การจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็น	69
3.8 การประมวลผลและรายงานการวิจัย	70
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 สภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว	71
4.1.1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	71
4.1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยว	73
4.1.3 การตลาดการท่องเที่ยว	86
4.1.4 ความพร้อมด้านการท่องเที่ยว	90
4.2 ปัจจัยที่สนับสนุนการเติบโตของการท่องเที่ยว	94
4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันสรุปปัญหาและอุปสรรคได้ดังนี้	95
4.4 การทบทวนนโยบายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	96
4.4.1 วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาจังหวัด	96
4.4.2 วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในแผนพัฒนาของท้องถิ่น	101
4.5 การวิเคราะห์ทัศนคตินักท่องเที่ยวต่อการบริการการท่องเที่ยวท้องถิ่น	111
4.5.1 โครงสร้างพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว	111

สารบัญ (ต่อ3)

เรื่อง	หน้า	
4.5.2	ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	114
4.5.3	ความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว	120
4.5.4	ความเพียงพอในการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกในช่วงปกติ และช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวของจังหวัด	128
4.5.5	ผลที่ได้รับจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย	133
4.5.6	ทัศนคติต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาพลักษณ์ของการ ท่องเที่ยวในจังหวัด	137
4.6	การวิเคราะห์ข้อมูลตามความพร้อมในการบริการการท่องเที่ยวของ องค์กรปกครองท้องถิ่น	143
4.6.1	แผนงานด้านการท่องเที่ยวในความรับผิดชอบของ ระดับเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร	143
4.6.2	แผนงานด้านการท่องเที่ยวในความรับผิดชอบของ ระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด	146
4.6.3	แผนงานด้านการท่องเที่ยวในความรับผิดชอบของ ระดับการปกครององค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล	150
4.7	การศึกษาบทบาทและความพร้อมของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ในการจัดการด้านการท่องเที่ยวของท้องถิ่น	164
4.7.1	หน่วยงานที่อยู่ในแต่ละจังหวัด	164
4.7.2	ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)	165
4.7.3	จุดแข็งของพื้นที่ในปกครองที่เกี่ยวข้องกับกิจการการท่องเที่ยว	180
4.7.4	ผลที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น	185
4.7.5	ระดับความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นกับการบริการ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	192

สารบัญ (ต่อ4)

เรื่อง	หน้า
4.7.6 ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยว ช่วงที่ผ่านมา	200
4.7.7 ความพร้อมในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่ง ท่องเที่ยว	235
4.8 ศักยภาพและแนวโน้มการตลาดของการท่องเที่ยวของอนุภูมิภาค	272
4.8.1 ศักยภาพการขยายตัวของนักท่องเที่ยว	272
4.8.2 ตลาดของกลุ่มประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขง	274
4.8.3 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวไทย	276
4.8.4 ยุทธศาสตร์การตลาดการท่องเที่ยวเชื่อมโยง	277
4.8.5 ศักยภาพการพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมขอม	279
4.8.6 ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างไทยและอินโดจีน	281
4.8.7 ศักยภาพพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขง	283
4.9 การวิเคราะห์ความพร้อมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	287
4.9.1 การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขันของ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	287
4.9.2 การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของภาคอีสานโดยรวม	291
4.9.3 การวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมในการบริหารจัดการ ท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหาร	298
4.9.4 การวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวของจังหวัดอำนาจเจริญ	302
4.9.5 การวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมในการบริหารจัดการ การท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี	305
4.9.6 การวิเคราะห์ศักยภาพในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับ ประเทศเพื่อนบ้าน	312

สารบัญ (ต่อ5)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 5 อภิปรายผล	
5.1 ศักยภาพในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	324
5.2 ทักษะคตินักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว	325
5.3 ความพร้อมของการบริการการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองท้องถิ่น	327
5.4 โอกาสและข้อจำกัดการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย330	
5.4.1 บทบาทของนโยบายในพื้นที่วิจัยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว	330
5.4.2 แนวนโยบายและบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว	331
5.5 แนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	333
5.5.1 การเสริมสร้างความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว	333
5.5.2 การเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	334
5.5.3 การเสริมสร้างความพร้อมในการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร	336
5.5.4 การเสริมสร้างความพร้อมในการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการท่องเที่ยว	337
5.6 แนวทางพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยว	338
5.6.1 การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวภายในประเทศ	338
5.6.2 การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน	340
บทที่ 6 สรุปและข้อเสนอแนะ	324
บรรณานุกรม	360
ภาคผนวกที่ 1 สถิตินักท่องเที่ยว	

สารบัญ (ต่อ6)

เรื่อง	หน้า
ภาคผนวกที่ 2	รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาในการวิจัย
ภาคผนวกที่ 3	รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก
ภาคผนวกที่ 4	ตัวอย่างแบบสอบถาม
ภาคผนวกที่ 5	กรอบแนวคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ภาคผนวกที่ 6	สรุปผลการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศว่าด้วยยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ทางเศรษฐกิจระหว่างกัมพูชา ลาว พม่า และไทย
ภาคผนวกที่ 7	บทความสำหรับการเผยแพร่ในวารสารทางวิชาการ

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก โดยไหลผ่านหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย และอินโดจีน มีประวัติศาสตร์ อารยธรรม ตลอดจนแนวลุ่มน้ำโขงที่สืบทอดหลายชาติพันธุ์ ชุมชนในประเทศต่างๆ ตามลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ ไทย ลาว จีนตอนใต้ เมียนมาร์ กัมพูชา ตลอดจนเวียดนาม ต่างก็มีความผูกพันกับแม่น้ำโขงมาช้านาน ทำให้เกิดเป็นอู่อารยธรรมที่หลากหลาย เป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญของประเทศต่างๆ ซึ่งอยู่ในแนวลุ่มน้ำนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกระแสการฟื้นฟูประเทศจากปัญหาเศรษฐกิจที่ผ่านมา ภาครัฐมีนโยบายในการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งมีอยู่อย่างหลากหลายและมีความได้เปรียบชาติอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน มาเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลในการประสบความสำเร็จอย่างเด่นชัดในช่วงเวลาที่ผ่านมา ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตามแนวแม่น้ำโขง ซึ่งมีอย่างหลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และงานเทศกาล ล้วนแล้วแต่เป็นที่สนใจของทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ ดังนั้น หากมีการพัฒนาส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ (Tourism Hub) หรือเป็นประตูสู่อินโดจีน (Gateway) ด้วยศักยภาพของพื้นที่ที่สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวได้ทั้งทางบก และการท่องเที่ยวทางเรือตามลำน้ำโขง พื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงนี้จะมีศักยภาพเป็นส่วนหนึ่ง ที่สามารถเสริมสร้างให้ภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นและเข้าสู่ระดับสากล

ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าประชาชนและองค์กรในท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นๆ มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในสัมฤทธิ์ผลของการพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยว ทั้งในการพิจารณาเชิงนโยบาย การวางแผน การจัดทำงบประมาณ การพัฒนาความพร้อมของพื้นที่ และการทำนุบำรุงดูแลรักษา ดังนั้น การมีส่วนร่วมและความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล กลุ่มหรือองค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจเอกชน ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นตั้งอยู่

อย่างไรก็ตาม บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีบทบาทมากยิ่งขึ้น ในการส่งเสริมและพัฒนากิจการทางด้านต่างๆ ทั้งนี้ตามนัยสำคัญที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มาตราที่ 78 ที่ระบุว่า “รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานตรวจสอบสารสนเทศ ในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น” และมาตราที่ 79 ที่ระบุว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดการมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน”

นอกจากนี้ นโยบายของหน่วยงานต่างๆ ในทุกด้านยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการบริหารจัดการต่างๆ ซึ่งรวมทั้งการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวด้วย ดังที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาวิจัยเพื่อวิเคราะห์ถึงความพร้อมและการเสริมสร้างความพร้อมในการบริหารจัดการ และการให้บริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้พื้นที่กลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่างเป็นกรณีศึกษา

1.2 วัตถุประสงค์

การศึกษานี้ กำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสถานภาพทางการท่องเที่ยวและศักยภาพในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่างซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ลุ่มน้ำแม่น้ำโขง
2. เพื่อวิเคราะห์และประเมินบทบาท อำนาจหน้าที่ ความรู้ ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการและให้บริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

3. เพื่อประเมินความพร้อมและนำเสนอแนวทาง การเสริมสร้างความพร้อม ในการบริการ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดซึ่งเป็นพื้นที่ศึกษา

1.3 ขอบเขตของงานวิจัย

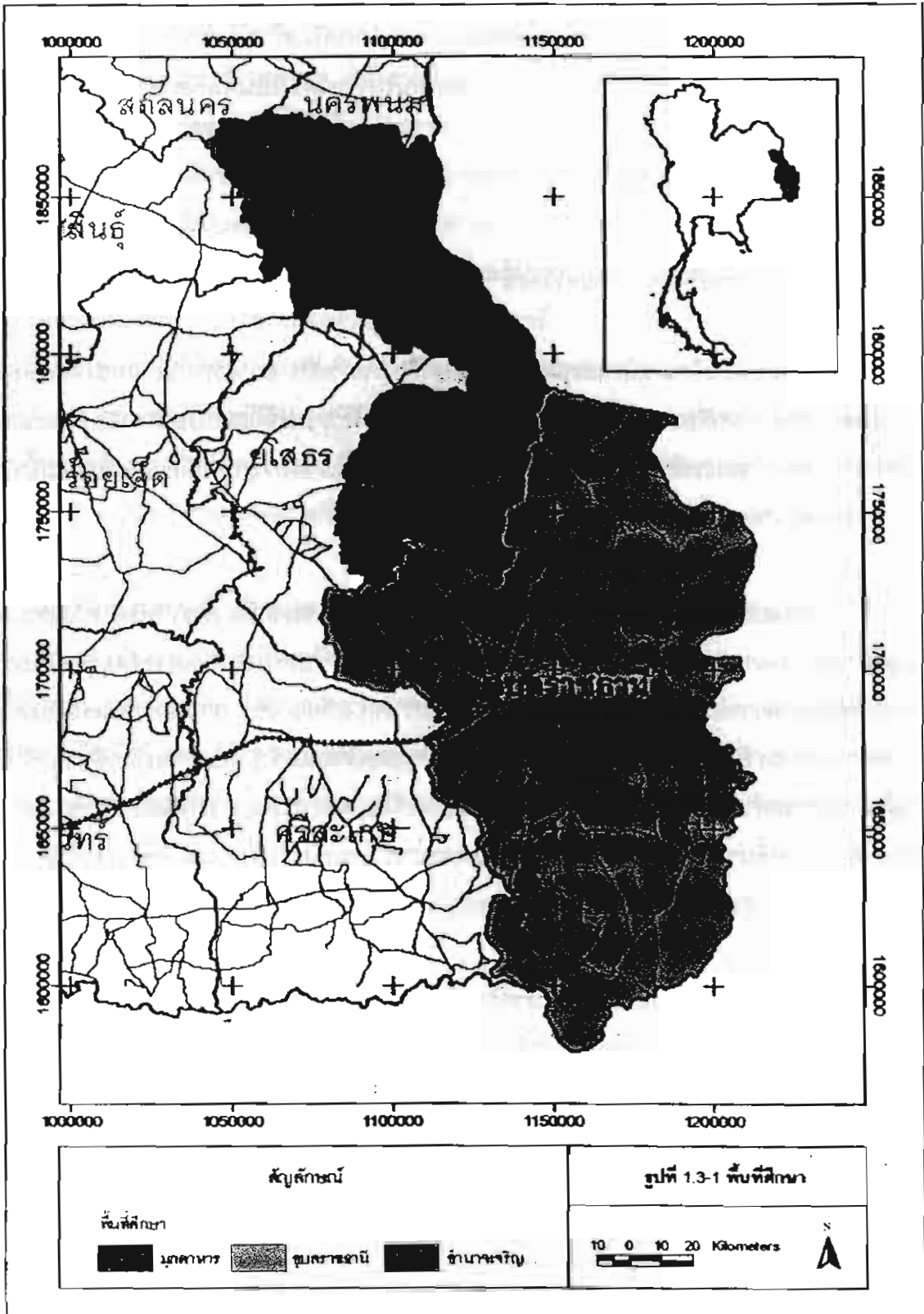
ขอบเขตของงานวิจัยได้กำหนดไว้ดังนี้

1. ขอบเขตการศึกษาสถานภาพทางการท่องเที่ยว หมายถึง สถานภาพของแหล่งท่องเที่ยวที่ ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม งานประเพณี และกิจกรรมการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวตามแนวแม่น้ำโขง และการตลาดการท่องเที่ยว

2. ขอบเขตการศึกษากิจการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว หมายถึง การให้บริการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยการจัดธุรกิจและการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การจัดการแหล่งท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่ง ที่พักแรม ร้านอาหาร บริการนำเที่ยวและมีคฤหาสน์ ร้านขายของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง การดูแลความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกในการผ่านแดน การโฆษณาประชาสัมพันธ์ และการจัดบริการอื่นๆ สำหรับนักท่องเที่ยว รวมถึงบทบาท อำนาจหน้าที่ ความรู้ ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

3. องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาลเมืองและเทศบาลนครที่มีบทบาท อำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวทั้งในประเทศ การท่องเที่ยวตามแนวแม่น้ำโขง และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน

4. พื้นที่ศึกษา ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ซึ่งเป็นกลุ่มจังหวัดที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำโขงตอนล่าง ดังแสดงในรูปที่ 1.3-1

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการวิจัย

1. ได้ทราบถึงศักยภาพ ความพร้อม ปัญหาและอุปสรรค ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของพื้นที่ศึกษา จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รับทราบแนวทางการพัฒนาความพร้อมและขีดความสามารถ ในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ที่สอดคล้องกับแนวนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาของรัฐในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของภูมิภาค และประเทศ

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่างๆ ให้กับหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจและองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่ 3 จังหวัดแม่น้ำโขงตอนล่าง

1.5 การนำผลงานไปใช้

ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ตัวอย่างที่ศึกษา ในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวร่วมกับองค์กรของรัฐและองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลระดับต่างๆ ตลอดจนเป็นแนวทางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับพื้นที่จังหวัดอื่นๆ ต่อไป

บทที่ 2

การท่องเที่ยววรรณกรรม

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

2.1.1 ความหมายและวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวของประเทศไทยเริ่มแพร่หลายเมื่อประมาณ 40 กว่าปีที่ผ่านมา เริ่มจากปี พ.ศ. 2503 ที่ได้มีพระราชกฤษฎีกา จัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นเพื่อทำหน้าที่พัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ โดยต่อมาได้เปลี่ยนเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การเดินทางท่องเที่ยวได้แพร่หลายไปยังกลุ่มชนทุกระดับอย่างรวดเร็วเนื่องจากการพัฒนาการคมนาคม โดยเฉพาะทางหลวงต่างๆที่สร้างขึ้นเพื่อเชื่อมต่อภาคต่างๆ ของประเทศทำให้เป็นปัจจัยสำคัญในการขยายการท่องเที่ยวออกไปอย่างกว้างขวางและกลายเป็นกิจกรรมของทุกชนชั้น (วรรณา วงษ์วานิช. 2539 : 13)

ปัจจัยที่ส่งผลให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ คือ นโยบายและการสนับสนุนของรัฐบาล ความร่วมมือของผู้ประกอบการธุรกิจเอกชน และประชาชนชาวไทยการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตลอดจนการโฆษณาประชาสัมพันธ์เผยแพร่ในรูปแบบต่างๆ (วรรณา วงษ์วานิช. 2539 : 14) เช่น โครงการปีท่องเที่ยวไทยใน พ.ศ.2530 ปีแห่งการรณรงค์วัฒนธรรมไทย ใน พ.ศ.2537 และมี AMAZING THAILAND ในปี พ.ศ.2541-2542 เป็นต้น ประกอบกับการสนับสนุนการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มมากขึ้น เช่น กิจกรรมเที่ยวทั่วไทยไปได้ทุกเดือนเพื่อเป็นการกระจายรายได้ออกสู่ทุกภูมิภาค ทำให้เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลดีต่อการท่องเที่ยวของประเทศเป็นอย่างมากโดยเฉพาะเมืองต่างๆ ในแต่ละภูมิภาคซึ่งมีลักษณะทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีจุดเด่นเป็นที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลายและแตกต่างกันไป

การท่องเที่ยวเป็นนันทนาการ (Recreation) รูปแบบหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นระหว่างเวลาว่าง (Leisure) ที่มีการเดินทาง (Travel) เข้ามาเกี่ยวข้อง โดยเป็นการเดินทางจากที่หนึ่งที่มีจุดหมายที่อยู่อาศัย ไปยังอีกที่หนึ่งที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย 2540 :

2-5 อ้างอิงจาก Lawson & baud-bovy. 1977) เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม โดยมีแรงกระตุ้น (Motivator) จากความต้องการในด้านกายภาพ ด้านวัฒนธรรม ด้านการปฏิสัมพันธ์ และด้านสถานะหรือเกียรติคุณ (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย 2540 : 2-5 อ้างอิงจาก R.W. Mc Intosh . 1972)

องค์การสหประชาชาติได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ว่าเป็นการเดินทางเพื่อความบันเทิงใจ รื่นเริงใจ เยี่ยมญาติ หรือการไปร่วมประชุม แต่มีค่าใช้จ่ายเป็นหลักเป็นฐานหรือไปพักผ่อนอยู่เป็นการถาวร

ในพจนานุกรม Webster's Third New International Dictionary ได้ให้ความหมายของคำว่า Tourism ว่าหมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อความสะดวกและการบริหารงานธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว จะเห็นได้ว่าคำว่า "การท่องเที่ยว" เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง มิได้มีความหมายเป็นเพียงการเดินทางเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อความสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการเคลื่อนย้ายของประชากรจากแห่งหนึ่งไปสู่อีกแห่งหนึ่ง รวมทั้งการเดินทางทั้งภายในประเทศและต่างประเทศด้วย (วรรณา วงษ์วานิช 2539 : 5)

หม่อมหลวงดุษฎี ชุมสาย (2527 : 4-5) ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า การท่องเที่ยวและการเดินทางไว้ว่า "การท่องเที่ยวเป็นเรื่องของการเดินทาง ถ้าไม่มีการเดินทาง ก็ไม่มีการท่องเที่ยว"

วรรณา วงษ์วานิช (2539 : 7-17) ได้สรุปว่า การท่องเที่ยวมันขึ้นอยู่กับเงื่อนไข 3 ประการ คือ

1. การเดินทางจากถิ่นที่อยู่อาศัยไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว
2. การเดินทางด้วยความสมัครใจ
3. การเดินทางด้วยจุดมุ่งหมายใดๆก็ได้ที่มีค่าใช้จ่ายการประกอบอาชีพหรือหารายได้

โดยแบ่งวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวออกเป็น 6 ลักษณะ คือ

- 1) การท่องเที่ยวเพื่อความสนุกสนานและความบันเทิง เป็นการท่องเที่ยวเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศประกอบกับความอยากรู้อยากเห็น เพื่อชมทิวทัศน์ วัฒนธรรม ประเพณี ชีวิตความเป็นอยู่

ของท้องถิ่นต่างๆหรือท่องเที่ยวไปตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลินบางครั้งเป็นการไปเพื่อเปลี่ยนบรรยากาศและสถานที่พักอาศัย การท่องเที่ยวแบบนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ธรรมเนียม ฐานะทางเศรษฐกิจ สิ่งดึงดูดใจและความสนใจของสถานที่แต่ละแห่ง

2) การท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อน เป็นการใช้เวลาว่างเพื่อพักผ่อนร่างกายและสมองอาจเป็นการพักผ่อนหลังการเจ็บป่วย โดยจะใช้เวลาพักผ่อนให้นานที่สุดเท่าที่จะทำได้ สถานที่ไปพักจะเลือกที่สงบ สะดวกสบาย อากาศบริสุทธิ์ เช่น ทะเล ป่า เขา ที่ห่างไกลเสียงอึกทึกครึกโครม

3) การท่องเที่ยวเพื่อศึกษาวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวที่มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาค้นคว้าความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวด้วย เป็นการศึกษาชีวิตความเป็นอยู่ทั้งในแง่มนุษยวิทยาและสังคมวิทยา เช่น ชมโบราณสถาน ศิลปะและการแสดงต่างๆ

4) การท่องเที่ยวเพื่อการกีฬา การท่องเที่ยวแบบนี้มีจุดประสงค์ 2 ประการคือ ประการแรก เป็นการไปชมการแข่งขันกีฬาที่น่าสนใจ เช่น กีฬาเทนนิส ฟุตบอล ฯลฯ การแข่งขันกีฬาถึงจะมีการย้ายสถานที่แข่งขัน ก็ยังมีผู้ติดตามชมอยู่เสมอ ประการที่สอง เป็นการไปท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาหรือออกกำลังกายซึ่งการท่องเที่ยวประเภทนี้ สถานที่ไปจะเป็นสิ่งดึงดูดใจให้เกิดการท่องเที่ยว เช่น การเดินป่า หรือแถบชายทะเล เป็นต้น

5) การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ การประชุมและการสัมมนา การท่องเที่ยวแบบนี้เป็นลักษณะของการเดินทางไปเพื่อธุรกิจหรือสัมมนาผู้ที่ไปมักจะแบ่งเวลาส่วนหนึ่งไว้เพื่อการท่องเที่ยวและสิ่งที่เป็นปัจจัยดึงดูดนักท่องเที่ยวคือต้องมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ มีสถานที่พักอาศัยหรือโรงแรม และระบบการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็ว

6) การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา การที่บุคคลไปต่างประเทศเพื่อศึกษาดูงาน วิจัย หรือแลกเปลี่ยนอาจารย์ นักศึกษาระหว่างมหาวิทยาลัยและอยู่ในประเทศนั้นเป็นเวลานับเดือน รวมทั้งการท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาภายในประเทศด้วย

ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2538 : 17) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวในคู่มือพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวซึ่งเสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยว่าเป็นความต้องการอย่างหนึ่งของคนที่เกิดขึ้น เมื่อมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยมีวัตถุประสงค์ต่างกันมีดังนี้

1) ความอยากรู้อยากเห็นในด้านต่างๆ เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อได้พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ ได้แก่ ด้านวัฒนธรรมและประเพณีที่แตกต่างกันไป ด้านการเมือง ด้านสมาคม และบุคคล ด้านลักษณะพิเศษของธรรมชาติ ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ การได้รับรู้เรื่องราวที่ต่างไปจากที่ตนเคยรับรู้

2) การพักผ่อนหย่อนใจเพื่อผ่อนคลายความเครียดจากภารกิจประจำวัน ได้แก่ การเล่นกีฬา ประเภทต่างๆ การเดินทางท่องเที่ยวตามแหล่งที่มีความสวยงามตามธรรมชาติ งานศิลปะและการดนตรีหรือความบันเทิงอย่างอื่น ๆ ซึ่งอาจรวมถึงการท่องเที่ยวตามสวนสนุก สวนสัตว์ บาร์ ไนท์คลับ การจับจ่ายซื้อของไว้ด้วย

3) ความสนใจทางด้านศาสนาและไสยศาสตร์ ได้แก่ การจาริกแสวงบุญ การกราบนมัสการ ศาสนสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์หรือศาสนา การประชุมรวมกลุ่ม รวมทั้งกิจกรรมทางศาสนา

4) อาชีพและธุรกิจ ได้แก่ การเดินทางเพื่อสำรวจค้นคว้า การประชุม สัมมนา การดูงาน การศึกษา เปรียบเสมือนการทำศนศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้

5) วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวอื่นๆ ได้แก่ การเยี่ยมเยียนญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง วัตถุประสงค์นี้มักเกิดขึ้นในช่วงวันหยุด วันเทศกาลต่างๆ และเป็นการพบปะเพื่อรวมกลุ่มกันหรือเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

2.1.2 ประเภทของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว

ภาควิชาภูมิสถาปัตยกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2538 : 18) ได้แบ่งประเภทของการท่องเที่ยวไว้ในคู่มือพัฒนาภูมิทัศน์เมืองเพื่อการท่องเที่ยวซึ่งเสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ออก เป็น 7 ประเภทคือ

- 1) ประเภทโบราณสถาน ได้แก่ พระราชวัง สิ่งก่อสร้างและอาคารที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์
- 2) ประเภทศาสนสถาน ได้แก่ วัด อุโบสถ เจดีย์ เป็นต้น
- 3) ประเภทธรรมชาติ ได้แก่ ทะเล ชายทะเล ป่าไม้ น้ำตก น้ำพุร้อน เป็นต้น
- 4) ประเภทศิลปวัฒนธรรมและการศึกษา ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น
- 5) ประเภทสถานเริงรมย์ ได้แก่ โรงละครและการแสดง ย่านกิจกรรมกลางคืน เป็นต้น
- 6) ประเภทอุตสาหกรรมและหัตถกรรม อาจเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ทำเครื่องเงิน เครื่องจักสาน เป็นต้น
- 7) ประเภทอื่นๆ ได้แก่ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนสนุก เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้อาจเป็นแหล่งท่องเที่ยวถาวรตลอดปี อย่างสม่ำเสมอ หรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวชั่วคราวคือมีเป็นบางช่วงระยะเวลา

วรรณา วงษ์วานิช (2539 : 58-59) ได้ให้ความหมายทรัพยากรการท่องเที่ยวว่า หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยวซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีการแข่งเรือ เป็นต้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Attractions) ทรัพยากรประเภทนี้จะเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุดเพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ อาจจะสวยงามหรือแปลกประหลาด ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ แบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ สัตว์ป่า (Wildlife), ทิวทัศน์ (Scenery), สภาพภูมิอากาศ (Climate), ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ (Natural Phenomenon)

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manufactured Attractions) จะมีลักษณะตรงข้ามกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในเมืองใหญ่จะมีสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เช่น สถานเริงรมย์ ศูนย์การค้า สวนสนุก โรงแรม แดกต่างกันไป บางเมืองจะมีสิ่งก่อสร้างเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ เช่น พระราชวัง ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ ตลอดจนศิลปะและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆที่น่าสนใจ สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากเช่นกัน

2.1.3 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

โดยทั่วไป การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการทางสังคมและเศรษฐกิจที่มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน คือ (1) ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว (Tourism Resource) (2) บริการการท่องเที่ยว (Tourism Service) และ (3) ตลาดการท่องเที่ยว (Tourism Market or Tourism) แต่ละองค์ประกอบย่อยมีความสัมพันธ์ต่อกัน เป็นเหตุและผลซึ่งกันและกัน ความแตกต่างของแต่ละรูปแบบการท่องเที่ยวจึงขึ้นอยู่กับความแตกต่างในองค์ประกอบย่อยและความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นนั่นเอง (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2540 : 2-7 – 2-9)

ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว จัดเป็นอุปทานการท่องเที่ยว (Tourism Supply) ซึ่งในประเทศไทย นิยมแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มหลักดังที่ได้กล่าวมาแล้ว คือ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดีและแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม

การบริการการท่องเที่ยว เป็นการบริการที่รองรับการท่องเที่ยว จัดเป็นอุปทานประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้เป็นจุดหมายปลายทางหลักของการท่องเที่ยว แต่เป็นบริการที่รองรับให้เกิดความสะดวกสบายและความบันเทิงแก่นักท่องเที่ยว ซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นตัวดึงดูดใจได้เช่นเดียวกัน บริการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก ร้านอาหาร แหล่งจำหน่ายสินค้า แหล่งบันเทิง แหล่งกิจกรรม และโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นอื่นๆ

ตลาดการท่องเที่ยว เป็นการแสดงออกของอุปสงค์ (Tourism Demand) ซึ่งมีความปรารถนาในการท่องเที่ยวจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง เพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว การทัศนอาจร การพักผ่อนหย่อนใจและเพื่อกิจกรรมอื่นๆ

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2540) ได้ศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวแบบ Ecotourism ในต่างประเทศ ประกอบการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการหลายครั้งในการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้กับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับลักษณะและความเหมาะสมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในประเทศไทย โดยวิเคราะห์จากการให้ความหมาย ความสำคัญ และองค์ประกอบที่หลากหลาย แต่ทั้งหมดได้เน้นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible) ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Nature) เป็นหลัก มีการจัดการเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม (Environmental Management) และให้การศึกษ (Education) แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจึงครอบคลุมลักษณะพื้นฐานขององค์ประกอบหลัก (Key Element) 4 ด้านที่ประกอบด้วย พื้นที่ท่องเที่ยว การจัดการ กิจกรรมและกระบวนการ ตลอดจนการมีส่วนร่วม

เนื้อหาขององค์ประกอบหลักที่สำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมี 4 ประการ ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านพื้นที่ เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น (Identity or Authentic or Endemic or Unique) ทั้งนี้ รวมถึงแหล่งวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ (Eco-system) ในพื้นที่นั้นๆ ดังนั้น องค์ประกอบด้านพื้นที่จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ (Nature-based tourism)

2. องค์ประกอบด้านการจัดการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible travel) โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม มีการจัดการที่ยั่งยืนครอบคลุมไปถึงการอนุรักษ์ทรัพยากร การจัดการสิ่งแวดล้อม การป้องกันและกำจัดมลพิษ และควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีขอบเขต จึงเป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการอย่างยั่งยืน (Sustainable managed tourism) เพื่อให้เกิดเป็นการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อ (Responsible travel) ที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม

3. องค์ประกอบด้านกิจกรรมและกระบวนการ เป็นการท่องเที่ยวที่มีกระบวนการเรียนรู้ (Learning process) โดยมีการให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ ความประทับใจ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องต่อนักท่องเที่ยว ประชาชนท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง จึงเป็นการท่องเที่ยวสิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental education – based tourism)

4. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม เป็นการท่องเที่ยวที่มีการคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนท้องถิ่น (Involvement of local community or People participation) ที่มีส่วนร่วมในการคิด วางแผน ปฏิบัติตามแผน ได้รับความยินยอม ติดตามตรวจสอบ ตลอดจนร่วมบำรุงรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ในท้องถิ่น ทั้งการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตและการได้รับผลตอบแทนเพื่อกลับมาบำรุงรักษาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวด้วย และในที่สุดแล้วท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ท้องถิ่นในที่นี้เริ่มต้นจากรากหญ้า (Grass root) จนถึงการปกครองส่วนท้องถิ่น และอาจรวมไปถึงการมีส่วนร่วมจึงเป็นการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมชุมชน (Community participation – based tourism) (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย ,2541: หน้า 2 - 7)

2.2 แนวนโยบายและการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย

2.2.1 วิสัยทัศน์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย

วิสัยทัศน์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ตามยุทธศาสตร์ การพัฒนาท่องเที่ยว พ.ศ. 2545-2547 โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อให้การท่องเที่ยวไทยมีเอกลักษณ์ไทยในมาตรฐานสากล (World Class) ทั้งในด้านแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการ และการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมบูรณ์ รวมทั้งก่อให้เกิดผลในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมโดยตรงต่อประเทศชาติ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544)

วิสัยทัศน์การดำเนินงานโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

มุ่งส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้อยู่ในระดับผู้นำในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เพื่อนำรายได้เข้าประเทศควบคู่กับการฟื้นฟู พัฒนา อนุรักษ์ ทรัพยากรมรดกทางการท่องเที่ยวให้ สืบทอดต่อเนื่องไปอย่างยั่งยืนเป็นประโยชน์ต่อการสร้างงาน สร้างอาชีพ เป็นสิ่งสันถนาการ ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544)

2.2.2 นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลปัจจุบัน

นโยบายในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลปัจจุบัน มีดังนี้

- (1) เร่งฟื้นฟูระดับความสัมพันธ์และความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้ประเทศไทยเป็นประตูทางผ่านหลักของกัการท่องเที่ยวในภูมิภาค
- (2) บริหารการท่องเที่ยว โดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก และยกระดับประเทศไทยให้เป็น ศูนย์กลางการประชุม การสัมมนา และการแสดงสินค้าของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- (3) เร่งพัฒนา บุรณะ พื้นฟูมรดก และสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม ทั้งในเขตเมือง และนอกเมือง เพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น
- (4) เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม

(5) เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัด การแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง

2.2.3 นโยบายการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2540-2546

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดนโยบาย ในช่วงปี พ.ศ. 2540-2546 ไว้เป็นกรอบการดำเนินงานในแต่ละปี นโยบายดังกล่าวได้รับการอนุมัติในภาพรวมโดยคณะกรรมการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยแล้ว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543) ดังนี้

(1) ส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรการท่องเที่ยว ควบคู่กับสิ่งแวดล้อมโดยคำนึงถึงคุณภาพของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน เพื่อให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวในระยะยาวและคงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์และมรดกของชาติสืบไป

(2) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนรวมทั้งประชาชนในท้องถิ่นให้เข้ามา มีบทบาทในการร่วมกันแก้ไขหรือป้องกันปัญหาทางการท่องเที่ยว มีส่วนร่วมในการพัฒนาและบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวให้มีคุณค่า ช่วยดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

(3) สนับสนุนการพัฒนาปัจจัยการให้บริการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความเร็วก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยเฉพาะระบบการให้บริการข้อมูลข่าวสารด้วยโครงข่ายคอมพิวเตอร์ทั้งภายในและระหว่างประเทศ

(4) ส่งเสริมความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในด้านการพัฒนาและส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว รวมทั้งพัฒนาระบบเครือข่ายการคมนาคมขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการบริการท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภูมิภาคนี้

(5) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในชาติให้เป็นนักท่องเที่ยวที่ดี มีความรักความหวงแหน และช่วยทำนุบำรุงทรัพยากรมรดกทางการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนมีความโอบอ้อมอารีให้การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยน้ำใจไมตรีอันดีงามสืบไป

(6) ส่งเสริมการผลิตบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มีปริมาณสอดคล้องและเหมาะสมกับความต้องการของตลาด มีคุณภาพได้มาตรฐานในระดับนานาชาติ เพื่อรองรับนโยบายการเปิดเสรีด้านการค้าบริการ ตลอดจนสนับสนุนให้บุคลากรชาวไทยมีงานทำในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

(7) กำกับดูแลให้นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้รับความคุ้มครองตาม พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2535 รวมทั้งผลักดันให้มีการกวดขันให้มาตรฐานต่างๆ ในการให้ความคุ้มครองรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวอย่างจริงจังต่อเนื่องตลอดไป

(8) ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และส่งผลดีต่อการพัฒนา

(9) ส่งเสริมและเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มีคุณภาพ เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น พักอยู่นานวัน ใช้จ่ายเพิ่มขึ้น และเดินทางกระจายไปทั่วภูมิภาค โดยคำนึงถึงขีดความสามารถหรือข้อจำกัดในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง

(10) สร้างค่านิยมให้ชาวไทยเพิ่มการเดินทางท่องเที่ยวและใช้จ่ายใช้สอยภายในประเทศ เป็นการกระจายความเจริญไปสู่ท้องถิ่น อันจะเป็นผลดีต่อการพัฒนาการทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศต่อไป

(11) พิจารณาการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมในลักษณะของการลงทุน ร่วมทุน หรือให้การส่งเสริมสนับสนุนการลงทุน เพื่อประโยชน์โดยส่วนรวมของประเทศชาติ และองค์กร

2.2.4 กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยดังนี้

(1) ผลักดันให้มีการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องและเหมาะสม โดยร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนพิจารณาและหาแนวทางร่วมกัน

(2) รณรงค์และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนโดยเฉพาะในท้องถิ่นให้เข้าใจและเห็นความสำคัญในเรื่องของการท่องเที่ยว และมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของตนให้อยู่ในสภาพที่ดี ตลอดจนสามารถให้ข้อมูล ข่าวสาร การบริการและความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนท้องถิ่นของตนได้

(3) กำหนดคบทลงโทษแก่ผู้ที่ฝ่าฝืนกฎระเบียบ หรือสร้างความเสื่อมโทรมให้แก่แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง

(4) เน้นการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ให้มากขึ้น โดยให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่ทุกคน

(5) วรรณคดีโครงการรักษาความสะอาดในแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวหลัก โดยร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(6) ประสานงานประชุม ปรึกษาหารือ ตั้งคณะทำงานร่วมกับ ททท. ทั้งในระดับนโยบาย และปฏิบัติกับหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน และประชาชน เพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมตามแหล่งท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม

(7) ศึกษาและพัฒนาาระบบข้อมูลสารสนเทศและระบบติดตามสถานะสิ่งแวดล้อม รวมทั้งมลภาวะในแหล่งท่องเที่ยวทั่วประเทศ

(8) ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภาคเอกชนจัดตั้งสถาบันหรือจัดฝึกอบรมเพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพแก่บุคลากรในด้านการบริการ

จากแนวนโยบายและกลยุทธ์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ได้ให้ความสำคัญต่อการนำทรัพยากรทางการท่องเที่ยวมาพัฒนาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น รวมถึงมีแนวทางในการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน บริหารจัดการ และดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยวมากขึ้นในปัจจุบัน

2.2.5 แผนหลักเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศไทย

ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (ปี พ.ศ. 2535-3539) และแผนหลักเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมอบหมายให้สถาบันวิจัยเพื่อการพิจารณาประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการโดยในส่วนของนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของ ททท. ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2539 จะเน้นการมีส่วนร่วมของภาครัฐ เอกชนและประชาชน โดยกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศไทยโดยรวม ดังนี้

- ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มขึ้นและพักนานวันขึ้นรวมทั้งส่งเสริมให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายใน ประเทศกว้างขวางยิ่งขึ้น
- อนุรักษ์ พัฒนาและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดการบริหารและการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
- ดำเนินการให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- พัฒนาและยกระดับคนด้านการท่องเที่ยวทั้งในเชิงคุณภาพและปริมาณ
- สร้างจิตสำนึกและให้ความรู้แก่ประชาชนถึงความสำคัญและคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม

ในปี พ.ศ.2539 เป็นช่วงที่การท่องเที่ยวของไทยได้พัฒนามาจนถึงจุดหัวเลี้ยวหัวต่อประเทศไทยได้ผ่านยุคทองของการท่องเที่ยว เข้าสู่ยุคของการแข่งขันอย่างเข้มข้นในตลาดโลกและยุคจำนวนนักท่องเที่ยวไทยสูงกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติ ดังนั้น แผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยและจำเป็นจะต้องพัฒนาให้การท่องเที่ยวมีมาตรฐานสูงขึ้นเรื่อยๆ เพื่อสวัสดิการของนักท่องเที่ยวไทยและเพื่อรักษาขีดความสามารถของการแข่งขันระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกัน มาตรฐานที่สูงขึ้นจะสามารถทำให้ประเทศไทยได้นักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีค่าใช้จ่ายต่อหัวต่อวันสูง นำรายได้สุทธิเข้าประเทศเพื่อช่วยจรรโลง การท่องเที่ยวไทยให้ยั่งยืน ในการจัดการแผนนี้ จึงได้วางเป้าหมายทั้งระยะสั้นและระยะยาว ไว้ดังนี้

เป้าหมายระยะสั้น ปี พ.ศ. 2541-2546 “เที่ยวไทย.....รักษ์ไทย”

ให้พัฒนาการท่องเที่ยวไทย ไปในทิศทางที่ช่วยอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน เนื่องจากถึงแม้ศักยภาพของการท่องเที่ยวไทยยังสูง แต่ก็เริ่มสัญญาณเตือนว่า ทรัพยากรท่องเที่ยวโดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติกำลังเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว หากไม่มีการจัดการที่ดี ก็ยากที่จะฟื้นฟูให้กลับมาได้ การเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยวของไทย ทำให้คนไทยหันไปท่องเที่ยวต่างประเทศเป็นผลเสียต่อดุลบัญชีเดินสะพัดการเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยว ทำให้ไม่สามารถรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันได้ระยะยาว

วัตถุประสงค์ของแผน 6 ปี

1. ให้การท่องเที่ยวเป็นวิธีการรักษามรดกด้านทรัพยากรท่องเที่ยวของชาติ
2. ให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นสวัสดิการแก่ประชาชนคนไทย
3. ให้การท่องเที่ยวเป็นวิธีการสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์และลดภาระต่อสิ่งแวดล้อม
4. ให้การท่องเที่ยวเป็นวิธีการกระจายรายได้ และอาชีพแก่ประชาชนในชนบทอย่างทั่วถึง
5. ให้การท่องเที่ยวเป็นวิธีการให้การศึกษแก่เยาวชน และประชาชน
6. ให้การพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยได้มาตรฐานสากล

7. ให้การท่องเที่ยวไทยเป็นวิธีการที่ช่วยแสวงหาเงินตราต่างประเทศ และให้การท่องเที่ยวไทยสามารถรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

โดยมีกลยุทธ์ทั้งสิ้น 9 กลยุทธ์ คือ

1. กลยุทธ์การบริหารแผนแม่บท
2. กลยุทธ์ท่องเที่ยวไทย
3. กลยุทธ์ฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวไทย
4. กลยุทธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
5. กลยุทธ์เพื่อการศึกษา
6. กลยุทธ์การส่งเสริมให้ไทยมีบทบาทนำด้านการท่องเที่ยวในอินโดจีน และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
7. กลยุทธ์พัฒนาการท่องเที่ยวให้มีเอกลักษณ์ไทยในมาตรฐานสากล
8. กลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวซ้ำ และขยายจำนวนวันท่องเที่ยว
9. กลยุทธ์การส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางการจัดนิทรรศการ ศูนย์ประชุมและช้อปปิ้งนานาชาติ

เป้าหมายระยะยาว ปี พ.ศ. 2555

ให้การท่องเที่ยวมีเอกลักษณ์ไทยในมาตรฐานสากล (World Class) ทั้งในด้านแหล่งท่องเที่ยว การให้บริการและการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างสมบูรณ์

การท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานสากล มีองค์ประกอบดังนี้

1. มีแหล่งท่องเที่ยวที่งดงาม ไม่อยู่ในสภาพเสื่อมโทรมหรือถูกทำลาย คงประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงาม ดำรงเอกลักษณ์ของไทยไว้ให้ลือชื่อไปทั่วโลก สิ่งแวดล้อมดี ปลอดภัย
2. มีความปลอดภัยจากอาชญากรรม อุบัติเหตุและโรคภัยไข้เจ็บ
3. มีระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในปริมาณที่เหมาะสม สะดวกและบริการที่มีคุณภาพ

4. มีการคมนาคมที่ติดต่อถึงกันได้ทุกระดับ
5. มีระบบโทรคมนาคมสาธารณะที่ติดต่อกับทั่วโลกได้ในทุกเมืองท่องเที่ยวหลัก คนไทยมีความพร้อมที่จะให้บริการในมาตรฐานระดับสากล และมีส่วนร่วมอย่างสูงสุดในการได้รับสวัสดิการในมาตรฐานเดียวกัน

การตั้งเป้าหมายเช่นนี้ เป็นการยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวของไทยสู่มาตรฐานสากลตามเป้าหมายระยะยาวนี้ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่จะได้ประโยชน์จากการท่องเที่ยวมาตรฐานสากลก็คือ นักท่องเที่ยวไทยเพราะมีจำนวนมากกกว่านักท่องเที่ยวต่างชาติเนื่องจากสถานการณ์ในปัจจุบันปรากฏว่า แหล่งท่องเที่ยวได้เสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็วเพราะต้องรองรับนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น ภารกิจสำคัญก็คือการรักษาmerkแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ไว้ให้ยั่งยืนสามารถให้ไทยดำรงตำแหน่งเป็นประเทศที่สวยงามน่าท่องเที่ยวอยู่ได้ตลอด

2.2.6 แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549

ในแผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ ซึ่งคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ เมื่อ 2 ตุลาคม 2544 ให้เป็นแผนปฏิบัติการระดับชาติ มีระยะเวลาปฏิบัติงาน พ.ศ. 2545-2549 สรุปเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในระยะ 10 ปีข้างหน้าถึงปี พ.ศ. 2555 ดังนี้

1. มีมาตรการกำหนดพื้นที่เป้าหมายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่ชัดเจน จัดระดับความเข้มข้นของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานภาพ และความต้องการพัฒนาของท้องถิ่นภายใต้การพัฒนากการท่องเที่ยวอนุรักษ์ทั้งระบบ โดยพิจารณาจากลักษณะและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวกิจกรรมการท่องเที่ยวและวิธีการจัดการในแหล่งท่องเที่ยว ภายใน 3 ปี
2. ยกย่องระดับทักษะอบรม ในด้านความรู้ที่จำเป็นแก่ผู้ประกอบการแรงงานและประชาชนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งเน้นด้านคุณภาพในการให้บริการที่ถูกต้อง เช่น การบริการ ที่พัก การบริการนำเที่ยวมัคคุเทศก์เฉพาะ เป็นต้น โดยจัดให้มีการให้การศึกษา ฝึกอบรมทุกกลุ่มทุกด้านไม่น้อยกว่า 50 ครั้งต่อปี
3. จัดให้มีการประสานเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับชาติ ภาคและจังหวัด โดยมีเป้าหมายให้ครบถ้วนใน 5 ปี และขยายครบทุกจังหวัด รวมทั้งท้องถิ่นเป้าหมายให้มากที่สุดภายในระยะ 10 ปี

4. เพิ่มองค์การพัฒนาเอกชนและกลุ่มประชาชนระดับท้องถิ่น ในการมีส่วนร่วมหรือกำกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ให้มีทั่วทุกจังหวัดใน 10 ปี
5. มีหลักเกณฑ์การปฏิบัติด้านการจัดการทรัพยากร สิ่งแวดล้อม การศึกษา การบริการ และการมีส่วนร่วม อย่างมีมาตรฐานและตัวชี้วัดที่ชัดเจน ภายใน 3 ปี
6. เพิ่มสัดส่วนนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศนานาชาติ ให้มีการขยายตัวไม่ต่ำกว่าการขยายตัวของ นักท่องเที่ยวโดยรวม (คือ เพิ่มส่วนแบ่งจากปัจจุบันประมาณร้อยละ 30) เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี โดยให้มีนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีคุณภาพและมีการปฏิบัติตัวอย่างถูกต้อง มุ่งเน้นการท่องเที่ยว เชิงนิเวศเป็นหลักไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง
7. เพิ่มจำนวนและสัดส่วนของการนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางภายในประเทศ ร่วมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ไม่ต่ำกว่าการขยายตัวโดยรวม คือ มีสัดส่วนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 ของ การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศทั้งหมด ส่งเสริมให้เป็นการท่องเที่ยว เชิงนิเวศที่มีคุณภาพและมี การปฏิบัติที่ถูกต้อง ไม่น้อยกว่าร้อยละ 50
8. เพิ่มรายจ่ายของการท่องเที่ยวในกลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น ร้อยละ 5 ต่อปี และให้มีการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นในสัดส่วนที่มากขึ้น
9. ขยายงบประมาณในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่ได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาลให้ มีปริมาณมากขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ต่อปี รวมทั้งระดมการอุดหนุนจากภาคเอกชนและองค์กร ระหว่างประเทศให้เพิ่มมากขึ้นด้วย และเพิ่มขีดความสามารถในการจัดหารายได้ของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้วยตัวตนเองมากขึ้น
10. มีการใช้กฎหมายที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ มีกฎหมายตลอดจนมาตรการเฉพาะ สำหรับการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้ทั่วถึงภายใน 5 ปี
11. มีชายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอาเซียนและอินโดจีน โดยให้ไทยเป็น ศูนย์กลางด้าน การเดินทาง การตลาด การฝึกอบรมและด้านข้อมูลสารสนเทศ ภายใน 5 ปี

2.2.7 นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว

นโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ้างตาม กวี วรกวินและคณะ, 2546) มีดังนี้

- พัฒนาแบบแผนการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นตลอดรวมถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรท้องถิ่น เอกชนและประชาชนทั่วไปในด้านการลงทุน การผลิตสินค้าและบริการ ทั้งนี้ต้องมีความเสมอภาคเป็นธรรมในกรอบที่เหมาะสม สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่นๆ และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด
- สนับสนุนการจัดตั้งข่ายความร่วมมือ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในรูปขององค์กรหรือคณะกรรมการระดับชาติ ภูมิภาค และท้องถิ่น โดยมีเครือข่ายครอบคลุมผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนและทุกระดับ โดยให้องค์กรมีขอบเขตความสามารถในการตัดสินใจและดำเนินการอย่างอิสระ ภายใต้กรอบที่ตอบสนองความจำเป็นในการจัดการแต่ละระดับ
- เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผน ตัดสินใจ และติดตามประเมินผลตลอดจนได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รวมทั้งปรับทัศนคติและปรับปรุงขีดความสามารถของหน่วยงานของรับให้สามารถร่วมมือและเกื้อหนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้น
- ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรประชาชนที่ดูแลด้านสิ่งแวดล้อมและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งที่เป็นนิติบุคคลและไม่เป็นนิติบุคคล
- แก้ไข ปรับปรุงและพัฒนากฎหมายและระบบงบประมาณของภาครัฐให้สามารถส่งเสริมและเอื้ออำนวยต่อการประสานงานความร่วมมือของหน่วยงานปฏิบัติทุกระดับกับประชาชนท้องถิ่นตลอดจนกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ในการให้ชุมชนมีโอกาสในการควบคุม กำกับดูแล และจัดการทรัพยากรด้วยตนเอง
- สนับสนุนพัฒนาศักยภาพของคน โดยการเพิ่มความรู้ ทักษะ และการมีจิตสำนึกในด้านการจัดการพัฒนาการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยว การอนุรักษ์ รวมถึงการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสำหรับชุมชนให้กว้างขวางมากขึ้น
- สนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้มแข็งมีประสิทธิภาพในด้านการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีอิสระและสามารถจัดเก็บรายได้เพื่อการอนุรักษ์ฟื้นฟูการท่องเที่ยวได้ด้วยตนเอง โดยให้มีการพัฒนาทักษะการจัดการที่ถูกต้อง
- สนับสนุนองค์กรพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาทางสังคมให้มีโอกาสในการเข้าช่วยเหลือและยกระดับการมีส่วนร่วม ตลอดจนการจัดตั้งองค์กรชุมชน และองค์กรการจัดการธุรกิจของประชาชนอย่างสร้างสรรค์

2.2.8 ประเด็นของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8-9 ว่าด้วยเรื่องการท่องเที่ยว

1) ประเด็นสำคัญแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ว่าด้วยเรื่องการท่องเที่ยว (สำนักงานวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540:4-6)

(1) ทิศทางการพัฒนาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เนื่องจากผลสำเร็จที่ภาครัฐบาลได้ ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในฉบับที่ผ่านมา ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 จึงได้กำหนดทิศทางการพัฒนาให้ชัดเจนยิ่งขึ้นโดยจะผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยอาศัยเงื่อนไขด้านภูมิศาสตร์และการพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมกับประเทศเพื่อนบ้าน ให้สามารถเชื่อมโยงกันได้สะดวก พร้อมกับรักษาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว ให้คงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ ความเป็นธรรมชาติ ความสะดวกความปลอดภัย ตลอดจนการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนเพื่อก่อให้เกิดการกระจายรายได้ในประเทศให้มากขึ้น ดังนั้นการส่งเสริมให้เกิดการลงทุนในธุรกิจท่องเที่ยวจึงควรตอบสนองแนวทางการพัฒนาทั้งในระดับมหภาค คือระดับประเทศ ในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว และในระดับจุลภาค คือระดับท้องถิ่น ทั้งนี้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ดังนี้

ก. เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศให้มากขึ้น โดยเน้นนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและมีช่วงเวลาพำนักในประเทศนาน เพื่อให้มีการกระจายเงินตราต่างประเทศมากขึ้น

ข. ให้การบริการด้านการเป็นแหล่งจับจ่ายใช้สอยที่สำคัญสำหรับนักท่องเที่ยว เรื่องร้านค้าปลอดภาษี (Duty Free Shop)

ค. ภาครัฐและเอกชนในธุรกิจท่องเที่ยวจะต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง โดยเฉพาะด้านสภาพแวดล้อม ความปลอดภัย รวมถึงการยกระดับคุณภาพและปริมาณของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

ง. ปรับบทบาทของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจะต้องร่วมมือกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง โดยเฉพาะด้านสภาพแวดล้อม ความปลอดภัย รวมถึงการยกระดับคุณภาพและปริมาณของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

๑. ปลุกฝังจิตสำนึกและทัศนคติของการเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี มีคุณภาพให้แก่คนไทย เพื่อให้ทุกคนมีความรักและหวงแหนทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวของประเทศ

(2) เป้าหมายแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นไปอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน เป็นไปตามวัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ที่ได้ "คน" เป็นจุดมุ่งหมายหลักในการพัฒนาประเทศโดยให้ประชาชนทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวในทุกระดับ ทั้งด้านการวางแผนและการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ และเกิดความสมดุลทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม การเมืองและสิ่งแวดล้อมโดยรวม จึงกำหนดเป้าหมายดังนี้ (สำนักงานวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2540:6-9)

ก. ทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศให้ขยายตัวโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 14 ต่อปี ในระยะ 5 ปีของแผนฯ

ข. เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศให้ขยายตัวโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 6 ต่อปี ในระยะ 5 ปีของแผนฯ

ค. เพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศให้ขยายตัวโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 2 ต่อปี ในระยะ 5 ปีของแผนฯ

(3) แนวนโยบายและมาตรการ เพื่อให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงควรกำหนดนโยบายหลักและมาตรการในการพัฒนาการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

ก. ฟื้นฟู อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไปเพื่อให้สามารถรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวในระยะยาว

1. รณรงค์เผยแพร่ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนและผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ให้มีจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมโดยใช้สื่อต่างๆ ที่มีอยู่ให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนและเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. จัดให้มีกลไกบริการการพัฒนา และอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว และสิ่งแวดล้อมเฉพาะพื้นที่ โดยการจัดตั้งองค์กรในรูปคณะกรรมการที่มาจากภาครัฐบาล ธุรกิจเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น ทำหน้าที่วางแผน กำหนดนโยบายและประสานการพัฒนา

3. นำมาตรการทางกฎหมายมาใช้อย่างจริงจัง ในการควบคุมอาคารและสิ่งปลูกสร้าง เพื่อป้องกันการบุกรุกพื้นที่อันเป็นของรัฐและการใช้ประโยชน์ในที่ดินแม่น้ำ ลำคลอง และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ

4. สนับสนุนการดำเนินงานของภาคเอกชนในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มจุดดึงดูดความสนใจ นอกจากอาศัยแหล่งธรรมชาติ และศิลปวัฒนธรรม เช่น การท่องเที่ยวทางน้ำ กีฬา และสุขภาพ เป็นต้น

ข. พัฒนากำลังคนที่เป็นคนไทยให้เข้ามาปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

1. สนับสนุนให้มีการฝึกทักษะและเพิ่มความรู้เกี่ยวกับอุตสาหกรรมบริการทางการท่องเที่ยว การผลิตหัตถกรรมของท้องถิ่นให้มีความหลากหลาย มีรูปแบบที่น่าสนใจและมีประโยชน์ใช้สอยมากขึ้น

2. ขยายการผลิตกำลังคนทั้งในระดับอุดมศึกษาและวิชาชีพให้ได้ปริมาณและมีคุณภาพที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดธุรกิจท่องเที่ยว ทั้งในส่วนกลางและในภูมิภาค พร้อมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การพัฒนากำลังคนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้มาตรฐานในระดับสากล

3. สนับสนุนภาคเอกชนให้เข้ามามีบทบาทในการลงทุนการผลิต และฝึกอบรมกำลังคนด้านต่าง ๆ ในธุรกิจด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยเฉพาะในเมืองศูนย์กลางการท่องเที่ยวในภูมิภาค

ค. ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐบาล และภาคเอกชนให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ

1. สนับสนุนการรวมตัวของภาคเอกชนในธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อความคล่องตัวในการประสานงานกับหน่วยงานรัฐบาล และให้การดำเนินงานสอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวที่กำหนดขึ้น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวโดยส่วนรวม

2. ส่งเสริมให้มีการประสานแผนการตลาดร่วมกันอย่างจริงจังระหว่างหน่วยงานรัฐและภาคเอกชนในการเข้าถึงตลาด ทั้งในตลาดต่างประเทศและตลาดภายในประเทศ

ง. ผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว ในระดับภูมิภาคอาเซียนและภูมิภาคอินโดจีน

1. ร่วมมือกับกลุ่มประเทศอาเซียนและอินโดจีนเพื่อพัฒนาวงจรการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียนและอินโดจีนให้มากขึ้น โดยเน้นการร่วมมือทางการตลาดแทนการแข่งขัน

2. ปรับปรุงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องให้เอื้ออำนวยต่อการเดินทางเข้าประเทศและเดินออกไปประเทศที่สาม

จ. ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวมีบทบาทในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและส่งผลดีต่อการพัฒนาสังคม

ฉ. เน้นการเชิญชวนนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพให้เดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

ช. ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศเพิ่มมากขึ้น

ญ. ผลักดันให้มีการบังคับใช้มาตรการต่าง ๆ ในการให้ความคุ้มครองรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สินนักท่องเที่ยว

(4) นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐบาล รัฐบาลจะส่งเสริมและพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้สามารถทำรายได้เข้าประเทศมากขึ้น ควบคู่ไปกับการรักษารักษาศิลปวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติอันเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีค่ายิ่ง โดยจะดำเนินการ

ก. เสริมสร้างค่านิยมให้ประชาชนท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้น โดยให้กระจายไปทั่วทุกภูมิภาคตลอดปี

ข. ส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในทิศทางที่ยั่งยืนให้สามารถรองรับการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวในระยะยาว

ค. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก ปลอดภัย มีความสวยงามและเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวตลอดไป

ง. ส่งเสริมและพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวภูมิภาคนี้โดยร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการขยายโครงข่ายสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานและบริการต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมการผลิตบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีปริมาณสอดคล้องกับความต้องการของตลาดและมีคุณภาพได้มาตรฐานในระดับชาติ

2) ประเด็นสำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ว่าด้วยเรื่องท่องเที่ยว แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 เป็นแผนที่ได้ัญเชิญแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาและบริหารประเทศ โดยยึดหลักสายกลางเพื่อให้ประเทศรอดพ้นจากวิกฤต สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และสถานการณ์เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสำนักงาน, 2544:ก)

2.3 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการจัดการการท่องเที่ยว

2.3.1 รูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรในพื้นที่

ปัจจุบันได้เกิดการแย่งชิงทรัพยากรกันมากขึ้นในทุกพื้นที่อันเนื่องมาจากประชากรได้เพิ่มจำนวนมากขึ้นและรวมทั้งปัญหาการบริหารจัดการในพื้นที่ยังไม่เหมาะสมจึงเกิดแนวคิดในเรื่องการบริหารจัดการในลักษณะ “พหุภาคี” ประกอบด้วยภาครัฐ ประชาชน ผู้ประกอบการ และองค์กรพัฒนาเอกชน รวมทั้งนักวิชาการ สื่อมวลชนต่างๆ ในการจัดการทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า ในแต่ละท้องถิ่น โดยเฉพาะในระดับจังหวัดหรืออำเภอเพื่อเป็นตัวกลางเอื้ออำนวยให้ชุมชนแสดงบทบาทในการพัฒนาและการจัดการตนเองอย่างเป็นระบบและขั้นตอน คือ การร่วมกันวางแผนและจัดการการใช้ที่ดิน น้ำ ป่า การพัฒนาปรับปรุงดิน น้ำ ป่า ตามแผน การออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ควบคุมกันเองการรับรองสิทธิการใช้ของสมาชิกโดยชุมชนผ่านคณะกรรมการและความเห็นชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ (อนเนก นาเคนบุตร, องค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเชิงพหุภาคี, 2540) หากจะพิจารณาถึงรูปแบบในการบริหารจัดการการพัฒนาเท่าที่มีอยู่ในพื้นที่ในปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่ามี 3 รูปแบบใหญ่ๆ คือ

- 1.การบริหารจัดการโดยรัฐฝ่ายเดียว ได้แก่การดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ที่รัฐเป็นผู้ปฏิบัติจัดทำเองทั้งหมด โดยขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งเป็นการบริหารพัฒนาแบบดั้งเดิม
- 2.การบริหารจัดการโดยรัฐร่วมกับประชาชน ได้แก่ การบริหารการพัฒนาที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนในกิจกรรมต่างๆ ของรัฐในรูปของโครงการพัฒนาต่างๆ
- 3.การบริหารจัดการโดยภาคเอกชน ซึ่งมีลักษณะเป็นการมอบภารกิจหรือโอนกิจการบางส่วนหรือทั้งหมดไปให้เอกชนเป็นผู้ปฏิบัติจัดทำแผน (Privatization)

การให้ภาคเอกชนหรือองค์กรประชาชนเข้ามีส่วนร่วมดำเนินการกิจของรัฐมิได้หลายรูปแบบและหลายสัดส่วนมาก-น้อยตามบทบาทอำนาจรัฐกับเอกชน และองค์กรประชาชนซึ่งแล้วแต่รูปแบบของการมีส่วนร่วม

ชัยอนันต์ สมุทรวณิช (การจัดการพัฒนาแบบองค์รวม, 2538) ได้จัดกลุ่มกิจกรรมของภาครัฐและแสดงสัดส่วนระหว่างบทบาทของรัฐกับเอกชน และประชาชนไว้ ดังนี้

1) กิจกรรมที่รัฐยังต้องมีบทบาทนำเป็นด้านหลัก คือ กลุ่มความมั่นคงและกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ การรักษาความมั่นคงของประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อยของสังคม การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งภารกิจพิเศษที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น การป้องกันและปราบปรามการฉ้อราษฎร์บังหลวง การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เป็นต้น

2) กิจกรรมที่ภาครัฐควรมีบทบาทร่วมกับเอกชน ซึ่งรูปแบบการร่วมจะมีลักษณะตั้งแต่การให้เอกชนเข้ามา มีบทบาทน้อยที่สุด ไปจนถึงการให้เอกชนมีบทบาทมากที่สุดเรียงตามลำดับดังนี้ (1) กลุ่มกิจการต่างประเทศ (2) กลุ่มบริหาร (3) กลุ่มการคลังและเศรษฐกิจ (4) กลุ่มพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (5) กลุ่มพัฒนาชนบท ชุมชน และเมือง (6) กลุ่มเกษตรกรรม (7) กลุ่มวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (8) กลุ่มทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ (9) กลุ่มโครงสร้างพื้นฐานและพลังงาน

3) กิจกรรมที่รัฐไม่ควรทำภารกิจอีกต่อไป คือ กลุ่มรัฐวิสาหกิจต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นมาด้วยเหตุผลทางการค้ากำไร แต่เมื่อดำเนินการแล้วไม่สามารถที่จะเลี้ยงตัวได้ สมควรหาทางให้เอกชนมีการแข่งขันดำเนินการได้ เว้นรัฐวิสาหกิจบางแห่งที่จัดตั้งขึ้นมาด้วยเหตุผลทางด้านความมั่นคงของรัฐ การอนุรักษ์หรือเพื่อการสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ก็อาจใช้วิธีร่วมลงทุนกับเอกชน

จะเห็นได้ว่า บทบาทของรัฐในการบริหารจัดการกลุ่มทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทยควรจะเป็นโอกาส สนับสนุนและส่งเสริมให้องค์กรประชาชน องค์กรท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

2.3.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นกับการจัดการทรัพยากรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เป็นที่ยอมรับกันว่าการท่องเที่ยวได้สร้างรายได้และนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาจำนวนมาก ทั้งยังเป็นแหล่งสร้างงานให้แก่ประชาชนต่างๆ ในท้องถิ่น ความสำเร็จในด้านการท่องเที่ยวได้นำมาซึ่งความสำเร็จในด้านการกระตุ้นการลงทุนในกิจการต่างๆ รวมทั้งอุตสาหกรรมด้วย การท่องเที่ยวจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศส่วนรวมเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม ปัญหาสืบเนื่องจากการท่องเที่ยวก็มีหลายประการ เช่น การทำลายสภาพแวดล้อม ทรัพยากร ตลอดจนวัฒนธรรมอันดีงามที่เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นต้น

การมีส่วนร่วมของประชาชนในปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้เปิดกว้างในหลายด้าน เช่น การมีส่วนร่วมในทางการเมือง การมีส่วนร่วมในทางการปกครอง ฯลฯ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย เช่น

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร

การมีสิทธิในการรับทราบข้อมูลข่าวสารถือเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่นำไปสู่กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในขั้นตอนอื่นต่อไป สิทธิในการมีโอกาสรับทราบข้อมูลข่าวสารในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้ระบุไว้ 2 มาตรา คือ มาตราที่ 58 และมาตราที่ 59 โดยมาตรา 58 เป็นการระบุถึงสิทธิของประชาชนในการรับทราบข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่ไม่มีผลต่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยของประชาชน หรือไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียอันพึงได้รับความคุ้มครองของบุคคลอื่น

ในมาตรา 58 เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารทั่วไป ซึ่งจะรวมถึงข้อมูลข่าวสารการดำเนินโครงการต่างๆ ของรัฐด้วย

สำหรับมาตรา 59 ได้ระบุชัดเจนในสิทธิการได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการของรัฐที่อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน ได้แก่

“บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจงและเหตุผล จากหน่วยงานราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น ก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินการหรือกิจการใดที่อาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขภาพอนามัย คุณภาพชีวิต หรือส่วนได้เสียสำคัญอื่นใดที่เกี่ยวกับตนหรือชุมชนท้องถิ่น และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นของตนในเรื่องดังกล่าว ทั้งนี้ตามกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่กฎหมายบัญญัติ”

จะเห็นได้ว่ามาตรา 59 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ได้ระบุการให้ความสำคัญของการให้ข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนมีสิทธิที่จะได้รับรู้ได้มีโอกาสรับฟังคำชี้แจงได้แล้ว ยังกำหนดให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อโครงการของรัฐอีกด้วย

2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการ

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 56 วรรค 2 ได้เน้นให้มีการจัดทำรายงานผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมโดยระบุไว้ว่า “การดำเนินโครงการหรือกิจกรรมที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อ

3. การมีส่วนร่วมของประชาชนการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 56 วรรค 1 ได้ระบุไว้ว่า “สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมกับรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพและในการคุ้มครอง ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ดำรงชีพอยู่อย่างปกติและต่อเนื่อง ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ หรือคุณภาพชีวิตของตน ย่อมได้รับการคุ้มครอง ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

และในมาตรา 56 วรรค 3 ได้ระบุว่า “สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่นหรือองค์กรอื่นของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติตามหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่งและวรรคสองย่อมได้รับความคุ้มครอง”

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่า ในการดำเนินโครงการใดๆ หากก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในท้องถิ่น ประชาชนย่อมมีสิทธิที่จะปกป้องคุ้มครอง ทั้งนี้เพื่อให้การดำรงชีพเป็นไปโดยปกติสุข โดยการดำเนินการสามารถร่วมกับรัฐและชุมชนเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อกระตุ้นให้หน่วยงานภาครัฐ เป็น ผู้รับผิดชอบ การปฏิบัติตามมาตรการป้องกันแก้ไข ผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการต่างๆ ได้ใส่ใจติดตามตรวจสอบ จึงได้กำหนดไว้ให้ประชาชนสามารถฟ้องร้องหน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการตามหน้าที่รับผิดชอบได้

4. การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 290 ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งในและนอกเขตพื้นที่ที่ต้องมีความรับผิดชอบ โดยได้ระบุรายละเอียดว่า

1) การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่

- 1) การบริหารจัดการ การบำรุงรักษา และ การใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในเขตพื้นที่
- 2) การเข้าไปมีส่วนในการบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่อยู่นอกเขตพื้นที่เฉพาะในกรณีที่มีผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของประชาชนในพื้นที่ของตน
- 3) การมีส่วนร่วมในการพิจารณาเพื่อริเริ่มโครงการหรือกิจกรรมใด นอกเขตพื้นที่ ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพอนามัยของประชาชนในพื้นที่

2.3.3 บทบาทและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นในการดูแลรักษาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2.3.3.1 อำนาจหน้าที่ของเทศบาล

พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 กำหนดให้เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติหรือหน้าที่บังคับให้ปฏิบัติ และอำนาจหน้าที่ที่จะเลือกปฏิบัติ นอกจากนั้นยังมีอำนาจตามที่กฎหมายเฉพาะอื่นๆกำหนด ทั้งยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของเทศบาลในระดับต่างๆ ไว้ เช่น เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนครไว้แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียดกล่าวคือ (โกวิทย์ พวงงาม, 2544: 135-136)

(1.1) หน้าที่บังคับหรือหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ ซึ่งชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539:143-145) ได้สรุปแบ่งหน้าที่ตามฐานะของเทศบาลไว้ในตารางที่ 2.3.1 ดังนี้

ตารางที่ 2.3.1 แสดงหน้าที่ของเทศบาลที่ต้องปฏิบัติ

เทศบาลตำบล	เทศบาลเมือง	เทศบาลนคร
1.รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน 2.ให้มีและบำรุงทางบกและทางน้ำ 3.รักษาความสะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอยสิ่งปฏิกูล 4.ป้องกันและระงับโรคติดต่อ 5.ให้มีเครื่องใช้ในการดับเพลิง 6.ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม 7.หน้าที่อื่นๆ ซึ่งมีคำสั่งกระทรวงมหาดไทย หรือกฎหมายบัญญัติให้เป็นหน้าที่ของเทศบาล	มีหน้าที่เช่นเดียวกับเทศบาลตำบลตามข้อ 1-7 และมีหน้าที่เพิ่มอีกดังนี้ 1.ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา 2.ให้มีโรงฆ่าสัตว์ 3.ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษา 4.ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ 5.ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะ 6.ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น 7.ให้มีการดำเนินกิจการโรงรับจำนำหรือสถานสินเชื่อท้องถิ่น	มีหน้าที่เช่นเดียวกับเทศบาลเมืองตามข้อ 1-2 และมีหน้าที่เพิ่มอีกดังนี้ 1.ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก 2.กิจการอย่างอื่น ซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข

(1.2) อำนาจหน้าที่ที่จะเลือกปฏิบัติ (ดูรายละเอียดมาตรา 51, 54 และ 57)

ตารางที่ 2.3.2 แสดงอำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่สามารถเลือกปฏิบัติ

เทศบาลตำบล	เทศบาลเมือง	เทศบาลนคร
1.ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา 2.ให้มีโรงฆ่าสัตว์ - - 3.ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม 4.ให้มีสุสานและฌาปนสถาน 5.บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร 6.ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์และรักษาคนเจ็บไข้	1.ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม 2.ให้มีสุสาน และฌาปนสถาน 3.บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร 4.ให้มีและบำรุงการสงเคราะห์มารดาและเด็ก 5.ให้มีและบำรุงโรงพยาบาล 6.ให้มีการสาธารณสุขการ 7.จัดทำกิจกรรม ซึ่งจำเป็นเพื่อการสาธารณสุข	มีหน้าที่เช่นเดียวกับเทศบาลเมืองตามข้อ 1-2

ตารางที่ 2.3.2 แสดงอำนาจหน้าที่ของเทศบาลที่สามารถเลือกปฏิบัติ (ต่อ1)

เทศบาลตำบล	เทศบาลเมือง	เทศบาลนคร
7.ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น 8.ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ 9.เทศพาณิชย์	8.จัดตั้งและบำรุงโรงเรียนอาชีวศึกษา 9.ให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬาและพลศึกษา 10.ให้มีและบำรุงสวนสาธารณะสวนสัตว์และสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ 11.ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมและรักษาความสะอาดเรียบร้อยของท้องถิ่น 12.เทศพาณิชย์	

2.3.3.2 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 มาตรา 31 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินกิจการส่วนจังหวัดภายในเขตจังหวัดซึ่งอยู่นอกเขตเทศบาล สุขาภิบาล และหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบอื่น ดังต่อไปนี้

1. การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
2. การศึกษา การทำนุบำรุงศาสนาและการส่งเสริมวัฒนธรรม
3. การสาธารณสุข
4. การป้องกันโรค การบำบัดโรค และการจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาล
5. การจัดให้มีการบำรุงทางน้ำและทางบก
6. การจัดให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ
7. การรักษาความสะอาดของถนน ทางเดิน และที่สาธารณะ
8. การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
9. การจัดให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา
10. การจัดให้มีโรงฆ่าสัตว์
11. การจัดให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม

12. การจัดให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
13. การจัดให้มีสุสานและฌาปนสถาน
14. การจัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการศึกษา การพักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ ตลอดจนสถานที่ประชุมอบรมราษฎร
15. การบำรุงและการส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร
16. การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่ราชการส่วนท้องถิ่น
17. การจัดการคุ้มครองดูแล และหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินส่วนจังหวัด
18. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
19. การพาณิชย์
20. กิจการอื่นๆ ซึ่งจำเป็นเพื่อประโยชน์ของราษฎรและท้องถิ่น หรือกิจการอื่นซึ่งกฎหมายบัญญัติให้เป็นกิจการส่วนจังหวัด

นอกจากอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติดังกล่าวแล้ว องค์การบริหารส่วนจังหวัดยังมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายอื่น ได้กำหนดและมอบให้ เช่น พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ.2535 และพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ซึ่งกำหนดอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้ด้วย (โกวิทย์ พวงงาม,2544:101)

2.3.3.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และมีบทบัญญัติที่กำหนดไว้ในกฎหมาย โดยบัญญัติหน้าที่ที่ อบต. จะต้องทำ ดังนี้

1. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำและทางบก
2. รักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะ รวมทั้งกำจัดมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล
3. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
4. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
5. ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

6. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ
7. คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
8. บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น (หน้าที่ที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่)
9. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย

นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้ อบต. ที่มีความสามารถและมีศักยภาพเพียงพอ อาจจัดทำกิจการในเขต อบต. อีกจำนวน 13 ข้อ ดังนี้

1. ให้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
2. ให้มีและบำรุงการไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
3. ให้มีและบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
4. ให้มีและบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬา การพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
5. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
6. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
7. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพของราษฎร
8. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
9. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินขององค์การบริหารส่วนตำบล
10. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
11. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
12. การท่องเที่ยว (หน้าที่ที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่)
13. การวางผังเมือง (หน้าที่ที่เพิ่มเติมเข้ามาใหม่)

อำนาจหน้าที่ของ อบต. ที่กล่าวมานั้นไม่เป็นการตัดอำนาจหน้าที่ของกระทรวง ทบวงกรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐ ในอันที่จะดำเนินกิจการใด เพื่อประโยชน์ของประชาชนในตำบล แต่ต้องแจ้งให้ อบต. ทราบล่วงหน้าตามสมควร ในกรณีนี้หาก อบต. มีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินกิจการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือหน่วยงานของรัฐนำความเห็นของ อบต. ไปประกอบการพิจารณาดำเนินกิจการนั้นด้วย

เห็นได้ว่า อบต. ในฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ที่จะดำเนินกิจการพัฒนามากมายหลายอย่าง และแม้แต่หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรใดๆ จะไปดำเนินกิจการในพื้นที่ อบต. ต้องแจ้ง อบต. ทราบล่วงหน้าด้วย นอกจากนี้ในการดำเนินกิจการ อบต. ยังมีรายได้อันเป็นเงินงบประมาณของตนเอง และสภา อบต. สามารถให้ความเห็นชอบ ข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี และรายจ่ายเพิ่มเติมได้ (โกวิทย์ พวงงาม, 2544:175-176)

ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 (เพิ่มเติม พ.ศ.2542) มาตรา 67 ได้กำหนดหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่หลายด้าน เช่น (2) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ (4) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (7) คุ้มครองดูแลและบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ในมาตรา 69 ยังได้ระบุถึงการดำเนินการของกระทรวง ทบวง กรม ทั้งองค์การหรือหน่วยงานของรัฐในอันที่จะดำเนินการใดๆ ต้องแจ้งให้องค์การบริหารส่วนตำบลทราบล่วงหน้าตามสมควร กรณีที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการดังกล่าว ให้กระทรวง ทบวง กรม หรือองค์การ หรือ หน่วยงานของรัฐ นำความเห็นขององค์การบริหารส่วนตำบลไปประกอบการพิจารณาด้วย

จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล สามารถมีส่วนร่วมได้ตั้งแต่ในระยะแรก ได้แก่การให้ความคิดเห็นในโครงการต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะมาดำเนินการในพื้นที่รับผิดชอบของตน และมีส่วนร่วมในระดับสูงในการจัดการบำรุงรักษา รวมถึงการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบหรือพื้นที่รับผิดชอบ ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อท้องถิ่น และกำหนดมาตรการการป้องกันแก้ไขหากก่อผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ได้

2.4 แนวทางการบริหารการจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวธรรมชาติ (Natural Tourism) การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (Cultural Tourism and Historical Tourism) เป็นต้น ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ของแหล่งท่องเที่ยววันั้นๆ เป็นสำคัญ

ปัจจุบันได้มีความพยายามของทุกๆ ประเทศในการที่จะสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนา การอนุรักษ์และการเสริมสร้างระบบประชาธิปไตยในระดับพื้นฐาน ซึ่งก่อให้เกิดกระแสที่สำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวใน 3 ด้าน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544) คือ

- 1) กระแสความต้องการการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติที่มีขอบข่ายกว้างขวางไปทั่วโลก ทั้งในแง่การอนุรักษ์ในระดับท้องถิ่นจนถึงการอนุรักษ์ ป้องกัน และแก้ไข วิกฤตการณ์ของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอนุรักษ์ระบบนิเวศ เพื่อคงความหลากหลายทางชีวภาพ
- 2) กระแสความต้องการของตลาดการท่องเที่ยวในด้านการศึกษาเรียนรู้หรือประสบการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ เป็นความต้องการที่มีมากขึ้นในหมู่นักท่องเที่ยวและในทุกส่วนของสังคม เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมีความรู้และความตระหนักในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- 3) กระแสความต้องการพัฒนาคน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มาจากรากหญ้า (ประชาชนพื้นฐาน) อันจะเป็นหลักประกันที่จะให้การพัฒนาที่มีทิศทางที่ถูกต้อง มีการกระจายรายได้ที่เหมาะสม เป็นไปตามความต้องการของผู้อยู่ในพื้นที่มากขึ้น

จากกระแสดังกล่าวทำให้เกิดแนวความคิดของการพัฒนาในทิศทางที่ยั่งยืน ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยตรงและต่อระบบการจัดการพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นทางเลือกใหม่ของการท่องเที่ยว เพื่อมาทดแทนหรือแข่งขันกับการท่องเที่ยวตามแบบประเพณีนิยม หรือแบบทั่วไป เป็นการท่องเที่ยวแบบ Ecotourism หรือการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการจัดการที่แตกต่างไปจากการท่องเที่ยวแบบทั่วไป

ในปัจจุบันได้เกิดสงครามแย่งชิงทรัพยากร ซึ่งนำไปสู่การเผชิญหน้าระหว่างฝ่ายต่างๆ เช่น การเผชิญหน้าระหว่างชาวบ้านกับชาวบ้าน หรือชาวบ้านกับรัฐ หรือนายทุนในระดับท้องถิ่น การผลักดันต่อสู้ของนักวิชาการ นักอนุรักษ์ นักพัฒนาและพลังทางการเมือง เพื่อให้เกิดทางออกของ

นโยบาย กฎหมาย และพระราชบัญญัติที่สอดคล้องต่อแต่ละฝ่าย ทั้งของฝ่ายรัฐและฝ่ายนายทุนที่ต้องการให้ทรัพยากรธรรมชาติในรูปสัมปทาน ตลอดจนฝ่ายนักอนุรักษ์ นักพัฒนา และนักวิชาการทั่วไป จึงมีแนวความคิดที่จะผสมผสานความคิดริเริ่มและการจัดการของทั้งสองฝ่ายเข้าด้วยกัน โดยตอบสนองต่อประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ

ในการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้มีผู้เสนอว่า ควรจะมีรูปแบบการบริหารใน 2 ระดับ คือระดับแนวนอน ซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานต่างๆ ของรัฐที่เกี่ยวข้อง และระดับแนวตั้ง คือ หน่วยงานของรัฐในส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น รวมทั้งองค์กรที่ไม่ใช่ของรัฐบาล แต่มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวแทนปกป้องผลประโยชน์ส่วนรวม และสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร แรงงาน ความรู้ ตามอำนาจของผู้คนในท้องถิ่นได้ ซึ่งการบริหารดำเนินงานควรครอบคลุมในเรื่องต่างๆ เช่น

- ควบคุมบริหารงานให้เป็นไปตามแผนแม่บทที่วางไว้ในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง
- จัดให้มีคู่มือการดำเนินงานท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานทั้งของเจ้าหน้าที่ในภาครัฐและเอกชน
- มีการกำหนดมาตรฐานทางสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้ได้ตามมาตรฐานนั้น
- มีการกำหนดดัชนีทางเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับหลักการพัฒนาแบบยั่งยืน
- ให้การศึกษาและฝึกอบรมบุคลากรในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวให้มีสำนึกในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

กล่าวโดยสรุป แนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวในอนาคต ควรผนึกเอาการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยอาศัยองค์กรท้องถิ่นเป็นเป้าหมายหลักในการพัฒนา โดยจะต้องมีการประสานเข้ากับพื้นที่และการปฏิบัติงานของหน่วยงานในระดับต่างๆ รวมทั้งภาคเอกชนทั้งนี้รัฐจะต้องกระจายอำนาจ และบทบาทในการบริหารจัดการให้แก่องค์กรในระดับท้องถิ่นให้เข้ามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาทรัพยากรในพื้นที่มากขึ้นด้วย

2.5 การพัฒนาและบริหารจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น

การจัดการการท่องเที่ยวให้มีการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืนเป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบพื้นที่ซึ่งกลุ่มผู้รับผิดชอบพื้นที่ หมายถึง องค์กร หน่วยงาน บุคคล กลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่รับผิดชอบตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือโดยสัญญาประชาคมและข้อตกลงทางสังคม ในการดูแลพื้นที่ที่มีทรัพยากรให้สามารถสงวนรักษาหรือใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน เช่น กรมป่าไม้ กรมการปกครอง กรมศิลปากร องค์กรปกครองส่วนภูมิภาค ท้องถิ่น ราชพัสดุ ศาสนสถาน ผู้รับสัมปทาน กลุ่มชุมชน รวมทั้งเอกชนเจ้าของพื้นที่ เป็นต้น

ปัจจุบันที่ความรับผิดชอบเหล่านี้ในพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ของรัฐมักอยู่ในหน่วยงานหรือองค์กรเดียว ซึ่งทำให้เกิดปัญหาข้อขัดแย้งกับกลุ่มอื่นๆ ซึ่งมีส่วนในการใช้ประโยชน์ทรัพยากรเหล่านั้น การสร้างความร่วมมือเพื่อแก้ไขและลดทอนปัญหาต่างๆ มีมาโดยตลอด แต่มักอยู่ภายใต้หลักวิธีการแบบดั้งเดิม โดยยึดถือและใช้กฎหมาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ต่างๆ อย่างตายตัวขาดความยืดหยุ่น แต่มักมีการอดสู้อล่วย โดยมีผลประโยชน์ตอบแทนที่ไม่โปร่งใสทำให้ทรัพยากรถูกทำลาย หรือเกิดการใช้ประโยชน์ที่ไม่เหมาะสมได้ ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวมีจำนวนมากผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มจัดเป็นผู้มีส่วนได้เสีย (Stakeholder) จากการท่องเที่ยวด้วยกันทั้งนั้น ดังนั้นความสำคัญของแต่ละกลุ่มจัดให้เหมาะสมเป็นธรรม ภายใต้แนวทางการบริหารและจัดการแนวใหม่หรือที่ให้ความสำคัญในรูปของธรรมรัฐ (Good Governance) หลักการธรรมรัฐเป็นหลักการที่ไม่ได้จำกัดเฉพาะองค์กรของรัฐเท่านั้น ดังนั้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของผู้เกี่ยวข้องภายใต้การตกลงยินยอม ประนีประนอมและแบ่งปันบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างโปร่งใสเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งจะเป็นแนวทางเดียวที่จะทำให้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประสบผลสำเร็จได้ การมีส่วนร่วมมีทั้งในระดับองค์ประกอบย่อย เช่น การจัดการพื้นที่ การบริการนำเที่ยว ถึงระดับรวมของการท่องเที่ยว เช่น การกำหนดบทบาทการวางแผนการพัฒนาและการจัดโปรแกรมท่องเที่ยว เป็นต้น

การจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวสามารถดำเนินการได้หลายแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้แนวความคิดในการถ่ายโอนความรับผิดชอบในการจัดการของรัฐสู่ท้องถิ่นมากขึ้น และภายใต้แนวทางการเพิ่มบทบาทภาคเอกชนในการจัดการ การเสนอวิธีการจัดการนี้เป็นแนวทางที่เป็นไปได้ ซึ่งแต่ละแบบมีข้อดีและข้อด้อยที่ต่างกัน อีกทั้งการเลือกวิธีการหนึ่งวิธีการใดอาจไม่เหมาะสมในบางพื้นที่จนอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมได้ การเลือกใช้รูปแบบการจัดการที่เหมาะสมจึงควรดำเนินการภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย โดยมีแนวทางต่างๆ ดังนี้ (มนัส สุวรรณ, 2541)

1. รัฐลงทุนก่อสร้างและดำเนินการเอง
2. รัฐลงทุนก่อสร้างและให้เอกชนดำเนินการ
3. รัฐให้เอกชนลงทุนก่อสร้างและดำเนินการ
4. รัฐและเอกชนร่วมลงทุนและ/หรือดำเนินการ
5. รัฐมอบหมายให้ชุมชนดูแล

แนวทางทั้ง 5 ข้อ มีข้อดีและข้อด้อยแตกต่างกัน ดังตารางซึ่งจะได้นำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการทรัพยากรต่างๆ โดยมีเงื่อนไขความเหมาะสม ซึ่งในเบื้องต้นยึดหลักพื้นฐาน 3 ประการคือ

1) เป็นวิธีการที่ได้พิจารณากลับกรองถึงประโยชน์ที่ดีที่สุดแล้วเป็นประโยชน์ต่อรัฐ และประชาชนอย่างแท้จริง เป็นที่รับรู้และมีส่วนร่วมขององค์กรที่เกี่ยวข้องอย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรม ภายใต้การตกลงร่วมกัน จะไม่ก่อให้เกิดความระแวงและไม่ไว้ใจกัน

2) มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมธรรมชาติของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมทางสังคม ตลอดจนถึงชีวิตของชุมชนที่เกี่ยวข้องน้อยที่สุด การให้โอกาสชุมชนในการเข้าดำเนินการความเป็นทางเลือกแรกหรือให้ชุมชนมีโอกาสพิจารณา การให้เอกชนดำเนินการต้องสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม

3) มีการกำหนดแผนการจัดการที่มีคุณภาพก่อนการดำเนินการ รวมทั้งจะต้องมีการวางมาตรการกำกับ ดูแล ติดตาม ตรวจสอบ รวมทั้งแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2.5-1 แสดงการเปรียบเทียบข้อดีและข้อด้อยของรูปแบบการจัดการพื้นที่

รูปแบบ	ข้อดี	ข้อด้อย
1) รัฐลงทุนก่อสร้างและดำเนินการเอง	<ul style="list-style-type: none"> -รัฐควบคุมการบริหารจัดการเองได้เต็มที่ -ค่าบริการเป็นธรรม/บริการสาธารณะ -รัฐไม่ค้ากำไร -ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและมีรายได้ตามความเหมาะสมของแต่ละชุมชน 	<ul style="list-style-type: none"> -ใช้งบประมาณและบุคลากรมาก -มีปัญหาด้านเงินและบุคลากร ทำให้การจัดการขาดประสิทธิภาพ -มักมีการใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ -ขาดเทคโนโลยีในการจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ -การตัดสินใจแก้ปัญหาล่าช้าไม่คล่องตัว
2) รัฐลงทุนก่อสร้างและให้เอกชนดำเนินการ	<ul style="list-style-type: none"> -ให้เอกชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการ -รัฐมีรายได้จากการให้เช่า -ประหยัดเงินลงทุนและบุคลากรของรัฐ -สอดคล้องหลักการให้เอกชนมีส่วนร่วม -ใช้เทคโนโลยีในการจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> -รัฐมีรายจ่ายจากการลงทุนขั้นต้นและการจ้าง -เอกชนมักค้ากำไรเกินควร/อาจควบคุมยาก -อาจมีปัญหาด้านบริการ -ค่าบริการสูงไม่เป็นธรรมหรือรัฐต้องสนับสนุนทางอ้อม -โอกาสการกระจายรายได้สู่ชุมชนน้อย

ตารางที่ 2.5-1 แสดงการเปรียบเทียบข้อดีและข้อด้อยของรูปแบบการจัดการพื้นที่ (ต่อ1)

รูปแบบ	ข้อดี	ข้อด้อย
		-อาจมีปัญหาในการเลือกเอกชนที่เหมาะสม
3) รัฐให้เอกชนลงทุนก่อสร้างและดำเนินการ	<ul style="list-style-type: none"> -มอบภาระให้เอกชนรับผิดชอบด้านเงินลงทุนและบุคลากร -รัฐมีรายได้ที่แน่นอนจากการสัมปทาน -ให้เอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการอย่างเต็มที่ที่มีประสิทธิภาพ -สอดคล้องหลักการให้เอกชนมีส่วนร่วม -ใช้เทคโนโลยีในการจัดการที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ 	<ul style="list-style-type: none"> -เอกชนมักค้ากำไรเกินควร/ควบคุมได้ยาก -มักมีปัญหาด้านบริการ -ค่าบริการอาจสูงไม่เป็นธรรม -โอกาสการกระจายรายได้สู่ชุมชนน้อยหรือมักมีปัญหาความไม่โปร่งใสในการประมูล(โดยมีอำนาจเงินหรืออำนาจการเมืองแทรก) -ชุมชนโอกาสแข่งขันน้อย
4) รัฐและเอกชนร่วมลงทุน/หรือดำเนินการ	<ul style="list-style-type: none"> -เป็นความร่วมมือกันระหว่างรัฐกับเอกชน -ให้เอกชนมีส่วนร่วมบริหารและจัดการบางส่วน -สอดคล้องหลักการให้เอกชนมีส่วนร่วม -รัฐควบคุมการบริหารจัดการได้ -ได้เทคโนโลยีจากเอกชนมาเสริมการจัดการ -เป็นรัฐวิสาหกิจหรือวิสาหกิจมหาชน 	<ul style="list-style-type: none"> -เอกชนมักขาดการควบคุมการบริหารจัดการ -มักมีปัญหาด้านบริการ -มักมีความขัดแย้งระหว่างผู้ลงทุนระหว่างรัฐกับเอกชน -การตัดสินใจในภาวะกรณีจะล่าช้าและไม่คล่องตัว -ชุมชนมีโอกาสส่วนน้อย
5) รัฐมอบหมายให้ชุมชนดูแล - -	<ul style="list-style-type: none"> -ชุมชนมีส่วนร่วมสูงสามารถปกป้องทรัพยากรได้อย่างเต็มที่ -สอดคล้องกับการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น -เป็นการส่งเสริมการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และจัดการให้กับชุมชน -เป็นการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> -อาจเกิดข้อขัดแย้งระหว่างชุมชนในพื้นที่ -ชุมชนบางแห่งอาจไม่มีประสบการณ์ในการจัดการและการดำเนินการธุรกิจ(ในระยะแรก) -มีการขยายตัวช้า -ขาดงบประมาณต้องการการสนับสนุนทั้งทางตรงและทางอ้อม

2.6 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

เป็นอุตสาหกรรมบริการประเภทหนึ่ง ซึ่งประกอบด้านธุรกิจหลายประเภทอันได้แก่

1. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่ง ธุรกิจด้านโรงแรมและที่พัก ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร และธุรกิจการจัดนำเที่ยว ซึ่งผลผลิตหลักที่นักท่องเที่ยวซื้อโดยตรงได้แก่ บริการ (Service) ต่าง ๆ รวมทั้งความสะดวกสบายตลอดการเดินทางท่องเที่ยว

2. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม ได้แก่ การผลิตสินค้าเกษตรกรรมและสินค้าหัตถกรรมต่าง ๆ เป็นวัตถุดิบที่ใช้ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวคือความสวยงามตามธรรมชาติศิลปกรรม โบราณสถาน ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน และผลผลิตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็คือ บริการที่นักท่องเที่ยวได้รับในรูปแบบต่าง ๆ และก่อให้เกิดความพึงพอใจและยังมุ่งเน้นในเรื่องของการมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาพักมากขึ้นมีระยะเวลาการพักค้างคืนในประเทศยาวนานขึ้นและมีการใช้จ่ายในประเทศสูงขึ้น (วินิจ วีรยางกูร, 2533 : 4-5)

จีและคณะ (Gee, Choy and Makens, 1984 : 14) ได้อธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับธุรกิจต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

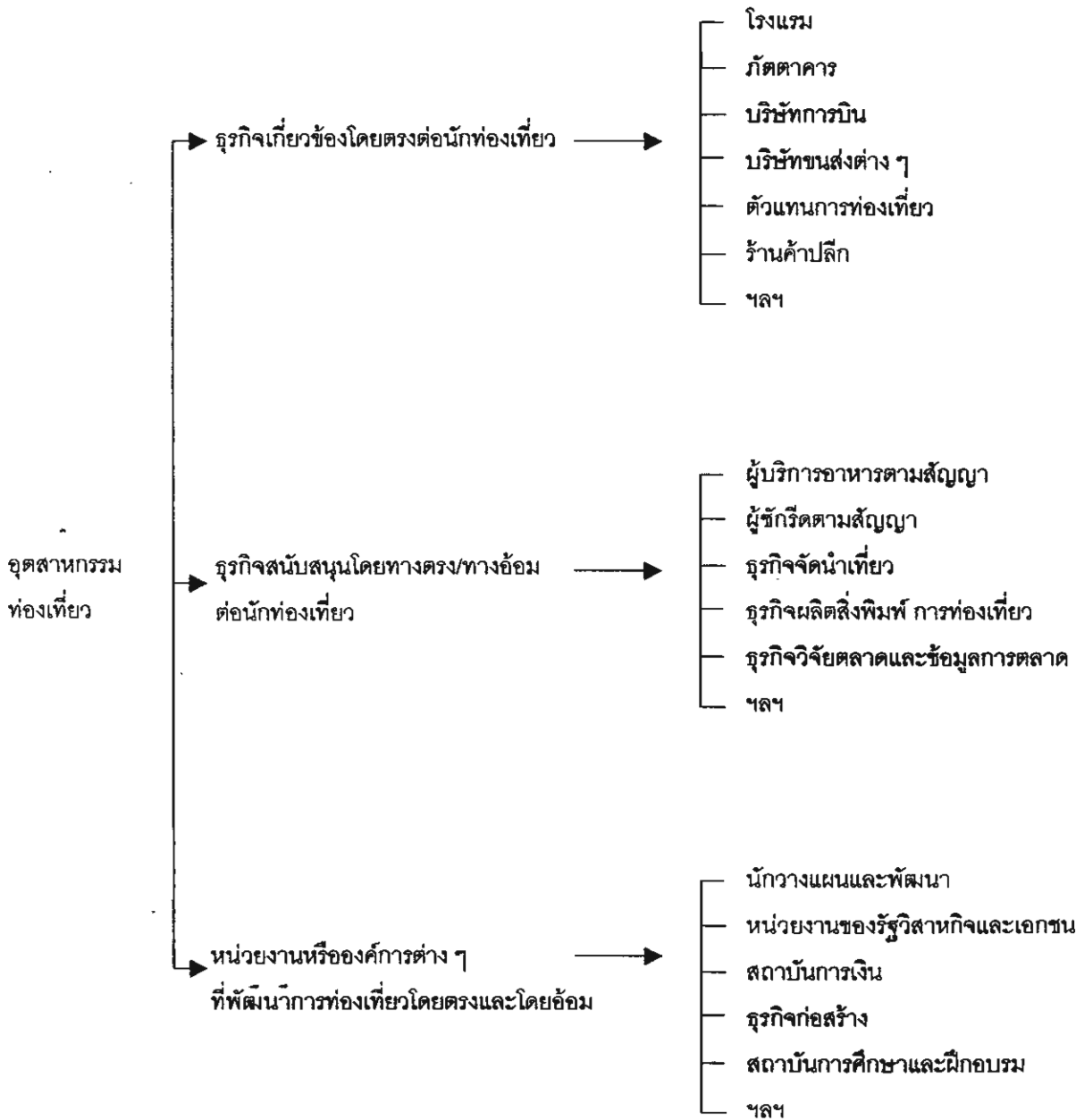
1. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับนักท่องเที่ยว เช่น บริษัทการบิน โรงแรมและที่พัก การขนส่งภาคพื้นดิน บริษัทนำเที่ยว ภัตตาคารและร้านค้าปลีกต่าง ๆ

2. ธุรกิจสนับสนุนการท่องเที่ยวหรือมีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาการต่าง ๆ เช่น บริษัทจัดนำเที่ยว วารสารหรือผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการนำเที่ยว บุคลากรฝ่ายบริหารในธุรกิจโรงแรม และบริษัทที่ทำการศึกษาวิจัยหรือวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว

3. หน่วยงานหรือองค์การต่าง ๆ ของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชน ซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผนพัฒนา อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว สถาบันการเงิน บริษัทก่อสร้าง สถาบันการศึกษาที่ให้การศึกษาและการฝึกอบรมที่เกี่ยวกับวิชาการท่องเที่ยวและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ความสัมพันธ์ดังกล่าวของทั้งสามกลุ่มนี้อาจพิจารณาได้ชัดเจนในรูปของแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับธุรกิจโดยตรงและโดยอ้อม

3. ความสำคัญของการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourism Industry) ซึ่งประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภททั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยทางอ้อมหรือธุรกิจสนับสนุนต่าง ๆ การซื้อบริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศถือได้ว่าเป็นการส่งสินค้าออกที่มองไม่เห็นด้วยสายตา (Invisible Export) เพราะเป็นการซื้อด้วยเงินตราต่างประเทศ การผลิตสินค้าหรือบริการต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวซื้อก็จะต้องมีการลงทุน ซึ่งผลประโยชน์จะตกอยู่ภายในประเทศและจะช่วยให้เกิดงานหรืออาชีพอีกหลายแขนง เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ทางด้านสังคมการท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนคลายความตึงเครียดไปพร้อม ๆ กับการได้รับความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่ผิดแผกแตกต่างออกไปอีกครั้ง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินของประเทศ รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยผ่อนคลายความเสียหายเปรียบในเรื่องดุลการชำระเงินได้เป็นอย่างมาก นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีบทบาทช่วยกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวางเช่น เปลือกหอย หินสวย ๆ ตามชายหาด ไม้ไผ่ ฯลฯ ที่ผู้อยู่ในท้องถิ่นได้เก็บมาประดิษฐ์เป็นหัตถกรรมพื้นบ้าน ขายเป็นของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยวเป็นการนำเอาวัสดุที่เคยเห็นว่าปราศจากคุณค่าทำให้เกิดประโยชน์และเพิ่มรายได้ ซึ่งแม้จะเป็นรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ แต่เมื่อรวมกันเข้าก็เป็นรายได้สำคัญอย่างหนึ่งเช่นกัน

อาจสรุปได้ว่าบทบาทและความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจสังคมและการเมืองมีดังต่อไปนี้

1. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา รายได้จากการท่องเที่ยวได้กลายเป็นรายได้ลำดับที่ 1 เมื่อเทียบกับรายได้จากสินค้าออกอื่น ๆ
2. รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้มาในรูปของเงินตราต่างประเทศนี้มีส่วนช่วยในการสร้างเสถียรภาพให้กับดุลยภาพชำระเงิน เช่น ในปี พ.ศ. 2527 การท่องเที่ยวทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ 27,317 ล้านบาทนั้น รายจ่ายจากการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยเป็นเงินเพียงประมาณ 7,208 ล้านบาท ส่วนที่เกินดุลนี้จึงมีส่วนช่วยแก้ไขการขาดดุลในด้านอื่นได้เป็นอย่างมาก
3. รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีรายได้ที่กระจายไปสู่ประชากรอย่างกว้างขวาง สร้างงาน สร้างอาชีพมากมายและเป็นการเสริมอาชีพที่เกิดต่อเนื่องจากการท่องเที่ยว เช่น การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน หรือการผลิตอาหารไปป้อนตามเมืองท่องเที่ยวต่าง ๆ ก็จะเป็นอาชีพเสริมที่ทำรายได้เพิ่มเติมได้เป็นอย่างดี หรือในเมืองท่องเที่ยวก็อาจจะเป็นผู้นำเที่ยวด้วย

4. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทในการสร้างงาน สร้างอาชีพอย่างมากมายและกว้างขวาง เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ต้องใช้คนทำหน้าที่บริการ โดยเฉพาะในธุรกิจทางตรง เช่น โรงแรม ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว ฯลฯ ส่วนในธุรกิจทางอ้อมอาจเป็นอาชีพเสริมเช่น หัตถกรรมพื้นบ้าน การใช้เวลาร่วมมารับจ้างก่อสร้าง เป็นต้น

5. การท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์สูงสุด เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ใดก็จะต้องใช้จ่ายเป็นอาหารซื้อผลิตภัณฑ์ในเมือง และหากพักแรมก็จะต้องใช้จ่ายเป็นค่าที่พัก เงินที่จ่ายออกไปนี้จะไม่ตกอยู่เฉพาะกับโรงแรมแต่จะกระจายออกไปสู่เกษตรกรรายย่อยต่าง ๆ เมื่อหัตถกรรมพื้นเมืองขายเป็นของที่ระลึกได้ก็จะมี การนำวัสดุพื้นบ้านมาประดิษฐ์เป็นของที่ระลึกแม้จะเป็นรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ แต่เมื่อรวมกันเป็นปริมาณมาก ๆ ก็เป็นรายได้สำคัญ ซึ่งส่งผลต่อการกระตุ้นการผลิตหรือที่เรียกว่า Multiplier Effect ทาง การท่องเที่ยวจึงอยู่ในลักษณะที่สูงมากเมื่อเทียบกับการผลิตสินค้าหรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ

6. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีข้อจำกัดในการจำหน่าย อาจเรียกได้ว่าเป็น Limitless Industry เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ จากสถิติที่ผ่านมา จำนวนนักท่องเที่ยว นานาชาติของโลกได้มีจำนวนเพียง 25 ล้านคน และได้เพิ่มขึ้นเป็น 290 ล้านคน ในปีพ.ศ. 2527 กระนั้นก็ดีนักวิชาการทางการท่องเที่ยวก็ยังเชื่อว่าปริมาณการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นแต่เพียงการเริ่มต้นเท่านั้น เพราะว่าประชากรของโลกจะเพิ่มจำนวนขึ้นตลอดเวลาในขณะที่วิวัฒนาการ ด้านการขนส่งที่สามารถขนส่งผู้โดยสารได้จำนวนมากทำให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางถูกลง การเดินทางท่องเที่ยวจึงมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้สูงเท่านั้น ดังแต่ก่อน การท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็น เรื่องของความพึงพอใจของแต่ละบุคคล องค์การสหประชาชาติประกาศว่า “การเดินทางท่องเที่ยวเป็น สิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งที่รัฐพึงสนับสนุน”

7. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไม่มีข้อจำกัดในเรื่องการผลิต เพราะไม่ต้องพึ่งดินฟ้าอากาศ เหมือนการเกษตรอื่น ๆ ผลผลิตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่เสนอขายให้แก่นักท่องเที่ยวคือความ สบายงามของธรรมชาติ ทัศนียภาพทะเล ป่าไม้ภูเขา สภาพอากาศและสิ่งที่มีมนุษย์ก่อสร้างขึ้น เช่น พระบรมมหาราชวัง วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของประชาชน เช่น ตลาดน้ำ ประเพณีสงกรานต์ ลอยกระทง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านั้นเป็นรูปธรรมที่มีความยั่งยืนไม่ผันแปรหรือขึ้นอยู่ กับสภาพฝนฟ้าอากาศ ดังเช่น การผลิตด้านเกษตรกรรม หรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ ไม่ต้องลงทุนและใช้เทคโนโลยีเป็นจำนวนมาก ดังนั้น อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงได้รับการสนับสนุนและกระตุ้นจากองค์การท่องเที่ยวโลกอย่างจริงจัง ที่ จะให้ประเทศที่กำลังพัฒนาได้สนใจและหันมาใช้อุตสาหกรรมนี้เป็นประโยชน์เพิ่มเติมต่ออาชีพเกษตร กรรมหรืออุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิมนับเป็นความได้เปรียบอย่างมากของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

8. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวช่วยสนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว สังคมไทยเป็นสังคมของชนชาติที่เก่าแก่สืบเนื่องมาเป็นพันปี จึงมีวัฒนธรรมระเบียบประเพณี นาฏศิลป์ การละเล่น ฯลฯ ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นเป็นมรดกตกทอดที่ควรค่าแก่การนำออกเผยแพร่ฟื้นฟูและอนุรักษ์ไว้

9. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ เมื่อเกิดการเดินทางท่องเที่ยวจากภูมิภาคหนึ่งไปยังอีกภูมิภาคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคนต่างประเทศก็ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะได้ช่วยสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น โรงแรม ภัตตาคาร สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งก็จะต้องมีผู้ลงทุนในหลาย ๆ ลักษณะเป็นการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นเหล่านั้น

10. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีส่วนช่วยเสริมสร้างสันติภาพสัมพันธไมตรีและความเข้าใจอันดีด้วยเป็นหนทางที่มนุษย์ต่างสังคมได้พบปะทำความรู้จักและเข้าใจกัน เมื่อประชากรในประเทศเดียวกันมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน โดยการเดินทางไปมาหาสู่กัน ผลก็คือความสามัคคีสมานฉันท์ของคนในชาติ ในทำนองเดียวกันการท่องเที่ยวระหว่างประเทศก็จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดี ที่จะนำไปสู่ความเป็นเพื่อนร่วมโลก ที่จะช่วยกันรักษาสัมพันธไมตรีให้มั่นคงเป็นการช่วยจรรโลงสันติภาพแก่โลก

สรุป อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก รัฐบาลจึงได้ถือว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นนโยบายหลักที่สำคัญประการหนึ่งจึงได้พยายามจัดวางมาตรการและกระบวนการที่ถูกต้องในการวางแผนดำเนินงาน เพื่อขยายอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้กว้างขวาง ทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศเพิ่มมากยิ่งขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตามอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นกิจการที่ต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจกันของทุก ๆ ฝ่ายอย่างกว้างขวาง รัฐบาล และธุรกิจเอกชนจะต้องร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวกให้มีมาตรฐาน และมีจำนวนเพียงพอกับปริมาณและความต้องการของนักท่องเที่ยว การสร้างสรรค์แหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ การอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยว การสนับสนุนกิจการประเพณีท้องถิ่น การผลิตสินค้าของที่ระลึกให้มีมาตรฐานทั้งราคา และคุณภาพการพัฒนาบุคลากรและการส่งเสริมการขาย เป็นต้น

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวแม้จะมีข้อดีที่เป็นประโยชน์นานาประการแก่ประเทศชาติแต่ก็เช่นเดียวกับกิจกรรมอื่น ๆ ที่จะต้องมีข้อเสียที่ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงต้องทำการสำรวจ ศึกษาจัดทำแผน กำหนดขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

1. โครงสร้างพื้นฐานทางการท่องเที่ยว (Infrastructure)

ประกอบด้วยโครงสร้างที่เป็นสิ่งก่อสร้างหลัก ๆ เช่น ถนน สะพาน สนามบิน สถานีรถโดยสารหรือสถานีรถไฟ ท่าเรือ เครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ระบบการสื่อสารคมนาคมและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้าไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดหมายปลายทางได้อย่างสะดวกและปลอดภัย ปกติแล้วโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวจะเป็นผู้จัดสร้างไว้ให้โดยอาศัยเงินงบประมาณ ซึ่งได้มาจากภาษีที่พลเมืองของประเทศเป็นผู้เสียให้กับรัฐบาล

2. โครงสร้างระดับสูงทางการท่องเที่ยว (Superstructure)

จะประกอบไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่าง ๆ แก่นักท่องเที่ยว เช่น สถานที่พักผ่อนหรือโรงแรม ภัตตาคาร และร้านอาหาร บริการต่าง ๆ แหล่งจำหน่ายซื้อสินค้าต่าง ๆ ศูนย์การค้า และแหล่งบันเทิงเริงรมย์ต่าง ๆ เป็นต้น ตามปกติแล้วแหล่งอำนวยความสะดวกสบายเหล่านี้เอกชนจะเป็นผู้จัดสร้างหรือจัดหาไว้คอยบริการนักท่องเที่ยวในรูปของกระบวนการทางธุรกิจ แต่อาจมีหลายแห่งที่ทางรัฐบาลเข้าไปดูแลหรือให้เงินสนับสนุนการดำเนินงานด้วย

โครงสร้างทั้งสองประการนี้เมื่อรวมกันเข้ากับแหล่งท่องเที่ยวก็จะส่งผลให้เกิดความสำเร็จอย่างชัดเจนในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวสามารถที่จะผลิตแหล่งท่องเที่ยวที่คนเข้ามาเที่ยวน้อยให้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จอย่างดียิ่งดังตัวอย่างที่มีอยู่มากมายในหลายประเทศ

3. ความต้องการในการวางแผนการท่องเที่ยว

เพื่อป้องกันปัญหาจากโครงการที่กล่าวมาแล้วไม่ให้เกิดขึ้น ดังนั้น การวางแผนจึงมีความจำเป็น และต้องการเป็นสิ่งแรก ๆ ในเรื่องต่อไปนี้

- การจัดทำการศึกษาการตลาด (Conducting Market Research)
- จัดทำนโยบายการท่องเที่ยว (Establishing Tourism Policies)
- ประกันการมีงบประมาณในระยะยาวอย่างเหมาะสมสำหรับการเสนอโครงการด้านการท่องเที่ยว (Ensuring Adequate Long-Term Financing for Proposed Tourism Projects)

เป้าหมายประการหนึ่งของการวางแผนการท่องเที่ยวก็คือ การปรับปรุงเศรษฐกิจและสังคมในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งย่อมหมายถึงผลกำไรสุทธิที่จะได้รับ เป้าหมายอื่นของแผนการท่องเที่ยว คือ การเปลี่ยนแปลงที่จะนำไปสู่การพึ่งพาการท่องเที่ยวแต่เพียงอย่างเดียวโดยมุ่งหวังผลทางการเติบโตของเศรษฐกิจเป็นหลัก แต่ในขณะเดียวกันก็ได้ทิ้งสถานการณ์ทางสังคมที่ไม่ให้มีแผน และไม่ได้รับการพัฒนา ซึ่งจะไปสู่จุดสิ้นสุดที่ความยากจนของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเพิ่มมากขึ้น ผู้ร่ำรวย และได้ผลประโยชน์มีเพียงคนกลุ่มน้อยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเท่านั้น แต่ประชาชนส่วนใหญ่จะไม่ได้รับผลประโยชน์ใด ๆ เลย

นักวิชาการทางด้านการท่องเที่ยว (Murphy, 1985) ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่าชุมชนพิจารณาการท่องเที่ยว และโอกาสที่การท่องเที่ยวเปิดให้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับเจตคติของชุมชนนั้นต่อการท่องเที่ยว ดังจะพิจารณาได้จากการพิจารณาประเภทของการติดต่อระหว่างประชาชนในท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยว ความสำคัญในแง่ต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวต่อทั้งตัวชุมชนเองและประชาชนในชุมชน ความผ่อนคลาย หรือความอดทนของประชาชนในท้องถิ่น ต่อปริมาณของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งขีดความสามารถในการรับรองนักท่องเที่ยวของท้องถิ่นด้วย

สถานการณ์การติดต่อตามปกติระหว่างประชาชนในท้องถิ่นกับนักท่องเที่ยวเกิดขึ้นเมื่อนักท่องเที่ยวซื้อสินค้า หรือบริการต่าง ๆ หรือเมื่อทั้งสองฝ่ายคือประชาชนในท้องถิ่นแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันชื่นชมความงดงามของธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เช่น ชายหาด ภูเขา น้ำตก หรือภัตตาคาร แต่อย่างไรก็ตามที่กล่าวมาแล้วนี้ปกติแล้วเป็นการติดต่ออย่างไม่ถาวร เป็นการชั่วคราวซึ่งคราวนี้มีผลแต่เพียงเล็กน้อยที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจในประเพณี และวัฒนธรรมระหว่างประชาชน ทั้งหมดนี้เป็น

ตัวอย่างง่าย ๆ จากผลผลิตของการวางแผนการท่องเที่ยว การติดต่อระหว่างกันดังได้กล่าวมาแล้ว มีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความเข้าใจในด้านประเพณี และวัฒนธรรมระหว่างประชาชน จะก่อให้เกิดการพัฒนาด้านความคิดที่รุนแรงขึ้นในจิตใจของประชาชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยเฉพาะผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการท่องเที่ยว เช่น ลูกจ้างที่ได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนจากกิจการด้านต่าง ๆ ของการท่องเที่ยว จะมีแนวโน้มของความรู้สึกในเชิงบวกเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ส่วนผู้ที่มีความรู้สึกเชิงลบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมักจะไม่ค่อยมีการติดต่อโดยตรงกับการท่องเที่ยว การที่พวกเขามีทัศนคติเชิงลบต่อการท่องเที่ยวนั้นก็เป็นผลมาจากการวางแผนที่ไม่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพเพียงพอ จึงก่อให้เกิดความตึงเครียดความคับข้องใจ และความเป็นศัตรูในที่สุด เมื่อประชาชนในท้องถิ่นต้องแข่งขันกับนักท่องเที่ยวเพื่อแย่งชายหาด หรือสถานที่จอดรถ ทัศนคติเชิงลบดังกล่าวนี้ยังจะถูกบีบกระชับให้แน่นยิ่งขึ้นด้วยความแออัดของการจราจร การขยายตัวของอาคารหรือถนนแหล่งที่อยู่เก่า ๆ เพื่อพัฒนาที่ดินสำหรับการก่อสร้างโรงแรม และภัตตาคาร มูลค่าของทรัพย์สินต่าง ๆ เพิ่มสูงขึ้น รัฐบาลระดับท้องถิ่นจะเข้ามาควบคุมธุรกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

ถ้ามีการวางแผนการท่องเที่ยวที่ดี เจตคติเชิงลบต่าง ๆ ก็สามารที่จะหลีกเลี่ยง หรือป้องกันได้ล่วงหน้า เช่น การจำกัดการเติบโตของการท่องเที่ยวเพื่อลดความกดดันต่าง ๆ ปกติเป็นการยากมากที่จะกำหนดระดับของความเครียด หรือความกดดันเพราะว่าเป็นสิ่งที่มองไม่เห็นด้วยสายตา ความกดดัน หรือความเครียดมีแนวโน้มจะต่ำในเมือง หรือนครใหญ่ ๆ แต่จะมีเพิ่มมากขึ้นถ้าการท่องเที่ยวเข้าไปตั้งอยู่ในชุมชนขนาดเล็กในชนบท

2.7 กระบวนการวางแผนการท่องเที่ยว

การพัฒนาการท่องเที่ยว เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่จะต้องอาศัยทรัพยากรหลายอย่าง ทั้งกำลังคน กำลังเงินและทรัพยากรเวลา เช่นเดียวกับกิจกรรมหรือสาขาเศรษฐกิจอื่นๆ การท่องเที่ยวพัฒนาไปในทิศทางและขนาดที่ถูกต้องเหมาะสม จะขัดแย้งหรือสอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่โดยส่วนรวมหรือไม่เพียงไรก็ขึ้นกับการวางแผนเป็นสำคัญ (พิเศษ เสนาวงษ์, 2545 อ้างจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย) ได้กล่าวถึงการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวว่าการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่แล้วจะมีกระบวนการหรือขั้นตอนไม่แตกต่างจากทฤษฎีการวางแผนทั่วไป ในที่นี้จะขอแบ่งกระบวนการวางแผนด้านการท่องเที่ยวออกเป็น 5 ขั้นตอนใหญ่ๆด้วยกันคือ

1. การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องและสำรวจภาคสนาม
2. การวิเคราะห์และการศึกษาข้อมูลที่ได้
3. การกำหนดปัญหา ข้อได้เปรียบและเสียเปรียบด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่
4. การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และวิธีการพัฒนาการท่องเที่ยว
5. การกำหนดแผนงานของโครงการ

ขั้นตอนทั้ง 5 นี้ในความเป็นจริงมิได้แยกกันโดยเด็ดขาด แต่จะสอดคล้องสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันตั้งแต่ต้นจนจบกระบวนการ แต่เหตุที่แยกเป็น 5 ขั้นตอนก็เพื่ออำนวยความสะดวกแก่การเข้าใจนั่นเอง อย่างไรก็ตามความเข้มข้นหรือรายละเอียดของแต่ละขั้นตอนจะไม่เท่ากัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับหรือเป้าหมายของการวางแผนซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ระดับด้วยกันคือ

1. ระดับการสำรวจเบื้องต้น (Primary Survey or Identify Survey) เป็นระดับ พื้นฐานของการวางแผน มีเป้าหมายในการเข้าไปศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะในประเด็นที่สำคัญ หรือปัญหาที่เด่นชัด มุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าหรือการพัฒนาขนาดเล็กในระยะสั้น ซึ่งเป็นไปได้ภายใต้เงื่อนไขกฎหมาย การบริหาร และงบประมาณที่มีอยู่ และนำมาประมวลวิเคราะห์เพื่อการศึกษาและพัฒนาในขั้นต่อไป การพิจารณาและศึกษาจะมุ่งประเด็นที่แหล่งท่องเที่ยวและตลาดการท่องเที่ยว

2. ระดับการศึกษาเบื้องต้น (Primary Study) เป็นการศึกษาในระดับถัดจากการสำรวจเบื้องต้นเป็นการศึกษาแบบผสมผสานในทุกๆสาขา ทั้งด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการตลาด การท่องเที่ยว เศรษฐกิจและสังคม ด้านโครงสร้างพื้นฐานและทางด้านสิ่งแวดล้อม แต่เป็นไปในลักษณะกว้างๆโดยสังเขป เพื่อจะพิจารณาถึงความเป็นไปได้ โอกาส และทิศทางของการพัฒนาการท่องเที่ยวนั้นในขณะเดียวกันผลของการศึกษาก็จะชี้แนะทางการดำเนินการและการแก้ปัญหาในระยะสั้นไว้ก่อนที่จะมีการจัดทำแผนหลักในรายละเอียดต่อไป

3. ระดับการจัดทำแผนหลัก (Master Plan) เป็นการศึกษาและจัดทำแผนอย่างผสมผสานในทุกๆสาขาเช่นเดียวกับการศึกษาเบื้องต้น โดยมีการศึกษาวิเคราะห์กันอย่างละเอียด กำหนดแผนหลักและโครงการที่จะต้องมีการจัดทำ ตลอดจนเสนอแนะกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่ได้วางไว้ เนื้องานในระดับนี้จะอาศัยข้อมูลและการวิเคราะห์จาก 2 ระดับแรกเป็นพื้นฐานและจะเน้นหนักที่การกำหนดปัญหา ข้อได้เปรียบเสียเปรียบด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ การกำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางการพัฒนา กลยุทธ์การดำเนินการและโครงการที่ควรจัดทำ

4. ระดับการศึกษาหาความเหมาะสม (Feasibility Study) เป็นการศึกษาสืบเนื่องในรายละเอียดของโครงการต่างๆที่ได้มีการกำหนดไว้ในการจัดทำแผนหลัก เช่นการพัฒนาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ หน่วยงานในระดับนี้ จึงเน้นหนักขั้นตอนที่ 5 เรื่องของการวางแผนและโครงการที่จะจัดทำ เนื่องจากจะต้องวิเคราะห์โครงการที่จะจัดทำ เนื่องจากจะต้องวิเคราะห์โครงการต่างๆ ทางด้านเศรษฐกิจ การเงิน เทคนิค การบริหาร การตลาด เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ และเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการดำเนินโครงการนั้นๆ ต่อไป

2.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ในการศึกษาแนวทางการบริหาร และจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล (สต.) โดยโครงการศึกษาวิจัย การจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย (2541) เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวของอบต. และสต. สรุปได้ดังนี้

กรณีศึกษาที่วัดพระธาตุคุดอยสุเทพ ที่มีการจัดการโดย อบต.คุดอยสุเทพ พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวคือ (1) มีปัญหาความขัดแย้งระหว่างหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ คณะกรรมการวัดพระธาตุคุดอยสุเทพ กลุ่มอิทธิพลและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ และเจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติคุดอยสุเทพ-ปุย (2) เกิดความเสื่อมโทรมด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (3) มีปัญหาการแบ่งผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวไม่ลงตัวของกลุ่มต่างๆ (4) ปัญหาการบริหารจัดการที่มีจุดอ่อนในระบบราชการ ส่วนผลของการดำเนินการที่ถือว่าประสบความสำเร็จได้แก่ (1) การมีชื่อเสียงของพื้นที่ (2) มีการพัฒนาความเข้มแข็งของอบต. ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การขยายโอกาสทางการผลิตการตลาดและการจ้างงานรวมถึงการมีประสิทธิภาพในการจัดทำงานงบประมาณ และจัดการรายได้ (3) มีการสร้างความร่วมมือระหว่างอบต.กับหน่วยงานอื่นและประชาชน

การทำหัตถกรรมทอผ้าพื้นเมืองที่ ต.หาดเสี้ยว อ.ศรีสัชนาลัย จ.สุโขทัย ซึ่งเป็นการพัฒนามาจากผ้าทอของชาวไทยพวนซึ่งในสมัยดั้งเดิมนั้นเป็นการใช้เองในครัวเรือน ต่อมาได้รับความนิยม

แพร่หลายขึ้น จนกลายเป็นกิจกรรมอาชีพเสริมที่สำคัญปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวเยี่ยมชมตามแหล่งต่างๆ ทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ในการดำเนินการของหน่วยงานท้องถิ่น อยู่ในพื้นที่ของสภาตำบลหาดเสี้ยว ซึ่งโดยสรุปจะมีกิจกรรมหลักในการปรับปรุงสาธารณูปโภคและการพัฒนาแหล่งรายได้เสริมของประชาชนในพื้นที่ อย่างไรก็ตามพบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการไม่ลงตัวของผลประโยชน์ระหว่างผู้ทอดผ้า กับผู้ค้า และข้อบกพร่องของระบบการบริหารและจัดการ สต.หาดเสี้ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนสำหรับผู้ทอดผ้า การจัดตั้งศูนย์แสดงผลิตภัณฑ์ผ้าทอหาดเสี้ยวและการจัดกิจกรรมสำคัญประจำปี

พิพัฒน์ นวลอนันต์ และพิเศษ เสนาวงษ์ (2545) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด โดยสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มชุมชนท้องถิ่นจำนวน 180 ราย ในส่วนของประเด็นของการบริหารจัดการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวบนเกาะช้าง กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 กลุ่ม มีทัศนคติที่ประเมินความเอาใจใส่ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของหน่วยราชการท้องถิ่นบนเกาะช้าง ในระดับดีมากร้อยละ 12.0 ระดับดีปานกลางร้อยละ 41.0 ระดับพอใช้ร้อยละ 42.0 และไม่ดีย้อยละ 5.0 ทั้งนี้เหตุผลหลักเนื่องจากจำนวนเจ้าหน้าที่มีน้อยเกินไป ในกลุ่มชุมชนท้องถิ่นเห็นว่าหน่วยงานท้องถิ่นมีหน้าที่ดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในระดับดีมากร้อยละ 25.0 ระดับดีปานกลางร้อยละ 47.5 ระดับดีพอใช้ร้อยละ 18.75 ไม่ดีย้อยละ 8.75 โดยมีข้อเสนอให้มีการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างชุมชน หมู่บ้าน หน่วยงาน และองค์กรต่างๆ ในการดูแลรักษาสภาพแวดล้อม ส่วนกลุ่มนักท่องเที่ยวจำนวน 100 ราย ให้ความเห็นเกี่ยวกับส่วนราชการที่ดูแลรับผิดชอบบนเกาะช้าง ทำหน้าที่ในระดับดีมากร้อยละ 12.0 ดีปานกลางร้อยละ 24.0 พอใช้ร้อยละ 44.0 และไม่ดีย้อยละ 20.0

การศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี (2545) ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมอบหมายให้บริษัท เทสโก้ จำกัด และมหาวิทยาลัยศิลปากร ทำการศึกษาสำรวจความคิดเห็นกลุ่มนักท่องเที่ยว 507 ราย เป็นชาวไทย 462 ราย และต่างประเทศ 45 ราย ในประเด็นความเห็นเกี่ยวกับการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะพื้นที่อีสานใต้สำหรับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวโดยทั่วไป ได้แก่การให้บริการของสายการบิน รถโดยสาร รถไฟ บริษัทนำเที่ยว ที่พักแรม อาหาร การบริการของโรงพยาบาล ธนาคาร การแลกเปลี่ยนเงินตรา ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว รถยนต์ให้เช่า รถจักรยานยนต์ให้เช่า มัคคุเทศก์ ไปรษณีย์โทรเลข และสถานบันเทิงต่างๆ นั้น นักท่องเที่ยวและหน่วยงานภาครัฐ

และเอกชน ในทุกจังหวัดให้ความเห็นส่วนใหญ่ว่าการให้บริการต่างๆ ชำรงต้น ในช่วงปกติมีความเพียงพอ ส่วนในช่วงเทศกาลนั้นนักท่องเที่ยวและหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในทุกจังหวัดเห็นว่าการให้บริการไม่เพียงพอ ได้แก่ การบริการของสายการบิน การให้บริการรถโดยสาร การให้บริการรถไฟ การให้บริการที่พักหรือโรงแรม บริการรถยนต์ให้เช่า บริการรถจักรยานยนต์ให้เช่าและมัคคุเทศก์

พยุงศิลป์ เปศรี และคณะ (2544) ได้ทำการศึกษารูปแบบของการใช้สื่อเพื่อการท่องเที่ยวในเขตจังหวัดขอนแก่นและจังหวัดใกล้เคียงรวมจังหวัดมุกดาหาร พบว่าป้ายบอกทางส่วนใหญ่จะชำรุดเสียหาย เนื่องจากไม่มีผู้รับผิดชอบดูแลโดยตรง การติดตั้งบางบริเวณถูกต้นไม้บัง บางบริเวณแหล่งท่องเที่ยวมีป้ายติดตั้งถึง 3 ป้าย ซึ่งจัดทำขึ้นตามงบประมาณที่ได้มาต่างวาระกัน บางครั้งการติดตั้งป้ายบอกทางหันทิศทางที่มองเห็นได้ไม่สะดวก หรือชิดกับสถานที่มากเกินไป จนต้องถอยรถกลับมาเป็นต้น ส่วนป้ายแนะนำแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยก็มักมีติดตั้งเฉพาะโรงแรมใหญ่ๆ และห้างสรรพสินค้าซึ่งมีไม่มากนัก และมักแนะนำในภาพรวมของประเทศไม่ได้เน้นย้ำให้ความสำคัญเฉพาะแต่ละพื้นที่

ปรีชา อุปโยคินและสุริยา วีรวงศ์ (2521) อ้างโดย เฉิดจันทร์ เลี้ยงชีพ (2544) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อด้านสังคมและวัฒนธรรมของไทย โดยทำการศึกษาพื้นที่ 4 แห่ง ตามประเภทของกิจกรรมการท่องเที่ยวคือสวนสามพราน จ.นครปฐม, ตลาดน้ำดำเนินสะดวก จ.ราชบุรี, จังหวัดกาญจนบุรีและแหล่งแสดงนาฏศิลป์ กรุงเทพมหานคร พบว่า ในด้านสังคมการจ้างงานได้เกิดขึ้นแต่โดยส่วนใหญ่จะเป็นแรงงานไร้ฝีมือ โดยแรงงานที่มีทักษะสูงหรือระดับบริหารส่วนมากจะเป็นคนต่างท้องถิ่นและมักเป็นคนมาจากกรุงเทพมหานครเป็นส่วนมาก คนในท้องถิ่นมีโอกาสเลื่อนขั้นและสถานภาพให้สูงขึ้นไม่มากนัก การขยายตัวทางเศรษฐกิจของชุมชนของแหล่งท่องเที่ยวเติบโตอย่างรวดเร็วไปในรูปของร้านค้าและบริการ การใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่ดินเปลี่ยนแปลงจากการเกษตรไปสู่พาณิชย์กรรม อันนำไปสู่การเคลื่อนย้ายแรงงานจากภาคเกษตรไปสู่ภาคอุตสาหกรรมและการบริการในที่สุด ค่านิยมภายในท้องถิ่นเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมที่ยึดมั่นความผูกพันในครอบครัวและระเบียบวินัยทางสังคมมาเห็นความสำคัญของเงินตรามากกว่าในด้านวัฒนธรรม

โครงการศึกษาทบทวนแผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2535) พบว่าในสายตาของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ปัจจัยด้านลบต่อการท่องเที่ยวไทย คือ ร้อยละ 57.8 ได้แก่การจราจรในกรุงเทพมหานครและร้อยละ 50.8 ได้แก่ สภาพของมลภาวะ ส่วนการศึกษาในด้านความพร้อมของ

แหล่งท่องเที่ยว ด้านความสามารถในการรองรับด้านสิ่งแวดล้อมนั้น เป็นกรณีการศึกษาเฉพาะที่ (Site Specific) สำหรับคุณภาพน้ำทะเลพบว่า คุณภาพน้ำทะเลของชายหาดทะเลชะอำ พัทยา อำเภอสวนสน หาดป่าตอง หาดกะตะ มีคุณภาพน้ำทะเลต่ำกว่ามาตรฐาน

ธรรมนูญ พงษ์ศรีกูร และคณะ 2534 ศึกษาเพื่อสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) พบว่า ต้องส่งเสริมให้ประชาชน และธุรกิจในท้องถิ่นเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อำนาจ เทียมกีรกุล (2539) ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับหลักการตลาดในการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย พบว่า องค์ประกอบของธุรกิจท่องเที่ยวไทยเติบโตเพราะองค์ประกอบหลายประการ ที่สำคัญคือ การร่วมมือร่วมใจของภาครัฐและเอกชน การพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว นโยบายของรัฐในการส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการคือ

- 1) ประเทศไทยมีสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งสิ่งที่เป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณคดี และกิจกรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต
- 2) ความสะดวกในการเดินทางเข้าถึงประเทศไทย
- 3) ความพร้อมของปัจจัยโครงสร้างพื้นฐาน
- 4) ความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว
- 5) ความเป็นมิตรไมตรีของคนไทยที่มีต่อการท่องเที่ยว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกสถานที่ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว คือ ร้อยละ 25 เดินทางมาโดยคำแนะนำของเพื่อนญาติ ร้อยละ 20 เดินทางมาโดยอาศัยประสบการณ์ของตัวเอง ร้อยละ 15 เดินทางมาเนื่องจากเป็นจุดเดินทางผ่านจึงได้แวะเที่ยว ร้อยละ 12 เดินทางมาโดยข้อมูลของบริษัทนำเที่ยว หรือหน่วยงานการท่องเที่ยว ร้อยละ 10 เดินทางมาโดยได้อ่านบทความในสิ่งพิมพ์ ร้อยละ 8 เดินทางโดยสื่อโฆษณา

สุทธิชัย อบอุ่น (2541) อ้างโดยเจดจันท์ เลียงชีพ (2544) ศึกษาศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์ กรณีศึกษาเส้นทางลำน้ำกก ได้เสนอแนะว่า ควรเพิ่มความร่วมมือกับองค์กรท้องถิ่นและผู้ประกอบการเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่น มีจิตสำนึกในการ

อนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวและส่งเสริมการรวมกลุ่ม/ชมรม ท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนรวมถึงการควบคุมดูแลการเติบโตของธุรกิจการท่องเที่ยวในแนวทางที่เหมาะสม

เทียนชัย ให้ศิริกุล (2538) พบว่าประชาชนในท้องถิ่นมีบทบาทในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากกว่ากลุ่มอื่น จากการศึกษาบทบาทของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์และส่งเสริมสิ่งแวดล้อม ศิลปกรรม ภูมิศึกษา ปราสาทหินพนมรุ้ง และปราสาทกู่สวนแตง จังหวัดบุรีรัมย์

จอร์จ ฮิวส์ (2538) ได้เสนอไว้ในผลงานวิจัยเรื่อง The Cultural Construction of Sustainable Tourism พบว่า การกำหนดโครงการและแผนปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ ต้องเริ่มจากภาครัฐบาลเป็นผู้ดำเนินการ มีการชี้แนะแนวทาง มีการจัดตั้งกลุ่มและกรรมการเฉพาะกิจ ระยะแรกจะดำเนินการเป็นโครงการนำร่อง เพื่อแสวงหาความเหมาะสมก่อนลงมือทำอย่างจริงจัง สิ่งที่ขาดไม่ได้ คือ รัฐบาลต้องมีงบประมาณสนับสนุน

สมาคมนักวิชาชีพไทยญี่ปุ่น (2539) ทำการวิจัยเรื่อง นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับโอกาสในการยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยวไทย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวของชาวญี่ปุ่นที่เลือกมาท่องเที่ยวในประเทศไทย เพราะระดับรายได้ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและโครงสร้างประชากร การเปลี่ยนแปลงค่านิยมในการใช้ชีวิต การปรับตัวสู่ความเป็นสากล วัฒนธรรมของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว

เนาวรัตน์ พลายน้อย และคณะ (2537) ได้ทำการวิจัยพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยพบว่ากลุ่มที่มีรายได้สูงจะท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำ และผู้ที่อยู่ในเขตเทศบาลท่องเที่ยวมากกว่าผู้ที่อยู่นอกเขตเทศบาล เมื่อบุคคลมีฐานะความเป็นอยู่ดีขึ้นเป็นเจ้าของยานพาหนะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรถยนต์มากขึ้น ความต้องการท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจจะเพิ่มมากขึ้น และเพิ่มความหลากหลายในลักษณะการท่องเที่ยวขึ้นด้วย เช่น ท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ การกีฬา ท่องเที่ยวทางน้ำ เป็นต้น และพฤติกรรมกรการท่องเที่ยวของชาวไทยในปัจจุบันมีความหลากหลายและแตกต่างกันอย่างมาก ขึ้นอยู่กับกลุ่มคนและเศรษฐกิจ กลุ่มคนที่อยู่ในเมืองมักมีความต้องการท่องเที่ยวสูงกว่ากลุ่มอื่นๆ และพบว่ากรณีที่นักท่องเที่ยวจะตัดสินใจไปท่องเที่ยวยังสถานที่ใด

นั้นขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวและความปลอดภัย ความสะดวกในการเดินทาง เป็นเกณฑ์สำคัญที่นักท่องเที่ยวใช้ประกอบการตัดสินใจ

สุรินทร์ คล้ายจินดา (2539) พบว่า ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จากการที่กระบวนการมีความแตกต่างกันหลายระดับ และมีความไม่แน่นอนของปัจจัย ประกอบกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในรูปแบบแท้จริงและรูปแบบไม่แท้จริง พบอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจากการบริหารที่ขาดประสิทธิภาพขององค์กรรัฐ และการจัดการผลประโยชน์ที่ไม่เป็นธรรม

ภิรมย์ บุญรอดพานิช (2531) ศึกษาผลกระทบของปัญหาอาชญากรรมต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเดินทางเข้ามาในประเทศไทยด้วยวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเป็นหลักถึงร้อยละ 81.6 และสาเหตุที่เดินทางเข้าท่องเที่ยวถือเอาความปลอดภัยเป็นเหตุผลหลักในการเลือกเข้ามาท่องเที่ยว ร้อยละ 44.8

จุมพล สวัสดิยากร (2530) ได้เสนอไว้ในผลการวิจัยทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการท่องเที่ยว พบว่า ปัญหา อุปสรรค คือ การขาดความประสานงานร่วมมือกันอย่างจริงจังระหว่างหน่วยงานรัฐ และรัฐยังขาดองค์กรด้านการประสานงานเกี่ยวกับการแก้ปัญหา

ปฐพี อาคมานนท์ มอนซอนและคณะ (2535) ได้ศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเดินป่าต่อสภาวะแวดล้อมและประชาชนท้องถิ่น เสนอแนะว่า ควรให้ความเอาใจใส่ต่อการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน โดยเฉพาะกลุ่มประชาชนในพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว

จิตติมา สุขผลิน (2539) ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการหนดแผนการประชาสัมพันธ์งานการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านวัฒนธรรม พบว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะเกิดผลของความพยายามที่แก้ปัญหาที่เกิดกับปัจจัยวัฒนธรรมได้ โดยการดำเนินการต้องรอบคอบและใช้ควบคู่กับหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และแนวทางที่เหมาะสม สำหรับการทำงานการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ในช่วงต้องขยายแนวคิดให้กับสังคมได้ทราบ เพราะในแง่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นสาระที่มีความซับซ้อนต้องอธิบายขยายความและต้องการความถี่ในการนำเสนอสูง

ไสมนัส ทองสุข (2544) ได้ทำการศึกษาบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกับความ ต้องการของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร พบว่าบทบาทที่คาดหวังของข้าราชการ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ข้าราชการอื่น ผู้นำชุมชน และประชาชนที่มีต่อบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ฝ่ายบริหาร ฝ่ายนิติบัญญัติ ข้าราชการอื่น ผู้นำชุมชน และประชาชน ที่มีต่อบทบาทที่เป็นจริงในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหารนั้นอยู่ในระดับน้อย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

3.1 แนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดแนวทางการวิจัยทั้งในการทบทวนเอกสารรายงานวิจัยต่างๆ และการสำรวจเพิ่มเติมในพื้นที่ศึกษา โดยมีกระบวนการขั้นตอนและวิธีวิเคราะห์ วิจัย ดังแสดงในรูปที่

3.1-1

3.2 การรวบรวมและทบทวนข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

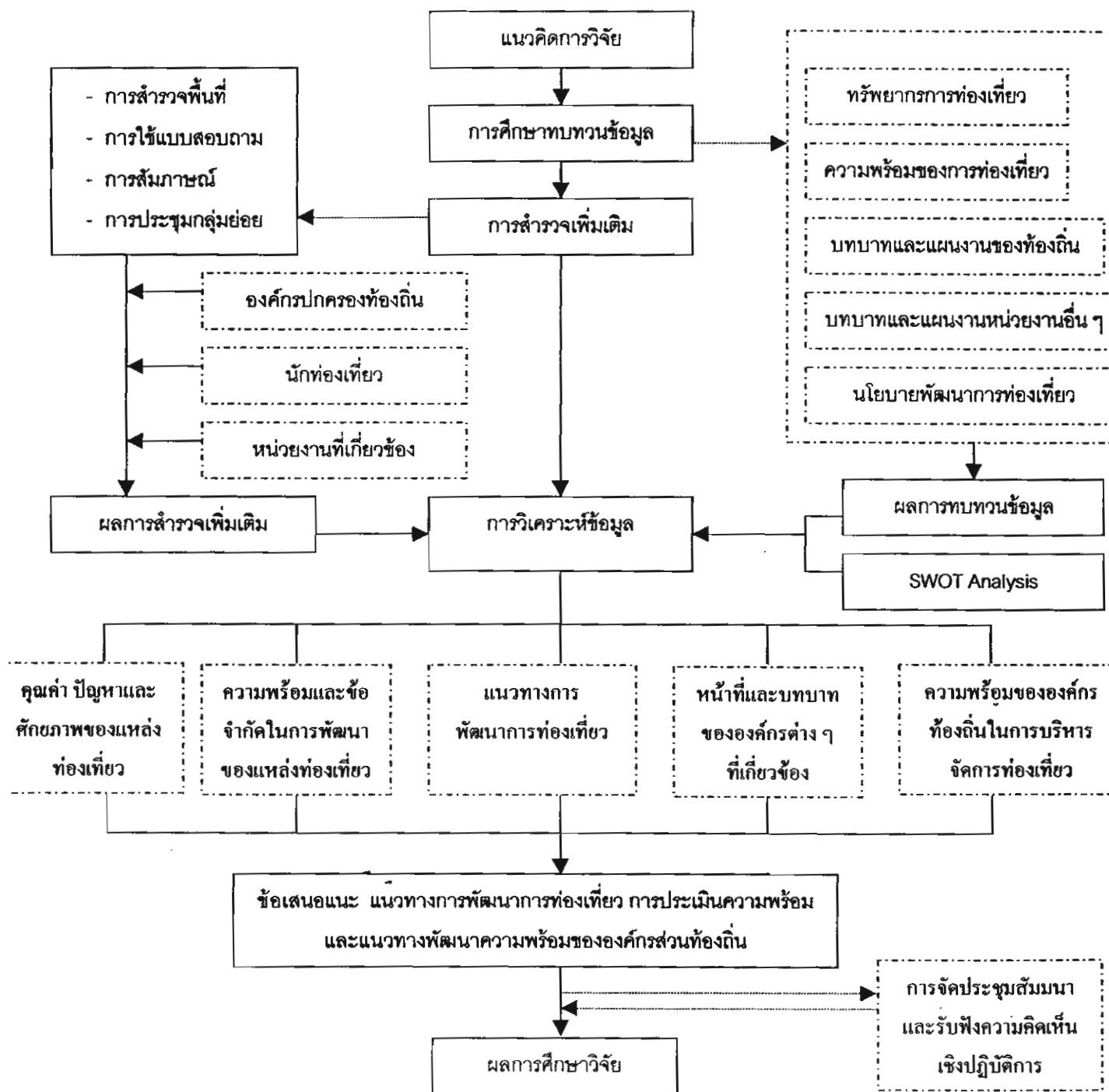
การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องเป็นขั้นตอนแรกของการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากการท่องเที่ยวอันถือได้ว่าเป็นสาขาทางเศรษฐศาสตร์สาขาหนึ่งในโครงสร้างใหญ่ทั้งหมดของระบบเศรษฐกิจ ดังนั้น ข้อมูลที่จำเป็นในการวางแผนพัฒนาจึงอาศัยข้อมูลในด้านต่าง ๆ มาประกอบ นอกเหนือจากข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้ได้ภาพระดับกว้าง และการท่องเที่ยวจะได้พัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องและส่งเสริมการพัฒนาในด้านอื่น ๆ

ข้อมูลพื้นฐานที่ทำการศึกษารวบรวมในงานวิจัยนี้ ได้แก่

1. สภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่ ประกอบด้วย

- สภาพกายภาพของพื้นที่ เช่น ที่ตั้งและเขตการปกครอง สภาพภูมิประเทศ ทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ที่ดิน เป็นต้น
- สภาพเศรษฐกิจของพื้นที่ เช่น ผลผลิตมวลรวมของพื้นที่ โครงสร้างเศรษฐกิจ การจ้างงานทางตรงและทางอ้อมจากการท่องเที่ยว เป็นต้น
- ลักษณะประชากร
- สภาพสังคม เช่น ประวัติความเป็นมาของพื้นที่ ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ การละเล่น กีฬาท้องถิ่น เป็นต้น

รูปที่ 3.1-1 แนวคิดและขั้นตอนการวิจัย

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ เช่น ถ้ำ ป่า เขา น้ำตก เป็นต้น
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ / ศาสนา
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม / กิจกรรม
- งานประเพณี กีฬา การละเล่นสำคัญ เอกลักษณ์ของท้องถิ่น
- หัตถกรรมสินค้าที่ระลึก

3. ตลาดการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

- จำนวนและที่มาของนักท่องเที่ยว
- แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ
- การกระจายตัวของนักท่องเที่ยว
- โครงสร้างนักท่องเที่ยว เช่น เพศ ช่วงอายุ สัญชาติ และจุดมุ่งหมายของ การมาท่องเที่ยว เป็นต้น
- การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว
- รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยว

4. ความพร้อมด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย

- เส้นทางและโครงข่ายการคมนาคมทั้งภายในพื้นที่เองและพื้นที่ใกล้เคียง เช่น สภาพเส้นทางถนน ทางรถไฟ ท่าเรือ ท่าอากาศยาน หรือจำนวนรถโดยสารสาธารณะ รถปรับอากาศ เป็นต้น
- โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ เป็นต้น
- ความพร้อมของเมือง เช่น จำนวนร้านค้า สถานบริการ ร้านอาหาร สถานเริงรมย์ การดูแลรักษาความปลอดภัย เป็นต้น
- ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว เช่น จำนวนและสภาพโรงแรมและห้องพัก ราคาที่พัก การกระจายตัวของที่พัก เป็นต้น
- กิจกรรมการท่องเที่ยว การโฆษณาประชาสัมพันธ์

3.3 การศึกษาทบทวนนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่โครงการ

การศึกษาทบทวนนโยบายและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา ได้ดำเนินการโดยรวบรวมแผนงานโครงการและแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับต่าง ๆ นับจากแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา แนวโน้มและทิศทางในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในปัจจุบัน แผนหลัก แผนแม่บท รวมทั้งแผนเบื้องต้น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นแหล่งข้อมูลหลัก เช่น โครงการศึกษาการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โครงการศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพ แผนการลงทุนของจังหวัดด้านการท่องเที่ยว สรุปแนวทางพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับจังหวัดและโครงการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลและสภาตำบล เป็นต้น และแผนพัฒนาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ในพื้นที่ศึกษาและแผนยุทธศาสตร์พัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่การพัฒนาการท่องเที่ยว ตลอดจนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวอื่น ๆ ในระดับจังหวัด และระดับพื้นที่

การศึกษาทบทวนแผนงานโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ จะพิจารณาถึงข้อมูลแผนงานที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่โครงการ โครงการพัฒนาที่สำคัญของรัฐบาลโครงการ อันอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการท่องเที่ยวทั้งทางบวกและทางลบ ทั้งทางตรงและทางอ้อมจะได้รับการศึกษาวิเคราะห์ทั้งจากการตรวจสอบเอกสารผลการศึกษาที่ผ่านมา และจากการสำรวจภาคสนาม รวมทั้งการประเมินความต้องการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการท่องเที่ยว

3.4 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี โดยกำหนดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ในพื้นที่ตามทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (พ.ศ.2534) ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรม โดยจัดลำดับตัวอย่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จากกลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล และองค์การ

บริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัด จะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทหน้าที่ประสานงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในจังหวัดนั้นๆ ประกอบด้วย

1. กลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่ 3 จังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่รวม 41 แห่ง ประกอบด้วย

- องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอุบลราชธานี 18 แห่ง ได้แก่

- อบต.แฉะแม	อ. เมือง
- อบต.ไร่น้อย	อ. เมือง
- อบต.ขามใหญ่	อ. เมือง
- อบต.ปะอาว	อ. เมือง
- อบต.โนนโพน	อ. วารินชำราบ
- อบต.บึงหวาย	อ. วารินชำราบ
- อบต.ค้ำน้ำแซบ	อ. วารินชำราบ
- อบต.พิบูลมังสาหาร	อ. พิบูลมังสาหาร
- อบต.ชีทวน	อ. เขื่องใน
- อบต.ห้วยไผ่	อ. เขื่องใน
- อบต.โขงเจียม	อ.โขงเจียม
- อบต.นาโพธิ์กลาง	อ.โขงเจียม
- อบต.โพนงาม	อ.เดชอุดม
- อบต.หนองอ้อม	อ.ทุ่งศรีอุดม
- อบต.นาจะหลวย	อ.นาจะหลวย
- อบต.นิคมสร้างตนเองลำโดม	อ.สิรินธร
- อบต.คำเขื่อนแก้ว	อ.สิรินธร
- อบต.ช่องเม็ก	อ.สิรินธร

- องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดอำนาจเจริญ 9 แห่ง ได้แก่

- อบต.ชานุมาน	อ. ชานุมาน
- อบต.สร้างถ่อน้อย	อ. หัวตะพาน
- อบต.คำพระ	อ. หัวตะพาน
- อบต.บุ่ง	อ. เมืองอำนาจเจริญ

- อบต.หนองมะเขว	อ. เมืองอำนาจเจริญ
- อบต.โนนโพธิ์	อ. เมืองอำนาจเจริญ
- อบต.ไร่สีสุก	อ. เสนางคนิคม
- อบต.พนา	อ. พนา
- อบต.ไม้กลอน	อ. พนา
- องค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมุกดาหาร 14 แห่ง ได้แก่	
- อบต.คำชะอี	อ. คำชะอี
- อบต.โพนงาม	อ. คำชะอี
- อบต.หนองสูงใต้	อ. หนองสูง
- อบต.โนนยาง	อ. หนองสูง
- อบต. มุกดาหาร	อ. เมืองมุกดาหาร
- อบต. นาสีนวน	อ. เมืองมุกดาหาร
- อบต. ห้วยน้ำใหญ่	อ. ห้วยน้ำใหญ่
- อบต. ปังขาม	อ. ห้วยน้ำใหญ่
- อบต. นิคมคำสร้อย	อ. นิคมคำสร้อย
- อบต. ไชยชัย	อ. นิคมคำสร้อย
- อบต. นากอบ	อ. นิคมคำสร้อย
- อบต. ดอนตาล	อ. ดอนตาล
- อบต.บ้านบาก	อ. ดอนตาล
- อบต. นาสะเม็ง	อ. ดอนตาล

2. กลุ่มเทศบาล ประกอบด้วย

- เทศบาลนคร 1 แห่ง คือ เทศบาลนครอุบลราชธานี
- เทศบาลเมือง 2 แห่ง คือ เทศบาลเมืองมุกดาหาร และเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ
- เทศบาลตำบล 7 แห่ง ในจังหวัดอำนาจเจริญ 4 แห่ง และจังหวัดอุบลราชธานี 3 แห่ง

3. กลุ่มองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 3 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร องค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ และองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

3.5 การสำรวจข้อมูล

3.5.1 การสำรวจข้อมูลองค์ประกอบโครงสร้างส่วนท้องถิ่น

ในการสำรวจข้อมูลประกอบการวิจัยนอกจากการทบทวนข้อมูลทุติยภูมิและการสำรวจพื้นที่ในภาคสนามที่กล่าวมาแล้ว คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจข้อมูลประกอบเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว บทบาทการบริหารจัดการขององค์กรต่อแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบ การตลาดด้านการท่องเที่ยว นโยบายและแผนงานด้านการท่องเที่ยว ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่จะนำไปสู่การวิเคราะห์ความพร้อมขององค์กรในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยใช้แบบสำรวจประกอบการสัมภาษณ์ผู้บริหารขององค์กรโดยตรง ประกอบด้วยประเด็นคำถามเกี่ยวกับ

- ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว
- ข้อมูลเกี่ยวกับนักท่องเที่ยว
- ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะและรูปแบบของการท่องเที่ยว
- ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทความรับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว
- ข้อมูลเกี่ยวกับบุคลากร งบประมาณในการจัดการท่องเที่ยว
- ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ กิจกรรม และแผนงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
- ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมในการรองรับการท่องเที่ยว เช่น
- ความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค สาธารณูปการ
- ความพร้อมในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ร้านอาหาร สินค้าที่ระลึก การดูแลรักษาความปลอดภัย การผ่านแดน ฯลฯ
- ความพร้อมด้านองค์กรหรือวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ สำนักงานการท่องเที่ยว สมาคม ชมรม หรือคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว บริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์ การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ฯลฯ
- การทบทวนผลกระทบจากกิจกรรมการท่องเที่ยวทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
- การศึกษาโครงข่ายเชื่อมโยงการท่องเที่ยว

3.5.2 การสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจโครงสร้างของนักท่องเที่ยวและความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นข้อมูลประกอบในด้านการตลาดการท่องเที่ยวส่วนหนึ่ง และเป็นข้อมูลประกอบเกี่ยวกับบริหารจัดการและการให้บริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจากประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อบริการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการด้วยการใช้แบบสอบถาม โดยทำการสำรวจเก็บข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวหลักของพื้นที่ศึกษาวิจัยทั้ง 3 จังหวัด รวม 450 ชุด ในช่วงเดือนกันยายน 2546 ทั้งนี้แบบสอบถามชุดนี้ได้ผ่านการปรับปรุงจากการทดสอบในพื้นที่จังหวัดนครพนมแล้ว จำนวน 50 ชุด

โดยได้เก็บตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลักของแต่ละจังหวัด ดังนี้

1. จังหวัดมุกดาหาร

- ภูผาเทิบ
- ตลาดอินโดจีน
- หอแก้ว

2. จังหวัดอำนาจเจริญ

- ศาลหลักเมือง
- จุดชมวิวแม่น้ำโขง
- อ่างเก็บน้ำห้วยสีโท
- ถ้ำแสงเพชร

3. จังหวัดอุบลราชธานี

- อุทยานแห่งชาติผาแต้ม
- น้ำตกสร้อยสวรรค์
- หุ่นศรีเมือง

3.5.3 การศึกษาและสำรวจบทบาทของหน่วยงาน องค์กรภาครัฐ และเอกชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาบทบาทการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กรบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาลเมืองและเทศบาลนครที่ผ่านมา และข้อเสนอแนะหรือความต้องการความร่วมมือจากองค์กรปกครองท้องถิ่นดังกล่าวในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในอนาคต โดยใช้การสัมภาษณ์ หรือการประชุมกลุ่มย่อย ตามแต่โอกาส โดยมีองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น หอการค้าจังหวัด สำนักงานการท่องเที่ยว สมาคม ชมรม หรือคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ตัวแทนผู้ประกอบการโรงแรม ที่พัก เป็นต้น

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 การวิเคราะห์ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยวซึ่งในพื้นที่ศึกษาวิจัยมีทั้งประเภท ธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุและศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมในการวิเคราะห์โดยมีองค์ประกอบสำคัญคือ

(1) วิเคราะห์ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยการรวบรวมข้อมูลทุกมิติที่แสดงแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่รวมกับการสำรวจภาคสนาม เพื่อนำมาพิจารณามาจัดกลุ่มศักยภาพตามความแตกต่างการท่องเที่ยว ซึ่งความประทับใจหรือศักยภาพในตัวเองด้านการท่องเที่ยวจะให้เห็นถึงความสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวนั้น

- ความพร้อมด้านการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นสภาพถนนที่เข้าถึง ชื่อเสียงความเป็นที่รู้จักทั่วไป ร้านค้า เครื่องดื่ม สุขา สำหรับบริการนักท่องเที่ยว รวมถึงสภาพปัญหา ความต้องการเร่งด่วนในการพัฒนา เป็นต้น

(2) วิเคราะห์สภาพปัญหาและจัดลำดับการพัฒนาของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิแล้ว จะใช้การสำรวจ สังเกต ร่วมกับการสอบถามเพื่อประเมินลักษณะปัญหาของแหล่งท่องเที่ยว องค์การและการจัดการ

3.6.2 การวิเคราะห์ความพร้อมด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่โครงการ

การวิเคราะห์ความพร้อมด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่โครงการประกอบด้วย

(1) โครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ พิจารณาจากสภาพในปัจจุบันและแผนการพัฒนาในอนาคต ที่สำคัญประกอบด้วย บริการประปา ไฟฟ้า การคมนาคม บริการโทรศัพท์ โรงพยาบาลและบริการสาธารณสุข ที่ทำการไปรษณีย์และระบบบำบัดของเสีย เป็นต้น

(2) สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการการท่องเที่ยว ได้แก่ การขนส่ง โรงแรมที่พัก แหล่งบันเทิง ร้านอาหาร สินค้าของที่ระลึก บริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์ ข้อมูลข่าวสาร ความปลอดภัย เป็นต้น

(3) ผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ – สังคมและสิ่งแวดล้อม

3.6.3 การวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์การบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

การวิเคราะห์และประเมินสถานการณ์เพื่อกำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ในภาพรวมและเฉพาะบริเวณ มีประเด็นข้อพิจารณาดังนี้

(1) ภาพรวมของการพัฒนา จากการทบทวนแผนและผลการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะที่ผ่านมาพร้อมกับสถานการณ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว อุปสงค์หรือความต้องการตลาดการท่องเที่ยวและอุปทานหรือความพร้อมในการรองรับด้านการท่องเที่ยวถือเป็นฐานข้อมูลสำคัญ ในการนำมาประเมินภาพรวมของการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะที่ผ่านมา ร่วมกับการนำกลยุทธ์เชิงพื้นที่มาใช้ประโยชน์ในระยะต่อไป ซึ่งจะสามารถประเมินสถานการณ์การท่องเที่ยวในลักษณะของการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร เศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม โดยจะแสดงข้อเด่น ข้อด้อย โอกาส หรือปัญหาอุปสรรคที่ต้องการปรับปรุงแก้ไขในระยะต่อไป

(2) ปัญหาในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว วิเคราะห์โดยแยกตามกลุ่มปัญหาต่าง ๆ เช่น

- ปัญหาด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการ
- ปัญหาการบุกรุกและการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- ปัญหาการรักษาสภาพแวดล้อม / แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม
- ปัญหาการบริการทางการท่องเที่ยว
- ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบครองท้องถิ่น
- ปัญหาอื่น ๆ

(3) โอกาสและข้อจำกัดในการพัฒนาที่สำคัญ พิจารณาและวิเคราะห์ออกได้เป็นโอกาสและข้อจำกัดจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน ได้แก่ ข้อจำกัดทางด้านกายภาพหรือทางธรรมชาติ ด้านกฎหมายและข้อบังคับ ทั้งด้านการบังคับใช้ให้เป็นไปตามกฎหมายและศักยภาพของกฎหมายที่ยังมีความขัดแย้งกัน เช่น กฎหมายการให้อำนาจองค์ประกอบท้องถิ่นกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เป็นต้น ด้านงบประมาณ บุคลากร รวมทั้งความกระตือรือร้นหรือศักยภาพของผู้นำที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่และการประสานแผนงานโครงการ เป็นต้น ส่วนของเศรษฐกิจโลกและการค้าขายการประชาสัมพันธ์ เพื่อขยายตลาดภายนอก เป็นต้น ซึ่งข้อจำกัดบางประการไม่สามารถปรับปรุงแก้ไขได้ แต่โอกาสและข้อจำกัดบางประการสามารถกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวได้

3.6.4 การศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มนโยบาย แผนงานการท่องเที่ยวของรัฐ

พิจารณาและวิเคราะห์ทั้งในระดับของจังหวัด ของท้องถิ่น หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคโดยใช้ SWOT Analysis สำหรับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวแต่ละพื้นที่

3.6.5 การวิเคราะห์หน้าที่ ความรับผิดชอบ และบทบาท รวมทั้งความรู้ ความเข้าใจขององค์ประกอบส่วนท้องถิ่นและองค์กรที่เกี่ยวข้อง

ที่ผ่านมาในแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพในการพัฒนา และแผนงานในอนาคต เพื่อประเมินความพร้อมในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ในประเด็นพิจารณาดังนี้

(1) ความพร้อมในการประสานงานและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่น ต่อองค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย นักท่องเที่ยว คนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(2) ความพร้อมในการพัฒนาการบริการในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น การพัฒนาสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ การพัฒนาที่พักแรม การส่งเสริมธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้อง เช่น มัคคุเทศก์ และบริษัทนำเที่ยว เป็นต้น

(3) ความพร้อมในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น การวางแผนการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว การดูแลรักษาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว การสร้างการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวของคนในท้องถิ่น การพัฒนาอาชีพและรายได้ของคนในท้องถิ่นเชื่อมโยงการท่องเที่ยว การบริหารงบประมาณ รูปแบบการลงทุน เป็นต้น

การดำเนินการศึกษาวิเคราะห์นี้ ใช้แนวคิดในการผสมผสานสหสัมพันธ์ข้อมูลจากหลายวิธีการ ในการศึกษาวิจัย ประกอบด้วย

- การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับผลงานการดำเนินงานขององค์กรท้องถิ่น
- ข้อมูลจากการศึกษาสำรวจในงานวิจัยนี้ในทุกวิธีการและทุกกลุ่มตัวอย่าง
- การทบทวนกฎหมาย ระเบียบ ข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และบทบาทขององค์กรส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3.7 การจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็น

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้นำผลการศึกษาเบื้องต้นมาจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นในพื้นที่แต่ละจังหวัด โดยเชิญผู้นำ อบจ. และอบต. ที่มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่ และอบต. ที่มีแหล่งที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวรวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยนำผลที่ประเมินจากข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลจากการสำรวจ และวิเคราะห์เป็นร่างผลการศึกษา เพื่อร่วมพิจารณาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่คณะศึกษานำเสนอ และให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาความพร้อมท้องถิ่นและการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว และความต้องการการสนับสนุนในการพัฒนาจากรัฐหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลจากการประชุมจะทำให้องค์กร

ปกครองท้องถิ่นได้รับทราบผลการศึกษาและให้ข้อคิดเห็นซึ่งจะนำไปสู่ผลการศึกษามีประสิทธิภาพในการแปลงเป็นแผนปฏิบัติการปฏิบัติในอนาคต โดยได้ดำเนินการจัดการประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นรอบแรก ในช่วงเดือนธันวาคม 2546 และรอบที่ 2 ช่วงเดือน เมษายน 2547 ดังนี้

วันที่ 22 ธันวาคม 2546	จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญที่ห้องประชุมเล็ก 6605 ตึก EN6 คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มีผู้เข้าร่วมประชุมรวม 34 คน
วันที่ 24 ธันวาคม 2546	จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จังหวัดมุกดาหาร ที่ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร มีผู้เข้าร่วมประชุมรวม 31 คน
วันที่ 7 เมษายน 2547	จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นรอบที่ 2 จากผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด คือ จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ณ ห้องประชุมเล็ก 6605 ตึก EN 6 คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี มีผู้เข้าร่วมประชุม 40 คน

ทั้งนี้กำหนดการประชุมและรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมแสดงดังภาคผนวกที่ 2

3.8 การประมวลผลและรายงานการวิจัย

การประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูล และการรายงานผลการวิจัย จากการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ การสำรวจพื้นที่ ผลการสำรวจด้วยแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การประชุมกลุ่มย่อย และการประชุมเชิงปฏิบัติการรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา

บทที่ 4 ผลการวิจัย

4.1 สภาพแวดล้อมทางการท่องเที่ยว

4.1.1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ทำการวิจัยในพื้นที่จังหวัดริมแม่น้ำโขง 3 จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ซึ่งมีสภาพพื้นฐานทั่วไปของพื้นที่สรุปได้ดังนี้

4.1.1.1 สภาพพื้นฐานจังหวัดมุกดาหาร

จังหวัดมุกดาหารในอดีตเคยเป็นชุมชนใหญ่ที่ควบคู่กับเมืองนครพนมและเมืองธาตุพนม ครั้งหลังจากกบฏเจ้าอนุวงศ์ เมื่อปี พ.ศ.2369-2370 แล้วปรากฏว่ามีการอพยพของชาวผู้ไท (ภูไท) เข้ามาตั้งถิ่นฐานในละแวกเมืองนครพนม และมุกดาหาร และในปีพ.ศ.2450 มีฐานะเป็นเมือง ๗ แห่งขึ้นอยู่กับ มณฑลอุดร ในปัจจุบันจังหวัดมุกดาหารมีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 4,339,830 ตร.กม. แบ่งเขตการปกครองเป็น 7 อำเภอ 52 ตำบล 508 หมู่บ้าน สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นภูเขา ทางทิศใต้เป็นที่ราบสูง ทิศตะวันตกมีภูเขาภูพาน และทิศตะวันออกเป็นที่ราบสลับป่า

จากสถิติข้อมูลทะเบียนราษฎรของกระทรวงมหาดไทยในสิ้นปีพ.ศ.2545 มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 338,271 คน เป็นชาย 169,727 คน และหญิง 168,549 คน ความหนาแน่น 77.9 คนต่อตร.กม. คณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปีพ.ศ.2543 ซึ่งเป็นรายงานล่าสุด จังหวัดมุกดาหารมีมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์ (GPP) เท่ากับ 9,583 ล้านบาท มีรายได้เฉลี่ยต่อคนในปี พ.ศ.2543 เฉลี่ย 32,819 บาทต่อคน

จังหวัดมุกดาหาร มีคำขวัญประจำจังหวัดซึ่งสะท้อนความเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด คือ หอแก้วสูงเสียดฟ้า ผาเทิบแก่งกะเบา แปรเผ่ากลองโบราณ ตำนานลำพญา ตระการตาชายโขง เชื่อมโยงอินโดจีน

4.1.1.2 สภาพพื้นฐานจังหวัดอำนาจเจริญ

จังหวัดอำนาจเจริญเดิมขึ้นอยู่กับเขตปกครองของจังหวัดอุบลราชธานี โดยมีพระราชบัญญัติจัดตั้งเป็นจังหวัดอำนาจเจริญเมื่อวันที่ 2 กันยายน 2536 โดยให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่ 1 ธันวาคม 2536 เป็นจังหวัดที่ 75 ของประเทศ สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นที่ลุ่ม มีเนินเขาเตี้ยๆ ทอดยาวไปจรดจังหวัดอุบลราชธานี เนื้อที่ของจังหวัดรวมทั้งสิ้น 3,161.25 ตร.กม. แบ่งการปกครองออกเป็น 7 อำเภอ 56 ตำบล 590 หมู่บ้าน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้นในปี 2546 รวม 370,360 คน เป็นชาย 185,836 คน และหญิง 247,042 คน คิดเป็นความหนาแน่นของประชากร 117.16 คนต่อตร.กม.

สภาพทางเศรษฐกิจของจังหวัดอำนาจเจริญ จากข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในปีพ.ศ.2543 ซึ่งเป็นการประเมินล่าสุดพบว่ามีมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์ระดับจังหวัด (GPP) เท่ากับ 6,475.7 ล้านบาท ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อคนของประชากรโดยเฉลี่ยเท่ากับ 17,938 บาทต่อคน

คำขวัญของจังหวัดอำนาจเจริญ ได้แก่ พระมงคลมิ่งเมือง แหล่งรุ่งเรืองเจ็ดลุ่มน้ำ งามล้ำถ้ำศักดิ์สิทธิ์ เทพนิมิตพระเหลา เกาะแก่งเขาแสนสวย เลอค่าด้วยผ้าไหม ราษฎร์เลื่อมใสใฝ่ธรรม

4.1.1.3 สภาพพื้นฐานจังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัดอุบลราชธานีถือเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับสองของภาคตะวันออกเฉียงเหนือรองจากจังหวัดนครราชสีมา โดยมีเนื้อที่ทั้งสิ้น 15,744.28 ตร.กม. แบ่งการปกครองในปัจจุบันออกเป็น 20 อำเภอ 5 กิ่งอำเภอ จากหลักฐานทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีเคยเป็นชุมชนเมืองตั้งแต่ก่อนพ.ศ.1150 อาจเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรเจนละ (ชื่อเดิมของอาณาจักรขอม) จนถึงประมาณพุทธศตวรรษที่ 16 หลังจากนั้นเมืองอุบลเริ่มปรากฏในประวัติศาสตร์อีกครั้ง ในสมัยกรุงธนบุรีที่มีการอพยพกลุ่มคนมาจากเวียงจันทน์เข้ามา ครั้นเมื่อพ.ศ.2443 เมืองอุบลเป็นที่ตั้งมณฑลลาวท้าว ดูแลจำปาศักดิ์และลาวตอนใต้ ภายหลังเปลี่ยนเป็นมณฑลอิสานมณฑลอุบล และเป็นจังหวัดอุบลราชธานีตามลำดับ

สภาพภูมิประเทศของจังหวัดอุบลราชธานีโดยทั่วไปเป็นที่ราบลูกคลื่น ลาดเอียงเล็กน้อยลงสู่ที่ราบตอนกลางบริเวณที่แม่น้ำชีมาบรรจบกับแม่น้ำมูล ซึ่งไหลผ่านกลางจังหวัดจากทิศตะวันตกมายังทิศตะวันออก ทิศใต้มีเทือกเขาพนมดงรักกั้นแดนไทยกับกัมพูชา และลาว ทิศตะวันออกเป็นแนวเทือกเขาภูพาน

จำนวนประชากรจากข้อมูลของกระทรวงมหาดไทย สิ้นปีพ.ศ.2545มีประชากรรวมทั้งสิ้น 1,792,774 คน เป็นชาย 899,005 คน และหญิง 893,769 คน คิดเป็นความหนาแน่นเฉลี่ย 113.86 คนต่อตร.กม. สภาพเศรษฐกิจโดยรวมเมื่อพิจารณาจากมูลค่ารวมผลิตภัณฑ์จังหวัด พ.ศ.2543 ของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เท่ากับ 37,892.5 ล้านบาท และมีรายได้เฉลี่ยต่อคนเท่ากับ 22,224 บาทต่อคน

จังหวัดอุบลราชธานีมีคำขวัญประจำจังหวัด คือ เมืองแห่งสุนทรีย์ ราษฎร์รักอรุณ ถิ่นนักบุญแห่งบัวบาน งานเทศกาลเทียนพรรษา แหล่งอารยะก่อนประวัติศาสตร์ สนามบินนานาชาติ ประตูคำอินโดจีน

4.1.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยว

4.1.2.1 ประเภทและจำนวนของแหล่งท่องเที่ยว

ในการแบ่งประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวในโครงการวิจัยนี้ได้ยึดแนวทางที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้มีการจัดแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไว้ โดยการกำหนดนิยามและความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศออกเป็น 3 ประเภท ประกอบด้วย

- 1) แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติได้แก่ ภูเขา น้ำตก ถ้ำ อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน ทะเล หาดทราย เกาะ เป็นต้น
- 2) แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ และศาสนา หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี หรือศาสนา ได้แก่ โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชน โบราณ พิพิธภัณฑสถาน ศาสนสถาน เป็นต้น

- 3) แหล่งท่องเที่ยวประเภท ศิลปวัฒนธรรม กิจกรรม วิถีชีวิต หมายถึง ทรัพยากรท่องเที่ยวในลักษณะของวัฒนธรรมความเป็นอยู่ วิถีชีวิต ศูนย์วัฒนธรรม ไร่ สวน เป็นต้น

จากการศึกษาข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญและอุบลราชธานีจากทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ ททท. ที่ดำเนินการโดยสภาสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2543 ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ 45 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุและศาสนา 32 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม 16 แห่ง ดังสรุปในตารางที่ 4.1.2-1

ตารางที่ 4.1.2-1 แสดงประเภทและจำนวนแหล่งท่องเที่ยวแยกตามจังหวัดในพื้นที่วิจัย

จังหวัด	ประเภทและจำนวนของแหล่งท่องเที่ยว (แห่ง)			รวม
	ธรรมชาติ	ศิลปวัฒนธรรม	ประวัติศาสตร์	
มุกดาหาร	18	4	12	34
อุบลราชธานี	24	8	16	48
อำนาจเจริญ	3	4	4	11
รวม	45	16	32	93

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2543)

โดยมีรายชื่อของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งของทั้ง 3 จังหวัดแสดงในตารางที่ 4.1.2-2 ถึง 4.1.2-4

ตารางที่ 4.1.2-2 บัญชีแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดมุกดาหาร

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ตำบล	อำเภอ	ประเภท			อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ					
				ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์	ศิลปวัฒนธรรม	อบต./อบจ.	กรมศิลปากร	เทศบาล/สุขาภิบาล	กรมการศาสนา	กรมป่าไม้	อื่นๆ
1	วัดศรีมงคลใต้	มุกดาหาร	เมืองมุกดาหาร		×				×			
2	ศาลเจ้าพ่อเจ้าฟ้าเมือง	มุกดาหาร	เมืองมุกดาหาร		×				×			
3	ศาลเจ้าแม่สองนางพี่น้อง	มุกดาหาร	เมืองมุกดาหาร		×				×			
4	จุดผ่านแดนไทย-ลาว	มุกดาหาร	เมืองมุกดาหาร			×			×			
5	วัดศรีบุญเรือง(พระพุทธรูปสอง)	ศรีบุญเรือง	เมืองมุกดาหาร		×				×			
6	ศาลหลักเมือง	มุกดาหาร	เมืองมุกดาหาร		×				×			
7	หอแก้วมุกดาหารเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก	มุกดาหาร	เมืองมุกดาหาร			×	×					
8	ตลาดสินค้าอินโดจีน	มุกดาหาร	เมืองมุกดาหาร			×			×			
9	หน่วยพิทักษ์อุทยานห้วยสิงห์	นาสีนวน	เมืองมุกดาหาร		×		×					
10	ภูนางหงษ์	นาสีนวน	เมืองมุกดาหาร	×			×					
11	อุทยานแห่งชาติมุกดาหาร (ภูผาเทิบ)	นาสีนวน	เมืองมุกดาหาร	×			×					
12	ภูมโนรมย์	นาสีนวน	เมืองมุกดาหาร			×	×					
13	ภูถ้ำพระ	นาสีนวน	เมืองมุกดาหาร	×			×					
14	ถ้ำฝ่ามือแดง	นาสีนวน	เมืองมุกดาหาร	×			×					
15	แก่งกะเบา	ปงขาม	ห้วยน้ำดี	×			×					
16	สักการะสถานแห่งมรณะสักขี วัดสองคอน	ปงขาม	ห้วยน้ำดี		×		×					
17	วัดศรีมหาโพธิ์	ห้วยน้ำดี	ห้วยน้ำดี		×		×					
18	น้ำตกคำชะอี	คำชะอี	คำชะอี	×			×					
19	อ่างเก็บน้ำชลประทานห้วยมุก	โนนยาง	คำชะอี	×			×					

ตารางที่ 4.1.2-2 บัญชีแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดมุกดาหาร (ต่อ-1)

ลำดับ	ชื่อแหล่ง	ตำบล	อำเภอ	ประเภท			อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ					
				ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์	ศิลปวัฒนธรรม	อบต./อบจ.	กรมศิลปกร	เทศบาล/สุขาภิบาล	กรมการศาสนา	กรมป่าไม้	อื่นๆ
20	น้ำตกศักดิ์สิทธิ์	คำชะอี	คำชะอี	×			×					
21	กลองมโหระทึก(วัดมณีนิมมาวาส)	คอนตาล	คอนตาล		×				×			
22	อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว	คอนตาล	คอนตาล	×							×	
23	ฐานปฏิบัติกรรมวัตร	บ้านมาก	คอนตาล		×				×			
24	ภูผาแต้ม (อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว)	หนองเม็ก	คอนตาล	×				×				
25	ลานหินและป่าเต็งตงนคร (อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว)	หนองเม็ก	คอนตาล	×				×				
26	ภูผาแตก (อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว)	หนองเม็ก	คอนตาล	×							×	
27	ผ้ามะเกลือ (อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว)	หนองเม็ก	คอนตาล	×				×				
28	ภูผาหอม (อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว)	หนองเม็ก	คอนตาล	×				×				
29	ภูสระดอกบัว (อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว)	หนองเม็ก	คอนตาล	×				×				
30	วนอุทยานภูหมู	นิคมคำสร้อย	นิคมคำสร้อย	×				×			×	
31	วัดภูคาน้ำเต้า	ไชคชัย	นิคมคำสร้อย		×			×				
32	อ่างเก็บน้ำชลประทานห้วยชันเหล็ก	นาออก	นิคมคำสร้อย	×				×				
33	วัดบรรพตศิริ (วัดภูจ้อก้อ)	หนองสูงใต้	หนองสูง		×			×				
34	น้ำตกตาดโตน	โนนยาง	หนองสูง	×				×				
จำนวนแหล่งรวม				18	12	4						

ที่มา : ทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2543)

ตารางที่ 4.1.2-3 บัญชีแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอำนาจเจริญ

ลำดับ	ชื่อแหล่ง	ตำบล	อำเภอ	ประเภท			อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ				
				ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์	ศิลปวัฒนธรรม	อบต./อบจ.	กรมศิลปากร	เทศบาล/สุขาภิบาล	กรมการศาสนา	กรมป่าไม้
1	พระมงคลมิ่งเมือง	บุง	เมืองอำนาจเจริญ		×					×	
2	วัดถ้ำแสงเพชร	หนองมะนาว	เมืองอำนาจเจริญ	×			×				
3	วัดโพธิ์ศิลา	โนนโพธิ์	เมืองอำนาจเจริญ		×		×				
4	ป่าดงใหญ่	สร้างถ่อน้อย	หัวตะพาน	×			×				
5	ศูนย์ศิลปาชีพบ้านสร้างถ่อนอก	สร้างถ่อน้อย	หัวตะพาน			×	×				
6	หมู่บ้านคำพระ	คำพระ	หัวตะพาน			×	×				
7	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านคำพระ	คำพระ	หัวตะพาน			×	×				
8	ทิวทัศน์ริมฝั่งโขง	ขามม่วน	ขามม่วน	×			×				
9	วัดพระเหลาเทพนิมิต	พนา	พนา		×		×				
10	วัดไชยติการาม	ไม้กลอน	พนา		×		×				
11	แหล่งทอผ้าไหม	ไร่สีสุก	เสนางคนิคม			×	×				
จำนวนแหล่งรวม				3	4	4					

ที่มา : ทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2543)

ตารางที่ 4.1.2-4 บัญชีแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี

ลำดับ	ชื่อแหล่ง	ตำบล	อำเภอ	ประเภท			อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ					
				ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์	ศิลปวัฒนธรรม	อบต./อบจ.	กรมศิลปากร	เทศบาล/สุขาภิบาล	กรมการศาสนา	กรมป่าไม้	อื่นๆ
1	วัดหนองบัว	ในเมือง (เขตเทศบาล)	เมืองอุบลราชธานี		×				×			
2	บ้านปะยาว	ปะยาว				×	×					
3	วัดสุปฏิญนารามวรวิหาร	ในเมือง (เขตเทศบาล)	เมืองอุบลราชธานี		×				×			
4	วัดมหานนาวาราม	ในเมือง (เขตเทศบาล)	เมืองอุบลราชธานี		×				×			
5	วัดทุ่งศรีเมือง	ในเมือง (เขตเทศบาล)	เมืองอุบลราชธานี		×				×			
6	วัดศรีอุบลรัตนาราม	ในเมือง (เขตเทศบาล)	เมืองอุบลราชธานี		×				×			
7	พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุบลราชธานี	ในเมือง (เขตเทศบาล)	เมืองอุบลราชธานี		×			×				
8	วัดแจ้ง	ในเมือง (เขตเทศบาล)	เมืองอุบลราชธานี		×				×			
9	วัดบูรพาราม	ในเมือง (เขตเทศบาล)	เมืองอุบลราชธานี		×				×	×		
10	หาดวัดใต้	ในเมือง (เขตเทศบาล)	เมืองอุบลราชธานี	×					×			
11	วัดบ้านนาเมือง	ไผ่้อย	เมืองอุบลราชธานี		×		×					
12	แหล่งโบราณคดีบ้าน ก้านเหลือง	ขามใหญ่	เมืองอุบลราชธานี		×		×					
13	หาดคูเค็ด	แจระแม	เมืองอุบลราชธานี	×			×					
14	กลุ่มทอผ้าไหม บ้านปะยาว	ปะยาว	เมืองอุบลราชธานี			×	×					
15	ทุ่งศรีเมือง	ในเมือง (เขตเทศบาล)	เมืองอุบลราชธานี			×			×			
16	แหล่งโบราณคดีและศิลป วัฒนธรรมบ้านชีทวน	ชีทวน	โขงใน		×		×					
17	อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ		โขงเจียม	×			×					
18	ผาชาม	ห้วยไผ่	โขงเจียม	×							×	
19	ผาแต้ม	ห้วยไผ่	โขงเจียม	×							×	
20	ถ้ำเขวาสินธุ์ชัย	โขงเจียม	โขงเจียม	×			×					

ตารางที่ 4.1.2-4 บัญชีแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี (ต่อ-1)

ลำดับ	ชื่อแหล่ง	ตำบล	อำเภอ	ประเภท			อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ					
				ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์	ศิลปวัฒนธรรม	อบต./อบจ.	กรมศิลปากร	เทศบาล/สุขาภิบาล	กรมการศาสนา	กรมป่าไม้	อื่น ๆ
21	เสาเฉลียง	ห้วยไผ่	โขงเจียม	×							×	
22	แก่งตะนะ	คำเชื่อนแก้ว	โขงเจียม	×			×					
23	น้ำตกตาดโตน		โขงเจียม	×			×					
24	วัดถ้ำคูหาสวรรค์		โขงเจียม		×							×
25	แม่น้ำสองสี		โขงเจียม	×					×	×		
26	เขื่อนปากมูล	คำเชื่อนแก้ว	โขงเจียม	×								×
27	อุทยานแห่งชาติผาแต้ม	ห้วยไผ่	โขงเจียม	×							×	
28	ถ้ำมิด/ถ้ำปาฏิหาริย์	นาโพธิ์กลาง	โขงเจียม	×						×		
29	น้ำตกสร้อยสวรรค์	นาโพธิ์กลาง	โขงเจียม	×							×	
30	น้ำตกทุ่งนางเมือง	นาโพธิ์กลาง	โขงเจียม	×							×	
31	น้ำตกแสงจันทร์	นาโพธิ์กลาง	โขงเจียม	×			×					
32	ป่าดงนาทาม	นาโพธิ์กลาง	โขงเจียม	×							×	
33	กลุ่มแม่บ้านทอผ้าที่กระตุกบ้านโนนสว่าง	โขงเจียม	โขงเจียม			×	×					
34	หอไตรกลางน้ำบ้านซุนตุ	ซุนตุ	ตระการพืชผล		×		×					
35	น้ำตกห้วยทรายใหญ่	บุณฑริก	บุณฑริก	×								×
36	อุทยานแห่งชาติภูจอง-นายอย	นาจะหลวย	บุณฑริก	×							×	
37	น้ำตกถ้ำบักเตว/น้ำตกห้วยหลวง	นาจะหลวย	บุณฑริก	×			×					
38	ลานพลาญยาว	คอแสน	บุณฑริก	×			×					×
39	วัดภูเขากแก้ว	พิบูลมังสาหาร	พิบูลมังสาหาร			×	×					
40	แก่งสะพือ	พิบูลมังสาหาร	พิบูลมังสาหาร	×					×			
41	วัดหนองป่าพง	โนนโพน	วารินชำราบ		×		×					
42	วัดป่าภานาชาติ	บึงหวาย	วารินชำราบ		×		×					
43	บ้านท่าซ้องเหล็ก	ค้ำน้ำแซบ	วารินชำราบ			×	×					
44	หมู่บ้านหัตถกรรมและผลิตดอกไม้อำเภอวารินชำราบ	ค้ำน้ำแซบ	วารินชำราบ			×	×					

ตารางที่ 4.1.2-4 บัญชีแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี (ต่อ-2)

ลำดับ	ชื่อแหล่ง	ตำบล	อำเภอ	ประเภท			อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบ					
				ธรรมชาติ	ประวัติศาสตร์	ศิลปวัฒนธรรม	อบต./อบจ.	กรมศิลปากร	เทศบาล/สุขาภิบาล	กรมการศาสนา	กรมป่าไม้	อื่น ๆ
45	บ่อน้ำปูน	คำเชื่อนแก้ว	สิรินธร	X			X					
46	ชายแดนช่องเม็ก	ช่องเม็ก	สิรินธร			X			X			
47	เขื่อนสิรินธร	นิคม	สิรินธร	X					X			
48	ปราสาทบ้านเม็ญ	ทุ่งศรีอุดม	กิ่งอำเภอทุ่งศรีอุดม		X		X	X				
จำนวนแหล่งรวม				24	16	8						

ที่มา : ทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (2543)

4.1.2.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยว

จากตารางที่ 4.1.2-2 ถึง 4.1.2-4 ข้างต้น เมื่อนำมาพิจารณาถึงการจำแนกแหล่งท่องเที่ยวออกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี พบว่า แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะอยู่ในความรับผิดชอบของกรมการศาสนาและกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ถึง 28 แห่ง และ 27 แห่งตามลำดับ นอกจากนั้นจะอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยสรุปได้ดังตารางที่ 4.1.2-5

ตารางที่ 4.1.2-5 แสดงแหล่งท่องเที่ยวแยกตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ

จังหวัด	หน่วยงานรับผิดชอบ						รวม
	อบต./อบจ.	กรมศิลปากร	เทศบาล/สุขาภิบาล	กรมการศาสนา	กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	อื่น ๆ	
มุกดาหาร	6	0	4	7	14	3	34
อุบลราชธานี	7	3	4	16	13	5	48
อำนาจเจริญ	3	0	4	5	0	2	11
รวม	16	3	9	28	27	10	93

4.1.2.3 แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์

ในปี พ.ศ. 2532 รัฐบาลได้ประกาศให้เป็นปีแห่งการพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสำนักรนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อมจึงได้เสนอเรื่องการประกาศแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ต่อคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ.2532 ให้แหล่งธรรมชาติจำนวน 263 แหล่ง ในพื้นที่ 62 จังหวัด เป็นแหล่งอนุรักษ์ ซึ่งถือเป็นแหล่งที่มีศักยภาพในการท่องเที่ยวด้วยอีกประเภทหนึ่ง โดยในพื้นที่วิจัย ได้มีการประกาศแหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ไว้ในจังหวัดมุกดาหารและอุบลราชธานีรวม 10 แหล่ง ดังตารางที่ 4.1.2-6

ตารางที่ 4.1.2-6 แหล่งธรรมชาติอันควรอนุรักษ์ในพื้นที่วิจัย

จังหวัด	ชื่อแหล่ง
มุกดาหาร	- แก่งกะเบา - ภูผาเทิบ - ภูถ้ำพระ - ถ้ำฝ่ามือแดง - น้ำตกตาดโตน
อุบลราชธานี	- แก่งสะพือ - แก่งตะนะ - ผาแต้ม - เสาดงเคียง - หนองสามเฒ่า

ที่มา : สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม (2544)

4.1.2.4 เทศกาล งานประเพณีและสินค้าพื้นเมือง

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคทางภูมิศาสตร์ที่มีพื้นที่มากที่สุดของประเทศไทยหรืออาจเรียกว่าที่ราบสูงโคราช โดยมีโครงสร้างทางธรณีวิทยาที่รองรับด้วยชั้นหินทรายเป็นส่วนใหญ่และจะมีหินเกลือแทรกสลับบ้างในบางชั้น เมื่อสลายตัวทำให้เกิดดินทรายที่ขาดความอุดมสมบูรณ์แห้งแล้งประกอบด้วยดินเค็มที่เกิดจากหินเกลือ ทำให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่ดีนัก เศรษฐกิจส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับผลผลิตของพืชไร่ต่าง ๆ ที่ทนแล้งได้ดี ชาวอีสานจะใช้ภาษาไทยอีสานที่มีสำเนียงเฉพาะถิ่น

ต่างจากภูมิภาคอื่น ๆ ทั้งด้านภาษาพูด เชื้อชาติ วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนการแต่งกายจะมีลักษณะคล้ายคลึงกับประเทศลาวในจังหวัดตามแนวแม่น้ำโขง ส่วนจังหวัดทางตอนใต้จะได้รับวัฒนธรรมของเขมรจากกัมพูชาปะปนอยู่ ชาวอีสานจะมีลักษณะนิสัยอดทนในการทำงานหนัก ขยันหมั่นเพียร มีความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ มีร่องรอยการสืบทอดอารยธรรมของขอมอยู่บ้าง ในด้านความเชื่อต่าง ๆ งานฝีมือเด่นของภูมิภาคนี้ ได้แก่ การทอผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าฝ้ายที่มีความสวยงามและมีชื่อเสียงการปั้นเครื่องปั้นดินเผา หัตถกรรมเครื่องจักสาน เครื่องเงิน และผลิตภัณฑ์อาหารแห้งต่าง ๆ

ในพื้นที่วิจัยทั้ง 3 จังหวัด มีงานประเพณีสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึกแสดงสรุปได้ดังตารางที่ 4.1.2-7

ตารางที่ 4.1.2-7 งานประเพณีสินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

จังหวัด	งานประเพณี	สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก
มุกดาหาร	<ul style="list-style-type: none"> งานกาชาด และงานรวมเผ่าไทยมุกดาหาร มะขามหวานชายโขง จัดขึ้นระหว่างวันที่ 9-15 มกราคมของทุกปี งานประเพณีแข่งเรือออกพรรษา จัดขึ้นช่วงเดือนตุลาคมของทุกปี 	<ul style="list-style-type: none"> เครื่องจักสาน ผ้าทอพื้นเมือง สินค้าจากอินโดจีน
อำนาจเจริญ	<ul style="list-style-type: none"> งานประเพณีฮีตสิบสองคอง จัดขึ้นระหว่างวันที่ 1-7 ธันวาคมของทุกปี เป็นประเพณี 12 เดือนที่ยึดปฏิบัติกันมาของชาวอีสาน มักเกี่ยวข้องกับงานบุญต่าง ๆ เช่น บุญคูณลาน บุญข้าวจี่ เป็นต้น ประเพณีแข่งเรือยาว จัดขึ้นช่วงเดือนพฤศจิกายนบริเวณหน้าอำเภอขามแก่น จะมีเรือจากจังหวัดมุกดาหาร อุบลราชธานี และประเทศลาวมาร่วมแข่งขัน 	<ul style="list-style-type: none"> ผ้าไหมบ้านเปือย ผ้าฝ้าย ผ้าลายขิด เนื้อแห้ง
อุบลราชธานี	<ul style="list-style-type: none"> ประเพณีงานแห่เทียนพรรษา จัดขึ้นในวันอาสาฬหบูชา และวันเข้าพรรษา ที่บริเวณทุ่งศรีเมือง งานประเพณีมหาสงกรานต์แก่งสะพือ อำเภอพิบูลมังสาหาร จัดขึ้นในเดือนเมษายนของทุกปี 	<ul style="list-style-type: none"> ผ้าไหมมัดหมี่ ผ้าฝ้ายทอมือ เครื่องทองเหลือง เครื่องจักสาน เค็มหมากนัต หนุ่ยยอ กุนเชียง ไล่กรอกอีสาน

4.1.3 การตลาดการท่องเที่ยว

ในการทบทวนข้อมูลด้านการตลาดของการท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา 3 จังหวัด ได้ดำเนินการทบทวนข้อมูลสถิติการท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ล่าสุด พ.ศ. 2545 พบว่าในพื้นที่ 3 จังหวัดที่เป็นพื้นที่ศึกษาวิจัย มีการรวบรวมข้อมูลเฉพาะที่จังหวัดมุกดาหารและอุบลราชธานีเท่านั้น ส่วนอำนาจเจริญไม่มีการเก็บข้อมูล ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่จัดตั้งขึ้นใหม่ไม่นานมานี้ ประกอบกับแหล่งท่องเที่ยว และที่พักแรมมีน้อย ศักยภาพในการท่องเที่ยวจึงเป็นเส้นทางผ่านในกลุ่มพื้นที่ศึกษามากกว่า ดังนั้น ในการนำเสนอข้อมูลด้านสถิติการตลาดการท่องเที่ยวจึงมีเฉพาะจังหวัดมุกดาหารและอุบลราชธานี รายละเอียดในตารางภาคผนวกที่ 2 สรุปได้ดังนี้

4.1.3.1 การท่องเที่ยวในจังหวัดมุกดาหาร ปี 2545

สถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดมุกดาหาร ในปี 2545 มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.88 เมื่อเทียบกับปี 2544 โดยผู้เยี่ยมชมชาวไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ 7.03 เมื่อเทียบกับปี 2544 ซึ่งส่วนใหญ่แก่นักท่องเที่ยวที่พักริเวณ และนักทัศนาจร ที่เดินทางด้วยรถส่วนตัว/รถเช่า เนื่องจากมีสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม โดยเฉพาะตลาดอินโดจีน ส่วนผู้เยี่ยมชมชาวต่างประเทศ ลดลงร้อยละ 9.89 เมื่อเทียบกับปี 2544 ส่วนใหญ่เป็นนักทัศนาจรชาวลาวที่เดินเข้ามาซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคลดลง

สถิติการท่องเที่ยวในปี 2545 จังหวัดมุกดาหาร มีผู้เยี่ยมชมรวมทั้งสิ้น 713,684 คน จำแนกเป็น นักท่องเที่ยว 220,682 คน ร้อยละ 30.92 และนักทัศนาจร 493,002 คน ร้อยละ 69.08 ในจำนวนผู้เยี่ยมชมทั้งหมดนี้ จำแนกเป็น ชาวไทย 672,553 คน ร้อยละ 94.24 และชาวต่างประเทศ 41,131 คน ร้อยละ 5.76

ลักษณะการเดินทางของผู้เยี่ยมชมที่มาเยือนจังหวัดมุกดาหาร จำแนกเป็น เดินทางมาเอง 709,678 คน ร้อยละ 99.44 และเดินทางมาที่บริษัทนำเที่ยว 4,006 คน ร้อยละ 0.56 ประเภทพาหนะที่ผู้เยี่ยมชมใช้เดินทางเข้ามาเยือนจังหวัดมุกดาหาร โดยเรียงตามลำดับร้อยละจากมากไปหาน้อย คือ รถส่วนตัว รถโดยสารประจำทาง (ทั้งรถธรรมดาและรถปรับอากาศ) และอื่น ๆ (เช่น เรือ รถจักรยานยนต์ หรือรถแท็กซี่) ร้อยละ 85.74, 8.56 และ 5.70 ตามลำดับ

ประเภทสถานพักแรมที่นักท่องเที่ยวเข้าพักแรม ในจังหวัดมุกดาหาร โดยเรียงตามลำดับ ร้อยละจากมากไปหาน้อย ดังนี้ โรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล บ้านญาติ/บ้านเพื่อน ที่พักอื่น ๆ (เช่น หอพัก วัด หรือที่พักบริเวณแหล่งท่องเที่ยว) และบ้านพักรับรองของทางราชการหรือเอกชน ร้อยละ 68.01, 27.55, 3.26 และ 1.18 ตามลำดับ

ระยะเวลาทำนุเจดีย์ของนักท่องเที่ยวที่พักในจังหวัดมุกดาหาร เท่ากับ 2.58 วันต่อคน จำแนกเป็น ระยะเวลาทำนุเจดีย์ของนักท่องเที่ยวชาวไทย 2.60 วันต่อคน และระยะเวลาทำนุเจดีย์ของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 1.30 วันต่อคน

ค่าใช้จ่ายของผู้เยี่ยมเยือนที่นำมาใช้จ่ายเมื่อรวมทุกหมวดค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าที่พัก ค่าอาหาร และเครื่องดื่ม ค่าบริการเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัด ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก ค่าใช้จ่ายบันเทิง และอื่น ๆ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน 721.32 บาท จำแนกเป็น ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย 701.70 บาท และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศ 1,042.01 บาท เมื่อพิจารณาโดยรวม ในปี 2545 จังหวัดมุกดาหาร ได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวรวมเป็นเงินทั้งสิ้น 757.89 ล้านบาท จำแนกเป็น รายได้จากการท่องเที่ยวของชาวไทย 713.42 ล้านบาท ร้อยละ 94.13 และรายได้จากการท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศ 44.47 ล้านบาท ร้อยละ 5.87

จำนวนครั้งที่ผู้เยี่ยมเยือนเดินทางมาเยือนจังหวัดมุกดาหารในรอบปี โดยเฉลี่ย 3.85 ครั้งต่อคน จำแนกเป็น จำนวนครั้งเฉลี่ยของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย 3.95 ครั้งต่อคน และจำนวนครั้งเฉลี่ยของผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศ 2.24 ครั้งต่อคน

สถานการณ์การพักแรมในจังหวัดมุกดาหาร ในปี 2545 มีนักท่องเที่ยวเข้าพักโรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.33 เมื่อเทียบกับปี 2544 ซึ่งเพิ่มขึ้นมากที่สุดในโรงแรมกลุ่ม 5 ร้อยละ 8.88 รองลงมา คือ โรงแรมกลุ่ม 2 ร้อยละ 7.69 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปี 2544 นักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.02 และ 37.90 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปี 2544 ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางโดยรถส่วนตัวหรือรถเช่า

สถิติการพักแรมในปี 2545 จังหวัดมุกดาหาร มีโรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล ซึ่งเป็นสถานบริการธุรกิจประเภทที่พักแรม 12 แห่ง ห้องพัก 824 ห้อง มีนักท่องเที่ยวที่เข้าพักโรงแรม/รีสอร์ท/

เกสต์เฮาส์/บังกาโล รวมทั้งสิ้น 150,082 คน จำแนกเป็น นักท่องเที่ยวชาวไทย 148,077 คน ร้อยละ 98.66 และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 2,005 คน ร้อยละ 1.34 อัตราการเข้าพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ร้อยละ 40.71 ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว 1.47 วันต่อคน และจำนวนคนพักเฉลี่ยต่อห้อง 1.81 คน

4.1.3.2 การท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ปี 2545

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี ในปี 2545 มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.92 เมื่อเทียบกับปี 2544 ผู้เยี่ยมชมชาวไทย และผู้เยี่ยมชมชาวต่างประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.54 และ 11.47 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปี 2544 การที่จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่พักในโรงแรมเพิ่มไม่มากนักนั้น ส่วนหนึ่งเกิดจากโรงแรมบางแห่งได้ปิดกิจการชั่วคราว 1 – 2 เดือน เนื่องจากเกิดอุทกภัย การคมนาคมถูกตัดขาดเป็นเวลาหลายสัปดาห์ของเดือนตุลาคม 2545 ทำให้ยอดของผู้พักแรมของโรงแรมต่าง ๆ ลดลง

สถิติการท่องเที่ยวในปี 2545 จังหวัดอุบลราชธานี มีผู้เยี่ยมชมรวมทั้งสิ้น 1,056,156 คน จำแนกเป็น นักท่องเที่ยว 867,423 คน ร้อยละ 82.13 และนักท่องเที่ยว 188,733 คน ร้อยละ 17.87 ในจำนวนผู้เยี่ยมชมทั้งหมดนี้ จำแนกเป็น ชาวไทย 1,007,844 คน ร้อยละ 95.43 และชาวต่างประเทศ 48,312 คน ร้อยละ 4.57

ลักษณะการเดินทางของผู้เยี่ยมชมที่มาเยือนจังหวัดอุบลราชธานี จำแนกเป็น เดินทางมาเอง 1,049,243 คน ร้อยละ 99.35 และเดินทางมาด้วยบริษัทนำเที่ยว 6,913 คน ร้อยละ 0.65 ประเภทพาหนะที่ผู้เยี่ยมชมใช้เดินทางมาเยือนจังหวัดอุบลราชธานี โดยเรียงตามลำดับร้อยละ จากมากไปหาน้อย ดังนี้ รถส่วนตัว รถไฟ รถโดยสารประจำทาง (ทั้งรถธรรมดาและรถปรับอากาศ) และเครื่องบิน ร้อยละ 50.09, 23.78, 20.79 และ 5.34 ตามลำดับ

สำหรับประเภทสถานที่พักแรมที่นักท่องเที่ยวเข้าพักแรมในจังหวัดอุบลราชธานี โดยเรียงตามลำดับร้อยละจากมากไปหาน้อย ดังนี้ บ้านญาติ/บ้านเพื่อน โรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล ที่พักอื่น ๆ (เช่น หอพัก วัด หรือที่พักบริเวณแหล่งท่องเที่ยว) และบ้านพักรับรองของทางราชการหรือเอกชน ร้อยละ 57.88, 36.61, 3.46 และ 2.05 ตามลำดับ

ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่พักในจังหวัดอุบลราชธานี เท่ากับ 3.34 วันต่อคน จำแนกเป็น ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทย 3.34 วันต่อคน และระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 3.32 วันต่อคน

ค่าใช้จ่ายของผู้เยี่ยมเยือนที่นำมาใช้จ่ายเมื่อรวมทุกหมวดค่าใช้จ่าย ได้แก่ ค่าที่พัก ค่าอาหาร และเครื่องดื่ม ค่าบริการเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัด ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก ค่าใช้จ่ายบันเทิง และอื่น ๆ มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน 733.29 บาท จำแนกเป็น ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย 713.36 บาท และค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศ 1,149.10 บาท เมื่อพิจารณาโดยรวม ในปี 2545 จังหวัดอุบลราชธานี ได้รับรายได้จากการท่องเที่ยว รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 2,209.55 ล้านบาท จำแนกเป็น รายได้จากการท่องเที่ยวของชาวไทย 2,087.23 ล้านบาท ร้อยละ 94.46 และรายได้จากการท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศ 122.32 ล้านบาท ร้อยละ 5.54

จำนวนครั้งที่ผู้เยี่ยมเยือนเดินทางมาเยือนจังหวัดอุบลราชธานีในรอบปี โดยเฉลี่ย 4.98 ครั้งต่อคน จำแนกเป็น จำนวนครั้งเฉลี่ยของผู้เยี่ยมเยือนชาวไทย 5.10 ครั้งต่อคน และจำนวนครั้งเฉลี่ยของผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศ 2.49 ครั้งต่อคน

สถานการณ์การพักแรมในจังหวัดอุบลราชธานี ในปี 2545 มีนักท่องเที่ยวเข้าพักโรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล ลดลงร้อยละ 1.26 เมื่อเทียบกับปี 2544 ซึ่งลดลงมากในโรงแรมกลุ่ม 2 ร้อยละ 8.25 เมื่อเทียบกับปี 2544 นักท่องเที่ยวชาวไทย ลดลงร้อยละ 1.55 และชาวต่างประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.45 ตามลำดับ เมื่อเทียบกับปี 2544 สาเหตุที่ผู้พักแรมลดลง เนื่องจากเกิดอุทกภัย การคมนาคมถูกตัดขาดเป็นเวลาหลายสัปดาห์ของเดือนตุลาคม 2545 โรงแรมบางแห่งต้องปิดกิจการชั่วคราว 1 – 2 เดือน ทำให้ยอดของผู้พักแรมของโรงแรมต่าง ๆ ลดลง รวมทั้งหน่วยงานของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ การจัดการประชุม/สัมมนา ลดลงค่อนข้างมากจากปี 2544 ในช่วงเวลาเดียวกัน แต่ยังมีนักท่องเที่ยวประเภทที่เดินทางมาเอง (Walk-in) มาชดเชย จากโครงการเที่ยวทั่วไทยไปได้ทุกเดือน การประชาสัมพันธ์ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทำให้สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานี ได้รับความสนใจ และมีการเดินทางท่องเที่ยวมากกว่าปีที่ผ่านมา เช่น อุทยานแห่งชาติผาแต้ม และบริเวณด่านช่องเม็ก เป็นต้น โดยนักท่องเที่ยวเดินทางโดยรถส่วนตัวและมากับบริษัทนำเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

สถิติการพักรวมในปี 2545 จังหวัดอุบลราชธานี มีโรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล ซึ่งเป็นสถานบริการธุรกิจประเภทที่พักแรม 19 แห่ง ห้องพัก 1,657 ห้อง มีนักท่องเที่ยวที่เข้าพักโรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล รวมทั้งสิ้น 317,569 คน จำแนกเป็น นักท่องเที่ยวชาวไทย 300,971 คน ร้อยละ 94.77 และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 16,598 คน ร้อยละ 5.23 อัตราการเข้าพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ร้อยละ 47.31 ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว 1.61 วันต่อคน และจำนวนคนพักเฉลี่ยต่อห้อง 1.78 คน

4.1.4 ความพร้อมด้านการท่องเที่ยว

4.1.4.1 จังหวัดมุกดาหาร

ในจังหวัดมุกดาหารมีถนนในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นทางหลวงชนบท มีจำนวนทั้งสิ้น 73 เส้นทาง ระยะทาง 324.089 กม. แยกเป็นถนนลาดยางมีระยะทาง 160.801 กม. ถนนลูกรังมีระยะทาง 140.989 กม. ถนน คอนกรีตเหล็กมีระยะทาง 22.299 กม. นอกจากนี้ยังมีโครงการ/แผนงานที่สำคัญที่จะทำการก่อสร้างมายังจังหวัดมุกดาหาร เช่น โครงการก่อสร้างทางหลวงแผ่นดิน 4 ช่องจราจร จากจังหวัดตาก-พิษณุโลก-ขอนแก่น และสิ้นสุดที่จังหวัดมุกดาหาร ระยะทางประมาณ 773 กิโลเมตร ดำเนินการระหว่างปี 2539-2549 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมต่อเส้นทางคมนาคมของประเทศเมียนมาร์ตอนล่าง สปป.ลาว กัมพูชา ประเทศจีนตอนใต้ประเทศไทย และกลุ่มประเทศอินโดจีนเข้าด้วยกัน โดยมีประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง และอีกโครงการที่มีความสำคัญที่จะผลักดันให้จังหวัดมุกดาหารเป็นศูนย์กลางการค้าชายแดน คือ โครงการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่ 2 สำหรับเส้นทางคมนาคมทางอากาศนั้น ผู้ที่ให้บริการต้องเดินทางไปใช้บริการที่จังหวัดใกล้เคียงคือ ที่จังหวัดอุบลราชธานี นครพนมและสกลนคร เนื่องจากจังหวัดมุกดาหารยังไม่มีสนามบินพาณิชย์เปิดให้บริการ

สำนักงานโทรศัพท์ในจังหวัดมุกดาหารมี 15 ชุมสาย จำนวนหมายเลขทั้งหมดในปัจจุบัน 11,534 เลขหมาย เป็นโทรศัพท์ส่วนบุคคลในพื้นที่ 10,456 เลขหมาย และโทรศัพท์สาธารณะในเขตพื้นที่ 1,078 เลขหมาย

การไปรษณีย์โทรเลขมีจำนวนไปรษณีย์โทรเลข มีทุกอำเภอทั้งหมด 7 แห่ง ในด้านสาธารณูปโภคจังหวัดมุกดาหาร มีเขตจำหน่ายน้ำประปา 6 แห่ง มีจำนวนผู้ใช้น้ำ 7,078 ราย และด้านการไฟฟ้า สำนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดมุกดาหารได้ดำเนินการติดตั้งไฟฟ้าให้สามารถใช้งานได้ทั่วถึงทั้งจังหวัด โดยมีหมู่บ้านที่มีใช้แล้ว จำนวน 62,660 ราย และมีการใช้กระแสไฟฟ้าภายใน จังหวัด 90,718,012.80 ล้านยูนิท

4.1.4.2 จังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัดอุบลราชธานี เป็นเมืองศูนย์กลางการคมนาคมมาตั้งแต่อดีตโดยเฉพาะศูนย์กลางการคมนาคมทางน้ำติดต่อกับลุ่มน้ำโขง และลุ่มน้ำมูล อำเภอบ้านไผ่ ศูนย์นมิตรภาพ ปัจจุบันผลของการพัฒนาทำให้จังหวัดอุบลราชธานีแม้จะเป็นจังหวัดชายแดน ก็เป็นศูนย์กลางคมนาคมหลายรูปแบบ ได้แก่

1. ทางรถยนต์ การคมนาคมขนส่งทางรถยนต์สามารถใช้เส้นทางโดยทางหลวงแผ่นดินทางหลวงจังหวัดและถนนท้องถิ่น เป็นเส้นทางติดต่อภายในจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดใกล้เคียงจนถึงกรุงเทพมหานคร ได้อย่างสะดวกสบาย มีรถยนต์โดยสาร ประจำทางของบริษัทขนส่งจำกัด และบริษัทเอกชนอีกหลายบริษัทให้บริการ โดยมีระยะทางจากกรุงเทพมหานครถึงจังหวัดอุบลราชธานี ประมาณ 630 กิโลเมตร

- ทางถนนภายในเขตจังหวัด เป็นถนนมาตรฐานในเมืองและชนบทกว่า 2,203 กิโลเมตร และมีถนนเชื่อมต่อกับจังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้านดังนี้

- ถนนสายเอเชีย A 14 ที่เริ่มจากจังหวัดตาก ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 หมายเลข 23 สู่อำเภออุบลราชธานี และหมายเลข 217 จากจังหวัดอุบลราชธานี ถึงช่องเม็กทางสายนี้เชื่อมต่อกับ เส้นทางศูนย์โฮจิมินห์ และกรุงเทพมหานคร

- ถนนหมายเลข 24 เป็นเส้นทางตัดใหม่ ช่วงสงครามเวียดนามเชื่อมระหว่างอำเภอโขงเจียม จังหวัดนครราชสีมา ถึงอำเภอเดชอุดม จังหวัดอุบลราชธานี ปัจจุบันใช้เป็นเส้นทางติดต่อกรุงเทพมหานครที่สั้นที่สุด ระยะทางน้อยกว่า 630 กิโลเมตร

- เส้นทางคู่ขนานทางรถไฟ หมายเลข 226 เชื่อมจังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ และจังหวัดนครราชสีมา สู่อำเภออุบลราชธานี

- เส้นทางเลาะเลียบบริมน้ำมูลจากจังหวัดอุบลราชธานี ถึงจังหวัดศรีสะเกษ ถึงอำเภอสตึก ถึงอำเภอชุมพวง ถึงอำเภอพิมาย ถึง ตลาดแค ถึงจังหวัดนครราชสีมา ถึงกรุงเทพฯ

- เส้นทางทุ่งกุลารั้วเริ่มด้วยทางหลวงหมายเลข 23 สู่อำเภอห้วยไร่ ต่อด้วยทางหลวงหมายเลข 202 ถึงบ้านวัดเข้าถนนมิตรภาพสู่กรุงเทพมหานคร

2. ทางรถไฟ เส้นทางรถไฟจากกรุงเทพมหานคร ถึงจังหวัดอุบลราชธานี มีระยะทางประมาณ 575 กิโลเมตร ผ่านจังหวัดสระบุรี นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และผ่านสถานีย่อย ปุ่งหวาย ห้วยขะยุง สิ้นสุดเส้นทางที่อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

3. ทางน้ำ เส้นทางคมนาคมทางน้ำที่สำคัญ คือ แม่น้ำมูล ไหลผ่านเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี อำเภอเมือง อำเภอวารินชำราบ อำเภอพิบูลย์มังสาหาร นอกจากนี้ยังมีแม่น้ำโขงที่ไหลผ่านอำเภอเขมราฐ อำเภอศรีเมืองใหม่ และอำเภอโขงเจียม เส้นทางการคมนาคมทางน้ำในปัจจุบันไม่เป็นที่นิยมมากนัก ส่วนใหญ่จะเป็นราษฎรที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอที่แม่น้ำไหลผ่านใช้เป็นเส้นทางคมนาคม

4. ทางอากาศ ปัจจุบันมีสนามบินพาณิชย์ (สนามบินนานาชาติ)จำนวน 1 แห่ง ให้บริการขนส่งผู้โดยสารและสินค้าโดยบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จัดเที่ยวบินบริการระหว่างอุบลราชธานี-กรุงเทพฯ

จังหวัดอุบลราชธานี มีกิจการประปาทั้งหมด 32 แห่ง ประกอบด้วยการประปาส่วนภูมิภาค สังกัดสำนักงานประปาเขต 8 อุบลราชธานี จำนวน 10 แห่ง เทศบาล จำนวน 11 แห่ง องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 10 แห่งในปีพ.ศ.2544 การประปาส่วนภูมิภาคสามารถผลิตน้ำประปาได้ 14,030,227 ลูกบาศก์เมตร โดยมีจำนวนผู้ใช้น้ำรวมทั้งสิ้น 38,339 จังหวัดอุบลราชธานี มีจำนวนหมู่บ้านที่มีน้ำประปาใช้ 1,034 หมู่บ้าน หรือร้อยละ 50.1

สำนักงานไฟฟ้าส่วนภูมิภาครับซื้อกำลังไฟฟ้าฝ่ายผลิต 2 แห่งคือ

1. สถานีจ่ายไฟฟ้าย่อยบ้านก้านเหลือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี เฉลี่ยเดือนละ 18 ล้านยูนิิต
2. สถานีจ่ายไฟฟ้าย่อยเขื่อนสิรินธร อำเภอสิรินธร เฉลี่ยเดือนละ 1.5 ล้านยูนิิต

จังหวัดอุบลราชธานีมีไฟฟ้าใช้กระจายเกือบทุกหมู่บ้านในจังหวัด ซึ่งในปี 2544 มีร้อยละ 99.9 ของหมู่บ้านทั้งหมดและครัวเรือนที่มีไฟฟ้าใช้ประมาณ 96.9 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมดที่อยู่นอกเขตเทศบาล

ในรอบปี 2544 จังหวัดอุบลราชธานี มีหมู่บ้านที่มีไฟฟ้าใช้จำนวน 2,459 หมู่บ้าน จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า 327,324 ราย การใช้พลังงานไฟฟ้า จำนวน 580,995,469 หน่วย ประสิทธิภาพในการจ่ายกระแสไฟฟ้าสูงสุด 400 MVA 340 MW จ่ายจริง 115.10 MW คิดเป็นร้อยละ 33.85 คงเหลือกระแสไฟฟ้าที่จะจ่ายได้ 24.40 MW คิดเป็นร้อยละ 66.15

โทรศัพท์มีชุมสาย 83 แห่ง มีจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ทั้งสิ้น 39,642 เลขหมาย โดยประเภทผู้เช่าส่วนมาก 35,642 เลขหมาย แยกเป็นบ้านพักอาศัย 27,166 เลขหมาย ธุรกิจต่างๆ 4,215 เลขหมายสาธารณะ 1,729 เลขหมาย ส่วนราชการ/รัฐวิสาหกิจ 1,961 เลขหมาย และ ท.ศ.ท 469 เลขหมาย จำนวนหมายเลขที่มีผู้เช่าต่อประชากร 1,000 คน คิดเป็นอัตราส่วน 13:39

การไปรษณีย์โทรเลข มีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขเปิดบริการ 22 แห่ง ให้บริการด้านการสื่อสารไปรษณีย์โทรคมนาคมในประเทศและต่างประเทศ ปีงบประมาณ 2544 มีจำนวนไปรษณีย์ภัณฑ์ทั้งสิ้น แบ่งเป็น ไปรษณีย์ภัณฑ์ธรรมดา 9,645,362 บริการพิเศษ 1,152,841 พัสดุไปรษณีย์ 60,868 โทรเลข 20,188 รวมทั้งสิ้น 10,879,259 ชิ้น

สถานีวิทยุโทรทัศน์ จังหวัดอุบลราชธานีมีสถานีวิทยุโทรทัศน์ที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จำนวนทั้งสิ้น 6 สถานี จำแนกเป็นสถานีรับ-ส่งสัญญาณ และผลิตรายการท้องถิ่นของกรมประชาสัมพันธ์ 1 สถานี และสถานีรับ-ส่ง สัญญาณจากส่วนกลาง สถานีกองทัพบก 2 สถานี สถานีขององค์การสื่อสารมวลชน 2 สถานี และสถานีของเอกชน 1 สถานี โดยภายในเขตเทศบาลนครอุบลราชธานี มีจำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับโทรทัศน์ 17,569 ครัวเรือน สถานีวิทยุโทรทัศน์จังหวัดอุบลราชธานี มีสถานีโทรทัศน์ที่เป็นสถานที่ส่งเพียงสถานีเดียว คือ สทท.11 อุบลราชธานี โดยมีสถานภาพเป็นสถานีส่งและผลิตรายการออกอากาศทุกวัน ในช่วงเวลา 16.00-17.30 น. ครอบคลุมพื้นที่ 9 จังหวัด ได้แก่ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด สุรินทร์ บุรีรัมย์ นครพนม รายการที่ผลิตมีทั้งรายการข่าวท้องถิ่น สารคดีเกี่ยวกับอาชีพและรายการสนทนา นอกจากนี้จังหวัดอุบลราชธานี ยังสามารถรับรายการโทรทัศน์ที่ออกอากาศในส่วนกลางได้ทุกช่องและมีเคเบิลทีวีให้บริการในเขตอำเภอเมืองอีก 1 แห่ง

4.1.4.3 จังหวัดอำนาจเจริญ

จังหวัดอำนาจเจริญมีถนนที่ก่อสร้างแล้วเสร็จที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท สำนักงานโยธาธิการ และองค์การบริหารส่วนจังหวัด รวมทั้งสิ้น 983.373 กม. เป็นถนนในความรับผิดชอบของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท 676.256 กม. สำนักงานโยธาธิการจังหวัด 213.078 กม. และองค์การบริหารส่วนจังหวัด 94.039 กม. จำแนกเป็นถนนลาดยาง 552.945 กม. (56.22%) ถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก 61.749 กม. (6.27%) ถนนคอนกรีตเสริมไม้ 27 กม. (2.74%) และถนนคอนกรีต รพช. 5.97 กม. (0.60%)

ในจังหวัดอำนาจเจริญมีจำนวนการใช้กระแสไฟฟ้า 70,515 KVA และมีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า 67,738 ราย ส่วนการใช้น้ำประปามีหน่วยบริการ 3 แห่ง คือ ประปาอำนาจเจริญ บ้านอำนาจ และน้ำปึก มีจำนวนผู้ใช้น้ำทั้งสิ้น 4,081 ราย ปริมาณการใช้น้ำ 610,428 ลบ.ม. การใช้โทรศัพท์ของจังหวัดอำนาจเจริญ มีจำนวนเลขหมายโทรศัพท์ทั้งสิ้น 5,376 เลขหมาย เป็นเลขหมายที่มีผู้เช่า 4,068 เลขหมาย

4.2 ปัจจัยที่สนับสนุนการเติบโตของการท่องเที่ยว

ในพื้นที่ศึกษาซึ่งเป็นโครงข่ายการท่องเที่ยวตามแนวลำน้ำโขงมีปัจจัยที่สนับสนุนการเติบโตของการท่องเที่ยวจากการวิเคราะห์แผนงานและแนวนโยบายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

- มีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ เกิดขึ้น เช่น สามเหลี่ยมมรกต, เส้นทางวัฒนธรรมหรือแม้แต่บริเวณสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ เป็นต้น รวมทั้งมีโครงการที่พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่แล้ว เช่น โครงการพัฒนาด่านช่องเม็ก เพื่อเป็นประตูไปสู่อินโดจีน โดยใช้งบประมาณจากรัฐบาล นอกจากนั้นยังมีโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจาก โครงการเงิน OECF ระยะที่ 2 (ระหว่างปีพ.ศ.2537 – 2539) เช่น โครงการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวแม่น้ำสองสี, โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมบริเวณ “ทุ่งศรีเมือง” และโครงการพัฒนาแก่งสะพือ โครงการนี้ได้ดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วในปีพ.ศ.2538 และตลาดอินโดจีน จังหวัดมุกดาหาร
- มีสิ่งอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่จะเข้ามาท่องเที่ยว เช่น สถานที่พัก ซึ่งมีความทันสมัย สะดวกสบายและราคาย่อมเยาวิหลายแห่ง ตลอดจนสิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ เป็นต้น

- มีกิจกรรมหรืองานประเพณีที่สำคัญดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวได้ เช่น งานประเพณีแห่เทียนพรรษา, งานประเพณีสงกรานต์ที่ อำเภอพิบูลมังสาหาร งานเทศกาลชมบัวไฟพญานาค จังหวัดอุบลราชธานี และงานประเพณีฮีตสิบสอง จังหวัดอำนาจเจริญ เป็นต้น
- สะพานเชื่อมไทย-ลาว แห่งที่สองที่จะขึ้นที่จังหวัดมุกดาหาร เส้นทางถนนสายต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วเดิม คือ เส้นทางกาฬสินธุ์-มุกดาหาร, เส้นทางทางเลียบบโขง หนองคาย-นครพนม-มุกดาหาร-อำนาจเจริญ-อุบลราชธานี จึงเป็นเส้นทางติดต่อไปยังแม่น้ำโขงที่เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยว

4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน สรุปปัญหาและอุปสรรคได้ดังนี้

- ปัญหาความมั่นคงของประเทศเพื่อนบ้านที่ยังไม่ยุติอย่างถาวร ทำให้มีอุปสรรคในการเข้าไปท่องเที่ยว เช่น บริเวณช่องอานม้า หรือเขาพระวิหารซึ่งอยู่ติดกับชายแดนประเทศกัมพูชา เป็นต้น
- สถานที่ท่องเที่ยวบางแห่งถูกทำลายความงดงามทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น หาดคูเคือ หาดวัดใต้ และบริเวณชายแดนช่องเม็ก หรือแม้แต่บริเวณสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นน้ำตก แหล่งโบราณสถานต่าง ๆ เป็นต้น
- ขาดแคลนบุคลากร ในการให้บริการที่มีคุณภาพในธุรกิจท่องเที่ยวของภาคเอกชน
- ปัญหาด้านการบริการและแรงงานในพื้นที่ที่มีคุณภาพการบริการไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งจำเป็นต้องพัฒนาขึ้นอีกมาก ประกอบกับแรงงานในพื้นที่มีทัศนคติต้องไปทำงานในต่างถิ่น ซึ่งทำให้เกิดความขาดแคลนแรงงานโดยทั่วไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งแรงงานคุณภาพ
- การใช้ประโยชน์จากแม่น้ำโขงด้านการท่องเที่ยวยังไม่เต็มศักยภาพ และกว้างขวางเท่าที่ควร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายระดับประเทศและสภาวะการลงทุนของภาคธุรกิจเอกชนด้วย
- การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวสู่ สปป.ลาว ยังไม่สะดวก มีระเบียบขั้นตอนมาก นักท่องเที่ยวจากประเทศที่ 3 ยังไม่สามารถเดินทางไปยังแขวงคำม่วน และแขวงสะหวันนะเขตได้และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่าง 3 ประเทศ คือ ไทย ลาว และเวียดนาม ด้านพื้นที่นี้ยังคงเป็นไปด้วยความยากลำบาก

4.4 การทบทวนนโยบายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

4.4.1 วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ตามแผนพัฒนาจังหวัด

แผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี (พ.ศ. 2545 - 2549) ซึ่งดำเนินการจัดทำโดยคณะกรรมการประสานการวางแผนพัฒนาจังหวัด (อบจ.) กระทรวงมหาดไทยร่วมกับแต่ละจังหวัด ได้สรุปวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดในพื้นที่จังหวัดที่ศึกษาวิจัยดังนี้

4.4.1.1 จังหวัดมุกดาหาร

1. วิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยว เชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอินโดจีน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาชุมชนเกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียงเพื่อบรรลุการเป็นเมืองน่าอยู่มุ่งพัฒนา

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

(1) เตรียมความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยมีแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย จัดทำแผนปฏิบัติการโครงสร้างพื้นฐานหลักและสาธารณูปการและการคมนาคมขนส่งให้ครอบคลุมและได้มาตรฐาน เพิ่มประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์โครงข่ายคมนาคมพื้นฐานหลัก เร่งรัดให้มีการดำเนินโครงการก่อสร้างทางรถไฟสายบัวใหญ่-มุกดาหาร สร้างจิตสำนึกในการดูแลรักษาสาธารณูปโภคสาธารณูปการ

(2) พัฒนาเศรษฐกิจชายแดนแบบยั่งยืน มีแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย สนับสนุนให้มีการลงทุนเพิ่มขึ้นในพื้นที่จังหวัด ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สนับสนุนส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือนและหัตถกรรมไทยพัฒนาเครือข่ายทางเศรษฐกิจให้สามารถเชื่อมโยงกันในระหว่างเมือง จัดระบบข้อมูลทางเศรษฐกิจในทุกด้าน พัฒนาจังหวัดให้เป็นแหล่งการค้าชายสินค้าจากประเทศอินโดจีน

(3) ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบที่หลากหลาย บูรณะอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว สนับสนุนภาคเอกชน กลุ่มองค์กรประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด ส่งเสริมการผลิตของที่ระลึกประเภทสินค้าพื้นเมือง เร่งรัดขยายผลโครงการสุขภาพ

ปลอดภัยพิช สร้างและขยายสวนสาธารณะ และสนามกีฬาตลอดจนลานเอนกประสงค์ในเมืองและชุมชนให้เพียงพอกับจำนวนประชาชน จัดระบบการขนส่งหลากหลาย ส่งเสริมให้มีการผลิตและขายอาหารที่มีคุณภาพถูกสุขลักษณะและปลอดภัยต่อการบริโภค พื้นฟูแหล่งผลิตอาหารธรรมชาติให้สมบูรณ์อย่างสม่ำเสมอ

(4) พัฒนาคุณภาพคน มีแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย พัฒนาสถาบันครอบครัวให้เป็นฐานรองรับการพัฒนาในด้านอื่น สร้างความเชื่อมโยงของชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อเป็นฐานอบรมให้เป็นคนดี มีวินัย กระจายการดูแลการบริการด้านสาธารณสุขและเฝ้าระวังให้กลุ่มทารกแรกเกิด เด็ก มารดา อย่างทั่วถึง ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สร้างสุขภาพให้ดีขึ้นและการมีส่วนร่วมในการดูแลตนเองของประชาชน พัฒนาคนโดยส่งเสริมให้อยู่ในระเบียบกฎหมายของสังคมและประเพณีในทุกระดับ

(5) เสริมสร้างประชาคมให้เกิดความเข้มแข็ง โดย มีแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ส่งเสริมให้มีการจัดเวทีประชาคมทุกระดับ ส่งเสริมกระบวนการรวมกลุ่มของประชาชนให้เข้มแข็ง ส่งเสริมให้มีการสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชน ปรับแนวคิดวิธีการทำงานของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(6) พัฒนาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย น้อมนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางปฏิบัติ เร่งรัดขยายโครงการเศรษฐกิจแบบพอเพียงหรือเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองอย่างต่อเนื่องครอบคลุมทุกพื้นที่ ส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มการออมทรัพย์เพื่อการลงทุนของชุมชน พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่ให้ถูกตัดฟัน

(7) พัฒนาแนวคิดเรื่องเมืองน่าอยู่ มีแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย จัดรูปแบบเมืองให้ชัดเจน ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งสังคมที่หลากหลายเผ่าพันธุ์ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยให้องค์กรที่รับผิดชอบในจังหวัดทุกระดับถือเป็นนโยบายสำคัญ เร่งรัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

4.4.1.2 จังหวัดอำนาจเจริญ

1. วิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด

(1) **ทำเมืองให้น่าอยู่** ให้เป็นแหล่งการศึกษาหาความรู้ที่มีคุณภาพ ประชาชนมีสุขภาพดีถ้วนหน้าและยั่งยืนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการ

สาธารณสุขเท่าเทียมกัน มีวัฒนธรรมเป็นตัวนำชีวิต สังคมปลอดภัยเสถียร ประชาชนมีวิถีชีวิตปลอดภัย สภาพแวดล้อมของชุมชนไม่เป็นพิษ เชื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี การเมืองต้องโปร่งใส นักการเมืองมีคุณภาพสามารถตรวจสอบได้

(2) **ทำเกษตรกรรมให้เฟื่องฟู** สนับสนุนการรวมกลุ่มเน้นพึ่งตนเอง ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ ส่งเสริมความร่วมมือของทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องให้มีการทำงานร่วมกัน สนับสนุนการจัดตั้งธนาคาร/กองทุนที่ระดมทุนจากประชาชนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนของชุมชน สนับสนุนกิจกรรมเชื่อมโยง เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าเกษตร จัดตั้งตลาดกลางผลผลิต พัฒนาแหล่งน้ำ และเส้นทางคมนาคมที่มีความสำคัญ

(3) **ช่วยกันเชิดชูอำนาจเจริญ** เน้นให้ประชาชนเกิดความรักความหวงแหนความภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมประเพณีการเผยแพร่มีผลิตภัณฑ์พื้นเมืองที่มีชื่อเสียง การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ยกย่องเชิดชูบุคคลผู้ประกอบคุณงามความดี และสร้างคุณประโยชน์ชื่อเสียงให้กับจังหวัดอำนาจเจริญ

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

(1) **ด้านการเมืองการปกครองและการบริหารจัดการ** โดยมีแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย การเมืองต้องโปร่งใส นักการเมืองมีคุณภาพสามารถตรวจสอบได้

(2) **ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต** มีแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ต้องพัฒนาจังหวัดอำนาจเจริญให้เป็นแหล่งการศึกษาที่มีคุณภาพ ระบบการศึกษาตอบสนองต่อชุมชนประชาชนมีสุขภาพดี ถ้วนหน้าและยั่งยืนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขเท่าเทียมกัน มีวัฒนธรรมเป็นตัวนำชีวิต สังคมปลอดภัยเสถียร ประชาชนมีวิถีชีวิตปลอดภัย

(3) **ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** โดยมีแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย สภาพแวดล้อมของชุมชนไม่เป็นพิษ เชื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

(4) **ด้านเศรษฐกิจและโครงสร้างพื้นฐาน** มีแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย สนับสนุนการรวมกลุ่ม เน้นการพึ่งตนเอง ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพ ส่งเสริมความร่วมมือของทุกองค์กรที่เกี่ยวข้องให้มีการทำงานร่วมกัน สนับสนุนการจัดตั้งธนาคาร/กองทุนที่ระดมทุนจากประชาชนเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนของชุมชน สนับสนุนกิจกรรมเชื่อมโยง เพิ่มมูลค่าสินค้าเกษตร ส่งเสริมการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร จัดตั้งตลาดกลางผลผลิต การพัฒนาแหล่งน้ำและเส้นทางคมนาคมที่มีความสำคัญ

4.4.1.3 จังหวัดอุบลราชธานี

1. วิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัด

(1) *ด้านเศรษฐกิจ/โครงสร้างพื้นฐาน* จังหวัดอุบลราชธานีเมืองเกษตรปลอดสารพิษ แหล่งผลิตข้าวคุณภาพดี มีผลผลิตหลากหลาย รายได้และอาชีพมั่นคง เลื่องลือแหล่งโคกระบือพันธุ์ดี มีองค์กรเข้มแข็ง ท้องถิ่นเข้มแข็ง อุตสาหกรรมก้าวหน้า เพิ่มมูลค่าผลผลิตชีวิตประชาชนสดใสลงทุนมั่นใจ การคมนาคมต่อเนื่อง พูเพื่อรงดโดยสวร การสื่อสารสมบูรณั ศูนย์การบิณภูมิภาคอินโดจีน ศูนย์กลางการทอ้งเทียวและศูนย์กลางการค้าของอีสานได้เชื่อมโยงสู่อินโดจีน

(2) *ด้านสังคม/คุณภาพชีวิต* ภายในปี 2549 จังหวัดอุบลราชธานีเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้คู่คุณธรรมทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน มีงานทำ สุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ สืบสานภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น มีส่วนร่วมพัฒนารักษาสิ่งแวดล่อม พร้อมทั้งตนเองประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพ ได้รับบริการที่มีมาตรฐานและคุณภาพ สามารถพึ่งตนเองได้ ส่งผลให้บรรลุสุขภาพถ้วนหน้า ประชาชนได้รับการบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง รวดเร็วและเป็นธรรม ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปราศจากสิ่งเสพติด ปลอดภัยผู้ร้ายสังคมสงบสุข

(3) *ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม* จังหวัดอุบลราชธานีเป็นเมืองน่าอยู่เน้นเทคโนโลยีที่ผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

(1) *ด้านเศรษฐกิจโครงสร้างพื้นฐาน* มีแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ประกอบด้วย จัดตั้งสภาเกษตรกรเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของชาวนา ชาวไร่ ปรับโครงสร้างการเกษตรให้เหมาะสมกับท้องถิ่น พัฒนาแหล่งน้ำหรือระบบชลประทานให้พอเพียง ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงเพื่อให้พึ่งตนเองได้ พัฒนาการเกษตรปลอดสารพิษและลดการใช้สารเคมีการประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร สนับสนุนการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอำนาจต่อรองด้านราคาผลผลิตและปัจจัยการผลิต พัฒนาคุณภาพเกษตรกรและอาชีพเกษตรกรให้ยั่งยืน พัฒนาศูนย์เกษตรให้เข้มแข็งในด้านการผลิตการตลาด และการจัดการส่งเสริมให้เกิดอุตสาหกรรมที่มีความเชื่อมโยงหรือรองรับการผลิตทางการเกษตร ตลอดจนอุตสาหกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม พัฒนาผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ตลอดจนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในระดับครัวเรือนให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ และผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ ส่งเสริมและสนับสนุน

ให้สภาพอุตสาหกรรมจังหวัดมีความเข้มแข็งและเป็นศูนย์รวมของผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ปรับปรุงและพัฒนาระบบการขนส่งทางบก ทางอากาศ ทางน้ำ จัดระบบการขนส่งสินค้าไปสู่ผู้ซื้อปลายทางให้สะดวก ส่งเสริมการลงทุนเกี่ยวกับศูนย์การค้าส่ง - ปลีก ขนาดใหญ่ให้มากขึ้น พัฒนาบุคลากรและองค์กรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวรองรับนักท่องเที่ยวจากอินโดจีน ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด มีกิจกรรมในเรื่องการแปรรูปสินค้าเกษตร ส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน ให้การสนับสนุนการเงินในการกู้ยืมเพื่อการลงทุนด้านการท่องเที่ยว ให้ภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบนโยบายในการค้าขายระหว่างประเทศ ทั้งเรื่องภาษีความมั่นคงปลอดภัยและด้านต่าง ๆ

(2) ด้านสังคมและคุณภาพชีวิต มีแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย พัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้เสมอภาคและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นอย่างทั่วถึง ขยายบริการทางการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบอย่างต่อเนื่อง สนับสนุนงบประมาณในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์และสื่อในการเรียนการสอนทุกระดับ พัฒนาศักยภาพบุคลากร สาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบบริการให้มาตรฐานและคุณภาพ เสริมสร้างพฤติกรรมอนามัยด้านส่งเสริมสุขภาพและควบคุมป้องกันโรค พัฒนาระบบบริการเชิงรุกเน้นบริการเวชศาสตร์ครอบครัว พัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านสุขภาพ เน้นองค์กรท้องถิ่นและภาคเอกชน พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้มีการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแพทย์แผนไทย สมุนไพร ส่งเสริมให้ประชาชนมีหลักประกันด้านสุขภาพอย่างทั่วถึง การเตรียมความพร้อมของบุคลากรเพื่อรองรับการปฏิรูประบบราชการปรับปรุงการให้บริการของภาครัฐและองค์กรเอกชนเพิ่มบทบาทและศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ปรับปรุงคุณภาพการบริการโดยใช้เทคโนโลยีปลูกจิตสำนึกเจ้าหน้าที่ของรัฐในการให้บริการประชาชนทุกระดับโดยเท่าเทียมกัน เพิ่มเจ้าหน้าที่รับผิดชอบด้านคดีอาชญากรรมให้มากขึ้นและสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอ ส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จัดตั้งสถานบำบัดยาเสพติดแก่ผู้ต้องการเลิกยาเสพติด

(3) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย ส่งเสริมการอนุรักษ์ฟื้นฟูและป้องกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้มีการทำการเกษตรและอุตสาหกรรมโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

4.4.2 วิสัยทัศน์และกลยุทธ์ในแผนพัฒนาของท้องถิ่น

4.4.2.1 แผนพัฒนาระดับเทศบาลนคร / เทศบาลเมือง

วิสัยทัศน์การพัฒนาของเทศบาลนครและเทศบาลเมืองในจังหวัดที่ศึกษาวิจัย ดังสรุปได้ในตารางที่ 4.4-1 ดังนี้

ตารางที่ 4.4-1 วิสัยทัศน์การพัฒนาจากแผนพัฒนาของเทศบาลนครและเทศบาลเมือง

เทศบาลเมืองมุกดาหาร	เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ	เทศบาลนครอุบลราชธานี
พัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลางเตรียมโครงสร้างพื้นฐานให้พร้อมจัดสิ่งแวดล้อมเมืองน่าอยู่ ส่งเสริมที่ยั่งยืนฟื้นฟูองค์กรเครือข่ายชุมชนให้เข้มแข็ง ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรม ก้าวนำระบบการบริหารและการเมือง	เป็นท้องถิ่นที่มีภูมิทัศน์ที่สวยงามเป็นเมืองน่าอยู่ มีการจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืนสังคมปลอดภัยภาวะ ชุมชนเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ในลักษณะองค์รวม ภายใต้จิตสำนึก ของการดำรงรักษาไว้ซึ่ง วัฒนธรรมนิยมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมเอกลักษณ์และภูมิปัญญาท้องถิ่นประชาชนในเขต เทศบาลมีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการบริการพื้นฐานเท่าเทียมกันทุกด้านอย่างต่อเนื่อง เศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	โครงสร้างพื้นฐานดี ทัศนียภาพสวยงาม มีความน่าอยู่ ประชาชนมีความรู้คู่คุณธรรม เป็นผู้นำด้านการศึกษา พัฒนารายได้ มีระบบบริหารจัดการที่ดี คุณภาพชีวิตของประชาชนได้มาตรฐาน สิ่งแวดล้อมสะอาด ปราศจากมลพิษ เป็นศูนย์กลางการพาณิชย์และอุตสาหกรรม

ที่มา : แผนพัฒนา 5 ปี เทศบาลนครอุบลราชธานี เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ และเทศบาลเมืองมุกดาหาร (2545)

วิสัยทัศน์ที่กล่าวมาแล้วในแผนพัฒนา 5 ปีดังกล่าวได้เสนอยุทธศาสตร์ในการพัฒนาจังหวัดในด้านต่างๆ ดังสรุปได้ในตารางที่ 4.4-2

ตารางที่ 4.4.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลนครและเทศบาลเมืองในระยะ 5 ปี

ยุทธศาสตร์	เทศบาลเมืองมุกดาหาร	เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ	เทศบาลนครอุบลราชธานี
1. ด้านส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรม	<p>1. ส่งเสริมสนับสนุนประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>2. บูรณะปรับปรุงสถานที่ท่องเที่ยวในเขตเมือง</p> <p>3. ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว</p> <p>4. ปรับปรุงบริเวณริมแม่น้ำโขงให้มีสภาพดีและเชื้ออำนาจต่อการท่องเที่ยวของจังหวัด</p>	<p>1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจถึงรากฐานของวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นและร่วมมือกันอนุรักษ์ฟื้นฟูเผยแพร่และสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว</p> <p>2. ส่งเสริมให้ประชาชนปรับปรุงคุณภาพสินค้าชุมชนและจัดทำของที่ระลึกให้ได้มาตรฐานรวมทั้งการออกแบบรูปทรงและบรรจุภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้และส่งเสริมการท่องเที่ยว</p> <p>3. ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวทุกประเภทในเขตท้องถิ่นโดยเน้นการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับความรู้ความเข้าใจทางด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ศิลปวัฒนธรรม ความเป็นมาของเมืองอำนาจเจริญตลอดจนส่งเสริมการผลิตสินค้าของที่ระลึกตามภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อขยายฐานรองรับการท่องเที่ยวให้เพิ่มมากขึ้น</p> <p>4. สนับสนุนให้มีการดำรงรักษาและสืบทอดศิลปวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น</p>	<p>1. ส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น</p> <p>2. ส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว</p>
2. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	<p>เศรษฐกิจแบบยั่งยืน</p> <p>1. พัฒนาและส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชนในชุมชนเมือง</p> <p>2. พัฒนาส่งเสริมการรวมกลุ่มของอาชีพที่มีอยู่แล้วให้มั่นคงยั่งยืน</p>	<p>1. ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ</p> <p>2. ส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตการเกษตรและศิลปหัตถกรรมเพื่อเพิ่มรายได้ในครัวเรือน</p> <p>3. ส่งเสริมและสนับสนุนการประกอบอาชีพแก่ประชาชนโดยจัดให้มีตลาดกลางจำหน่ายสินค้าการเกษตร และผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน</p>	<p>1. พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบเศรษฐกิจชุมชน</p> <p>2. ส่งเสริมระบบเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืนและภูมิปัญญาท้องถิ่น</p> <p>3. ผลักดันให้เป็นศูนย์กลางทางการค้าของภูมิภาค</p>

ตารางที่ 4.4.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลนครและเทศบาลเมืองในระยะ 5 ปี(ต่อ-1)

ยุทธศาสตร์	เทศบาลเมืองมุกดาหาร	เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ	เทศบาลนครอุบลราชธานี
3. ด้านการพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง	<p>1. ด้านการสาธารณสุข เน้นการให้บริการแก่ประชาชน ให้มีความรู้ในการป้องกันโรค และส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจ ในลักษณะของการสาธารณสุขมูลฐาน การพัฒนาคุณภาพชีวิต</p> <p>2. พัฒนาศักยภาพของเจ้าหน้าที่</p> <p>3. ด้านการศึกษาจะดำเนินการนารมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 76.0,</p>	<p>1 และ 65.8 ตามลำดับ) ลักษณะความเข้มแข็งของชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น</p> <p>2. พัฒนาให้ประชาชนทุกคนในเขตเทศบาลให้มีความรู้ ทักษะ ทักษะด้านร่างกายและจิตใจเพื่อเป็นคนที่มีความรู้</p>	<p>1. พัฒนาและส่งเสริมให้ประชาชนมีสุขภาพและอนามัยที่ดีทั้งร่างกายและจิตใจ</p> <p>2. บริหารและจัดการด้านการสาธารณสุขและสวัสดิการสังคมของประชาชนให้ทั่วถึง</p> <p>3. เฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสังคม</p>
4. ด้านการฟื้นฟูองค์กรเครือข่ายชุมชนให้เข้มแข็ง	<p>1. พัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาในชุมชน</p> <p>2. ส่งเสริมให้มีการสร้างองค์กรชุมชนเพื่อให้เกิดเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชนในการพัฒนาศักยภาพของกลุ่มให้เป็นชุมชนเข้มแข็ง</p>		<p>1. พัฒนาศักยภาพและสร้างองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง</p> <p>2. ส่งเสริมความสามัคคีและแก้ไขปัญหของชุมชน</p> <p>3. การให้บริการด้านสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง</p>
5. ด้านการจัดสิ่งแวดล้อม	<p>การจัดสิ่งแวดล้อมเมืองน่าอยู่</p> <p>1. ปรับปรุงระบบระบายน้ำในเขตตัวเมือง</p> <p>2. ปรับปรุงในด้านความสะอาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง โดยเน้นหนักเรื่องการจัดเก็บกำจัดขยะมูลฝอย การระบายน้ำไม่ให้เดือดร้อนแก่ชุมชน</p> <p>3. ปรับปรุงบูรณะตลาด โรงฆ่าสัตว์ให้ความสะอาดถูกหลักสุขาภิบาลได้มาตรฐาน</p> <p>4. ปรับปรุงสวนสาธารณะให้เพียงพอต่อความต้องการประชาชนมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่สวยงาม</p>	<p>1. เน้นการพัฒนาให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมชุมชน เพื่อให้เกิดการปรับปรุงสภาพแวดล้อมเมืองที่ดี</p>	<p>1. พัฒนาระบบการบริหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>2. ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม</p> <p>3. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเมือง</p>

ตารางที่ 4.4.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลนครและเทศบาลเมืองในระยะ 5 ปี(ต่อ-2)

ยุทธศาสตร์	เทศบาลเมืองมุกดาหาร	เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ	เทศบาลนครอุบลราชธานี
6. ด้านการเมืองการบริหาร	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะของเจ้าหน้าที่ในเทศบาลให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองตามระบบประชาธิปไตย เสริมสร้าง ทักษะ ค่านิยมให้ประชาชนรักในท้องถิ่น เคารพกฎหมาย 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาบุคลากรท้องถิ่นและการบริการประชาชนเทศบาลเมืองอำนาจเจริญเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน กระจายอำนาจสู่การปกครองส่วนท้องถิ่น 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาระบบการเมือง การปกครองและบริหารงานอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ประชาชนรู้สึกดี และหนักที่ตามกฎหมาย บริหารจัดการองค์ท้องถิ่นและองค์กรชุมชนที่จัดตั้งขึ้นให้ทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
7. ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาปริมาณ และคุณภาพระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการและโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานครอบคลุมทั่วถึง 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐานในด้านโครงข่ายถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ การคมนาคมให้เพียงพอ พัฒนาจรรยาบรรณชนส่ง และการจัดระเบียบชุมชนให้อยู่ในสภาพเรียบร้อย 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการและโครงสร้างพื้นฐานให้ได้มาตรฐาน ครอบคลุมทั่วถึง พัฒนาระบบการจราจรให้เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งของภูมิภาค
8. ด้านการศึกษา			<ol style="list-style-type: none"> บริหารและการจัดการด้านการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ขยายโอกาสทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบ ส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริหารและจัดการด้านสาธารณสุขและสวัสดิการสังคมของประชาชนให้ทั่วถึง เฝ้าระวังและป้องกันปัญหาทางด้านสังคม
9. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต		<ol style="list-style-type: none"> เน้นการพัฒนาคนให้สังคมเข้มแข็ง เกิดการเรียนรู้และเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน 	

ตารางที่ 4.4.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาของเทศบาลนครและเทศบาลเมืองในระยะ 5 ปี(ต่อ-3)

ยุทธศาสตร์	เทศบาลเมืองมุกดาหาร	เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ	เทศบาลนครอุบลราชธานี
10. ด้านความเข้มแข็งของชุมชน		1. พัฒนาให้ประชาชนทุกคนในเขตเทศบาลให้มีศักยภาพ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจเพื่อเป็นคนที่มีความดี	1. พัฒนาศักยภาพและสร้างองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง 2. ส่งเสริมความสามัคคีและแก้ไขปัญหาของชุมชน 3. ให้บริการสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง
11. ด้านความมั่นคงปลอดภัย		1. พัฒนาระบบความมั่นคงปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมเป็นแนวทางในการพัฒนาที่จะเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน	1. พัฒนาปรับปรุงระบบการรักษาความปลอดภัยในเขตเทศบาล 2. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชุมชน 3. พัฒนาปรับปรุงเครื่องมือการรักษาความปลอดภัย
12. ด้านการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน			1. พัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรของเทศบาล 2. พัฒนาปรับปรุงระบบงานและเอกสารของเทศบาล 3. พัฒนาปรับปรุงเครื่องมือเครื่องใช้และสถานที่ปฏิบัติงาน 4. พัฒนารายได้ของเทศบาล

ที่มา : แผนพัฒนา 5 ปี เทศบาลนครอุบลราชธานี เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ และเทศบาลเมืองมุกดาหาร (2545)

4.4.2.2 ระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด

จากการทบทวนแผนพัฒนาในระยะ 5 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดของพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 จังหวัด พบว่ามีการกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาไว้ดังตารางที่ 4.4.3

ตารางที่ 4.4.3 วิสัยทัศน์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

จังหวัดมุกดาหาร	จังหวัดอำนาจเจริญ	จังหวัดอุบลราชธานี
องค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหารเป็น ศูนย์กลาง ในการประสานพัฒนาท้องถิ่นและการบริการในระดับ ต่างๆอย่างมีประสิทธิภาพส่งเสริมการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยว เจริญรุ่งเรืองสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น พัฒนาคุณภาพชีวิตของ ประชาชน พัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืนตาม แนวทางเศรษฐกิจแบบพอเพียง พัฒนาอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นการบรรลุ การเป็นเมืองน่าอยู่	อำนาจเจริญ บ้านเมืองน่าอยู่ พื้นฟู การเกษตรเป็นเขตการกระจายสินค้า นำหน้าเศรษฐกิจพอเพียง ร้อยเรียง สังคมยั่งยืน พลิกฟื้นธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม พร้อมปฏิรูปการเมือง	องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี สังคมดีชุมชนเข้มแข็ง คนดีมีความรู้คู่ คุณธรรม ล้ำเลิศศิลปวัฒนธรรม และ การศึกษาเชิงรุกประชาธิปไตย กระจาย ความเจริญสู่ท้องถิ่น เพิ่มพูนเศรษฐกิจ แหล่งท่องเที่ยว หลากหลาย อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ปราศจาก มลพิษ ชีวิตปลอดภัยและเป็นสุข

ที่มา : แผนพัฒนา 5 ปี เทศบาลนครอุบลราชธานี เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ และเทศบาลเมืองมุกดาหาร (2545)

จากวิสัยทัศน์ในการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดทั้ง 3 แห่ง ได้นำมากำหนดเป็น ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาในระยะ 5 ปี (2545-2549) ดังตารางที่ 4.4-4

ตารางที่ 4.4-4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ยุทธศาสตร์	จังหวัดมุกดาหาร	จังหวัดอำนาจเจริญ	จังหวัดอุบลราชธานี
1. ด้านการพัฒนา โครงสร้าง พื้นฐาน	1. จัดทำแผนโครงสร้างพื้นฐานระบบ สาธารณูปโภค –สาธารณูปการให้ได้ มาตรฐาน 2. การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ ประโยชน์โครงข่ายคมนาคมพื้นฐาน หลัก 3. เร่งรัดให้มีการก่อสร้างทางรถไฟ สายบัวใหญ่-มุกดาหาร-นครพนมให้มีความเหมาะสม	1. พัฒนาแหล่งกักเก็บน้ำเพื่อการ อุปโภค-บริโภคเพื่อการเกษตรและ การจ่ายน้ำ การใช้น้ำตลอดทั้งปี 2. พัฒนาเส้นทางคมนาคมให้มีคุณภาพเพียงพอต่อการขยายตัวของเมือง 3. พัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการให้เพียงพอขยายตัว ของเมือง	1. การพัฒนาการใช้ที่ดิน 2. การสร้างและบูรณะ สาธารณูปการ 3.การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อ การอุปโภค-บริโภค

ตารางที่ 4.4-4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (ต่อ-1)

ยุทธศาสตร์	จังหวัดมุกดาหาร	จังหวัดอำนาจเจริญ	จังหวัดอุบลราชธานี
2. ด้านการพัฒนา สิ่งแวดล้อมและ การจัดการ ทรัพยากร ธรรมชาติ	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบที่หลากหลายในแหล่งท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติ บูรณะแหล่งท่องเที่ยว ชนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมเพื่อเป็นจุดขายในการท่องเที่ยว สนับสนุนให้ภาคเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ด้านการท่องเที่ยว พัฒนาให้มุกดาหารเป็นแหล่งท่องเที่ยวริมแม่น้ำโขง จัดการการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมือง 	<ol style="list-style-type: none"> ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่มีความเสื่อมโทรมรุนแรง ทั้งทรัพยากรป่าไม้ ดินและน้ำ ส่งเสริมให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติโดยเน้นการสร้างจิตสำนึก และความตระหนักต่อปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เร่งรัดการจัดตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมและระบบกำจัดขยะมูลฝอย 	<ol style="list-style-type: none"> สร้างจิตสำนึกและความตระหนักในด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเฝ้าระวัง ป้องกัน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การบำบัด และฟื้นฟู ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. ด้านการท่องเที่ยว	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบที่หลากหลายในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมธรรมชาติ ด้านแหล่งโบราณวัตถุ เช่น การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา ฯลฯ ภายใต้แนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เป็นวงจรกิจกรรมท่องเที่ยวภายในจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดใกล้เคียงตลอดจนประเทศเพื่อนบ้าน การบูรณะและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ชนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม การแสดงต่างๆรวมทั้งส่งเสริมหัตถกรรมพื้นบ้านที่เป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมของจังหวัดเพื่อเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยว 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาการท่องเที่ยวโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เจริญวัฒนธรรม และเชิงเกษตรควบคู่ไปกับการส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนและประชาชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว 	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องจารีตประเพณีอันดีงาม

ตารางที่ 4.4-4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (ต่อ-2)

ยุทธศาสตร์	จังหวัดมุกดาหาร	จังหวัดอำนาจเจริญ	จังหวัดอุบลราชธานี
	<p>3. สนับสนุนให้ภาคเอกชนกลุ่มองค์กรประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดตั้งกลุ่มในการจัดกิจกรรม ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหาร</p> <p>4. พัฒนาจังหวัดมุกดาหารเป็นศูนย์กลางการการค้าริมแม่น้ำโขง</p> <p>5. จัดการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างจริงจัง ด้วยการจัดทำข้อมูลสารสนเทศด้านการท่องเที่ยว</p> <p>6. ส่งเสริมการผลิตของที่ระลึกประเภทสินค้าพื้นเมือง</p> <p>7. การประสานระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการท่องเที่ยว เพื่อกำหนดปฏิทินงานประจำปี งานนิทรรศการพิเศษเนื่องในโอกาสต่างๆ เพื่อสนับสนุนนโยบายการท่องเที่ยวจังหวัดมุกดาหารให้เป็นรูปธรรม</p>		
4. ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ	<p>การพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง</p> <p>1. นำแนวทางทฤษฎีของในหลวงเป็นแนวทางปฏิบัติ</p> <p>2. ส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มการออมทรัพย์เพื่อการลงทุนของชุมชน</p> <p>3. พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร</p> <p>4. เร่งรัดโครงการเศรษฐกิจพอเพียงให้คลุมทุกพื้นที่</p>	<p>1. สนับสนุนการจัดตั้งตลาดกลางเพื่อเป็นศูนย์กลางจำหน่ายผลิตภัณฑ์การเกษตร</p>	<p>1. ส่งเสริมการกระจายรายได้แก่ประชาชน</p> <p>2. ส่งเสริมอาชีพและเพิ่มรายได้แก่ประชาชน</p>

ตารางที่ 4.4-4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (ต่อ-3)

ยุทธศาสตร์	จังหวัดมุกดาหาร	จังหวัดอำนาจเจริญ	จังหวัดอุบลราชธานี
	<p>5. อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ไม่ให้ถูกตัดทำลาย และส่งเสริมรณรงค์ให้มีการปลูกป่าเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปีอย่างเป็นระบบการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน</p> <p>1. สนับสนุนให้มีการลงทุนเพิ่มในทุกพื้นที่ของจังหวัดโดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ</p> <p>2. ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้มีประสิทธิภาพมีความเชื่อมโยงหรือรองรับกิจการขนาดใหญ่เป็นรากฐานการผลิตพื้นฐาน</p> <p>3. ส่งเสริมสนับสนุนอุตสาหกรรมในครัวเรือนและหัตถกรรมไทยโดยพัฒนาด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ด้านคุณภาพ ด้านการตลาดและเงินทุนหมุนเวียน</p> <p>4. พัฒนาเครือข่ายเศรษฐกิจให้เชื่อมโยงระหว่างเมืองและชนบทไม่ให้กระจุกตัวในเฉพาะเขตเมือง</p> <p>5. จัดระบบข้อมูลทางเศรษฐกิจในทุกด้านพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมเพื่อเป็นศูนย์กลางการค้า</p> <p>6. พัฒนาจังหวัดมุกดาหารเป็นแหล่งการค้าขายสินค้าจากกลุ่มประเทศอินโดจีนที่มีมาตรฐานตลอดจนการจัดตั้งร้านค้าจำหน่ายสินค้าปลอดภาษี</p>		

ตารางที่ 4.4-4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (ต่อ-4)

ยุทธศาสตร์	จังหวัดมุกดาหาร	จังหวัดอำนาจเจริญ	จังหวัดอุบลราชธานี
5. ด้านการพัฒนาสังคม	<p>การพัฒนาโดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง</p> <ol style="list-style-type: none"> พัฒนาสถาบันครอบครัวให้เป็นฐานรองรับการพัฒนาด้านอื่นๆ โดยเน้นความสัมพันธ์ที่ีระหว่างพ่อ-แม่-ลูก-เครือญาติและครอบครัวกับชุมชน สร้างความเชื่อมโยงของชุมชน บ้าน วัด โรงเรียน เพื่อเป็นพื้นฐาน อบรมให้เป็นคนดีมีวินัยมีจิตใจเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม กระจายการดูแล การบริการทางสาธารณสุขอย่างทั่วทุกพื้นที่ ด้านการศึกษาให้มีความเตรียมพร้อม ดำเนินการตามพรบ.การศึกษาแห่งชาติ ทุกคนได้รับการศึกษา ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพโดยผ่านสื่อมวลชน สร้างระบบสุขภาพให้ดีขึ้นมีการบริการสาธารณสุขให้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ พัฒนาคนโดยให้ส่งเสริมให้อยู่ในระเบียบ กฎหมายสังคมและประเพณี วัฒนธรรมอันดีงาม 	<ol style="list-style-type: none"> พัฒนาผู้นำชุมชนให้เข้มแข็งผสมผสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกับวิทยาการสมัย ใหม่ พัฒนาสภาพแวดล้อมเมืองโดยให้มีการวางผังเมืองทุกระดับอย่างมีประสิทธิภาพ ยกระดับคุณภาพชีวิตและสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและทางสังคมแก่ผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาสทั้งในเมืองและชนบท พัฒนาชุมชนทุกระดับโดยเฉพาะชุมชนแออัดในชนบทให้มีความสงบ สะอาดและปลอดภัยรวมถึงการสร้างจิตสำนึกสาธารณะให้มีความรับผิดชอบในการรักษาทรัพย์สิน สาธารณะ ส่งเสริมบทบาทบ้าน วัด โรงเรียน องค์การพัฒนาชุมชนและสื่อมวลชนในการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ol style="list-style-type: none"> ป้องกันรักษา ส่งเสริมสุขภาพแก่ประชาชน งานสุขภาพีบาลชุมชนและสถานที่ ส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรมในชุมชน ส่งเสริมสวัสดิการและนันทนาการ
6. ด้านการพัฒนาการเมือง - การบริหาร	<p>ส่งเสริมประชาคมให้เกิดความเข้มแข็ง</p> <ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมจัดเวทีประชาคมทุกระดับ เพื่อให้ประชาชนเรียนรู้ตระหนักในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกัน ส่งเสริมความรู้ความสนใจเกี่ยวกับกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ปรับปรุงและพัฒนาบุคลากร 	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมให้ประชาชนเรียนรู้ถึงหลักการวิชาการและประโยชน์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานและกำกับดูแลการบริหารองค์การรวมทั้งการจัดกลไกการติดตามประเมินผล 	<ol style="list-style-type: none"> ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมความรู้ความสนใจเกี่ยวกับกิจการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ปรับปรุงและพัฒนาบุคลากร ปรับปรุงและพัฒนารายได้ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ปรับปรุง พัฒนาเครื่องมือเครื่องใช้

ตารางที่ 4.4-4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (ต่อ-5)

ยุทธศาสตร์	จังหวัดมุกดาหาร	จังหวัดอำนาจเจริญ	จังหวัดอุบลราชธานี
		<p>การดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ</p> <p>3. ยึดระเบียบระบบกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี พ.ศ.2542 และ พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารทางราชการ พ.ศ.2540 เป็นแนวทาง</p> <p>4. พัฒนาบุคลากรภายในองค์กร วัสดุอุปกรณ์ให้ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ</p> <p>5. พัฒนาระบบจัดเก็บรายได้มีประสิทธิภาพจัดเก็บรายได้ครบถ้วน</p>	<p>และสถานที่ปฏิบัติงาน</p> <p>6. ปรับปรุง ระเบียบ ทะเบียน และเอกสารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด</p> <p>7. รักษาความมั่นคงและความสงบเรียบร้อยของชุมชน</p> <p>8. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย</p> <p>9. กิจการพาณิชย์</p>
7. ด้านอื่นๆ	<p>ยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาตามแนวความคิดเมืองน่าอยู่</p> <p>1. การจัดรูปแบบเมืองที่ชัดเจน แยกแต่ละกลุ่มกิจกรรม</p> <p>2. ส่งเสริมรักษาไว้ซึ่งสังคมที่หลากหลายเผ่าพันธุ์อย่างสมานฉันท์</p> <p>3. ดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน</p> <p>4. ปฏิบัติงานสำคัญในการเลือกตั้งให้แก่ประชาชน</p> <p>5. ดูแลรักษาความสะอาด เมืองเพื่อความสวยงาม</p>	<p>ยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาศักยภาพคน ชุมชน</p> <p>1. ยกกระดับฝีมือความพร้อมของคนในท้องถิ่นให้มีทักษะ</p> <p>2. ส่งเสริมสถาบันครอบครัวเป็นหลัก</p> <p>3. ดูแลความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน</p> <p>4. พัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชน</p>	

ที่มา : แผนพัฒนา 5 ปี เทศบาลนครอุบลราชธานี เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ และเทศบาลเมืองมุกดาหาร (2545)

4.5 การวิเคราะห์ทัศนคตินักท่องเที่ยวต่อการบริการการท่องเที่ยวท้องถิ่น

4.5.1 โครงสร้างพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยวที่ทำการสุ่มตัวอย่างทั้ง 3 จังหวัด มีจำนวน 454 คน มีสัดส่วนของนักท่องเที่ยวทั้ง 3 จังหวัดใกล้เคียงกันคือ จังหวัดมุกดาหาร 150 คน จังหวัดอำนาจเจริญ 155 คน และจังหวัดอุบลราชธานี 149 คน โดยมีสัดส่วนนักท่องเที่ยวทั้งชายและหญิงใกล้เคียงกัน คือเพศหญิง ร้อยละ 50.7 เพศชายร้อยละ 49.3 ซึ่งมีอายุโดยรวมส่วนใหญ่อยู่ที่ช่วงอายุ 16-30 ปี ร้อยละ 64.5 จังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนของนักท่องเที่ยวในช่วงอายุนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 66.7, 61.8 และ 60.3 ตามลำดับ) รองลงมาคือช่วงอายุ 31 - 44 ปี โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 17.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของนักท่องเที่ยวในช่วงอายุนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 22.0, 19.3 และ 9.6 ตามลำดับ) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 73.3 จังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของนักท่องเที่ยวสถานภาพโสด มากกว่าจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 83.9, 74.7 และ 61.1 ตามลำดับ) ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวโดยรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา ร้อยละ 43.3 ทั้งนี้จังหวัดอำนาจเจริญ มีสัดส่วนของระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับมัธยมศึกษา มากกว่าจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดอุบลราชธานีคิดเป็น (ร้อยละ 57.4 , 39.3 และ 32.9 ตามลำดับ) รองลงมาได้แก่การศึกษาระดับปริญญาตรี โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 22.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานี มีนักท่องเที่ยวในระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 36.2, 20.7, 12.3 ตามลำดับ) ด้านศาสนาโดยรวมส่วนใหญ่เป็นศาสนาพุทธร้อยละ 92.7 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและอุบลราชธานี (ร้อยละ 98.7, 94.1 และ 85.2 ตามลำดับ) ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 51.8 โดยสัดส่วนของความเป็นคนในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 70.3, 55.7 และ 28.7 ตามลำดับ) รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีสัดส่วนโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 37.0 นักท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นนักเรียนนักศึกษา ร้อยละ 55.3 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญ มีสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่เป็นนักเรียนนักศึกษามากกว่าจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 72.9, 53.3 และ 38.9 ตามลำดับ) ทั้งนี้ เนื่องจากกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีสถานภาพเป็นนักเรียน/นักศึกษาจึงยังไม่มีรายได้ คิดเป็นร้อยละ 49.8 และ สัดส่วนรองลงมา ได้แก่ ช่วงรายได้ที่มากกว่า 6,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 20.5 มุกดาหาร

มีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญตามลำดับ (ร้อยละ 27.9, 24.9 และ 99.5 ตามลำดับ) (ดังตารางที่ 4.5-1)

ตารางที่ 4.5-1 โครงสร้างพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
1	เพศ								
	ชาย	71	47.3	74	47.7	79	53.0	224	49.3
	หญิง	79	52.7	81	52.3	70	47.0	230	50.7
2	อายุ								
	- น้อยกว่า 15 ปี	7	4.6	22	13.2	8	5.4	37	8.1
	- 16-30 ปี	100	66.7	103	61.8	90	60.3	293	64.5
	- 31-44 ปี	29	19.3	16	9.6	33	22	78	17.2
	- 45-60 ปี	13	8.8	5	3	7	4.8	25	5.5
	- มากกว่า 60 ปี	1	0.7	-	-	-	-	1	0.2
	- ไม่ระบุ	-	-	9	5.8	11	7.4	20	4.4
3	สถานภาพ								
	- โสด	112	74.7	130	83.9	91	61.1	333	73.3
	- แต่งงาน	33	22	21	13.5	49	32.9	103	22.7
	- หม้าย/หย่าร้าง	2	1.3	4	2.6	6	4	12	2.6
	- ไม่ระบุ	3	2	-	-	3	2	6	1.3
4	ระดับการศึกษา								
	- ประถมศึกษา	15	10	3	1.9	21	14.1	39	8.6
	- มัธยมศึกษา	59	39.3	89	57.4	49	32.9	197	43.4
	- อาชีวศึกษา	33	22	41	26.5	22	14.8	96	21.1
	-ปริญญาตรี	31	20.7	19	12.3	54	36.2	104	22.9
	-ปริญญาโท	2	1.3	1	.6	3	2	6	1.3
	-ปริญญาเอก	-	-	2	1.3	-	-	2	0.4
	- ไม่ระบุ	10	6.7	-	-	-	-	10	2.2
5	ศาสนา								
	- พุทธ	141	94.1	153	98.7	127	85.2	421	92.7
	- คริสต์	4	2.7	2	1.3	6	4	12	2.6
	- ไม่ระบุ	5	3.3	-	-	16	10.7	21	4.6

ตารางที่ 4.5-1 โครงสร้างพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว (ต่อ1)

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
6	ภูมิลำเนา								
	- ภาคเหนือ	2	1.3	2	1.3	1	0.7	5	1.1
	- ภาคกลาง	8	5.3	7	4.5	3	2	18	4.0
	- ภาคตะวันออก	6	4	2	1.3	1	0.7	9	2.0
	- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	80	53.3	34	21.9	54	36.2	168	37.0
	- ภาคตะวันตก	1	0.7	-	-	-	-	1	0.2
	- ภาคใต้	3	2	-	-	1	0.7	4	0.9
	- เป็นคนในพื้นที่	43	28.7	109	70.3	83	55.7	235	51.8
	- สะหวันนะเขต - ลาว	3	2	-	-	2	1.3	5	1.1
	- ไม่ระบุ	4	2.7	1	0.6	4	2.7	9	2.0
7	อาชีพ								
	- ช่างงาน	6	4	4	2.6	14	9.4	24	5.3
	- ค้าขายประกอบธุรกิจส่วนตัว	15	10	9	5.8	25	16.8	49	10.8
	- พนักงานบริษัทเอกชน	9	6	2	1.3	8	5.4	19	4.2
	- ข้าราชการ	12	8	3	1.9	21	14.1	36	7.9
	- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	10	6.7	2	1.3	6	4	18	4.0
	- แม่บ้าน/พ่อบ้าน	6	4	5	3.2	2	1.3	13	2.9
	- นักเรียน/นักศึกษา/นิสิต	80	53.3	113	72.9	58	38.9	251	55.3
	- รับจ้างทั่วไป	12	8	17	11	15	10.1	44	9.7
8.	รายได้ (บาทต่อเดือน)								
	- ไม่มีรายได้	64	42.7	116	74.8	46	30.9	226	49.8
	- น้อยกว่า 500 บาท	2	1.3	-	-	-	-	2	0.4
	- 501-1,500 บาท	11	7.3	2	1.2	10	6.7	23	5.1
	- 1,501-3,000 บาท	14	9.4	9	5.8	18	12.1	41	9.0
	- 3,001-4,500 บาท	5	3.4	2	1.2	8	5.3	15	3.3
	- 4,501-6,000 บาท	10	6.7	7	4.5	12	8	29	6.4
	- มากกว่า 6,000 บาทขึ้นไป	41	27.9	15	9.5	37	24.9	93	20.5
	- ไม่ระบุ	3	2	4	2.6	18	12.1	25	5.5

4.5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ของการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 82.8 โดยจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 92.3, 78.0 และ 77.9 ตามลำดับ) รองลงมาคือ เพื่อทัศนศึกษา คิดเป็นร้อยละ 20.3 โดยจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 22.8, 22.0 และ 17.4 ตามลำดับ) ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวเคยมาท่องเที่ยวแล้วทั้ง 3 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 70.3 โดยที่จังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 76.0, 69.1 และ 65.8 ตามลำดับ) ลักษณะของการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวนั้นมีลักษณะการเดินทางมาด้วยหน่วยงานและผู้ร่วมงานเป็นกลุ่มประมาณ 1-5 คน พาหนะที่ใช้ในการเดินทางของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้พาหนะส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 75.5 รองลงมาคือ รถโดยสารประจำทาง ร้อยละ 9.5 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเฉลี่ยต่อคนต่อวัน อยู่ในช่วง 20-500 บาท คิดเป็นร้อยละ 67.2 รองลงมาได้แก่ ช่วง 501-1,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.4 โดยเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับค่าอาหาร ค่าพาหนะ และค่าธรรมเนียมเข้าสถานที่ท่องเที่ยวตามลำดับ นักท่องเที่ยวที่ไม่พักค้างคืน คิดเป็นร้อยละ 78.2 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของการไม่พักค้างคืนมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 87.1, 73.8 และ 73.3 ตามลำดับ) รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวเลือกที่จะพักค้างแรมเป็นเวลา 1 คืน คิดเป็นร้อยละ 21.8 ส่วนสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเลือกใช้บริการพักแรมโดยส่วนใหญ่ คือพักที่บ้านญาติ คิดเป็นร้อยละ 11.2 รองลงมาได้แก่ เลือกพักโรงแรม ร้อยละ 5.1 และเมื่อเปรียบเทียบทั้ง 3 จังหวัด พบว่า จังหวัดอุบลราชธานีมีนักท่องเที่ยวเข้าพักค้างมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญตามลำดับ และจากการสอบถามถึงชื่อสถานที่พักแรมในจังหวัดอุบลราชธานีที่นักท่องเที่ยวเลือกพักค้างแรมมากที่สุดได้แก่ โรงแรมลายทอง ร้อยละ 0.9 ในจังหวัดมุกดาหาร ได้แก่ โรงแรมพลอยพาเลซ ร้อยละ 3.3 และจังหวัดอำนาจเจริญ ได้แก่ โรงแรมฮอติโลว์ ร้อยละ 1.3 .

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสนใจในสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ รองลงมาคือ โบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม (ร้อยละ 76.2, 34.4 และ 25.8 ตามลำดับ) โดยส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวที่เลือกแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ มักเลือกไปจังหวัดอุบลราชธานีมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 77.2, 76.8 และ 7.7 ตามลำดับ) ส่วนที่เลือกท่องเที่ยวโบราณสถานในจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัด

มุกดาหาร (ร้อยละ 39.6, 38.7 และ 24.7 ตามลำดับ) และส่วนที่เลือกแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมในจังหวัด อานาจเจริญมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 31.6, 28.2 และ 17.3 ตามลำดับ)

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวใน 3 จังหวัด ริมฝั่งแม่น้ำโขง ผ่านทางสื่อวิทยุ/โทรทัศน์ เอกสารประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และวารสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ร้อยละ 43.6, 24.4 และ 21.6 ตามลำดับ สำหรับข่าวสารที่นักท่องเที่ยวต้องการทราบมากที่สุด คือรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว รองลงมาได้แก่ เส้นทางการเดินทาง และข้อมูลเทศกาลงานประเพณีคิดเป็น ร้อยละ 43.0, 32.4 และ 22.0 ตามลำดับ

สถานที่ประทับใจในการท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหาร อันดับหนึ่งและอันดับสอง ได้แก่ ภูผาเทิบ ร้อยละ 36.0 และอันดับสามคือ แก่งกระเบา ร้อยละ 8.0 ส่วนสถานที่ประทับใจในการท่องเที่ยวของจังหวัดอานาจเจริญ อันดับหนึ่ง ได้แก่ ภูจ้อก้อ ร้อยละ 2.6 อันดับสอง ได้แก่ แม่น้ำโขง ร้อยละ 3.2 และอันดับสาม ได้แก่ ดอนปู่เจ้า ร้อยละ 0.6 และสถานที่ประทับใจในการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี อันดับหนึ่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม ร้อยละ 27.5 อันดับสอง ได้แก่ น้ำตกแสงจันทร์ ร้อยละ 10.7 และอันดับสาม ได้แก่ น้ำตกสร้อยสวรรค์ ร้อยละ 10.1 นักท่องเที่ยวบางส่วนมีแผนที่จะเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้าน โดยนักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวในจังหวัดมุกดาหาร มีความต้องการที่จะไปท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ร้อยละ 5.3 ส่วนนักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีมีความต้องการไปท่องเที่ยวประเทศเวียดนาม ร้อยละ 1.3 และนักท่องเที่ยวที่ท่องเที่ยวในจังหวัดอานาจเจริญ ไม่มีแผนที่จะท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้าน แต่มีความต้องการที่จะท่องเที่ยวในจังหวัดใกล้เคียงก่อน คือ จังหวัดมุกดาหาร ร้อยละ 0.6 รายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวแสดงในตารางที่ 4.5-2

ตารางที่ 4.5-2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
1	วัตถุประสงค์ของการเดินทางครั้งนี้								
	- ท่องเที่ยว	117	78	143	92.3	116	77.9	376	82.8
	- ทัศนศึกษา	33	22	27	17.4	34	22.8	94	20.7
	- ปฏิบัติราชการ/ประชุม/สัมมนา	4	2.7	1	.6	4	2.7	9	2.0
	- ประกอบธุรกิจ	2	1.3	-	-	3	2	5	1.1
	- เยี่ยมญาติ	24	16	25	16.1	12	8.1	61	13.4
2	ท่านเคยเดินทางมาจังหวัดนี้								
	- ไม่เคย	36	24	53	34.2	46	30.9	135	29.7
	- เคย	114	76	102	65.8	103	69.1	319	70.3
	1 ครั้ง	2	1.3	15	9.7	-	-	17	3.7
	2-5 ครั้ง	48	31.9	34	21.9	42	28.3	124	27.3
	6-10 ครั้ง	15	10	3	1.9	4	2.7	22	4.8
	11-15 ครั้ง	2	1.4	3	1.9	1	0.7	6	1.3
	มากกว่า 15 ครั้ง	11	7.3	8	5.2	9	6	28	6.2
	ไม่ระบุ	72	48.0	38	24.5	93	62.4	203	44.7
3	ลักษณะการเดินทาง								
	- คนเดียว	8	5.3	19	12.3	8	5.4	35	7.7
	- มากับครอบครัว	68	45.3	52	33.5	58	38.9	178	39.2
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
	- มากับเพื่อน	58	38.7	82	52.9	72	48.3	212	46.7
	- ทัวร์บริษัทนำเที่ยว	8	5.3	-	-	7	4.7	15	3.3
	- ประชุม/ดูงาน/สัมมนา	8	5.3	2	1.3	4	2.7	14	3.1
	มีผู้ร่วมเดินทาง 1-5 คน	69	46	89	57.3	70	47	228	50.2
	มีผู้ร่วมเดินทาง 6-10 คน	38	25.3	35	22.6	25	16.8	98	21.6
	มีผู้ร่วมเดินทางมากกว่า 10 คน	28	18.8	12	7.5	7	4.7	47	10.4
	- ไม่ระบุ	15	10.0	4	2.6	87	58.4	106	23.3
4	เดินทางโดย								
	- พาหนะส่วนบุคคล	100	66.7	140	90.3	103	69.1	343	75.5
	- รถบัสนำเที่ยว	15	10	4	2.6	9	6	28	6.2
	- รถไฟ	0	0	1	.6	-	-	1	0.2
	- รถโดยสารประจำทาง	18	12	6	3.9	19	12.8	43	9.5
	- รถของหน่วยงาน	4	2.7	1	.6	1	0.7	6	1.3
	- รถเช่าเฉพาะหมู่คณะ	11	7.3	3	1.3	17	11.4	31	6.8
	- เครื่องบิน	2	1.3	-	-	-	-	2	0.4

ตารางที่ 4.5-2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (ต่อ-1)

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
5	ค่าใช้จ่ายในการเดินทางครั้งมีโดยเฉลี่ยคนวัน								
	- 20-500 บาท	96	64.3	128	82.3	81	54.5	305	67.2
	- 501-1,000 บาท	15	10	7	4.5	25	16.8	47	10.4
	- 1,001-1,500บาท	-	-	-	-	2	1.3	2	0.4
	- 1,501-2,000บาท	2	1.3	1	.6	3	2	6	1.3
	- 2,501-3,000บาท	1	0.7	1	.6	1	0.7	3	0.7
	- มากกว่า 3,000บาท	1	0.7	-	-	-	-	1	0.2
	- ไม่ระบุ	35	23.3	18	11.6	37	24.8	90	19.8
	เป็นค่าใช้จ่ายในด้าน								
	- อาหาร	119	79.3	141	91	114	76.5	374	82.4
	- ที่พัก	23	15.3	7	4.5	20	13.4	50	11.0
	- พาหนะ	76	50.7	89	57.4	84	56.4	249	54.5
	- ของที่ระลึก	58	38.7	19	12.3	39	26.2	116	25.6
	- ค่าธรรมเนียมเข้าสถานที่ท่องเที่ยว	54	36	9	5.8	69	46.3	132	29.1
6	ระยะเวลาในการเดินทางตลอดการท่องเที่ยวครั้งนี้								
	- ไม่ได้พักค้างคืน	110	73.3	135	87.1	110	73.8	355	78.2
	- พักค้างคืน	40	26.7	20	12.9	39	26.2	99	21.8
	1 คืน	23	15.3	6	3.9	19	12.8	58	12.8
	2 คืน	10	6.7	11	7.1	14	9.4	35	7.7
	3 คืน	5	3.3	1	0.6	5	3.4	11	2.4
	5 คืน	1	0.7	1	0.6	1	0.7	3	0.7
	7 คืน	-	-	1	0.6	-	-	1	0.2
	- ไม่ระบุ	1	0.7	-	-	-	-	1	0.2
7	ประเภทสถานที่พักที่ท่านเลือกใช้บริการในจังหวัดนี้								
	- ไม่ได้พักแรม	110	73.3	134	86.5	110	73.8	354	78.0
	- โรงแรม	12	8	2	1.3	9	6	23	5.1
	- แค้มป์	-	-	2	1.3	1	0.7	3	0.7
	- บ้านญาติ	18	12	12	7.7	21	14.1	51	11.2
	- รีสอร์ท	2	1.3	3	1.9	2	1.3	7	1.5
	- บ้านเช่า	2	1.3	1	.6	3	2	6	1.3
	- Home stay	-	-	1	.6	-	-	1	0.2
	- เกสต์เฮ้าส์	1	0.7	-	-	-	-	1	0.2
	- บ้านพักส่วนราชการ	5	3.3	-	-	3	2	8	1.8

ตารางที่ 4.5-2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (ต่อ-2)

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
8	ในการเดินทางครั้งนี้ท่านมีความสนใจ ในสถานที่ท่องเที่ยวประเภท - แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ - วัดและศาสนสถาน - แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน - แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร - แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม - งานประเพณี - แหล่งจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองของที่ระลึก	112	74.7	119	76.8	115	77.2	346	76.2
		16	10.7	18	11.6	15	60.4	49	10.8
		37	24.7	60	38.7	59	39.6	156	34.4
		11	7.3	6	3.9	8	5.4	25	5.5
		26	17.3	49	31.6	42	28.2	117	25.8
		36	24	20	12.9	39	26.2	95	20.9
		65	43.3	13	8.4	22	14.8	100	22.0
9	ในช่วง2-3ปีมาท่านได้รับข่าวสาร การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในพื้นที่ จังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง ถ้าเคยได้รับจากแหล่งใด - หนังสือพิมพ์ - วิทยุโทรทัศน์ - เอกสารประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว - บุคคลอื่น - อินเทอร์เน็ต - วารสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	108	72	119	76.8	122	81.9	349	76.9
		18	12	17	11	21	14.1	56	12.3
		68	45.3	70	45.2	60	40.3	198	43.6
		28	18.7	26	16.8	44	29.5	98	21.6
		35	23.3	30	19.4	30	20.1	95	20.9
		18	12	5	3.2	21	14.1	44	9.7
		30	20	43	27.7	38	25.5	111	24.4
10	ท่านมีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ เพียงพอ ถ้าไม่เพียงพอท่านต้องการข้อมูล เพิ่มเติมในด้าน - ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว - ข้อมูลเส้นทางการเดินทาง - ข้อมูลที่พักและเครื่องอำนวยความสะดวก - ข้อมูลเทศกาลและงานประเพณี	74	49.3	109	70.3	108	72.5	291	64.1
		55	36.7	76	49	64	43	195	43.0
		28	18.7	67	43.2	52	34.9	147	32.4
		13	8.7	30	19.4	37	24.8	80	17.6
		30	20	32	20.6	38	25.5	100	22.0

ตารางที่ 4.5-2 ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (ต่อ-3)

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
11	สถานที่ท่องเที่ยวใดที่ท่านเคยไปและ ประทับใจมากที่สุด								
	- มุกดาหาร								
	แม่น้ำโขง	6	4					6	1.3
	ภูผาเทิบ	36	24					36	7.9
	แก่งกะเบา	12	8					12	2.6
	น้ำตกตาดสูง	1	0.7					1	0.2
	ถ้ำฝ่ามือแดง	1	0.7					1	0.2
	แก่งสะพือ	2	1.3					2	0.4
	ผาน้ำย้อย	2	1.3					2	0.4
	ตลาดอินโดจีน	7	4.7					7	1.5
	หอแก้วมุกดา	18	12					18	4.0
	ผาน้ำทิพย์	4	2.7					4	0.9
	ไม่ระบุ	46	30.7					46	10.1
	- อำนาจเจริญ								
	ถ้ำแสงเพชร			7	4.5			7	1.5
	ช่างห้วยสีโท			4	2.6			4	0.9
	ถ้ำโคกอน			1	.6			1	0.2
	หาดคูเดื่อ			4	2.6			4	0.9
	ไม่ระบุ			112	72.3			112	24.7
	- อุบลราชธานี								
	ผาน้ำทิพย์					41	27.5	41	9.0
	น้ำตกตาดขาม					4	2.7	4	0.9
	น้ำตกตาดโพธิ์					1	0.7	1	0.2
	ผาชนะได					2	1.3	2	0.4
	ภูเขาก้าว					1	0.7	1	0.2
	เสาเฉลียง					2	1.3	2	0.4
	น้ำตกสร้อยสวรรค์					1	0.7	1	0.2
	ป่าดงนาทาม					1	0.7	1	0.2

4.5.3 ความคิดเห็นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

4.5.3.1 ความประทับใจต่อทรัพยากรการท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัยได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความประทับใจในทรัพยากรทั้ง 3 จังหวัด เปรียบเทียบกับดังตารางที่ 4.5-3 โดยสรุปได้ดังนี้

ในความประทับใจต่อความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมจังหวัดมุกดาหาร เมื่อพิจารณาในระดับที่ประทับใจมากและปานกลางพบว่า มีสัดส่วนร้อยละ 48.0 และ 46.0 ตามลำดับ ซึ่งเป็นสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ขณะที่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่จะประทับใจแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติในระดับปานกลางร้อยละ 51.6 และระดับร้อยละ 44.5 ส่วนจังหวัดอุบลราชธานีส่วนใหญ่ักท่องเที่ยวประทับใจแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในระดับร้อยละ 56.4 และระดับปานกลางร้อยละ 34.2 ในภาพรวมของนักท่องเที่ยวทั้ง 3 จังหวัดจะมีความประทับใจในแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติร้อยละ 49.6 และระดับปานกลางร้อยละ 44.3 ซึ่งค่อนข้างใกล้เคียงกัน

นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมพื้นที่ศึกษาทั้ง 3 จังหวัด มีความประทับใจในด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาวบ้านในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 52.0 และในระดับมากร้อยละ 36.3 เมื่อพิจารณาสัดส่วนเป็นรายจังหวัดพบว่าในกลุ่มนักท่องเที่ยวมีความประทับใจด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาวบ้านที่ในระดับมากจะมีสัดส่วนสูงที่สุดในจังหวัดมุกดาหาร รองลงมาอุบลราชธานี และอำนาจเจริญ (ร้อยละ 40.7, 36.2 และ 32.3 ตามลำดับ) ในส่วนของความประทับใจระดับปานกลางซึ่งมีเป็นจำนวนมากพบว่า โดยจังหวัดอำนาจเจริญมุกดาหารและอุบลราชธานี (ร้อยละ 61.3, 51.3 และ 43.0 ตามลำดับ) ในด้านวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ส่วนใหญ่ในภาพรวม 3 จังหวัดส่วนใหญ่ความประทับใจอยู่ในระดับปานกลาง โดยนักท่องเที่ยวมีความประทับใจด้านนี้ร้อยละ 55.5 โดยมีสัดส่วนในแต่ละจังหวัดเรียงตามลำดับคือ อำนาจเจริญ มุกดาหาร และอุบลราชธานี (ร้อยละ 64.5, 54.7 และ 47.0 ตามลำดับ) กลุ่มผู้ที่มีความประทับใจในระดับมาก เรียงตามลำดับจังหวัดได้แก่ อุบลราชธานี มุกดาหาร และอำนาจเจริญ (ร้อยละ 33.6, 32.7 และ 23.9 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.5-3 ความประทับใจเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
1	ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวทาง ธรรมชาติ								
	- มาก	72	48.0	69	44.5	84	56.4	225	49.6
	- ปานกลาง	70	46.0	80	51.6	51	34.2	201	44.3
	- น้อย	5	3.3	3	1.9	2.0	1.3	10	2.2
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	3	2.0	3	1.9	12.0	8.1	21	4.6
2	ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ของชาวบ้าน								
	- มาก	61	40.7	50	32.3	54	36.2	165	36.3
	- ปานกลาง	77	51.3	95	61.3	64	43.0	236	52.0
	- น้อย	6	4.0	6	3.9	10	6.7	22	4.8
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	6	4.0	4	2.6	21	14.1	31	6.8
3	วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น								
	- มาก	49	32.7	37	23.9	50	33.6	136	30.0
	- ปานกลาง	82	54.7	100	64.5	70	47.0	252	55.5
	- น้อย	8	5.3	9	5.8	11	7.4	27	5.9
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	11	7.3	9	5.8	18	12.1	38	8.4
4	แหล่งโบราณคดี / ประวัติศาสตร์ของภาค อีสาน								
	- มาก	55	36.7	41	26.5	59	39.6	155	34.1
	- ปานกลาง	68	45.3	92	59.4	55	36.9	215	47.4
	- น้อย	20	13.3	10	6.5	12	8.1	42	9.3
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	7	4.7	12	7.7	23	15.4	42	9.3
5	ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว ประเภทต่างๆ								
	- มาก	49	32.7	40	25.8	40	26.8	129	28.4
	- ปานกลาง	66	44.0	89	57.4	70	47.0	225	49.6
	- น้อย	30	20.0	14	9.0	15	10.1	59	13.0
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	5	3.3	12	7.7	24	16.1	41	9.0
6	ความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น								
	- มาก	81	54.0	46	29.7	36	24.2	163	35.9
	- ปานกลาง	52	34.7	88	56.8	78	52.3	218	48.0
	- น้อย	10	6.7	13	8.4	12	8.1	35	7.7
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	7	4.7	8	5.2	23	15.4	38	8.4
7	ความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะถิ่น								
	- มาก	47	31.3	26	16.8	39	26.2	112	24.6
	- ปานกลาง	78	52.0	101	65.2	71	47.7	250	55.1
	- น้อย	16	10.7	12	7.7	12	8.1	40	8.9
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	9	6.0	16	10.3	27	18.1	52	11.5

เมื่อพิจารณาความประทับใจในด้านการเป็นแหล่งโบราณคดี/ประวัติศาสตร์ของภาคอีสาน ส่วนใหญ่ในภาพรวมทั้ง 3 จังหวัด นักท่องเที่ยวมีความประทับใจระดับปานกลางคิดเป็น ร้อยละ 47.4 โดยสัดส่วนรายจังหวัดเรียงตามลำดับคือ จังหวัดอำนาจเจริญ มุกดาหาร และอุบลราชธานี คิดเป็น ร้อยละ 59.4, 45.3 และ 36.9 ตามลำดับ หากพิจารณาความประทับใจในระดับมากจะมีสัดส่วนราย จังหวัดเรียงตามลำดับคือ จังหวัดอุบลราชธานี มุกดาหาร และอำนาจเจริญ คิดเป็นร้อยละ 39.6, 36.7 และ 26.5 ตามลำดับ

ในด้านความหลากหลายเขตแหล่งท่องเที่ยวในภาพรวมนักท่องเที่ยวทั้ง 3 จังหวัดจะมีความ ประทับใจในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่วคิดเป็นร้อยละ 49.6 โดยเรียงลำดับรายจังหวัดได้คือ จังหวัด อำนาจเจริญ อุบลราชธานี และมุกดาหาร (ร้อยละ 57.4, 47.0 และ 44.0) หากพิจารณาในระดับความ ประทับใจมากกลุ่มนักท่องเที่ยวจะมีสัดส่วนในจังหวัดมุกดาหารมากที่สุด ร้อยละ 32.7 รองลงมาได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี และอำนาจเจริญ คิดเป็นร้อยละ 26.8 และ 25.2 ตามลำดับ

ด้านความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่นเป็นที่ประทับใจของนักท่องเที่ยวในระดับปานกลางเป็น ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.0 ของพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด โดยเรียงรายจังหวัดได้แก่ จังหวัดอำนาจเจริญ อุบลราชธานี และมุกดาหาร (ร้อยละ 56.8, 52.3 และ 34.7) เมื่อพิจารณาในความประทับใจระดับมาก นักท่องเที่ยวในจังหวัดมุกดาหารจะมีสัดส่วนความประทับใจสูงที่สุดร้อยละ 54.0 รองลงมา ได้แก่ จังหวัดอำนาจเจริญ และอุบลราชธานี (ร้อยละ 29.7 และ 24.2)

ในภาพรวมของนักท่องเที่ยวมีความประทับใจในความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ส่วนใหญ่ในระดับปานกลางร้อยละ 55.1 โดยเรียงลำดับสัดส่วนในรายจังหวัดคือ จังหวัดอำนาจเจริญ มุกดาหาร และอุบลราชธานี ตามลำดับ (ร้อยละ 65.2, 52.0 และ 47.7) เมื่อพิจารณากลุ่มนักท่องเที่ยว ที่มีความประทับใจในระดับมากจะเรียงลำดับได้โดยจังหวัดมุกดาหาร อุบลราชธานี และอำนาจเจริญ (ร้อยละ 31.3, 26.2 และ 16.8)

โดยสรุปจะเห็นว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมีความประทับใจด้านต่างๆ ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความประทับใจในระดับมาก และเป็นที่น่าสังเกตว่าในความประทับใจในระดับปานกลางซึ่งเสี่ยงทุกด้านนั้นจะมีสัดส่วนนักท่องเที่ยวที่

ประทับใจอยู่ในจังหวัดอำนาจเจริญเป็นส่วนใหญ่ แต่เมื่อพิจารณาสัดส่วนความประทับใจในระดับมากพบว่า ในจังหวัดอุบลราชธานีจะมีนักท่องเที่ยวที่ประทับใจในระดับมาก ในสัดส่วนสูงที่สุดในด้านความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ วิถีชีวิตของชุมชนการเป็นแหล่งโบราณคดีและประวัติศาสตร์ของภาคอีสาน จังหวัดมุกดาหารจะมีนักท่องเที่ยวประทับใจในสัดส่วนสูงที่สุดในด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่นและความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ขณะที่ในจังหวัดอำนาจเจริญจะไม่มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ให้ความประทับใจในระดับปานกลางมีสัดส่วนสูงกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร ดังรายละเอียดในตาราง 4.5-3 โดยสรุปดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

4.5.3.2 ความเหมาะสมในการให้บริการโดยรวมของจังหวัด

กลุ่มนักศึกษานักท่องเที่ยวที่สำรวจได้ให้ข้อคิดเห็นต่อการใช้บริการการท่องเที่ยวในประเด็นที่ศึกษาดังรายละเอียดในตารางที่ 4.5-4 พบว่าในประเด็นส่วนใหญ่จะให้ระดับความเหมาะสมในระดับปานกลางสรุปได้ดังนี้

- ด้านคุณภาพของที่พัก นักท่องเที่ยวโดยรวมเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 43.0 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนของความเหมาะสมมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 50.7, 39.6 และ 38.7 ตามลำดับ)

- ด้านราคาที่พัก นักท่องเที่ยวโดยรวมเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 45.8 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนของความเหมาะสมมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 52.7, 43.2 และ 41.6 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดภูมิทัศน์และความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวโดยรวมเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 52.4 จังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของความเหมาะสมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 58.1, 52.0 และ 47.0 ตามลำดับ)

- ด้านการดูแลรักษาความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวโดยรวมเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 52.9 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของความเหมาะสมมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 58.7, 52.3 และ 46.7 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดให้มีการเผยแพร่เอกสาร/ประชาสัมพันธ์ในแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวโดยรวมเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 51.8 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของความเหมาะสมมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 61.9, 51.7 และ 41.3 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดสถานที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยวให้เพียงพอ นักท่องเที่ยวโดยรวมเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 51.1 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของความเหมาะสมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 59.4, 48.7 และ 45.0 ตามลำดับ)

- ด้านการแนะนำเส้นทางเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวโดยรวมเห็นว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 50.2 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของความ

เหมาะสมมากกว่า จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 67.1, 41.6 และ 41.3 ตามลำดับ)

- ด้านคุณภาพและความเพียงพอของมัคคุเทศก์ นักท่องเที่ยวโดยรวมเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 36.7 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีส่วนของความเหมาะสมมากกว่า จังหวัดอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ (ร้อยละ 41.3, 37.6 และ 31.6 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดป้ายสื่อความหมายให้ข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวโดยรวมเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 47.4 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีส่วนของความเหมาะสมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 51.6 , 47.3 และ 43.0 ตามลำดับ)

- ด้านร้านค้าของที่ระลึก นักท่องเที่ยวโดยรวมเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 38.8 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีส่วนของความเหมาะสมมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 47.3, 44.3 และ 25.2 ตามลำดับ)

- ด้านคุณภาพอาหาร นักท่องเที่ยวโดยรวมเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 46.7 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีส่วนของความเหมาะสมมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 54.7, 50.3 และ 35.5 ตามลำดับ)

- ด้านความเหมาะสมของราคาอาหาร นักท่องเที่ยวโดยรวมเห็นว่ามี ความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 51.5 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีส่วนของความเหมาะสมมากกว่า จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 55.3, 50.3 และ 49.0 ตามลำดับ)

- ด้านความสะดวกของเส้นทางในการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวโดยรวมเห็น ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 53.3 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีส่วนของ ความเหมาะสมมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 61.9, 49.0 และ 48.7ตาม ลำดับ) (ดังตารางที่ 4.5-4)

ตารางที่ 4.5-4 ความเหมาะสมในการให้บริการโดยรวมของจังหวัด

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
1	คุณภาพของที่พักแรม - ดีมาก - ปานกลาง - ปรับปรุง - ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	29	19.3	8	5.2	50	33.6	87	19.2
		76	50.7	60	38.7	59	39.6	195	43.0
		6	4.0	16	10.3	9	6.0	31	6.8
		39	26.0	71	45.8	31	20.8	141	31.1
2	ความเหมาะสมของราคาที่พัก - ดีมาก - ปานกลาง - ปรับปรุง - ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	23	15.3	5	3.2	33	22.1	61	13.4
		79	52.7	67	43.2	62	41.6	208	45.8
		9	6.0	8	5.2	21	14.1	38	8.4
		39	26	75	48.4	33	22.1	147	32.4
4	การจัดภูมิทัศน์และความสะอาดของ แหล่งท่องเที่ยว - ดีมาก - ปานกลาง - ปรับปรุง - ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	35	23.3	21	13.5	43	28.9	99	21.8
		78	52.0	90	58.1	70	47.0	238	52.4
		20	13.3	21	13.5	15	10.1	56	12.3
		17	11.3	23	14.8	21	14.1	61	13.4
5	การดูแลรักษาความปลอดภัยของแหล่ง ท่องเที่ยว - ดีมาก - ปานกลาง - ปรับปรุง - ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	41	27.3	21	13.5	29	19.5	91	20.0
		70	46.7	91	58.7	78	52.3	240	52.9
		21	14.0	31	20.0	21	14.1	73	16.1
		18	12.0	12	7.7	21	14.1	51	11.2
6	การจัดให้มีบริการเผยแพร่เอกสาร/ ประชา สัมพันธ์ ในแหล่งท่องเที่ยว - ดีมาก - ปานกลาง - ปรับปรุง - ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	33	14.7	29	18.7	23	15.4	85	18.7
		62	41.3	96	61.9	77	51.7	235	51.8
		33	22.0	20	12.9	24	16.1	77	17.0
		22	14.7	10	6.5	25	16.8	57	12.6
7	การจัดสถานที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยว อย่างเพียงพอ - ดีมาก - ปานกลาง - ปรับปรุง - ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	34	22.7	27	17.4	25	16.8	86	19.0
		73	48.7	92	59.4	67	45	232	51.1
		32	21.3	24	15.5	37	24.8	93	20.5
		11	7.3	12	7.7	20	13.4	43	9.47

ตารางที่ 4.5-4 ความเหมาะสมในการให้บริการโดยรวมของจังหวัด (ต่อ-1)

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
8	การแนะนำเส้นทางเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยว - ดีมาก - ปานกลาง - ปรับปรุง - ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	38	25.3	21	13.5	38	25.5	97	21.4
		62	41.3	104	67.1	62	41.6	228	50.2
		34	22.7	11	7.1	27	18.1	72	15.9
		16	10.7	19	12.3	22	14.8	57	12.6
9	คุณภาพและความเพียงพอของ มัคคุเทศก์ - ดีมาก - ปานกลาง - ปรับปรุง - ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	24	16.0	10	6.5	27	18.1	61	13.4
		62	41.3	49	31.6	56	37.6	167	36.7
		31	20.7	51	32.9	39	26.2	121	26.6
		33	22.0	45	29	27	18.1	105	23.1
10	การจัดป้ายสื่อความหมายให้ข้อมูลใน แหล่งท่องเที่ยว - ดีมาก - ปานกลาง - ปรับปรุง - ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	36	24	29	18.7	34	22.8	99	21.8
		71	47.3	80	51.6	64	43.0	215	47.4
		30	20.0	25	16.1	33	22.1	88	19.4
		13	8.7	21	13.5	18	12.1	52	11.5
11	ร้านค้าของที่ระลึก - ดีมาก - ปานกลาง - ปรับปรุง - ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	49	32.7	12	7.7	29	19.5	90	19.9
		71	47.3	39	25.2	66	44.3	176	38.8
		20	13.3	26	16.8	32	21.5	78	17.2
		10	6.7	78	50.3	22	14.8	110	24.2
12	คุณภาพอาหาร - ดีมาก - ปานกลาง - ปรับปรุง - ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	41	27.3	17	11.0	20	13.4	78	17.2
		82	54.7	55	35.5	75	50.3	212	46.7
		18	12.0	36	23.2	31	20.8	85	18.7
		9	6.0	47	30.3	23	15.4	79	17.4
13	ความเหมาะสมของราคาอาหาร - ดีมาก - ปานกลาง - ปรับปรุง - ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	36	24	18	11.6	20	13.4	74	16.3
		83	55.3	76	49.0	75	50.3	234	51.5
		20	13.3	18	11.6	31	20.8	69	15.2
		11	7.3	43	27.7	23	15.4	77	17.0

ตารางที่ 4.5-4 ความเหมาะสมในการให้บริการโดยรวมของจังหวัด (ต่อ-2)

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
14	ความสะดวกของเส้นทางในการเดินทาง เข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว								
	- ดีมาก	47	31.3	26	16.8	29	19.5	102	22.5
	- ปานกลาง	73	48.7	96	61.9	73	49.0	242	53.3
	- ปรับปรุง	19	12.7	20	12.9	29	19.5	68	15.0
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	11	7.3	13	8.4	18	12.1	42	9.3

4.5.4 ความเพียงพอในการให้บริการของสิ่งอำนวยความสะดวกในช่วงปกติและช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวของจังหวัด

ในการวิจัยนี้ได้ทำการสำรวจทัศนคติของนักท่องเที่ยวทั้ง 3 จังหวัดที่ศึกษาเกี่ยวกับความเพียงพอของการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยวพอสรุปได้ดังนี้

ด้านการให้บริการการเดินทางโดยเครื่องบินในปัจจุบันมีสนามบินที่ให้บริการคือ สนามบินนานาชาติอุบลราชธานีเพียงแห่งเดียวในพื้นที่วิจัย โดยมีสถานภาพเป็นศูนย์กลางการเป็นพื้นที่ด้านนี้ตลอดจนมีเป้าหมายในการพัฒนาเป็นศูนย์กลางของภูมิภาคอินโดจีนจนถึงเป็น Hub สำหรับการเชื่อมโยงในย่านอินโดจีน ทั้งนี้ในด้านความเพียงพอจะมีเพียง นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีเท่านั้นที่เห็นว่ามีเพียงพอแต่เฉพาะในช่วงเวลาปกติ ในช่วงเทศกาลการท่องเที่ยวพบว่าจะไม่มีความเพียงพอ ในสัดส่วนพื้นที่เท่ากันคือ ในช่วงปกติคิดว่าเพียงพอร้อยละ 63.8 และช่วงฤดูกาลที่ไม่เพียงพอคิดเป็นร้อยละ 36.2 ส่วนในจังหวัดอำนาจเจริญและมุกดาหาร นักท่องเที่ยวเห็นว่าไม่เพียงพอต่อการบริการทั้งช่วงเวลาปกติและช่วงฤดูกาล

ในการเดินทางโดยรถโดยสารจะมีลักษณะเดียวกับการเดินทางโดยรถไฟ - ซึ่งการให้บริการในความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะไม่เพียงพอทั้งในช่วงปกติและช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวมีเพียงในจังหวัดอุบลราชธานีเท่านั้น ในช่วงปกติจะมีความเห็นว่าการให้บริการเพียงพอแต่ก็เป็นสัดส่วนที่ไม่แตกต่างกันมากนักสำหรับกลุ่มที่ให้ความเห็นว่าไม่เพียงพอ

การบริการของบริษัทนำเที่ยวในท้องถิ่นในช่วงปกติจะมีความเพียงพอในจังหวัดมุกดาหารและอุบลราชธานีเท่านั้น ส่วนในช่วงฤดูกาลพบว่าจะไม่เพียงพอในพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด

ด้านการให้บริการสำหรับที่พักและร้านอาหารพบว่า ในจังหวัดมุกดาหารทั้งในช่วงปกติและช่วงฤดูกาลยังมีความเพียงพอที่จะรองรับของสถานที่พักโรงแรมและร้านอาหารขณะที่จังหวัดอุบลราชธานีจะมีความเพียงพอในช่วงเวลาปกติ ทั้งโรงแรมและร้านอาหารในช่วงฤดูหรือเทศกาลท่องเที่ยวจะมีความไม่เพียงพอ ทั้งนี้อาจเนื่องจากอุบลราชธานีเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักและเป็นพื้นที่จัดกิจกรรมเทศกาลหลักต่างๆ ส่วนในจังหวัดอำนาจเจริญในการให้บริการด้านนี้ ทั้งที่พักและโรงแรมยังมีความไม่เพียงพอทั้งในช่วงปกติ และเทศกาลการท่องเที่ยวพิจารณาการบริการของเจ้าหน้าที่จะพบว่านักท่องเที่ยวเห็นว่าในทุกจังหวัดมีความเพียงพอเฉพาะในช่วงปกติ และไม่เพียงพอในช่วงเทศกาล

การพิจารณาด้านอื่นๆ พบว่า การให้บริการการเงินการธนาคารในช่วงปกติจะมีความเพียงพอเฉพาะที่มุกดาหารและอุบลราชธานี แต่ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวจะมีความเพียงพอเฉพาะที่จังหวัดมุกดาหาร ส่วนอีกจังหวัดไม่เพียงพอการให้บริการของศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในสภาพปกติจะมีสัดส่วนความเพียงพอกับไม่เพียงพอที่ใกล้เคียงกัน โดยมีร้อยละของผู้เห็นว่าเพียงพอสูงกว่าเล็กน้อย ขณะที่ในช่วงฤดูท่องเที่ยวมีเพียงจังหวัดมุกดาหารที่เห็นว่ายังคงเพียงพอ

การให้บริการรถเช่าพบว่า มีเพียงจังหวัดมุกดาหารที่มีความเพียงพอในช่วงปกติ ส่วนในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวจะไม่เพียงพอในทุกจังหวัดโดยมีลักษณะเดียวกันกับการให้บริการของที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข (ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.5-5)

ตารางที่ 4.5-5 ทศนคติเกี่ยวกับความเพียงพอในการให้บริการของสิ่งอำนวยความสะดวก
ในช่วงปกติและช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (ต่อ-1)

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
5	การให้บริการที่พักหรือโรงแรม								
	ช่วงปกติ								
	- เพียงพอ	114	76	48	31	98	65.8	260	57.3
	- ไม่เพียงพอ	36	24	107	69	51	34.2	194	42.7
ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว									
	- เพียงพอ	91	60.7	33	21.3	60	40.3	184	40.5
	- ไม่เพียงพอ	59	39.3	122	78.7	89	59.7	270	59.5
	6	การให้บริการด้านร้านอาหารที่มีคุณภาพ							
ช่วงปกติ	- เพียงพอ	103	68.7	96	61.9	88	59.1	287	63.2
	- ไม่เพียงพอ	47	31.3	59	38.1	61	40.9	167	36.8
ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว	- เพียงพอ	84	56	89	57.4	56	37.6	229	50.4
	- ไม่เพียงพอ	66	44	66	42.6	93	62.4	225	49.6
7	การให้บริการของเจ้าหน้าที่ในแหล่งท่องเที่ยว								
	ช่วงปกติ								
	- เพียงพอ	87	58	85	54.8	81	54.4	253	55.7
	- ไม่เพียงพอ	63	42	70	45.2	68	45.6	201	44.3
ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว	- เพียงพอ	72	48	74	47.7	47	31.5	193	42.5
	- ไม่เพียงพอ	78	52	81	52.3	102	68.5	261	57.5
8	การให้บริการด้านการเงินการธนาคาร								
	ช่วงปกติ								
	- เพียงพอ	96	64	40	25.8	81	54.4	217	47.8
	- ไม่เพียงพอ	54	36	115	74.2	68	45.6	237	52.2
ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว	- เพียงพอ	81	54	28	18.1	58	38.9	167	36.8
	- ไม่เพียงพอ	69	46	127	81.9	91	61.1	287	63.2

ตารางที่ 4.5-5 ทศนคติเกี่ยวกับความเพียงพอในการให้บริการของสิ่งอำนวยความสะดวก
ในช่วงปกติและช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (ต่อ-2)

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาวาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
9	การให้บริการศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ช่วงปกติ								
	- เพียงพอ	94	62.7	79	51	77	51.7	250	55.1
	- ไม่เพียงพอ	56	37.3	76	49	72	48.3	204	44.9
	ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว								
	- เพียงพอ	77	51.3	71	45.8	51	34.2	199	43.8
	- ไม่เพียงพอ	73	48.7	84	54.2	98	65.8	255	56.2
10	การให้บริการยานพาหนะให้เช่า ช่วงปกติ								
	- เพียงพอ	81	54	25	16.1	73	49	179	39.4
	- ไม่เพียงพอ	69	46	130	83.9	76	51	275	60.6
	ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว								
	- เพียงพอ	55	36.7	14	9	51	34.2	120	26.4
	- ไม่เพียงพอ	95	63.3	141	91	98	65.8	334	73.6
11	การให้บริการมัคคุเทศก์ ช่วงปกติ								
	- เพียงพอ	66	44	24	15.5	63	42.3	153	33.7
	- ไม่เพียงพอ	84	56	131	84.5	86	57.7	301	66.3
	ช่วงฤดูกาล								
	- เพียงพอ	46	30.7	18	11.6	35	23.5	99	21.8
	- ไม่เพียงพอ	104	69.3	137	88.4	114	76.5	355	78.2
12	การให้บริการสุขาของสถานที่ท่องเที่ยว ช่วงปกติ								
	- เพียงพอ	85	56.7	24	15.5	70	47	179	39.4
	- ไม่เพียงพอ	65	43.3	131	84.5	79	53	275	60.6
	ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว								
	- เพียงพอ	55	36.7	18	11.6	47	31.5	120	26.4
	- ไม่เพียงพอ	95	63.4	137	88.4	102	68.5	334	73.6

**ตารางที่ 4.5-5 ทศนคติเกี่ยวกับความเพียงพอในการให้บริการของสิ่งอำนวยความสะดวก
ในช่วงปกติและช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว (ต่อ-3)**

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
13	ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข								
	ช่วงปกติ								
	- เพียงพอ	94	62.7	38	24.5	66	44.3	198	43.6
	- ไม่เพียงพอ	56	37.3	117	75.5	83	55.7	256	56.4
	ช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว								
	- เพียงพอ	73	48.7	26	16.8	42	28.2	141	31.1
	- ไม่เพียงพอ	77	51.3	129	83.2	106	71.1	312	68.7

4.5.5 ผลที่ได้รับจากกิจกรรมการท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย

นักท่องเที่ยวมีทัศนคติการท่องเที่ยวในจังหวัดที่จะก่อให้เกิดทั้งประโยชน์และผลกระทบ เช่น การท่องเที่ยวทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 48.5 ซึ่งนักท่องเที่ยวที่เห็นว่าจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 63.9, 41.6 และ 39.3 ตามลำดับ) และทำให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวในท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 41.2 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของการขยายตัวของธุรกิจมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 49.7, 37.6 และ 36.0 ตามลำดับ) แต่การท่องเที่ยวก็ได้ทำให้เกิดการสร้างสรรค้ำชีพและการจ้างงานโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 43.0 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของการทำให้มีการจ้างงานมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 50.3, 40.7 และ 37.6 ตามลำดับ) โดยทำให้เกิดรายได้ต่อหัวของคนในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 48.5 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของรายได้ต่อหัวของคนในท้องถิ่นเพิ่มขึ้นมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 54.2, 47.7 และ 43.3 ตามลำดับ) อีกทั้งยังก่อให้เกิดการกระตุ้นการผลิตของชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 46.7 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของการผลิตเพิ่มขึ้นมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 57.4, 41.6 และ 40.7 ตามลำดับ) ส่งผลให้เกิดการฟื้นฟูสืบสานและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนโดยรวมอยู่

ลำดับ) ส่งผลให้เกิดการฟื้นฟูสืบสานและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 48.5 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของการเกิดการฟื้นฟูมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 51.6, 36.0 และ 34.9 ตามลำดับ) แต่การท่องเที่ยวได้ก่อให้เกิดการว่างงานนอกฤดูกาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 33.7 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของการว่างงานนอกฤดูกาลมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 37.4, 34.2 และ 29.3 ตามลำดับ) ทั้งนี้การท่องเที่ยวทำให้ค่าครองชีพของคนในท้องถิ่นสูงขึ้นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 37.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของค่าครองชีพที่สูงขึ้นมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 41.6, 40.7 และ 29.7 ตามลำดับ) และเกิดความสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการจัดระเบียบในท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 35.7 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากกว่าอุบลราชธานีและอำนาจเจริญ (ร้อยละ 40.7, 40.3 และ 26.5 ตามลำดับ) อีกทั้งการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการเปลี่ยนวิถีชีวิตโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 37.7 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนของการเปลี่ยนแปลงมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 42.0, 36.2 และ 34.8 ตามลำดับ) และการท่องเที่ยวยังอาจก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 25.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของการเกิดปัญหาอาชญากรรมมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ และมุกดาหาร (ร้อยละ 30.2, 30.0 และ 16.8 ตามลำดับ) และการท่องเที่ยวอาจจะก่อให้เกิดการทำลายศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 26.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของการทำลายศิลปวัฒนธรรมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 33.6, 26.0 และ 20.6 ตามลำดับ) (ดังตารางที่ 4.5-6)

ตารางที่ 4.5-6 ทศนคติเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
1	การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจใน ท้องถิ่น								
	- มาก	51	34	11	7.1	51	34.2	113	24.9
	- ปานกลาง	59	39.3	99	63.9	62	41.6	220	48.5
	- น้อย	4	2.7	16	10.3	9	6.0	29	6.4
	- ไม่มีผล	9	6	0	0	2	1.3	11	2.4
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	27	18	29	18.7	25	16.8	81	17.8
2	การขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวใน ท้องถิ่น								
	- มาก	47	31.3	17	11.0	54	36.2	118	26.0
	- ปานกลาง	54	36	77	49.7	56	37.6	187	41.2
	- น้อย	14	9.3	24	15.5	12	8.1	50	11.0
	- ไม่มีผล	4	2.7	2	1.3	1	0.7	7	1.5
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	31	20.7	35	22.6	26	17.4	92	20.3
3	การสร้างสรรค้อาชีพและการจ้างงาน								
	- มาก	43	28.7	19	12.3	39	26.2	101	22.2
	- ปานกลาง	61	40.7	78	50.3	56	37.6	195	43.0
	- น้อย	15	10.0	24	15.5	26	17.4	65	14.3
	- ไม่มีผล	7	4.7	1	0.6	4	2.7	12	2.6
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	24	16.0	33	21.3	24	16.1	81	17.8
4	รายได้ต่อหัวของคนในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น								
	- มาก	33	22.0	15	9.7	28	18.8	76	16.7
	- ปานกลาง	65	43.3	84	54.2	71	47.7	220	48.5
	- น้อย	20	13.3	19	12.3	20	13.4	59	13.0
	- ไม่มีผล	3	2.0	1	0.6	1	0.7	5	1.1
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	29	19.3	36	23.2	29	19.5	94	20.7
6	การกระตุ้นการผลิตของชุมชน								
	- มาก	39	26.0	34	21.9	39	26.2	112	24.7
	- ปานกลาง	61	40.7	89	57.4	62	41.6	212	46.7
	- น้อย	19	12.7	16	10.3	20	13.4	55	12.1
	- ไม่มีผล	2	1.3	3	1.9	3	2.0	8	1.8
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	29	19.3	13	8.4	25	16.8	67	14.8

ตารางที่ 4.5-6 ทศนคติเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว (ต่อ-1)

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมทั้งที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
7	เกิดการฟื้นฟู สืบสานและภาคภูมิใจใน วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน								
	- มาก	42	28.0	45	29	37	24.8	124	27.3
	- ปานกลาง	54	36.0	80	51.6	52	34.9	186	41.0
	- น้อย	18	12.0	17	11	28	18.8	63	13.9
	- ไม่มีผล	3	2.0	1	0.6	1	0.7	5	1.1
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	33	22.0	12	7.7	31	20.8	76	16.7
8	ก่อให้เกิดการว่างงานนอกฤดูกาล								
	- มาก	25	16.7	14	9.0	33	22.1	72	15.9
	- ปานกลาง	44	29.3	58	37.4	51	34.2	153	33.7
	- น้อย	44	29.3	44	28.4	30	20.1	118	26.0
	- ไม่มีผล	6	4.0	7	4.5	5	3.4	18	4.0
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	31	20.7	32	20.6	30	20.1	93	20.5
9	ค่าครองชีพของคนในท้องถิ่นสูงขึ้น								
	- มาก	22	14.7	7	4.5	35	23.5	64	14.1
	- ปานกลาง	61	40.7	46	29.7	62	41.6	169	37.2
	- น้อย	24	16	16	10.3	20	13.4	60	13.2
	- ไม่มีผล	6	4.0	0	0	6	4.0	12	2.6
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	37	24.7	86	55.5	26	17.4	149	32.8
10	การสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการจัดระเบียบ ในท้องถิ่น								
	- มาก	20	13.3	11	7.1	39	26.2	70	15.4
	- ปานกลาง	61	40.7	41	26.5	60	40.3	162	35.7
	- น้อย	21	14.0	20	12.9	21	14.1	62	13.7
	- ไม่มีผล	10	6.7	3	1.9	3	2.0	16	3.5
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	38	25.3	80	51.6	26	17.4	144	31.7
11	ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น								
	- มาก	29	19.3	11	7.1	47	31.5	87	19.1
	- ปานกลาง	63	42.0	54	34.8	54	36.2	171	37.7
	- น้อย	19	12.7	41	26.5	21	14.1	81	17.8
	- ไม่มีผล	11	7.3	6	3.9	2	1.3	19	4.2
	- ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	28	18.7	43	27.7	25	16.8	96	21.1

ตารางที่ 4.5-6 ทศนคติเกี่ยวกับผลที่เกิดจากการท่องเที่ยว (ต่อ-2)

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมทั้งสี่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
12	ก่อให้เกิดปัญหาสุขภาพกรรม - มาก - ปานกลาง - น้อย - ไม่มีผล - ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	16 45 43 14 32	10.7 30.0 28.7 9.3 21.3	7 26 26 5 91	4.5 16.8 16.8 3.2 58.7	49 45 20 8 27	32.9 30.2 13.4 5.4 18.1	72 116 89 27 150	15.9 25.6 19.6 5.9 33.0
13	ก่อให้เกิดการทำลายศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น - มาก - ปานกลาง - น้อย - ไม่มีผล - ไม่ทราบ/ไม่ตอบ	18 39 43 19 31	12.0 26.0 28.7 12.7 20.7	10 32 56 10 47	6.5 20.6 36.1 6.5 30.3	44 50 21 7 27	29.5 33.6 33.6 4.7 18.1	72 121 120 36 105	15.9 26.7 26.4 7.9 23.1

4.5.6 ทศนคติต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวในจังหวัด

ในภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความประทับใจและหากมีโอกาสจะกลับมาเที่ยวอีก คิดเป็นร้อยละ 50.4 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของนักท่องเที่ยวอยากกลับมาท่องเที่ยวอีกมากกว่าในจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 66.5, 46.7 และ 37.6 ตามลำดับ) และระดับของความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ความสำคัญในการพัฒนาและดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด โดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 38.8 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของการให้ความสำคัญในการพัฒนามากกว่าจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 46.5, 41.3 และ 28.2 ตามลำดับ) รวมถึงระดับของการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 44.5 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวมากกว่าจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 54.2, 44.7 และ 34.2 ตามลำดับ) อีกทั้งยังให้ความสำคัญเรื่องการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยรวมอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 41.1 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของการส่งเสริมการท่องเที่ยวมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 53.5, 40.0 และ 30.2 ตามลำดับ) ส่วนการติดต่อใช้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ โดยรวม

นักท่องเที่ยวไม่เคยใช้บริการคิดเป็นร้อยละ 94.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของการไม่เคยใช้บริการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 100.0, 94.0 และ 90.3 ตามลำดับ) เนื่องจากไม่จำเป็นและไม่รู้จักสถานที่ติดต่อขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น นักท่องเที่ยวจึงต้องการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและสนับสนุนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

- จังหวัดมุกดาหาร นักท่องเที่ยวต้องการให้ส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องของความสะอาดของพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยวเป็นอันดับแรกคิดเป็นร้อยละ 6.7 รองลงมาคือ เรื่องความปลอดภัยและความสะดวกในการเดินทาง คิดเป็นร้อยละ 2.7 และเรื่องการจัดบริการคิดเป็นร้อยละ 3.3

- จังหวัดอำนาจเจริญ นักท่องเที่ยวต้องการให้ส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องการบริการของเจ้าหน้าที่ คิดเป็นร้อยละ 18.1 รองลงมาคือ เรื่องที่ทักในด้านคุณภาพและราคา คิดเป็นร้อยละ 10.3 และเรื่องการประชุมสัมพันธการท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 7.1

- จังหวัดอุบลราชธานี นักท่องเที่ยวต้องการให้ส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องความสะอาดของพื้นที่ในแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 9.4 รองลงมาคือ เรื่องที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นร้อยละ 5.4 และเรื่องการประชุมสัมพันธ คิดเป็นร้อยละ 8.7

ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวมีความเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวในจังหวัด ในเรื่องการเป็นประตูสู่อินโดจีน โดยรวมนักท่องเที่ยวเห็นว่าไม่มีความโดดเด่น คิดเป็นร้อยละ 53.7 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของภาพลักษณ์ที่ไม่มีความโดดเด่น ในการเป็นประตูสู่อินโดจีนมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 86.5, 83.0 และ 20.7 ตามลำดับ) ส่วนเรื่องการเป็นแหล่งชุมชนคนทอผ้าไหมและงานหัตถกรรม โดยรวมนักท่องเที่ยวเห็นว่าไม่มีความโดดเด่น คิดเป็นร้อยละ 69.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของภาพลักษณ์ที่ไม่มีความโดดเด่นในการเป็นแหล่งชุมชนคนทอผ้าไหมและงานหัตถกรรมมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 77.2, 72.3 และ 58.0 ตามลำดับ) ส่วนเรื่องการเป็นแหล่งผลิตเครื่องเงิน โดยรวมนักท่องเที่ยวเห็นว่าไม่มีความโดดเด่นคิดเป็นร้อยละ 88.3 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของภาพลักษณ์ที่ไม่มีความโดดเด่นในการเป็นแหล่งผลิตเครื่องเงินมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 95.5, 91.9 และ 77.3 ตามลำดับ) และเรื่องการเป็นแหล่งภาพเขียนก่อนประวัติศาสตร์ โดยรวมนักท่องเที่ยวเห็นว่าไม่มีความโดดเด่น คิดเป็นร้อยละ 71.6 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของภาพลักษณ์ที่ไม่มีความ

โดดเด่นเรื่องการเป็นแหล่งภาพเขียนก่อนประวัติศาสตร์มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 91.0, 80.7 และ 42.3 ตามลำดับ) รวมถึงการมีสถานที่สำคัญเป็นแหล่งเทวสถาน โดยรวมนักท่องเที่ยวเห็นว่าไม่มีความโดดเด่น คิดเป็นร้อยละ 86.8 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีส่วนส่วนของภาพลักษณ์ที่ไม่มีความโดดเด่นเรื่องแหล่งเทวสถานมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 96.0, 86.6 และ 78.0 ตามลำดับ) และการท่องเที่ยวทางเรือแม่น้ำโขง โดยรวมนักท่องเที่ยวเห็นว่าไม่มีความโดดเด่น คิดเป็นร้อยละ 57.0 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีส่วนของภาพลักษณ์ที่ไม่มีความโดดเด่นเรื่องการท่องเที่ยวทางเรือมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 77.4, 57.7 และ 35.3 ตามลำดับ) และการเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยรวมนักท่องเที่ยวเห็นว่าไม่มีความโดดเด่น คิดเป็นร้อยละ 55.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีส่วนของภาพลักษณ์ที่ไม่มีความโดดเด่นเรื่องการเป็นแหล่งศิลปะ วัฒนธรรมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 65.8, 62.7 และ 37.4 ตามลำดับ) (ดังตารางที่ 4.5-7)

**ตารางที่ 4.5-7 ทศนคติต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาพลักษณ์
ของการท่องเที่ยวในจังหวัด**

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
1	ความประทับใจและจะกลับมาเที่ยวใน จังหวัดนี้ - ไม่มา - หากมีโอกาสจะมา - อยากจะมาอีก - ไม่แน่ใจ	9	6.0	5	3.2	26	17.4	40	8.8
		70	46.7	103	66.5	56	37.6	229	50.4
		63	42	28	18.1	49	32.9	140	30.8
		8	5.3	19	12.3	18	12.1	45	9.9
2	ระดับของความสำคัญในการพัฒนาและ ดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด - ดี - ดีมาก - พอใช้ - ต้องปรับปรุง - ไม่แสดงความคิดเห็น	40	26.7	31	20	30	20.1	101	22.2
		26	17.3	29	18.7	30	20.1	85	18.7
		62	41.3	72	46.5	42	28.2	176	38.8
		10	6.7	16	10.3	17	11.4	43	9.5
		12	8	7	4.5	30	20.1	49	10.8
3	ระดับของการประชาสัมพันธ์เชิญชวน ให้มาท่องเที่ยว - ดี - ดีมาก - พอใช้ - ต้องปรับปรุง - ไม่แสดงความคิดเห็น	35	23.3	25	16.1	19	12.8	79	17.4
		13	8.7	21	13.5	28	18.8	62	13.7
		67	44.7	84	54.2	51	34.2	202	44.5
		22	14.7	15	9.7	21	14.1	58	12.8
		13	8.7	10	6.5	30	20.1	53	11.7
4	การใช้ความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยว - ดี - ดีมาก - พอใช้ - ต้องปรับปรุง - ไม่ทราบ/ ไม่ตอบ - ไม่ระบุ	34	22.7	34	21.9	24	16.1	92	20.3
		23	15.3	18	11.6	29	19.5	70	15.4
		60	40	83	53.5	45	30.2	188	41.4
		18	12	9	5.8	21	14.1	48	10.6
		15	10	11	7.1	30	20.1	56	12.3
		4	2.7					4	2.7

ตารางที่ 4.5-7 ทัศนคติต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาพลักษณ์
ของการท่องเที่ยวในจังหวัด(ต่อ-1)

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
5	ท่านเคยติดต่อใช้บริการขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่นี้ <u>มุกดาหาร</u> ศาลากลาง อบต. ศูนย์นักท่องเที่ยว <u>อำนาจเจริญ</u> ไม่ระบุสถานที่ <u>อุบลราชธานี</u> ไม่ระบุสถานที่								
		2	1.3					2	0.4
		1	0.7					1	0.2
		2	1.3					2	0.4
				15	9.7			16	3.5
						10	6.7	10	2.2
6	กรณีท่องเที่ยวองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งเสริมและ สนับสนุนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ควรจะ ดำเนินการในด้านใด 3 อันดับแรก <u>มุกดาหาร</u> - อนุรักษ์ทรัพยากร - เส้นทางการท่องเที่ยว - การประชาสัมพันธ์ - การบริการของมีคฤเทศก์ - ข้อมูลการท่องเที่ยว - อาหาร-คุณภาพ-ราคา - การบริการความสะดวก - การจราจร - สภาพเส้นทางคมนาคม - ความปลอดภัย - ที่พัก-ราคา-คุณภาพ - ความสะอาดของพื้นที่ - ความสะดวกในการเดินทาง - ของที่ระลึก-จำหน่าย-ที่ตั้ง- ความคิดสร้างสรรค์ - กิจกรรมในการท่องเที่ยว - ไม่ระบุ								
		3	2.0					3	0.6
		1	0.7					1	0.2
		4	2.7					4	0.9
		3	2.0					3	0.6
		3	2.0					3	0.6
		3	2.0					3	0.6
		2	1.3					2	0.4
		3	2.0					3	0.6
		3	2.0					3	0.6
		6	4.0					6	1.3
		4	2.7					4	0.9
		10	6.7					10	2.2
		3	2.0					3	0.6
		1	0.7					1	0.2
		2	1.3					2	0.4
		99	66.0					99	21.8

ตารางที่ 4.5-7 ทศนคติต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาพลักษณ์
ของการท่องเที่ยวในจังหวัด(ต่อ-2)

ลำดับ ที่	ประเด็นการวิจัย	สัดส่วนทัศนคติและความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว							
		มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมพื้นที่ศึกษา	
		จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด	150	100.0	155	100.0	149	100.0	454	100.0
	อำนาจเจริญ								
	- ร้านอาหาร-คุณภาพ-ราคา			25	16.1			25	5.5
	- ความสะอาดของพื้นที่			21	13.5			21	4.6
	- การให้บริการข้อมูลท่องเที่ยว			4	2.6			4	0.9
	- ที่พัก-คุณภาพ-ราคา			5	3.2			5	1.1
	- การบริการของเจ้าหน้าที่			28	18.1			28	6.2
	- การปรับภูมิทัศน์			1	.6			1	0.2
	- ไม่ระบุ			71	45.8			71	15.6
	อุบลราชธานี								
	- ความปลอดภัย					7	4.7	7	1.5
	- ความสะอาดของพื้นที่					14	9.4	14	3.0
7	ภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวในจังหวัดนี้มีลักษณะโดดเด่นในประเด็น								
	- ชายแดน- ประตูสู่อินโดจีน	119	79.3	21	13.5	70	47	210	46.2
	- แหล่งชุมชนคนเอาผ้าไหมและงานหัตถกรรม	63	42	43	27.7	34	22.8	140	30.8
	- แหล่งเครื่องเงิน	34	22.7	7	4.5	12	8.1	53	11.7
	- แหล่งภาพเขียนก่อนประวัติศาสตร์	29	19.3	14	9	86	57.7	129	28.4
	- แหล่งเทวสถาน	6	4	34	21.9	20	13.4	60	13.2
	- การท่องเที่ยวทางเรือแม่น้ำโขง	97	64.7	35	22.6	63	42.3	195	43.0
	- แหล่งศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน	56	37.3	97	62.6	51	34.2	204	45.0

4.6 การวิเคราะห์ข้อมูลตามความพร้อมในการบริการการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ในการวิจัยนี้ได้ทบทวนและรวบรวมแผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับต่างๆ ทั้ง 3 จังหวัดเพื่อประกอบการพิจารณาความพร้อมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ซึ่งมีข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 4.6-1

แผนงานด้านการท่องเที่ยวในความรับผิดชอบของระดับเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร

สรุปบัญชีแผนงานและโครงการ		
เทศบาลเมืองมุกดาหาร		
1. โครงการปรับปรุงตลาดอินโดจีน	งบประมาณ 118,840,000 บาท	หน้าที่รับผิดชอบของกองช่างและเป็นแผนในสาขาพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2. โครงการปรับปรุงท่าเรือ บ้านไต่ทาง ขึ้น-ลง โป๊ะเทียบเรือพัฒนาอาคารด้านศุลกากรตรวจคนเข้าเมือง	งบประมาณ 18,000,000 บาท	หน้าที่รับผิดชอบของกองช่างและเป็นแผนในสาขาพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
3. โครงการจัดทำธงผากของที่ระลึกชุมชน	งบประมาณ 250,000 บาท แบ่งเป็นปีละ 50,000 บาท (พ.ศ.2545-2549)	หน้าที่รับผิดชอบของกองช่างและเป็นแผนในสาขาพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
4. โครงการประเพณีแข่งเรือออกพรรษา	งบประมาณ 5,000,000 บาท แบ่งเป็นปีละ 1,000,000 บาท รวม 5 ปี (พ.ศ.2545-2549)	
5.โครงการงานทำบุญตักบาตรขึ้นปีใหม่ - -	งบประมาณ 75,000 บาท แบ่งเป็นปีละ 15,000 บาท รวม 5 ปี (พ.ศ.2545-2549)	หน้าที่รับผิดชอบของกองการศึกษาและเป็นแผนในสาขาพัฒนาการด้านสังคม
6.โครงการจัดงานประเพณีสงกรานต์	งบประมาณ 500,000 บาท	หน้าที่รับผิดชอบของกองการศึกษาและเป็นแผนในสาขาพัฒนาการด้านสังคม
7.โครงการจัดงานวันเข้าพรรษา	งบประมาณ 400,000 บาท	เป็นหน้าที่รับผิดชอบของกองการศึกษาและเป็นแผนในสาขาพัฒนาการด้านสังคม

ตารางที่ 4.6-1 (ต่อ-1)

แผนงานด้านการท่องเที่ยวในความรับผิดชอบของระดับเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร

สรุปบัญชีแผนงานและโครงการ		
เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ		
1.โครงการปรับปรุงอุทยาน	งบประมาณ 50,000 บาท	หน้าที่รับผิดชอบของกองช่างและเป็นแผนในสาขาพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน
2. โครงการส่งเสริมการจัดตั้งร้านค้าชุมชน	งบประมาณ 500,000 บาท ปีละ 100,000 บาทรวม 5 ปี	แบ่งจ่าย หน้าที่รับผิดชอบของกองสวัสดิการสังคมเป็นแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
3. โครงการส่งเสริมผลิตสินค้าผลิตภัณฑ์ชุมชนตามภูมิปัญญาท้องถิ่น	งบประมาณ 180,000 บาท ปีละ 36,000 บาทรวม 5 ปี	แบ่งจ่าย หน้าที่รับผิดชอบของกองสวัสดิการสังคมเป็นแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
4. โครงการจัดทำแผนที่ประชาสัมพันธส่งเสริมการท่องเที่ยว	งบประมาณ 100,000 บาท ปีละ 20,000 บาทรวม 5 ปี	แบ่งจ่าย หน้าที่รับผิดชอบของกองวิชาการและแผนงานอยู่ในแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
5.โครงการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารส่งเสริมการท่องเที่ยว	งบประมาณ 500,000 บาท	หน้าที่รับผิดชอบของกองวิชาการและแผนงานอยู่ในแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
6.โครงการฝึกอบรมมีคฤหะศกท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว	งบประมาณ 40,000 บาท	หน้าที่รับผิดชอบของสำนักปลัดและกองวิชาการและแผนงานอยู่ในแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
7.โครงการนมัสการพระมงคลมิ่งเมือง	งบประมาณ 750,000 บาท ปีละ 150,000 บาทรวม 5 ปี	แบ่งจ่าย หน้าที่รับผิดชอบของกองการศึกษาและเป็นแผนในสาขาพัฒนาการด้านสังคม
8.โครงการจัดงานประเพณีลอยกระทง	งบประมาณ 750,000 บาท ปีละ 150,000 บาทรวม 5 ปี	แบ่งจ่าย หน้าที่รับผิดชอบของกองการศึกษาและเป็นแผนในสาขาพัฒนาการด้านสังคม
9.โครงการจัดงานประเพณีแห่เทียนพรรษา	งบประมาณ 800,000 บาท ปีละ 160,000 บาทรวม 5 ปี	แบ่งจ่าย หน้าที่รับผิดชอบของกองการศึกษาและเป็นแผนในสาขาพัฒนาการด้านสังคม
10.โครงการจัดงานประเพณีสงกรานต์	งบประมาณ 1,250,000 บาท ปีละ 250,000 บาทรวม 5 ปี	แบ่งจ่าย หน้าที่รับผิดชอบของกองการศึกษาและเป็นแผนในสาขาพัฒนาการด้านสังคม

ตารางที่ 4.6-1 (ต่อ-2)

แผนงานด้านการท่องเที่ยวในความรับผิดชอบของระดับเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร

สรุปบัญชีแผนงานและโครงการ		
เทศบาลนครอุบลราชธานี		
1.โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ทุ่งศรีเมือง	งบประมาณ 20,000,000 บาท	หน้าที่รับผิดชอบของสำนักการช่างอยู่ในแผนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
2. โครงการปรับปรุงเกาะหาดวัดใต้	งบประมาณ 6,195,309 บาท	หน้าที่รับผิดชอบของสำนักการช่างอยู่ในแผนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
3. โครงการปรับปรุงอ่างเก็บน้ำห้วยม่วง	งบประมาณ 11,000,000 บาท	หน้าที่รับผิดชอบของสำนักการช่างอยู่ในแผนการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
4.โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเทศบาลนครอุบลราชธานี	งบประมาณ 6,000,000 บาท	หน้าที่รับผิดชอบของสำนักปลัดเทศบาลในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
5.โครงการจัดประกวดหิน แคน ซอ	งบประมาณ 210,000 บาท รวม 5 ปี	หน้าที่รับผิดชอบของงานกิจกรรมเด็กและเยาวชนในแผนพัฒนาสังคม
6.โครงการจัดงานประเพณีสงกรานต์	งบประมาณ 1,000,000 บาท แบ่งจ่ายปีละ 200,000 บาทรวม 5 ปี	หน้าที่รับผิดชอบของงานกิจกรรมเด็กและเยาวชนในแผนพัฒนาสังคม
7.โครงการจัดงานวันเข้าพรรษา	งบประมาณ 5,000,000 บาท แบ่งเป็นปีละ 1,000,000 บาท รวม 5 ปี	หน้าที่รับผิดชอบของงานกิจกรรมเด็กและเยาวชนในแผนพัฒนาสังคม
8.โครงการจัดงานประเพณีออกพรรษาไหลเรือไฟและแข่งเรือยาว	งบประมาณ 6,000,000 บาท	หน้าที่รับผิดชอบของงานกิจกรรมเด็กและเยาวชนในแผนพัฒนาสังคม
9.โครงการทำบุญระหว่างเข้าพรรษา	งบประมาณ 250,000 บาท แบ่งปีละ 50,000 บาทรวม 5 ปี	หน้าที่รับผิดชอบของงานกิจกรรมเด็กและเยาวชนในแผนพัฒนาสังคม
10.โครงการสนับสนุนพิธีบวงสรวงท้าวคำผง	งบประมาณ 125,000 บาท แบ่งจ่ายปีละ 25,000 บาทรวม 5 ปี	หน้าที่รับผิดชอบของงานกิจกรรมเด็กและเยาวชนในแผนพัฒนาสังคม
11.โครงการก่อสร้างสถานที่ตั้งต้นเทียน	งบประมาณ 5,000,000 บาท ปี 2546	หน้าที่รับผิดชอบของงานกิจกรรมเด็กและเยาวชนในแผนพัฒนาสังคม
12.โครงการปรับปรุงศาลเจ้าพ่อหลักเมือง	งบประมาณ 1,000,000 บาท ปี 2546	
13.โครงการสืบสานศิลปวัฒนธรรม คนตรีพื้นเมือง	งบประมาณ 1,000,000 บาท ปี 2545	หน้าที่รับผิดชอบของโรงเรียนเทศบาล 2 อยู่ในแผนพัฒนาทางสังคม
14.โครงการสืบสานประเพณียึดสืบสองคลองสิบสี่	งบประมาณ 25,000 บาท แบ่งจ่ายปีละ 5,000 บาทรวม 5 ปี	หน้าที่รับผิดชอบของโรงเรียนเทศบาล 2 อยู่ในแผนพัฒนาทางสังคม

ตารางที่ 4.6-2

แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

สรุปบัญชีแผนงานและโครงการ		
องค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร		
1.โครงการส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น	งบประมาณ 3,000,000 บาท (ต.ค.46-ก.ย. 47)	หน้าที่รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ และกองวิชาการและแผนงานซึ่งเป็นแผนในสาขาพัฒนาการสังคม
2.โครงการจัดหาตู้โชว์โบราณวัตถุ (หอแก้วฯ)	งบประมาณรวม 6,000 บาท (ต.ค.46-ก.ย. 47)	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขาพัฒนาการเมืองและการบริหาร
3.โครงการจ้างฉายาปรับปรุงชั้นแสดงโบราณวัตถุ	งบประมาณ 250,000 บาท (ต.ค.46-ก.ย. 47)	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขาพัฒนาการเมืองและการบริหาร
4.โครงการทำสีประดับไฟหอแก้วและภูมิทัศน์โดยรอบ	งบประมาณ 2,500,000 บาท	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขาพัฒนาการเมืองและการบริหาร
5.โครงการก่อสร้างปรับปรุงสวนสาธารณะ	งบประมาณ 5,000,000 บาท (ต.ค.46-ก.ย. 47)	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯซึ่งเป็นแผนในสาขาพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ (ม.3ค.บ้านเป้า.หนองสูง)
6.โครงการก่อสร้างแหล่งท่องเที่ยวสระกกไฮ	งบประมาณ 2,000,000 บาท (ต.ค.46-ก.ย. 47)	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขาพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
7.โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์แหล่งท่องเที่ยวถ้ำหินขอ	งบประมาณ 500,000 บาท (ม.2 ต.ดงหมู อ.ห้วยใหญ่)	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขาพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
8.โครงการก่อสร้างถนน คอนกรีตเสริมเหล็กทางเข้าหาดหินเงินไชย	งบประมาณ 2,800,000 บาท	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขาพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
9.โครงการก่อสร้างศาลาที่พักแหล่งท่องเที่ยวภูสระดอกบัว (อ.คอนสาร)	งบประมาณ 300,000 บาท	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขาพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
10.โครงการก่อสร้างถนนลาดยางทางเข้าน้ำตกด่านแดงและการปรับปรุงภูมิทัศน์รอบแหล่งท่องเที่ยว (ม.10 ต.กกชุม อ.ดงหลวง)	งบประมาณ 3,000,000 บาท	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขาพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
11.โครงการก่อสร้างศาลาที่พักน้ำตกตาดโตนและปรับปรุงภูมิทัศน์รอบบริเวณ (ม.8 ต.บ้านค้อ อ.คำชะอี)	งบประมาณ 500,000 บาท	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขาพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
12.โครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กทางเข้าน้ำตกคำชะอี	งบประมาณ 3,500,000 บาท (ม.2 ต.ดงหมู อ.ห้วยใหญ่)	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขาพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
13.โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์รอบบริเวณสวนสมเด็จพระย่า (ฐานารพัฒนา อ.คอนสาร)	งบประมาณ 6,000,000 บาท	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขาพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
14.โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์สถานที่ท่องเที่ยวภูเต่า (ต.มุกดาหาร, โพนทราย,ต.บางทรายใหญ่ อ.เมือง)	งบประมาณ 4,000,000 บาท	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขาพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ

ตารางที่ 4.6-2 (ต่อ-1)

แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

สรุปบัญชีแผนงานและโครงการ		
15.โครงการก่อสร้างถนนลาดยางเชื่อมระหว่าง ต.บ้านแก้ง เข้าแหล่งท่องเที่ยวภูผาเทิบ (อ.คอนสาร)	งบประมาณ 14,500,000 บาท	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขา พัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
16.โครงการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยววัด พุทธบาทภูมโนรมย์ (อ.เมือง)	งบประมาณ 45,000,000 บาท	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขา พัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
17.โครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก เรียบแนวเชื่อมกันตลิ่งริมแม่น้ำโขง (ต.ห้วย ใหญ่ อ.ห้วยใหญ่)	งบประมาณ 1,352,000 บาท	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขา พัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
18.โครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก เข้าแหล่งท่องเที่ยวอ่างเก็บน้ำบ้านนาปรุง (ม.7 ต.คำชะอี อ.คำชะอี)	งบประมาณ 1,400,000 บาท	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขา พัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
19.โครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็ก เรียบแนว	งบประมาณ 1,400,000 บาท	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขา พัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
20.โครงการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวและ โบราณสถาน สถานที่สำคัญของจังหวัด	งบประมาณ 5,000,000 บาท	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขา พัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
21.โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์น้ำตกตาดโตน (ม.2 ต.โนนยาง อ.หนองสูง)	งบประมาณ 300,000 บาท	รับผิดชอบของสำนักปลัดฯ ซึ่งเป็นแผนในสาขา พัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ		
1.โครงการสำรวจจัดหาแหล่งท่องเที่ยว	ประมาณ 1,000,000 บาท แบ่งจ่ายปีละ 200,000 บาทรวม 5 ปี	หน้าที่รับผิดชอบของส่วนอำนวยการอยู่ใน แผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
2. โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว	งบประมาณ 3,000,000 บาทปี 2545	หน้าที่รับผิดชอบของส่วนอำนวยการอยู่ใน แผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
3.โครงการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	งบประมาณ 30,000,000 บาท แบ่งเป็น 3 ปี ปีละ 10,000,000 บาทปี 2545,2547,2549	หน้าที่รับผิดชอบของส่วนอำนวยการอยู่ใน แผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
4.โครงการส่งเสริมกิจกรรมวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่น	งบประมาณ 1,000,000 บาท แบ่งจ่าย ปีละ 200,000 บาทรวม 5 ปี	หน้าที่รับผิดชอบของส่วนอำนวยการอยู่ใน แผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
5.โครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	งบประมาณ 2,500,000 บาท แบ่งจ่ายปี ละ 500,000 บาทรวม 5 ปี	หน้าที่รับผิดชอบของส่วนอำนวยการอยู่ใน แผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ

ตารางที่ 4.6-2 (ต่อ-2)

แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

สรุปบัญชีแผนงานและโครงการ		
6.โครงการประชาสัมพันธ์	งบประมาณ 500,000 บาท แบ่งจ่ายปีละ 100,000 บาทรวม 5 ปี	หน้าที่รับผิดชอบของส่วนอำนวยการอยู่ในแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
7.โครงการพัฒนาเส้นทางคมนาคมเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว	งบประมาณ 750,000,000 บาท แบ่งจ่ายปีละ 150,000,000 บาทรวม 5 ปี	หน้าที่รับผิดชอบของส่วนอำนวยการอยู่ในแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
8.โครงการสถานที่จำหน่ายของที่ระลึก	งบประมาณ 15,000,000 บาท แบ่งจ่ายปีละ 5,000,000 บาทรวม 3 ปี 2545,2547,2549	หน้าที่รับผิดชอบของส่วนอำนวยการอยู่ในแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
9.โครงการก่อสร้างประตูเมืองจังหวัดอำนาจเจริญ	งบประมาณ 4,000,000 บาท แบ่งจ่ายปีละ 1,000,000 บาทรวม 4 ปี 2546 - 2547	หน้าที่รับผิดชอบของส่วนอำนวยการอยู่ในแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
10.โครงการก่อสร้างโรงแรมและสถานที่พัก	งบประมาณ 320,000,000 บาท แบ่งจ่าย 2 ปี ปี 2546 งบประมาณ 300,000,000 บาท ปี 2548 งบประมาณ 20,000,000 บาท	หน้าที่รับผิดชอบของส่วนอำนวยการอยู่ในแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
11.โครงการตั้งพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุแห่งชาติ	ประมาณ 15,000,000 บาท ปี 2546	หน้าที่รับผิดชอบของกิจการสภาฯ แผนพัฒนาสาขาการพัฒนาสังคม
12.โครงการประกวดขบวนแห่งานมหาสงกรานต์ปีใหม่ของไทย	งบประมาณ 200,000 บาทปี 2547	หน้าที่รับผิดชอบของกองวิชาการและแผนงานอยู่ในแผนสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
13.โครงการประเพณีสงกรานต์	งบประมาณ 80,000 บาท ปี 2547	หน้าที่รับผิดชอบของกองวิชาการและแผนงานอยู่ในแผนสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
14.โครงการสร้างแหล่งปลาประจำจังหวัด	งบประมาณ 80,000 บาท ปี 2547	หน้าที่รับผิดชอบของกองวิชาการและแผนงานอยู่ในแผนสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
15.โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์วัดถ้ำแสงเพชร	งบประมาณ 3,400,000 บาท ปี 2547	หน้าที่รับผิดชอบของกองวิชาการและแผนงานอยู่ในแผนสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
16.โครงการเสริมสร้างระบบสาธารณูปโภคเพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	งบประมาณ 1,700,000 บาท	หน้าที่รับผิดชอบของกองวิชาการและแผนงานอยู่ในแผนสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ

ตารางที่ 4.6-2 (ต่อ-3)

แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

สรุปบัญชีแผนงานและโครงการ		
องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุตรดิตถ์		
17.โครงการปรับปรุงศาลาประชาคมให้เป็นศูนย์แสดงและจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง	งบประมาณ 1,000,000 บาท (ปี 2545)	หน้าที่รับผิดชอบของส่วนสำนักงานช่างในแผนพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน
18. โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว	งบประมาณ 1,500,000 บาท	หน้าที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
19.โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์พัฒนาการท่องเที่ยวหาดวังยาง	งบประมาณ 24,200,000 บาท (ปี 2545)	หน้าที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
20.โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแก่งไก่อ๊ะ	งบประมาณ 15,000,000 บาท (ปี 2545)	หน้าที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
21.โครงการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น	งบประมาณ 1,000,000 บาท แบ่งจ่ายปีละ 200,000 บาทรวม 5 ปี	หน้าที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
22.โครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น	งบประมาณ 500,000 บาท แบ่งจ่ายปีละ 100,000 บาทรวม 5 ปี	หน้าที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
23.โครงการฟื้นฟูศิลปกรรมและโบราณสถาน	งบประมาณ 10,000,000 บาท แบ่งจ่ายปีละ 2,000,000 บาทรวม 5 ปี	หน้าที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในแผนในสาขาการพัฒนาเศรษฐกิจ
24.โครงการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น	งบประมาณ 500,000 บาท	หน้าที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในแผนในสาขาพัฒนาสังคม

4.6.3 ระดับการปกครอง องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล

ตารางที่ 4.6-3 แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล

หน่วยงาน	จุดเด่นพื้นที่	ปัญหาในพื้นที่	โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยว
อบต. โนนยาง มุกดาหาร	1. เป็นตำบลแรกเข้าสู่ประตูอินโดจีน 2. ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวภูไทมี ขนบธรรมเนียมที่หลากหลายเช่นพิธี เฮฮา, พิธีเลี้ยงปู่-ตา, งานบุญสะเทวด ซึ่ง เป็นงานประเพณีที่น่าสนใจ ควร ส่งเสริมและอนุรักษ์ให้เป็นเอกลักษณ์ ของท้องถิ่นสืบไป 3. มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติได้แก่ น้ำตกคาดโดน มีการพัฒนาปรับปรุงให้ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สมบูรณ์เพื่อเป็น สถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน	-ขาดความรู้ทักษะและเทคโนโลยีใน การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพ -การอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นยังไม่ทั่วถึง -ขาดงบประมาณพัฒนาและการ ประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว	1. โครงการศูนย์สาธิตการตัดถาด งบประมาณ 100,000 บาท 2. โครงการส่งเสริมชมรมประเพณีโนนภูบ้าน งบประมาณ 30,000 บาท 3. โครงการจัดอบรมฟื้นฟูวัฒนธรรมภูมิปัญญาชาวบ้าน งบประมาณ 30,000 บาท 4. โครงการสนับสนุนงานสืบสานวัฒนธรรม งบประมาณ 15,000 บาท 5. โครงการงานบุญสะเทวดและบุญประเพณีต่างๆ งบประมาณ 30,000 บาท 6. โครงการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว น้ำตกคาดโดน งบประมาณ 100,000 บาท
อบต.หนองสูงใต้			มีแผนการด้านการรักษาสีแกวเดียมและการจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมซึ่งมีการ สนับสนุนการท่องเที่ยว อาทิ เช่น 1. โครงการปรับปรุงพื้นที่สาธารณะหนองแขง งบประมาณ 3,000,000 บาท ผู้รับผิดชอบ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2. โครงการอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรม งบประมาณ 3,000,000 บาท ผู้รับผิดชอบ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.6-3 แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)/ เทศบาลตำบล (ตอ-1)

หน่วยงาน	จุดเด่นพื้นที่	ปัญหาในพื้นที่	โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยว
อบต.นาสะเม้ง			<ol style="list-style-type: none"> 1.โครงการส่งเสริมประเพณีประจำปีการแข่งขันเรือผู้งบประมาณ 30,000 บาท 2.โครงการส่งเสริมกลุ่มสตรีการตลาด งบประมาณ 100,000 บาท
อบต.หัวน้ำใหญ่	<ol style="list-style-type: none"> 1.พื้นที่บางส่วนติดแม่น้ำโขง 2.ทางผ่านไปยังหัวคันทรมม 3.มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ คือ แก่งกะถา 	<ul style="list-style-type: none"> -ไม่มีความรู้ด้านประกอบอาชีพ -การประกอบธุรกิจขนาดเล็กยังมีน้อย -ขาดการรวมกลุ่มอาชีพ -ขาดทุนสนับสนุนงานประเพณี -ไม่มีการสนับสนุนภูมิปัญญาชาวบ้าน 	<ol style="list-style-type: none"> 1.โครงการจัดงานประเพณีเข้าพรรษา งบประมาณ 16,000 บาท 2.โครงการจัดงานประเพณีสงกรานต์ งบประมาณ 5,000,000 บาท 3.โครงการสืบตามประเพณีวัฒนธรรมพื้นบ้าน งบประมาณ 10,000 บาท 4.โครงการแข่งเรือหางยาวประเพณี งบประมาณ 10,000 บาท 5.โครงการงานผ้าไทยจังหวัดมุกดาหาร งบประมาณ 5,000 บาท
อบต.มุกดาหาร		<ul style="list-style-type: none"> -ขาดความรู้เรื่องการรวมกลุ่ม -ทำให้ถูกเอาเปรียบ -งบประมาณที่ใช้จัดสรรมีน้อย 	<ol style="list-style-type: none"> 1.โครงการอนุรักษ์ป่าไม้และสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนภาคีเป็นแหล่งท่องเที่ยว งบประมาณ 1,000,000 บาท
อบต.นิคมคำสร้อย		<ul style="list-style-type: none"> -ขาดความรู้และความเข้าใจในการประกอบอาชีพที่ยั่งยืน -ขาดการพัฒนาแหล่งธรรมชาติให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว 	<ol style="list-style-type: none"> 1.โครงการส่งเสริมสนับสนุนพื้นที่ศูนย์กสิศัลพัฒนาธรรมประเพณีท้องถิ่น งบประมาณ 50,000 บาท 2.โครงการส่งเสริมสนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่น งบประมาณ 10,000 บาท

ตารางที่ 4.6-3 แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)// เทศบาลตำบล (ตอ-2)

หน่วยงาน	จุดเด่นพื้นที่	ปัญหาในพื้นที่	โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยว
			<p>3.โครงการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติลำน้ำจันทน์(บ้านค่านบม)ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว งบประมาณ 1,000,000 บาท</p> <p>4.โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์รอบอ่างเก็บน้ำห้วยขี้เหล็กให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว งบประมาณ 1,000,000 บาท</p>
อบต.บ้านบาก	1. เป็นที่ราบสูงสถิลภูมิศาสตร์ที่สวยงาม		<p>1.โครงการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมอาชีพ งบประมาณ 200,000 บาท แบ่งจ่ายปี 2545-2549</p> <p>2.โครงการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น งบประมาณ 7,000 บาท</p> <p>3.โครงการส่งเสริมอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว งบประมาณ 100,000 บาท</p> <p>4.โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวห้วยหมูโตน งบประมาณ 100,000 บาท</p>
อบต. ไร่คัช	1. มีเกษตรกรรมที่เป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของอำเภอ เช่น ยางพารา		1.โครงการพัฒนากลุ่มอาชีพ งบประมาณ 90,000 บาท
อบต.คอนตาล	1. มีแม่น้ำโขงเป็นแหล่งน้ำสายหลัก 2. มีอุทยานสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช (อุทยานวัฒนธรรม) ที่ควรเป็นแหล่งท่องเที่ยว 3. มีหาดหินเงิน ไร่คัชพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว	<p>- รายได้จากความรู้ในการพัฒนากลุ่มอาชีพ</p> <p>- สินค้าพื้นเมือง ไม่เป็นเอกลักษณ์ และไม่ได้มาตรฐาน</p> <p>- สภาพแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งไม่ดึงดูด</p>	<p>1.โครงการปรับปรุงปลูกต้นไม้ 2 ถนนเพื่อให้ร่มเงาจนถึงแหล่งท่องเที่ยวที่อุทยานสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช (อุทยานวัฒนธรรม) และหาดหินเงิน ไร่คัช งบประมาณ 50,000 บาท แบ่งจ่าย 5 ปี(2545-2549) และหาดหินเงิน ไร่คัช งบประมาณ 45,000 บาท แบ่งจ่าย 5 ปี</p> <p>2.โครงการสนับสนุนการจัดหาน้ำดื่มสะอาดและผลิตภัณฑ์ชุมชน งบประมาณ 25,000 บาท</p> <p>3.โครงการสนับสนุนจัดตั้งศูนย์จำหน่ายสินค้าของชุมชน งบประมาณ 350,000 บาท</p> <p>4.โครงการจัดงานประเพณีสงกรานต์ งบประมาณ 25,000 บาท</p> <p>5.โครงการสนับสนุนงานประเพณีบุญบั้งไฟ งบประมาณ 10,000 บาท</p> <p>6.โครงการสนับสนุนงานประเพณีลอยกระทง งบประมาณ 25,000 บาท</p> <p>7.โครงการปรับปรุงทัศนียภาพและภูมิทัศน์หาดหินวัดเงินไร่คัช</p> <p>8.โครงการปรับปรุงอุทยานสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช งบประมาณ 300,000 บาท</p> <p>9.โครงการอุดหนุนกิจการอุทยานสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช งบประมาณ 30,000 บาท</p>

ตารางที่ 4.6-3 แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อปต.) / เทศบาลตำบล (ตอ-3)

หน่วยงาน	เทศบาลตำบล ชานุมาน	จุดเด่นพื้นที่	ปัญหาในพื้นที่	โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยว
อำนาจเจริญ	1. เป็นพื้นที่ราบริมแม่น้ำโขง	- ชิงสนับสนุนแหล่งจัดจำหน่าย แสดงสินค้าและการจัดงาน ประเพณีท้องถิ่น	1. โครงการจัดงานประเพณีท้องถิ่นและวันสำคัญต่างๆ งบประมาณ 500,000 บาท(ค.ค. 2546 – ก.ค.2547) 2. โครงการก่อสร้างเขื่อนริมแม่น้ำโขง งบประมาณ 43,750,000 บาท แบ่งจ่ายปีละ 8,750,000 บาทรวม 5 ปี 3. โครงการส่งเสริมงานประเพณีท้องถิ่นเป็นงานเจ็ดทุ่งจังหวัดและส่งเสริมการท่องเที่ยว งบประมาณ 2,000,000 บาท แบ่งจ่ายปีละ 400,000 บาทรวม 5 ปี 4. โครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กสายเชื่อมต่อกันเข้าแหล่งท่องเที่ยว แห่งต่างหลัง งบประมาณ 2,500,000 บาท ปี 2545	
	อบต.ไร่สีสุก	1. มีพื้นที่ติดต่อกับเขตอุทยานแห่งชาติ ภูกระดากบัว 2. แหล่งน้ำธรรมชาติที่เอื้อต่อการ พัฒนา	- ขาดการสนับสนุนประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น - ขาดการส่งเสริมสนับสนุนการ ประกอบอาชีพ	1. โครงการสนับสนุนรักษาประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น งบประมาณ 100,000 บาท
	อบต. สร้างถ่อน้อย			1. โครงการศูนย์วัฒนธรรมประจำตำบลเพื่อเป็นศูนย์รวมในการแสดงศิลปวัฒนธรรมเก่าแก่ งบประมาณ 200,000 บาท 2. โครงการปลูกป่าชุมชนในแหล่งที่ถูกทำลายและอยู่ในภาวะที่วิกฤตมาก 3. โครงการจัดตั้งร้านค้าชุมชน งบประมาณ 400,000 บาท 3 หมู่บ้าน 4. โครงการบูรณปฏิสังขรณ์สถานที่สำคัญที่มีคุณค่าทางจิตใจ เช่นการปรับปรุงทัศนียภาพตอน น้ำตา งบประมาณ 600,000 บาท 5. โครงการฝึกอบรมผู้นำชุมชนของหมู่บ้านให้มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล งบประมาณ 90,000 บาท

ตารางที่ 4.6-3 แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล (ตอ-4)

หน่วยงาน	จุดเด่นพื้นที่	ปัญหาในพื้นที่	โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยว
อบต.พนา		<ul style="list-style-type: none"> - ขาดการสนับสนุนประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น - การเดินทางสัญจรไปมามีสะดวก ไม่ปลอดภัย ต่อชีวิตและทรัพย์สิน - ขาดการสนับสนุนประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น - ขาดการส่งเสริมสนับสนุนการประกอบอาชีพ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการส่งเสริมสนับสนุนผลิตภัณฑ์หนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลให้ชุมชนหมู่บ้านงบประมาณ 30,000 บาท (ต.ค.46-ก.ช.2547) 2. โครงการสนับสนุนรักษาประเพณี บูรณะศาสนสถานเพื่อการท่องเที่ยว งบประมาณ 500,000 บาท (ต.ค.46-ก.ช.2547) 3. โครงการปรับปรุงอุทยานทำมาหากันให้พร้อมบริการท่องเที่ยว งบประมาณ 4,000,000 บาท (ต.ค.46-ก.ช.2547) 4. โครงการจัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน งบประมาณ 50,000 บาท (ต.ค.46-ก.ช.2547) 5. โครงการจัดตั้งศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาชาวบ้าน
อบต.คำพระ	<ol style="list-style-type: none"> 1. พื้นที่ทางกายภาพเป็นที่ราบลุ่มเนินชนาด่อมและมีลำห้วยไหลผ่าน 	<ul style="list-style-type: none"> - ขาดการอนุรักษ์ ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการสร้างศูนย์ศิลปวัฒนธรรมและร้านค้าชุมชนประจำตำบล งบประมาณ 500,000 บาท 2. โครงการกิจกรรมท่องเที่ยวตำบล งบประมาณ 200,000 บาท 3. โครงการสนับสนุนประเพณีบุญบั้งไฟของตำบลและวัฒนธรรมของชุมชน งบประมาณ 200,000 บาท
เทศบาลตำบลหัวตะพาน	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีพื้นที่อ่างเก็บน้ำลำห้วยสามขาซึ่งมีนกกเป็ดค้ำและสัตว์น้ำมากมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องมีการสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีไว้เป็นเอกลักษณ์ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการจัดกิจกรรมอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีลอยกระทง งบประมาณ 900,000 บาท 2. โครงการสร้างศูนย์จำหน่ายหัตถกรรมพื้นบ้าน งบประมาณ 15,000,000 บาท (ต.ค.46-ก.ช.2547) รวม 5 แห่ง 3. โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์หนองสามขา งบประมาณ 5,000,000 บาท (ต.ค.46-ก.ช.2547)

ตารางที่ 4.6-3 แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล (ตล-5)

หน่วยงาน	จุดเด่นพื้นที่	ปัญหาในพื้นที่	โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยว
เทศบาลตำบลหัวตะพาน			4. โครงการจัดกิจกรรมอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีลอยกระทงงบประมาณ 2,000,000 บาท แบ่งปีละ 400,000บาท รวม 5 ปี 5. โครงการจัดกิจกรรมอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีสงกรานต์งบประมาณ 2,000,000 บาท แบ่งปีละ 400,000บาท รวม 5 ปี 6. โครงการจัดกิจกรรมอนุรักษ์และส่งเสริมประเพณีแห่เทียนพรรษางบประมาณ 1,000,000 บาท แบ่งปีละ 200,000บาท รวม 5 ปี 7. โครงการสนับสนุนประเพณีบุญบั้งไฟงบประมาณ 300,000 บาท (ต.ค.46-ก.บ.2547) 8. โครงการจัดกิจกรรมอนุรักษ์และส่งเสริมวันสำคัญทางศาสนาต่างๆงบประมาณ 200,000บาท (ต.ค.46-ก.บ.2547)
เทศบาลตำบลหมาก	1. มีวนอุทยานคอนเอนเจ้าปู่ซึ่งเป็นบึงอยู่พรหมที่อุดมสมบูรณ์	-สถานที่ท่องเที่ยวขาดการส่งเสริมปรับปรุงให้สวยงามแต่ยังมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ตีเพียงพอ	1. โครงการก่อสร้างปรับปรุงทัศนียภาพบริเวณรอบสระน้ำ หน่ววัดพระหลวงทางพนมมิตร เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว งบประมาณ 6,000,000 บาท 2. โครงการก่อสร้างคันดินคอนกรีตเสริมเหล็กภายในวนอุทยานคงถึงคอนเจ้าปู่งบประมาณ 88,480บาท 3. โครงการก่อสร้างปรับปรุงศาลภายในวนอุทยานคอนเอนเจ้าปู่งบประมาณ 100,000 บาท 4. โครงการก่อสร้างคันดินคอนกรีตเสริมเหล็กพร้อมจัดตกแต่งสวนไม้ประดับไม้เลื้อย ไม้ไผ่รอบสระน้ำหน้าวัดพระหลวงพนมมิตรงบประมาณ 250,600 บาท

ตารางที่ 4.6-3 แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)// เทศบาลตำบล (ตอ-6)

หน่วยงาน	จุดเด่นพื้นที่	ปัญหาในพื้นที่	โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยว
			<p>5.โครงการก่อสร้างศาลาพักผ่อนริมน้ำหน้าวัดพระหลวงเทพนิมิตร งบประมาณ 350,000 บาท</p> <p>6.โครงการก่อสร้างทางเท้าภายในสวนอุทยานจนถึงคอนกรีต งบประมาณ 3,318,000 บาท</p> <p>7.โครงการก่อสร้างทางเท้ารอบอาคารในสวนอุทยานจนถึงคอนกรีต งบประมาณ 217,031 บาท</p> <p>8.โครงการก่อสร้างระบบประปาภายในสวนอุทยานจนถึงคอนกรีต งบประมาณ 496,000 บาท</p> <p>9.โครงการสร้างน้ำตกจำลองเพื่อการท่องเที่ยว งบประมาณ 150,000 บาท</p> <p>10.โครงการสร้างน้ำตกจำลองในสวนอุทยานจนถึงคอนกรีต งบประมาณ 250,000 บาท</p> <p>11. โครงการสร้างตู้ประดูในสวนอุทยานจนถึงคอนกรีต งบประมาณ 950,000 บาท</p> <p>12.โครงการสร้างรั้วในสวนอุทยานจนถึงคอนกรีต งบประมาณ 888,000 บาท</p> <p>13.โครงการสร้างห้องน้ำสาธารณะในสวนอุทยานจนถึงคอนกรีต งบประมาณ 150,000 บาท</p> <p>14.โครงการก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กบริเวณวัดพระหลวงเทพนิมิตร งบประมาณ 514,500 บาท</p> <p>15.โครงการก่อสร้างรั้วกันตกริเวณวัดพระหลวงเทพนิมิตร งบประมาณ 479,400 บาท</p> <p>16.โครงการก่อสร้างคันหินบริเวณวัดพระหลวงเทพนิมิตร งบประมาณ 243,080 บาท</p> <p>17.โครงการก่อสร้างทางเท้าบริเวณวัดพระหลวงเทพนิมิตร งบประมาณ 243,346 บาท</p>

ตารางที่ 4.6-3 แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล (ตล-7)

หน่วยงาน	จุดเด่นพื้นที่	ปัญหาในพื้นที่	โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยว
			18. โครงการก่อสร้างศาลากลางน้ำบริเวณวัดพระหลวงเทพนิมิตร งบประมาณ 800,000 บาท 19. โครงการจัดซื้อรถรางชมเมืองเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว งบประมาณ 500,000 บาท 20. โครงการปรับปรุงโบราณสถานและแหล่งท่องเที่ยววนเขตเทศบาล งบประมาณ 300,000 บาท 21. โครงการก่อสร้างซ่อมแซมภูมิทัศน์สวนอุทยานคงสิงคองปู้เจ้า งบประมาณ 19,000,000 บาท
เทศบาลตำบล เตนาคิม	1. มีการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ อาชีพเสริม	- การบุกเบิกพื้นที่ที่สามารถจัดเป็น แหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ หน่วยงานและราษฎร	1. โครงการจัดงานประเพณีวันสงกรานต์ งบประมาณ 30,000 บาท 2. โครงการจัดงานประเพณีบุญบั้งไฟ งบประมาณ 50,000 บาท 3. โครงการจัดงานวันเข้าพรรษา งบประมาณ 10,000 บาท 4. โครงการจัดงานวันออกพรรษา งบประมาณ 10,000 บาท 5. โครงการจัดงานประเพณีถือศีลกินผัก งบประมาณ 50,000 บาท
อบต.นาโพธิ์ กลาง	1. มีแหล่งท่องเที่ยวมากมายรวม ไปถึงพื้นที่ป่าที่อุดมสมบูรณ์ควร ส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศระดับประเทศได้ใน อนาคต	- การสนับสนุนประเพณีวัฒนธรรม - ขาดงบประมาณพัฒนาและการ ประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยว	1. โครงการก่อสร้างร้านค้าชุมชนตลาดนาโพธิ์กลาง งบประมาณ 2,500,000 บาท (ปี 2545-2549) 2. โครงการต่อเติมอาคารอเนกประสงค์การท่องเที่ยวปี ค.ศ. งบประมาณสร้างลานจอดรถ งบประมาณ 1,000,000 บาท (ปี 2545-2549) 3. โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวป่าดงนาขาม งบประมาณ 25,000 บาทรวม 5 ปี 4. โครงการจัดงานประเพณีประจำปี งบประมาณ 500,000 บาทรวม 5 ปี

ตารางที่ 4.6-3 แผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต./ เทศบาลตำบล (ตอ-8)

หน่วยงาน	จุดเด่นพื้นที่	ปัญหาในพื้นที่	โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยว
			5.โครงการอบรมผู้นำทางการท่องเที่ยวป่าดงนาทาม งบประมาณ 50,000 บาทรวม 5 ปี 6.โครงการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว งบประมาณ 250,000 บาทรวม 5 ปี
อบต. โนนโพนน	1.เป็นที่ราบมีหนองน้ำกระจายทั่วไป	- การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ไปไม่ถึงทั่วถึง - ระบบโครงสร้างพื้นฐานด้อยมาตรฐาน	1.โครงการปรับปรุงทัศนียภาพทั่วทุกจุด งบประมาณ 2,000,000 บาท 2.โครงการส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น งบประมาณ 120,000,000 บาท
อบต.ช่องเม็ก	1.เป็นพื้นที่ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีภูเขาและป่าไม้	- การคมนาคมไม่สะดวก	1.โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว งบประมาณ 500,000 บาท รวม 5 ปี 2.โครงการจัดงานประจำปีประเพณีสงกรานต์ งบประมาณ 250,000 บาทรวม 5 ปี 3.โครงการจัดงานวันลอยกระทง งบประมาณ 250,000 บาทรวม 5 ปี 4.โครงการจัดงานบุญวันออกพรรษา งบประมาณ 250,000 บาทรวม 5 ปี
อบต.ปะอาว	1.เป็นแหล่งผลิตสินค้าหัตถกรรมเช่น ผ้าไหม,เครื่องทองเหลืองที่มีคุณภาพ	- งบประมาณไม่เพียงพอต่อการปรับปรุงเส้นทางไปสู่แหล่งท่องเที่ยว	1.โครงการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและสถานที่สำคัญในตำบล งบประมาณ 25,000 บาทรวม 5 ปี
อบต.เจ้ทวน	1.แหล่ง ศิลปกรรมโบราณคดี และประวัติศาสตร์		1.โครงการจัดงานประเพณีแข่งเรือยาว งบประมาณ 100,000 บาทรวม 5 ปี 2.โครงการสนับสนุนการจัดงานประเพณีบุญบั้งไฟ งบประมาณ 100,000 บาทรวม 5 ปี 3.โครงการอนุรักษ์โบราณสถานวัดธาตุสวนศาลา งบประมาณ 20,000 บาทรวม 5 ปี (ปี 2545) 4.โครงการทำบุญกฐินบุญกฐินท้องถิ่น งบประมาณ 25,000 บาทรวม 5 ปี 5.โครงการสนับสนุนการจัดงานประเพณีเก้ที่อินทพรยา งบประมาณ 25,000 บาทรวม 5 ปี 6.โครงการสนับสนุนการจัดงานประเพณีต่างๆ งบประมาณ 150,000 บาทรวม 5 ปี

ตารางที่ 4.6-3 แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล (ตอ-9)

หน่วยงาน	จุดเด่นพื้นที่	ปัญหาในพื้นที่	โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยว
อบต.หัวไผ่	1. เป็นพื้นที่ติดริมแม่น้ำโจงมีอุทยานแห่งชาติห้วยน้ำเค็ม	<ul style="list-style-type: none"> - ราษฎรอยู่ในเขตอุทยานแห่งชาติ - ผลงานผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมืองขาดความปราณีตและหักกะมีมือ - ขาดงบประมาณในการพัฒนาและปรับปรุงระบบการท่องเที่ยว 	โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยว <ol style="list-style-type: none"> 1. โครงการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ งบประมาณ 10,000 บาท (ต.ค.46-ก.ช.2547) 2. โครงการอบรมผู้นำชุมชนเพื่อการท่องเที่ยว งบประมาณ 300,000 บาท 3. โครงการจัดตั้งหมู่บ้านท่องเที่ยว งบประมาณ 10,000 บาท (ต.ค.46-ก.ช.2547) 4. โครงการปรับปรุงระบบภูมิทัศน์ริมฝั่งโขง งบประมาณ 10,800,000 บาท(ต.ค.46-ก.ช.2547) ใช้งบประมาณสนับสนุนจาก การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 5. โครงการป้ายชี้บอกทางแหล่งท่องเที่ยว งบประมาณ 20,000 บาท (ต.ค.46-ก.ช.2547) 6. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหาคาควิตรา งบประมาณ 50,000 บาท (ต.ค.46-ก.ช.2547) 7. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบผสมผสานวัฒนธรรม งบประมาณ 10,000 บาท (ต.ค.46-ก.ช.2547) 8. โครงการจัดงานประเพณีวันสงกรานต์ งบประมาณ 18,000 บาท (ต.ค.46-ก.ช.2547) 9. โครงการจัดงานประเพณีลอยกระทง งบประมาณ 18,000 บาท (ต.ค.46-ก.ช.2547) 10. โครงการจัดงานประเพณีบุญบั้งไฟ งบประมาณ 18,000 บาท (ต.ค.46-ก.ช.2547) 11. โครงการสืบสวนวิถีศิลปของท้องถิ่น งบประมาณ 18,000 บาท(ต.ค.46-ก.ช.2547) 12. โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม งบประมาณ 10,000 บาท(ต.ค.46-ก.ช.2547)

ตารางที่ 4.6-3 แผนงานและโครงการดำเนินการที่อยู่ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต./ เทศบาลตำบล (ตล-10)

หน่วยงาน	จุดเด่นพื้นที่	ปัญหาในพื้นที่	โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยว
อบต. ใจงาม	1. เป็นพื้นที่ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีแม่น้ำมูลและแม่น้ำโขงไหลผ่าน มีอุทยานแห่งชาติแก่งตะนะและป่าสงวนแห่งชาติป่าห้วยผึ้ง	- ป่าสงวนแห่งชาติภูผาราม - ป่าสงวนแห่งชาติภูผาหมอก	1. โครงการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวแควซำ งบประมาณ 200,000 บาท (ปี2546)
อบต. งานใหญ่	1. ใกล้เทศบาลนครอุบลราชธานี	- ป่าสงวนแห่งชาติภูผาหมอก	1. โครงการสนับสนุนประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น งบประมาณ 220,000 บาท (ปี2545-2547) ปีละ 40,000 บาท, ปี 2548-2549 ปีละ 50,000 บาท 2. โครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์สถานที่ท่องเที่ยว งบประมาณ 400,000 บาท (ปี 2546 200,000 บาท ,ปี 2548 200,000 บาท) 3. โครงการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของท้องถิ่นให้คงอยู่ งบประมาณ 500,000 บาท รวม 5 ปี
จังหวัดอุบลราชธานี	1. เป็นพื้นที่ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเขื่อนสิรินธร	- แหล่งท่องเที่ยวไม่มีการพัฒนา	1. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว งบประมาณ 700,000 บาท (ปี2546 500,000 บาท , ปี 2547 200,000 บาท) 2. โครงการสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นบ้านริมถนนหนอง งบประมาณ 200,000 บาท (ปี2546) 3. โครงการส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น งบประมาณ 250,000 บาท รวม 5 ปี 4. โครงการสืบสานประเพณีของท้องถิ่น งบประมาณ 100,000 บาท รวม 5 ปี 5. โครงการแข่งขันพืชมงคลประจำปี งบประมาณ 150,000 บาทรวม 5 ปี

ตารางที่ 4.6-3 แผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล (ตล-11)

หน่วยงาน	จุดเด่นพื้นที่	ปัญหาในพื้นที่	โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยว
อบต.บ้านเขว	1.เหมาะแก่การทำธุรกิจเพราะสะดวกในการเดินทางเนื่องจากอยู่ใกล้เทศบาลนครอุบลราชธานี	-ไม่มีแหล่งจำหน่ายผลผลิตและผลิตภัณฑ์ที่แน่นอน	1. โครงการอนุรักษ์ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีแข่งเรือ งบประมาณ 40,000 บาท (ปี2547)
อบต.นิคมสร้างตนเองลำโดมน้อย	1. เป็นแหล่งป่าชุมชน	-ปรับปรุงความรู้เรื่องศิลปวัฒนธรรม ประเพณีตามฤดูกาล	1. โครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ภายในตำบล งบประมาณ 100,000 บาท รวม 5 ปี
อบต.ทุ่งศรีอุดม	1. มีโบราณสถานปราสาทบ้านเขวซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยว	-ศิลปวัฒนธรรมประเพณีบางอย่างถูกกลืนหาย	1. โครงการปรับปรุงพัฒนาโบราณสถานปราสาทบ้านเขว งบประมาณ 250,000 บาท รวม 5 ปี 2. โครงการปรับปรุงสวนหย่อมริมนอนงัม งบประมาณ 50,000 บาท
อบต.แม่ระมาด	1. อยู่ในเขตอำเภอเมืองพร้อมที่จะรองรับการขยายตัวของเมืองอุบลราชธานี	-ขาดจิตสำนึกในศิลปวัฒนธรรม ประเพณีสำนึกในการอนุรักษ์	1. โครงการป้ายประชาสัมพันธ์ด้านพุทธศาสนสถานที่เกี่ยวข้อง งบประมาณ 50,000 บาท รวม 5 ปี 2. โครงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในแหล่งท่องเที่ยว งบประมาณ 50,000 บาท รวม 5 ปี 3. โครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ทุ่งเชียงคำ งบประมาณ 50,000 บาท รวม 5 ปี 4. โครงการประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น ประเพณีแข่งเรือ งบประมาณ 550,000 บาท รวม 5 ปี

ตารางที่ 4.6-3 แผนงานและโครงการดำเนินการท่องเที่ยวในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล (ตอ-12)

หน่วยงาน	จุดเด่นพื้นที่	ปัญหาในพื้นที่	โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยว
อบต.มางะหลวย	1.มีอาณาเขตติดอุทยานแห่งชาติ อุยงนอง	-ราษฎรบุกรุกพื้นที่ป่าสงวน -ศิลปวัฒนธรรมประเพณีบางอย่าง ถูกกลืนหาย -หน่วยงานขาดความต่อเนื่องในการ ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ต่อเนื่อง	1.โครงการ พัฒนาอ่างเก็บน้ำห้วยอัมเพื่อการท่องเที่ยว งบประมาณ 1,000,000 บาท (ปี2546) 2.โครงการส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น งบประมาณ 250,000 บาท รวม 5 ปี
เทศบาลตำบล น้ำซัน	1. มีป่าไม้เป็นจำนวนมากเหมาะสม แก่การท่องเที่ยว	-ขาดงบประมาณในการรองรับการ ขยายตัวของการท่องเที่ยว	1.โครงการตั้งศูนย์แสดงสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน งบประมาณ 20,000 บาท (ปี2545) 2.โครงการสมทบจัดงานประเพณีวันสงกรานต์ งบประมาณ 250,000 บาท รวม 5 ปี 3.โครงการสมทบจัดงานประเพณีทอดกระทง งบประมาณ 250,000 บาท รวม 5 ปี 4.โครงการสมทบแท็กซี่เช่าพรวร งบประมาณ 250,000 บาท รวม 5 ปี 5.โครงการสมทบงานศาลเจ้าพ่อหลักเมือง งบประมาณ 250,000 บาท รวม 5 ปี
เทศบาลบุญศรี	1.มีพื้นที่ราบแอ่งกระทะมีแม่น้ำลำ คึมน้อยเป็นแม่น้ำที่ใช้ในการ สร้างเขื่อนสิรินธร	-สถานที่พักผ่อนหย่อนใจไม่เพียง พอ ในเขตเทศบาลไม่มีสถานที่พักผ่อน หย่อนใจเพราะขาดงบประมาณ ในการดำเนินการ	1.โครงการส่งเสริมอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น งบประมาณ 750,000 บาทรวม 5 ปี 2.โครงการภูมิปัญญาท้องถิ่น งบประมาณ 50,000 บาทรวม 5 ปี
เทศบาลตำบล พิบูลมังสาหาร	1.มีศักยภาพในด้าน การท่องเที่ยวที่สำคัญคือแก่งสะพือ	-สถานประกอบการต่างปล่อยน้ำ เสียลงสู่แม่น้ำมูลโดยไม่ผ่านการ บำบัดส่งผลถึงแหล่งท่องเที่ยว	1.โครงการก่อสร้างลานจอดรถทรายแก้วเพิ่มเติม งบประมาณ 350,000 บาท 2.โครงการก่อสร้างรั้วคอนกรีตเสริมเหล็กรอบสวนสาธารณะภูพาน งบประมาณ 1,800,000 บาท

ตารางที่ 4.6-3 แผนงานและโครงการด้านการท่องเที่ยวในระดับ อบต./เทศบาลตำบล (ต่อ-13)

หน่วยงาน	จุดเด่นพื้นที่	ปัญหาในพื้นที่	โครงการสนับสนุนการท่องเที่ยว
เทศบาลตำบล พิบูลย์บริหาร			<p>3. โครงการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว งบประมาณ 250,000 บาท รวม 5 ปี</p> <p>4. โครงการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว งบประมาณ 2,500,000 บาท รวม 5 ปี</p> <p>5. โครงการตั้งศูนย์แสดงสินค้าและผลิตภัณฑ์ชุมชน 1 แห่ง งบประมาณ 200,000 บาท รวม 5 ปี</p> <p>6. โครงการติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาล งบประมาณ 1,840,800 บาท ปี 2548</p> <p>7. โครงการจัดงานประเพณีบุญบั้งไฟ งบประมาณ 120,000 บาท ปี 2546-2547 และปี 2548</p> <p>8. โครงการจัดงานประเพณีออกพรรษา งบประมาณ 320,000 บาทรวม 5 ปี</p> <p>9. โครงการจัดงานประเพณีวันสงกรานต์ งบประมาณ 215,000 บาทรวม 5 ปี</p> <p>10. โครงการแข่งเรือหางยาวชิงถ้วยพระราชทาน งบประมาณ 1,800,000 บาท รวม 5 ปี</p> <p>11. โครงการจัดงานประเพณีลอยกระทง งบประมาณ 215,000 บาทรวม 5 ปี</p>
เทศบาลตำบล ศรีนครพิชัย	1. มีแหล่งน้ำธรรมชาติคือหนอง ขุขันธ์น้ำจืดตลอดปี	- ขาดร้านค้าชุมชน	<p>1. โครงการจัดงานประเพณีวันสงกรานต์ งบประมาณ 250,000 บาท รวม 5 ปี</p> <p>2. โครงการจัดงานประเพณีลอยกระทง งบประมาณ 50,000 บาท รวม 5 ปี</p> <p>3. โครงการจัดงานประเพณีบุญบั้งไฟ งบประมาณ 25,000 บาท รวม 5 ปี</p>

4.7 การศึกษาบทบาทและความพร้อมของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดการด้านการท่องเที่ยวของท้องถิ่น

4.7.1 หน่วยงานที่ศึกษาในแต่ละจังหวัด

ในการศึกษาคั้งนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลจากหน่วยงานระดับเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ด้วยแบบสอบถาม โดยรวมพบว่าผู้ให้ข้อมูลดำรงตำแหน่งปลัด อบต. คิดเป็นร้อยละ 74.4 รองลงมาคือ ตำแหน่งงานอื่นๆ อาทิเช่น ตำแหน่งหัวหน้าส่วนการคลัง รองปลัด อบต. ฯลฯ คิดเป็นร้อยละ 15.0 และดำรงตำแหน่งนายก อบต. คิดเป็นร้อยละ 10.6 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาเป็นรายจังหวัด พบว่า จังหวัดมุกดาหารหน่วยงานทั้งหมดอยู่ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จำนวน 13 หน่วยงาน และผู้ให้ข้อมูลโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งเป็นปลัด อบต. คิดเป็นร้อยละ 73.3 ใน จังหวัดอำนาจเจริญมีหน่วยงานทั้งสิ้น 13 หน่วยงาน อยู่ในระดับเทศบาลตำบล 4 หน่วยงาน และระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 9 หน่วยงาน โดยผู้ให้ข้อมูลโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งเป็นปลัด คิดเป็นร้อยละ 19.1 รองลงมาคือ ดำรงตำแหน่งนายก คิดเป็นร้อยละ 6.3 ส่วนจังหวัดอุบลราชธานีมีหน่วยงานทั้งสิ้น 21 หน่วยงาน อยู่ในระดับเทศบาลตำบล 4 หน่วยงาน และระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) 17 หน่วยงาน โดยผู้ให้ข้อมูลโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งเป็นปลัดคิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมาคือ ดำรงตำแหน่งอื่นๆ เช่น ตำแหน่งหัวหน้าส่วนการคลัง คิดเป็นร้อยละ 10.6

4.7.2 การทบทวนการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

ในการวิจัยเพื่อพิจารณาถึงการดำเนินการหรือทบทวนของ อบต. และเทศบาลตำบลตามที่กฎหมายกำหนด สรุปการดำเนินการของ อบต. และเทศบาลที่สำรวจในโครงการนี้รวม 47 แห่งได้ดังนี้

1. ด้านอำนาจหน้าที่ของหน่วยงาน

ทั้งเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) โดยรวมมีอำนาจหน้าที่คล้ายคลึงกัน และโดยส่วนใหญ่จะมีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนและการพัฒนาในพื้นที่ปกครอง ซึ่งสามารถแบ่งอำนาจหน้าที่ได้เป็น 2 ส่วนคือ มีอำนาจหน้าที่และปฏิบัติ และไม่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีอำนาจหน้าที่แต่ไม่ได้ปฏิบัติซึ่งมีเป็นเพียงบางส่วน อันเนื่องมาจากเป็นอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มใหม่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และทางท้องถิ่นอยู่ในเตรียมการแต่ยังไม่ปฏิบัติใช้

อำนาจหน้าที่ที่ปฏิบัติ

- ด้านความสงบเรียบร้อยของประชาชน โดยรวมมี การปฏิบัติในอำนาจหน้าที่ด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 72.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 34.5, 21.2 และ 17.0 ตามลำดับ)

- ด้านการรักษาความสะอาด โดยรวมมีการปฏิบัติในอำนาจหน้าที่ด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 85.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 43.0, 25.5 และ 17.0 ตามลำดับ)

- ด้านการให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม โดยรวมมี การปฏิบัติในอำนาจหน้าที่ในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 96.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 43.0, 27.3 และ 25.7 ตามลำดับ)

- ด้านการบำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของประชาชน โดยรวมมีการปฏิบัติในอำนาจหน้าที่ในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 89.5 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 23.4, 19.1 และ 17.0 ตามลำดับ)

- ด้านการปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมและรักษาความสะอาดของท้องถิ่น โดยรวมมีการปฏิบัติในอำนาจหน้าที่ด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 91.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 44.7, 23.4 และ 23.4 ตามลำดับ)

- ด้านจัดให้บริการสาธารณสุขโรค/ สาธารณูปการ โดยรวมมีการปฏิบัติในอำนาจหน้าที่ด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 98.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 43.4, 27.3 และ 27.3 ตามลำดับ)

- ด้านการให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร หัตถกรรมและสหกรณ์ โดยรวมมี การปฏิบัติในอำนาจหน้าที่ในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 81.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 41.0, 23.4 และ 17.1 ตามลำดับ)

- ด้านกิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยรวมมี การปฏิบัติในอำนาจหน้าที่ในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 55.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 21.3, 17.0 และ 17.0 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดหารายได้เป็นของหน่วยงาน โดยรวมมี การปฏิบัติในอำนาจหน้าที่ในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 96.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 42.8, 27.7 และ 25.5 ตามลำดับ)

- ด้านจัดการและคุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยรวมมีอำนาจหน้าที่ในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 98.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนในอำนาจหน้าที่นี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 44.8, 27.7 และ 25.5 ตามลำดับ)

- ด้านบำรุงศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีของท้องถิ่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทั้ง 3 จังหวัด มีการปฏิบัติในอำนาจหน้าที่ด้านนี้ทั้งสิ้น คิดเป็นร้อยละ 100.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 44.6, 27.7 และ 27.7 ตามลำดับ)

ไม่มีอำนาจหน้าที่ / มีอำนาจหน้าที่แต่ไม่ได้ปฏิบัติ

- ด้านการมีตลาดทำเทียบเรือและท่าข้าม โดยรวมองค์กรท้องถิ่นที่วิจัยไม่มีอำนาจหน้าที่ในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 63.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนในอำนาจหน้าที่นี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 25.7, 19.0 และ 19.0 ตามลำดับ)

- ด้านกิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์ โดยรวม องค์กรท้องถิ่นที่วิจัยไม่มีอำนาจหน้าที่ในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 55.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนในอำนาจหน้าที่นี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 32.0, 12.8 และ 10.5 ตามลำดับ)

- ด้านกิจการเกี่ยวกับการผังเมือง โดยรวม องค์กรท้องถิ่นที่วิจัยไม่มีอำนาจหน้าที่ในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 51.1 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนในอำนาจหน้าที่นี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 21.3, 14.9 และ 14.9 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.7-1 สรุปการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่วิจัย

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	
1. ได้รับความร่วมมือของประชาชน	8 (53.3)	8 (17.0)	4 (26.7)	6 (40.0)	4 (17.4)	12 (52.3)	16 (34.5)
2. ได้รับความสะอาดในพื้นที่สาธารณะ	8 (53.3)	8 (17.0)	4 (26.7)	8 (53.3)	4 (17.4)	16 (69.6)	20 (43.0)
3. ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม	13 (86.7)	13 (27.3)	4 (26.7)	8 (53.3)	4 (17.4)	16 (69.6)	20 (43.0)
4. ให้มีตลาดทำเทียบเรือและท่าข้าม	4 (26.7)	4 (8.6)	1 (6.7)	3 (20.0)	3 (13.1)	6 (26.1)	9 (19.1)
5. บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของประชาชน	11 (73.3)	11 (23.4)	-	8 (53.3)	4 (17.4)	15 (65.2)	19 (40.4)
6. ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมและรักษาความ สะอาดของท้องถิ่น	11 (73.3)	11 (23.4)	3 (20.0)	8 (53.3)	4 (17.4)	17 (73.9)	21 (44.7)
7. จัดให้บริการสาธารณสุขมูลฐาน	13 (86.7)	13 (27.7)	4 (26.7)	9 (60.0)	4 (17.4)	16 (69.6)	20 (42.6)
8. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและสหกรณ์	8 (53.3)	8 (17.0)	3 (20.0)	8 (53.3)	3 (13.1)	16 (69.6)	19 (40.4)
9. กิจการเกี่ยวกับพาณิชย์	7 (46.7)	7 (14.9)	2 (13.3)	6 (40.0)	3 (13.1)	3 (13.1)	6 (12.7)
10. กิจการเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	8 (53.3)	8 (17.0)	1 (6.7)	7 (46.7)	3 (13.1)	7 (30.4)	10 (21.3)
11. กิจการเกี่ยวกับการผังเมือง	7 (46.7)	7 (14.9)	2 (13.3)	8 (53.3)	2 (8.7)	5 (21.7)	7 (14.9)
12. จัดทรายได้ปีนหน่วยงานเอง เช่นการจัดเก็บภาษี	12 (80.0)	12 (25.5)	4 (26.7)	9 (60.0)	4 (17.4)	16 (69.6)	20 (42.6)
13. จัดการและคุ้มครองดูแล และบำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	13 (86.7)	13 (27.7)	4 (26.7)	8 (53.3)	4 (17.4)	17 (73.9)	21 (44.7)
14. บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีของท้องถิ่น	13 (86.7)	13 (27.7)	4 (26.7)	9 (60.0)	4 (17.4)	17 (73.9)	21 (44.7)

2. การมีหน่วยงานย่อย / เจ้าหน้าที่ในการดูแลเรื่องการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ทำการศึกษาวิจัยในทั้ง 3 จังหวัด โดยรวมไม่มีหน่วยงานย่อย / เจ้าหน้าที่ดูแลเรื่องการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ คิดเป็นร้อยละ 92.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของการไม่มีหน่วยงานย่อยมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 42.7, 25.6 และ 23.7 ตามลำดับ) ดังนั้น จึงได้มีการให้หน่วยงานย่อยอื่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ดูแล หรือ บางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเฉพาะกิจขึ้น ซึ่งโดยรวมให้สำนักงานปลัดเป็นผู้ดูแล คิดเป็นร้อยละ 87.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของการให้สำนักงานปลัดดูแลมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 42.2, 23.7 และ 21.3 ตามลำดับ) รองลงมาเป็นการแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 6.0 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนของคณะกรรมการเฉพาะกิจมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 4.0 และ 2.0) แต่ทั้งนี้จังหวัดอุบลราชธานีไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจขึ้น

ส่วนกรณีที่มีหน่วยงานย่อยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดูแล โดยรวมจะมีเจ้าหน้าที่อย่างน้อย 3 คน คิดเป็นร้อยละ 87.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของจำนวนผู้ดูแลมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 42.2, 23.7 และ 21.3 ตามลำดับ) และมีจำนวนเจ้าหน้าที่มากที่สุดคือ 15 คน และน้อยที่สุดคือ 1 คน

ตารางที่ 4.7-2 การมีหน่วยงานย่อย / เจ้าหน้าที่ในการดูแลเรื่องการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
1. หน่วยงานมีเจ้าหน้าที่ในการดูแล								
- ไม่มี	11 (73.3)	11 (23.7)	4 (26.7)	8 (53.3)	12 (25.6)	4 (17.4)	16 (69.6)	20 (42.7)
- มี	2 (13.3)	2 (4.0)	-	1 (6.7)	1 (2.0)	-	1 (4.3)	1 (2.1)
2. กรณีไม่มีหน่วยงานดูแล โดยใช้หน่วยงาน (ไม่แสดงความคิดเห็นจำนวน 3 คน)								
ตำแหน่งงานปลัดเป็นผู้ดูแล	10 (71.4)	10 (21.3)	3 (23.1)	8 (61.5)	11 (23.7)	4 (17.4)	16 (69.6)	20 (42.2)
คณะกรรมการเฉพาะกิจเป็นผู้ดูแล	2 (14.3)	2 (4.0)	1 (7.7)	-	1 (2.1)	-	-	3 (6.3)
อบจ. เป็นผู้ดูแล	-	-	-	-	-	-	-	-
3. กรณีมีผู้ดูแล (ไม่แสดงความคิดเห็น 2 คน)								
- มีเจ้าหน้าที่ 1 คน	1 (8.3)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)
- มีเจ้าหน้าที่ 2 คน	-	-	-	-	-	-	1 (4.3)	1 (2.1)
- มีเจ้าหน้าที่ 3 คน	10 (83.3)	10 (21.3)	3 (21.4)	8 (57.1)	11 (23.7)	4 (17.4)	16 (69.6)	20 (42.2)
- มีเจ้าหน้าที่ 5 คน	-	-	-	1 (7.1)	1 (2.1)	-	-	1 (2.1)
- มีเจ้าหน้าที่ 15 คน	1 (8.3)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)

3. การมีทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ปกครอง

ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ปกครอง แบ่งออกได้เป็น 5 ด้านในการวิจัยครั้งนี้คือ

- ด้านธรรมชาติ เช่น ป่าเขา ถ้ำ น้ำตก
- ด้านประวัติศาสตร์ / ศาสนา
- ด้านวัฒนธรรม / กิจกรรม
- ด้านงานประเพณี กีฬา การละเล่นสำคัญ เอกลักษณ์ของท้องถิ่น
- ด้านหัตถกรรมสินค้าที่ระลึก

ทั้งนี้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ปกครองโดยรวมของทั้ง 3 จังหวัด ส่วนใหญ่จะเป็นด้านงานประเพณี กีฬา การละเล่นสำคัญ เอกลักษณ์ของท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 76.3 รองลงมาได้แก่ หัตถกรรมสินค้าที่ระลึก และธรรมชาติ ฯลฯ (ร้อยละ 72.3 และ 68.1 ตามลำดับ) ซึ่งเมื่อจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

1. ด้านธรรมชาติ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 68.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของทรัพยากรในด้านธรรมชาติมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 31.9, 21.3 และ 14.9 ตามลำดับ)

2. ด้านประวัติศาสตร์ / ศาสนา โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 53.1 ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 3 จังหวัดมีสัดส่วนของการมีทรัพยากรด้านนี้เท่าเทียมกัน คิดเป็นร้อยละ 17.7

3. ด้านงานประเพณี กีฬา การละเล่นสำคัญ เอกลักษณ์ของท้องถิ่น โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 76.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของการมีทรัพยากรในด้านงานประเพณี กีฬา มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 27.0, 25.6 และ 23.7 ตามลำดับ)

4. ด้านหัตถกรรมสินค้าที่ระลึก โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 72.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของการมีทรัพยากรในด้านหัตถกรรมสินค้าที่ระลึกมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 31.9, 21.3 และ 19.1 ตามลำดับ)

แต่ทั้งนี้ พบว่า ด้านวัฒนธรรม / กิจกรรม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีทรัพยากรด้านนี้ในสัดส่วนที่น้อย โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 29.8 เท่านั้น ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนของการมีทรัพยากรในด้านวัฒนธรรมมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 12.8, 8.5 และ 8.5 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.7-3 การมีทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ปกครอง

ปัจจัย	มรดกทาง		อำนาจเจริญ			อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
1. ด้านธรรมชาติ เช่น ถ้ำ ป่าเขา น้ำตก	10 (66.7)	10 (21.3)	2 (13.3)	5 (33.3)	7 (14.9)	3 (13.1)	12 (52.3)	15 (31.9)	32 (68.1)
2. ด้านประวัติศาสตร์/ศาสนา	8 (53.3)	8 (17.7)	3 (20.0)	5 (33.3)	8 (17.0)	-	8 (34.8)	8 (17.0)	24 (53.1)
3. ด้านวัฒนธรรม/กิจกรรม	6 (40.0)	6 (12.8)	1 (6.7)	3 (20.0)	4 (8.5)	3 (13.1)	1 (4.3)	4 (8.5)	14 (29.8)
4. งานประเพณี กีฬา การละเล่นสำคัญ เอกลักษณ์ของท้องถิ่น	11 (73.3)	11 (23.7)	4 (26.7)	8 (53.3)	12 (25.6)	4 (17.4)	9 (39.1)	13 (27.0)	36 (76.3)
5. ทัศนกรรมสินค้าที่ระลึก	9 (60.0)	9 (19.1)	4 (26.7)	6 (40.0)	10 (21.3)	3 (13.1)	12 (52.3)	15 (31.9)	34 (72.3)

4. กิจการด้านการท่องเที่ยวที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนเกี่ยวข้อง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการด้านการท่องเที่ยว ในภาพรวมในส่วนใหญ่ดำเนินการแล้วด้านการปรับปรุงสภาพเส้นทางคมนาคมและขยายโครงข่ายการคมนาคม คิดเป็นร้อยละ 74.5 รองลงมาได้แก่ ด้านการจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว ด้านส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นมีอาชีพและรายได้จากการท่องเที่ยว (ร้อยละ 72.3 และ 70.3 ตามลำดับ) ฯลฯ ทั้งนี้ เห็นว่าจะเป็นส่วนด้านสาธารณูปโภคสาธารณูปการเป็นส่วนใหญ่ และมีส่วนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนเกี่ยวข้องแต่น้อย เช่น ด้านการจัดเก็บค่าธรรมเนียมของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการปรับปรุงและเพิ่มจำนวนรถโดยสารสาธารณะและรถปรับอากาศ ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

- ด้านการจัดเก็บค่าธรรมเนียมของแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 8.5 ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดมุกดาหารไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านนี้เลย ส่วนจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของด้านการจัดเก็บค่าธรรมเนียมเท่าเทียมกัน คือ ร้อยละ 4.3

- ด้านทำนุบำรุง ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 66.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของด้านทำนุบำรุงมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 32.2, 17.0 และ 17.0 ตามลำดับ)

- ด้านจัดกิจกรรมโฆษณา / ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 55.4 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของด้านจัดกิจกรรมโฆษณามากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 27.8, 14.9 และ 12.8 ตามลำดับ)

- ด้านส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นมีอาชีพและรายได้จากการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 70.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของด้านส่งเสริมให้ชุมชนมีอาชีพมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 38.5, 17.0 และ 14.9 ตามลำดับ)

- ด้านดูแลรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนเกี่ยวข้องในด้านนี้น้อย โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 29.8 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของด้านดูแลรักษาความปลอดภัยมากกว่าจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 14.9, 8.5 และ 6.3 ตามลำดับ)

- ด้านจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 72.3 จังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของด้านจัดโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 40.4, 19.1 และ 12.8 ตามลำดับ)

- ด้านปรับปรุงสภาพเส้นทางคมนาคมและขยายโครงข่ายการคมนาคม โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 74.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของด้านปรับปรุงสภาพเส้นทางมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 38.4, 19.1 และ 17.0 ตามลำดับ)

- ด้านปรับปรุงและเพิ่มจำนวนรถโดยสารสาธารณะและรถปรับอากาศ ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนเกี่ยวข้องในด้านนี้น้อย โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 10.5 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนของด้านปรับปรุงและเพิ่มจำนวนรถเท่าเทียมกับจังหวัดอำนาจเจริญและมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 4.3, 4.3 และ 2.1 ตามลำดับ)

- ด้านปรับปรุงควบคุมคุณภาพและเพิ่มสถานที่พัก เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนเกี่ยวข้องในด้านนี้น้อย โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 14.8 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนของด้านปรับปรุง ควบคุมคุณภาพมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 6.3, 4.0 และ 4.0 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.7-4 สัดส่วนของกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	
1. การจัดเก็บค่าธรรมเนียมของแหล่งท่องเที่ยว	-	-	1 (6.7)	1 (6.7)	2 (4.3)	-	2 (8.7)	2 (4.3)
2. ทำนุบำรุง ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	8 (53.3)	8 (17.0)	2 (13.3)	6 (40.0)	8 (17.0)	4 (17.4)	11 (47.8)	15 (32.2)
3. จัดกิจกรรมโฆษณาประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว	6 (40.0)	6 (12.8)	2 (13.3)	5 (33.3)	7 (14.9)	4 (17.4)	9 (39.1)	13 (27.8)
4. ส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นมีอาชีพและรายได้จากการท่องเที่ยว	7 (46.7)	7 (14.9)	3 (20.0)	5 (33.3)	8 (17.0)	4 (17.4)	14 (60.9)	18 (38.5)
5. ดูแลรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว	4 (26.7)	4 (8.5)	1 (6.7)	2 (13.3)	3 (6.3)	3 (13.1)	4 (17.4)	7 (14.8)
6. จัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว	6 (40.0)	6 (12.8)	2 (13.3)	7 (46.7)	9 (19.1)	3 (13.1)	16 (69.6)	19 (40.4)
7. ปรับปรุงสภาพเส้นทางคมนาคมและขยายโครงข่ายการคมนาคม	8 (53.3)	8 (17.0)	3 (20.0)	6 (40.0)	9 (19.1)	3 (13.1)	15 (65.2)	18 (38.4)
8. ปรับปรุงและเพิ่มจำนวนรถโดยสารสาธารณะและรถปรับอากาศ	2 (13.3)	2 (4.3)	1 (6.7)	1 (6.7)	2 (4.3)	1 (4.3)	-	1 (2.1)
9. ปรับปรุง ควบคุมคุณภาพและเพิ่มสถานที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว	3 (20.0)	3 (6.3)	1 (6.7)	1 (6.7)	2 (4.3)	1 (4.3)	1 (4.3)	2 (4.3)

5. นโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการการท่องเที่ยว

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทั้ง 3 จังหวัดมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกิจการการท่องเที่ยวไม่ทางตรงก็ทางอ้อม ซึ่งนโยบายบางด้านก็มีส่วนเกี่ยวข้องมาก บางด้านก็มีส่วนเกี่ยวข้องน้อย โดยรวมมีนโยบายที่เกี่ยวข้องด้านส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ คิดเป็นร้อยละ 80.9 รองลงมาได้แก่ ด้านพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ด้านส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้รองรับการท่องเที่ยว (ร้อยละ 66.5 และ 61.7) ฯลฯ ซึ่งจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

- ด้านพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 65.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานี มีสัดส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 31.9, 19.1 และ 14.9 ตามลำดับ)

- ด้านส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 80.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 40.5, 21.3 และ 19.1 ตามลำดับ)

- ด้านส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้รองรับการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 61.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 33.9, 17.0 และ 10.6 ตามลำดับ)

- ด้านพัฒนาระบบสื่อความหมายในการท่องเที่ยว ทั้งนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีนโยบายในด้านนี้น้อย โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 34.1 เท่านั้น ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 14.9, 10.6 และ 8.5 ตามลำดับ)

- ด้านมีระบบการจัดการของเหลือใช้ / ของเสียจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 52.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 38.1, 8.5 และ 6.3 ตามลำดับ)

- ด้านส่งเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการการท่องเที่ยว ทั้งนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีนโยบายในด้านนี้น้อย โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 31.8 เท่านั้น ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 14.9, 10.6 และ 6.3 ตามลำดับ)

- ด้านประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 53.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 21.3, 17.0 และ 14.9 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.7-5 สัดส่วนของนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีนโยบายเกี่ยวข้องกับกิจการท่องเที่ยว

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
1. พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว	7 (46.7)	7 (14.9)	3 (20.0)	6 (40.0)	4 (17.4)	11 (47.8)	15 (31.9)	31 (65.9)
2. ส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานระบบ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	9 (60.0)	9 (19.1)	3 (20.0)	7 (46.7)	4 (17.4)	15 (65.2)	19 (40.5)	38 (80.9)
3. ส่งเสริมและพัฒนาศูนย์ชุมชนให้รองรับการท่องเที่ยว	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	6 (40.0)	4 (17.4)	12 (52.3)	16 (33.9)	29 (61.7)
4. พัฒนาระบบสื่อความหมายในการท่องเที่ยว	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	3 (20.0)	3 (13.1)	4 (17.4)	7 (14.9)	16 (34.1)
5. มีระบบการจัดกาของเหลือใช้ / ของเสียจาก อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	4 (26.7)	4 (8.5)	1 (6.7)	2 (13.3)	3 (13.1)	15 (65.2)	18 (38.1)	25 (52.2)
6. ส่งเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการ การท่องเที่ยว	3 (20.0)	3 (6.3)	2 (13.3)	3 (20.0)	2 (8.7)	5 (21.7)	7 914.9)	15 (31.8)
7. ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น	7 (46.7)	7 (14.9)	1 (6.7)	7 (46.7)	3 (13.1)	7 (30.4)	10 (21.3)	25 (53.5)

6. การเป็นประตูทางออกสู่อินโดจีน (Gateway) ของพื้นที่

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในทั้ง 3 จังหวัดนั้น บางองค์กรก็มีส่วนของพื้นที่ในปกครองต่อเนื่องกับต่างประเทศ บางองค์กรไม่มีส่วนต่อเนื่องกับต่างประเทศ ดังนั้น การที่ภาครัฐมีนโยบายที่จะพัฒนาให้ประเทศเป็นจุดเชื่อมต่อกับประเทศในกลุ่มอินโดจีนนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาให้พื้นที่ในปกครองของตนเป็นประตูทางออกสู่อินโดจีน ซึ่งโดยรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาด้านสนับสนุนงบประมาณด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ คิดเป็นร้อยละ 91.6 รองลงมาได้แก่ ด้านสนับสนุนการผลิตสินค้า หัตถกรรม งานฝีมือ ด้านดูแลด้านความปลอดภัยของประชาชนและนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น (ร้อยละ 89.4 และ 66.0 ตามลำดับ) ฯลฯ และมีส่วนร่วมในบางด้านเพียงเล็กน้อย เช่น ด้านจัดตั้งจุดผ่อนปรนในการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งแบ่งเป็นรายด้านได้ดังนี้

- ด้านสนับสนุนงบประมาณด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 91.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 42.8, 27.5 และ 21.3 ตามลำดับ)

- - ด้านสนับสนุนภาคเอกชนด้านจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในด้านนี้ไม่มากนัก โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 47.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของด้านนี้เท่ากับจังหวัดอำนาจเจริญและมากกว่าจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 17.0, 17.0 และ 12.8 ตามลำดับ)

- ด้านสนับสนุนการผลิตสินค้าหัตถกรรม งานฝีมือ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 89.4 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 40.5, 25.6 และ 23.3 ตามลำดับ)

- ด้านร่วมมือกับภาคเอกชนและประชาชนในการพัฒนาพื้นที่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 59.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของด้านนี้เท่ากับจังหวัดอำนาจเจริญและมากกว่าจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 21.3, 21.3 และ 17.0 ตามลำดับ)

- ด้านจัดตั้งจุดผ่อนปรนในการค้าชายระหว่างประเทศ ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในด้านนี้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 14.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 8.5, 4.3 และ 2.1 ตามลำดับ) การที่ท้องถิ่นมีส่วนร่วมน้อยนั้นเนื่องจากการตั้งจุดผ่อนปรนเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน จะดำเนินการในระดับท้องถิ่นไม่ได้ ต้องมีหน่วยงาน / องค์กรอื่นๆ ของภาครัฐเข้าร่วมในการจัดตั้ง

- ด้านสนับสนุนให้มีร้านค้าปลอดภาษีบริเวณชายแดน ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในด้านนี้เพียงเล็กน้อยเท่านั้น โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 17.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของด้านนี้เท่ากับจังหวัดมุกดาหาร คือ ร้อยละ 8.5 ส่วนจังหวัดอำนาจเจริญไม่มีส่วนร่วมในด้านนี้

- ด้านพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานให้มีศักยภาพรองรับ ทั้งนี้องค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในด้านนี้ไม่มากนัก โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 38.2 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีส่วนของด้านนี้เท่ากับจังหวัดอำนาจเจริญและมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 17.0, 14.9 และ 6.3 ตามลำดับ) เนื่องจากบุคลากรในหน่วยงานมีจำนวนน้อย และขาดงบประมาณในการพัฒนาศักยภาพ เพราะงบประมาณโดยส่วนใหญ่นำไปพัฒนาเชิงกายภาพของพื้นที่เป็นอันดับแรก เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างสมบูรณ์ก่อน

- ด้านปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เมืองใหม่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 57.5 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีส่วนของด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 21.3, 19.1 และ 17.0 ตามลำดับ)

- ด้านดูแลความปลอดภัยของประชาชนและนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 66.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีส่วนของด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 25.6, 21.3 และ 19.1 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.7-6 บทบาทการเป็นประตูทางออกสู่อินโดจีน (Gateway) ของพื้นที่ในปกครอง

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
1. สนับสนุนงบประมาณด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	10 (66.7)	10 (21.3)	4 (26.7)	9 (60.0)	4 (17.4)	16 (69.6)	20 (42.8)	43 (91.5)
2. สนับสนุนภาคเอกชนด้านจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว	6 (40.0)	6 (12.8)	2 (13.3)	6 (40.0)	3 (13.1)	5 (21.7)	8 (17.0)	22 (47.1)
3. สนับสนุนการลิดลิมค้าหัตถกรรม งานฝีมือ	11 (73.3)	11 (23.3)	4 (26.7)	8 (53.3)	4 (17.4)	15 (65.2)	19 (40.5)	42 (89.4)
4. ร่วมมือกับภาคเอกชนและประชาชนในการพัฒนาพื้นที่	8 (53.3)	8 (17.0)	1 (6.7)	9 (60.0)	3 (13.1)	7 (30.4)	10 (21.3)	28 (59.9)
5. จัดตั้งจุดผ่อนปรนในการค้าขายระหว่างประเทศ	2 (13.3)	2 (4.3)	1 (6.7)	1 (6.7)	2 (8.7)	2 (8.7)	4 (8.5)	7 (14.9)
6. สนับสนุนให้มีร้านค้าปลอดภาษีบริเวณชายแดน	4 (26.7)	4 (8.5)	-	-	2 (8.7)	2 (8.7)	4 (8.5)	8 (17.0)
7. พัฒนาศูนย์บริการในหน่วยงานให้มีศักยภาพรองรับ เช่น จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ด้านภาษาต่างประเทศ ฯลฯ	8 (53.3)	8 (17.0)	2 (13.3)	5 (33.3)	2 (8.7)	1 (4.3)	3 (6.3)	18 (38.6)
8. ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เมืองใหม่เช่น การจัดเก็บสิ่งเหลือตกค้าง / ขยะ, สิ่งแวดล้อมท้องถิ่น ฯลฯ	10 (66.7)	10 (21.3)	2 (13.3)	7 (46.7)	4 (17.4)	4 (17.4)	8 (17.0)	27 (57.5)
9. ดูแลด้านความปลอดภัยของประชาชนและนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น	9 (60.0)	9 (19.1)	3 (20.0)	7 (46.7)	3 (13.1)	9 (39.1)	12 (25.6)	31 (66.0)

4.7.3 จุดแข็งของพื้นที่ในปกครองที่เกี่ยวข้องกับกิจการการท่องเที่ยว

จุดแข็งของพื้นที่ในปกครองที่เกี่ยวข้องกับกิจการการท่องเที่ยว

การที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะพัฒนาพื้นที่ในปกครอง ให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการการท่องเที่ยว นั้น ต้องทราบถึงจุดแข็งของพื้นที่ในปกครองก่อน เพื่อสามารถวางแผนพัฒนาและรองรับการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ ซึ่งโดยรวมจุดแข็งของพื้นที่คือ การมีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นที่สวยงาม คิดเป็นร้อยละ 72.5 รองลงมาได้แก่ การมีสินค้าหัตถกรรม งานฝีมือที่สวยงาม และการได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว (ร้อยละ 68.1 และ 66.0 ตามลำดับ) ฯลฯ ซึ่งจุดแข็งของพื้นที่มีดังนี้

- ด้านมีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่เป็นธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นที่สวยงาม โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 72.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 36.5, 23.3 และ 12.8 ตามลำดับ)
- ด้านเป็นศูนย์กลางของเส้นทางเพื่อผ่านไปยังจังหวัดอื่น โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 61.4 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 27.5, 21.3 และ 12.8 ตามลำดับ)
- ด้านมีสินค้าหัตถกรรม งานฝีมือที่สวยงาม โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 68.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 29.9, 19.1 และ 19.1 ตามลำดับ)
- ด้านได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 66.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 32.1, 21.3 และ 12.8 ตามลำดับ)

ส่วนด้านอื่นๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าเป็นจุดแข็งของพื้นที่ในปกครอง แต่ไม่ใช่จุดแข็งที่เด่นชัดนัก และต้องทำการพัฒนาเพื่อให้เป็นจุดแข็งที่เด่นชัด เช่น การมีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการเพียงพอในการรองรับการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม / ที่พัก สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐในการพัฒนาจัดการการท่องเที่ยว เช่น งบประมาณ การมีความพร้อมในบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ฯลฯ

ตารางที่ 4.7-7 จุดแข็งของพื้นที่ในปกครองที่เกี่ยวข้องกับกิจการการท่องเที่ยว

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
1. มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่เป็นธรรมชาติ และมนุษย์สร้างขึ้นที่สวยงาม	11 (73.3)	11 (23.3)	2 (13.3)	4 (26.7)	6 (12.8)	3 (13.1)	14 (60.9)	34 (72.5)
2. เป็นศูนย์กลางของเส้นทางที่ผ่านไปยังจังหวัดอื่นๆ	10 (66.7)	10 (21.3)	-	6 (40.0)	6 (12.8)	3 (13.1)	10 (43.5)	29 (61.4)
3. เป็นจุดผ่านแดนไปยังประเทศอินโดจีน	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	1 (6.7)	2 (4.3)	4 (17.4)	4 (17.4)	15 (31.9)
4. มีสินค้าหัตถกรรม งานฝีมือที่สวยงาม	9 (60.0)	9 (19.1)	3 (20.0)	6 (40.0)	9 (19.1)	3 (13.1)	11 (47.8)	32 (68.1)
5. มีความพร้อมในบุคลากรด้านการท่องเที่ยว	1 (6.7)	1 (2.1)	-	3 (20.0)	3 (6.3)	-	1 (4.3)	5 (10.6)
6. ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐในการพัฒนาจัดการการท่องเที่ยว เช่น งบประมาณ	4 (26.7)	4 (8.5)	3 (20.0)	5 (33.3)	8 (17.0)	2 (8.7)	4 (17.4)	18 (38.6)
7. ได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว	10 (66.7)	10 (21.3)	-	6 (40.0)	6 (12.8)	3 (13.1)	12 (52.3)	31 (66.0)
8. มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการเพียงพอในการรองรับการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม / ที่พัก, สาธารณูปโภค สาธารณูปการ	3 (20.0)	3 (6.3)	-	4 (26.7)	4 (8.5)	2 (8.7)	2 (8.7)	11 (23.4)

จุดอ่อนของพื้นที่ในปกครองที่เกี่ยวข้องกับกิจการการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวที่ประกอบขึ้นจากส่วนท้องถิ่นจะพัฒนาพื้นที่ในปกครอง ให้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการการท่องเที่ยว ดังนั้น ต้องทราบถึงจุดอ่อนของพื้นที่ในปกครองก่อน เพื่อวางแผนแก้ไขและพัฒนา เพื่อรองรับการพัฒนาได้อย่างเต็มที่ ซึ่งโดยรวมจุดอ่อนของพื้นที่คือ บุคลากรไม่มีความพร้อม คิดเป็นร้อยละ 91.5 รองลงมา ได้แก่ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการรองรับการท่องเที่ยว และการไม่มีที่พักแรมที่มีคุณภาพรองรับการท่องเที่ยว (ร้อยละ 72.4 และ 62.0 ตามลำดับ) ซึ่งจุดอ่อนของพื้นที่มีดังนี้

- ด้านไม่เป็นจุดผ่านไปยังประเทศอินโดจีน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 57.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 23.6, 21.3 และ 12.8 ตามลำดับ) ทั้งนี้ เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีแม้จะเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ แต่มีเพียงพื้นที่ไม่กี่แห่งที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน รวมถึงจังหวัดอำนาจเจริญซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกับต่างประเทศเพียงแห่งเดียว คือ บริเวณอำเภอขามเฒ่า ดังนั้น จึงเห็นว่าเป็นจุดอ่อนของพื้นที่ในปกครองที่จะพัฒนากิจการการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่การเป็นประตูสู่อินโดจีน

- ด้านไม่มีที่พักแรมที่มีคุณภาพรองรับการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 62.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 25.7, 19.1 และ 17.0 ตามลำดับ) ทั้งนี้ แม้ว่าจังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีที่พักแรมมาก แต่ก็มีหลากหลายระดับราคาและคุณภาพ ซึ่งในระดับที่มีคุณภาพของจังหวัดก็จะมีราคาที่สูงขึ้น และในระดับที่มีราคาต่ำลงมา คุณภาพก็จะลดน้อยลงตามมา ซึ่งเมื่อคิดตามสัดส่วนแล้วพบว่าไม่แปรผันกันในเรื่องของราคากับคุณภาพ จึงทำให้จังหวัดอุบลราชธานีถูกมองว่าที่พักแรมไม่มีคุณภาพ ส่วนจังหวัดอำนาจเจริญนั้นเป็นจังหวัดที่มีที่พักแรมน้อยมาก และที่มีคุณภาพนั้นอยู่ในรูปของรีสอร์ท มากกว่าโรงแรมที่พัก ซึ่งเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่นๆแล้ว ก็จัดว่ายังไม่ได้คุณภาพ อาจเป็นเพราะจังหวัดอำนาจเจริญมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจไม่กี่แห่ง และเป็นเมืองผ่านเสียเป็นส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวจึงไม่นิยมพักแรมเท่าใดนัก รวมถึงคุณภาพก็ไม่แปรผันกับราคา

- ด้านบุคลากรไม่มีความพร้อม โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 91.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 42.5, 27.5 และ 21.3 ตามลำดับ) ทั้งนี้ การที่จะพัฒนาพื้นที่ในปกครองไปเป็นประตูสู่อินโดจีนนั้น บุคลากรในองค์กรจำเป็นต้องมีความพร้อมทั้งด้านการจัดการ ดูแล ทำนุบำรุง รักษา และมีความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับสถานที่ / กิจกรรม การท่องเที่ยว รวมถึงด้านภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ซึ่งควรจะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้หลากหลายภาษามากกว่าจะใช้ภาษาอังกฤษเพียงภาษาเดียว

- ด้านการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ ต้องพึ่งพาตนเอง เช่น งบประมาณ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 55.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 25.5, 17.0 และ 12.8 ตามลำดับ) ทั้งนี้การสนับสนุนจากภาครัฐมักมาในรูปของ

การพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ก่อน ส่วนการพัฒนาการท่องเที่ยว ภาครัฐมักจะใช้งบประมาณจำนวนมากกับหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยตรง เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และเหลือเพียงส่วนน้อยที่จัดสรรให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงทำให้ไม่สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวได้เท่าที่ควร

- ด้านขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการรองรับการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 72.4 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีส่วนด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 32.1, 21.3 และ 19.1 ตามลำดับ) ทั้งนี้ ในช่วงปกติที่ไม่ใช่ฤดูกาลท่องเที่ยว นั้น สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการรองรับนักท่องเที่ยวเหล่านี้ยังสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนหนึ่ง แต่พอถึงฤดูกาลท่องเที่ยว / ช่วงเทศกาลแล้ว การมีนักท่องเที่ยวหลั่งไหลมาจำนวนมาก ทำให้ไม่สามารถรองรับการท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ

ตารางที่ 4.7-8 จุดอ่อนของพื้นที่ในปกครองที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยว

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วย งาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
1. ไม่มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	3 (20.0)	3 (6.3)	2 (13.3)	4 (26.7)	1 (4.3)	2 (8.7)	3 (6.3)	12 (25.5)
2. ไม่เป็นจุดหมายไปยังประเทศอื่นใด	6 (40.0)	6 (12.8)	3 (20.0)	7 (46.7)	-	11 (47.8)	11 (23.6)	27 (57.5)
3. ไม่มีที่พักแรมที่มีคุณภาพรองรับการท่องเที่ยว	8 (53.3)	8 (17.0)	4 (26.7)	5 (33.3)	1 (4.3)	11 (47.8)	12 (25.7)	29 (62.0)
4. บุคลากรไม่มีความพร้อม	13 (86.7)	13 (27.5)	4 (26.7)	6 (40.0)	4 (17.4)	16 (69.6)	20 (42.5)	43 (91.5)
5. ขาดการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ ต้องพึ่งพาตนเอง เช่น งบประมาณ	8 (53.3)	8 (17.0)	3 (20.0)	3 (20.0)	2 (8.7)	10 (43.5)	12 (25.5)	26 (55.5)
6. ขาดความร่วมมือจากภาคเอกชนและประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว	1 (6.7)	1 (2.1)	-2 (13.3)	3 (20.0)	-	4 (17.4)	4 (8.5)	10 (21.3)
7. เส้นทางคมนาคมไม่สะดวกและไม่เป็นศูนย์กลางผ่านไปยังจังหวัดอื่น	4 (26.7)	4 (8.5)	3 (20.0)	-	1 (4.3)	4 (17.4)	5 (10.6)	12 (25.4)
8. ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการรองรับการท่องเที่ยว	10 (66.7)	10 (21.3)	4 (26.7)	5 (33.3)	1 (4.3)	14 (60.9)	15 (32.1)	34 (72.4)

4.7.3 ผลที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

การพัฒนาการท่องเที่ยวนั้น นำมาซึ่งผลทั้งแง่บวกและแง่ลบ บางส่วนนำมาซึ่งผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น เช่น การพัฒนาทางด้านอาชีพ แต่บางส่วนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต สภาพแวดล้อม ประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น ซึ่งจำแนกผลที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในความคิดเห็นของหน่วยงานระดับท้องถิ่นได้ดังนี้

- ด้านการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจท้องถิ่น โดยรวมเห็นว่ามีผลมาก คิดเป็นร้อยละ 97.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 44.7, 27.7 และ 25.5 ตามลำดับ) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นว่าผลของการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางที่ดี ต่อพื้นที่มากกว่าผลเสียเนื่องจากประชาชนในพื้นที่จะมีสภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้นหากมีการท่องเที่ยว

- ด้านการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว โดยรวมเห็นว่ามีผลมาก คิดเป็นร้อยละ 89.4 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 42.6, 25.5 และ 21.3 ตามลำดับ) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นว่าผลของการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางที่ดี เพราะการพัฒนาการท่องเที่ยวจะนำมาซึ่งการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยว และช่วยให้ธุรกิจท่องเที่ยวเดิมที่มีอยู่ขยายตัวขึ้น

- ด้านการสร้างสรรคอาชีพและการจ้างงาน โดยรวมเห็นว่ามีผลมาก คิดเป็นร้อยละ 91.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 38.3, 27.7 และ 25.5 ตามลำดับ) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นว่าผลของการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางที่ดี เพราะประชาชนในพื้นที่จะได้รับการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น และได้รับการพัฒนาอาชีพเพื่อรองรับการท่องเที่ยว

- ด้านการเกิดภาวะว่างงานนอกฤดูกาล โดยรวมเห็นว่าไม่มีผล คิดเป็นร้อยละ 63.8 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 31.9, 19.1 และ 12.8 ตามลำดับ) ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่มีผลต่อประชาชนในพื้นที่ เพราะประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพหลักคือ ทำการเกษตร ดังนั้น จึงมีช่วงว่างเว้นจากการทำงานในภาคเกษตรกรรม ซึ่งมักไม่ตรงกับช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ หรือบางกิจกรรมสามารถทำควบคู่กับการทำเกษตรกรรมได้

- ด้านการแก่งแย่งผลประโยชน์ของคนในท้องถิ่น โดยรวมเห็นว่าไม่มีผล คิดเป็นร้อยละ 57.4 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 31.9, 17.0 และ 8.5 ตามลำดับ) ทั้งนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่มีผลต่อประชาชนในพื้นที่ เพราะประชาชนในพื้นที่ปกครองเป็นคนเก่าแก่ มิได้เป็นคนต่างถิ่นที่ย้ายเข้ามาอยู่เพื่อรองรับการท่องเที่ยว ดังนั้นจึงมีความผูกพันกันมานานอันธำครือญาติ และประชาชนยังดำรงวิถีชีวิตอย่างชนบทเป็นส่วนใหญ่ จึงมีจิตใจที่มีธรรมะ ประพฤติตามศาสนาเป็นหลัก

- ด้านการเปลี่ยนแปลงค่าใช้จ่ายในการจัดระเบียบท้องถิ่น โดยรวมเห็นว่ามีผลน้อย คิดเป็นร้อยละ 44.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 23.4, 19.1 และ 12.8 ตามลำดับ) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นว่าการจัดระเบียบในท้องถิ่นเป็นเรื่องที่ต้องกระทำอยู่แล้วจึงเห็นว่าเป็นประเด็นปัญหา แต่ทั้งนี้เนื่องมาจากงบประมาณที่ไม่เพียงพอของท้องถิ่นในการจัดการมากกว่า

- ด้านความเข้าใจอันดีระหว่างนักท้องถิ่นและคนในท้องถิ่น โดยรวมเห็นว่ามีผลมาก คิดเป็นร้อยละ 42.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 25.5, 10.6 และ 6.3 ตามลำดับ) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นว่าการท้องถิ่นทำให้นักท้องถิ่นสามารถเห็นวิถีชีวิต วิถีชุมชน ประเพณีวัฒนธรรมในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี จึงส่งผลให้ทั้ง ประชาชนและนักท้องถิ่นมีความเข้าใจอันดีต่อกัน

- ด้านการสร้างการศึกษาแก่ท้องถิ่น โดยรวมเห็นว่ามีผลมาก คิดเป็นร้อยละ 72.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 34.0, 19.1 และ 19.1 ตามลำดับ) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นว่าการท้องถิ่นจะช่วยสร้างการศึกษาให้แก่ท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นด้านอาชีพทางการท่องเที่ยว ด้านภาษา ด้านการผลิตสินค้าหัตถกรรม จึงเห็นว่าเป็นผลดีต่อประชาชน

- ด้านการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตคนในท้องถิ่น โดยรวมเห็นว่ามีผลมาก คิดเป็นร้อยละ 46.8 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 19.1, 14.9 และ 12.8 ตามลำดับ) ทั้งนี้ การท่องเที่ยวนำมาซึ่งการพัฒนา ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตให้มีการรองรับการท่องเที่ยวมากขึ้น แต่ยังคงเห็นว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีมากกว่าไม่ดี

- ด้านการสืบสาน ส่งเสริม และหวงแหนวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น โดยรวมเห็นว่ามีผลมาก คิดเป็นร้อยละ 83.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 42.6, 21.3 และ 19.1 ตามลำดับ) ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวจะยังเป็นการสนับสนุนให้มีการสืบสาน ส่งเสริม และหวงแหนวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาและความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น เพราะสิ่งเหล่านี้สามารถนำมาใช้กับการท่องเที่ยวและสามารถเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนได้ ดังนั้นจึงเป็นเหตุผลอันดีที่ทำให้ประชาชนร่วมสืบสาน ส่งเสริมและหวงแหนวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญา และภูมิใจ

- ด้านการทำลายศิลปวัฒนธรรม ค่านิยมทางท้องถิ่น โดยรวมเห็นว่าไม่มีผล คิดเป็นร้อยละ 57.4 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 34.0, 14.9 และ 8.5 ตามลำดับ) ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยว และการมีนักท่องเที่ยวหลั่งไหลเข้าสู่ท้องถิ่นไม่น่าจะมีผลกระทบในด้านการทำลายศิลปวัฒนธรรม และค่านิยมท้องถิ่นด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับด้านการสืบสาน ส่งเสริมและหวงแหนวัฒนธรรม

- ด้านการทำลายภูมิทัศน์ โดยรวมเห็นว่าไม่มีผล คิดเป็นร้อยละ 57.4 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 29.5, 17.0 และ 10.6 ตามลำดับ) ทั้งนี้ เนื่องจากมีกฎระเบียบ ข้อบังคับในการท่องเที่ยวอย่างเข้มงวด และมีความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับหน่วยงานอื่นๆ ในการทำงานบำรุง และเห็นว่านักท่องเที่ยวในปัจจุบันเริ่มเป็นกลุ่มที่มีจิตสำนึกมากขึ้น

- ด้านการทำลายแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ โดยรวมเห็นว่าไม่มีผล คิดเป็นร้อยละ 59.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 34.0, 17.0 และ 8.5 ตามลำดับ) ทั้งนี้ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละแห่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ร่วมในการดูแล ทำนุบำรุง และออกข้อปฏิบัติ ซึ่งบางแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ มีหน่วยงาน / องค์กรมากกว่า 1 หน่วยงานในการกำกับดูแล

- ด้านความปลอดภัย โดยรวมเห็นว่าไม่มีผล คิดเป็นร้อยละ 42.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 25.5, 10.6 และ 6.3 ตามลำดับ) ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวถึงความปลอดภัยว่าทั้งนักท่องเที่ยวและประชาชน จะได้รับความปลอดภัยซึ่งกันและกัน ไม่มีฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ต้องระแวดระวังอีกฝ่ายหนึ่ง เนื่องจากวิถีชาวบ้านในพื้นที่เป็นคนโอบอ้อมอารี ธรรมะธัมโม และอยู่แบบสังคมเกษตร และในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวก็ได้มีการดูแลในด้านความปลอดภัยอย่างเข้มงวด

- ด้านการร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อม โดยรวมเห็นว่าไม่มีผลมาก คิดเป็นร้อยละ 66.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 31.9, 17.0 และ 17.0 ตามลำดับ) ทั้งนี้ เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวเข้ามาจำนวนมาก ประชาชนจะมีส่วนร่วมช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมมากขึ้น เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวคงอยู่ และเป็นที่มาของรายได้เสริมอย่างยั่งยืนต่อไปของคนในพื้นที่ต่อไป

ตารางที่ 4.7-9 ผลที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	
1. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจท้องถิ่น (ไม่แสดงความคิดเห็น 20 คน)							
- มีผลมาก	12 (80.0)	12 (25.5)	4 (26.7)	9 (60.0)	4 (17.4)	17 (73.9)	26 (97.9)
- มีผลน้อย	1 (6.7)	1 (2.1)	-	-	-	-	1 (2.1)
2. ด้านการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว							
- ไม่มีผล	1 (6.7)	1 (2.1)	-	-	-	-	1 (2.1)
- มีผลมาก	10 (66.7)	10 (21.3)	3 (20.0)	9 (60.0)	4 (17.4)	16 (69.6)	42 (89.4)
- มีผลน้อย	2 (13.3)	2 (4.3)	1 (6.7)	-	-	1 (4.3)	4 (8.5)
3. ด้านการสร้างสรรค์อาชีพและการทำงาน							
- ไม่มีผล	-	-	-	-	-	1 (4.3)	1 (2.1)
- มีผลมาก	12 (80.0)	12 (25.5)	4 (26.7)	9 (60.0)	4 (17.4)	14 (60.9)	43 (91.5)
- มีผลน้อย	1 (6.7)	1 (2.1)	-	-	-	2 (8.7)	3 (6.3)
4. ด้านการเกิดภาวะว่างงานนอกฤดูกาล							
- ไม่มีผล	9 (60.0)	9 (19.1)	1 (6.7)	5 (33.3)	3 (13.1)	12 (52.2)	30 (63.8)
- มีผลมาก	1 (6.7)	1 (2.1)	1 (6.7)	-	-	2 (8.7)	4 (8.5)
- มีผลน้อย	3 (20.0)	3 (6.3)	2 (13.3)	4 (26.7)	1 (4.3)	3 (13.1)	13 (27.7)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
5. ด้านการแก่งแย่งผลประโยชน์ของคนในท้องถิ่น								
- ไม่มีผล	8 (53.3)	8 (17.0)	2 (13.3)	2 (13.3)	2 (8.7)	13 (56.5)	15 (31.9)	27 (57.4)
- มีผลมาก	1 (6.7)	1 (2.1)	-	1 (6.7)	-	1 (4.3)	1 (2.1)	3 (6.4)
- มีผลน้อย	3 (20.0)	3 (6.3)	2 (13.3)	6 (40.0)	2 (8.7)	3 (13.1)	5 (10.6)	16 (34.0)
- ไม่ทราบ	1 (6.7)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)
6. ด้านการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการจัดระเบียบในท้องถิ่น								
- ไม่มีผล	6 (40.0)	6 (12.8)	2 (13.3)	1 (6.7)	2 (8.7)	6 (26.1)	8 (17.0)	17 (36.1)
- มีผลมาก	6 (40.0)	6 (12.8)	-	1 (6.7)	-	2 (8.7)	2 (4.3)	9 (19.1)
- มีผลน้อย	1 (6.7)	1 (2.1)	2 (13.3)	7 (46.7)	2 (8.7)	9 (39.1)	11 (23.4)	21 (44.7)
7. ด้านความเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น								
- ไม่มีผล	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	2 (13.3)	2 (8.7)	4 (17.4)	6 (12.8)	14 (29.8)
- มีผลมาก	3 (20.0)	3 (6.4)	2 (13.3)	3 (20.0)	2 (8.7)	10 (43.5)	12 (25.5)	20 (42.5)
- มีผลน้อย	4 (26.7)	4 (8.5)	1 (6.7)	4 (26.7)	-	3 (13.1)	3 (6.3)	12 (25.5)
- ไม่ทราบ	1 (6.7)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)
8. ด้านการสร้างการศึกษแก่ท้องถิ่น								
- ไม่มีผล	4 (26.7)	4 (8.5)	-	-	1 (4.3)	2 (8.7)	3 (6.3)	7 (14.9)
- มีผลมาก	9 (60.0)	9 (19.1)	2 (13.3)	7 (46.7)	3 (13.1)	13 (56.5)	16 (34.0)	34 (72.3)
- มีผลน้อย	-	-	2 (13.3)	2 (13.3)	-	2 (8.7)	2 (4.3)	6 (12.8)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
9. ด้านการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตคนในท้องถิ่น								
- ไม่มีผล	1 (6.7)	1 (2.1)	1 (6.7)	-	2 (8.7)	7 (30.4)	9 (19.1)	11 (23.4)
- มีผลมาก	7 (46.7)	7 (14.3)	1 (6.7)	8 (53.3)	-	6 (26.1)	6 (12.8)	22 (46.8)
- มีผลน้อย	4 (26.7)	4 (8.5)	2 (13.3)	1 (6.7)	-	4 (17.4)	4 (8.5)	11 (23.4)
- ไม่ทราบ	1 (6.7)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)
10. ด้านการสืบสาน ส่งเสริม และหวงแหนวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญา และความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น								
- ไม่มีผล	3 (20.0)	3 (96.4)	1 (6.7)	1 (6.7)	-	-	-	5 (10.6)
- มีผลมาก	10 (66.7)	10 (21.3)	3 (20.0)	6 (40.0)	4 (17.4)	16 (69.6)	20 (42.6)	39 (83.0)
- มีผลน้อย	-	-	-	2 (13.3)	-	1 (4.3)	1 (2.1)	3 (6.4)
11. ด้านการทำลายศิลปวัฒนธรรม ค่านิยมทางท้องถิ่น								
- ไม่มีผล	7 (46.7)	7 (14.9)	2 (13.3)	2 (13.3)	2 (8.7)	14 (60.9)	16 (34.0)	27 (57.4)
- มีผลมาก	1 (6.7)	1 (2.1)	-	2 (13.3)	-	1 (4.3)	1 (2.1)	4 (8.5)
- มีผลน้อย	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	5 (33.3)	2 (8.7)	2 (8.7)	4 (8.3)	16 (34.0)
12. ด้านการทำลายภูมิทัศน์								
- ไม่มีผล	8 (53.3)	8 (17.0)	2 (13.3)	3 (20.0)	3 (13.1)	11 (47.8)	14 (29.8)	27 (57.4)
- มีผลมาก	1 (6.7)	1 (2.1)	-	2 (13.3)	-	1 (4.3)	1 (2.1)	4 (8.5)
- มีผลน้อย	4 (26.7)	4 (98.5)	2 (13.3)	4 (26.7)	1 (4.3)	5 (21.7)	6 (12.8)	16 (34.0)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
13. ด้านการทำลายแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ								
- ไม่มีผล	8 (53.3)	8 (917.0)	2 (13.3)	2 (13.3)	4 (8.5)	3 (13.1)	13 (56.5)	28 (59.6)
- มีผลมาก	1 (6.7)	1 (2.1)	-	1 (6.7)	1 (2.1)	-	3 (13.1)	5 (10.6)
- มีผลน้อย	4 (26.7)	4 (8.5)	2 (13.3)	6 (40.0)	8 (17.0)	1 (4.3)	1 (4.3)	14 (29.8)
14. ด้านความปลอดภัย								
- ไม่มีผล	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	1 (6.7)	3 (6.4)	3 (13.1)	9 (39.1)	20 (42.6)
- มีผลมาก	3 (20.0)	3 (6.4)	1 (6.7)	5 (33.3)	6 (12.8)	1 (4.3)	4 (17.4)	14 (29.8)
- มีผลน้อย	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	3 (20.0)	4 (8.5)	-	4 (17.4)	13 (27.7)
15. ด้านการรวมกันรักษาสิ่งแวดล้อม								
- ไม่มี	2 (13.3)	2 (4.3)	-	1 (6.7)	1 (2.1)	1 (4.3)	3 (13.1)	7 (14.9)
- มีมาก	8 (53.3)	8 (17.0)	3 (20.0)	5 (33.3)	8 (17.0)	3 (13.1)	12 (52.2)	31 (66.0)
- มีน้อย	3 (20.0)	3 (6.3)	1 (6.7)	3 (20.0)	4 (8.5)	-	2 (8.7)	9 (19.1)

4.7.5 ระดับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริการอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้อยู่ในระดับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้น ต้องพิจารณาถึงความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ว่ามีความพร้อมที่จะพัฒนาในด้านต่างๆ เช่น ด้านการจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ปรับปรุงดูแลที่มีอยู่ ด้านการจัดให้มีศูนย์ประชุม / แสดงสินค้า รองรับการท่องเที่ยว ฯลฯ เพื่อใช้ในการวางแผน จัดสรรงบประมาณ เพื่อพัฒนาให้การท่องเที่ยวระดับท้องถิ่น ขยายเป็นการท่องเที่ยวระดับอุตสาหกรรม ซึ่งแบ่งเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมเห็นว่ามีความพร้อมมาก คิดเป็นร้อยละ 38.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 21.3, 10.6 และ 6.3 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น จัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ปรับปรุงดูแลรักษาที่มีอยู่ โดยรวมเห็นว่ามีความพร้อมมาก คิดเป็นร้อยละ 38.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 17.0, 10.6 และ 10.6 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว โดยรวมเห็นว่ามีความพร้อมมาก คิดเป็นร้อยละ 55.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 27.7, 17.0 และ 10.6 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมเห็นว่ามีความพร้อมมาก คิดเป็นร้อยละ 55.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 29.8, 14.9 และ 10.6 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาระบบการเดินทาง / การเข้าถึง / การคมนาคม โดยรวมเห็นว่ามีความพร้อมมาก คิดเป็นร้อยละ 66.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 27.7, 23.4 และ 14.9 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ โดยรวมเห็นว่ามีความพร้อมมาก คิดเป็นร้อยละ 59.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 25.5, 23.4 และ 10.6 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ที่พักแรม ห้องสุขา ร้านขายของที่ระลึก โดยรวมเห็นว่าจะต้องปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 51.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 31.9, 10.6 และ 8.5 ตามลำดับ)

- ด้านการพัฒนาสถานที่จอดรถ โดยรวมเห็นว่ามีความพร้อมมาก คิดเป็นร้อยละ 48.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 25.5, 12.8 และ 10.6 ตามลำดับ)
- ด้านการประชาสัมพันธ์ การตลาด การให้ข้อมูลเผยแพร่ โดยรวมเห็นว่ามีความพร้อมมาก คิดเป็นร้อยละ 38.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 14.9, 12.8 และ 10.6 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรม โดยรวมเห็นว่าต้องปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 55.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหาร และจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 25.5, 17.0 และ 12.8 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมเห็นว่าต้องปรับปรุง คิดเป็นร้อยละ 44.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 21.8, 17.0 และ 6.3 ตามลำดับ)
- ด้านการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว โดยรวมเห็นว่ามีความพร้อมมาก คิดเป็นร้อยละ 61.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 31.9, 17.0 และ 12.8 ตามลำดับ)
- ด้านการขอระเบียบในการผ่านแดน โดยรวมไม่ทราบ คิดเป็นร้อยละ 27.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดอำนาจเจริญ และมากกว่าจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 12.8, 12.8 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการเอาวีซ่าเปรียบนักท่องเที่ยว โดยรวมเห็นว่ามีความพร้อมมาก คิดเป็นร้อยละ 53.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ และจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 21.3, 19.1 และ 12.8 ตามลำดับ)
- ด้านการอบรมให้ความรู้คนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการในท้องถิ่น โดยรวมเห็นว่ามีความพร้อมมาก คิดเป็นร้อยละ 48.0 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 21.3, 17.0 และ 10.6 ตามลำดับ)
- ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมเห็นว่ามีความพร้อมมาก คิดเป็นร้อยละ 68.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 31.9, 19.1 และ 17.0 ตามลำดับ)
- ด้านการส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม โดยรวมเห็นว่ามีความพร้อมมาก คิดเป็นร้อยละ 78.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 36.1, 23.4 และ 19.1 ตามลำดับ)

ทั้งนี้ จะเห็นว่าอุบลราชธานีมีความพร้อมในหลายๆ ด้านมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก และมีงบประมาณซึ่งมาจากหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐโดยผ่านหน่วยงานด้านการท่องเที่ยว และภาคเอกชนในการลงทุนในด้านการท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจโรงแรม บริษัทนำเที่ยว ร้านอาหาร ฯลฯ ดังนั้น จังหวัดอุบลราชธานีจึงมีความพร้อมในหลายๆ ด้านอยู่ในระดับมาก มีในบางด้านที่ต้องปรับปรุง เช่น ด้านการจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรม ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่สามารถจัดเก็บได้เองในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้มีการขึ้นทำเนียบการท่องเที่ยวแล้ว เพราะมีหน่วยงานจากภาครัฐเป็นผู้จัดเก็บ หรือด้านการออกระเบียบผ่านแดน ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีอำนาจเต็มในการออกกฎระเบียบดังกล่าว ต้องพึ่งพาภาครัฐ

ส่วนจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งมีความพร้อมในหลายๆ ด้าน แต่ด้วยสัดส่วนของพื้นที่และแหล่งท่องเที่ยวที่มีจำนวนน้อยกว่าจังหวัดอุบลราชธานี แต่เมื่อพิจารณางบประมาณด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแล้ว พบว่า จังหวัดมุกดาหารมิได้ด้อยกว่าจังหวัดอื่นๆ ส่วนจังหวัดอำนาจเจริญมีแหล่งท่องเที่ยวไม่มากนัก แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ล้วนมีความพร้อมที่จะพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีการวางแผน / นโยบาย และจัดสรรงบประมาณให้กับบางโครงการด้านการท่องเที่ยว ทั้งนี้ เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เห็นว่า การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจะนำมาซึ่งประโยชน์อื่นๆ ต่อประชาชนในพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน รวมถึงภาคเอกชน การจ้างงานที่เพิ่มขึ้น การกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่น ประชาชนมีความอยู่ดีกินดีขึ้น

ตารางที่ 4.7-10 ระดับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ				อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม		
									เทศบาล ตำบล	
1. ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว										
- มาก	3 (20.0)	3 (6.3)	-	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (8.7)	8 (34.8)	10 (21.3)	18 (38.3)	
- ปานกลาง	2 (13.3)	2 (4.3)	3 (20.0)	1 (6.7)	4 (8.5)	2 (8.7)	3 (13.1)	5 (10.6)	11 (23.40)	
- ปรับปรุง	8 (53.3)	8 (17.0)	1 (6.7)	3 (20.0)	4 (8.5)	-	5 (21.7)	5 (10.6)	17 (36.1)	
- ไม่ทราบ	-	-	-	-	-	-	1 (4.3)	1 (2.1)	1 (2.1)	
2. ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น จัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ปรับปรุงดูแลรักษาที่มีอยู่										
- มาก	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	4 (26.7)	5 (10.6)	2 (8.7)	6 (26.1)	8 (17.0)	18 (38.3)	
- ปานกลาง	3 (20.0)	3 (6.4)	1 (6.7)	4 (26.7)	5 (10.6)	1 (4.3)	5 (21.7)	6 (12.8)	14 (29.8)	
- ปรับปรุง	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	1 (6.7)	3 (6.4)	-	6 (26.1)	6 (12.8)	14 (29.8)	
- ไม่ทราบ	-	-	-	-	-	1 (4.3)	-	1 (2.1)	1 (2.1)	
3. ด้านการจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว										
- มาก	8 (53.3)	8 (17.0)	-	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (8.7)	11 (47.8)	13 (27.7)	26 (55.3)	
- ปานกลาง	-	-	2 (13.3)	1 (6.7)	3 (6.4)	2 (8.7)	2 (8.7)	4 (8.50)	7 (14.9)	
- ปรับปรุง	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	2 (13.3)	4 (8.5)	-	4 (17.4)	4 (8.5)	13 (27.7)	
- ไม่ทราบ	-	-	-	1 (6.7)	1 (2.1)	-	-	-	1 (2.1)	

ตารางที่ 4.7-10 ระดับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (ต่อ-1)

ปัจจัย	บุคลากร			อำนาจเจริญ			อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	
4. ด้านการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว	- มาก	7 (46.7)	7 (14.9)	-	5 (33.3)	2 (8.7)	12 (52.2)	14 (29.8)	2 (8.7)	26 (55.3)
	- ปานกลาง	6 (40)	6 (12.8)	2 (13.3)	2 (13.3)	2 (8.7)	3 (13.1)	5 (10.6)	2 (8.7)	15 (31.9)
	- ปรับปรุง	-	-	2 (13.3)	2 (13.3)	-	2 (8.7)	2 (4.3)	-	6 (12.8)
5. ด้านการพัฒนาระบบการเดินทาง/การเข้าถึง / การคมนาคม	- มาก	11 (73.3)	11 (23.40)	2 (13.3)	5 (33.3)	2 (8.7)	11 (47.8)	13 (27.7)	2 (8.7)	31 (66.0)
	- ปานกลาง	2 (13.3)	2 (4.3)	1 (6.7)	3 (20.0)	2 (8.7)	3 (13.1)	5 (10.6)	2 (8.7)	11 (23.4)
	- ปรับปรุง	-	-	1 (6.7)	1 (6.7)	-	3 (13.1)	3 (6.4)	-	5 (10.6)
6. ด้านการพัฒนาระบบสาธารณสุขอุปโภค-สาธารณสุขบริการ	- มาก	11 (73.3)	11 (23.4)	1 (6.7)	4 (26.7)	2 (8.7)	10 (43.5)	12 (25.5)	2 (8.7)	28 (59.6)
	- ปานกลาง	1 (6.7)	1 (2.1)	2 (13.3)	3 (20.0)	2 (8.7)	4 (17.4)	6 (12.8)	2 (8.7)	12 (25.5)
	- ปรับปรุง	1 (6.7)	1 (2.10)	1 (6.7)	2 (13.3)	-	3 (13.1)	3 (6.4)	-	7 (14.9)
7. ด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ ในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ที่พักแรม ห้องสุขา ร้านขายของที่ระลึก	- มาก	3 (20.0)	3 (6.40)	-	3 (20.0)	1 (4.3)	1 (4.3)	2 (4.3)	1 (4.3)	8 (17.0)
	- ปานกลาง	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	3 (20.0)	1 (4.3)	2 (8.7)	3 (6.4)	1 (4.3)	13 (91.5)
	- ปรับปรุง	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	2 (13.3)	1 (4.3)	14 (60.9)	15 (31.9)	1 (4.3)	24 (51.1)
	- ไม่ทราบ	-	-	-	1 (6.7)	-	1 (4.3)	1 (2.1)	-	1 (4.3)

ตารางที่ 4.7-10 ระดับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ต่อ-2)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ			อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)	
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม		
										รวม
8. ด้านการพัฒนาสถานที่จอดรถ	- มาก	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	5 (33.3)	6 (12.8)	3 (13.1)	9 (39.1)	12 (25.5)	23 (48.9)
	- ปานกลาง	2 (13.3)	2 (4.3)	2 (13.3)	2 (13.3)	4 (8.5)	-	4 (17.4)	4 (8.5)	10 (21.3)
	- ปรับปรุง	6 (40.0)	6 (12.8)	1 (6.7)	1 (6.7)	2 (4.3)	1 (4.3)	4 (17.4)	5 (10.6)	13 (27.7)
	- ไม่ทราบ	-	-	-	1 (6.7)	1 (2.1)	-	-	-	-
9. ด้านการประชาสัมพันธ์ การตลาด การให้ข้อมูล แก่แพทย์	- มาก	6 (40.0)	6 (12.8)	2 (13.3)	3 (20.0)	5 (10.6)	1 (4.3)	6 (26.1)	7 (14.9)	18 (38.3)
	- ปานกลาง	5 (33.3)	5 (10.6)	-	3 (20.0)	3 (6.4)	1 (4.3)	7 (30.4)	8 (17.0)	16 (34.0)
	- ปรับปรุง	2 (13.3)	2 (4.3)	2 (13.3)	3 (20.0)	5 (10.6)	2 (8.7)	4 (17.4)	6 (12.8)	13 (27.7)
	- ไม่ทราบ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10. ด้านการจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรม	- มาก	2 (13.3)	2 (4.3)	2 (13.3)	4 (26.7)	6 (12.8)	1 (4.3)	3 (13.1)	4 (8.5)	12 (25.5)
	- ปานกลาง	2 (13.3)	2 (4.3)	-	-	-	1 (4.3)	-	1 (2.1)	3 (6.4)
	- ปรับปรุง	8 (53.3)	8 (17.0)	2 (13.3)	4 (26.7)	6 (12.8)	2 (8.7)	10 (43.5)	12 (25.5)	28 (55.3)
	- ไม่ทราบ	1 (6.7)	1 (2.1)	-	1 (6.7)	1 (2.1)	-	4 (17.4)	4 (8.5)	6 (12.8)

ตารางที่ 4.7-10 ระดับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ต่อ-3)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	
11. ด้านการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว (ไม่แสดงความคิดเห็น 1 คน)	- มาก	3 (6.3)	-	3 (20.0)	-	3 (13.1)	3 (6.3)
	- ปานกลาง	2 (13.3)	2 (4.3)	3 (20.0)	2 (13.3)	2 (8.7)	7 (14.9)
	- ปรับปรุง	8 (53.3)	8 (17.0)	1 (6.7)	2 (13.3)	1 (4.3)	10 (21.3)
	- ไม่ทราบ	-	-	1 (6.7)	1 (6.7)	1 (4.3)	2 (4.3)
12. ด้านการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	- มาก	6 (40.0)	6 (12.8)	2 (13.3)	6 (40.0)	4 (17.4)	15 (31.9)
	- ปานกลาง	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	2 (13.3)	-	4 (4.5)
	- ปรับปรุง	1 (6.7)	1 (2.1)	-	-	-	2 (2.1)
	- ไม่ทราบ	1 (6.7)	1 (2.1)	-	1 (6.7)	-	2 (4.3)
13. ด้านการขอระเบียบในการผ่านแดน (ไม่แสดงความคิดเห็น 18 คน)	- มาก	2 (25.0)	2 (4.3)	-	3 (21.4)	-	2 (4.3)
	- ปานกลาง	2 (25.0)	2 (4.3)	1 (7.1)	-	-	1 (2.1)
	- ปรับปรุง	1 (12.5)	1 (2.1)	2 (14.3)	-	2 (8.7)	2 (4.3)
	- ไม่ทราบ	1 (12.5)	1 (2.1)	1 (7.1)	5 (35.7)	1 (4.3)	6 (12.8)

ตารางที่ 4.7-10 ระดับความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ต่อ-4)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ			อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
14. ด้านการเขารัดเขาเบรียนนักท่องเที่ยว	- มาก	6 (40.0)	2 (13.3)	7 (46.7)	9 (19.1)	1 (4.3)	9 (39.1)	10 (21.3)	25 (53.2)
	- ปานกลาง	3 (20.0)	-	1 (6.7)	1 (2.1)	1 (4.3)	3 (13.1)	4 (8.5)	8 (17.0)
	- ปรับปรุง	3 (20.0)	3 (6.3)	1 (6.7)	-	1 (2.1)	1 (4.3)	3 (13.1)	8 (17.0)
	- ไม่ทราบ	1 (6.7)	1 (2.1)	1 (6.7)	1 (6.7)	2 (4.3)	1 (4.3)	2 (8.7)	3 (6.3)
15. ด้านการอบรมให้ความรู้คนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการในท้องถิ่น	- มาก	5 (33.3)	3 (20.0)	7 (46.7)	10 (21.3)	3 (13.1)	5 (21.7)	8 (17.0)	23 (49.0)
	- ปานกลาง	2 (13.3)	2 (4.3)	-	-	1 (4.3)	6 (26.1)	7 (14.9)	9 (19.1)
	- ปรับปรุง	6 (40.0)	6 (12.80)	1 (6.7)	1 (6.7)	2 (4.3)	-	5 (21.7)	13 (27.7)
	- ไม่ทราบ	-	-	-	1 (6.7)	1 (2.1)	-	1 (4.3)	2 (4.3)
16. ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว	- มาก	9 (60.0)	9 (19.1)	3 (20.0)	5 (33.3)	8 (17.0)	2 (8.7)	13 (56.5)	32 (68.0)
	- ปานกลาง	2 (13.3)	2 (4.3)	-	3 (20.0)	3 (6.4)	2 (8.7)	2 (8.7)	9 (19.1)
	- ปรับปรุง	2 (13.3)	2 (4.3)	1 (6.7)	1 (6.7)	2 (4.3)	-	2 (8.7)	6 (12.8)
17. ด้านการส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม	- มาก	11 (73.3)	11 (23.4)	3 (20.0)	6 (40.0)	9 (19.1)	4 (17.4)	13 (56.5)	37 (78.7)
	- ปานกลาง	-	-	-	2 (13.3)	2 (4.3)	-	2 (8.7)	4 (8.5)
	- ปรับปรุง	2 (13.3)	2 (4.3)	1 (6.7)	1 (6.7)	2 (4.3)	-	2 (8.7)	6 (12.8)

4.7.6 ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวช่วงที่ผ่านมา

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะศึกษาถึงความพร้อมของตนในด้านต่างๆ เช่น ด้านนโยบาย การประชุมหารือ การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน รวมถึงความพร้อมในเรื่องของบุคลากรและงบประมาณ ว่ามีความพร้อมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างไร ซึ่งควรมีการศึกษาความพร้อมมาตั้งแต่อดีต เพื่อศึกษาหาข้อผิดพลาดและข้อด้อย เพื่อวางแผนให้สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ทั้งนี้ การศึกษาความพร้อมในอดีตสามารถแบ่งได้เป็น 4 ส่วนคือ

1. ด้านนโยบาย

ความพร้อมในด้านนโยบายในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทั้ง 3 จังหวัด สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ ในอดีตมีความพร้อม และในอดีตไม่มีความพร้อม มีรายละเอียดดังนี้

ในอดีตมีความพร้อม ได้แก่

- ด้านการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 49.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 19.1, 14.9 และ 14.9 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 68.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 34.0, 17.0 และ 17.0 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรคมนาคม ฯลฯ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 72.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 34.0, 21.3 และ 17.0 ตามลำดับ)

ในอดีตไม่มีความพร้อม ได้แก่

- ด้านการวางแผนการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 59.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 25.8, 14.9 และ 14.9 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 76.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 34.0, 23.4 และ 19.1 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 59.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 19.8, 17.0 และ 12.8 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดสำรวจจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 85.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 38.3, 25.5 และ 21.3 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 57.4 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 29.8, 14.9 และ 12.8 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดให้มีสวนสาธารณะ สวนหย่อมเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 74.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 34.0, 23.4 และ 17.0 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 70.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 31.9, 23.4 และ 14.9 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาสถานที่พักผ่อน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 85.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 40.4, 25.5 และ 19.1 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาสถานที่จอดรถ สุขา โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 83.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 38.3, 23.4 และ 21.3 ตามลำดับ)
- ด้านการส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมัคคุเทศก์ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 93.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 48.6, 27.7 และ 23.4 ตามลำดับ)
- ด้านการประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 70.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 34.0, 19.1 และ 17.0 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 89.4 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 40.4, 29.7 และ 21.3 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 74.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 29.8, 23.4 และ 21.3 ตามลำดับ)

- ด้านการออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 87.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 40.4, 23.4 และ 23.4 ตามลำดับ)
- ด้านการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 59.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 29.8, 14.9 และ 14.9 ตามลำดับ)
- ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว / บรรเทาสาธารณภัย โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 74.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 34.0, 21.3 และ 19.1 ตามลำดับ)
- ด้านการออกระเบียบ / อำนาจความสะดวกในการผ่านแดน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 21.3 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 12.8, 6.4 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการดูแลการเช่ารถเช่าเปรียบนักท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 80.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 36.1, 25.5 และ 19.1 ตามลำดับ)
- ด้านการอบรมความรู้คนในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 85.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 36.1, 27.7 และ 21.3 ตามลำดับ)
- ด้านการอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 87.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 38.3, 27.7 และ 21.3 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สาธารณสุขโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 70.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 38.3, 17.0 และ 14.9ตามลำดับ)
- ด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 61.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 29.8, 17.0 และ 14.9 ตามลำดับ)
- ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 63.8 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 29.8, 17.0 และ 17.0 ตามลำดับ)
- ด้านการสร้างสรรค์บริการกิจการใหม่โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 83.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 38.3, 23.4 และ 21.3 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.7-11 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแหล่งท่องเที่ยวด้านนโยบาย

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
1. การวางแผนด้านการท่องเที่ยว	- ไม่มี	7 (46.7)	3 (20.0)	4 (26.7)	7 (14.9)	1 (4.3)	14 (29.8)	28 (59.6)
	- มี	6 (40.0)	1 (6.7)	5 (33.3)	6 (12.8)	3 (13.1)	7 (14.9)	19 (40.4)
2. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	- ไม่มี	11 (73.3)	4 (26.7)	5 (33.3)	9 (19.1)	2 (8.7)	16 (34.0)	36 (76.6)
	- มี	2 (13.3)	-	4 (26.7)	4 (8.5)	2 (8.7)	5 (10.6)	11 (23.4)
3. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี	- ไม่มี	8 (53.3)	3 (20.0)	3 (20.0)	6 (12.8)	1 (4.3)	14 (29.8)	28 (59.6)
	- มี	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	7 (14.9)	3 (13.1)	7 (14.9)	19 (40.4)
4. การจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่	- ไม่มี	12 (80.0)	4 (26.7)	6 (40.0)	10 (21.3)	3 (13.1)	18 (38.3)	40 (85.1)
	- มี	1 (6.7)	1 (2.1)	3 (20.0)	3 (6.3)	1 (4.3)	3 (6.3)	7 (14.9)
5. การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่	- ไม่มี	6 (40.0)	6 (12.8)	3 (20.0)	7 (14.9)	1 (4.3)	14 (29.8)	27 (57.4)
	- มี	7 (46.7)	7 (14.9)	1 (6.7)	6 (12.8)	3 (13.1)	7 (14.9)	20 (42.6)
การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ (ไม่ออกความคิดเห็น 3 คน)	- ไม่มี	6 (40.0)	6 (12.8)	3 (20.0)	3 (6.3)	1 (4.3)	12 (25.5)	21 (44.7)
	- มี	7 (46.7)	7 (14.9)	1 (6.7)	7 (14.9)	3 (13.1)	9 (19.1)	23 (49.0)

ตารางที่ 4.7-11 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวตามนโยบาย (ต่อ-1)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
7. การจัดให้มีสวนสาธารณะ สวนหย่อมเพื่อการท่องเที่ยว								
- ไม่มี	11 (73.3)	11 (23.4)	3 (20.0)	5 (33.3)	2 (8.7)	14 (60.9)	16 (34.0)	35 (74.5)
- มี	2 (13.3)	2 (4.3)	1 (6.7)	4 (26.7)	2 (8.7)	3 (13.1)	5 (10.6)	12 (25.5)
8. การจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว								
- ไม่มี	11 (73.3)	11 (23.4)	4 (26.7)	3 (20.0)	1 (4.3)	14 (60.9)	15 (31.9)	33 (70.2)
- มี	2 (13.3)	2 (4.3)	-	6 (40.0)	3 (13.1)	3 (13.1)	6 (12.8)	14 (29.8)
9. การพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม								
- ไม่มี	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	3 (20.0)	-	5 (21.7)	5 (10.6)	15 (31.9)
- มี	8 (53.3)	8 (17.0)	2 (13.3)	6 (40.0)	4 (17.4)	12 (52.2)	16 (34.0)	32 (68.0)
10. การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรคมนาคม ฯลฯ								
- ไม่มี	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	2 (13.3)	-	5 (21.7)	5 (10.6)	13 (27.6)
- มี	8 (53.3)	8 (17.0)	3 (20.0)	7 (46.7)	4 (17.4)	12 (52.2)	16 (34.0)	34 (72.3)
11. การพัฒนาสถานที่พักผ่อน								
- ไม่มี	12 (80.0)	12 (25.5)	3 (20.0)	6 (40.0)	3 (13.1)	16 (69.6)	19 (40.4)	40 (85.1)
- มี	1 (6.7)	1 (2.1)	1 (6.7)	3 (20.0)	1 (4.3)	1 (4.3)	2 (4.3)	7 (14.9)
12. การพัฒนาสถานที่จอดรถ สุขา								
- ไม่มี	11 (73.3)	11 (23.4)	3 (20.0)	7 (46.7)	3 (13.1)	15 (65.2)	18 938.3)	39 (83.0)
- มี	2 (13.3)	2 (4.3)	1 (6.7)	2 (13.3)	1 (4.3)	2 (8.7)	3 (6.3)	8 (17.0)

ตารางที่ 4.7-11 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านนโยบาย (ต่อ-2)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
13. การส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมีคุณภาพ								
- ไม่มี	13 (86.7)	13 (27.7)	4 (26.7)	7 (46.7)	4 (17.4)	16 (69.6)	20 (48.6)	44 (93.6)
- มี	-	-	-	2 (13.3)	-	1 (4.3)	1 (2.1)	3 (6.3)
14. การประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว								
- ไม่มี	8 (53.3)	8 (17.0)	3 (20.0)	6 (40.0)	1 (4.3)	15 (65.2)	16 (34.0)	33 (70.2)
- มี	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	3 (20.0)	3 (13.1)	2 (8.7)	5 (10.6)	14 (29.8)
15. การจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว								
- ไม่มี	13 (86.7)	13 (27.7)	4 (26.7)	6 (40.0)	3 (13.1)	16 (69.6)	19 (40.4)	42 (89.4)
- มี	-	-	-	3 (20.0)	1 (4.3)	1 (4.3)	2 (4.3)	5 (10.6)
16. การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว								
- ไม่มี	10 (66.7)	10 (21.3)	3 (20.0)	8 (53.3)	2 (8.7)	12 (52.2)	14 (29.8)	35 (74.5)
- มี	3 (20.0)	3 (6.4)	1 (6.7)	1 (6.7)	2 (8.7)	5 (21.7)	7 (14.9)	12 (25.5)
17. การออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว								
- ไม่มี	11 (73.3)	11 (23.4)	4 (26.7)	7 (46.7)	3 (13.1)	16 (69.6)	19 (40.4)	41 (87.2)
- มี	2 (13.3)	2 (4.3)	-	2 (13.3)	1 (4.3)	1 (4.3)	2 (4.3)	6 (12.3)
18. การบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว								
- ไม่มี	7 (46.7)	7 (14.9)	3 (20.0)	4 (26.7)	2 (8.7)	12 (52.2)	14 (29.8)	28 (59.6)
- มี	6 (40.0)	6 (12.8)	1 (6.7)	5 (33.3)	2 (8.7)	5 (21.7)	7 (14.9)	19 940.4

ตารางที่ 4.7-11 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านนโยบาย (ต่อ-3)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
19. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว / บรรเทาสาธารณภัย								
- ไม่มี	10 (86.7)	10 (21.3)	3 (20.0)	6 (40.0)	3 (13.1)	13 (56.5)	16 (34.0)	35 (74.5)
- มี	3 (20.0)	3 (6.4)	1 (6.7)	3 (20.0)	1 (4.3)	4 (17.4)	5 (10.6)	12 (25.5)
20. การออกระเบียบ/ อำนาจความสะดวกในการผ่านแดน (ไม่แสดงความคิดเห็น 35 คน)								
- ไม่มี	6 (66.7)	6 (12.8)	-	3 (75.0)	-	1 (4.3)	1 (2.1)	10 (21.3)
- มี	1 (11.1)	1 (2.1)	1 (25.0)	-	-	-	-	2 (4.1)
21. การดูแลการเอารถเอานเปรียบมีกท่องเที่ยว								
- ไม่มี	12 (80.0)	12 (25.5)	3 (20.0)	6 (40.0)	3 (13.1)	14 (60.9)	17 (36.1)	38 (80.9)
- มี	1 (6.7)	1 (2.1)	1 (33.3)	3 (20.0)	1 (4.3)	3 (13.1)	4 (8.5)	9 (19.1)
22. การอบรมความรู้คนในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว								
- ไม่มี	13 (86.7)	13 (27.7)	3 (20.0)	7 (46.7)	2 (8.7)	15 (65.2)	17 (36.1)	40 (85.1)
- มี	-	-	1 (6.7)	2 (13.3)	2 (8.7)	2 (8.7)	4 (8.5)	7 (14.9)
23. การอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว								
- ไม่มี	13 (86.7)	13 (27.7)	3 (20.0)	7 (46.7)	3 (13.1)	15 (65.2)	18 (38.3)	41 (87.2)
- มี	-	-	1 (6.7)	2 (13.3)	1 (4.3)	2 (8.7)	3 (6.4)	6 (12.8)
24. การจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สถานการณ์สุร								
- ไม่มี	7 (46.7)	7 (14.9)	3 (20.0)	5 (33.3)	3 (13.1)	15 (65.2)	18 (38.3)	33 (70.2)
- มี	6 (40.0)	6 (12.8)	1 (6.7)	4 (26.7)	1 (4.3)	2 (8.7)	3 (6.4)	14 (29.8)

ตารางที่ 4.7-11 ความพร้อมในอดีตขององค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านนโยบาย (ต่อ-4)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	
25. การปรับปรุงภูมิทัศน์	8 (53.3)	8 (17.0)	3 (20.0)	4 (26.7)	7 (14.9)	2 (8.7)	12 (52.2)	14 (29.8)
	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	5 (33.3)	6 (12.8)	2 (8.7)	5 (21.7)	7 (14.9)
26. การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว	8 (53.3)	8 (17.0)	3 (20.0)	5 (33.3)	8 (17.0)	2 (8.7)	12 (52.2)	14 (29.8)
	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	4 (26.7)	5 (10.6)	2 (8.7)	5 (21.7)	7 (14.9)
27. การสร้างสรรคบริการใหม่	11 (73.3)	11 (23.4)	4 (26.7)	6 (40.0)	10 (21.3)	4 (17.4)	14 (60.9)	18 (38.3)
	2 (13.3)	2 (4.2)	-	3 (20.0)	3 (6.3)	-	3 (13.1)	3 (6.3)

2. ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการประชุมหรือ
 ความพร้อมในด้านการประชุมหรือในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทั้ง 3 จังหวัด
 สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ ในอดีตมีความพร้อม และในอดีตไม่มีความพร้อม มีรายละเอียดดังนี้

ในอดีตมีความพร้อม ได้แก่

- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 51.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 23.4, 14.9 และ 12.8 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 61.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 29.8, 17.0 และ 14.9 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรคมนาคม ฯลฯ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 63.8 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 31.9, 19.1 และ 12.8 ตามลำดับ)

ในอดีตไม่มีความพร้อม ได้แก่

- ด้านการวางแผนการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 55.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 19.18, 14.9 และ 10.6 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 76.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 38.3, 19.1 และ 19.1 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดสำรวจจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 80.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 38.3, 23.4 และ 19.1 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 53.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 25.5, 14.9 และ 12.8 ตามลำดับ)
- ด้านการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 53.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 23.4, 14.9 และ 10.6 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดให้มีสวนสาธารณะ สวนหย่อมเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 74.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 36.2, 21.3 และ 17.0 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 72.3 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 27.7, 25.5 และ 19.1 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาสถานที่พักผ่อน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 85.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 42.6, 21.3 และ 21.3 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาสถานที่จอดรถ สุขา โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 83.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 40.4, 23.4 และ 19.1 ตามลำดับ)
- ด้านการส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมัคคุเทศก์ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 93.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 42.6, 27.6 และ 23.4 ตามลำดับ)
- ด้านการประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 59.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 25.5, 19.1 และ 14.9 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 85.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 40.4, 25.5 และ 19.1 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 61.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 27.7, 17.0 และ 17.0 ตามลำดับ)
- ด้านการออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 83.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 36.2, 25.5 และ 21.3 ตามลำดับ)
- ด้านการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 51.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 21.3, 14.9 และ 14.9 ตามลำดับ)
- ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว / บรรเทาสาธารณภัย โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 70.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 31.9, 21.3 และ 17.0 ตามลำดับ)

- ด้านการออกกระเปียบ / อำนวยความสะดวกในการผ่านแดน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 23.4 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 19.1, 2.1 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการดูแลการเอาวัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 82.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 36.2, 25.5 และ 21.3 ตามลำดับ)
- ด้านการอบรมความรู้คนในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 74.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 29.9, 25.5 และ 19.1 ตามลำดับ)
- ด้านการอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 66.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 40.4, 23.4 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สาธารณสุขโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 61.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 27.7, 17.0 และ 17.0 ตามลำดับ)
- ด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 51.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 25.5, 14.9 และ 10.6 ตามลำดับ)
- ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 55.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 25.5, 14.9 และ 14.9 ตามลำดับ)
- ด้านการสร้างสรรคบริการกิจการใหม่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 76.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 36.2, 21.3 และ 19.1 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.7-12 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการประชุมหารือ

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
1. การวางแผนด้านการท่องเที่ยว	6 (40.0)	6 (2.1)	3 (20.0)	5 (33.3)	2 (8.7)	10 (43.5)	12 (25.5)	26 (55.3)
	7 (46.7)	7 (14.9)	1 (6.7)	4 (26.7)	2 (8.7)	7 (30.4)	9 (19.10)	21 (44.7)
2. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	9 (60.0)	9 (19.1)	4 (26.7)	5 (33.3)	3 (13.1)	15 (65.2)	18 (38.3)	36 (76.6)
	4 (26.7)	4 (8.5)	-	4 (26.7)	1 (4.3)	2 (8.7)	3 (6.4)	11 (23.4)
3. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี	6 (40.0)	6 (12.7)	3 (20.0)	4 (26.7)	2 (8.7)	8 (34.8)	10 (12.3)	23 (48.9)
	7 (46.7)	7 (14.9)	1 (6.7)	5 (33.3)	2 (8.7)	9 (39.1)	11 (23.4)	24 (51.1)
4. การจัดสำรวจจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่	11 (73.3)	11 (23.4)	4 (26.7)	5 (33.3)	3 (13.1)	15 (65.2)	18 (38.3)	38 (80.9)
	2 (13.3)	2 (4.3)	-	4 (26.7)	1 (4.3)	2 (8.7)	3 (6.4)	9 (19.1)
5. การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่	6 (40.0)	6 (12.8)	3 (20.0)	4 (26.7)	2 (8.7)	10 (43.5)	12 (25.5)	25 (53.20)
	7 (46.7)	7 (14.9)	1 (6.7)	5 (33.3)	2 (8.7)	7 (30.4)	9 (19.1)	22 (46.8)
6. การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่	6 (40.0)	6 (12.8)	3 (20.0)	5 (33.3)	2 (8.7)	9 (39.1)	11 (23.4)	25 (53.2)
	7 (46.7)	7 (14.9)	1 (6.7)	4 (26.7)	2 (8.7)	8 (34.8)	10 (21.30)	22 (46.8)

ตารางที่ 4.7-12 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการประชุมหารือ (ต่อ-1)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	รวม	รวม	
7. การจัดให้มีสถานสาธารณะ สวมหม่อมเพื่อการท่องเที่ยว								
- ไม่มี	10 (66.7)	10 (21.3)	3 (20.0)	5 (33.3)	2 (8.7)	8 (17.0)	15 (65.2)	17 (36.2)
- มี	3 (20.0)	3 (6.4)	1 (6.7)	4 (26.7)	2 (8.7)	5 (10.6)	2 (8.7)	4 (8.5)
8. การจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว								
- ไม่มี	13 (86.7)	13 (27.7)	4 (26.7)	5 (33.3)	2 (8.7)	9 (19.1)	10 (43.5)	12 (25.5)
- มี	-	-	-	4 (26.7)	2 (8.7)	4 (8.5)	7 (30.4)	9 (19.1)
9. การพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม								
- ไม่มี	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	4 (26.7)	1 (4.3)	6 (12.8)	6 (26.1)	7 (14.9)
- มี	8 (53.3)	8 (17.0)	2 (13.3)	5 (33.3)	3 (13.1)	7 (14.9)	11 (47.8)	14 (29.8)
10. การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรคมนาคม ฯลฯ								
- ไม่มี	4 (26.7)	4 (8.5)	3 (20.0)	4 (26.7)	1 (4.3)	7 (14.9)	5 (21.7)	6 (12.7)
- มี	9 (60.0)	9 (19.1)	1 (6.7)	5 (33.3)	3 (13.1)	6 (12.8)	12 (52.2)	15 (31.9)
11. การพัฒนาสถานที่พักผ่อน								
- ไม่มี	10 (66.7)	10 ((21.3)	4 (26.7)	6 (40.0)	4 (17.4)	10 (21.3)	16 (69.6)	20 (42.6)
- มี	3 (20.0)	3 (6.3)	-	3 (20.0)	-	3 (6.3)	1 (4.3)	1 (2.1)
12. การพัฒนาสถานที่จอดรถ								
- ไม่มี	11 (73.3)	11 (23.4)	4 (26.7)	5 (33.3)	4 (17.4)	9 (19.1)	15 (65.2)	19 (40.4)
- มี	2 (13.3)	2 (4.3)	-	4 (26.7)	-	4 (8.5)	2 (8.7)	2 (4.3)

ตารางที่ 4.7-12 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการประชุมหารือ (ต่อ-2)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
13. การส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมีคุณภาพ	- ไม่มี	13 (86.7)	4 (26.7)	7 (46.7)	11 (23.4)	4 (17.4)	16 (69.6)	20 (42.6)
	- มี	1 (6.7)	1 (2.1)	-	2 (13.3)	2 (4.3)	1 (4.3)	1 (2.1)
14. การประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว	- ไม่มี	7 (46.7)	3 (20.0)	6 (40.0)	9 (19.1)	2 (8.7)	10 (43.5)	12 (25.5)
	- มี	6 (40.0)	6 (12.8)	1 (6.7)	3 (20.0)	4 (8.5)	7 (30.4)	9 (19.1)
15. การจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว	- ไม่มี	12 (80.0)	4 (26.7)	5 (33.3)	9 (19.1)	3 (13.1)	16 (69.6)	19 (40.4)
	- มี	1 (6.7)	1 (2.1)	-	4 (26.7)	1 (4.3)	1 (4.3)	2 (4.3)
16. การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว	- ไม่มี	8 (53.3)	8 (17.0)	2 (13.3)	6 (40.0)	3 (13.1)	10 (43.5)	13 (27.7)
	- มี	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	3 (20.0)	1 (4.3)	7 (30.4)	8 (17.0)
17. การออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว	- ไม่มี	10 (66.7)	10 (21.3)	4 (26.7)	8 (53.3)	3 (13.1)	14 (60.9)	17 (36.2)
	- มี	3 (20.0)	3 (6.3)	-	1 (6.70)	1 (4.3)	3 (13.1)	4 (8.5)
18. การบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว	- ไม่มี	7 (46.7)	7 (14.9)	2 (13.3)	5 (33.3)	2 (8.7)	8 (34.8)	10 (21.3)
	- มี	6 (40.0)	6 (12.8)	2 (13.3)	4 (26.7)	2 (8.7)	9 (39.1)	11 (23.4)

ตารางที่ 4.7-12 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการประชุมหารือ (ต่อ-3)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
19. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว / บริเวณสาธารณภัย								
- ไม่มี	10 (66.7)	10 (21.3)	2 (13.3)	6 (40.0)	3 (13.1)	12 (52.2)	15 (31.9)	33 (70.2)
- มี	3 (20.0)	3 (6.3)	2 (13.3)	3 (20.0)	1 (4.3)	5 (21.7)	6 (12.8)	14 (29.8)
20. การออกกระเบื้อง/ จำนวนความสะอาดในการผ่านแดน (ไม่แสดงความคิดเห็น 35 คน)								
- ไม่มี	9 (81.8)	9 (19.1)	-	1 (50.0)	-	1 (4.3)	1 (2.1)	11 (23.4)
- มี	-	-	1 (50.0)	-	-	-	-	1 (2.1)
21. การดูแลการจราจรที่เข้าปริมณฑลท่องเที่ยว								
- ไม่มี	12 (80.0)	12 (25.5)	3 (60.0)	7 (46.7)	3 (13.1)	14 (60.9)	17 (36.2)	39 (83.0)
- มี	1 (6.7)	1 (2.1)	1 (6.7)	2 (13.3)	1 (4.3)	3 (13.1)	4 (8.5)	8 (17.0)
22. การอบรมความรู้คนในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว								
- ไม่มี	12 (80.0)	12 (25.5)	3 (20.0)	6 (40.0)	2 (8.7)	12 (52.2)	14 (29.9)	35 (74.5)
- มี	1 (6.7)	1 (2.10)	1 (6.7)	3 (20.0)	2 (8.7)	5 (21.7)	7 (14.9)	12 (25.5)
23. การอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว (ไม่แสดงความคิดเห็น 12 คน)								
- ไม่มี	13 (86.7)	1 (2.1)	4 (26.7)	7 (46.7)	3 (13.1)	16 (69.6)	19 (40.4)	31 (66.0)
- มี	-	-	-	2 (13.3)	1 (4.3)	1 (4.3)	2 (4.3)	4 (8.5)
24. การจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สาธารณสุข								
- ไม่มี	8 (53.3)	8 (17.0)	2 (13.3)	6 (40.0)	3 (13.1)	10 (43.5)	13 (27.7)	29 961.7
- มี	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	3 (20.0)	1 (4.3)	7 (30.4)	8 (17.0)	18 (38.3)

ตารางที่ 4.7-12 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการประชุมหารือ (ต่อ-4)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	
25. การปรับปรุงภูมิทัศน์								
- ไม่มี	7 (46.7)	7 (14.90)	2 (13.3)	3 (20.0)	5 (10.6)	2 (8.7)	10 (43.5)	12 (25.5)
- มี	6 (40.0)	6 (12.7)	2 (13.3)	6 (40.0)	8 (17.0)	2 (8.7)	7 (30.4)	9 (19.1)
26. การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว								
- ไม่มี	7 (46.7)	7 (14.9)	2 (13.3)	5 (33.3)	7 (14.9)	2 (8.7)	10 (43.5)	12 (25.5)
- มี	6 (40.0)	6 (12.8)	2 (13.3)	4 (26.7)	6 (12.7)	2 (8.7)	7 (30.4)	9 (19.1)
27. การสร้างสรรคบริการกิจการใหม่								
- ไม่มี	10 (66.7)	10 (21.30)	3 (20.0)	6 (40.0)	9 (19.1)	4 (17.4)	13 (56.5)	17 (36.2)
- มี	3 (20.0)	3 (6.4)	1 (6.7)	3 (20.0)	4 (8.5)	-	4 (17.4)	4 (8.5)

3. ด้านการมีส่วนร่วม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องอาศัยความร่วมมือการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และภาคเอกชน ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างเข้มแข็ง เฉกเช่นเดียวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว กรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ปกครอง จึงจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังจากภาคประชาชน และภาคเอกชน ในด้านต่างๆ ดังนี้

- ด้านการวางแผนการท่องเที่ยว โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 17.0 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 8.5, 6.3 และ 2.1 ตามลำดับ) รองลงมา มีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาท คิดเป็นร้อยละ 14.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 8.5, 4.3 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีเพียงภาคประชาชนเท่านั้นที่มีบทบาท คิดเป็นร้อยละ 12.8 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมเท่ากัน และมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 4.3, 4.3 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 14.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 8.5, 4.3 และ 2.1 ตามลำดับ) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและภาคประชาชน คิดเป็นร้อยละ 12.8 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 8.5 และ 4.3)
- ด้านการจัดสำรวจจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 14.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 8.5, 4.3 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 6.4 และ 4.3) ส่วนจังหวัดมุกดาหารมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 10.6
- ด้านการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 12.8 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 8.5 และ 4.3) ส่วนจังหวัดมุกดาหาร เป็นการมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคประชาชนเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 8.5
- ด้านการจัดให้มีสวนสาธารณะ สวนหย่อมเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 6.4 และ 4.3)

- ด้านการจัดการให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 8.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานี มีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้เท่ากับจังหวัดอำนาจเจริญ คือ ร้อยละ 4.3
- ด้านการพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้น ที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 32.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 14.9, 12.8 และ 4.3)
- ด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรคมนาคม ฯลฯ โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 34.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 14.9, 12.8 และ 6.4)
- ด้านการพัฒนาสถานที่พักผ่อน โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ซึ่งมีเพียงจังหวัดอำนาจเจริญเท่านั้นที่มีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือ ร้อยละ 4.3
- ด้านการพัฒนาสถานที่จอดรถ สุขา โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 4.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้เท่ากับจังหวัดอำนาจเจริญ คือ ร้อยละ 4.3
- ด้านการส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมัคคุเทศก์ โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 4.3 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้เท่ากับจังหวัดอำนาจเจริญ คือ ร้อยละ 2.1
- ด้านการประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 14.9 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 10.6, 2.1 และ 2.1)
- ด้านการจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 6.4 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 4.3 และ 2.1)
- ด้านการจัดสร้างงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 6.4 และ 4.3)
- ด้านการออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 6.4 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 4.3 และ 2.1)
- ด้านการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 6.4 และ 4.3)

- ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว / บรรเทาสาธารณภัย โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 6.4 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 4.3 และ 2.1) ส่วนจังหวัดมุกดาหารเป็นการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนเท่านั้น คือ ร้อยละ 6.4
- ด้านการออกระเบียบ / อำนวยความสะดวกในการผ่านแดน โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 2.1 คือ จังหวัดมุกดาหาร
- ด้านการดูแลการเอาโรคเอาเปรียบนักท่องเที่ยว โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 8.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 6.4 และ 2.1) ส่วนจังหวัดมุกดาหารเป็นการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชนเท่านั้น คือ ร้อยละ 2.1
- ด้านการอบรมความรู้คนในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 6.3 ซึ่งจังหวัดทั้ง 3 มีสัดส่วนของการจัดการจากภาครัฐเท่ากัน คือ ร้อยละ 2.1 แต่จังหวัดอุบลราชธานียังคงมีส่วนร่วมของทั้ง 3 ฝ่าย คือ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 6.3
- ด้านการอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่น ในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 4.3 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนของการจัดการจากภาครัฐเท่ากัน คือ ร้อยละ 2.1 แต่จังหวัดอุบลราชธานียังคงมีส่วนร่วมของทั้ง 3 ฝ่าย คือ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 4.3
- ด้านการจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สาธารณสุข โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 12.8 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนของการจัดเตรียมปฐมพยาบาลมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 6.3 และ 4.3)
- ด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีเพียงจังหวัดที่มีสัดส่วนการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือ ร้อยละ 10.6
- ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 12.8 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 10.6 และ 2.1)
- ด้านการสร้างสรรคบริการกิจการใหม่ โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 8.5 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนของการสร้างสรรคมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 6.3 และ 2.1)

ตารางที่ 4.7-13 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
1. การวางแผนด้านการท่องเที่ยว (ไม่แสดงความคิดเห็น 24 คน)								
- ประชาชน	1 (11.1)	1 (2.1)	-	2 (20.0)	-	-	1 (10.0)	4 (8.5)
- รัฐบาล	2 (22.2)	2 (4.3)	-	1 (10.0)	1 (10.0)	-	3 (30.0)	7 (14.9)
- ประชาชน+รัฐบาล	2 (22.2)	2 (4.3)	-	-	-	-	-	2 (4.3)
- เอกชน+รัฐบาล	1 (11.1)	1 (2.1)	-	1 (10.0)	-	-	-	2 (4.3)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	1 (11.1)	1 (2.1)	1 (10.0)	3 (30.0)	1 (10.0)	-	2 (20.0)	8 (17.0)
2. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว(ไม่แสดงความคิดเห็น 36 คน)								
- ประชาชน	2 (28.6)	2 (4.3)	-	2 (66.7)	-	-	2 (66.7)	6 (12.8)
- รัฐบาล	2 (28.6)	2 (4.3)	-	-	-	-	-	2 (4.3)
- ประชาชน+รัฐบาล	1 (14.3)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (33.3)	1 (33.3)	-	-	2 (4.3)
3. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี(ไม่ออกความเห็น 29)								
- ประชาชน	1 (11.4)	1 (2.1)	-	2 50.0	-	-	1 (11.1)	4 (8.5)
- รัฐบาล	1 (11.4)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)
- ประชาชน+รัฐบาล	4 (44.4)	4 (8.6)	-	-	-	-	2 (22.2)	6 (12.8)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	1 (11.1)	1 (2.1)	-	2 (50.0)	2 (22.2)	-	2 (22.2)	7 (14.9)
4. การจัดตั้งวงจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ (ไม่แสดงความคิดเห็น 37 คน)								
- ประชาชน	-	-	-	2 (50.0)	-	-	-	2 (4.3)
- รัฐบาล	3 (75.0)	3 (6.4)	-	-	-	-	-	3 (6.4)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (50.0)	1 (25.0)	-	2 (50.0)	5 (10.6)

ตารางที่ 4.7-13 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ-1)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	
5. การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ (ไม่แสดงความคิดเห็น 32 คน)								
- ประชาชน	1 (14.3)	1 (2.1)	-	2 (33.3)	2 (4.3)	-	1 (16.7)	4 (8.5)
- รัฐบาล	5 (71.4)	5 (10.6)	-	-	-	-	-	5 (10.6)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (16.7)	1 (2.1)	-	-	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (33.3)	2 (4.3)	2 (33.3)	1 (16.7)	5 (10.6)
6. การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ (ไม่แสดงความคิดเห็น 29 คน)								
- ประชาชน	1 (12.5)	1 (2.1)	-	2 (40.00)	2 (4.3)	-	-	3 (6.3)
- รัฐบาล	2 (25.0)	2 (4.3)	-	-	-	-	1 (14.3)	3 (6.4)
- ประชาชน+รัฐบาล	4 (50.0)	4 (8.5)	-	1 (20.0)	1 (2.1)	-	1 (14.3)	6 (12.8)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (40.0)	2 (4.3)	2 (28.6)	2 (28.6)	6 (12.8)
7. การจัดให้มีสวนสาธารณะ สวนหย่อมเพื่อการท่องเที่ยว(ไม่แสดงความคิดเห็น 39 คน)								
- ประชาชน	-	-	-	2 (33.3)	2 (4.3)	-	-	2 (4.3)
- รัฐบาล	1 (33.3)	1 (2.1)	1 (16.7)	-	-	-	-	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (33.3)	2 (4.3)	2 (50.0)	1 (25.0)	5 (10.6)
8. การจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว(ไม่แสดงความคิดเห็น 35 คน)								
- ประชาชน	-	-	-	3 (60.0)	3 (6.4)	-	1 (12.5)	4 (8.5)
- รัฐบาล	1 (100)	1 (2.1)	-	-	-	-	1 (12.5)	2 (4.3)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	1 (12.5)	1 (12.5)	2 (4.3)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (40.0)	2 (4.3)	2 (66.7)	-	4 (8.5)

ตารางที่ 4.7-13 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ-2)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	จบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	จบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	จบต.	
9. การพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม(ไม่แสดงความคิดเห็น 25 คน)								
- ประชาชน	1	-	-	2 (33.3)	2 (4.3)	-	-	-
- รัฐบาล	6 (85.7)	6 (12.8)	1 (16.7)	1 (16.7)	2 (4.3)	2 (16.7)	5 (41.7)	7 (14.9)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (16.7)	1 (2.1)	-	2 (16.7)	2 (4.3)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (16.7)	1 (2.1)	1 (8.3)	-	1 (2.1)
10. การพัฒนาระบบระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรคมนาคม ฯลฯ (ไม่ออกความเห็น 22)								
- ประชาชน	1 (12.5)	1 (2.1)	-	2 (25.0)	2 (4.3)	-	1 (7.7)	1 (2.1)
- รัฐบาล	6 (75.0)	6 (12.8)	2 (25.0)	1 (12.5)	3 (6.4)	2 (15.4)	5 (38.5)	7 (14.9)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	-	1 (7.7)	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (25.0)	2 (4.3)	1 (7.7)	1 (7.7)	2 (4.3)
11. การพัฒนาสถานที่พักผ่อน (ไม่แสดงความคิดเห็น 41 คน)								
- รัฐบาล	1 (33.3)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	-
- เอกชน	-	-	-	1 (25.0)	1 (2.1)	-	-	-
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (25.0)	1 (2.1)	-	-	-
- เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	-	1 (33.3)	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (50.0)	2 (4.3)	-	-	-

ตารางที่ 4.7-13 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ-3)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
12. การพัฒนาสถานที่จอดรถ (ไม่แสดงความคิดเห็น 38 คน)								
- ประชาชน	-	-	-	2 (50.0)	2 (4.3)	-	1 (33.3)	3 (96.4)
- รัฐบาล	1 (50.0)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (25.0)	1 (2.1)	-	-	1 (2.1)
- เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	-	2 (4.3)	-	-	2 (4.3)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (25.0)	1 (2.1)	1 (33.3)	1 (2.1)	2 (4.3)
13. การส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมีคุณภาพ (ไม่แสดงความคิดเห็น 43 คน)								
- รัฐบาล	1 (100)	1 (2.1)	-	1 (50.0)	1 (2.1)	-	-	2 (4.3)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	1 (50.0)	1 (2.1)	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (50.0)	1 (2.1)	-	-	1 (2.1)
14. การประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว(ไม่แสดงความคิดเห็น 35 คน)								
- ประชาชน	-	-	-	2 (50.0)	2 (4.3)	-	-	2 (4.3)
- รัฐบาล	5 (71.4)	5 (10.6)	-	1 (25.0)	1 (2.1)	1 (20.0)	1 (2.1)	7 (14.9)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	1 (20.0)	3 (6.4)	3 (6.4)
15. การจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว(ไม่แสดงความคิดเห็น 40 คน)								
- ประชาชน	-	-	-	2 (33.3)	2 (4.3)	-	-	2 (4.3)
- รัฐบาล	-	-	-	1 (16.7)	1 (2.1)	-	-	1 (2.1)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	1 (50.0)	1 (2.1)	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (33.3)	2 (4.3)	1 (50.0)	1 (2.1)	3 (6.4)

ตารางที่ 4.7-13 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ-4)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
15. การจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว(ไม่แสดงความคิดเห็น 40 คน)								
- ประชาชน	-	-	-	2 (33.3)	-	-	-	2 (4.3)
- รัฐบาล	-	-	-	1 (16.7)	-	-	-	1 (2.1)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	1 (50.0)	1 (2.1)	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (33.3)	1 (50.0)	-	1 (2.1)	3 (6.4)
16. การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว								
- ประชาชน	-	-	-	1 (25.0)	-	-	-	1 (2.1)
- รัฐบาล	3 (75.0)	3 (6.4)	1 (25.0)	-	-	2 (26.8)	2 (4.3)	5 (10.6)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	1 (14.3)	1 (2.1)	1 (2.1)
- เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	1 (14.3)	1 (2.1)	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (25.0)	-	1 (14.3)	1 (2.1)	2 (4.3)
17. การออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว								
- ประชาชน	1 (33.3)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)
- เอกชน+รัฐบาล	1 (33.3)	1 (2.1)	-	1 (33.3)	-	-	-	2 (4.3)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (33.3)	1 (50.0)	1 (50.0)	2 (4.3)	3 (6.4)
18. การบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว								
- ประชาชน	-	-	-	1 (20.0)	-	-	-	1 (2.1)
- รัฐบาล	4 (66.7)	4 (8.5)	-	-	-	-	-	4 (8.5)
- ประชาชน+รัฐบาล	1 (16.7)	1 (2.1)	-	-	-	2 (25.0)	2 (4.3)	3 (6.4)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	3 (60.0)	2 (25.0)	2 (25.0)	2 (4.3)	5 (10.6)

ตารางที่ 4.7-13 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ-5)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	
19. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว / บรรเทาสาธารณภัย							
- ประชาชน	-	-	-	1 (33.3)	1 (2.1)	1 (20.0)	1 (2.1)
- รัฐบาล	1 (25.0)	1 (2.1)	-	-	-	-	-
- ประชาชน+รัฐบาล	2 (50.0)	2 (4.2)	-	-	-	1 (20.0)	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (33.3)	1 (2.1)	1 (20.0)	2 (4.2)
20. การออกระเบียบ/ จำนวนความสะดวกในการผ่านแดน							
- รัฐบาล	1 (100.0)	1 (2.1)	-	-	-	-	1 (2.1)
21. การดูแลการเอาดีเขาเปรียบนักท่องเที่ยง							
- ประชาชน	-	-	-	1 (25.0)	1 (2.1)	1 (25.0)	1 (2.1)
- รัฐบาล	-	-	-	1 (25.0)	1 (2.1)	-	-
- ประชาชน+รัฐบาล	1 (50.0)	1 (2.1)	-	-	-	-	-
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (25.0)	1 (2.1)	2 (50.0)	3 (6.3)
22. การอบรมความรู้คนในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว							
- รัฐบาล	1 (50.0)	1 (2.1)	-	-	-	-	1 (2.1)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	1 (16.7)	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	1 (16.7)	3 (6.3)
23. การอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว							
- ประชาชน	-	-	-	1 (33.3)	1 (2.1)	-	-
- รัฐบาล	1 (50.0)	1 (2.1)	-	1 (33.3)	1 (2.1)	-	2 (4.3)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	1 (33.3)	2 (4.3)

ตารางที่ 4.7-13 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ-6)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)	
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.		รวม
24. การจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สาธารณสุข - ประชาชน - รัฐบาล - ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (25.0)	1 (2.1)	-	-	1 (2.1)	
	3 (80.0)	3 (6.3)	-	2 (50.0)	2 (4.3)	-	1 (20.0)	1 (2.1)	
	-	-	-	-	-	-	1 (20.0)	3 (6.3)	
25. การปรับปรุงภูมิทัศน์ - ประชาชน - รัฐบาล - ประชาชน+รัฐบาล - ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	3 (42.9)	3 (6.3)	-	-	3 (6.3)	
	3 (50.0)	3 (6.3)	-	1 (14.3)	1 (2.1)	-	-	4 (8.5)	
	1 (16.7)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)	
	-	-	-	-	-	2 (33.3)	3 (50.0)	5 (10.6)	
26. การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว - ประชาชน - รัฐบาล - ประชาชน+รัฐบาล - ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (40.0)	2 (4.3)	-	-	2 (4.3)	
	2 (33.3)	2 (4.3)	-	1 (20.0)	1 (2.1)	-	-	3 (6.3)	
	2 (33.3)	2 (4.3)	-	-	-	-	-	2 (4.3)	
	-	-	-	1 (20.0)	1 (2.1)	2 (33.3)	3 (50.0)	5 (10.6)	
27. การสร้างสรรคบริการกิจการใหม่ - ประชาชน - รัฐบาล - ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (25.0)	1 (2.1)	-	2 (50.0)	3 (6.3)	
	3 (75.0)	3 (6.3)	-	1 (25.0)	1 (2.1)	-	-	4 (8.5)	
	-	-	-	-	-	-	1 (25.0)	1 (2.1)	

4. ด้านความร่วมมือทางบุคลากรและงบประมาณ

ความร่วมมือทางด้านบุคลากรและงบประมาณเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยว หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด มีเพียงอย่างหนึ่งอย่างใด ก็ไม่สามารถที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวให้สมบูรณ์ได้ ซึ่งความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอดีตด้านบุคลากรและงบประมาณ มีดังต่อไปนี้

- ด้านการวางแผนการท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 14.9 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 6.3, 4.3 และ 4.3 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมเพียงบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 8.5, 2.1 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 12.8 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 6.3, 4.3 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดสำรวจจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 8.5 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 6.3 และ 2.1)
- ด้านการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมมีความพร้อมเพียงบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานี มีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 6.3, 2.1 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 12.8 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 6.3, 4.3 และ 2.1)
- ด้านการจัดให้มีสวนสาธารณะ สวนหย่อมเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 8.5 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 6.3, และ 2.1)
- ด้านการจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 8.5 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดอุบลราชธานี คือ ร้อยละ 4.3

- การพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 27.7 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดอุบลราชธานีและมากกว่าจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 8.5, 8.5 และ 6.3)
- ด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรคมนาคม ฯลฯ โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 31.9 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 12.8, 10.6 และ 8.5)
- ด้านการพัฒนาศถานที่พักแรม โดยรวมมีความพร้อมเพียงบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 6.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ คือ ร้อยละ 2.1
- ด้านการพัฒนาศถานที่จอดรถ สุขา โดยรวมมีความพร้อมเพียงบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 6.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 4.3 และ 2.1)
- ด้านการส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมัคคุเทศก์ โดยรวมมีความพร้อมเพียงบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 4.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดอำนาจเจริญ คือ ร้อยละ 2.1
- ด้านการประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 12.8 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 8.5, 2.1 และ 2.1)
- ด้านการจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมเพียงบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 6.3 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 4.3 และ 2.1)
- ด้านการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 8.5 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 4.3, 2.1 และ 2.1)
- ด้านการออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 6.5 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 4.3, 2.1 และ 2.1)
- ด้านการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 8.5 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดมุกดาหาร คือร้อยละ 4.3

- ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว / บรรเทาสาธารณภัย โดยรวมมีความพร้อมเพียงบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 6.3, 2.1 และ 2.1)
- ด้านการออกระเบียบ อำนาจความสะดวกในการผ่านแดน โดยรวมมีความพร้อมเพียงบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 2.1 ซึ่งมีเพียงจังหวัดมุกดาหาร ร้อยละ 2.1
- ด้านการดูแลการเอาผิดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมเพียงบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 6.3 ซึ่งทั้ง 3 จังหวัดมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากัน คือ ร้อยละ 2.1
- ด้านการอบรมความรู้คนในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 6.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 4.3 และ 2.1)
- ด้านการอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 4.3 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดอุบลราชธานี คือร้อยละ 2.1
- ด้านการจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สาธารณสุข โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 12.8 ซึ่งทั้ง 3 จังหวัดมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากัน คือ ร้อยละ 4.3
- ด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 12.8 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 4.3, 2.1 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 12.8 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 6.3, 2.1 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการสร้างสรรคบริการกิจการใหม่ โดยรวมมีความพร้อมเพียงบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 6.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 4.3 และ 2.1)

ตารางที่ 4.7-14 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมทางบุคลากรและงบประมาณ

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
1. การวางแผนด้านการท่องเที่ยว								
- บุคลากร	2 (28.6)	2 (4.3)	-	2 (25.0)	-	-	-	4 (8.5)
- งบประมาณ	1 (14.3)	1 (2.1)	-	1 (12.5)	-	1 (25.0)	1 (2.1)	3 (6.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	2 (28.6)	2 (4.3)	1 (12.5)	2 (25.0)	-	2 (50.0)	2 (4.3)	7 (14.9)
2. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว								
- บุคลากร	1 (20.0)	1 (2.1)	-	3 (60.0)	-	1 (50.0)	1 (2.1)	5 (10.6)
- งบประมาณ	1 (20.0)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)
- บุคลากรและงบประมาณ	1 (20.0)	1 (2.1)	-	2 (40.0)	-	1 (50.0)	1 (2.1)	4 (8.5)
3. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี								
- บุคลากร	2 (40.0)	2 (4.3)	-	1 (25.0)	1 (14.3)	1 (14.3)	2 (4.3)	5 (10.6)
- งบประมาณ	-	-	-	-	-	1 (14.3)	1 (2.1)	1 (2.1)
- บุคลากรและงบประมาณ	1 (20.0)	1 (2.1)	-	3 (75.0)	-	2 (28.6)	2 (4.3)	6 (12.8)
4. การจัดสำรวจจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่								
- บุคลากร	1 (50.0)	1 (2.1)	-	1 (25.0)	-	-	-	2 (4.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	-	-	-	3 (75.0)	-	1 (50.0)	1 (2.1)	4 (8.5)
5. การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่								
- บุคลากร	1 (20.0)	1 (2.1)	-	1 (20.0)	1 (14.3)	2 (28.6)	3 (6.3)	5 (10.6)
- งบประมาณ	1 (20.0)	1 (2.1)	-	1 (20.0)	1 (14.3)	1 (14.3)	2 (4.3)	4 (8.5)
- บุคลากรและงบประมาณ	2 (40.0)	2 (4.3)	-	2 (40.0)	-	-	-	4 (8.5)

ตารางที่ 4.7-14 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมทางบุคลากรและงบประมาณ (ต่อ-1)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
6. การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่								
- บุคลากร	1 (20.0)	1 (2.1)	-	2 (33.3)	1 (16.7)	2 (33.3)	3 (6.3)	6 (12.8)
- งบประมาณ	-	-	-	1 (16.7)	1 (16.7)	-	1 (2.1)	2 (4.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	3 (60.0)	3 (6.3)	-	2 (33.3)	-	1 (16.7)	1 (2.1)	6 (12.8)
7. การจัดให้มีสวนสาธารณะ สวนหย่อมเพื่อการท่องเที่ยว								
- บุคลากร	-	-	-	1 (20.0)	1 (33.3)	-	1 (2.1)	2 (4.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	-	-	1 (20.0)	2 (40.0)	-	1 (33.3)	1 (2.1)	4 (8.5)
8. การจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว								
- บุคลากร	-	-	-	3 (50.0)	-	-	-	3 (6.3)
- งบประมาณ	-	-	-	1 (16.7)	-	1 (25.0)	1 (2.1)	2 (4.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	-	-	-	2 (33.3)	1 (25.0)	1 (25.0)	2 (4.3)	4 (8.5)
9. การพัฒนาระบบการเดินทางการค้า การคมนาคม								
- บุคลากร	-	-	-	1 (14.3)	-	2 (16.7)	2 (4.3)	3 (6.3)
- งบประมาณ	5 (55.6)	5 (10.6)	-	-	-	3 (25.0)	3 (6.3)	8 (17.0)
- บุคลากรและงบประมาณ	3 (33.3)	3 (6.3)	1 (14.3)	4 (57.1)	1 (8.3)	4 (33.3)	5 (10.6)	13 (27.7)
10. การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์								
- บุคลากร	-	-	-	2 (25.0)	-	2 (16.7)	2 (4.3)	4 (8.5)
- งบประมาณ	2 (28.6)	2 (4.3)	-	-	-	3 (25.0)	3 (6.3)	5 (10.6)
- บุคลากรและงบประมาณ	4 (57.1)	4 (8.5)	2 (25.0)	4 (50.0)	1 (8.3)	4 (33.3)	5 (10.6)	15 (31.9)

ตารางที่ 4.7-14 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมทางบุคลากรและงบประมาณ (ต่อ-2)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	
11. การพัฒนาสถานที่พักผ่อน - บุคลากร - บุคลากรและงบประมาณ	1 (50.0)	1 (2.1)	-	1 (50.0) 1 (50.0)	1 (2.1) 1 (2.1)	-	1 (100)	1 (2.1) - 1 (2.1)
12. การพัฒนาสถานที่จัดรถโดยสาร - บุคลากร - งบประมาณ - บุคลากรและงบประมาณ	-	-	-	1 (50.0)	1 (2.1)	-	2 (66.7)	2 (4.3) - - 1 (2.1) 1 (2.1)
13. การส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมัคคุเทศก์ - บุคลากร - บุคลากรและงบประมาณ	1 (50.0)	1 (2.1)	-	1 (50.0)	1 (2.1)	-	1 (100)	1 (2.1) - - 1 (2.1)
14. การประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว - บุคลากร - งบประมาณ - บุคลากรและงบประมาณ	2 (22.2) 1 (11.1) 4 (44.4)	2 (4.3) 1 (2.1) 4 (8.5)	-	1 (33.3)	1 (2.1)	-	1 (25.0)	1 (2.1) 1 (2.1) 1 (2.1) 4 (8.5) 2 (4.3) 6 (12.8)
15. การจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว - บุคลากร - บุคลากรและงบประมาณ	-	-	-	2 (66.7)	2 94.3	1 (50.0)	-	1 (2.1) 1 (2.1)

ตารางที่ 4.7-14 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมทางบุคลากรและงบประมาณ (ต่อ-3)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
16. การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว								
- บุคลากร	-	-	-	1 (25.0)	-	-	1 (16.7)	1 (2.1)
- งบประมาณ	2 (50.0)	2 (4.3)	-	-	-	2 (33.3)	2 (4.3)	2 (8.5)
- บุคลากรและงบประมาณ	1 (25.0)	1 (2.1)	1 (25.0)	1 (25.0)	-	1 (16.7)	1 (2.1)	4 (8.5)
17. การออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว								
- บุคลากร	-	-	-	1 (33.3)	-	-	-	1 (2.1)
- งบประมาณ	1 (33.3)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)
- บุคลากรและงบประมาณ	1 (33.3)	1 (2.1)	-	2 (66.7)	1 (100)	-	1 (2.1)	4 (8.5)
18. การบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว								
- บุคลากร	1 (20.0)	1 (2.1)	-	1 (25.0)	-	-	1 (16.7)	1 (2.1)
- งบประมาณ	1 (20.0)	1 (2.1)	-	-	1 (16.7)	-	3 (6.3)	4 (8.5)
- บุคลากรและงบประมาณ	2 (40.0)	2 (4.3)	-	2 (50.0)	-	-	-	4 (8.5)
19. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว / บรรเทาสาธารณภัย								
- บุคลากร	1 (33.3)	1 (2.1)	-	1 (33.3)	1 (16.7)	2 (33.3)	3 (6.3)	5 (10.6)
- งบประมาณ	-	-	-	-	-	2 (33.3)	2 (4.3)	2 (4.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	1 (33.3)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	3 (6.3)
20. การออกระเบียบ/ อำนาจความสะดวกในการผ่านแดน								
- บุคลากร	1 (100)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)

ตารางที่ 4.7-14 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมทางบุคลากรและงบประมาณ (ต่อ-4)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
21 การดูแลการเจ้าหน้าที่เขาเบรียนนักท่องเที่ยว	1 (50.0)	1 (2.1)	-	1 (50.0)	1 (50.0)	1 (50.0)	1 (2.1)	3 (6.3)
- บุคลากร	-	-	-	-	-	-	2 (4.3)	2 (4.3)
- งบประมาณ	-	-	-	1 (50.0)	-	-	1 (2.1)	2 (4.3)
22 การอบรมความรู้คนในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว	-	-	-	1 (50.0)	1 (16.7)	1 (16.7)	1 (2.1)	2 (4.3)
- บุคลากร	-	-	-	-	-	-	2 (4.3)	2 (4.3)
- งบประมาณ	-	-	-	1 (50.0)	1 (16.7)	1 (16.7)	2 (4.3)	3 (6.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	-	-	-	-	-	-	2 (4.3)	2 (4.3)
23. การอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว	-	-	-	1 (50.0)	1 (2.1)	1 (2.1)	-	1 (2.1)
- บุคลากร	-	-	-	-	-	-	2 (4.3)	2 (4.3)
- งบประมาณ	-	-	-	-	-	-	1 (2.1)	2 (4.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	-	-	-	1 (50.0)	1 (2.1)	1 (2.1)	-	2 (4.3)
24. การจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สาธารณสุข	-	-	-	1 (33.3)	1 (2.1)	1 (2.1)	-	2 (4.3)
- บุคลากร	1 (20.0)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)
- งบประมาณ	2 (40.0)	2 (4.3)	-	2 (66.7)	2 (4.3)	2 (4.3)	-	6 (12.8)
- บุคลากรและงบประมาณ	-	-	-	-	-	-	2 (4.3)	2 (4.3)

ตารางที่ 4.7-14 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมทางบุคลากรและงบประมาณ (ต่อ-5)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
25. การปรับปรุงภูมิทัศน์								
- บุคลากร	-	-	-	2 (50.0)	-	1 (16.7)	1 92.1	3 (6.3)
- งบประมาณ	1 (16.7)	1 (2.1)	-	-	-	-	2 (4.3)	3 (6.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	3 (50.0)	3 (6.3)	-	1 (25.0)	-	-	2 (4.3)	6 (12.8)
26. การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว								
- บุคลากร	1 (16.7)	1 (2.1)	-	2 (50.0)	-	1 (16.7)	1 (2.1)	4 (8.5)
- งบประมาณ	-	-	-	-	-	-	2 (4.3)	2 (4.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	3 (50.0)	3 (6.3)	-	1 (25.0)	-	-	2 (4.3)	6 (16.8)
27. การสร้างสรรคบริการกิจการใหม่								
- บุคลากร	-	-	-	1 950.0)	-	-	2 (50.0)	3 (6.3)
- งบประมาณ	1 (100)	1 (2.1)	-	-	-	-	1 (2.1)	2 (4.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	-	-	-	1 (50.0)	-	-	-	1 (2.1)

4.7.7 ความพร้อมในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยว

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจะศึกษาถึงความพร้อมของตนในด้านต่างๆ เช่น ด้านนโยบาย การประชุมหารือ การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน รวมถึงความพร้อมในเรื่องของบุคลากรและงบประมาณ ว่ามีความพร้อมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวอย่างไร ซึ่งควรมีการศึกษาความพร้อมมาตั้งแต่อดีต เพื่อศึกษาหาข้อผิดพลาดและข้อด้อย เพื่อวางแผนให้สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ทั้งนี้ การศึกษาความพร้อมในปัจจุบันสามารถแบ่งได้เป็น 4 ส่วนคือ

1. ด้านนโยบาย

ความพร้อมในด้านนโยบายในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทั้ง 3 จังหวัดสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ ในปัจจุบันมีความพร้อม และในปัจจุบันไม่มีความพร้อม มีรายละเอียดดังนี้

ในปัจจุบันมีความพร้อม ได้แก่

- ด้านการวางแผนการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 80.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 31.9, 25.8 และ ตามลำดับ)
- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 80.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 40.4, 23.4 และ 17.0 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 78.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 34.0, 23.4 และ 21.3 ตามลำดับ)
- ด้านการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 83.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 38.3, 23.4 และ 21.3 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดให้มีสวนสาธารณะ สวนหย่อมเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 63.8 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 23.4, 21.3 และ 19.1 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 72.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 36.2, 19.1 และ 17.0 ตามลำดับ)

- ด้านการพัฒนาาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 93.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 42.5, 25.5 และ 25.5 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรคมนาคม ฯลฯ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 91.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 42.6, 25.5 และ 23.4 ตามลำดับ)
- ด้านการประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 70.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 25.9, 21.3 และ 19.1 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 70.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 27.7, 21.3 และ 21.3 ตามลำดับ)
- ด้านการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 74.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 31.9, 21.3 และ 21.3 ตามลำดับ)
- ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว / บรรเทาสาธารณภัย โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 68.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 29.8, 19.1 และ 19.1 ตามลำดับ)
- ด้านการดูแลการเอาวัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 51.1 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 19.1, 17.0 และ 14.9 ตามลำดับ)
- ด้านการอบรมความรู้คนในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 53.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 19.1, 17.0 และ 17.0 ตามลำดับ)
- ด้านการอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 51.1 ซึ่งทั้ง 3 จังหวัดมีสัดส่วนเท่ากัน คือ ร้อยละ 17.0
- ด้านการจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สาธารณสุขโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 72.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 31.9, 21.3 และ 19.1 ตามลำดับ)
- ด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 83.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 36.2, 25.5 และ 21.3 ตามลำดับ)

- ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 80.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 36.2, 25.5 และ 19.1 ตามลำดับ)

- ด้านการสร้างสรรคบริการกิจการใหม่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 55.3 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 21.3, 19.1 และ 14.9 ตามลำดับ)

ในปัจจุบันไม่มีความพร้อม ได้แก่

- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 42.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 21.3, 12.8 และ 8.5 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดสำรวจจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 53.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 34.0, 12.8 และ 6.4 ตามลำดับ)

- ด้านการพัฒนาสถานที่พักแรม โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 78.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 40.4, 19.1 และ 19.1 ตามลำดับ)

- ด้านการพัฒนาสถานที่จอดรถ สุขา โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 53.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 29.8, 17.0 และ 14.9 ตามลำดับ)

- ด้านการส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมัคคุเทศก์ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 80.8 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 38.3, 23.4 และ 19.1 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 78.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 34.0, 27.6 และ 17.0 ตามลำดับ)

- ด้านการออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 59.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 31.9, 17.0 และ 10.6 ตามลำดับ)

- ด้านการออกระเบียบ / อำนวยความสะดวกในการผ่านแดน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 12.8 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 6.4, 4.3 และ 2.1 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.7-15 ความพร้อมในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านนโยบาย

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
1. การวางแผนด้านการท่องเที่ยว	2 (19.3)	2 (4.3)	-	1 (6.7)	1 (4.3)	5 (21.7)	6 (12.8)	9 (19.1)
	11 (73.3)	11 (23.4)	4 (26.7)	8 (53.3)	3 (13.1)	12 (52.2)	15 (31.9)	38 (80.9)
2. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	6 (40.0)	6 (12.8)	2 (13.3)	2 (13.3)	2 (8.7)	8 (34.8)	10 (21.3)	20 (42.6)
	-	-	2 (13.3)	7 (46.7)	2 (8.7)	9 (39.1)	11 (23.4)	20 (42.6)
3. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี	5 (33.3)	5 (10.6)	-	2 (13.3)	-	2 (8.7)	2 (4.3)	9 (19.1)
	8 (53.3)	8 (17.0)	4 (26.7)	7 (46.7)	4 (17.4)	15 (65.2)	19 (40.4)	38 (80.9)
4. การจัดสร้างหรือสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่	6 (40.0)	6 (12.8)	1 (6.7)	2 (13.3)	2 (8.7)	14 (60.9)	16 (34.0)	25 (53.2)
	7 (46.7)	7 (14.9)	3 (20.0)	7 (46.7)	2 (8.7)	3 (13.1)	5 (10.6)	22 (46.8)
5. การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่	3 (20.0)	3 (6.3)	-	2 (13.3)	1 (4.3)	4 (17.4)	5 (10.6)	10 (21.3)
	10 (66.7)	10 (21.7)	4 (26.7)	7 (46.7)	3 (13.1)	13 (56.5)	16 (34.0)	37 (78.7)
6. การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่	3 (20.0)	3 (6.3)	-	2 (13.3)	1 (4.3)	2 (8.7)	3 (6.3)	8 (17.0)
	10 (66.7)	10 (21.7)	4 (26.7)	7 (46.7)	3 (13.1)	15 (65.2)	18 (38.3)	39 (83.0)

ตารางที่ 4.7-15 ความพร้อมในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวตามนโยบาย (ต่อ-1)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ			อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
7. การจัดให้มีสวนสาธารณะ ส่วนย่อยเพื่อการท่องเที่ยว									
- ไม่มี	4 (26.7)	4 (8.5)	-	3 (20.0)	3 (6.3)	1 (4.3)	9 (39.1)	10 (21.3)	17 (36.2)
- มี	9 (60.0)	9 (19.1)	4 (26.7)	6 (40.0)	10 (21.3)	3 (13.1)	8 (34.8)	11 (23.4)	30 (63.8)
8. การจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว									
- ไม่มี	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	2 (13.3)	4 (8.5)	1 (4.3)	3 (13.1)	4 (8.5)	13 (27.7)
- มี	8 (53.3)	8 (17.0)	2 (13.3)	7 (46.7)	9 (19.1)	3 (13.1)	14 (60.9)	17 (36.2)	34 (72.3)
9. การพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม									
- ไม่มี	1 (6.7)	1 (2.1)	1 (6.7)	-	1 (2.1)	-	1 (4.3)	1 (2.1)	3 (6.3)
- มี	12 (80.0)	12 (25.5)	3 (20.0)	9 (60.0)	12 (25.5)	4 (17.4)	16 (69.6)	20 (42.6)	44 (93.7)
10. การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรคมนาคม ฯลฯ									
- ไม่มี	2 (13.3)	2 (4.3)	-	1 (6.7)	1 (2.1)	-	1 (4.3)	1 (2.1)	4 (8.5)
- มี	11 (73.3)	11 (23.4)	4 (26.7)	8 (53.3)	12 (25.5)	4 (17.4)	16 (69.6)	20 (42.6)	43 (91.5)
11. การพัฒนาสถานที่พักผ่อน									
- ไม่มี	9 (60.0)	9 (19.1)	3 (20.0)	6 (40.0)	9 (19.1)	3 (13.1)	16 (69.6)	19 (40.4)	37 (78.7)
- มี	4 (26.7)	4 (8.5)	1 (6.7)	3 (20.0)	4 (8.5)	1 (4.3)	1 (4.3)	2 (4.3)	10 (21.3)
12. การพัฒนาสถานที่จัดรถ สุนัข									
- ไม่มี	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	4 (26.7)	6 (12.8)	2 (8.7)	12 (52.2)	14 (29.8)	25 (53.2)
- มี	8 (53.3)	8 (17.0)	2 (13.3)	5 (33.3)	7 (14.9)	2 (8.7)	5 (21.7)	7 (14.9)	22 (46.8)

ตารางที่ 4.7-15 ความพร้อมในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านนโยบาย (ต่อ-2)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
13. การส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมีคุณภาพ								
- ไม่มี	11 (73.3)	11 (23.40)	4 (26.7)	5 (33.3)	9 (19.1)	3 (13.1)	15 (65.2)	38 (80.8)
- มี	2 (13.3)	2 (4.3)	-	4 (26.7)	4 (8.5)	1 (4.3)	2 (8.7)	9 (19.2)
14. การประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว								
- ไม่มี	4 (26.7)	4 (8.5)	1 (6.7)	2 (13.3)	3 (6.3)	1 (4.3)	6 (26.1)	14 (29.8)
- มี	9 (60.0)	9 (19.1)	3 (20.0)	7 (46.7)	10 (21.3)	3 (13.1)	11 (47.8)	33 (70.2)
15. การจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว								
- ไม่มี	13 (86.7)	13 (27.6)	4 (26.7)	4 (26.7)	8 (17.0)	3 (13.1)	13 (56.5)	37 (78.7)
- มี	-	-	-	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (4.3)	4 (17.4)	10 (21.3)
16. การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว								
- ไม่มี	3 (20.0)	3 (6.3)	1 (6.7)	2 (13.3)	3 (6.3)	1 (4.3)	7 (30.4)	14 (29.8)
- มี	10 (66.7)	10 (21.3)	3 (20.0)	7 (46.7)	10 (21.3)	3 (13.1)	10 (43.5)	33 (70.2)
17. การออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว								
- ไม่มี	5 (33.3)	5 (10.6)	3 (20.0)	5 (33.3)	8 (17.0)	2 (8.7)	13 (56.5)	28 (59.6)
- มี	8 (53.3)	8 9 17.0)	1 (6.7)	4 (26.7)	5 (10.6)	2 (8.7)	4 (17.4)	19 (40.4)
18. การบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว								
- ไม่มี	3 (20.0)	3 (6.3)	1 (6.7)	2 (13.3)	3 (6.3)	1 (4.3)	5 (21.7)	12 (25.5)
- มี	10 (66.7)	10 (21.3)	3 (20.0)	7 (46.7)	10 (21.3)	3 (13.1)	12 (52.2)	35 (74.5)

ตารางที่ 4.7-15 ความพร้อมในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านนโยบาย (ต่อ-3)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	
19. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว / บรรเทาสาธารณภัย							
- ไม่มี	4 (26.7)	4 (8.5)	1 (6.7)	3 (20.0)	2 (8.7)	5 (21.7)	7 (14.9)
- มี	9 (60.0)	9 (19.1)	3 (20.0)	6 (40.0)	2 (8.7)	12 (52.2)	14 (29.8)
20. การออกระเบียบ/ จำนวนความสะดวกในการนำเดิน							
- ไม่มี	3 (33.3)	3 (6.3)	-	2 (50.0)	-	1 (100)	1 (2.1)
- มี	4 (44.4)	4 (8.5)	1 (25.0)	1 (25.0)	-	-	-
21. การดูแลการจอดรถเขาเปรียบนักท่องเที่ยว							
- ไม่มี	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	3 (20.0)	3 (13.1)	11 (47.8)	14 (29.8)
- มี	8 (53.3)	8 (17.0)	3 (20.0)	6 (40.0)	1 (4.3)	6 (26.1)	7 (14.9)
22. การอบรมความรู้คนในท้องถิ่นในการบริการนักท่องเที่ยว							
- ไม่มี	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	4 (26.7)	1 (4.3)	11 (47.8)	12 (25.5)
- มี	8 (53.3)	8 (17.0)	3 (20.0)	5 (33.3)	3 (13.1)	6 (26.1)	9 (19.1)
23. การอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นในการบริการนักท่องเที่ยว							
- ไม่มี	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	4 (26.7)	1 (4.3)	12 (52.2)	13 (27.7)
- มี	8 (53.3)	8 (17.0)	3 (20.0)	5 (33.3)	3 (13.1)	5 (21.7)	8 (17.0)
24. การจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สาธารณสุข							
- ไม่มี	3 (20.0)	3 (6.3)	1 (6.7)	3 (20.0)	-	6 (26.1)	6 (12.8)
- มี	10 (66.7)	10 (21.3)	3 (20.0)	6 (40.0)	4 (17.4)	11 (47.8)	15 (31.9)

ตารางที่ 4.7-15 ความพร้อมในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวตามนโยบาย (ต่อ-4)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
25. การปรับปรุงภูมิทัศน์	3 (20.0)	3 (6.3)	-	1 (6.7)	1 (4.3)	3 (13.1)	4 (8.5)	8 (17.0)
	10 (66.7)	10 (21.3)	4 (26.7)	8 (53.3)	3 (13.1)	14 (60.9)	17 (36.2)	39 (83.0)
26. การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว	4 (26.7)	4 (8.5)	-	1 (6.7)	1 (4.3)	3 (13.1)	4 (8.5)	9 (19.1)
	9 (60.0)	9 (19.1)	4 (26.7)	8 (53.3)	3 (13.1)	14 (60.9)	17 (36.2)	38 (80.9)
27. การสร้างสรรคบริการกิจการใหม่	3 (20.0)	3 (6.3)	1 (6.7)	3 (20.0)	2 (8.7)	12 (52.2)	14.9 (29.9)	21 (44.7)
	10 (66.7)	10 (21.3)	3 (20.0)	6 (40.0)	2 (8.7)	5 (21.7)	7 (14.9)	26 (55.3)

2. ความพร้อมในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการประชุม
หารือ

ความพร้อมในด้านการประชุมหารือในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทั้ง 3 จังหวัด สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มคือ ในปัจจุบันมีความพร้อม และในปัจจุบันไม่มีความพร้อม มีรายละเอียด ดังนี้

ในปัจจุบันมีความพร้อม ได้แก่

- ด้านการวางแผนการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 76.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 31.9, 23.4 และ 21.3 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 63.8 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 25.5, 21.3 และ 17.0 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 74.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 36.2, 19.1 และ 19.1 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดสำรวจจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 59.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 25.5, 19.1 และ 14.9 ตามลำดับ)

- ด้านการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 65.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 31.9, 17.0 และ 17.0 ตามลำดับ)

- ด้านการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 70.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 31.9, 21.3 และ 17.0 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดให้มีสวนสาธารณะ สวนหย่อมเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 59.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 29.8, 14.9 และ 14.9 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 59.6 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 27.7, 17.0 และ 14.9 ตามลำดับ)

- ด้านการพัฒนากระบวนการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 74.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 34.0, 23.4 และ 17.0 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนากระบวนการอุปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรคมนาคม ฯลฯ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 72.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 34.0, 21.3 และ 17.0 ตามลำดับ)
- ด้านการประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 68.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 34.0, 17.0 และ 14.9 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 68.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 29.8, 21.3 และ 17.0 ตามลำดับ)
- ด้านการออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 53.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 21.3, 19.1 และ 12.8 ตามลำดับ)
- ด้านการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 66.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 31.9, 17.0 และ 17.0 ตามลำดับ)
- ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว / บรรเทาสาธารณภัย โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 57.4 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 25.5, 17.0 และ 14.9 ตามลำดับ)
- ด้านการดูแลการเอาใจเขามาใส่ใจเราเปรียบนักท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 53.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 25.5, 14.9 และ 12.8 ตามลำดับ)
- ด้านการอบรมความรู้คนในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 53.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 25.5, 14.9 และ 12.8 ตามลำดับ)
- ด้านการอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 55.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 27.7, 14.9 และ 12.8 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สาธารณสุขโดยรวมคิดเป็นร้อยละ 59.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 31.9, 14.9 และ 12.8 ตามลำดับ)

- ด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 61.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 31.9, 17.0 และ 12.8 ตามลำดับ)

- ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 59.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 31.9, 14.9 และ 12.8 ตามลำดับ)

ในปัจจุบันไม่มีความพร้อม ได้แก่

- ด้านการพัฒนาสถานที่พักผ่อน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 61.7 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 14.9, 12.8 และ 10.6 ตามลำดับ)

- ด้านการพัฒนาสถานที่จอดรถ สุขา โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 46.8 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 17.0, 17.0 และ 12.8 ตามลำดับ)

- ด้านการส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมัคคุเทศก์ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 65.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 36.2, 17.0 และ 12.8 ตามลำดับ)

- ด้านการจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 63.8 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 36.2, 14.9 และ 12.8 ตามลำดับ)

- ด้านการขอระเบียบ / อำนวยความสะดวกในการผ่านแดน โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 19.1 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 10.6, 6.3 และ 2.1 ตามลำดับ)

- ด้านการสร้างสรรคบริการกิจการใหม่ โดยรวมคิดเป็นร้อยละ 53.2 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 23.4, 14.9 และ 14.9 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.7-16 ความพร้อมในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการประชุมหารือ

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	รวม	รวม	
1. การวางแผนด้านการท่องเที่ยว	3 (20.0)	3 (6.3)	-	2 (13.3)	1 (4.3)	2 (4.3)	6 (12.8)	11 (23.4)
	10 (66.7)	10 (21.3)	4 (26.7)	7 (46.7)	3 (13.1)	11 (23.4)	15 (31.9)	36 (76.6)
2. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	3 (20.0)	3 (6.3)	2 (13.3)	3 (20.0)	2 (8.7)	5 (10.6)	9 (19.1)	17 (36.2)
	10 (66.7)	10 (21.3)	2 (13.3)	6 (40.0)	2 (8.7)	8 (17.0)	12 (25.5)	30 (63.8)
3. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี	4 (26.7)	4 (8.5)	1 (6.7)	3 (20.0)	1 (4.3)	4 (8.5)	4 (8.5)	12 (25.5)
	9 (60.0)	9 (19.1)	3 (20.0)	6 (40.0)	3 (13.1)	9 (19.1)	17 (36.2)	35 (74.50)
4. การจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่	4 (26.7)	4 (8.50)	2 (13.3)	4 (26.7)	3 (13.1)	6 (12.8)	9 (19.1)	19 (40.4)
	9 (60.0)	9 (19.10)	2 (13.3)	5 (33.3)	1 (4.3)	7 (14.9)	12 (25.5)	28 (59.6)
5. การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	4 (26.7)	2 (8.7)	5 (10.6)	6 (12.8)	16 (34.1)
	8 (53.3)	8 (17.0)	3 (20.0)	5 (33.3)	2 (8.7)	8 (17.0)	15 (31.9)	31 (65.9)
6. การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่	3 (20.0)	3 (6.3)	1 (6.7)	4 (26.7)	2 (8.7)	5 (10.6)	6 (12.8)	14 (29.8)
	10 (66.7)	10 (21.3)	3 (20.0)	5 (33.3)	2 (8.7)	8 (17.0)	15 (31.9)	33 (70.2)

ตารางที่ 4.7-16 ความพร้อมในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการประชุมหารือ (ต่อ-1)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	
7. การจัดให้มีสวนสาธารณะ สวนหย่อมเพื่อการท่องเที่ยว								
- ไม่มี	6 (40.0)	6 (12.8)	2 (13.3)	4 (26.7)	6 (12.8)	1 (4.3)	6 (26.1)	7 (14.9)
- มี	7 (46.7)	7 (14.9)	2 (13.3)	5 (33.3)	7 (14.9)	3 (13.1)	11 (47.8)	14 (29.8)
8. การจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว								
- ไม่มี	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	4 (26.7)	6 (12.8)	1 (4.3)	7 (30.4)	8 (17.0)
- มี	8 (53.3)	8 (17.0)	2 (13.3)	5 (33.3)	7 (14.9)	3 (13.1)	10 (43.5)	13 (27.7)
9. การพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม								
- ไม่มี	2 (13.3)	2 (4.3)	1 (6.7)	4 (26.7)	5 (10.6)	1 (4.3)	4 (17.4)	5 (10.6)
- มี	11 (73.3)	11 (23.4)	3 (20.0)	5 (33.3)	8 (17.0)	3 (13.1)	13 (56.5)	16 (34.0)
10. การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรคมนาคม ฯลฯ								
- ไม่มี	3 (20.0)	3 (6.3)	1 (6.7)	4 (26.7)	5 (10.6)	1 (4.3)	4 (17.4)	5 (10.6)
- มี	10 (66.7)	10 (21.3)	3 (20.0)	5 (33.3)	8 (17.0)	3 (13.1)	13 (56.5)	16 (34.0)
11. การพัฒนาสถานที่พักผ่อน								
- ไม่มี	6 (40.0)	6 (12.8)	2 (13.3)	6 (40.0)	8 (17.0)	4 (17.4)	11 (47.8)	15 (31.9)
- มี	7 (46.7)	7 (14.9)	2 (13.3)	3 (20.0)	5 (10.6)	-	6 (26.1)	6 (12.8)
12. การพัฒนาสถานที่จอดรถ สุขา								
- ไม่มี	5 (33.3)	5 (10.6)	2 (13.3)	5 (33.3)	7 (14.9)	3 (13.1)	10 (43.5)	13 (27.7)
- มี	8 (53.3)	8 (17.0)	2 (13.3)	4 (26.7)	6 (12.8)	1 (4.3)	7 (30.4)	8 (17.0)

ตารางที่ 4.7-16 ความพร้อมในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการประชุมหารือ (ต่อ-2)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ			อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
13. การส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมัคคุเทศก์									
- ไม่มี	6 (40.0)	6 (12.8)	2 (13.3)	6 (40.0)	8 (17.0)	4 (17.4)	13 (56.5)	17 (36.2)	31 (65.0)
- มี	7 (46.7)	7 (14.9)	2 (13.3)	3 (20.0)	5 (10.6)	-	4 (17.4)	4 (8.5)	16 (34.0)
14. การประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว									
- ไม่มี	6 (40.0)	6 (12.8)	1 (6.7)	4 (26.7)	5 (10.6)	1 (4.3)	4 (17.4)	5 (10.6)	16 (34.0)
- มี	7 (46.7)	7 (14.9)	3 (20.0)	5 (33.3)	8 (17.0)	3 (13.1)	13 (56.5)	16 (34.0)	31 (65.0)
15. การจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว									
- ไม่มี	7 (46.7)	7 (14.9)	2 (13.3)	4 (26.7)	6 (12.8)	3 (13.1)	14 (60.9)	17 (36.2)	30 (63.8)
- มี	6 (40.0)	6 (12.8)	2 (13.3)	5 (33.3)	7 (14.9)	1 (4.3)	3 (13.1)	4 (8.5)	17 (36.2)
16. การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว									
- ไม่มี	3 (20.0)	3 (6.3)	1 (6.7)	4 (26.7)	5 (10.6)	1 (4.3)	6 (26.1)	7 (14.9)	15 (31.9)
- มี	10 (66.7)	10 (21.3)	3 (20.0)	5 (33.3)	8 (17.0)	3 (13.1)	11 (47.8)	14 (24.8)	32 (68.1)
17. การออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว									
- ไม่มี	4 (26.7)	4 (8.5)	3 (20.0)	4 (26.7)	7 (14.9)	2 (8.7)	9 (39.1)	11 (23.4)	22 (46.8)
- มี	9 (60.0)	9 (19.1)	1 (6.7)	5 (33.3)	6 (12.8)	2 (8.7)	8 (34.8)	10 (21.3)	25 (53.2)
18. การบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว									
- ไม่มี	5 (33.3)	5 (10.6)	1 (6.7)	4 (26.7)	5 (10.6)	-	6 (26.1)	6 (12.8)	16 (34.0)
- มี	8 (53.3)	8 (17.0)	3 (20.0)	5 (33.3)	8 (17.0)	4 (17.4)	11 (47.8)	15 (31.9)	31 (66.0)

ตารางที่ 4.7-16 ความพร้อมในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ-3)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	รวม	รวม	
19. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว / บรรเทาสาธารณภัย	- ไม่มี	6 (40.0)	1 (6.7)	4 (26.7)	2 (8.7)	5 (10.6)	7 (30.4)	9 (14.1)
	- มี	7 (46.7)	3 (20.0)	5 (33.3)	2 (8.7)	8 (17.0)	10 (43.5)	12 (25.5)
20. การขอกระเบียด/ จำนวนความสะดวกในการผ่านแดน	- ไม่มี	5 (55.6)	1 (33.3)	2 (66.7)	-	3 (6.3)	1 (100.)	9 (19.1)
	- มี	2 (22.2)	-	-	-	-	-	2 (4.3)
21. การดูแลการจราจรโดยมีภัยท่องเที่ยว	- ไม่มี	6 (40.0)	2 (13.3)	5 (33.3)	3 (13.1)	7 (14.9)	6 (26.1)	22 (46.8)
	- มี	7 (46.7)	2 (13.3)	4 (26.7)	1 (4.3)	6 (12.8)	11 (47.8)	25 (53.2)
22. การอบรมความรู้คนในท้องถิ่นในการบริการนักท่องเที่ยว	- ไม่มี	7 (46.7)	2 (13.3)	4 (26.7)	2 (8.7)	6 (12.8)	7 (30.4)	22 (46.8)
	- มี	6 (40.0)	2 (13.3)	5 (33.3)	2 (8.7)	7 (14.9)	10 (43.5)	25 (53.2)
23. การอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นในการบริการนักท่องเที่ยว	- ไม่มี	7 (46.7)	2 (13.3)	4 (26.7)	1 (4.3)	6 (12.8)	7 (30.4)	21 (44.7)
	- มี	6 (40.0)	2 (13.3)	5 (33.3)	3 (13.1)	7 (14.9)	10 (43.5)	26 (55.3)
24. การจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สถานฉุกเฉิน	- ไม่มี	6 (40.0)	2 (13.3)	5 (33.3)	1 (4.3)	7 (14.9)	5 (21.7)	19 (40.4)
	- มี	7 (46.7)	2 (13.3)	4 (26.7)	3 (13.1)	6 (12.8)	12 (52.2)	28 959.6)

ตารางที่ 4.7-16 ความพร้อมในปัจจุบันขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการประชุมหารือ (ต่อ-4)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	รวม	รวม	
25. การปรับปรุงภูมิทัศน์								
- ไม่มี	7 (46.7)	7 (14.9)	1 (6.7)	4 (26.7)	1 (4.3)	5 (10.6)	6 (12.8)	18 (38.3)
- มี	6 (40.0)	6 (12.8)	3 (20.0)	5 (33.3)	3 (13.1)	8 (17.0)	15 (31.9)	29 (61.7)
26. การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว								
- ไม่มี	7 (46.7)	7 (14.9)	2 (13.3)	4 (26.7)	1 (4.3)	6 (12.8)	6 (12.8)	19 (40.4)
- มี	6 (40.0)	6 (12.8)	2 (13.3)	5 (33.3)	3 (13.1)	7 (14.9)	15 (31.9)	28 (59.6)
27. การสร้างสรรคบริการกิจการใหม่								
- ไม่มี	7 (46.7)	7 (14.9)	2 (13.3)	5 (33.3)	3 (13.1)	7 (14.9)	11 (23.4)	25 (53.2)
- มี	6 (40.0)	6 (12.8)	2 (13.3)	4 (26.7)	1 (4.3)	6 (12.8)	10 (21.3)	22 946.8)

3. ด้านการมีส่วนร่วม

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องอาศัยความร่วมมือการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน และภาคเอกชน ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างเข้มแข็ง เปรียบเสมือนเดียวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว กรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่ปกครอง จึงจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังจากภาคประชาชน และภาคเอกชน ในด้านต่างๆ ดังนี้

- ด้านการวางแผนการท่องเที่ยว โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาท คิดเป็นร้อยละ 31.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 14.9, 10.6 และ 6.3 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาท คิดเป็นร้อยละ 25.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 12.8, 8.5 และ 4.3 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี โดยรวมมีการมีส่วนร่วม 2 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน คิดเป็นร้อยละ 34.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 19.1, 10.6 และ 4.3 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดสำรวจจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาท คิดเป็นร้อยละ 25.5 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 12.8, 6.3 และ 6.3 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาท คิดเป็นร้อยละ 29.8 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 12.8, 10.6 และ 6.3 ตามลำดับ)
- ด้านการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมมีการมีส่วนร่วม 2 ฝ่าย คือทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน คิดเป็นร้อยละ 38.3 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 17.0, 12.8 และ 8.5 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดให้มีสวนสาธารณะ สวนหย่อมเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาท คิดเป็นร้อยละ 27.7 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 12.8, 10.6 และ 4.3 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดการให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาท คิดเป็นร้อยละ 27.7 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 12.8, 8.5 และ 6.3 ตามลำดับ)

- ด้านการพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 51.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 23.4, 19.1 และ 8.5)
- ด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่นไฟฟ้า โทรคมนาคม ฯลฯ โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 51.1 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 23.4, 19.1 และ 8.5)
- ด้านการพัฒนาศถานที่พักแรม โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 6.3 และ 4.3)
- ด้านการพัฒนาศถานที่จอดรถ สุขา โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 23.4 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 14.9, 4.3 และ 4.3)
- ด้านการส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมัคคุเทศก์ โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 19.1 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 14.9 และ 4.3)
- ด้านการประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 31.9 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้เท่ากับอุบลราชธานีและมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 12.8, 12.8 และ 6.3)
- ด้านการจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 14.9 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 12.8 และ 2.1)
- ด้านการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 23.4 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 14.9 และ 8.5)
- ด้านการออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 17.0 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 10.6, 4.3 และ 2.1)
- ด้านการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 17.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 10.6 และ 6.3)

- ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว / บรรเทาสาธารณภัย โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 31.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 14.9, 10.6 และ 6.3)
- ด้านการออกกระเบียบ / อำนวยความสะดวกในการผ่านแดน โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 2.1 คือ จังหวัดมุกดาหาร
- ด้านการดูแลการเอาโรคเอาเปรียบนักท่องเที่ยว โดยรวมมีการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ฝ่าย คือ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้เท่ากับจังหวัดมุกดาหารและมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 4.3, 4.3 และ 2.1)
- ด้านการอบรมความรู้คนในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมมีการมีส่วนร่วม 2 ฝ่าย คือ ทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน คิดเป็นร้อยละ 31.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 14.9, 12.8 และ 4.3 ตามลำดับ)
- ด้านการอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่น ในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมมีการมีส่วนร่วม 2 ฝ่าย คือ ทั้งภาครัฐ และภาคเอกชน คิดเป็นร้อยละ 17.0 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 8.5, 6.3 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สาธารณสุข โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 44.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนของการจัดเตรียมปฐมพยาบาลมากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 25.5, 12.8 และ 6.3)
- ด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 21.3 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนของการปรับปรุงภูมิทัศน์มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 12.8, 6.3 และ 2.1)
- ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีการมีส่วนร่วม 2 ฝ่าย คือ ทั้งภาครัฐ และภาคประชาชน คิดเป็นร้อยละ 23.4 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมในด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 12.8, 6.3 และ 4.3 ตามลำดับ)
- ด้านการสร้างสรรคบริการกิจการใหม่ โดยรวมมีเพียงภาครัฐเท่านั้นที่มีบทบาทในด้านนี้ คิดเป็นร้อยละ 21.3 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนของการสร้างสรรคมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 12.8, 4.3 และ 4.3)

ตารางที่ 4.17-17 ความพร้อมในปัจจุบันของท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
1. การวางแผนด้านการท่องเที่ยว	4 (30.8)	4 (8.5)	1 (7.1)	2 (14.3)	-	-	-	7 (14.9)
	5 (38.5)	5 (10.6)	1 (7.1)	2 (14.3)	1 (6.7)	6 (40.0)	7 (14.9)	15 (31.9)
	-	-	-	1 (7.1)	1 (6.7)	-	1 (2.1)	2 (4.3)
	1 (7.7)	1 (2.1)	1 (7.1)	1 (7.1)	-	-	-	3 (6.3)
	1 (7.7)	1 (2.1)	1 (7.1)	2 (14.3)	1 (6.7)	4 (26.7)	5 (10.6)	9 (19.1)
2. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว	-	-	-	2 (22.2)	-	-	-	2 (4.3)
	4 (50.0)	4 (8.5)	1 (11.1)	1 (11.1)	-	6 (54.5)	6 (12.8)	12 (25.5)
	-	-	-	1 (11.1)	-	-	-	1 (2.1)
	2 (25.0)	2 (4.3)	1 (11.1)	2 (22.2)	-	1 (9.1)	1 (2.1)	6 (12.8)
	1 (12.5)	1 (2.1)	-	1 (11.1)	1 (9.1)	3 (27.3)	4 (8.5)	6 (12.3)
3. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี	-	-	1 (10.0)	3 (30.0)	-	2 (10.5)	2 (4.3)	6 (12.8)
	-	-	-	-	-	1 (5.3)	1 (2.1)	1 (2.1)
	5 (55.6)	5 (10.6)	2 (20.0)	2 (20.0)	1 (5.3)	8 (42.1)	9 (19.1)	16 (34.0)
	2 (22.2)	2 (4.3)	-	1 (10.0)	2 (10.5)	3 (15.8)	5 (10.6)	8 (17.0)

ตารางที่ 4.7-17 ความพร้อมในปัจจุบันของท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการบินร่วม (ต่อ-1)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)			
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.		รวม		
4. การจัดการจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่	- ประชาชน	1 (10.0)	1 (2.1)	-	2 (20.0)	2 (4.3)	1 (12.5)	-	1 (2.1)	4 (8.5)	
	- รัฐบาล	6 (60.0)	6 (12.8)	2 (20.0)	1 (10.0)	3 (6.3)	-	3 (37.5)	3 (6.3)	12 (25.5)	
	- เอกชน	-	-	-	1 (10.0)	1 (2.1)	-	-	-	1 (2.1)	
	- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (20.0)	2 (4.3)	-	-	-	-	2 (4.3)
	- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	1 (10.0)	1 (2.1)	-	1 (10.0)	1 (2.1)	1 (12.5)	1 (12.5)	2 (4.3)	4 (8.5)	
5. การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่	- ประชาชน	1 (10.0)	1 (2.1)	1 (9.1)	2 (18.2)	3 (6.3)	-	-	-	4 (8.5)	
	- รัฐบาล	6 (60.0)	6 (12.8)	2 (18.2)	1 (9.1)	3 (6.3)	-	5 (29)	5 (10.6)	14 (29.8)	
	- เอกชน	-	-	-	1 (9.1)	1 (2.1)	-	1 (5.9)	1 (2.1)	2 (4.3)	
	- ประชาชน+รัฐบาล	1 (10.0)	1 (2.1)	-	2 (18.2)	2 (4.3)	-	3 (17.6)	3 (6.3)	6 (12.8)	
	- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (9.1)	1 (2.1)	3 (17.6)	3 (17.6)	6 (12.8)	7 (14.9)	
6. การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่	- ประชาชน	2 (18.2)	2 (4.3)	1 (9.1)	3 (27.3)	4 (8.5)	-	-	-	6 (12.8)	
	- รัฐบาล	1 (9.1)	1 (2.1)	1 (9.1)	-	1 (2.1)	1 (5.9)	-	1 (2.1)	3 (6.3)	
	- เอกชน	-	-	-	-	-	-	1 (5.9)	1 (2.1)	1 (2.1)	
	- ประชาชน+รัฐบาล	6 (54.5)	6 (12.8)	1 (9.1)	3 (27.3)	4 (8.5)	-	8 (47.1)	8 (17.0)	18 (38.3)	
	- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (9.1)	1 (2.1)	2 (11.8)	3 (17.6)	5 (10.6)	6 (12.8)	

ตารางที่ 4.7-17 ความพร้อมในปัจจุบันของพื้นที่กับแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ-2)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี		รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	
7. การจัดให้มีสถานสาธารณะ สวณหย่อมเพื่อการท่องเที่ยว							
- ประชาชน	1 (10.0)	1 (2.1)	1 (10.0)	2 (20.0)	-	-	4 (8.5)
- รัฐบาล	6 (60.0)	6 (12.8)	1 (10.0)	1 (10.0)	-	5 (38.5)	13 (27.7)
- เอกชน	-	-	-	-	-	1 (7.7)	1 (2.1)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (20.0)	-	2 (15.4)	4 (8.5)
- เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (10.0)	-	-	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	1 (10.0)	1 (2.1)	-	1 (10.0)	2 (15.4)	1 (7.7)	5 (10.6)
8. การจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว							
- ประชาชน	1 (10.0)	1 (2.1)	1 (10.0)	2 (20.0)	-	-	4 (8.5)
- รัฐบาล	6 (60.0)	6 (12.8)	1 (10.0)	2 (20.0)	-	4 (26.7)	13 (27.7)
- เอกชน	-	-	-	-	-	1 (6.7)	1 (2.1)
- ประชาชน+รัฐบาล	1 (10.0)	1 (2.1)	-	1 (10.0)	1 (6.7)	3 (20.0)	6 (12.8)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (20.0)	2 (13.3)	2 (13.3)	4 (8.5)
9. การพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม							
- ประชาชน	-	-	1 (10.0)	3 (30.0)	-	-	4 (8.5)
- รัฐบาล	9 (81.8)	9 (19.1)	2 (20.0)	2 (20.0)	2 (10.7)	9 (47.4)	24 (51.1)
- เอกชน	-	-	-	-	-	1 (5.3)	1 (2.1)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	2 (10.3)	2 (4.3)
- เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	1 (5.3)	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (10.0)	1 (5.3)	1 (5.3)	3 (6.3)

ตารางที่ 4.7-17 ความพร้อมในปัจจุบันของท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ-3)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
10. การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์คมนาคม ฯลฯ								
- ประชาชน	1 (8.3)	1 (2.1)	1 (10.0)	3 (30.0)	-	-	-	5 (10.6)
- รัฐบาล	9 (75.0)	9 (19.1)	2 (20.0)	2 (20.0)	2 (10.5)	9 (47.4)	11 (23.4)	24 (51.1)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	2 (10.5)	2 (4.3)	2 (4.3)
- เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	1 (5.3)	1 (2.1)	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	-	1 (5.3)	2 (10.5)	3 (6.3)	3 (6.3)
11. การพัฒนาสถานที่พักผ่อน								
- ประชาชน	1 (11.1)	1 (2.1)	1 (16.7)	-	-	1 (12.5)	1 (2.1)	3 (6.3)
- รัฐบาล	2 (22.2)	2 (4.3)	-	-	-	3 (37.5)	3 (6.3)	5 (10.6)
- เอกชน	-	-	1 (16.7)	-	-	1 (12.5)	1 (2.1)	2 (4.3)
- ประชาชน+รัฐบาล	1 (11.1)	1 (2.1)	-	1 (16.7)	-	-	-	2 (4.3)
- เอกชน+รัฐบาล	2 (22.2)	2 (4.3)	-	1 (16.7)	-	-	-	3 (6.3)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	1 (11.1)	1 (2.1)	-	1 (16.7)	-	1 (12.5)	1 (2.1)	3 (6.3)
12. การพัฒนาสถานที่จัดรถตุ๊กตา								
- ประชาชน	-	-	1 (14.3)	-	-	-	-	1 (2.1)
- รัฐบาล	7 (87.5)	7 (14.9)	1 (14.3)	1 (14.3)	-	2 (28.6)	2 (4.3)	11 (23.4)
- เอกชน	-	-	-	-	-	1 (14.3)	1 (2.1)	1 (2.1)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (28.6)	-	-	-	2 (4.3)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (14.3)	1 (14.3)	2 (28.6)	3 (6.3)	4 (8.5)

ตารางที่ 4.7-17 ความพร้อมในปัจจุบันของท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ-4)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
13. การส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมีศักยภาพ								
- ประชาชน	-	-	1 (20.0)	1 (20.0)	-	-	-	2 (4.3)
- รัฐบาล	7 (77.8)	7 (14.9)	1 (20.0)	1 (20.0)	-	-	-	9 (19.1)
- เอกชน+รัฐบาล	1 (11.1)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	1 (20.0)	1 (20.0)	1 (100)	-	1 (2.1)	2 (4.3)
14. การประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว								
- ประชาชน	-	-	1 (11.1)	2 (22.2)	-	-	-	3 (6.3)
- รัฐบาล	6 (66.7)	6 (12.8)	2 (22.2)	1 (11.1)	1 (8.3)	5 (41.7)	6 (12.8)	15 (31.9)
- ประชาชน+รัฐบาล	1 (11.1)	1 (2.1)	-	1 (11.1)	-	3 (25.0)	3 (6.3)	5 (10.6)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (11.1)	1 (8.3)	1 (8.3)	2 (4.3)	3 (6.3)
15. การจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว								
- ประชาชน	-	-	1 (14.3)	3 (42.9)	-	1 (25.0)	1 (2.1)	5 (10.6)
- รัฐบาล	6 (85.7)	6 (12.8)	-	1 (14.3)	-	-	-	7 (14.9)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	2 (50.0)	2 (4.3)	2 (4.3)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (14.3)	1 (2.1)	-	1 (2.1)	2 (4.3)

ตารางที่ 4.7-17 ความพร้อมในปัจจุบันของท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ-5)

ปัจจัย	มุกดาหาร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
16. การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว								
- ประชาชน	1 (1.1)	1 (2.1)	1 (12.5)	1 (12.5)	2 (4.3)	-	-	3 (6.3)
- รัฐบาล	7 (77.8)	7 (14.9)	2 (25.0)	2 (25.0)	4 (8.5)	-	-	11 (23.4)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	-	-	-	-	2 (4.3)	2 (6.3)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (12.5)	1 (2.1)	1 (14.3)	2 (4.3)	3 (6.3)
17. การออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว								
- ประชาชน	1 (12.5)	1 (2.1)	1 (12.5)	2 (25.0)	3 (6.3)	-	-	4 (8.5)
- รัฐบาล	5 (62.5)	5 (10.6)	1 (12.5)	1 (12.5)	2 (4.3)	-	1 (2.1)	8 (17.0)
- เอกชน	-	-	-	-	-	-	1 (2.1)	1 (2.1)
- ประชาชน+รัฐบาล	1 (12.5)	1 (2.1)	-	-	-	-	1 (2.1)	2 (4.3)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (25.0)	2 (4.3)	2 (33.3)	3 (6.3)	5 (10.6)
18. การบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว								
- ประชาชน	1 (11.1)	1 (2.1)	1 (11.1)	2 (22.2)	3 (6.3)	1 (6.3)	2 (4.3)	6 (12.8)
- รัฐบาล	3 (33.3)	3 (6.3)	-	-	-	5 (31.3)	5 (10.6)	8 (17.0)
- เอกชน	-	-	-	-	-	1 (6.3)	1 (2.1)	1 (2.1)
- ประชาชน+รัฐบาล	4 (44.4)	4 (8.5)	2 (22.2)	1 (11.1)	3 (6.3)	4 (25.0)	4 (8.5)	11 (23.4)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	2 (22.2)	2 (4.3)	1 (6.3)	3 (6.3)	5 (10.6)

ตารางที่ 4.7-17 ความพร้อมในปัจจุบันของท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ-6)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
19. การศึกษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว / บรรเทาสาธารณภัย								
- ประชาชน	-	-	1 (12.5)	2 (25.0)	-	-	1 (7.7)	1 (2.1)
- รัฐบาล	5 (62.5)	5 (10.6)	2 (25.0)	1 (12.5)	1 (7.7)	-	6 (46.2)	7 (14.9)
- ประชาชน+รัฐบาล	2 (25.0)	2 (4.3)	-	-	-	-	1 (7.7)	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (12.5)	1 (7.7)	-	1 (7.7)	2 (4.3)
20. การออกประเมิน/ จำนวนความเสียหายในการผ่านแดน								
- ประชาชน	-	-	-	-	-	-	1 (100)	1 (2.1)
- รัฐบาล	1 (50.0)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (100)	-	-	-	1 (2.1)
21. การดูแลการเอาผิดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว								
- ประชาชน	-	-	1 (14.3)	-	-	-	1 (16.7)	1 (2.1)
- รัฐบาล	2 (22.2)	2 (4.3)	1 (14.3)	1 (14.3)	-	-	1 (16.7)	1 (2.1)
- ประชาชน+รัฐบาล	3 (33.3)	3 (6.3)	-	-	-	-	2 (33.3)	2 (4.3)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	2 (22.2)	2 (4.3)	-	1 (14.3)	1 (16.7)	-	1 (16.7)	2 (4.3)
22. การอบรมความรู้คนท้องถิ่นในการบริการนักท่องเที่ยว								
- ประชาชน	-	-	1 (14.3)	1 (14.3)	-	-	-	-
- ประชาชน+รัฐบาล	6 (75.0)	6 (12.8)	1 (14.3)	1 (14.3)	-	-	7 (58.3)	7 (14.9)
- เอกชน+รัฐบาล	-	-	1 (14.3)	-	-	-	-	-
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (14.3)	2 (16.7)	-	2 (16.7)	2 (4.3)

ตารางที่ 4.7-17 ความพร้อมในปัจจุบันของท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ-7)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
23. การอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว								
- ประชาชน	-	-	1 (12.5)	2 (25.0)	-	1 (10.0)	1 (2.1)	4 (8.5)
- รัฐบาล	1 (14.3)	1 (2.1)	-	-	-	1 (10.0)	1 (2.1)	2 (4.3)
- ประชาชน+รัฐบาล	1 (14.3)	1 (2.1)	1 (12.5)	-	-	-	-	2 (4.3)
- เอกชน+รัฐบาล	4 (57.1)	4 (8.5)	-	1 (12.5)	-	3 (30.0)	3 (6.3)	8 (17.0)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (12.5)	2 (20.0)	2 (20.0)	4 (8.5)	5 (10.6)
24. การจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สถานการณ์สุข								
- ประชาชน	-	-	1 (14.3)	1 (14.3)	-	-	-	2 (4.3)
- รัฐบาล	6 (85.7)	6 (12.8)	2 (28.6)	1 (14.3)	1 (5.9)	11 (64.7)	12 (25.5)	21 (44.7)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (14.3)	2 (11.8)	2 (11.8)	4 (8.5)	5 (10.6)
25. การปรับปรุงภูมิทัศน์								
- ประชาชน	1 (10.0)	1 (2.1)	1 (10.0)	2 (20.0)	1 (5.6)	1 (5.6)	2 (4.3)	6 (12.8)
- รัฐบาล	6 (60.0)	6 (12.8)	2 (20.0)	1 (10.0)	-	1 (5.6)	1 (2.1)	1 (2.1)
- เอกชน	-	-	-	-	-	1 (5.6)	1 (2.1)	1 (2.1)
- ประชาชน+รัฐบาล	1 (10.0)	1 (2.1)	-	1 (10.0)	-	2 (11.1)	2 (4.3)	3 (6.3)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (10.0)	2 (11.1)	2 (11.1)	4 (8.5)	5 (10.6)

ตารางที่ 4.7-17 ความพร้อมในปัจจุบันของท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านการมีส่วนร่วม (ต่อ-8)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
26. การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว								
- ประชาชน	-	-	1 (12.5)	1 (12.5)	1 (5.9)	1 (2.1)	1 (2.1)	4 (8.5)
- รัฐบาล	1 (12.5)	1 (2.1)	1 (12.5)	1 (12.5)	6 (35.3)	6 (12.8)	6 (12.8)	9 (19.1)
- เอกชน	-	-	-	-	1 (5.9)	1 (2.1)	1 (2.1)	1 (2.1)
- ประชาชน+รัฐบาล	6 (75.0)	6 (12.8)	1 (12.5)	1 (12.5)	3 (17.6)	3 (6.3)	3 (6.3)	11 (23.4)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (12.5)	2 (11.8)	2 (4.3)	2 (4.3)	3 (6.3)
27. การสร้างโครงสร้างบริการกิจการใหม่								
- ประชาชน	-	-	1 (14.3)	1 (14.3)	-	3 (6.3)	3 (6.3)	5 (10.6)
- รัฐบาล	6 (85.7)	6 (12.8)	1 (14.3)	1 (14.3)	-	2 (4.3)	2 (4.3)	10 (21.3)
- ประชาชน+รัฐบาล	-	-	1 (14.3)	-	-	-	-	1 (2.1)
- ประชาชน+เอกชน+รัฐบาล	-	-	-	1 (14.3)	1 (12.5)	2 (4.3)	2 (4.3)	3 (6.3)

4. ด้านความร่วมมือทางบุคลากรและงบประมาณ

ความร่วมมือทางด้านบุคลากรและงบประมาณเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการท่องเที่ยว หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด มีเพียงอย่างหนึ่งอย่างใด ก็ไม่สามารถที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวให้สมบูรณ์ได้ ซึ่งความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันด้านบุคลากรและงบประมาณ มีดังต่อไปนี้

- ด้านการวางแผนการท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 25.5 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดอุบลราชธานีและมากกว่าจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 10.6, 10.6 และ 4.3 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมเพียงบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 17.0 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 8.5, 6.3 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 34.0 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญและจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 21.3, 6.3 และ 6.3 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดสำรวจจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 14.9 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดมุกดาหารและมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 6.3, 6.3 และ 2.1)
- ด้านการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 23.4 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 10.6, 6.3 และ 4.3)
- ด้านการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 23.4 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานี มีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 10.6, 8.5 และ 4.3)
- ด้านการจัดให้มีสวนสาธารณะ สวนหย่อมเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 17.0 ซึ่งจังหวัดอำนาจเจริญมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดมุกดาหารและมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 6.3, 6.3 และ 4.3)
- ด้านการจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 27.7 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 17.0, 6.3 และ 4.3 ตามลำดับ)

- การพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม โดยรวมมีความพร้อมเพียงงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 29.8 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 19.1 และ 10.6 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรคมนาคม ฯลฯ โดยรวมมีความพร้อมเพียงงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 25.5 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหาร (ร้อยละ 19.1 และ 6.3 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาศถานที่พักแรม โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดมุกดาหารและมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 4.3, 4.3 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการพัฒนาศถานที่จอดรถ สุขา โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดมุกดาหารและมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 4.3, 4.3 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมัคคุเทศก์ โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 12.8 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 6.3, 4.3 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 21.3 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 12.8, 6.3 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมเพียงบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดอำนาจเจริญและมากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 4.3, 4.3 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมเพียงงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 19.1 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี (ร้อยละ 10.6 และ 8.5 ตามลำดับ)
- ด้านการออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 17.0 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 8.5, 4.3 และ 4.3)
- ด้านการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 27.7 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 12.8, 10.6 และ 4.3)

- ด้านการรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว / บรรเทาสาธารณภัย โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 25.5 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 12.8, 8.5 และ 4.3)
- ด้านการออกกระเปียบ อำนาจความสะดวกในการผ่านแดน โดยรวมมีความพร้อมเพียงบุคลากร คิดเป็นร้อยละ 2.1 ซึ่งมีเพียงจังหวัดมุกดาหาร ร้อยละ 2.1
- ด้านการดูแลการเอาโรคเอาเปรียบนักท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 6.3, 2.1 และ 2.1)
- ด้านการอบรมความรู้คนในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 14.9 ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดมุกดาหารและมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 6.3, 6.3 และ 2.1)
- ด้านการอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นในการบริการการท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดอุบลราชธานีและมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 4.3, 4.3 และ 2.1)
- ด้านการจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สาธารณสุข โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 29.8 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดอุบลราชธานีและมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 14.9, 12.8 และ 2.1)
- ด้านการปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 12.8 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้มากกว่าจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 4.3, 2.1 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 23.4 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดอุบลราชธานีและมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 10.6, 10.6 และ 2.1 ตามลำดับ)
- ด้านการสร้างสรรคบริการกิจการใหม่ โดยรวมมีความพร้อมทั้งด้านบุคลากรและงบประมาณ คิดเป็นร้อยละ 10.6 ซึ่งจังหวัดมุกดาหารมีสัดส่วนความพร้อมด้านนี้เท่ากับจังหวัดอุบลราชธานีและมากกว่าจังหวัดอำนาจเจริญ (ร้อยละ 4.3, 4.3 และ 10.6 ตามลำดับ)

ตารางที่ 4.7-18 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมทางบุคลากรและงบประมาณ

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	
1. การวางแผนด้านการท่องเที่ยว								
- บุคลากร	3 (30.0)	3 (6.3)	-	2 (22.2)	2 (4.3)	-	-	5 (10.6)
- งบประมาณ	3 (30.0)	3 (6.3)	-	1 (11.1)	1 (2.1)	1 (10.0)	3 (30.0)	4 (8.5)
- บุคลากรและงบประมาณ	2 (20.0)	2 (4.3)	2 (22.2)	3 (33.3)	5 (10.6)	-	5 (50.0)	5 (10.6)
2. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว								
- บุคลากร	4 (66.7)	4 (8.5)	-	3 (60.0)	3 (6.3)	1 (10.0)	-	1 (2.1)
- งบประมาณ	-	-	-	-	-	-	4 (40.0)	4 (8.5)
- บุคลากรและงบประมาณ	1 (16.7)	1 (2.1)	-	2 (40.0)	2 (4.3)	-	4 (40.0)	4 (8.5)
3. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี								
- บุคลากร	4 (44.4)	4 (8.5)	-	1 (25.0)	1 (2.1)	2 (12.5)	-	2 (4.3)
- งบประมาณ	-	-	-	-	-	-	2 (12.5)	2 (4.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	3 (33.3)	3 (6.3)	-	3 (75.0)	3 (6.3)	1 (6.3)	9 (56.3)	10 (21.3)
4. การจัดตั้งรางวัลจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่								
- บุคลากร	-	-	-	1 (25.0)	1 (2.1)	-	-	-
- งบประมาณ	-	-	-	-	-	-	1 (25.0)	1 (2.1)
- บุคลากรและงบประมาณ	3 (60.0)	3 (6.3)	-	3 (75.0)	3 (6.3)	-	1 (25.0)	1 (2.1)

ตารางที่ 4.7-18 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมทางบุคลากรและงบประมาณ (ต่อ-1)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อุปต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อุปต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อุปต.	
5. การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่								
- บุคลากร	1 (14.3)	1 (2.1)	-	1 (20.0)	1 (2.1)	1 (2.1)	-	1 (2.1)
- งบประมาณ	-	-	-	1 (20.0)	1 (2.1)	1 (9.1)	2 (18.2)	3 (6.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	4 (57.1)	4 (8.5)	-	2 (40.0)	2 (4.3)	-	5 (45.5)	5 (10.6)
6. การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่								
- บุคลากร	-	-	-	2 (33.3)	2 (4.3)	1 (9.1)	1 (9.1)	2 (4.3)
- งบประมาณ	1 (14.3)	1 (2.1)	-	1 (16.7)	1 (2.1)	1 (9.1)	1 (9.1)	2 (4.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	4 (57.1)	4 (8.5)	-	2 (33.3)	2 (4.3)	-	5 (45.5)	5 (10.6)
7. การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสาธารณะ ส่วนย่อยเพื่อการท่องเที่ยว								
- บุคลากร	-	-	-	1 (20.0)	1 (2.1)	1 (10.0)	1 (10.0)	2 (4.3)
- งบประมาณ	1 (16.7)	1 (2.1)	-	-	-	1 (10.0)	4 (40.0)	5 (10.6)
- บุคลากรและงบประมาณ	3 (50.0)	3 (6.3)	1 (20.0)	2 (40.0)	3 (6.3)	-	2 (20.0)	2 (4.3)
8. การจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้าของรับการท่องเที่ยว								
- บุคลากร	-	-	-	3 (50.0)	3 (6.3)	1 (6.7)	-	1 (2.1)
- งบประมาณ	1 (16.7)	1 (2.1)	-	1 (16.7)	1 (2.1)	-	4 (26.7)	4 (8.5)
- บุคลากรและงบประมาณ	3 (50.0)	3 (6.3)	-	2 (33.3)	2 (4.3)	1 (6.7)	7 (46.7)	8 (17.0)

ตารางที่ 4.7-18 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมทางบุคลากรและงบประมาณ (ต่อ-2)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
9. การพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม								
- บุคลากร	1 (8.3)	1 (2.1)	-	1 (14.3)	1 (6.3)	3 (18.8)	4 (8.5)	6 (12.8)
- งบประมาณ	5 (41.7)	5 (10.6)	-	-	-	9 (56.3)	9 (19.1)	14 (29.8)
- บุคลากรและงบประมาณ	4 (33.3)	4 (8.5)	-	4 (57.1)	1 (6.3)	-	1 (2.1)	9 (19.1)
10. การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรศัพท์								
- บุคลากร	1 (10.0)	1 (2.1)	-	2 (25.0)	1 (6.3)	3 (18.8)	4 (8.5)	7 (14.9)
- งบประมาณ	3 (30.0)	3 (6.3)	-	-	-	9 (56.3)	9 (19.1)	12 (25.5)
- บุคลากรและงบประมาณ	4 (40.0)	4 (8.5)	2 (25.0)	4 (50.0)	1 (6.3)	-	1 (2.1)	11 (23.4)
11. การพัฒนาสถานที่พักผ่อน								
- บุคลากร	-	-	-	1 (50.0)	1 (33.3)	-	1 (2.1)	2 (4.3)
- งบประมาณ	1 (25.0)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)
- บุคลากรและงบประมาณ	2 (50.0)	2 (4.3)	-	1 (50.0)	2 (66.7)	-	2 (4.3)	5 (10.6)
12. การพัฒนาสถานที่จอดรถ								
- บุคลากร	-	-	-	1 (50.0)	-	-	-	1 (2.1)
- งบประมาณ	2 (33.3)	2 (4.3)	-	-	-	1 (25.0)	1 (2.1)	3 (6.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	2 (33.3)	2 (4.3)	-	1 (50.0)	-	2 (50.0)	2 (4.3)	5 (10.6)
13. การส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยวมัคคุเทศก์								
- บุคลากร	-	-	-	1 (50.0)	-	-	-	1 (2.1)
- บุคลากรและงบประมาณ	3 (75.0)	3 (6.3)	-	1 (50.0)	-	2 (100)	2 (4.3)	6 (12.8)

ตารางที่ 4.7-18 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมทางบุคลากรและงบประมาณ (ต่อ-3)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อุปต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อุปต.	เทศบาล ตำบล	อุปต.	รวม	
14. การประชาสัมพันธ์ / ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว								
- บุคลากร	1 (11.1)	1 (2.1)	-	1 (33.3)	1 (7.1)	-	1 (2.1)	3 (6.3)
- งบประมาณ	-	-	-	-	1 (7.1)	8 (57.1)	9 (19.1)	9 (19.1)
- บุคลากรและงบประมาณ	6 (66.7)	6 (12.8)	-	1 (33.3)	-	3 (21.4)	3 (6.3)	10 (23.1)
15. การจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว								
- บุคลากร	2 (50.0)	2 (4.3)	-	2 (66.7)	1 (50.0)	-	1 (2.1)	5 (10.6)
- บุคลากรและงบประมาณ	-	-	-	1 (33.3)	-	1 (50.0)	1 (2.1)	2 (4.3)
16. การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว								
- บุคลากร	-	-	-	1 (25.0)	1 (11.1)	2 (22.2)	3 (6.3)	4 (8.5)
- งบประมาณ	5 (50.0)	5 (10.6)	-	-	1 (11.1)	3 (33.3)	4 (8.5)	9 (19.1)
- บุคลากรและงบประมาณ	3 (30.0)	3 (6.3)	1 (25.0)	1 (25.0)	-	2 (22.2)	2 (6.3)	7 (14.9)
17. การออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว								
- บุคลากร	3 (33.3)	3 (6.3)	-	1 (33.3)	1 (11.1)	-	1 (2.1)	5 (10.6)
- งบประมาณ	-	-	-	-	1 (11.1)	4 (44.4)	5 (10.6)	5 (10.6)
- บุคลากรและงบประมาณ	4 (44.4)	4 (8.5)	-	2 (66.7)	-	2 (22.2)	2 (4.3)	9 (19.1)
18. การบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว								
- บุคลากร	1 (9.1)	1 (2.1)	-	1 (25.0)	1 (7.7)	-	1 (2.1)	3 (6.3)
- งบประมาณ	2 (18.2)	2 (4.3)	-	-	-	6 (46.2)	6 (12.8)	8 (17.0)
- บุคลากรและงบประมาณ	6 (54.5)	6 (12.8)	-	2 (50.0)	1 (7.7)	4 (30.8)	5 (10.6)	13 (27.7)

ตารางที่ 4.7-18 ความพร้อมในอดีตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมทางบุคลากรและงบประมาณ (ต่อ-4)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อุปต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อุปต.	เทศบาล ตำบล	อุปต.	รวม	
19. การรักษาสภาพแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว / บรรเทาสาธารณภัย								
- บุคลากร	-	-	-	1 (33.3)	1 (8.3)	1 (8.3)	2 (4.3)	3 (6.3)
- งบประมาณ	-	-	-	-	-	5 (41.7)	5 (10.6)	5 (10.6)
- บุคลากรและงบประมาณ	6 (75.0)	6 (12.8)	-	2 (66.7)	1 (8.3)	3 (25.0)	4 (8.5)	12 (25.5)
20. การออกระเบียบ/ จำนวนความสะดวกในการผ่านแดน								
- บุคลากร	1 (50.0)	1 (2.1)	-	-	-	-	-	1 (2.1)
21. การดูแลการเช่ารถเข็นสำหรับผู้พิการ								
- บุคลากร	3 (50.0)	3 (6.3)	-	1 (50.0)	-	-	-	4 (8.5)
- งบประมาณ	-	-	-	-	-	2 (40.0)	2 (4.3)	2 (4.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	1 (16.7)	1 (2.1)	-	1 (50.0)	1 (20.0)	2 (40.0)	3 (6.5)	5 (10.6)
22. การอบรมความรู้คนในท้องถิ่นในการบริการนักท่องเที่ยว								
- บุคลากร	-	-	-	1 (50.0)	1 (11.1)	-	1 (2.1)	2 (4.3)
- งบประมาณ	2 (40.0)	2 (4.3)	-	-	1 (11.1)	3 (33.3)	4 (8.5)	6 (12.8)
- บุคลากรและงบประมาณ	3 (60.0)	3 (6.3)	-	1 (50.0)	-	3 (33.3)	3 (6.3)	7 (14.9)
23. การอบรมความรู้ผู้ประกอบการในท้องถิ่นในการบริการนักท่องเที่ยว								
- บุคลากร	-	-	-	1 (50.0)	1 (14.3)	-	1 (2.1)	2 (4.3)
- งบประมาณ	2 (50.0)	2 (4.3)	-	-	1 (14.3)	2 (28.6)	3 (6.3)	5 (10.6)
- บุคลากรและงบประมาณ	2 (50.0)	2 (4.3)	-	1 (50.0)	-	2 (28.6)	2 (4.3)	5 (10.6)

ตารางที่ 4.7-18 ความพร้อมในมิติขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยวด้านความพร้อมทางบุคลากรและงบประมาณ (ต่อ-5)

ปัจจัย	บุคลากร		อำนาจเจริญ		อุบลราชธานี			รวมทั้งหมด (47 หน่วยงาน)
	อบต.	รวม	เทศบาล ตำบล	อบต.	เทศบาล ตำบล	อบต.	รวม	
24. การจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สาธารณสุข								
- บุคลากร	2 (20.0)	2 (4.3)	-	1 (33.3)	1 (5.6)	-	1 (2.1)	4 (8.5)
- งบประมาณ	1 (10.0)	1 (2.1)	-	-	2 (11.1)	5 (27.8)	7 (14.9)	10 (21.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	5 (50.0)	5 (10.6)	-	2 (66.7)	1 (5.6)	7 (38.9)	8 (17.0)	15 (31.9)
25. การปรับปรุงภูมิทัศน์								
- บุคลากร	-	-	-	2 (50.0)	1 (8.3)	-	1 (2.1)	3 (6.3)
- งบประมาณ	2 (20.0)	2 (4.3)	-	-	-	4 (33.3)	4 (8.5)	6 (12.8)
- บุคลากรและงบประมาณ	7 (70.0)	7 (14.9)	-	1 (25.0)	1 (8.3)	5 (41.7)	6 (12.8)	14 (29.8)
26. การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว								
- บุคลากร	-	-	-	2 (50.0)	1 (8.3)	-	1 (2.1)	3 (6.3)
- งบประมาณ	2 (22.2)	2 (4.3)	-	-	-	4 (33.3)	4 (8.5)	6 (12.8)
- บุคลากรและงบประมาณ	5 (55.6)	5 (10.6)	-	1 (25.0)	-	5 (41.7)	5 (10.6)	11 (23.4)
27. การสร้างสรรคบริการกิจการใหม่								
- บุคลากร	-	-	-	1 (50.0)	1 (16.7)	-	1 (2.1)	2 (4.3)
- งบประมาณ	1 (25.0)	1 (2.1)	-	-	-	2 (33.3)	2 (4.3)	3 (6.3)
- บุคลากรและงบประมาณ	2 (50.0)	2 (4.3)	-	1 (50.0)	-	2 (33.3)	2 (4.3)	5 (10.6)

4.8 ศักยภาพและแนวโน้มการตลาดของการท่องเที่ยวของอนุภูมิภาค

4.8.1 ศักยภาพการขยายตัวของนักท่องเที่ยว

ข้อมูลจาก Travel & Tourism Intelligence (1999) ที่อ้างในการศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์สภาพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวตะวันออกเฉียงเหนือ (2546) โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เป็นผู้ศึกษา นักท่องเที่ยวในอาเซียนมีจำนวน 28.13 ล้านคนในปี พ.ศ. 2541 และจะเพิ่มขึ้นเป็น 44.6 ล้านคนในปี พ.ศ. 2547 โดยไทยเป็นประเทศที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเที่ยวมากที่สุด รองลงมาคือ อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8-1)

ตารางที่ 4.8-1 จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในกลุ่มอาเซียน

(หน่วย : ล้านคน)

ประเทศ	ปี พ.ศ.			
	2541	2543 ^E	2544 ^E	2547 ^E
อินโดนีเซีย	4.61	5.97	6.54	8.85
มาเลเซีย	5.55	7.05	7.66	8.71
ฟิลิปปินส์	1.97	2.48	2.75	3.60
สิงคโปร์	6.24	6.97	7.22	8.82
ไทย	7.84 ^B	8.69	9.30	11.64
เมียนมาร์	0.20	0.28	0.32	0.37
สปป.ลาว	n/a	n/a	n/a	n/a
กัมพูชา	0.20	0.26	0.29	0.34
เวียดนาม	1.52	1.67	1.91	2.27
รวม	28.13	33.37	35.99	44.60

หมายเหตุ : ในปี พ.ศ. 2541 อินโดนีเซียมีปัญหาการเมืองและการจลาจลในประเทศทำให้นักท่องเที่ยวลดลงมากกว่าปีปกติ

^E เป็นตัวเลขประมาณการ

^B ตัวเลขจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติของไทยในปี พ.ศ. 2541 มากกว่าข้อมูลของ ททท. จำนวน 0.08 ล้านคน

ในศตวรรษที่ 21 การท่องเที่ยวจะยิ่งเป็นธุรกิจสำคัญของไทย เนื่องจากเอเชียจะเป็นภูมิภาคสำคัญที่สุดของการค้าโลก โดยประมาณว่ามากกว่า 50% ของการขยายตัวของเศรษฐกิจโลกในอนาคต จะเกิดขึ้นในภูมิภาคแถบเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) คาดว่าแหล่งท่องเที่ยวในเอเชียยังคงครองความนิยมในระดับสูงสุดของโลก นักท่องเที่ยวนานาชาติที่เยือนภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกระหว่างปี พ.ศ. 2533-2553 จะขยายตัวเฉลี่ยสูงถึง 6.7% ต่อปี เพิ่มจาก 87 ล้านคนในปี พ.ศ. 2539 เป็น 104 และ 109 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2543 และ 2553 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าอัตราเติบโตเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกที่มีแนวโน้มขยายตัวเพียง 4.7% ต่อปี เพิ่มจาก 594 ล้านในปี พ.ศ. 2539 เป็น 664 และ 937 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2543 –และ 2553 ส่วนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จะนักท่องเที่ยวเพิ่มจาก 30.5 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2539 เป็น 75 ล้าน ในปี พ.ศ. 2553

วารสาร The Economist Intelligence Unit ปี พ.ศ. 2538 ประมาณว่าแนวโน้มนักท่องเที่ยวที่มาเยือนกลุ่มอาเซียนเดิม 5 ประเทศ คือ ไทย มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ จะเพิ่มจาก 28 ล้านคน นักท่องเที่ยวที่เคยมาเยือนเมืองไทยและชอบแสวงหาสินค้าใหม่ ๆ กลุ่มลูกค้าดังกล่าวจึงสนใจเยือนประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวเปิดใหม่หลายแห่ง การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงจึงเป็นทางออกที่ดีของทุกประเทศในระยะยาว

ในปี 2539 เป็น 36.8 ล้านคนในปี 2543 และ 46.9 ล้านคนในปี พ.ศ. 2548 ด้วยอัตราเติบโตเฉลี่ยปีละ 4.9% โดยคาดว่าประเทศยังคงมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุดในอาเซียนจาก 9 ล้านคน ในปี 2543 เป็น 11 ล้านคนในปี 2546 ด้วยอัตราขยายตัวเฉลี่ยปีละประมาณ 6% ในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2548 ส่วนอินโดนีเซียและสิงคโปร์จะมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 11 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2548 ตามด้วยมาเลเซีย (9.7 ล้านคน) และฟิลิปปินส์ (30 ล้านคน) ด้วยอัตราเติบโตเฉลี่ยปีละ 7.2% ,4.6%, 2.0%, และ 4.6% ตามลำดับ ในช่วงเวลาเดียวกันขณะที่สถิติขององค์การการท่องเที่ยวโลกปี 2540 คาดว่าเวียดนามและกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง ยกเว้นไทย จะมีอัตราขยายตัวด้านจำนวนนักท่องเที่ยวสูงมากกว่าปีละ 10% ระหว่าง ปี พ.ศ. 2543-2548

4.8.2 ตลาดสำคัญของกลุ่มประเทศในกลุ่มแม่น้ำโขง

กลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงยกเว้นลาว มีลูกค้าหลักที่ไม่รวมนักท่องเที่ยวจากอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเดียวกัน อย่างน้อย 50% ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดของแต่ละประเทศ โดยตลาดสำคัญของไทยระหว่างปี พ.ศ. 2537-2540 เฉลี่ยปีละมากกว่า 4.9 ล้านคน คิดเป็นสัดส่วน 70.9% ซึ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจาก 69.2% ในปี พ.ศ.2537 เป็น 71.8% ในปี พ.ศ. 2540 พม่ามีลูกค้าหลักเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกันกับไทยจาก 44.3% เป็น 67.9% ขณะที่ตลาดหลักของเวียดนามขยายตัวอย่างรวดเร็วจาก 0.59 ล้านคนในปี 2538 เป็น 11 ล้านคนในปี 2540 ด้วยสัดส่วน 58.4% - 64.4% รองลงมาเป็นยูนิานาน (0.02 – 0.16 ล้านคน) และกัมพูชา (0.09-0.16 ล้านคน) โดยกัมพูชามีสัดส่วนของลูกค้าหลักสูงสุดในปี 2540 คิดเป็น 72.3% ส่วนลาวมีนักท่องเที่ยวนอกอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเพิ่มขึ้นพอควร แต่คิดเป็นสัดส่วนน้อยที่สุดเพียง 17.4 % ในปี 2540 เนื่องจากไม่ได้รวมนักท่องเที่ยวจากไทย 56.5% และเวียดนาม 17.2%

การที่กลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงโดยเฉพาะไทย กัมพูชา พม่า และเวียดนาม มีลูกค้ารายใหญ่ไม่กี่ประเทศ ทำให้ง่ายต่อการจัดการด้านการท่องเที่ยว แต่มีความเสี่ยงสูงในด้านได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง หากนักท่องเที่ยวเชื่อมโยงและร่วมกันพัฒนาธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงเป็นทางออกวิธีหนึ่งที่จะขยายตลาดหลักและลดความเสี่ยงของธุรกิจได้ในระยะยาว

เมื่อพิจารณาถึงตลาดหลักแยกตามภูมิภาค พบว่านักท่องเที่ยวหลักที่เยือนประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2537 – 2540 มาจากเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด (2.1-2.7 ล้านคน) หรือ 52.4% ในปี พ.ศ. 2540 ตามด้วยอาเซียน (29.5%) ยุโรป (12.1%) และอเมริกา (6.0%) ทั้งนี้ลูกค้าจากอาเซียนเพิ่มขึ้น 3% มากกว่า ลูกค้าหลักกลุ่มอื่นในปี 2540 ส่วนเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือมีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเพียง 0.5% ต่ำกว่าปี 2538 อย่างมาก (19.7%) ตลาดอเมริกาเพิ่มไม่ถึง 1 % และยุโรปขยายตัวลดลง (1.6%) ในช่วงเวลาเดียวกัน ทำให้ไทยมีส่วนครองตลาดลดลงต่อเนื่องในทุกภูมิภาค เนื่องจากอัตราการขยายตัวของกลุ่มลูกค้าหลักเพิ่มขึ้นน้อยกว่าของประเทศเพื่อนบ้าน

เวียดนามมีนักท่องเที่ยวมากเป็นอันดับสองรองจากไทย โดยมีนักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือเป็นตลาดหลักเช่นเดียวกัน ด้วยจำนวน 0.29 – 0.74 ล้านคน ซึ่งขยายตัวมากกว่ากลุ่มลูกค้าอื่นทั้งหมดเฉลี่ยปีละ 38.2% ทำให้สัดส่วนของตลาดนี้เพิ่มเป็น 67.1% ในปี 2540 อเมริกาเป็นอันดับสอง (13.4%) ยุโรปอันดับสาม (11.7%) อย่างไรก็ตาม ตลาดยุโรป

มีแนวโน้มขยายตัวลดลงจาก 13.2 ในปี 2538 เป็น 12.9% ในปี 2540 ขณะที่ตลาดอเมริกาเพิ่มขึ้นสูงที่สุดในกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในปี 2540 ทำให้เวียดนามได้ส่วนครองตลาดเพิ่มขึ้นมากที่สุด 28.2%

ลาวเป็น ประเทศเดียวที่มีกลุ่มลูกค้าหลักมากที่สุดจากเอเชียเนียบและแอฟริกาใต้ เฉลี่ยปีละ 1.6 หมื่นคน ด้วยส่วนครองตลาดเฉลี่ยมากกว่า 64% ในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา คิดเป็นสัดส่วนแยกตามภูมิภาคในปี 2537 ประมาณ 57.4% แต่ในปีพ.ศ. 2540 ตลาดสำคัญอันดับหนึ่งของลาวเป็นเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยสัดส่วน 33.4% รองลงมาเป็นยุโรป (31.5%) และอเมริกา (17.9%) ตลาดยุโรปและเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยสัดส่วน 33.4% รองลงมาเป็นยุโรป (31.5%) และอเมริกา (17.9%) ตลาดยุโรปและเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือขยายตัวเป็น 100% ในปี 2538 และเริ่มลดลงในปี 2540 ด้วยอัตรา 25.9% และ 14.9% ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวจากอเมริกาขยายตัวสูงเป็นอันดับสองรองจากเวียดนาม คือ 28.6% ในปี 2540 ทำให้ส่วนครองตลาดในตลาดยุโรปและอเมริกาเพิ่มขึ้นมากกว่าตลาดอื่น

กัมพูชาเป็นประเทศที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูงมาก หากไม่เกิดปัญหาสงครามการเมืองในประเทศ กลุ่มลูกค้าสำคัญ 44.5% เป็นนักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือในปี 2537 และเพิ่มเป็น 50.2 % ในปี 2540 ตามด้วย อาเซียน ยุโรป และอเมริกา ด้วยสัดส่วน 20.1% , 16.9% และ 12.8% ตามลำดับ โดยตลาดเอเชียตะวันออกเฉียงเหนือขยายตัวเพิ่มขึ้นมากที่สุดเฉลี่ยปีละ 2.7.2% ตามด้วยอเมริกา (12.3%) อาเซียน (9.6%) และยุโรป (4.3%)

โดยสรุป ในปี พ.ศ. 2540 ทุกประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงมีตลาดสำคัญอันดับหนึ่งเป็นเอเชียแปซิฟิก ส่วนอันดับสองของไทย ยูนิาน และกัมพูชาเป็นอาเซียน เวียดนามเป็นอเมริกา ลาวและพม่าคือยุโรปตลาดสำคัญอันดับสามของไทย เวียดนาม และกัมพูชาเป็นยุโรป ยูนิาน และลาวเป็นอเมริกา พม่าเป็นอาเซียนและอเมริกา ซึ่งให้เห็นว่าตลาดหลักของกลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงในปี พ.ศ. 2540 มีแนวโน้มเป็นตลาดเดียวกันมากกว่าปี พ.ศ. 2537 ทำให้โอกาสในการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวมีมากขึ้นเพื่อป้องกันการแย่งตลาดและลดการแข่งขันที่ไม่สร้างประโยชน์ โดยเฉพาะประเทศไทยพัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมานานกว่าประเทศเพื่อนบ้าน สินค้าท่องเที่ยวที่มีอยู่หลายตัวกลายเป็นสินค้าเก่าในสายตาของนักท่องเที่ยวที่เคยมาเยือนเมืองไทยและชอบแสวงหาสินค้าใหม่ ๆ กลุ่มลูกค้าดังกล่าวจึงสนใจเยือนประเทศในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวเปิดใหม่หลายแห่ง การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขงจึงเป็นทางออกที่ดีของประเทศในระยะยาว

4.8.3 สถานการณ์และแนวโน้มการท่องเที่ยวไทย

ไทยมีนักท่องเที่ยวติดอันดับที่ 21 ของโลกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 และเป็นอันดับ 3 ในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก รองจากจีนและฮ่องกง และเมื่อพิจารณาจากรายได้จากการท่องเที่ยว แล้วพบว่า ไทยมีรายได้เป็นอันดับที่ 13 ของโลกในปี พ.ศ. 2533 แต่เป็นอันดับที่ 3 ของภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก รองจากจีนและฮ่องกง เช่นเดียวกับการพิจารณาจากจำนวนนักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศที่สำคัญอันดับ 1 ของไทยมาเป็นเวลานานนับสิบปี อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2540 เมื่อไทยมีการใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบลอยตัวและเงินบาทมีค่าลดลงแล้ว รายได้จากการท่องเที่ยวเริ่มลดความสำคัญลงมาเป็นอันดับ 2 รองจากการส่งออกเครื่องคอมพิวเตอร์และชิ้นส่วน แต่อัตราการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยวยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและยังเป็นส่วนประกอบสำคัญในผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) อีกด้วย กล่าวคือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Tourism Economy GDP) มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 8.7 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Total GDP) ในปี พ.ศ. 2536 เป็นร้อยละ 11.1 ของ GDP ในปี พ.ศ. 2541 และทำให้เกิดการจ้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อมจำนวน 3.42 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 11 ของกำลังแรงงานทั้งหมด (World Travel & Tourism Council 1998) แต่ถ้าพิจารณาเฉพาะรายได้จาก อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเพียงอย่างเดียว (Tourism Industry GDP) มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 4.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมดของประเทศในปี พ.ศ. 2541 และก่อให้เกิดการจ้างงานโดยตรงจำนวน 1.23 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 4 ของจำนวนแรงงานทั้งหมด (World Travel & Tourism Council 1998)

World Travel & Tourism Council (WTTC) คาดการณ์ว่าในช่วงปี พ.ศ. 2543- 2553 ประเทศไทยจะมีการขยายตัวของรายได้จากการท่องเที่ยว เฉลี่ยร้อยละ 7.2 ต่อปี ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติของไทย จะเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 7.5 ต่อปี ผลิตภัณฑ์มวลรวมของภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (Tourism Economy GDP) จะมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 1.27 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Total GDP) ในปี พ.ศ. 2553 และก่อให้เกิดการจ้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อมในระบบเศรษฐกิจจำนวน 4.8 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 13 ของกำลังแรงงานทั้งหมดของประเทศ

4.8.4 ยุทธศาสตร์การตลาดการท่องเที่ยวเชื่อมโยง (Joint Tourism Marketing Strategies)

ในการศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์และพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดย สกว. (ปีพ.ศ. 2546) เสนอว่า การใช้กลยุทธ์สินค้าการท่องเที่ยวเชื่อมโยง จะเน้นลักษณะพิเศษของสินค้าการท่องเที่ยวเชื่อมโยง จะเน้นลักษณะพิเศษของสินค้า (Specialized Product) ที่ให้มูลค่าเพิ่ม (Value Added) เพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวโดยจะเน้นการเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงของประเทศสมาชิก มีความสะดวกในการเดินทางเข้าถึง โดยจะใช้ "แหล่งมรดกทางวัฒนธรรมของโลก" (World Cultural Heritage) เป็นจุดโครงข่ายพื้นที่การท่องเที่ยวเชื่อมโยงที่มีศักยภาพสูงมีแนวการเชื่อมโยง 2 ขั้วหลัก คือ ไทยและยูเนี่ยน ซึ่งจะมียุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างกันทั้งโดยตรง และผ่านลาวหรือสหภาพพม่า การกระจายนักท่องเที่ยวจาก 2 ขั้วหลักเข้าสู่ประเทศสมาชิกในอนุภูมิภาคจะใช้ไทยเป็นศูนย์กลาง และการกระจายนักท่องเที่ยวออกอย่างเป็นระบบ โครงข่ายโทรคมนาคมที่จะมารองรับความเชื่อมโยงดังกล่าว เส้นทางอากาศจะมีบทบาทสูงในระยะแรก ดังนั้น จะต้องมีการเจรจาการเปิดการบินในแนวเหนือ-ใต้ ให้มีความเป็นรูปธรรมมากขึ้น สำหรับเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงในแม่น้ำโขง และเส้นทางท่องเที่ยวทางบกจะมากขึ้นในลำดับต่อไป พื้นที่เป้าหมายของการเชื่อมโยงที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษาวิจัยมีดังนี้

1. พื้นที่วงรอบอารยธรรมขอม

การจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าว เป็นการนำเสนอสินค้าการท่องเที่ยวในประเภทวัฒนธรรมและโบราณสถาน ซึ่งมีกระจายอยู่ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย และภาคใต้ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยใช้จุดขายหลัก ได้แก่ ปราสาทหินโบราณและพื้นที่เกาะแก่งของแม่น้ำโขง ซึ่งมีเอกลักษณ์โดดเด่น เช่น หลี่ผี และคอนพะเพ็ง

ตัวอย่างของการจัดโครงข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าว ได้แก่

- (1.1) เส้นทางอากาศ สามารถจัดให้เป็นลักษณะวงรอบ คือ นครราชสีมา – อุบลราชธานี, จำปาสัก เสียมเรียบ
- (1.2) เส้นทางบก ซึ่งมีความเหมาะสมมากกว่าเส้นทางอากาศ เนื่องจากนักท่องเที่ยวสามารถแวะชมแหล่งท่องเที่ยวที่กระจายอยู่ตามเส้นทางได้เป็นอย่างดี และสามารถผนวกกับเส้นทางแม่น้ำโขงได้บางช่วงในเส้นทาง นครราชสีมา – บุรีรัมย์ – อุบลราชธานี – จำปาสัก – สะเต็งตริง – เสียมเรียบ

2. พื้นที่เวียงจันทน์ – ดานัง

พื้นที่ดังกล่าวมีแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นมรดกโลกถึง 2 แห่ง และครอบคลุมพื้นที่ 3 ประเทศ ได้แก่ ไทย ลาว และเวียดนาม ในกลุ่มพื้นที่เวียงจันทน์ – ดานัง สามารถเชื่อมโยงกันได้ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ภาพโครงข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่ ได้แก่

- (2.1) เส้นทางอากาศ เป็นการเชื่อมแหล่งท่องเที่ยวหลักที่มีความดึงดูดใจสูง เช่น แหล่งมรดกโลกบ้านเชียง (อุดรธานี) กับเมืองเว้ ของเวียดนาม หรืออุดรธานี , เวียงจันทน์ – ดานัง, เว้ – วินห์
- (2.2) เส้นทางบก มีโครงข่ายที่สามารถจัดได้หลายเส้นทางแต่ควรเป็นลักษณะวงรอบเพื่อก่อให้เกิดความน่าสนใจ ได้แก่ อุดรธานี – มุกดาหาร/ สะหวันนะเขต – ดานัง/ เว้ – วินห์ – เวียงจันทน์/ หนองคาย
- (2.3) เส้นทางน้ำซึ่งมีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้เป็นจุด ๆ และพัฒนากิจกรรมทางน้ำหรือเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริม เพื่อเพิ่มความดึงดูดใจให้กับโครงข่ายหลัก

3. พื้นที่ฮานอย

การสร้างโครงข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับพื้นที่ดังกล่าวจะเป็นการสร้างความเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวหลัก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มฮานอย ซึ่งเป็นเมืองหลวงของเวียดนาม กับกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและชายทะเล โดยมีแหล่งมรดกโลกคือ ฮาลองเบย์ เป็นจุดขายหลัก การจัดการท่องเที่ยวโดยทางบกในเส้นทาง ฮานอย – ฮาลองและเชื่อมโยงทางอากาศกับประเทศไทยมีความเป็นไปได้สูงเมื่อพัฒนาโครงข่ายการบินโดยสนามบินนานาชาติอูบลราชธานี

4. พื้นที่พนมเปญ – ไฮจิมีนห์

พื้นที่ดังกล่าวมีขนาดใหญ่ครอบคลุมพื้นที่ของ 2 ประเทศ คือ กัมพูชาและเวียดนาม สามารถจัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหญ่ได้ 3 กลุ่มคือ กลุ่มพนมเปญ กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวแม่น้ำโขง และกลุ่มไฮจิมีนห์ การจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงสามารถผสมผสานระหว่างแหล่งท่องเที่ยวทางบก ทางน้ำ และทางทะเล ซึ่งมีความหลากหลายและน่าสนใจมาก

การจัดเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงสามารถทำได้ดังนี้

- (4.1) เส้นทางท่องเที่ยวทางอากาศ ระหว่างพนมเปญ – ไฮจิมีนห์ เพื่อเชื่อมโยงเมืองศูนย์กลางหลักด้านการท่องเที่ยว

- (4.2) เส้นทางท่องเที่ยวทางบก จัดเป็นวงรอบตามเส้นทางตอนบนระหว่างพนมเปญกับโฮจิมินห์ และกลับลงมาทางตอนล่างตามเส้นทางเรียบชายทะเล
- (4.3) เส้นทางน้ำในพื้นที่นี้มีแม่น้ำโขงและเส้นทางของแม่น้ำที่ไหลออกทะเล การจัดเส้นทางท่องเที่ยวสามารถเริ่มจากพนมเปญไปจนถึงปากแม่น้ำ ซึ่งในส่วนของสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงในประเทศเวียดนามมีการจัดการท่องเที่ยวอยู่แล้ว และเป็นที่ยอมรับมาก

4.8.5 ศักยภาพการพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมขอม

โครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมขอมในพื้นที่ภาคอีสานตอนล่าง (ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ) ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (พ.ศ.2543) ได้กำหนดให้จังหวัดบุรีรัมย์เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมขอม เนื่องจากมีอุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้งเป็นเป้าหมายสำคัญ (Highlight) ในการใช้โบราณสถานเป็นจุดดึงดูดในการท่องเที่ยวและพัฒนาการท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมขอมในภาคอีสานตอนล่าง โดยได้มีการศึกษาเส้นทางสัญจรขอมโบราณที่เชื่อมโยงระหว่างเขมรสูงและเขมรดำ แล้วนำมาจัดเป็นเส้นทางวัฒนธรรมขอมเพื่อการท่องเที่ยว เป็นการขยายกิจกรรมตลาดการท่องเที่ยว (จากเดิม : ตลาดอุทยานแนวคิด ตลาดผจญภัย ตลาดเรือสำราญ ตลาดกีฬาทางน้ำ ตลาดการประชุม นิทรรศการและการให้รางวัลโดยการท่องเที่ยว ตามโครงการการศึกษาเพื่อจัดทำแผนผังแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ พ.ศ. 2540) เพื่อยกระดับภาคอีสานได้ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมนานาชาติ เป็นการสร้าง Brand การท่องเที่ยวประเทศไทยในระดับโลกด้วยการเผยแพร่ความเป็นไทยที่เชื่อมโยงกับแหล่งการท่องเที่ยวระดับโลกคือนครวัดนครธม ซึ่งในรายงานฉบับสมบูรณ์ของการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี จัดทำโดย บริษัท เทสโก้ จำกัด และมหาวิทยาลัยศิลปากร เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2545) ได้เสนอเส้นทางสัญจรขอมโบราณ เขมรสูง (พิมาย) และเขมรดำ (เสียมเรียบ) ในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 (ประมาณ พ.ศ. 1724 – 1760) ก่อนที่ประวัติศาสตร์และอารยธรรมขอมจะสูญหายไปนับแต่พุทธศตวรรษที่ 19 มี 4 เส้นทาง (ดังรูป 4.8 -1)

- ช่องตามเมียง (สุรินทร์) - ปราสาทหินพนมรุ้ง - ปราสาทหินพิมาย
- ช่องปอยเปต (อรัญประเทศ) - ปราสาทหินพนมรุ้ง - ปราสาทหินพิมาย
- ช่องภูสิงห์ (ศรีสะเกษ) - ปราสาทหินพนมรุ้ง - ปราสาทหินพิมาย
- ช่องเม็ก (อุบลราชธานี) - ปราสาทหินพนมรุ้ง - ปราสาทหินพิมาย

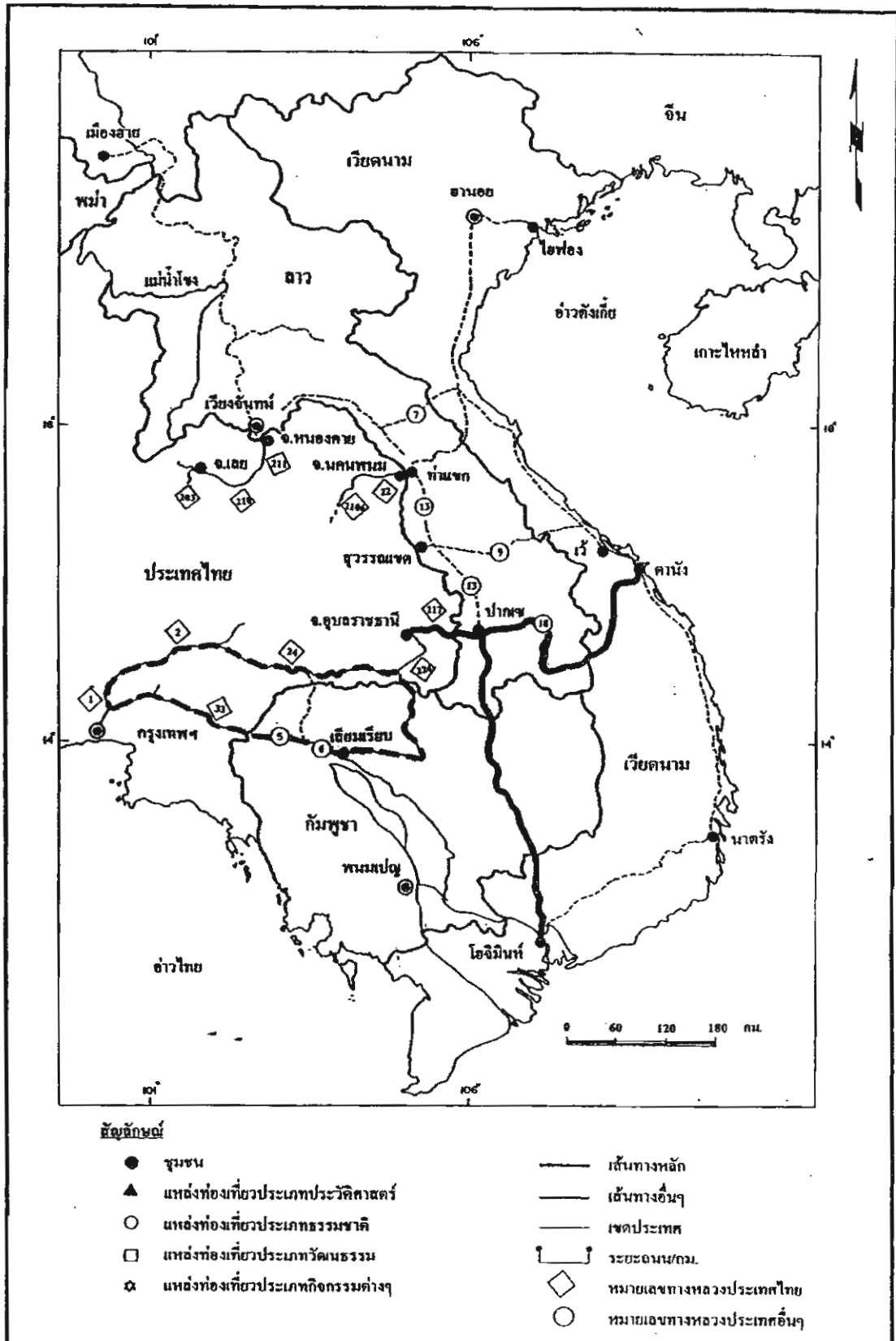

4.8.6 ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างไทยและอินโดจีน

จากการทบทวนแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวระหว่างไทยและอินโดจีนของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (พ.ศ. 2536) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่วิจัย พบว่ามีศักยภาพความเป็นไปได้ที่จะผนวกทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพของจังหวัดชายแดนประเทศไทยเข้าด้วยกันกับการท่องเที่ยวของประเทศในกลุ่มอินโดจีนตามแนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นฐานและตลาดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวลาว กัมพูชา และเวียดนาม เป็นโครงข่ายระหว่างภูมิภาคเดียวกันการศึกษาดังกล่าวได้เสนอเส้นทางการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวทางบกของทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยอินโดจีนไว้ 7 เส้นทาง ดังนี้

- เส้นทางท่องเที่ยวสู่सानอย
(กรุงเทพฯ – เลย – อุดรธานี – หนองคาย – เวียงจันทน์ – สานอย – ไฮฟอง)
- เส้นทางนครพนม – ท่าแขก – สกลนคร
(กรุงเทพฯ - นครพนม – ท่าแขก – สกลนคร)
- เส้นทางเชื่อมต่อกับทะเลจีนใต้ (เส้นทางอุบล – ดานัง)
(กรุงเทพฯ – อุบลราชธานี – โขงเจียม – จำปาสัก – ดานัง – วั)
- เส้นทางวัฒนธรรมเขมร
(กรุงเทพฯ – นครนายก – ปราจีนบุรี – อัญประเทศ – เสียมเรียบ – ศรีสะเกษ – สุรินทร์ – บุรีรัมย์ – นครราชสีมา)
- เส้นทางกรุงเทพ – นครพนม – ท่าแขก – สกลนคร
(กรุงเทพฯ – ปราจีนบุรี – อัญประเทศ – เสียมเรียบ – นครพนม)
- เส้นทางสู่ปากแม่น้ำโขง (อุบล – ไฮจิมินห์)
(กรุงเทพฯ – อุบลราชธานี – โขงเจียม – จำปาสัก – ไฮจิมินห์ – คูชี – วุงเตา)
- เส้นทางเวียงจันทน์ – หนองคาย
(กรุงเทพฯ - เวียงจันทน์ – หนองคาย)

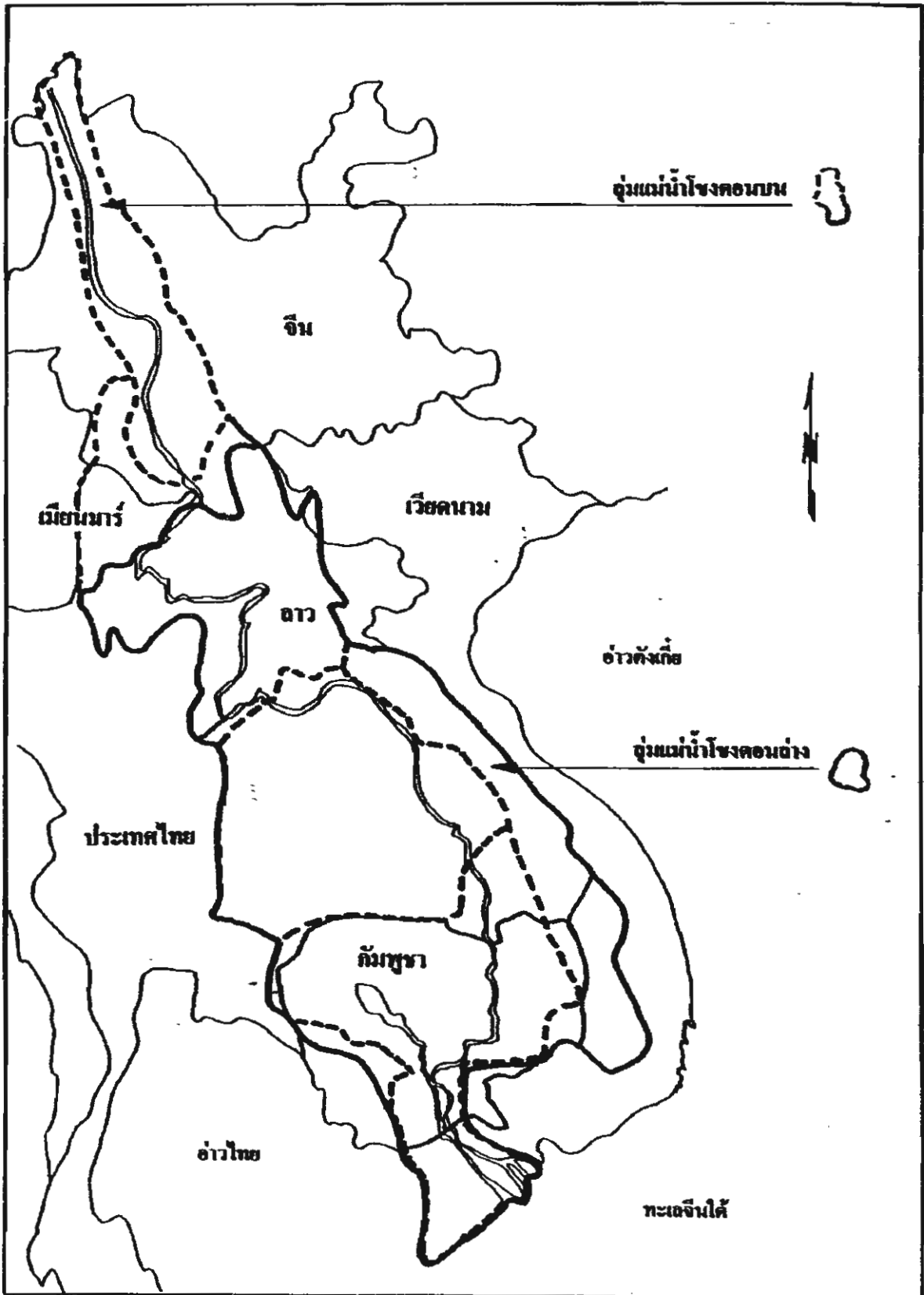

รูปที่ 4.8-2 แสดงเส้นทางวัฒนธรรมเขมร เส้นทาง การเชื่อมต่อกับทะเลจีนใต้ (อุบล - ดานัง) และเส้นทางสู่ปากแม่น้ำโขง (อุบลฯ - โฮจิมินห์) ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่อีสานของไทย

4.8.7 ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือ ตามเส้นทางแม่น้ำโขง

โครงการศึกษาเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือ ตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ท.ศ. 2541) เป็นการนำศักยภาพโอกาสความเป็นไปได้และข้อจำกัดของระบบโครงข่ายการท่องเที่ยวทางน้ำในกลุ่มแม่น้ำโขงที่สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวทางบกในกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มน้ำโขงเพื่อวางกรอบ / แนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนของแต่ละประเทศดังกล่าวทั้งประเทศไทย เส้นทางท่องเที่ยวทางเรือแม่น้ำโขงในกลุ่มอินโดจีนแบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ (ดูรูปที่ 4.8-3)

ตอนบน	:	เป็นภาพลักษณ์ของสิบสองปันนา – เชียงราย
ตอนกลาง	:	เป็นภาพลักษณ์ของประสบการณ์ในลาวและก่อนเข้ากัมพูชา
ตอนล่าง	:	เป็นภาพลักษณ์ของปราสาทนครวัดและความเชื่อมโยงอินโดจีน/ โลกทางน้ำ

รูปที่ 4.8-3 ขอบเขตการท่องเที่ยวในประเทศอนุภาคลุ่มน้ำโขงตอนบน - กลาง - ล่าง

ตารางที่ 4.8.2 โครงข่ายการท่องเที่ยวตามแม่น้ำโขง

เส้นทางท่องเที่ยวแม่น้ำโขง			แหล่งท่องเที่ยว	ระยะทาง (กม.)	ประเทศ
ตอน	ภาพลักษณ์	ช่วง			
บน	สิบสองปันนา - เชียงราย	1.	เชียงรุ่ง – สามเหลี่ยมทองคำ	334	จีน
		2.	เชียงแสน – เชียงของ	55	เมียนมาร์
		3.	เชียงของ – ปากแบ่ง – หลวงพระบาง	299	ลาว
		4.	หลวงพระบาง – ถ้ำติ่ง – บ้านอู	41	ไทย ลาว
กลาง	ประสบการณ์ ในลาว	5.	แม่น้ำเทือง – เวียงจันทน์ – บึงกาฬ	188	ไทย
		6.	นครพนม (ท่าแขก) – มุกดาหาร (สะพานมิตรภาพ)	125	ลาว
		7.	โขงเจียม – ปากเซ – สี่พันดอน	187	ไทย
	ก่อนเข้ากัมพูชา กัมพูชา			-	
ล่าง	ปราสาทนครวัด ความเชื่อมโยง อินโดจีน/ โลกทางน้ำ	8.	สะตริงเตร็ง – กระแจะ – กำปงจาม	243	กัมพูชา
		9.	พนมเปญ – กัมกำปงชนัง	-	
		10.	ปากแม่น้ำโขง-วินลอง-มายท้อ-สันดอนปกอ้าว		เวียดนาม

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่วิจัยได้แก่ เส้นทางช่วงที่ 7 โขงเจียม – ปากเซ – สี่พันดอน เป็นช่วงที่มีการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวตามลักษณะทางกายของลำน้ำโขง สิ่งดึงดูดใจที่เกิดจากลำน้ำโขงเอง เป็นลำดับแรก ส่วนโครงสร้างพื้นฐานด้านท่าเรือ เรือและสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก ความปลอดภัยทั้งจากการเดินเรือและโจรภัย / ความไม่สงบทางการเมือง ตลอดจนกฎหมาย นโยบายความสัมพันธ์ ระหว่างประเทศพบว่าอยู่ในลำดับรองลงมา

ตลาดการท่องเที่ยวทางเรือเป็นตลาดรอง เนื่องจากทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขงต่างก็มีจุดหมายหลัก คือ แหล่งท่องเที่ยวทางบกโดยมีการท่องเที่ยวทางเรือเป็นจุดหมายรอง ทั้งนี้จำนวนนักท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงในส่วนของประเทศไทยสูงสุดอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี (38%) รองลงมา ได้แก่ เชียงราย (22%) หนองคาย (20%) และนครพนม (13%) จึงอาจวิเคราะห์ศักยภาพและตลาดการท่องเที่ยวแม่น้ำโขงในอีสานใต้ได้ดังนี้

- ให้จังหวัดอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในส่วนของประเทศไทยตามแนวโน้มของตลาด โดยเป็นจุดพักนักท่องเที่ยวทางเรือจากเส้นทางตอนบน และ /หรือ ก่อนเข้าสู่กัมพูชาและเวียดนาม อันจะเป็นวิถีทางเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวสู่อีสานได้ได้อีกทางหนึ่ง
- จัดโครงการการท่องเที่ยวทางบกจากโขงเจียม – อีสานใต้ตามระยะเวลาและความต้องการของนักท่องเที่ยว อาทิ เช่น การท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรมชมในเส้นทางคู่ขนานเขมรสูง (ปราสาทหินเขาพระวิหาร / ภูมិโปน / พนมรุ้ง / พิมาย) เพื่อการศึกษาเปรียบเทียบและเชื่อมโยงกับเขมรต่ำ (ปราสาทนครวัด / นครธม) ในเส้นทางท่องเที่ยวทางเรือแม่น้ำโขงตอนใต้ เป็นการพักนักท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่ยังคงมีจุดมุ่งหมายการท่องเที่ยวทางบก

ตลาดการท่องเที่ยวบริเวณโขงเจียมในปัจจุบันของเส้นทางท่องเที่ยวทางเรือโขงเจียมปากเซ – สีพันดอนนั้น มีเส้นทางหลักการท่องเที่ยว 4 ทาง

- (1) โขงเจียม – ผาแต้ม
- (2) โขงเจียม – แม่น้ำสองสี – แก่งตะนะ
- (3) โขงเจียม – บ้ำเวินบีก (สุดชายแดนไทย)
- (4) โขงเจียม – บ้านใหม่สิงห์สัมพันธ์ (แหล่งสินค้าอินโดจีนฝั่งลาว)

ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย (70%) มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศน้อย (30%) นักท่องเที่ยวมักนิยมเช่าเหมาเรือล่องเรือชมแม่น้ำสองสี แล้วข้ามไปซื้อสินค้าอินโดจีนฝั่งลาว มีเรือบริการ 66 ลำ (ความจุลำละประมาณ 10 คน) โดยมี 1 ลำที่มีร้านอาหารบริการขณะล่องเรือ เนื่องจากเส้นทางโขงเจียม – ปากเซ – สีพันดอน เป็นช่วงที่แม่น้ำมูล ไหลมาบรรจบกับแม่น้ำโขง มีตะกอนแขวนลอยในแม่น้ำที่มีจำนวนถึง “สีพันดอน” และมีน้ำตกที่เกิดจากการทรุดตัวของเปลือกโลกเรียกว่า โขงฟอน/หลี่ผี อันเป็นถิ่นที่อยู่อาศัยของปลาโลมาน้ำจืดที่หายาก ตลอดแนวแม่น้ำโขงเป็นแหล่งอารยธรรมชมและนิทานพื้นบ้านนิยายปรัมปราท้องถิ่นจำนวนมากจากการตั้งถิ่นฐานเป็นเวลานาน รวมทั้งร่องรอยในช่วงลัทธิล่าอาณานิคมของชาติตะวันตก

4.9 การวิเคราะห์ความพร้อมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

ในการวิเคราะห์ความพร้อมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัยนั้น คณะผู้วิจัยได้นำเทคนิคการวิเคราะห์สถานการณ์ SWOT ANALYSIS มาประยุกต์ใช้เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมในปัจจุบันภายในแต่ละพื้นที่ คือ จุดแข็ง (Strengths) และจุดอ่อน (Weaknesses) ประกอบกับปัจจัยภายนอก ได้แก่ โอกาส (Opportunities) และอุปสรรคหรือข้อจำกัด (Threats) ซึ่งจะทำให้สามารถวิเคราะห์ถึงความพร้อมของแต่ละระดับพื้นที่ มีลักษณะ Area Approach เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการกำหนดแผนกลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์ที่ใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาต่างๆ นอกจากนี้ในการวิเคราะห์โดย SWOT ANALYSIS นี้คณะผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ออกเป็นระดับต่างๆ คือระดับภูมิภาค ระดับพื้นที่ และระดับจังหวัด เพื่อให้สามารถสะท้อนการเชื่อมโยงของโครงข่ายการท่องเที่ยวในระดับต่างๆ ได้ข้อมูลในการนำมาวิเคราะห์ทั้ง 4 ด้านนี้ เป็นการสังเคราะห์และประมวลจากทั้งข้อมูลทุติยภูมิต่างๆ ข้อมูลจากการสำรวจ ข้อมูลแผนพัฒนาต่างๆ ตลอดจนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากการจัดประชุมสัมมนาในโครงการที่ครอบคลุมทั้ง 3 จังหวัด ผลที่ได้จะสามารถนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาความพร้อมให้เข้มแข็งขึ้น โดยการเสริมสร้างจุดแข็ง ลดจุดอ่อน เพิ่มพูนโอกาสและขจัดอุปสรรค

4.9.1 การวิเคราะห์ขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (กันยายน 2546) โดยได้ใช้ Swot Analysis มาวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาพื้นที่ โดยสรุปได้ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

- มีพื้นที่ถือครองทำการเกษตรมากที่สุดของประเทศประมาณ 57.9 ล้านไร่ และมีความเหมาะสมในการเลี้ยงปศุสัตว์ ทำการผลิตเนื้อโคคุณภาพดีที่สุดของประเทศ (โพนยางคำ) และเหมาะกับการปลูกข้าวหอมมะลิ โดยเฉพาะบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นแหล่งปลูกข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพดีที่สุดของประเทศซึ่งส่งออกไม่น้อยกว่าปีละ 1 ล้านตัน ซึ่งปัจจุบันพื้นที่กว่า 6.25 แสนไร่ ได้ผ่านการปรับปรุงโดยกรมพัฒนาที่ดินแล้ว ในโครงการทุ่งกุลาร้องไห้ส่วนพื้นที่อีสานตอนล่างบริเวณ นครราชสีมา บุรีรัมย์ และสุรินทร์ และอีสานตอนบนโดยเฉพาะจังหวัดสกลนคร มีการเลี้ยงปศุสัตว์กันมาก

นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับปลูกยางพารา จำนวน 2.1 ล้านไร่ และเกษตรกรกว่า ร้อยละ 90 มีที่ดินเป็นของตนเองเป็นภาคที่มีการเลี้ยงไหมและทอผ้าไหมมากที่สุดในประเทศ

- มีโครงข่ายถนนที่ดีครอบคลุมทั่วทั้งภาค ความยาวรวมกว่า 86,758 กิโลเมตร สามารถติดต่อเชื่อมโยงกับพื้นที่ต่างๆ ในภาค และติดต่อเพื่อทำการค้าและการลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านได้สะดวก
- ตั้งอยู่กลางกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มน้ำโขง (The Greater Mekong Sub-region:GMS) ซึ่งประกอบด้วย ไทย สปป.ลาว พม่า กัมพูชา เวียดนาม และจังหวัดยูนนานประเทศจีน ทำให้สามารถติดต่อค้าขายกับเพื่อนบ้าน โดยผ่านด่านศุลกากรได้กว่า 10 แห่ง ติดกับ สปป.ลาว 9 แห่ง และกัมพูชา 1 แห่ง ที่ด่านช่องจอม จังหวัดบุรีรัมย์
- เป็นแหล่งเกลือหินที่มีปริมาณสำรองกว่า 18 ล้านล้านตัน และโปแตส ที่มีปริมาณสำรองถึง 2,500 ล้านตัน (อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ 500 ล้านตัน และจังหวัดอุดรธานี 2,000 ล้านตัน) ที่สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่องได้กว่า 20 ชนิด
- มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีเอกลักษณ์เฉพาะต่างจากภูมิภาคอื่น เช่น ซากไดโนเสาร์และอารยธรรมโบราณ อาทิ บ้านเชียง ปราสาทหินพิมาย ปราสาทเขาพนมรุ้ง เป็นต้น
- มีฐานรายได้หลากหลาย โดยเป็นฐานการผลิตอุตสาหกรรมแปรรูปพืชผลการเกษตรหลักของประเทศ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมอาหารและอาหารสัตว์ซึ่งมีจำนวนโรงงานคิดเป็นร้อยละ 59.6 ของประเทศและจ้างงาน คิดเป็นร้อยละ 98.5 ของประเทศ มีอุตสาหกรรมผลิตอุปกรณ์และชิ้นส่วนยานยนต์รองจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคตะวันออก และอุตสาหกรรมสิ่งทอรองจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- มีเงินไหลเข้าสู่ภาคมากกว่า 6 หมื่นล้านบาทต่อปี โดยมาจากการค้าชายแดน ประมาณ 2 หมื่นล้านบาทและเงินโอนจากแรงงานที่ไปทำงานต่างประเทศและในภาค ประมาณ 4 หมื่นล้านบาท
- มีแรงงานจำนวนมาก ซึ่งมีความขยัน ไม่ก้าวร้าว หัวอ่อน อดทนและฝึกฝนได้ โดยเฉพาะแรงงานภาคเกษตรมีถึง 6.8 ล้านคนและกว่า 2 หมื่นรายเคยผ่านการทำงานแบบเกษตรก้าวหน้าจากประเทศอิสราเอลมาแล้ว

- มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มและองค์กรต่างๆ มากมาย เช่น กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ และ สหประชา โดยมีสหกรณ์ทั้งสิ้น 1,350 แห่ง เป็นสหกรณ์การเกษตร 947 แห่ง ซึ่งสนับสนุนให้การพัฒนาท้องถิ่นหรือชุมชนประสบผลสำเร็จมากขึ้น
- มีขนมธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายและมีคุณค่า สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ อาทิ ประเพณีแห่เทียนพรรษาและบุญบั้งไฟ คนตรีและอาหารพื้นเมือง เป็นต้น

จุดอ่อน (Weaknesses)

- ปัจจัยการผลิตด้านการเกษตรโดยเฉพาะดินและน้ำไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิตเท่าที่ควร โดยเฉพาะตอนกลางของภาคที่มีดินเค็มและปริมาณฝนน้อย ส่วนหนึ่งเกิดจากการปลูกพืชอย่างเดี่ยวในพื้นที่เดิมและใช้ปุ๋ยเคมีติดต่อกันเป็นเวลานาน และเกษตรกรส่วนใหญ่ยังยากจน ประมาณ 1.6 แสนครัวเรือน เป็นผู้ไร้ที่ดินทำกิน และ 1.9 แสนราย ต้องเช่าที่ดินทำการเกษตร
- ความผันผวนของภัยธรรมชาติ อาทิ ฝนแล้ง น้ำท่วม ที่เกิดเป็นประจำสำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้ก่อให้เกิดผลเสียกับการผลิตการเกษตรและการค้าของภาค
- มีพื้นที่ที่ประกาศเขตปฏิรูปที่ดินไปแล้ว 25.7 ล้านไร่ แต่มอบเอกสารสิทธิ์ไปได้เพียง 10.5 ล้านไร่ ยังเหลืออีก 15.2 ล้านไร่ ที่ยังไม่ได้ดำเนินการให้เกิดผลตอบแทนทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ
- มีเส้นทางหลักสำหรับส่งสินค้าออกต่างประเทศได้เพียงเส้นทางเดียว โดยขนส่งมาตามถนนสายมิตรภาพผ่านนครราชสีมาไปสู่ท่าเรือน้ำลึกที่ฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Sea Board : ESB) ทำให้พื้นที่ตอนในด้านตะวันออกของภาคต้องขนส่งข้ามผ่านจังหวัดนครราชสีมา
- โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกตามเมืองและด่านชายแดนยังไม่เอื้อต่อการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- สินค้าอุตสาหกรรมประเภทแปรรูปผลผลิตการเกษตรจำพวกอาหารยังเป็นการแปรรูปอย่างง่ายใช้ใช้เทคโนโลยีต่ำและไม่มีความหลากหลาย ส่วนสินค้าระดับต่ำบลแม้จะมีมากแต่ยังขาดคุณภาพและมาตรฐาน

- แรงงานแม้จะมีมากแต่แรงงานฝีมือยังมีจำนวนน้อย แรงงานส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับชั้นประถม มีข้อจำกัดในทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ ส่งผลต่อการสื่อสารและการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ทำได้ไม่สะดวก นอกจากนี้ยังมีการเคลื่อนย้ายสูง
- บริการทางการแพทย์ยังคงกระจุกตัวอยู่ใน 4 เมืองใหญ่ ขอนแก่น นครราชสีมา อุรธานี และอุบลราชธานี คิดเป็นร้อยละ 56 ของแพทย์ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในภาค

โอกาส (Opportunities)

- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีโอกาสเชื่อมโยงทำธุรกิจกับเพื่อนบ้านและเปิดสู่นานาชาติได้มากขึ้น เมื่อสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่มุกดาหารสร้างเสร็จ ในปี 2548 จะทำให้การค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวระหว่างไทยกับ สปป.ลาวมีความสะดวกและส่งผลให้ปริมาณการค้าเพิ่มขึ้นในระยะยาว และการพัฒนาเส้นทางเข้าท่าเรือและประสิทธิภาพของท่าเรือน้ำลึกที่เมืองดานัง จะเปิดโอกาสให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือส่งสินค้าออกไปยังตะวันออกไกล อาทิ เกาหลี ไต้หวัน ญี่ปุ่นและจีนได้อีกทางหนึ่งนอกจากผ่านทาง ESB ซึ่งเป็นการประหยัดทั้งเวลาและค่าใช้จ่ายในการขนส่ง
- มีโอกาสเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมจากภาคกลางและภาคตะวันออกโดยการเชื่อมการผลิตตอนในของภาคกับฐานการผลิตหลักของประเทศจากการปรับปรุงเส้นทางสาย ESB – สระแก้ว – มุกดาหาร ซึ่งจะเปิดโอกาสให้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านตะวันออกนำเข้าวัตถุดิบและส่งออกสินค้าได้สะดวกขึ้นโดยไม่ต้องอ้อมผ่านจังหวัดนครราชสีมา
- มีโอกาสที่จะใช้ทรัพยากรและร่วมลงทุนกับประเทศเพื่อนบ้านในกลุ่มอินโดจีนทำการผลิตทั้งด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมเพื่อเพิ่มมูลค่า โดยใช้สิทธิพิเศษทางภาษีและศุลกากร (Generalized System of Preferences :GSP) ร่วมกัน
- มีโอกาสที่จะส่งแรงงานไปทำงานต่างประเทศ เนื่องจากต่างประเทศยังมีความต้องการแรงงานจากประเทศไทย และแรงงานส่วนใหญ่ไปจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- มีโอกาสเพิ่มปริมาณและมูลค่าการค้าในกลุ่มอาเซียนมากขึ้น จากข้อตกลงต่างๆ อาทิ (1) มาตรการการลดภาษีศุลกากรตามเงื่อนไขข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียน (Asean Free Trade Area: AFTA) ที่จะมีผลสมบูรณ์ในปี 2548 จะส่งผลให้ต้นทุนการผลิตสินค้าต่ำลง (2) ปฏิญญาสมานฉันท์อาเซียน (Declaration of ASEAN Concord) ว่าด้วยความร่วมมือด้านอุตสาหกรรมที่ให้กลุ่มอาเซียนร่วมมือ

ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ของอาเซียนที่ไว้วัดดูดิบในประเทศสมาชิก จะช่วยให้มีการพัฒนาอุตสาหกรรมมากขึ้น (3) ข้อตกลงแบบทวิภาคีกับประเทศจีน เกี่ยวกับการไม่เก็บภาษีนำเข้าสินค้าเกษตรจำพวกผักและผลไม้จากไทย (4) โครงการความร่วมมือกับกลุ่มอนุภาคลุ่มน้ำโขงซึ่งจะช่วยพัฒนาการค้าและการลงทุนในภูมิภาคนี้

- กระแสความตื่นตัวด้านสิ่งแวดล้อมมีสูงขึ้นจะช่วยให้การพัฒนาและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

อุปสรรค (Threats)

- สินค้าจากประเทศจีนและสินค้าผ่านแดนจากประเทศอื่นๆ ได้เข้ามาสู่ตลาดอินโดจีนมากขึ้น
- ความหวาดระแวงของประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเนื่องมาจากความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งประโยชน์ทางการค้าที่ได้จึงไม่เท่าเทียมกัน นำมาซึ่งความหวาดระแวงซึ่งจะทำให้บรรยากาศการค้าการลงทุนตกต่ำ
- ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในการทำธุรกิจในประเทศเพื่อนบ้าน
- โรคติดต่อที่ไม่เคยมีหรือได้หายไปจากประเทศไทยแล้วอาจกลับมาอีกจากการเคลื่อนย้ายเข้ามาของแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน

4.9.2 การวิเคราะห์ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของภาคอีสานโดยรวม

ในการศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พ.ศ. 2544) โดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) เสนอต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ได้สรุปจากผลการประชุมจากผู้เข้าร่วมประชุมใน 4 จังหวัดภาคอีสาน (ขอนแก่น มหาสารคาม มุกดาหาร อุบลราชธานี) การประชุมโต๊ะกลมที่กรุงเทพฯ การรับฟังข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุงเทพฯ และการประชุมใหญ่ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วยผู้แทนจากฝ่ายการเมือง สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้แทนจากภาคเอกชนและภาครัฐบาลที่กรุงเทพฯ ผลการประชุมสรุปเป็นการวิเคราะห์สถานการณ์ (SWOT Analysis) ได้ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

- มีแหล่งปลูกพืชพันธุ์ไม้ต่างๆ ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ เช่น การปลูกข้าวหอมมะลิพันธุ์ดีมีชื่อเสียงไปทั่วโลกในบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งเป็นแหล่งวัฒนธรรมโบราณ ราว 2,500 ปี ทุ่งกุลาร้องไห้มีขอบเขตกว้างขวางมากถึง 10 อำเภอใน 5 จังหวัดของภาคอีสาน คือ ร้อยเอ็ด สุรินทร์ ศรีสะเกษ มหาสารคาม และยโสธร บริเวณ 10 อำเภอของจังหวัดเหล่านี้มีชุมชนคนกุลาพบวัฒนธรรมทุ่งกุลาร้องไห้เหมือนกันหมด และมีคนอยู่เป็นจำนวนมากในสมัยโบราณ นอกจากนี้ สามารถจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบการจัดการท่องเที่ยวชมฟาร์มโชคชัยครบวงจร หรือการท่องเที่ยวชมการปลูกองุ่นเพื่อทำเหล้าไวน์ของจังหวัดเลยได้อีกด้วย
- มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีโบราณสถานที่มีศิลปวัฒนธรรมแบบขอมจำนวนมาก เช่น ปราสาทโนนกู่ ปราสาทหินพิมาย พนมรุ้ง ศรีขรรค์มิ ซึ่งสามารถจะพัฒนาเป็นเส้นทางโบราณสถานขอมภายในประเทศและสามารถเชื่อมโยงสู่การเปิดประตูเส้นทางโบราณสถานในกัมพูชา เช่น นครวัด นครธม ในเวียดนาม เช่น เมืองเว้ เมืองดานัง ในลาว เช่น เวียงจันทน์ หลวงพระบาง เป็นต้น ในภาคอีสานตอนกลางและตอนเหนือมีแหล่งอารยธรรมเก่าแก่มากมาย เช่น บ้านเชียง ซึ่งเป็นมรดกโลก มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม อุทยานแห่งชาติภูกระดึง เป็นต้น
- มีชุมชนชาวบ้านที่มีวิถีชีวิตแบบชนบท มีวัฒนธรรมหลากหลาย มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่หลากหลายซึ่งแตกต่างไปจากภาคอื่นๆ และชาวบ้านมีความเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว
- มีชุมชนที่เลี้ยงช้างเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย และสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ เช่น การแสดงช้างที่จังหวัดสุรินทร์
- มีงานเทศกาลประเพณีที่มีเอกลักษณ์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น งานขึ้นเขาพนมรุ้ง งานแห่เทียนพรรษา งานแข่งเรือที่พิมาย งานนมัสการพระธาตุพนม งานไหลเรือไฟ ในลุ่มแม่น้ำโขง งานบั้งไฟพญานาค เป็นต้น
- มีงานเทศกาลจับปลาบึกซึ่งเป็นปลาน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในโลก และมีแห่งเดียวในแม่น้ำโขง

- มีพื้นที่ติดกับแม่น้ำโขงซึ่งเป็นแม่น้ำนานาชาติตลอดแนวตั้งแต่จังหวัดอุบลราชธานีถึงจังหวัดเลย เป็นระยะทางหลายร้อยกิโลเมตร ในลุ่มน้ำโขงมีเกาะแก่งสวยงาม สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี
- ภาควัฒนออกเฉียงเหนือ มีอาหารประจำภาคที่เป็นเอกลักษณ์ และได้รับความนิยมสูง รสชาติอร่อย เช่น ลาบ ส้มตำ น้ำตก ต้มแซบ ไก่ย่าง หมูยอ เป็นต้น ซึ่งสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้
- นาฏศิลป์พื้นบ้านของภาคอีสาน มีความตื่นเต้นเร้าใจ สนุกสนานเป็นที่ชื่นชอบของชาวไทย และชาวต่างชาติ กิจกรรมบันเทิง ตลก โปกฮา เป็นที่ชื่นชอบของผู้ชม หมอลำเป็นศิลปะที่คนไทยชื่นชอบ
- มีโรงแรมชั้นนำอยู่ตามจังหวัดใหญ่ของภาค เช่น ขอนแก่น นครราชสีมา อุบลราชธานี อุดรธานี ที่มีห้องว่างเพียงพอที่จะรองรับนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งรองรับการจัดการประชุมภายในประเทศของส่วนราชการและบริษัทเอกชน รวมทั้งการประชุมนานาชาติเพิ่มขึ้น
- จังหวัดในภาคอีสานมีค่าครองชีพถูกมากเมื่อเทียบกับภาคอื่นๆ สำหรับชาวต่างชาติที่ต้องการมาพักผ่อนในระยะยาว (Long Stay) นับว่าค่าใช้จ่ายถูกมาก สามารถหาสถานที่ที่เงียบสงบ มีอากาศเย็น เช่น จังหวัดเลย จัดเป็นแหล่งพักผ่อนระยะยาว (Long Stay) สำหรับชาวต่างชาติได้
- พื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความปลอดภัยสูง ชาวบ้านตามชนบทมีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีน้ำใจไมตรี สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวจากภาคอื่นๆ และชาวต่างประเทศให้พำนักอยู่ได้อย่างสบายเป็นเวลานาน

จุดอ่อน (Weaknesses)

- ขาดแผนพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สามารถถ่ายทอดจากระดับนโยบายสู่การปฏิบัติระดับท้องถิ่น มีการศึกษาเพื่อการวางแผนการท่องเที่ยวของสถาบันการศึกษาและหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก แต่ขาดการนำผลการศึกษาไปสู่การปฏิบัติจริงในระดับท้องถิ่น ขาดการเชื่อมโยงนโยบายและแผนสู่การปฏิบัติจริงในระดับพื้นที่ ขาดการร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการประสานแผนงาน และโครงการเข้าด้วยกัน ต่างฝ่ายต่างทำ ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวขาดการผสมกลมกลืน ไม่สอดคล้องซึ่งกันและกัน

- การบริการจัดการระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และเทศบาล ยิ่งขาดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวอย่างแท้จริง ทำให้ขาดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และขาดมาตรฐานในการจัดการด้านการท่องเที่ยวในระดับผู้ปฏิบัติ
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังมีภาพลักษณ์ของความแห้งแล้ง ยากจน สกปรกรกรุงรัง ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย
- สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง ไม่มีความหลากหลายเชิงพื้นที่ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ อากาศร้อน ทำให้ไม่ดึงดูดนักท่องเที่ยว
- สถานที่ท่องเที่ยวอยู่ห่างไกลกัน เดินทางไม่สะดวก ใช้เวลานาน ค่าโดยสารเครื่องบินระหว่างเมืองใหญ่มีราคาแพง และมีจำนวนน้อย ประชาชนทั่วไปไม่มีกำลังซื้อเพียงพอ ขาดเส้นทางการบินเชื่อมต่อกับประเทศในอินโดจีน
- เส้นทางการเดินทางระหว่างจังหวัดส่วนใหญ่ยังคงเป็นถนนเพียงสองทางวิ่ง และเดินรถสวนกันคุณภาพของถนนบางแห่งยังไม่ดี ซึ่งไม่สะดวกกับการเดินทางท่องเที่ยว
- มีทางรถไฟเพียงสองสาย คือ กรุงเทพฯ-หนองคาย และกรุงเทพฯ-อุบลราชธานี ซึ่งคุณภาพในการบริการยังไม่ค่อยประทับใจ ต้องรอสัปดาห์เป็นเวลานาน รถไฟมักจะไม่ตรงเวลาและยังไม่ทั่วถึง ยังไม่มีทางรถไฟผ่านในหลายจังหวัด
- สิ่งอำนวยความสะดวกที่จะให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น ที่พัก ที่จอดรถ สถานที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารเส้นทางคมนาคม ป้ายบอกเส้นทางยังมีไม่ทั่วถึง ขาดคุณภาพ และประสิทธิภาพ
- ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ และภาคอื่นๆ รวมทั้งการเชิญชวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
- สินค้าพื้นเมืองที่จะเป็นของฝากและของที่ระลึกยังมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่โดดเด่น ขาดการออกแบบที่ดึงดูดความสนใจ และเก็บรักษาไว้ได้ในระยะสั้น
- คนวัยหนุ่มสาวในภาคอีสานมักออกจากพื้นที่ไปทำงานในกรุงเทพฯ หรือภาคอื่น หรือต่างประเทศเหลืออยู่แต่คนแก่และเด็ก ทำให้หาบุคลากรที่มีศักยภาพและคุณภาพได้น้อย การลงทุนในภูมิภาคนี้ก็ยังมีน้อยตามไปด้วย

โอกาส (Opportunities)

- จะมีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่จังหวัดมุกดาหาร เชื่อมต่อกับถนนหมายเลข 9 เข้าสู่สะพานนะเขตของลาว และออกสู่ทะเลจีนใต้ที่เมืองดานัง ประเทศเวียดนาม เส้นทางสายนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเชื่อมเส้นทางตะวันออก-ตะวันตก (East-West Corridor) โดยเริ่มจากมะละแหม่ง ประเทศพม่า เข้าสู่ประเทศไทยที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ผ่านจังหวัดพิษณุโลก เพชรบูรณ์ ขอนแก่น ข้ามแม่น้ำโขงที่จังหวัดมุกดาหาร เส้นทางนี้จะขนถ่ายสินค้าจากอ่าวมะตะมะไปยังทะเลจีนใต้ ซึ่งเป็นเส้นทางทางท่องเที่ยวที่สำคัญสายหนึ่งของทั้งสี่ประเทศ
- รัฐบาลมีนโยบาย แผน และงบประมาณในการพัฒนาพื้นที่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่และพลเมืองประมาณหนึ่งในสามของประเทศ รัฐบาลจึงมีแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในภาคอีสาน
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชา และลาว ซึ่งสามารถพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวสู่อินโดจีน ซึ่งมีโบราณสถานขอมที่ใหญ่ที่สุดในโลกอยู่ในกัมพูชา ได้แก่ นครวัด นครธม มีแหล่งท่องเที่ยวทางน้ำที่สามารถพัฒนาได้ในเขตลุ่มน้ำโขง โดยร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปยังเมืองเวียงจันทน์และหลวงพระบาง ประเทศลาว เชื่อมโยงไปยังเมืองเว้ เมืองดานัง เมืองฮานอย ประเทศเวียดนาม รวมทั้งเชื่อมโยงการท่องเที่ยวไปยังประเทศจีนตอนใต้
- มีพระราชบัญญัติกระจายอำนาจการปกครองไปสู่ท้องถิ่น ทำให้ท้องถิ่นมีโอกาสที่จะบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)
- ในปัจจุบัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติส่งเสริมให้เกิดการสร้างองค์ความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยให้ช่วยส่งเสริมการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่ได้อย่างยั่งยืนในอนาคต
- นโยบายหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลจะก่อให้เกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดของสินค้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีศักยภาพ เช่น อาหารอีสาน ซึ่งสามารถทำเป็นอาหารสำเร็จรูปเก็บไว้ได้นาน สมุนไพรหลายชนิด สุราพื้นบ้าน ผ้าไหม ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่มีชื่อเสียง เป็นต้น
- รัฐบาลมีนโยบายพัฒนาสนามบินนานาชาติที่จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดขอนแก่น ซึ่งจะเป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาคนี้ และเชื่อมโยงไปยังแหล่งท่องเที่ยวของประเทศกัมพูชา ลาว เวียดนามและจีนตอนใต้

- นักกีฬาระดับโลกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภราดร ศรีชาพันธุ์ นักเทนนิสอันดับ 10 ของโลก สมรักษ์ คำสิงห์ นักมวยเหรียญทองโอลิมปิก และ เกียรติศักดิ์ เสนาเมือง ศูนย์หน้าดาวเอเชีย และยังมีศิลปินหมอลำที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก เช่น จินตหรา พูนลาภ, บานเย็น รากแก่น เราสามารถให้นักกีฬาหรือศิลปินเหล่านี้เป็นผู้ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนชาวไทย และชาวต่างประเทศมาท่องเที่ยวภาคอีสานได้
- ขณะนี้ภาคอีสานมีความสงบเรียบร้อย มีความมั่นคงทางการเมือง ไม่มีเหตุการณ์รุนแรง ปลอดภัยจากผู้ก่อการร้ายภายในประเทศ
- มีข้อตกลงระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน เช่น เมืองแฝด สยาม ระหว่างจังหวัดมุกดาหาร แขวงสะหวันนะเขต เมืองกวางตรี หรือเมืองแฝดสี่ คือจังหวัดอุบลราชธานี กับเมืองจำปาสัก อัดตะปือ คอนตุม เป็นด่านชายแดนสากล ขยายวิชาเพื่อสร้างโอกาสให้มีการติดต่อค้าขายและท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น
- มีโอกาสในการพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา ขอนแก่น และอุบลราชธานี เป็นเมืองแม่เหล็กเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศในรูปแบบของการจัดรายการนำเที่ยวเป็นชุด
- ในปัจจุบัน ประเทศที่เจริญแล้วพยายามช่วยเหลือในการพัฒนากำลังคนของประเทศในแถบอินโดจีนโดยให้ทุนสนับสนุนเยาวชนและข้าราชการของประเทศเหล่านั้น เข้ามารับการศึกษาและฝึกอบรมในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถรับเข้าศึกษาและฝึกอบรมได้เป็นอย่างดี นับว่าเป็นโอกาสต้อนรับนักท่องเที่ยวประเภทที่พักนานระหว่างได้รับการศึกษาอีกด้วย
- เนื่องจากภาคอีสานมีเกจิอาจารย์นักปฏิบัติในพระพุทธศาสนาเป็นจำนวนมาก จึงเป็นโอกาสในการจัดรายการนำเที่ยวพาผู้สูงอายุและผู้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ไปนมัสการเกจิอาจารย์ชื่อดังในวัดต่างๆ ของภาคนี้
- มีแนวโน้มว่าจะมีการเปิดบ่อนการพนันในประเทศไทย ซึ่งมีหลายบริเวณได้รับการเสนอแนะให้จัดตั้งบ่อนการพนันอย่างถูกกฎหมาย เช่น ชายแดนจังหวัดอุบลราชธานี ติดต่อกับลาวและกัมพูชา และบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม จะต้องมีการควบคุมที่เข้มงวด ถูกต้อง และเป็นธรรม

อุปสรรค (Threats)

- เนื่องจากประเทศไทยอยู่ในช่วงหลังจากเศรษฐกิจฟองสบู่แตก อยู่ในระยะฟื้นตัวงบประมาณในการพัฒนาประเทศมีอยู่จำกัด การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างและขยายถนนเพิ่มเติมกระทำได้ยาก การพัฒนาสนามบินนานาชาติจะต้องใช้งบประมาณสูง จึงทำให้การดำเนินงานล่าช้า และมีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะจัดสรร
- ในช่วงนอกเทศกาลท่องเที่ยว ปริมาณนักท่องเที่ยวมีน้อย เนื่องจากภาคอีสานกว้างใหญ่ การดูแลและการให้ความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวจึงไม่เพียงพอ และขาดประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่คุ้มทุนในการดูแลแหล่งท่องเที่ยวและการให้บริการ
- ความไม่แน่นอนของบริเวณชายแดนไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชายแดนกัมพูชา มีการปิด-เปิดชายแดนอย่างไม่เป็นระบบ ไม่มีเหตุผล ทำให้มีอุปสรรคในการวางแผนการท่องเที่ยวไปยังประเทศเพื่อนบ้าน
- ขาดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ นักบริหารจัดการมืออาชีพในภูมิภาคมีน้อย ต้องอาศัยนักบริหารจากนอกภาค ทำให้การจัดรายการนำเที่ยวเพื่อดึงดูดความสนใจจากนักท่องเที่ยวขาดความน่าสนใจ ขาดความยั่งยืน ผลประโยชน์ไม่ตกอยู่กับคนในพื้นที่
- มัคคุเทศก์ขาดทั้งปริมาณและคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมััคคุเทศก์ภาษาต่างประเทศที่มีความรู้ความเข้าใจในพื้นที่ และมีประสบการณ์ในการจัดการท่องเที่ยวในภาคอีสาน
- การสื่อสารและประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนคนนอกภาคและชาวต่างประเทศให้มาท่องเที่ยวภาคอีสานยังมีน้อย และขาดประสิทธิภาพ สื่อทันสมัย เช่น อินเทอร์เน็ต มีน้อย และด้อยคุณภาพ
- มีการก่อกองร้ายข้ามประเทศเกิดขึ้นในประเทศต่างๆ ในทวีปเอเชีย เช่น ที่บาห์ลี ทำให้นักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้อสูงจากอเมริกา ยุโรป และญี่ปุ่น ไม่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย

4.9.3 การวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมในการบริหารจัดการท่องเที่ยวของจังหวัดมุกดาหาร

ในการวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนาท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาวิจัย โดยเน้นในด้านบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร พบว่าสถานการณ์ด้านการบริหารจัดการตลอดจนพัฒนาการท่องเที่ยวมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพพื้นที่และศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวแต่ละจังหวัดเป็นหลัก ส่วนประเด็นรองลงมาได้แก่ ด้านความพร้อมของการจัดการ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ อาจทำการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ โดย SWOT Analysis ในแต่ละพื้นที่จังหวัดโดยข้อมูลพื้นฐานข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารรายงานต่างๆ การสำรวจพื้นที่ การศึกษาสำรวจจากกลุ่มตัวอย่างและผลจากการประชุมสัมมนา ได้ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดมุกดาหารจากการประเมินโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จัดอยู่ในระดับปานกลางมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายในทุกประเภทกระจายอยู่ในหลายอำเภอของจังหวัด โดยเฉพาะที่เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป เช่น หอแก้วมุกดาหารเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษกตลาดสินค้าอินโดจีน ศาลเจ้าแม่สองนางพี่น้อง เป็นต้น
- ในการเดินทางมายังจังหวัดมุกดาหาร สามารถเดินทางได้สะดวกโดยทางอากาศ สามารถเชื่อมโยงการใช้เส้นทางสนามบินที่ทำอากาศยานอุบลราชธานี และท่าอากาศยานนครพนมได้ โดยมีระยะทาง 167 กม. และ 104 กม. ตามลำดับ ส่วนทางรถไฟต้องเดินทางมายังอุบลราชธานีและเดินทางรถยนต์อีกต่อหนึ่ง
- ในปัจจุบันจังหวัดมุกดาหารมีจุดผ่านแดนสำคัญ คือด้านศุลกากรมุกดาหาร ตรงข้ามกับแขวงสะหวันนะเขต เป็นด่านผ่านแดนถาวรและเป็นด่านทางน้ำใช้แพขนานยนต์ เชื่อมต่อกับถนนหมายเลข 9 มีระยะทางจากแขวงสะพานสะหวันนะเขตถึงชายแดนด้านลาวยาวประมาณ 250 กิโลเมตร และจากชายแดนด้านลาวยาวถึงเมืองดานัง ประเทศเวียดนามประมาณ 250 กิโลเมตร ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของ East West Corridor ที่เสริมด้านการค้าและการขนส่งซึ่งมีผลดีต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะประเทศไทยให้ประโยชน์จากการจำหน่ายสินค้า

- มีงานประเพณีที่เป็นที่รู้จักแพร่หลายคืองานรวมเผ่าไทยมุกดาหาร มะขามหวานชายโขง ซึ่งจัดขึ้นช่วงเดือนมกราคมของทุกปี และงานประเพณีแข่งเรือออกพรรษาจัดขึ้นช่วงเดือนตุลาคมของทุกปี
- การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวขึ้นในจังหวัด เช่น หอแก้วมุกดาหารเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก ตลาดสินค้าอินโดจีนและศาลาเอนกประสงค์ริมแม่น้ำโขง
- มีการกำหนดวิสัยทัศน์ของจังหวัดที่ชัดเจน ในการกำหนดให้จังหวัดมุกดาหารเป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอินโดจีน รวมถึงการเป็นเมืองนำอยู่มุ่งพัฒนา
- มียุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ชัดเจนส่งเสริมการท่องเที่ยวในรูปแบบที่หลากหลายบูรณะอนุรักษณ์และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวสนับสนุนภาคเอกชน องค์กรประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด ส่งเสริมการผลิตของที่ระลึกประเภทสินค้าพื้นเมือง การสร้างและขยายสวนสาธารณะและสนามกีฬาตลอดจนลานเอนกประสงค์ในเมืองและชุมชน ให้เพียงพอต่อประชาชน
- มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการพัฒนาแนวคิดเรื่องเมืองนำอยู่ มีการจัดระบบเมืองชัดเจน ส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งสังคมที่หลากหลายเผ่าพันธุ์ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดโดยถือเป็นนโยบายสำคัญ เร่งรัดการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความปลอดภัยของราคาและทรัพย์สิน
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในระดับเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องชัดเจน ในการพัฒนาสภาพแวดล้อมสู่สถาบันเมืองนำอยู่ การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรม เพื่อเพิ่มจุดขายด้านการท่องเที่ยว
- มีโรงแรมและสถานบริการที่พักอยู่ในระดับดี และเพียงพอในช่วงเวลาปกติ นอกเทศกาลการท่องเที่ยว
- สาธารณูปโภคและสาธารณูปการในเขตเมืองมีความเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้บริการ
- คนในท้องถิ่นมีความตื่นตัวสูงในการมีส่วนร่วมกิจกรรมและให้ความร่วมมือในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว

จุดอ่อน (Weaknesses)

- เส้นทางคมนาคมทางบก ถนนเชื่อมระหว่างหมู่บ้านและตำบลในแต่ละเขตอำเภอต่างๆ ส่วนมากยังเป็นถนนลูกรัง การสัญจรเป็นไปไม่ได้ลำบากบางเส้นทางในฤดูฝนจะใช้งานไม่ได้เลย ซึ่งต้องเร่งปรับปรุงให้ถนนมีมาตรฐานการใช้งาน
- หมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองยังขาดแคลนสาธารณูปโภคพื้นฐาน ทั้งด้านไฟฟ้า โทรศัพท์ ซึ่งทำให้ต้องใช้งบประมาณจำนวนมากในการพัฒนาพื้นฐานก่อนการพัฒนาด้านอื่นๆ
- ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งประสบปัญหาผลผลิตต่ำ ราคาขายไม่แน่นอน รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่ำ ขาดความรู้ความเข้าใจในเทคโนโลยีใหม่ๆ โดยไม่มีทางเลือกอาชีพใหม่อื่นๆ นอกจากเดินทางจากบ้านเพื่อหางานทำในเมืองใหญ่ทำให้ขาดแคลนบุคคลากรในท้องถิ่นที่มุ่งพัฒนาพื้นที่
- ยังมีการบุกรุกทำลายป่าไม้เพื่อบุกเบิกทำการเกษตร ซึ่งมีผลทำให้พื้นที่ป่าอนุรักษ์เสื่อมโทรม
- ประชาชนยังขาดจิตสำนึกและความรู้ในการอนุรักษ์ พืชพันธุ์รักษาสิ่งแวดล้อม
- หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถเข้าไปดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างทั่วถึง
- จากการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดปัญหาเสพติดและโรคเอดส์
- การโยกย้ายออกของประชาชนนอกฤดูเกษตรกรรมที่ไปหางานทำในเมืองใหญ่ทิ้งให้เด็กและผู้สูงอายุเฝ้าบ้าน ทำให้เกิดปัญหาครอบครัวแตกแยก เด็กขาดความอบอุ่น เกิดเป็นปัญหาสังคมตามมา
- การขาดกวีรศึกษาและจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดที่ชัดเจนโดยท้องถิ่น

โอกาส (Oppoutunities)

- โครงการสะพานข้ามแม่น้ำโขงไทย-ลาว แห่งที่ 2 จะสร้างขึ้นในจังหวัดมุกดาหาร เชื่อมต่อกับถนนหมายเลข 9 เข้าสู่สะพานสะพานสะพานสะพานและออกสู่ทะเลจีนใต้ที่เมืองดานัง ประเทศเวียดนามซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ East-West Corridor โดยได้ออกแบบแล้วเสร็จเป็นสะพานยาว 1,600 เมตร ขนาด 2 ช่องทางจราจรโดยไทยและ สปป.ลาว ได้กู้เงินจาก JBIC ก่อสร้างร่วมกันวงเงิน 2,800 ล้านบาท

ดำเนินการใน ปี พ.ศ. 2546-พ.ศ. 2548 และเปิดใช้งานปี พ.ศ. 2549 ดังรูปที่ 4.9.5 – 1

- จากการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศว่าด้วยยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัมพูชา ลาว พม่าและไทย (1 สิงหาคม 2546) และการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศไทยกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต (2 สิงหาคม 2546) ที่เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สปป.ลาว ได้กำหนดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจซึ่งมีโครงการนำร่องของการพัฒนาเมืองคู่แฝดทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดน (Sister cities) โดยได้เลือกจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขตของ สปป.ลาว เป็นเมืองคู่แฝดที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องประสานส่งเสริมกันและกัน อันจะเอื้อต่อการพัฒนาเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน
- ตามยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน จังหวัดมุกดาหาร ได้กำหนดให้เป็นกลุ่มจังหวัดเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาการค้าเพื่อการส่งออกเนื่องจากมีชายแดนติดต่อกับประเทศคู่ค้า และมี การเชื่อมโยงระบบคมนาคม
- การรถไฟแห่งประเทศไทยมีการศึกษาความเหมาะสมด้านเศรษฐกิจและวิศวกรรมสำหรับการก่อสร้างขยายเครือข่ายเส้นทางรถไฟในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สายบัวใหญ่-ร้อยเอ็ด-มุกดาหาร-นครพนม
- มีโอกาสเป็นที่รองรับของการขยายตัวของอุตสาหกรรมจากภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จากการปรับปรุงเส้นทางสาย ESB สระแก้ว –มุกดาหาร
- เมื่อเปิดการเชื่อมโยงกับ สปป.ลาว มีโอกาสที่จะใช้ทรัพยากรและร่วมลงทุนกับประเทศในกลุ่มอินโดจีน โดยใช้สิทธิพิเศษทางภาษีและศุลกากร (Generalized System of Preferences: GSP)
- มีแผนงานปรับปรุงเส้นทางสาย East- West Economic Corridor จากพิษณุโลก-กาฬสินธุ์-มุกดาหาร ที่จะอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการขนส่งเชื่อมโยงกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มน้ำโขง
- ยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีนโยบายส่งเสริมมุกดาหารให้เป็นเมืองหลักชายแดนที่เป็นศูนย์กลางการผลิตและกระจายสินค้าเมืองหลักชายแดน ที่เป็นศูนย์กลางการผลิตและกระจายสินค้า (Distribution Center) ในกลุ่มอินโดจีน

อุปสรรค (Threats)

- ในการประชุมเพื่อจัดทำยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ซึ่งมีการจัดกลุ่มจังหวัดเป็น 19 กลุ่ม จังหวัดมุกดาหาร ถูกจัดอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน แยกออกจากจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งอาจทำให้กรอบการพัฒนามีความแตกต่างกันโดยนโยบายในอนาคต
- จากการศึกษาพบว่าบุคลากรทั้งในส่วนของราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนโดยทั่วไป ยังขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะเฉพาะด้านที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
- ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว ทั้งการดูแลรักษาบูรณะฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่และการประชาสัมพันธ์ยังคงขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะไม่อยู่ในสถานะแหล่งท่องเที่ยวหลักหรือเร่งด่วนในการพัฒนา เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวในระดับจังหวัด
- ขาดการให้ความรู้และฝึกอบรมในการพัฒนาสินค้าหรือของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว

4.9.4 การวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดอำนาจเจริญ

จากข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ นำมาประเมินและวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดอำนาจเจริญได้ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

- อำนาจเจริญเป็นจังหวัดตั้งใหม่ที่แยกออกจากจังหวัดอุบลราชธานีทำให้การเดินทางเชื่อมโยงมายังจังหวัดอำนาจเจริญค่อนข้างสะดวกจากศักยภาพของสนามบินนานาชาติอุบลราชธานีและเส้นทางรถไฟโดยมีระยะทางห่างจากอุบลราชธานีเพียง 75 กม.
- เป็นจังหวัดในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีสัดส่วนของพื้นที่ป่าไม้ในจังหวัดค่อนข้างมากคือร้อยละ 35.44 ของเนื้อที่ทั้งจังหวัด ซึ่งเชื่อมต่อกับอุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัวของจังหวัดมุกดาหาร

- มีงานประเพณีฮีตสิบสองคองสิบสี่ ซึ่งจัดขึ้นในเดือนธันวาคมของทุกปี เป็นประเพณีที่ยึดปฏิบัติกันมาของชาวอีสาน ในงานบุญต่างๆ
- มีงานประเพณีแข่งเรือยาวที่จัดขึ้นทุกปีช่วงเดือนพฤศจิกายน ที่แม่น้ำโขง หน้าอำเภอขามแก่น โดยจะมีเรือจากมุกดาหาร อุบลราชธานีและประเทศลาว มาร่วมแข่งขัน
- บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนที่มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในโครงการนี้พบว่ามีความกระตือรือร้นในการที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น เช่น การพยายามพัฒนาแหล่งโบราณคดีบ้านโพนเมืองของ อบต. ต.ไม้กลอน อ.พนาที่ได้ร่วมมือกับคนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี
- มีการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนาของจังหวัดที่ชัดเจนในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมประเพณี และผลิตภัณฑ์พื้นเมือง ซึ่งสอดคล้องกับศักยภาพด้านการท่องเที่ยวแม้ว่าจะไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นอื่นๆ
- มีการกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาของจังหวัดที่เน้นสภาพแวดล้อมของชุมชนที่ดี เชื้อต่อคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งจะมีศักยภาพในการรองรับการกระจายตัวของผู้ต้องการพักผ่อนได้
- วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ในการพัฒนาขององค์กรท้องถิ่นในทุกระดับมีความชัดเจนและกระตือรือร้นในการสร้างเสริมและเผยแพร่วัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นซึ่งสามารถเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยว
- มียุทธศาสตร์ในการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวและการจัดตั้งศูนย์ขายสินค้าของที่ระลึกในแผนพัฒนาเพื่อขยายฐานรองรับการท่องเที่ยว

จุดอ่อน (Weaknesses)

- จังหวัดอำนาจเจริญได้มีพระราชบัญญัติจัดตั้งขึ้นเมื่อ 2 กันยายน 2536 เป็นจังหวัดที่ 75 ของประเทศ โดยแยกออกจากจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเนื่องจากเป็นจังหวัดที่ตั้งขึ้นใหม่ความพร้อมด้านสาธารณูปโภค สาธารณูปการและโครงสร้างพื้นฐานจึงยังคงไม่สมบูรณ์และสะดุดตามสมควร
- ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวไม่มีศักยภาพในตัวเองที่จะดึงดูดใจให้เกิดตลาดการท่องเที่ยวเฉพาะแหล่ง โดยมีเพียงพุทธอุทยานและพระมงคลมิ่งเมืองและวัดถ้ำแสงเพชร ที่เป็นที่น่าสนใจของคนทั่วไปโดยเฉพาะจังหวัดใกล้เคียง

- สถานที่พักผ่อนในจังหวัดอำนาจเจริญ จากข้อมูลที่เคยเผยแพร่โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีเพียง 7 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับเล็กถึงปานกลาง ยังขาดสถานที่พักผ่อนชั้นนำในจังหวัด
- จากสาเหตุการไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นจุดขายของจังหวัดและการขาดสถานที่พักผ่อนชั้นนำให้อำนาจเจริญมีลักษณะเป็นเพียงเมืองทางผ่านในเส้นทางการท่องเที่ยว และส่งผลถึงขาดแรงจูงใจในการกำหนดนโยบายและแผนงานและโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ
- เนื่องจากมีแนวเขตชายแดนที่ติดแม่น้ำโขงเป็นช่วงสั้นๆ ในอำเภอชานุมานทำให้ศักยภาพการท่องเที่ยวริมแม่น้ำโขงมีน้อย รวมถึงด้านชายแดนที่ปากแขงที่ อ.เขมราฐ ตรงข้ามปากตะพัน เมืองละคอนเห็ง แขวงสาละวัน ก็ไม่เป็นจุดดึงดูดใจในการท่องเที่ยว รวมถึงไม่เป็นทางผ่านหลักในการค้าชายชายแดน

โอกาส (Oppourtunities)

- ในกรอบการพัฒนายุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดที่จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ได้จัดจังหวัดอำนาจเจริญอยู่ในกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างร่วมกับจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งจะส่งผลให้กรอบการพัฒนาจะมีบางส่วนที่เชื่อมโยงกับจังหวัด ซึ่งเป็นเมืองหลักของภูมิภาค
- จังหวัดอำนาจเจริญได้รับการกำหนดเป็นเมืองรองสำหรับกลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาการส่งออกและกลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมซึ่งมีอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางหลัก
- การพัฒนาตามแนวนโยบายและยุทธศาสตร์จากการเชื่อมโยงการค้า ธุรกิจ การท่องเที่ยว ของแผนงานต่างๆ ในจังหวัดอุบลราชธานี และมุกดาหารต่อประเทศเพื่อนบ้านจะส่งผลโดยอ้อมต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจของอำนาจเจริญ
- คนในท้องถิ่นมีความกระตือรือร้นในการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในเชิงงานหัตถกรรมงานฝีมือ สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ต่างๆ

อุปสรรค (Threats)

- ในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวในปัจจุบัน แหล่งที่มีศักยภาพที่มีอยู่น้อยอยู่แล้ว ยังประสบปัญหาที่ไม่เอื้อต่อการท่องเที่ยว เช่น บริเวณถ้ำแสงเพชร ที่มีปัญหาการขัดแย้งในการใช้สถานที่เนื่องจากเดิมเคยเป็นวัดและสถานที่ปฏิบัติธรรม

เมื่อมีนักท่องเที่ยวมากขึ้น ทางวัดจึงขาดความวิเวกไป และเริ่มมีกฎเกณฑ์ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยว ซึ่งควรมีการกำหนดและจำแนกเขตที่ชัดเจนต่อไป

- เส้นทางคมนาคมเชื่อมโยงเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวไม่สะดวกแม้ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก เช่น อ่างเก็บน้ำพุทธอุทยาน ซึ่งเป็นพื้นที่ของกรมชลประทาน เป็นต้น
- การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ขาดแหล่งที่มีศักยภาพ การจะพัฒนาต้องสร้างจุดขายและมีการลงทุนสูง ซึ่งทำให้มีโอกาสในการลงทุนน้อย
- ขาดแรงจูงใจในการลงทุนบริการด้านการท่องเที่ยวโดยเอกชน เนื่องจากข้อจำกัดของศักยภาพ แหล่งท่องเที่ยว
- ในการกำหนดยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จังหวัดอำนาจเจริญไม่มีบทบาทเป็นศูนย์กลางหลักในกลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาใดๆ

4.9.5 การวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานี

จังหวัดอุบลราชธานีที่เป็นจังหวัดหลักในการศึกษาคั้งนี้ นำมาวิเคราะห์ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ดังนี้

จุดแข็ง (Strengths)

- จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวสูง เนื่องจากเป็นจังหวัดชายแดนที่สำคัญของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและเป็นเมืองเก่าแก่ก็มีประวัติศาสตร์ความเป็นมานับร้อยปี จึงมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจทั้งด้านประวัติศาสตร์ ธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม
- ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พบว่าจังหวัดอุบลราชธานีมีรายได้จากสาขาการบริการและการท่องเที่ยวมาเป็นอันดับหนึ่ง
- อุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่เป็นจุดตะวันออกสุดของประเทศไทยที่ ต.นาโพธิ์กลาง อ.โขงเจียม ที่ลองติจูด 105° ซึ่งเป็นจุดเด่นและเป็นจุดขายของจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นโอกาสในการชมพระอาทิตย์ขึ้นก่อนใครในสยาม นอกจากนี้ยังเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่บนส่วนที่กว้างที่สุดของประเทศไทยเมื่อวัดจากด้านเจดีย์สามองค์ จ.กาญจนบุรี ถึง จ.อุบลราชธานี และยังเป็นดินแดนกำหนดเวลาของประเทศไทยด้วย
- อุบลราชธานีได้รับการจัดลำดับให้เป็นส่วนหนึ่งในเมืองน่าอยู่ระดับนานาชาติ และถือว่าเป็นเมืองที่มีการจัดระบบผังเมืองดีที่สุดในเมืองหนึ่งของไทย

- อุบลราชธานีมีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีลักษณะรูปร่างคล้ายหัวใจค่อนข้างกว้างกระทัดรัดหรือรวงผึ้งซึ่งในทางภูมิศาสตร์ถือว่าเป็นเมืองที่มีรูปร่างค่อนข้างดี มีความเป็นเอกภาพในพื้นที่
- มีระบบการคมนาคมเชื่อมโยงที่สมบูรณ์ทั้งทางบก ทางอากาศ และทางน้ำ โดยทางบกเป็นจังหวัดสิ้นสุดของทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เชื่อมโยงกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดอีสานใต้ ส่วนทางอากาศมีท่าอากาศยานนานาชาติอุบลราชธานีและในทางน้ำมีการเดินทางคมนาคมในแนวลำน้ำโขง
- ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีมีอย่างหลากหลายและล้วนแต่มีชื่อเสียงในระดับชาติ เช่น ทางธรรมชาติที่สวยงามแปลกตา ได้แก่ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม ซึ่งมีเสาเฉลียง อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ แม่น้ำสองสี ที่เรียกว่า “โขงสีปูน มูลสีคราม” น้ำตกสร้อยสวรรค์ น้ำตกตาดโตน เป็นต้น ด้านโบราณคดีและประวัติศาสตร์ เช่น ภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์อายุประมาณ 9,000 ปี ที่ผาแต้ม ร่องรอยอารยธรรมเขมรโบราณ เช่น ปราสาทบ้านเบ็ญ ทับหลัง และหลักจารึกโบราณ ด้านศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์สักการะ เช่น วัดหนองป่าพง วัดบ้านนาชาติ สำนักสงฆ์ภูถ่อน เป็นต้น แหล่งท่องเที่ยวประเภทสวนสาธารณะ เช่น ทุ่งศรีเมือง หาดวัดได้ หาดคูเตี๋ย เป็นต้น ตลอดจนเทศกาลงานประเพณีที่สำคัญ เช่นงานประเพณีแห่เทียนพรรษา งานไหลเรือไฟ งานจัดทำปราสาทผึ้ง งานฮีตสิบสอง เป็นต้น
- โครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ ของจังหวัดอุบลราชธานีได้รับการพัฒนาอย่างสมบูรณ์ รวมถึงการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์ต่างๆ ทั้งสถานีวิทยุและหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น
- หน่วยงานราชการมีนโยบายและแผนงานที่สนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ อย่างต่อเนื่อง
- จังหวัดอุบลราชธานีมีด่านผ่านแดนบริเวณช่องเม็ก อ.พิบูลมังสาหาร ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 94 กม. และห่างจากเมืองปากเซของ สปป.ลาวประมาณ 40 กม. ซึ่งเป็นด่านถาวรและเป็นช่องทางสำคัญด้านการค้าการท่องเที่ยวระหว่างชายแดนไทยลาวในปัจจุบัน เส้นทางจากด่านช่องเม็กนี้จะผ่านแขวงจำปาสัก เชื่อมโยงไปยังประเทศเวียดนามได้ โดยถนนสายเอเชียหมายเลข 14 สิ้นสุดที่ไฮจิมีนห์ ประเทศเวียดนามและอีกเส้นทางหนึ่งแยกจากสายเอเชียหมายเลข 14 ที่จำปาสักไปเมืองสะเตรังตริง กัมพูชา

- สถานบริการด้านการท่องเที่ยวทั้งที่พัก ร้านอาหาร ของจังหวัดอุบลราชธานีค่อนข้างเพียงพอและได้มาตรฐาน
- เป็นจังหวัดศูนย์กลางการศึกษาของภาคอีสานตอนล่างและในภูมิภาค โดยมีสถานศึกษาทั้งในระดับมหาวิทยาลัย วิทยาลัย สถาบันราชภัฏฯ โรงเรียนอาชีวฯ และอื่นๆ ทำให้มีศักยภาพในการเรียนการสอนการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนเป็นสถานศึกษาที่มีนักศึกษาจากประเทศเพื่อนบ้านมาเรียน
- จังหวัดอุบลราชธานีเป็นจังหวัดที่มีปริมาณน้ำท่าไหลมากที่สุดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นดินแดนที่อุดมด้วยทรัพยากรน้ำ ซึ่งมีแหล่งน้ำสำคัญ เช่น แม่น้ำมูล แม่น้ำชี ลำเซบาย ลำเซบก ลำโดมใหญ่ ลำโดมน้อย แม่น้ำโขง ซึ่งเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่นอกจากสร้างความอุดมสมบูรณ์แล้วยังก่อให้เกิดภูมิประเทศและทัศนียภาพที่สวยงามตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวในลำน้ำ เช่น แพอาหาร ล่องลำน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเขื่อนสำคัญที่เป็นแหล่งน้ำที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ เขื่อนสิรินธร และเขื่อนปากมูล
- มีผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน หัตถกรรมที่เป็นที่รู้จักและสามารถใช้เป็นของที่ระลึกสำหรับการท่องเที่ยวหลายชนิดที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น เค็มหมากน้ำ เป็นต้น
- ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวมักได้รับความร่วมมือและสนับสนุนอย่างดีจากหน่วยงานของรัฐ องค์กรธุรกิจเอกชน ตลอดจนประชาชนในจังหวัด
- ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรการท่องเที่ยว มีการให้ความร่วมมือดูแลรักษาและร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดี
- เป็นที่ตั้งของสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาค 2 ทำให้ศักยภาพในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวสูงกว่าจังหวัดอื่น
- แหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับการพัฒนาและประชาสัมพันธ์โดยทั่วไปแล้ว
- จังหวัดอุบลราชธานีที่ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัดที่สอดคล้องกับการท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก ได้แก่ การพัฒนาการคมนาคมสื่อสารที่สมบูรณ์ การพัฒนาสู่ศูนย์กลางเป็นภูมิภาคอินโดจีน และการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวและศูนย์กลางการค้าของอีสานใต้เชื่อมโยงสู่อินโดจีน
- มียุทธศาสตร์ที่จะพัฒนาบุคลากรและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวจากอินโดจีน

จุดอ่อน (Weaknesses)

- แม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานีมีศักยภาพสูงในการท่องเที่ยวแต่ก็ยังไม่มีความโดดเด่นเพียงพอที่จะเป็นจุดขาย (Point of sale) และเป็นแม่เหล็ก (Magnet) ในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยากมาเที่ยวซ้ำ เนื่องจากในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวยังขาดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่ม
- การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของจังหวัดอุบลราชธานีที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะให้นักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ไม่มากนัก โดยมักเน้นให้ความสำคัญในงานประเพณีแห่เทียนเข้าพรรษาที่ยิ่งใหญ่เท่านั้น ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบโครงข่ายการท่องเที่ยวโดยใช้อุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางของภูมิภาค
- การคมนาคมในระดับเชื่อมโยงตำบลกับทางหลวงหลักยังไม่สะดวก ไม่เพียงพอ บางเส้นทางไม่สามารถใช้การได้ตลอดปี

โอกาส (Opportunities)

- จากการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศว่าด้วยยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง กัมพูชา ลาว พม่า และไทย (1 สิงหาคม 2546) ที่กรุงเทพฯ และการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศในกรอบความร่วมมือ สามเหลี่ยมมรกต (2 สิงหาคม 2546) ที่เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก สปป.ลาว ได้มีการเห็นชอบในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในกรอบสามเหลี่ยมมรกต (Pakse Declaration on Tourism Cooperation in the Emerald Triangle) ซึ่งมีสาระสำคัญที่การมุ่งพัฒนา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยได้กำหนดพื้นที่ความร่วมมือ เพื่อผลักดันให้มีกรอบความร่วมมือที่ชัดเจน โดยในส่วนของไทยระบุจังหวัดอุบลราชธานีและศรีสะเกษ
- อุบลราชธานีมีความได้เปรียบด้านที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ เนื่องจากเส้นทาง การท่องเที่ยวมีความเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสามารถพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในลักษณะ Package tour หรือขบวนคาราวานท่องเที่ยว รวมทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบวงรอบ หรือ Loop ตลอดจนการเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้านทั้ง สปป.ลาว กัมพูชา และ เวียดนาม
- ตามแนวคิดกำหนดยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ได้กำหนดให้อุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางของกลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวโดยที่ได้รับการจัดให้เป็นเมืองน่าอยู่ ควรมีการส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวแบบ Long Stay

- จังหวัดอุบลราชธานีมีการกำหนดให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของพื้นที่อีสานตอนล่างตามยุทธศาสตร์การพัฒนาย่างยั่งยืน
- ตามยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (พ.ศ. 2546) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการเสริมศักยภาพในการสร้างรายได้ ของภาคบริการทางด้านแรงงานและท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงสภาพแวดล้อมของเมืองให้น่าอยู่มากขึ้น โดยการขยายระบบสาธารณูปโภคให้พร้อมเพื่ออำนวยความสะดวกและเพิ่มระยะเวลาในการพำนักของนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น จากการเป็นเมืองน่าอยู่ระดับนานาชาติ
- มียุทธศาสตร์ในการสนับสนุนเอกชนในการลงทุนเสริมสร้างสถานที่พักเพื่อการท่องเที่ยวแบบ Long Stay ทั้งนักท่องเที่ยวกลุ่มและกลุ่มอาชีพที่สามารถเชื่อมโยงสู่การเป็นเมืองอุตสาหกรรมของแรงงานฝีมือจากต่างประเทศที่ออกจากงานแล้ว (Industrial City By Retirees) โดยเฉพาะอุบลราชธานี มีเป้าหมายส่งเสริมเป็น Long Stay สำหรับช่างฝีมือที่มีประสบการณ์ด้านการซ่อมและบำรุงรักษาเครื่องและอุปกรณ์การบิน
- มีนโยบายให้ภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการกำหนดกรอบนโยบายการค้าขายระหว่างประเทศทั้งเรื่องภาษี ความมั่นคงปลอดภัยและอื่นๆ

อุปสรรค (Treats)

- แม้จะเป็นจังหวัดศูนย์กลางหลักในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน แต่เนื่องจากยังคงมีข้อจำกัดของกฎระเบียบในการผ่านแดนและการท่องเที่ยวในประเทศลาว ซึ่งคงต้องใช้เวลาอีกระยะหนึ่งในการพัฒนาหลักเกณฑ์และระเบียบต่าง ๆ
- ขาดแคลนบุคลากรที่มีทักษะในการรักษาคุณภาพในธุรกิจการท่องเที่ยวของภาคเอกชน
- สถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งอยู่ในภาวะเสื่อมโทรมเนื่องจากมีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก

- พื้นที่บางส่วนของจังหวัดในแนวชายแดนที่ติดกับประเทศกัมพูชายังคงมีปัญหา ด้านความมั่นคงทางการเมืองอยู่บ้าง
- มีปัญหาในการกระจายงบประมาณให้กับท้องถิ่นเป็นผู้ดูแลรักษาและฟื้นฟูแหล่ง ท่องเที่ยวในพื้นที่ของตน
- จากการถ่ายโอนอำนาจให้สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีนักพัฒนาการ ท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นแต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถดำเนินการอนุมัติ กรอบอัตราที่ขยายขึ้นได้ จึงต้องมีลักษณะเป็นงานฝากในปัจจุบัน
- เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมากทำให้การได้รับการจัดสรรงบประมาณใน การพัฒนาดูแลรักษาแต่ละแห่งไม่พอเพียง

4.9.6. การวิเคราะห์ศักยภาพในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน

เพื่อพิจารณาถึงการวิเคราะห์ Swot Analysis ในกรณีเชิงพื้นที่ต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว พบได้ว่าส่วนหนึ่งของศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวของที่ทำวิจัย ซึ่งโดยภาพลักษณะที่เป็นเมืองชายแดนริมแม่น้ำโขงนี้ จะมีศักยภาพอย่างยิ่งในการเชื่อมโยงทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกับประเทศเพื่อนบ้าน ตามแนวความคิดหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจในภูมิภาคตามแนวการพัฒนาในปัจจุบัน ทั้งนี้ ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาทรัพยากรการท่องเที่ยวแล้ว หากประเมินกันตามความเป็นจริง ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศลาวและกัมพูชามีศักยภาพและจุดเด่นกว่าในพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัดที่วิจัย เช่น น้ำตกคอนพะเพ็ง น้ำตกหลี่ผี มหานทีสีพันดอน ปราสาทวัดพู และเมืองมรดกโลก เช่น หลวงพระบางในประเทศลาว หรือนครวัด นครธม ในประเทศกัมพูชา แต่ด้วยสภาพการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสภาพทางการเมืองที่ยังอาจเป็นอุปสรรคในการพัฒนาท่องเที่ยว จึงน่าจะเป็นจุดเอื้ออำนวยให้พื้นที่วิจัยมีศักยภาพในการเป็นศูนย์กลางหรือจุดเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาคได้

ในการวิจัยนี้ หากได้นำข้อมูลพื้นฐานและเอกสารงานวิจัยต่าง ๆ มาวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงไทย-ลาวกัมพูชา โดยใช้หลักการวิเคราะห์ Swot Analysis แสดงได้ดังนี้

1.จุดแข็ง

ข้อได้เปรียบหรือสิ่งที่จะทำได้ดีด้านการท่องเที่ยว ในกรณีเกิดการพัฒนาท่องเที่ยวเชื่อมโยง 3 ประเทศ สรุปได้ดังนี้

(1) เป็นแหล่งที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะ

แหล่งท่องเที่ยวประเภทอารยธรรมของขอม แม่น้ำโขง และพื้นที่หลากหลายทางชีวภาพ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเด่นเฉพาะ กล่าวคือ แหล่งอารยธรรมขอม มีลักษณะสถาปัตยกรรมและแหล่งโบราณคดีทางด้านอารยธรรมขอมพบมากเฉพาะในบริเวณนี้ แม่น้ำโขงในบริเวณนี้ มีความเด่นทางด้านเป็นถิ่นนิเวศของปลาโลมาน้ำจืด รวมทั้ง ลักษณะทางกายภาพของแม่น้ำโขงที่มีเกาะแก่ง รูปเกาะแก่งมหานทีสีพันดอน จากโปสการ์ดจำนวนมากเป็นน้ำตก ที่มีความสมบูรณ์เป็นงานระดับเอเชีย เช่น คอนพะเพ็งที่ได้ชื่อว่า ไนแองการ่าเอเชียและน้ำตกหลี่ผีที่มีความสวยงาม ส่วน พื้นที่หลากหลายทางชีวภาพ เป็นพื้นที่มีสภาพป่าเขตร้อน และพื้นที่

ชุ่มน้ำและสัตว์ป่าเฉพาะถิ่นหลายชนิดที่ไม่พบในเขตอื่น ดังนั้น จึงเป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีลักษณะเฉพาะมีศักยภาพสูงด้านการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่สามเหลี่ยม เศรษฐกิจ ซึ่งประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวหลักถึง 4 แห่ง ใน 3 ประเทศ คือ

แหล่งโบราณคดีอารยธรรมขอม พื้นที่หลากหลายทางชีวภาพ แม่น้ำโขง/ โตนเลสาบ และวัฒนธรรมประเพณีทั่วไปเมื่อจำแนกตามพื้นที่พิจารณาจากแหล่งการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในพื้นที่เป็นหลัก และกระจายออกสู่แหล่งท่องเที่ยวรองในวงรอบโครงข่ายการท่องเที่ยว จึงจัดเป็นกลุ่มทรัพยากรท่องเที่ยวได้ 9 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มเชื่อมโยงที่ 1 กลุ่มพิมาย/ นครราชสีมา แหล่งท่องเที่ยวหลักคือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย ประตุนุ้มพล วัดบ้าน กลุ่มท่องเที่ยวเชื่อมโยงกลุ่มนี้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวระดับภาคและมีแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติ คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

2. กลุ่มเชื่อมโยงที่ 2 กลุ่มพนมรุ้ง-เขาพระวิหาร มีแหล่งท่องเที่ยวหลักคือผามออีแดง (อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร) อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง อุทยานประวัติศาสตร์เมืองต่ำ ปราสาทหินเขาพระวิหาร กลุ่มเชื่อมโยงที่ 2 นี้ อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง และปราสาทหินเขาพระวิหาร เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักของ - GMS

3. กลุ่มเชื่อมโยงที่ 3 กลุ่มอุบล - โขงเจียม - อำนาจเจริญ - ปากเซ มีแหล่งท่องเที่ยวหลัก คือ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม คอนพะเพ็ง - หลี่ผี - วัดโพนน้ำจืด ปราสาทหินวัดพู ภาพเขียนสีก่อนประวัติศาสตร์ผาแต้ม งานแห่เทียนอุบลราชธานี และเมืองปากเซ กลุ่มเชื่อมโยงที่ 3 นี้ จังหวัดอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวระดับภาคและเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับชาติ แขวงจำปาสัก-ปากเซ เป็นศูนย์กลางแหล่งท่องเที่ยวแม่น้ำโขงที่มีความหลากหลาย รวมทั้งเป็นจุดเชื่อมโยง ไทย ลาว กัมพูชา เวียดนาม

4. กลุ่มเชื่อมโยงที่ 4 กลุ่มปราจีนบุรี - สระแก้ว มีแหล่งท่องเที่ยวหลักคืออุทยานแห่งชาติปางสีดา อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เขาใหญ่บางส่วน ปราสาทเขาน้อย และปราสาทสต็อกก๊อกรม

5. กลุ่มเชื่อมโยงที่ 5 กลุ่มเสียมราฐ – โตนเลสาบ มีแหล่งท่องเที่ยวหลักคือ โตนเลสาบ และพื้นที่อนุรักษ์โดยรอบ ปริมณฑล นครวัดนครธม

6. กลุ่มเชื่อมโยงที่ 6 กลุ่มกัมปงธม มีแหล่งท่องเที่ยวหลักคือ โตนเลสาบ กลุ่มปราสาท สมโบรีไพรกุก

7. กลุ่มที่ราบสูงโบโลเวน มีแหล่งท่องเที่ยวหลักคือ ที่ราบสูงโบโลเวน ปัจจุบัน ยังไม่มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวมากนัก ยังอาจจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริมของกลุ่มอุบล – โขงเจียม – อานาจเจริญ – ปากเซ

8. กลุ่มรัตนคีรี – สะตริงเตริง มีแหล่งท่องเที่ยวหลักเป็นประเภทธรรมชาติและวัฒนธรรม ทั้งสิ้น มีแหล่งท่องเที่ยว คือ Yeak Iom lake, Virachey national park, Chaung Waterfall วัฒนธรรมชนเผ่า Tampuan

9. กลุ่มมันโตคีรี – กระแจะ มีแหล่งท่องเที่ยวหลักคือ ทุ่งหญ้าบนที่ราบสูง Phnom Prich National Park, Phnom Namlyr National Park, Snoul National Park ปราสาทหิน Konkukkrieng ศิลปวัฒนธรรมชนเผ่า มีแหล่งท่องเที่ยวรอง คือ น้ำตก Bousara น้ำตก Sen Monorom

(2) เป็นพื้นที่กว้างสามารถรับนักท่องเที่ยวได้มาก

การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษา โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวประเภท อารยธรรมขอมและพื้นที่หลากหลายทางชีวภาพ ดังรูปที่ 4.9-2 กระจายตัวอยู่ในพื้นที่กว้างของพื้นที่ทั้ง 3 ประเทศ จึงเป็นพื้นที่รองรับนักท่องเที่ยวได้จำนวนมากในอนาคต

(3) มีความยิ่งใหญ่และมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว

เป็นพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ยิ่งใหญ่และมีความดึงดูดนักท่องเที่ยวได้สูง บริเวณนี้มีแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรมขอมมีชื่อเสียงซึ่งเป็นหนึ่งในสิ่งมหัศจรรย์ของโลก ได้แก่ ปราสาทเขาพระวิหาร ในชายแดนไทย – กัมพูชา ปราสาทวัดพูในลาว และนครวัด-นครธม ในกัมพูชา และมีแม่น้ำระหว่างประเทศที่มีลักษณะเป็นน้ำตกและเกาะแก่งที่สวยงามและกว้างใหญ่

(4) ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยว

นอกจากแหล่งท่องเที่ยวหลักแล้ว ในบริเวณพื้นที่ศึกษามีแหล่งท่องเที่ยวอีกจำนวนมากที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือแหล่งท่องเที่ยวเสริมได้ ดังนั้นกรณีที่สามารถนำมาพัฒนาร่วมกันได้แล้วจะทำให้เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงบริเวณหนึ่งของโลก

2) จุดอ่อน (Weaknesses)

ปัจจัยที่เป็นปัญหาต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยง 3 ประเทศ ซึ่งเป็นปัจจัยที่สามารถหลีกเลี่ยงหรือปรับปรุงให้ดีขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการ

การพัฒนาการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกัน ควรมีความพร้อมเรื่องโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมขนส่งที่สอดคล้องเชื่อมโยงกันกว่าในปัจจุบัน เนื่องจากในช่วงที่ผ่านมาพื้นที่ศึกษาขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกันอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้ไม่สามารถพัฒนาเชื่อมโยงกันได้โดยทันที แม้ว่าจะมีที่พยายามจะมีการพัฒนาช่องทางผ่านแดนตัวจริง

(2) ภาพปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองในอดีต

พื้นที่ศึกษาในช่วงที่ผ่านมาโดยเฉพาะในพื้นที่ส่วนของ สปป.ลาว และกัมพูชา เป็นบริเวณที่มีปัญหาช่วงสงครามอินโดจีน และสถานการณ์ทางการเมือง ทำให้นักท่องเที่ยวขาดความมั่นใจในความปลอดภัย ในการเดินทางมาท่องเที่ยว จึงเป็นปัจจัยที่จะต้องพัฒนาให้เกิดความมั่นใจของตลาดท่องเที่ยว จึงเป็นปัจจัยที่จะต้องพัฒนาให้เกิดความมั่นใจของตลาดท่องเที่ยว

(3) ช่วงระยะเวลาการเดินทางท่องเที่ยวช่วงสั้น

จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีตลาดค่อนข้างจำกัด เนื่องจากความเหมือนกันของแหล่งท่องเที่ยว จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวเฉพาะกลุ่ม และการเที่ยวชมใช้ระยะเวลาสั้น จึงทำให้ได้รับประโยชน์น้อย

3) โอกาส (Opportunities)

ปัจจัยที่เหมาะสมและเป็นโอกาสต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงไทย ลาว กัมพูชา

(1) การขยายตัวของการท่องเที่ยวในภูมิภาค

ในกลุ่มประเทศอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง มีการพัฒนาการท่องเที่ยวและมีการขยายตัวของตลาดการท่องเที่ยวสูง โดยเฉพาะประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา มาก จึงเป็นโอกาสดีในการเปิดพื้นที่เพื่อรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น และดึงนักท่องเที่ยวที่เข้าสู่ภูมิภาคอยู่แล้วเข้าสู่พื้นที่เชื่อมโยงในประเทศเพื่อนบ้าน

(2) เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวใหม่

เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวใหม่จึงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีโอกาสตลาดได้ง่ายกว่าเพราะเป็นที่สนใจของตลาดและมีค่าใช้จ่ายต่ำในการเดินทางท่องเที่ยว

(3) ความสงบของภูมิภาค

บรรยากาศการเมืองของทั้ง 3 ประเทศ โดยเฉพาะ สปป.ลาวและกัมพูชา สภาวะการณ์ของประเทศเข้าสู่สภาพของการพัฒนาประเทศ จึงเกิดความสงบและเริ่มเป็นที่เชื่อมั่นต่อการเดินทางของนักท่องเที่ยว

(4) ความร่วมมือของ 3 ประเทศ

จากเงื่อนไขการพัฒนาและร่วมมือทางเศรษฐกิจของโลก เป็นช่วงที่ต้องการสร้างความร่วมมือการพัฒนาาร่วมกัน จึงเป็นโอกาสอันดีในการพัฒนาการท่องเที่ยว

(5) การพัฒนาเป็นตลาดเดียว

จากเงื่อนไขการพัฒนาและร่วมมือทางเศรษฐกิจของโลก เป็นช่วงที่ต้องการความร่วมมือทางเศรษฐกิจ จึงมีโอกาที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวตามแนวทางตลาดเดียวทางการท่องเที่ยว

(6) นักท่องเที่ยวภายในกลุ่ม 3 ประเทศ

นักท่องเที่ยวภายในกลุ่ม 3 ประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวไทยมีกำลังซื้อมากขึ้น จึงมีโอกาสดินทางท่องเที่ยวและได้ประโยชน์จากการพัฒนาหรืออำนวยความสะดวกด้านการเดินทางของนักท่องเที่ยวทั้งภายใน และนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

4) อุปสรรค (Threats)

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคหรือขัดขวางต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เชื่อมโยงไทย ลาว กัมพูชา

(1) การกระจายตัวสูงของแหล่งท่องเที่ยว

แหล่งท่องเที่ยวหลักด้านอารยธรรมขอมมีการกระจายตัวสูง โดยจัดเป็นกลุ่มตามแหล่งท่องเที่ยวหลัก อยู่ในพื้นที่ของทั้ง 3 ประเทศ ในการท่องเที่ยวให้มีความทั่วถึงนักท่องเที่ยวต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง ประกอบกับแต่ละแหล่งท่องเที่ยวมีประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ค่อนข้างแตกต่างกัน จึงทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงและได้รับความพึงพอใจได้ยากตามความมุ่งหวัง

แหล่งท่องเที่ยวที่กระจายตัวอยู่ในพื้นที่ศึกษาทั้ง 11 กลุ่ม รวมกันประมาณ 116 แห่งในจำนวนแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่มีขนาดและความสำคัญโลก เช่น นครวัด แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญรองลงมา เช่น ปราสาทหินพิมาย และแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญระดับต่ำ เช่น ภูศิลา ซึ่งเป็นธรรมศาลา แหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง เช่น อุบมุงในกลุ่มจำปาสักอยู่ในสภาพที่พังทลาย ทำให้ความแตกต่างในด้านคุณค่าการท่องเที่ยวบางแหล่งท่องเที่ยวในอารยธรรมขอมเหล่านี้มีค่อนข้างมาก และยากต่อการนำมาเปรียบเทียบกัน รวมทั้งเป็นอุปสรรคต่อการสำรวจภาคสนาม เนื่องจากการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่ำและอยู่โดดเดี่ยวหลายแห่งทำได้ลำบาก เพื่อสามารถพิจารณาเปรียบเทียบศักยภาพ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มได้ละเอียดชัดเจนยิ่งขึ้น จึงได้พิจารณาแบ่งแหล่งท่องเที่ยวในอารยธรรมขอมในแต่ละกลุ่มพื้นที่ออกเป็น 2 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวหลัก และแหล่งท่องเที่ยวรอง แหล่งท่องเที่ยวหลัก ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ หรือแหล่งท่องเที่ยวขนาดเล็กแต่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรมระดับสูง หรือมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันในหมู่นักท่องเที่ยว หรือเอกลักษณ์เฉพาะด้านของโบราณสถาน ส่วนแหล่งท่องเที่ยวรอง ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่มีขนาดเล็กที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรมระดับ แหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพชำรุดทรุดโทรมและขาดคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวประเภทหอไตรศาลหรือธรรมศาลาที่อยู่โดด ๆ ไปรวมเป็นกลุ่ม

จากตารางที่ 4.9-1 แสดงการจำแนกหลักและแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มพื้นที่ พบว่าในแต่ละกลุ่มพื้นที่มีแหล่งท่องเที่ยวรอง ดังนี้

**ตารางที่ 4.9-1 แหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรองในอารยธรรมขอม
จำแนกตามกลุ่มพื้นที่**

กลุ่มที่	ชื่อกลุ่ม	แหล่งท่องเที่ยวหลัก	แหล่งท่องเที่ยวรอง
1	เสียมราฐ	<ol style="list-style-type: none"> 1. นครวัด(Angkor Wat) 2. ปราสาทบายน(Bayon) 3. กลุ่มพระราชวังหลวง(รวมปราสาทบาปวน ปราสาทพิฆานอากาศ ระเบียงช้าง ระเบียงพระเจ้าจี้เรีอน) 4. กลุ่มปราสาทคลังเหนือ(รวมกลุ่มปราสาท Suor Prat) 5. กลุ่มปราสาทคลังใต้(รวมกลุ่มปราสาท Suor Prat) 6. ปราสาทบักเซีจำกรง(Baksei Chamkrong) 7. ปราสาทพระขรรค์(Prah Khan) 8. ปราสาทนาคพัน(Next Pean) 9. ปราสาทตาแก้ว(Ta Keo) 10.ปราสาทตาโสม(Ta Som) 11.ประตูเมืองด้านใต้(South Gate) 12.ปราสาทพระปิฎ(Prah Pitu) 13.ปราสาทเจ้าสายเทวดาและปราสาทธมานันท์(Chau Day Tevoda & Thommanon) 14.ปราสาทตาพรหม(Ta Prohm) 15.ปราสาทบันทายกูฎีและสระสง(Banteay Kdei & Srah Srang) 16.ปราสาทพนมมาตง(Phnom Bakheng) 17.ปราสาทกระวัน(Kravan) 18.ปราสาทแปรรูป(Pre Rup) 19.ปราสาทแม่ญนุตะวันออก(East Mabon) 20.ปราสาทบันทายสำแรว(Banteay Samre) 21.ปราสาทเจ้าศรีวิบล(Chau Srei Vibol) 22.ปราสาทฮัทเวีย(Atvia) 23.ปราสาทพนมกกรม(Phnom Bakheng) 24.ปราสาทบันทายศรี(Banteay Srei) 25.ปราสาทพนมกุเลน(Phnom Kulen) 26.ปราสาทบึงมาลา(Beng Malea) 27.ปราสาทบากอง(Bakong) 28.ปราสาทพระโค(Prah Ko) 29.ปราสาทโลเลย(Lolei) 30.ปราสาทไพรมอนตรี(prei Monti) 31.สะพานขอมโบราณ(Spean Praptos). 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปราสาทเทพประนม(Thep Pranam) 2. พระป่าเลย์ไลยก์(Preah Palilay) 3. ปราสาททอร์(Tor) 4. สะพานทมา(Spean Thama) 5. ปราสาทจรงตะวันออกเฉียงใต้(Chrung) 6. ปราสาทตาเนย(Ta net) 7. ปราสาทแม่ญนุตะวันตก(West Babon) 8. ปราสาทออกยม(Ak Yum) 9. ปราสาทตาพรหมเกด(Ta Phroham Ket) 10.อโรคยศาล(Chapel of the Hospital) 11.ปราสาทใบ(Bei) 12.ปราสาททมาเบแซก(Thma Bay Khek) 13.ปราสาทบัตชุม(Bat Chum) 14.ปราสาทบันทายไพร(Banteay Prei) 15.ปราสาทบันทายธม(Banteay-Thom) 16.ปราสาทไพปราสาท(Prei Prasat) 17.ปราสาทโกรลโค(Krol Ko)
2	กำปงธม	<ol style="list-style-type: none"> 1.กลุ่มสมโบร์ไพรกุก (Sambor Prei Kuk) 2.กลุ่มปราสาทโกรลโรมีเยส (Krol Romeas) 3.กลุ่มเมืองพระขรรค์ ณ กำปงสวาย 4.วัดนครหรือคูหนนคร (Wat Nakor) 	<ol style="list-style-type: none"> 1.ปราสาทภูมิปราสาทหรือวัดปราสาท (Phum Prasat) 2.ปราสาทรอกคานหรือประเทียต (Roka) 3.ปราสาทอันเดต (Andet) 4.ปราสาท Kasaouit

**ตารางที่ 4.9-1 แหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรองในอารยธรรมขอม
จำแนกตามกลุ่มพื้นที่(ต่อ-1)**

กลุ่มที่	ชื่อกลุ่ม	แหล่งท่องเที่ยวหลัก	แหล่งท่องเที่ยวรอง
3	เกาะแคร์	1.กลุ่มปราสาทธม (Thom)	1.ปราสาทพนมสันตัก (Phnom Sam Dak) 2.ปราสาท (Chean Sram) 3.ปราสาทคณาแสนแก้ว (Khana Sen Kev)
4	บันทาย เหมือนชัย	1.ปราสาทบันทายชมาร์ (Banteay Chmar)	1.ปราสาทอัมพิล (Ampil) 2.ปราสาทบันทายเทพ Banteay Thep)
5	บุรีรัมย์- สุรินทร์	1.ปราสาทหินพนมรุ้ง 2.ปราสาทเมืองต่ำ 3.กลุ่มปราสาทตาเหมือน (ปราสาทตาเหมือนธม ตา เหมือนใต้ ตาเหมือน)	1.ปฏิธนูของบัวราย (อโรคยาศาล) 2.ปฏิธนูบ้านโคกเมือง (อโรคยาศาล) 3.ปราสาทบ้านบุ (ธรรมศาลา) 4.ปราสาทโคกปราสาทหรือบ้านโคกจั่ว (อโรคยาศาล) 5.ปราสาทหนองหงส์ 6.ปราสาทหินปลายบัด (1) 7.แหล่งหินตัดบ้านกรวด 8.ปราสาทไบบง 9.ปราสาทหินบ้านพลวง 10.ปราสาทบ้านปราสาท 11.ปราสาทบ้านไพล 12.ปราสาทหนองตาปลั่ง (ธรรมศาลา)
6	พิมาย	1.ปราสาทหินพิมายและพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพิมาย	1.ปฏิธนูน้อย (อโรคยาศาล) 2.กุศิลา (ธรรมศาลา) 3.ปรางค์พลสงคราม (อโรคยาศาล) 4.ปราสาทนางรำ (อโรคยาศาล)และกุฎิพราหมณ์จำศีล 5.ปรางค์กู่สวนแตง 6.ปรางค์บ้านเสียดา 7.กุฎิ (อโรคยาศาล) 8.กู๋บ้านกู๋หรือปรางค์บ้านคู 9.ปรางค์บ้านปรางค์ (อโรคยาศาล)
7	นครราชสีมา	1.ปราสาทหินพนมวัน 2.ปราสาทเมืองแขก	1.วัดปรางค์ 2.ปราสาทหินเมืองเก่า (อโรคยาศาล) 3.ปราสาทหินโนนกู่ 4.ปราสาทบ้านปราสาท (อโรคยาศาล) 5.กุฎิเกษมหรือปราสาทบึงคำ 6.ปรางค์นครบุรี (อโรคยาศาล) 7.ปรางค์บ้านปะโค (บ้านพะโค) 8.ปรางค์บ้านปรางค์หรือปราสาทสระน้อย 9.ปราสาทหินบ้านถนนหัก (เมืองเก่าป)

ตารางที่ 4.9-1 แหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรองในอารยธรรมขอม
จำแนกตามกลุ่มพื้นที่(ต่อ-2)

กลุ่มที่	ชื่อกลุ่ม	แหล่งท่องเที่ยวหลัก	แหล่งท่องเที่ยวรอง
8.	ศรีขรภูมิ	1.ปราสาทสิขรภูมิ	1.ปราสาทอานาร์ 2.ปราสาทเมืองที 3.ปราสาททอง 4.ปราสาทยายเหงา 5.ปราสาทภูมิโพน 6.ปราสาทหมื่นศรีน้อย 7.ปราสาทมีชัย (อโรคยาศาล) และปราสาทก้งแอน
9	ศรีสะเกษ- เขาพระวิหาร	1.ปราสาทเขาพระวิหาร 2.ปราสาทพระกำแหงใหญ่	1.ปราสาทโดนตวล 2.ปราสาทตาเล็ง 3.ปราสาทต่าหนักไทร 4.คูสมบูรณ 5.ปราสาทปรางค์กู 6.ปราสาททามจาม(อโรคยาศาล) 7.ปราสาทบ้านปราสาท 8.ปราสาทสระกำแหงน้อย (อโรคยาศาล) 9.ปราสาทบ้านเบ็ญ
10	สระแก้ว	1.ปราสาทเขาน้อย	1.ปราสาทเมืองฝៃ 2.ปราสาทสตีอกก็อกกรม 3.ปราสาทเขาโล้น
11	จำปาสัก	1.วัดภูและเมืองศรีขรปุระ 2.อุบมุง (Oub Mung)	1.ปางสีดา 2.ปราสาทหัวเต่า (อโรคยาศาล)

ที่มา: โครงการทำแผนปฏิบัติการพัฒนาสามเหลี่ยมท่องเที่ยวเชื่อมโยง ไทย ลาว กัมพูชา

(2) ความแตกต่างของระบบการเมืองการปกครอง

เนื่องจาก 3 ประเทศ มีระบบการเมืองการปกครอง และการพัฒนาเศรษฐกิจแตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อการประสานความเชื่อต่อการพัฒนาและการกำหนดมาตรฐานและการให้บริการในด้านต่างๆ

(3) ความทัดเทียม

ความพร้อมของการพัฒนาให้เชื่อมโยงกันของทั้ง 3 ประเทศ ค่อนข้างมีความแตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบทั้ง 3 ประเทศ ทำให้ไม่สามารถพัฒนาความเชื่อมโยงในด้านต่างๆ ได้สอดคล้องกันโดยทันที

(4) ความแตกต่างของระบบการให้บริการและราคา

จากสภาพปัจจุบันการจัดให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ยังมีความแตกต่างกันสูงทั้งทางด้านมาตรฐานคุณภาพของสินค้าและราคา ทำให้ไม่เป็นที่พึงพอใจแก่นักท่องเที่ยวเท่าที่ควรและเป็นอุปสรรคของการเดินทางเชื่อมโยงกัน

(5) ความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่โดยรอบ

การแข่งขันของแหล่งเที่ยวนอกพื้นที่ศึกษาที่มีอยู่ใน 3 ประเทศ ซึ่งกำหนดภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติทางทะเล ทำให้การท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาถูกจัดความสำคัญเป็นลำดับรองลงไปของจุดหมายในการเดินทางมายังประเทศไทย สปป.ลาว และกัมพูชา

บทที่ 5

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ทำวิจัยรวม 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ทั้งนี้โดยมีเป้าประสงค์ที่จะสามารถนำเอาองค์ความรู้จากงานวิจัยนี้เป็นส่วนเสริมสร้างความพร้อมในการบริหารจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ โดยมีพื้นที่วิจัยเป็นกรณีศึกษา ซึ่งอาจมีประโยชน์ในการที่จะนำไปเทียบเคียงหรือประยุกต์ใช้กับพื้นที่อื่นๆ ได้ จากผลการดำเนินการตามกระบวนการวิจัยที่ได้นำเสนอมาโดยลำดับและผลการศึกษา นำมาประมวลเนื้อหาที่ได้จากโครงการวิจัยดังนี้

5.1 - ศักยภาพในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ในพื้นที่วิจัยทั้ง 3 จังหวัดที่คัดเลือกมาในการศึกษาครั้งนี้ หากประเมินจากสถานภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวได้พบว่า เป็นพื้นที่วิจัยที่ให้ภาพของตัวแทนศักยภาพการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างดี เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีจะมีสภาพที่ประเมินได้ว่าได้ก้าวข้ามการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดไปสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัย รวมถึงการมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีครบทุกประเภทและมีความสมบูรณ์สูง และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักแพร่หลาย ขณะที่จังหวัดมุกดาหารพบว่ามีลักษณะที่อยู่ระหว่างการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม และการสร้างกิจกรรม แหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อเพิ่มจุดขายและดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว ส่วนอำนาจเจริญเป็นจังหวัดที่ได้รับการจัดตั้งใหม่ทำให้เป็นตัวแทนของจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวน้อย ความพร้อมในการท่องเที่ยวไม่มากนักและยังต้องการพัฒนาอีกมาก ดังนั้น พบได้ว่าศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวของทั้ง 3 จังหวัดนั้น เป็นพื้นที่วิจัยมีศักยภาพที่แตกต่างกัน

นอกจากการพิจารณาด้านความหลากหลายและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแล้ว หากนำมาเทียบเคียงด้วยจำนวนแหล่งท่องเที่ยว ในการศึกษา นี้ โดยอ้างอิงจากข้อมูลทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่าในจังหวัดอุบลราชธานีมีแหล่งท่องเที่ยวรวม 48 แห่ง จังหวัดมุกดาหารมีแหล่งท่องเที่ยวรวม 34 แห่ง และจังหวัดอำนาจเจริญ มีแหล่งท่องเที่ยว

เพียง 11 แห่ง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดจะพบความแตกต่างศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยที่แหล่งท่องเที่ยวหลักที่คนมักให้ความสนใจเยี่ยมชม คือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในจังหวัดอุบลราชธานีมีถึง 24 แห่ง จังหวัดมุกดาหาร 18 แห่ง ขณะที่อำนาจเจริญมีเพียง 3 แห่ง นอกจากนี้ แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานียังมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มประวัติศาสตร์ จังหวัดอุบลราชธานีมีทั้งสิ้น 16 แห่ง มุกดาหารมี 12 แห่ง ขณะที่อำนาจเจริญมีเพียง 4 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มรอง เนื่องจากมักเป็นนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจพิเศษเฉพาะเรื่อง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรมซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นกิจกรรม งานประเพณี หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างสรรค์ จะมีจำนวนแหล่งไม่แตกต่างกันมากนัก อย่างไรก็ตาม ในกลุ่มนี้มักเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริมที่ประกอบการท่องเที่ยวในเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวหลักและรอง ซึ่งไม่สามารถใช้บ่งชี้ความแตกต่างของศักยภาพและความดึงดูดใจได้ ชัดเจนนัก เว้นแต่เป็นกิจกรรมประเพณีสำคัญ เช่น งานปราสาทผึ้ง ไหลเรือไฟของจังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่วิจัยนี้รวม 93 แห่ง ใน 3 จังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมการศาสนา 28 แห่ง และกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช 27 แห่ง เป็นความรับผิดชอบของ อบต. และ อบจ. รวม 16 แห่ง กรมศิลปากร 3 แห่ง ที่เหลือเป็นของหน่วยงานอื่นๆ

5.2 ทักษะคตินักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยวที่ทำการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ทั้ง 3 จังหวัด มี 454 คน โดยทั้ง 3 จังหวัด มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 150 คน จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 155 คน และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 149 คน สรุปได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ในการเดินทางมาเพื่อท่องเที่ยว (ร้อยละ 82.8) และมักเดินทางมาเป็นหมู่คณะ ประมาณ 1-5 คน ด้วยยานพาหนะส่วนตัว และให้ความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ พบว่าแต่ละจังหวัดยังคงขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ยกเว้น จังหวัดมุกดาหาร ซึ่งมีสัดส่วนการให้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ (ร้อยละ 50.7) และนักท่องเที่ยวมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่ม พร้อมกับข้อมูลด้านการให้ข้อมูลเส้นทางทางการเดินทาง

ทั้งนี้ ในภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความประทับใจในด้านความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ส่วนด้านอื่นๆ เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาวบ้าน วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น แหล่งโบราณคดี/ประวัติศาสตร์ ฯลฯ มีความประทับใจในระดับปานกลาง

ความเหมาะสมของการให้บริการของท้องถิ่นในความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่น ด้านคุณภาพของที่พักรวม การจัดภูมิทัศน์และความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ ซึ่งด้านคุณภาพและความเพียงพอของมัคคุเทศก์ มีสัดส่วนของความเหมาะสมในระดับปานกลางและต้องปรับปรุงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ส่วนความเพียงพอในการให้บริการของสิ่งอำนวยความสะดวกในช่วงปกติและช่วงฤดูการท่องเที่ยวพบว่า ในช่วงปกติโดยส่วนใหญ่จะให้บริการเพียงพอ ยกเว้น ด้านการให้บริการของสายการบิน รถไฟ จำนวนบริษัทนำเที่ยวในท้องถิ่น ยานพาหนะให้เช่า และการให้บริการมัคคุเทศก์ส่วนช่วงฤดูการท่องเที่ยว พบว่า ไม่มีความเพียงพอในการให้บริการทุกด้าน

ส่วนผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่า มีทั้งผลดีและผลกระทบในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น การขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว การฟื้นฟู สืบสานและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณี ส่วนในด้านผลกระทบได้แก่การเกิดปัญหาอาชญากรรม การทำลายศิลปวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น

นอกจากนี้ มุมมองของนักท่องเที่ยวที่มีต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยว พบว่า มีความประทับใจและอยากจะทำซ้ำอีกหากมีโอกาส แต่การประชาสัมพันธ์และการให้ความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวยังอยู่เพียงในระดับพอใช้ ต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น และเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการจัดการควบคุมดูแลในด้านร้านอาหารและที่พัก ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพ ราคาและความสะอาด ความปลอดภัย ความสะอาดในการเดินทาง และการบริการของเจ้าหน้าที่ และให้ความเห็นว่ามีภาพลักษณ์ของทั้ง 3 จังหวัด มีความโดดเด่นเนื่องจากเป็นจังหวัดที่ติดชายแดน และมีศักยภาพในการเป็นประตูสู่อินโดจีน รวมถึงเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่น่าสนใจ

5.3 ความพร้อมของการบริการการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากผลการศึกษา ความพร้อมของการบริการการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่างๆ ประมวลได้โดยสรุป ดังนี้

ระดับเทศบาลเมือง / เทศบาลนคร

เทศบาลเมือง / เทศบาลนคร ของ 3 จังหวัด มีความพร้อมที่จะพัฒนาการบริการการท่องเที่ยว โดยมีนโยบายและแผนซึ่งเน้นรูปแบบของการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างถนน สร้างอาคาร ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวตามนโยบายให้พื้นที่เป็นประตูสู่อินโดจีน และเพื่อให้ประชาชนมีสภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

ระดับองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ของ 3 จังหวัด มีนโยบายและแผนซึ่งสอดคล้องกับแผนจังหวัด โดยมุ่งเน้นการพัฒนาในด้านปรับปรุงภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว และ สาธารณูปโภค – สาธารณูปการ เป็นหลัก และด้วยขอบข่ายความรับผิดชอบขององค์กรนั้นครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด จึงทำให้มีการจัดสรรงบประมาณให้กับส่วนที่มีความจำเป็นและสำคัญเป็นอันดับต้น

ระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล ของ 3 จังหวัด ส่วนใหญ่จะไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ แต่ส่วนใหญ่จะให้สำนักงานปลัดเป็นผู้ดูแลแทน และทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบลของ 3 จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นการท่องเที่ยวด้านงานประเพณี กีฬา การละเล่นสำคัญ และเอกลักษณ์ท้องถิ่น รองลงมา ได้แก่ งานหัตถกรรมสินค้าที่ระลึก และการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ แต่สัดส่วนการท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมนั้น ยังคงสัดส่วนที่น้อย ซึ่งควรได้รับการสนับสนุนให้มีมากขึ้น เพื่อเป็นการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยั่งยืนต่อไป โดยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องในกิจการด้านการท่องเที่ยวในด้านการปรับปรุงสภาพเส้นทางคมนาคมและขยายโครงข่ายการคมนาคม รองลงมาคือ การจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว และส่งเสริมชุมชนในท้องถิ่นให้มีอาชีพและรายได้จากการท่องเที่ยว ส่วนด้านอื่นๆ มีส่วนเกี่ยวข้องเพียงเล็กน้อย เช่น ด้านการจัดเก็บค่าธรรมเนียมของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องมาจากระดับการบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล มีนโยบายและแผนซึ่งจัดทำในกรอบที่ได้มาจากเทศบาลและองค์การบริหาร

ส่วนจังหวัด จึงมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกิจการการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการพัฒนาในด้าน สาธารณูปโภค จึงควรมีการส่งเสริมและเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริม และพัฒนาชุมชนให้รองรับการท่องเที่ยว รวมถึงการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น และ ส่งเสริมการผลิตสินค้าเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อให้พื้นที่ในปกครองทั้งที่มีเขตติดต่อชายแดน และไม่มีเขตติดต่อ สามารถเชื่อมต่อการเป็นประตูสู่อินโดจีน เกี่ยวกับกิจกรรมประเพณี การพัฒนา ระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม รวมถึงการพัฒนาสาธารณูปโภค

ด้านการมีส่วนร่วม มักอยู่ในรูปแบบของการมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคประชาชน เช่น การวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ นอกนั้นส่วนใหญ่ จะเป็นเพียงการจัดการจากภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากที่ผ่านมางบประมาณในการจัดการด้าน การท่องเที่ยวมักจัดสรรให้กับหน่วยงานที่เป็นภาครัฐในระดับจังหวัดเท่านั้น จึงทำให้การมี ส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชนอยู่ในระดับของผู้รับฟังและปฏิบัติตามเท่านั้น

ด้านความพร้อมทางบุคลากรและงบประมาณ โดยส่วนใหญ่จะขาดบุคลากรและ งบประมาณ มีเพียงด้านการวางแผนการท่องเที่ยว การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรม งานประเพณี (แบบเฉพาะกิจ) การพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม สาธารณูปโภค การจัดเตรียมปฐมพยาบาล / สาธารณสุข และการรักษาความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยว ที่มี ความพร้อมทั้งบุคลากรและงบประมาณ แต่มีสัดส่วนของความพร้อมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ส่วนในปัจจุบันนี้ ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการพัฒนาขึ้นมากสรุปได้ ดังนี้

ด้านนโยบาย มีความพร้อมเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผนการท่องเที่ยว การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจการงานประเพณี การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวการดูแล รักษาแหล่งท่องเที่ยว การจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว การพัฒนา ระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม ฯลฯ ซึ่งมีสัดส่วนความพร้อมในระดับสูง จะมีส่วนที่ ไม่มีความพร้อมเพียงด้านการจัดสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการ จัดการแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาสถานที่พักผ่อน สถานที่จอดรถ สุขา การส่งเสริมธุรกิจ ท่องเที่ยวริมน้ำ/ มัคคุเทศก์ การออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยวและผ่านแดน

ด้านการประชุมหารือ มีการประชุมหารือเกือบทุกด้าน ยกเว้น ด้านการพัฒนาสถานที่พักผ่อน การพัฒนาสถานที่จอดรถ สุขา การส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยว / มัคคุเทศก์ การออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยวและผ่านแดน และการสร้างสรรค์บริการกิจการใหม่ ด้านการมีส่วนร่วม ยังคงเป็นการจัดการจากภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ แต่การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคเอกชนมีสัดส่วนในด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้น ด้านความพร้อมของบุคลากรและงบประมาณเพิ่มขึ้น เนื่องจากภาครัฐมีนโยบายและแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาประตูสู่อินโดจีน

ความเป็นจุดแข็งของพื้นที่ในปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล ของ 3 จังหวัด คือการมีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามซึ่งเป็นทั้งทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น และการพัฒนาให้พื้นที่ในปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการการท่องเที่ยว เช่น การให้มีสินค้าหัตถกรรม งานฝีมือที่สวยงาม รวมถึงการได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว ส่วนที่เป็นจุดอ่อนของพื้นที่ในปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล ของ 3 จังหวัด คือ การที่บุคลากรไม่มีความพร้อม (รวมถึงความไม่เพียงพอของบุคลากร) การขาดงบประมาณในการสนับสนุนเพื่อพัฒนากิจการการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ และการขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการรองรับการท่องเที่ยว เช่น การไม่มีที่พักแรมที่มีคุณภาพรองรับการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ

ผลที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล ของ 3 จังหวัดนั้น นำมาซึ่งผลทางบวกและทางลบ คือ ผลทางบวก ส่วนใหญ่เป็นในด้านกำรเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นมีการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยว การสร้างสรรคงานอาชีพ และการเพิ่มขึ้นของการจ้างงาน มีการสร้างการศึกษาให้กับท้องถิ่น ส่งเสริมสืบสาน หวงแหวนวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ส่วนผลทางลบซึ่งมีบ้างไม่มากนักมักเป็นด้านการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น การทำลายแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ ความสิ้นเปลืองในการจัดระเบียบท้องถิ่น การแก่งแย่งผลประโยชน์ของคนในท้องถิ่น และความพลอดภัยของนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล ของ 3 จังหวัด มีระดับความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนั้นโดยส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่พร้อมมาก ไม่ว่าจะเป็นด้าน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาระบบการเข้าถึง/เส้นทางคมนาคม ด้านสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ และมีด้านที่ต้องปรับปรุงคือ การจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรม ซึ่งท้องถิ่นไม่สามารถจัดเก็บได้เองในแหล่ง

ท่องเที่ยวที่มีการขึ้นทำเนียบการท่องเที่ยวแล้ว และการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวส่วนการออกกระเปียบผ่านแดนนั้น องค์กรท้องถิ่นไม่มีอำนาจเต็มในการออกกฎระเบียบได้เองต้องพึ่งพานโยบายและการจัดการโดยภาครัฐในระดับสูง

5.4 โอกาสและข้อจำกัดการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย

5.4.1 บทบาทของนโยบายในพื้นที่วิจัยต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว

ในการวิจัยนี้ได้ทำการทบทวน รวบรวมแนวคิด นโยบาย ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์การพัฒนาในพื้นที่วิจัย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะเป็นปัจจัยชี้้นำหรือเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาและเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่างทั้ง 3 จังหวัด ซึ่งในส่วนที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัย เช่นในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศว่าด้วยยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัมพูชา ลาว พม่า และไทย (Foreign Minister's Meeting on Economic Cooperation Strategy between Cambodia, Lao PDR , Myanmar and Thailand) เมื่อ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ที่มีข้อเสนอความร่วมมือทางเศรษฐกิจในโครงการนำร่องการพัฒนาเมืองคู่แฝดทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดน (Sister Cities) โดยได้เลือกเน้นเมืองคู่แฝดที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สอดประสานกัน โดยจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขตของ สปป.ลาว ได้รับคัดเลือกเป็นหนึ่งในสามคู่ของเมืองแฝดดังกล่าว ซึ่งทำให้เมืองมุกดาหารมีศักยภาพสูงในการที่จะเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับการที่จะมีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่สองขึ้นที่มุกดาหาร จะยิ่งส่งผลดีต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน และการท่องเที่ยวในอนาคต

นอกจากนี้ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ในกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต เรื่องความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว เมื่อ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ที่เมืองปากเซ สปป.ลาว ก็มีการให้ความเห็นชอบในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในกรอบสามเหลี่ยมมรกต (Pakse Declaration on Tourism Cooperation in the Emerald Triangle) ที่มุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่ม ซึ่งได้มีการกำหนดพื้นที่ความร่วมมือเพื่อผลักดันกรอบความร่วมมือให้เด่นชัด คือตะวันออกเฉียงเหนือของไทยได้ระบุจังหวัดอุบลราชธานี และศรีสะเกษเป็นพื้นที่สำหรับความร่วมมือ

จากที่กล่าวมาข้างต้น พบได้ว่าศักยภาพของพื้นที่วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัด มุกดาหารและอุบลราชธานี มีศักยภาพอย่างยิ่งในการเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงด้านการ ท่องเที่ยวในพื้นที่อินโดจีน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการมีสภาพทางกายภาพที่มีความเหมาะสมในการ เป็นศูนย์กลางการพัฒนา และเป็นศูนย์กลางโครงข่ายการคมนาคมที่สมบูรณ์พร้อมในปัจจุบัน รวมถึงศักยภาพที่จะเป็นผู้นำการพัฒนาให้ประเทศเพื่อนบ้าน

ในกรอบระดับภูมิภาคเฉพาะในประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากกรอบแนวคิดในการ กำหนดยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งได้แบ่งกลุ่มเศรษฐกิจ ออกเป็นกลุ่มต่างๆ พบว่าจังหวัดอุบลราชธานี ได้ถูกกำหนดให้มีบทบาทเป็นศูนย์กลาง กลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการท่องเที่ยว จากการที่ได้รับการจัดให้เป็นเมืองนำอยู่ในระดับนานาชาติ ถ้าให้มีศักยภาพในด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ Long Stay สำหรับการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งอารยธรรมเขมรโบราณ ส่วนจังหวัด มุกดาหารก็มีบทบาทเป็นศูนย์กลางกลุ่มเศรษฐกิจเพื่อพัฒนาการค้าเพื่อการส่งออก จาก ศักยภาพที่เป็น พื้นที่ชายแดนที่ถือเป็นประตูสู่อินโดจีนที่จุดเชื่อมต่อแขวงสะหวันนะเขตที่จะมีการ สร้างสะพานข้าม แม่น้ำโขงเชื่อมโยงระบบคมนาคมกับ สปป.ลาวและสามารถเชื่อมต่อไปจนถึง เวียดนาม

เมื่อพิจารณาจากระดับความสำคัญของจังหวัดทั้งสองที่กล่าวมาข้างต้น พบได้ว่า ศักยภาพของทั้งสองจังหวัดมีค่อนข้างสูงโดย จังหวัดอุบลราชธานีจะมีการพัฒนาที่ก้าวเร็วกว่า มุกดาหาร ซึ่งอยู่ในช่วงการพัฒนา เป็นที่น่าสังเกตว่าในแนวนโยบายการพัฒนาจะไม่ได้มีการ กำหนดบทบาทสำหรับจังหวัดอำนาจเจริญไว้ในส่วนใดๆ ทั้งนี้เนื่องจากในระดับกลุ่มจังหวัดหรือ พื้นที่วิจัยแล้ว จังหวัดอำนาจเจริญเป็นจังหวัดที่เพิ่งจัดตั้งจึงยังอาจขาดความพร้อมในการที่จะมี บทบาทในด้านด้านหนึ่ง โดยยังคงต้องพึ่งพาการพัฒนาภายใต้การชี้นำของจังหวัดทั้งสอง ซึ่งมี ศักยภาพที่ก้าวหน้าต่อไป

5.4.2 แนวนโยบายและบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาการ ท่องเที่ยว

จากวิสัยทัศน์ของจังหวัดที่ได้นำเสนอในบทที่ 4 ก่อนหน้านี้ สะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์ และสถานภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ถึงการวิเคราะห์ศักยภาพของท้องถิ่นเองในการจัดแผนการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพที่ได้สรุปไว้ก่อนหน้านี้อาจจังหวัดอุบลราชธานีจัดอยู่ในการพัฒนาที่มี

ความพร้อมในระดับดี มาได้ระยะหนึ่งแล้ว จนเป็นที่รู้จักทั่วไปและมุ่งที่จะเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้าน จังหวัดมุกดาหาร อยู่ระหว่างการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มจุดขายด้านการท่องเที่ยว ส่วนจังหวัดอำนาจเจริญจะเน้นการพัฒนาด้านการเสริมสร้างเพื่อการท่องเที่ยว เนื่องจากไม่มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น ดังจะเห็นได้จากวิสัยทัศน์ของจังหวัดอุบลราชธานี ที่กำหนดให้มีการคมนาคมต่อเนื่อง การโดยสารสื่อสารสมบูรณ เป็นศูนย์กลางการบินภูมิภาคอินโดจีนศูนย์กลางการท่องเที่ยวและศูนย์กลางการค้าของอีสานใต้ เชื่อมโยงสู่อินโดจีน จังหวัดมุกดาหารได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการที่จะเป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอินโดจีน ส่วนจังหวัดอำนาจเจริญจะกำหนดวิสัยทัศน์ที่เน้นการทำเหมืองให้น่าอยู่ การเน้นให้ประชาชนเกิดความรัก ความหวงแหน ความภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การเผยแพร่ผลิตภัณฑ์พื้นเมือง เพื่อเป็นส่วนเสริมจุดอ่อนในด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแทน

นอกจากวิสัยทัศน์ของจังหวัดที่กำหนดเป็นทิศทางในการพัฒนาดังกล่าวแล้ว การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด ตลอดจนการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกระดับทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนครอุบลราชธานี เทศบาลเมืองมุกดาหาร เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ เทศบาลตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 จังหวัด ก็มีการกำหนดให้สอดคล้องกันในทุกระดับของแต่ละจังหวัด ซึ่งจัดได้ว่าทุกจังหวัดมีการวิเคราะห์และจัดทำแผนที่อยู่ภายใต้ศักยภาพของจังหวัด อันจะส่งผลให้วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ สามารถดำเนินการถึงผลสัมฤทธิ์ที่วางไว้ได้ ทำให้ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในการนำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ค่อนข้างได้ภาพที่ชัดเจน

5.5 แนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากผลการศึกษาในงานวิจัยนี้ นำมาเสนอเป็นแนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเข้าไปมีบทบาทได้ดังนี้

5.5.1 การเสริมสร้างความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ในการเสริมสร้างความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวทางดังนี้

- พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้มีภูมิทัศน์สวยงามและเป็นที่ยึดจุดใจของนักท่องเที่ยวทั้งนี้เพื่อให้มาเยี่ยมชมเป็นครั้งแรก และให้ผู้ที่มาแล้วกลับมาเที่ยวซ้ำ
- ดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความสะอาดและเรียบร้อยอยู่เสมอ ซึ่งจะมีส่วนที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือน
- ควรมีการพัฒนาและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น สถานที่นั่งพักผ่อน ห้องสุขา ร้านอาหาร เครื่องดื่ม ศูนย์บริการข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว
- ควรมีการจัดระเบียบและควบคุมสิ่งก่อสร้างในบริเวณและโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเป็นระเบียบและไม่ขัดกับลักษณะของสถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดระบบการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวของบุคคล หรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ รวมทั้งการสร้างสรรคกิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยว เพื่อเสริมสร้างจุดขายให้กับศักยภาพการท่องเที่ยวในพื้นที่
- พัฒนาการท่องเที่ยวโดยให้จังหวัดอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคอีสานตอนล่าง และยกระดับขึ้นเป็นระดับนานาชาติ จากศักยภาพของการเป็นศูนย์กลางการคมนาคม การค้า เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์
- ขยายฐานการท่องเที่ยวจากจังหวัดอุบลราชธานี โดยเพิ่มวงจรที่เชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน ในลักษณะวงรอบ (Loop) หรือกลุ่มการท่องเที่ยว
- สำหรับจังหวัดอำนาจเจริญควรพัฒนาจุดขายด้านการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่ชัดเจน เพราะมีแหล่งท่องเที่ยวจำกัด ไม่สามารถพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวแบบครบวงจร และดึงดูดนักท่องเที่ยวแบบเฉพาะเจาะจงได้ ควรจะเน้นลักษณะจุดพักรถ หรือพักรถในช่วงการเดินทางและการแวะท่องเที่ยวเมื่อเดินทางผ่าน

ซึ่งเน้นการได้พบสิ่งแปลกใหม่ ของที่ระลึกงานหัตถกรรมหรือการจูงใจในด้านค่าใช้จ่ายที่ ถูกกว่า เช่น ศูนย์จำหน่ายสินค้าอินโดจีนริมทางหลวง โรงแรมหรูหรือ คอมเพล็กซ์กลางเมืองในราคาประหยัด งานประเพณีต่างๆ

- พัฒนาพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด ให้เป็นกลุ่มจังหวัดศูนย์กลางการท่องเที่ยวอินโดจีน โดยมีศักยภาพของด่านชายแดนช่องเม็กและด่านที่มุกดาหาร รวมทั้งการเชื่อมโยงทางน้ำของแม่น้ำโขงจากข้อได้เปรียบที่มีชายแดนติดประเทศเพื่อนบ้าน และสามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศเวียดนามได้ ซึ่งจะเป็นส่วนชักนำในการพัฒนาและลงทุนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด มีแนวโน้มดีขึ้น ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานองค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐ องค์กรธุรกิจเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น จึงจะดำเนินการได้เป็นผลสำเร็จ

5.5.2 การเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

การเสริมสร้างความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีแนวทาง ดังนี้

- พัฒนาและยกระดับความพร้อมในด้านการบริการพื้นฐานให้อยู่ในระดับที่เอื้อต่อการขยายตัวรองรับการท่องเที่ยว ทั้งในจังหวัด ภูมิภาค และเชื่อมโยงอินโดจีน
- สนับสนุนส่งเสริมและจูงใจให้มีการสร้างและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด เช่น โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร- เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกแก่ นักท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ควรมีการสนับสนุนให้มีการลงทุนในโครงการที่สนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น การสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น สถานที่ประชุม สนามกอล์ฟ การให้บริการรถเช่าและบริษัทนำเที่ยว
- ขยายปรับปรุงโครงข่ายถนนเชื่อมโยงในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ให้เชื่อมโยงทั้งในจังหวัดระหว่างจังหวัดและเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งตามแนวชายฝั่งแม่น้ำโขง
- พัฒนารับปรุงสนามบินอุบลราชธานีให้เป็นสนามบินนานาชาติอย่างสมบูรณ์แบบ โดยมีการให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและประชาชน ตลอดจนมีมาตรการในการสร้างโอกาสและดึงให้สายการบินต่างๆ ที่บินไปสู่อินโดจีนให้แวะจอดที่สนามบินนานาชาติอุบลราชธานี

- ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ของพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียงและสถานที่ต่างๆ ควบคู่ไปกับเทศกาลงานประเพณีที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยว เพื่อดึงดูดใจให้ไปเที่ยว หรือเพิ่มระยะเวลาการพักในพื้นที่ให้ยาวนานขึ้น

5.5.3 การเสริมสร้างความพร้อมในการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาของรัฐ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เปิดสอนหลักสูตรหรือขอให้มีการเรียนการสอนและฝึกอบรมแรงงานที่รองรับภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- จัดให้มีการฝึกอบรม เผยแพร่ความรู้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การอนุรักษ์ดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว การอนุรักษ์ดูแลรักษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้กับบุคลากรในหน่วยงานรัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอาจดำเนินการภายใต้ความสนับสนุนและร่วมมือของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสถาบันการศึกษาต่างๆ
- จัดให้มีการให้ความรู้และอบรมแก่มีคเคเทศก์ บริษัทท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจถึงสถานที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลของแหล่ง และช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวไปในตัว
- เปิดโอกาสในท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ องค์กรธุรกิจและองค์กรเอกชนต่างๆ มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมประเมินผล
- มีการให้ความรู้ ในการจัดทำแผนงานโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเสนอของบประมาณให้แก่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การจัดกิจกรรมในการดูงานด้านการจัดการท่องเที่ยวสำหรับผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- สนับสนุนให้ชุมชนในท้องถิ่นมีการรวมตัวกันในลักษณะของชมรม กลุ่มในการอนุรักษ์ดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยมีการให้ความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินการอย่างถูกต้อง
- มีการจัดกิจกรรมภายในท้องถิ่นเพื่อหารายได้เป็นกองทุนในการดูแลรักษาหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายใต้การสนับสนุนขององค์กร หน่วยงานและเอกชนในท้องถิ่น

- พัฒนาและสร้างความชัดเจนในเรื่องการถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดเก็บและการใช้รายได้ของท้องถิ่น

5.5.4 การเสริมสร้างความพร้อมในการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการท่องเที่ยว

- พัฒนามาตรการ VISA Free Zone for Tourist เพื่อให้การเดินทางเข้าเมืองระหว่างประเทศได้สะดวก โดยขยายเขตปลอดวีซ่าให้ครอบคลุมพื้นที่กว้างขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวเพื่อจะสร้างแรงจูงใจและดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่
- ปรับปรุงและพัฒนาระเบียบพิธีการเข้าเมืองหรือผ่านแดนในพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ตามแนวคิดโครงข่ายและวงรอบ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับพื้นที่อื่นๆ โดยอาจมีแนวทางต่างๆ ดังนี้
  - การกำหนดเป็นเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาระบบเข้าเมืองไปเป็นระบบตลาดเดียว
  - การกำหนดกลุ่มตลาดเป้าหมายเดียวกันที่สามารถเดินทางในพื้นที่ท่องเที่ยวได้เป็นพิเศษไม่ต้องขอวีซ่า
  - ปรับปรุงและพัฒนาระเบียบวิธีการผ่านแดนหรือเข้าเมืองให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยใช้มาตรฐานเดียวกันเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย
  - นำระบบ One Stop Service มาใช้ในการอนุญาต ใช้หนังสือเดินทาง
  - พัฒนาระบบเอกสารการเดินทางพิเศษในพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกันให้มีระยะเวลาสั้นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เพิ่มความดึงดูดใจพัฒนาความร่วมมือในกลุ่มประเทศและปรับมาตรฐานให้ตรงกัน เช่น การจัดทำกาการประทับตรา VISA ครั้งเดียวเดินทางได้ในทุกประเทศในเขตที่ตกลง เช่น วงรอบอารยธรรมขอมโบราณ เป็นต้น

5.6 แนวทางพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยว

5.6.1 การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวภายในประเทศ

จากการศึกษาความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยองค์ประกอบของส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัด (มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี) พบว่า ทั้ง 3 จังหวัด มีศักยภาพ ความพร้อม ปัญหาและอุปสรรคในการบริการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไม่เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คุณภาพและจำนวนสถานที่พักแรม ฯลฯ แต่ประเด็นสำคัญใหญ่ๆ ของแต่ละจังหวัดในด้านการท่องเที่ยว คือด้านการคมนาคมที่รองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดย

- จังหวัดอุบลราชธานี มีศักยภาพการท่องเที่ยวในด้านการคมนาคมในระดับสูง เนื่องจากมีสนามบินเพื่อรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นประตูสู่อินโดจีนทางด้านช่องเม็ก และยังเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ ซึ่งมีความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ

- จังหวัดมุกดาหาร แม้ว่าในปัจจุบันมีศักยภาพการท่องเที่ยวในด้านการคมนาคมในระดับที่ด้อยกว่าจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากไม่มีสนามบิน แต่ในอนาคตจังหวัดมุกดาหารจะมีศักยภาพที่สูงขึ้นกับจังหวัดอุบลราชธานีเนื่องจากจะมีสะพานเชื่อมไทย-ลาวแห่งที่สองสร้างขึ้นจะเป็นประตูสู่อินโดจีนเพิ่มขึ้นอีก 1 แห่ง จากเดิมที่มีเส้นทางเรือข้ามฟากอยู่ในบริเวณตลาดอินโดจีน อันจะเป็นแรงดึงดูดให้จังหวัดมุกดาหารมีศักยภาพการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น

- จังหวัดอำนาจเจริญ ในปัจจุบันมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่เป็นรองจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ ประกอบกับทรัพยากรด้านท่องเที่ยวของจังหวัดส่วนใหญ่จะเป็นด้านศาสนา ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี แต่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติเพียงเล็กน้อย ทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดอำนาจเจริญมีความดึงดูดใจนักท่องเที่ยวต่างถิ่นได้เป็นเพียงบางกลุ่ม เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมท่องเที่ยวด้านศาสนา หรือประวัติศาสตร์

ทั้งนี้ การที่จะพัฒนาความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง ที่ศึกษาซึ่งประกอบด้วยจังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ให้มีศักยภาพ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ และเป็นไปตามนโยบายของรัฐ องค์ประกอบของท้องถิ่นของทั้ง 3 จังหวัด ต้องมีการประสานความร่วมมือกันเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนไม่ควรที่จะพัฒนาแต่พื้นที่จังหวัดของตนเอง เพราะในปัจจุบันกระแสความนิยมการ

ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว มักนิยมท่องเที่ยวเป็นกลุ่มจังหวัดมากกว่าการท่องเที่ยวเพียงจังหวัดเดียว เนื่องจากระยะเวลาในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมีจำกัด ฯลฯ

ดังนั้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงควรสร้างความเชื่อมโยงแบบโครงข่าย (Pool Tourism) กล่าวคือ ในการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพียง 1 เที่ยวเดินทางสามารถเดินทางได้ต่อเนื่องทั้ง 3 จังหวัดและสามารถท่องเที่ยวในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวประเภทเดียวกันตามความสนใจทั้ง 3 จังหวัด เพื่อสนองตอบความต้องการที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม โดยอาจแบ่งกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเป็น 3 แหล่ง คือ

- แหล่งท่องเที่ยวทางทรัพยากรธรรมชาติ
- แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา
- แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต

ตัวอย่างการท่องเที่ยวแบบโครงข่ายจังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ดังนี้

แหล่งท่องเที่ยวทางทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดมุกดาหาร แก่งกะเบา- ภูนางหงษ์ - ภูผาเทิบ-อุทยานแห่งชาติมุกดาหาร - ถ้ำฝ่ามือแดง -จังหวัดอำนาจเจริญ อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว - ถ้ำแสงเพชร - วนอุทยานดอนจั่น - จังหวัดอุบลราชธานี อุทยานแห่งชาติผาแต้ม - เสาดงเสียง -แม่น้ำสองสี -น้ำตกตานโตด

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา จังหวัดมุกดาหาร -ศาลเจ้าพ่อเจ้าฟ้าเมือง -ศาลเจ้าแม่สองนางพี่น้อง -วัดศรีมงคลใต้ -พระพุทธสิงห์สอง -กลองมโหระทึก -จังหวัดอำนาจเจริญ พุทธอุทยานและพระมิ่งเมือง -วัดโพธิ์ศิลา -วัดไชยติการาม -จังหวัดอุบลราชธานี แหล่งโบราณคดีบ้านก้านเหลือง - วัดหนองบัว -วัดสุปฏิหารามวรวิหาร -วัดปานานาชาติ -วัดหนองป่าพง

แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่แทรกอยู่ระหว่างการท่องเที่ยวอื่นๆ เป็นการเสริมรายได้ให้กับท้องถิ่น ไม่ว่าเป็นการจำหน่าย หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ วิถีชีวิตของประชาชน เป็นต้น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละจังหวัดควรแทรกเข้าตามเส้นทางการท่องเที่ยวต่างๆ

ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวยังสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้าน โดยผ่านทาง จังหวัดมุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ ในกรณีที่นักท่องเที่ยวไม่มีข้อจำกัดทางด้านระยะเวลา และงบประมาณ

5.6.2 การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

ประเด็นที่ได้พบระหว่างการศึกษาวิจัยในโครงการนี้ ที่กลายเป็นจุดสำคัญในการพัฒนาความเข้มแข็งให้กับการท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัยทั้ง 3 จังหวัด คือ ศักยภาพในการเชื่อมโยงโครงข่ายการท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากพบว่ายุทธศาสตร์ในการพัฒนาในปัจจุบัน พื้นที่วิจัยเป็นพื้นที่มีศักยภาพอย่างยิ่งในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาคอินโดจีน ทั้งนี้สืบเนื่องตั้งแต่การพัฒนาในโครงการอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) จนถึงสามเหลี่ยมมรกต ในปัจจุบัน

- ศักยภาพที่ควรพัฒนาอันจะเอื้อต่อการท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัยเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน จากการทบทวนและนำเสนอในโครงการศึกษานี้ ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามแนวเส้นทางแม่น้ำโขง และการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางบกที่มีทั้งด้านอารยธรรมของโบราณ โบราณคดีและประวัติศาสตร์และกลุ่มการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของประเทศไทยลาวและกัมพูชาดังนี้

- เส้นทางท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขง ช่วงนครพนม - มุกดาหาร - อำนาจเจริญ

แม่น้ำโขงช่วงนี้อยู่ในโครงข่ายมหภาคของ GMS คือ พื้นที่ท่องเที่ยวเวียงจันทน์-ดามัง สำหรับโครงข่ายย่อยของประเทศไทย อยู่ในโครงข่ายการท่องเที่ยวภาคอีสานตอนบนและตอนกลาง คือ จังหวัดนครพนม มุกดาหาร และอำนาจเจริญ ส่วนของ สปป.ลาว อยู่ในโครงข่ายการท่องเที่ยวของแขวงสะหวันนะเขต เส้นทางโครงข่ายการท่องเที่ยวเลียบริมโขงทั้งฝั่งไทย เส้นทางนครพนมและสปป.ลาว เส้นทางท่าแขก สะหวันนะเขต

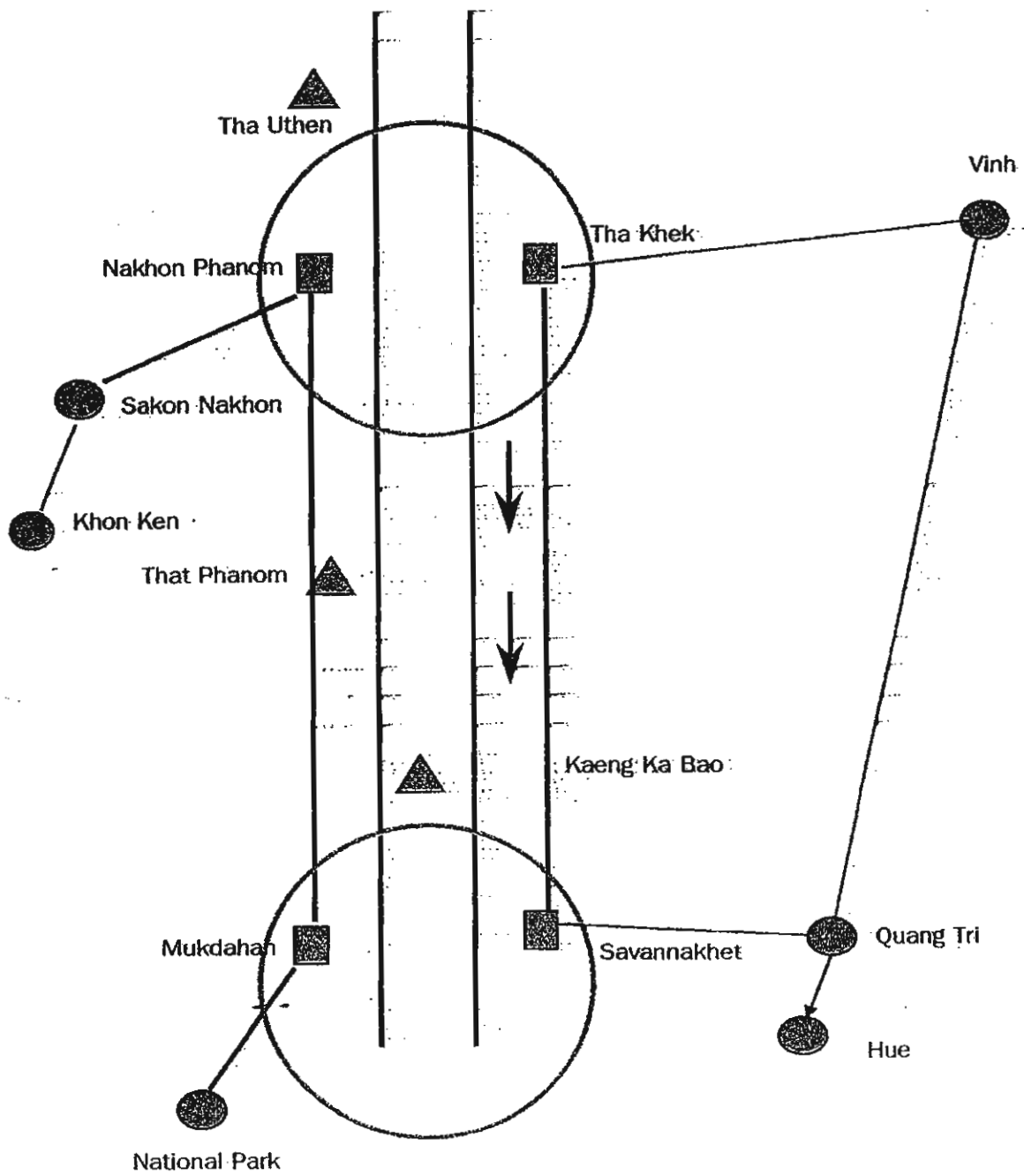
ความดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวของแม่น้ำโขงในช่วงนี้ มีลักษณะกระจายเป็นจุดๆ ที่เด่นชัด ได้แก่ แก่งกระเบา รวมทั้งภูมิทัศน์ที่ราบสูงซาไก ฝั่งสปป.ลาว และพระธาตุพนม

ทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวลงเรือเพื่อชมทัศนียภาพริมฝั่ง แต่ไม่มีศักยภาพจัดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวตลอดลำน้ำ

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเส้นทางนี้ จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริมในโครงข่ายมณฑลภาคอีสานตอนกลาง และเส้นทางเลียบโขง โดยพัฒนาจุดท่องเที่ยวให้มีความพร้อมและเพิ่มความดึงดูดใจ พัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวในรูปแบบการเล่นกีฬาทางน้ำ เช่น เรือยางล่องโขงบริเวณแก่งกะเบา เส้นทางท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงนครพนม-มุกดาหาร-อำนาจเจริญ ภาพโครงข่ายการท่องเที่ยวดังแสดงในรูปที่ 5.6-1

บทบาทด้านการท่องเที่ยวในเส้นทางนี้จะช่วยเสริมความดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวในบริเวณภาคอีสานตอนกลางให้มีความหลากหลายมากขึ้น และเป็นการท่องเที่ยวชายแดนระหว่างไทย-ลาว ที่จะช่วยทำให้การพัฒนาาร่วมกันและใช้ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวร่วมกันระหว่าง 2 ประเทศ มีความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

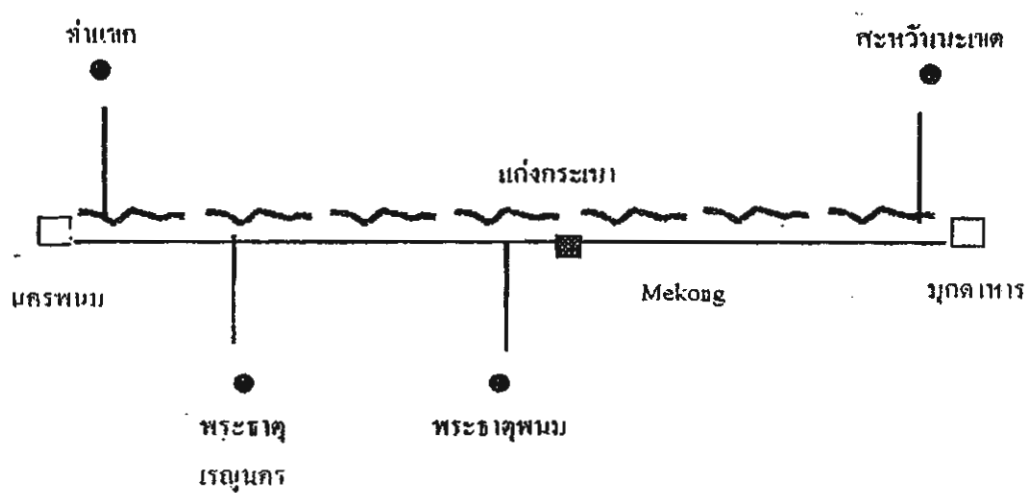

รูปที่ 5.6-1 เส้นทางและโครงการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงนครพนม - มุกดาหาร - อานางเจริญ

ในการปรับปรุงเส้นทางเลียบริมฝั่งไทยและสปป.ลาว เป็นเส้นทางท่องเที่ยวริมฝั่งโขง เพื่อการเข้าถึงจุดท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงและบนฝั่ง โดยทางรถยนต์ โครงข่ายดังแสดงในรูปที่ 5.6-2 โดยมีแนวทางพัฒนาดังนี้

- พัฒนาจุดท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงเป็นแหล่งท่องเที่ยวบริเวณแก่งกระเบา
- ส่งเสริมให้จัดเรือนำเที่ยวในแม่น้ำโขงบริเวณนครพนม มุกดาหาร และแก่งกระเบา
- ปรับตลาดการค้าชายแดน “ตลาดอินโดจีน” เป็นแหล่งท่องเที่ยว
- จัดให้มีการศึกษาเพื่อจัดทำผังพัฒนาจุดท่องเที่ยวสำคัญ ได้แก่ บริเวณแก่งกระเบา ตลาดอินโดจีน
- จัดให้มีองค์กรรองรับทั้งภาครัฐและเอกชนในเส้นทางท่องเที่ยว นครพนม –มุกดาหาร

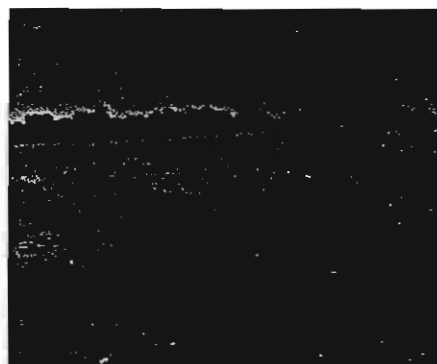

รูปที่ 5.6-2 โครงข่ายเส้นทางท่องเที่ยวเรียบโขงเส้นทางนครพนม – มุกดาหาร

ตัวเมืองปากเซ สปป.ลาว ผังตรงข้ามช่องเม็กของไทย

แม่น้ำโขง ช่วงที่ขนานนามว่ามหานทีสี่พันดอน

น้ำตกหลี่ผี ที่อยู่ในแนวลำน้ำโขง

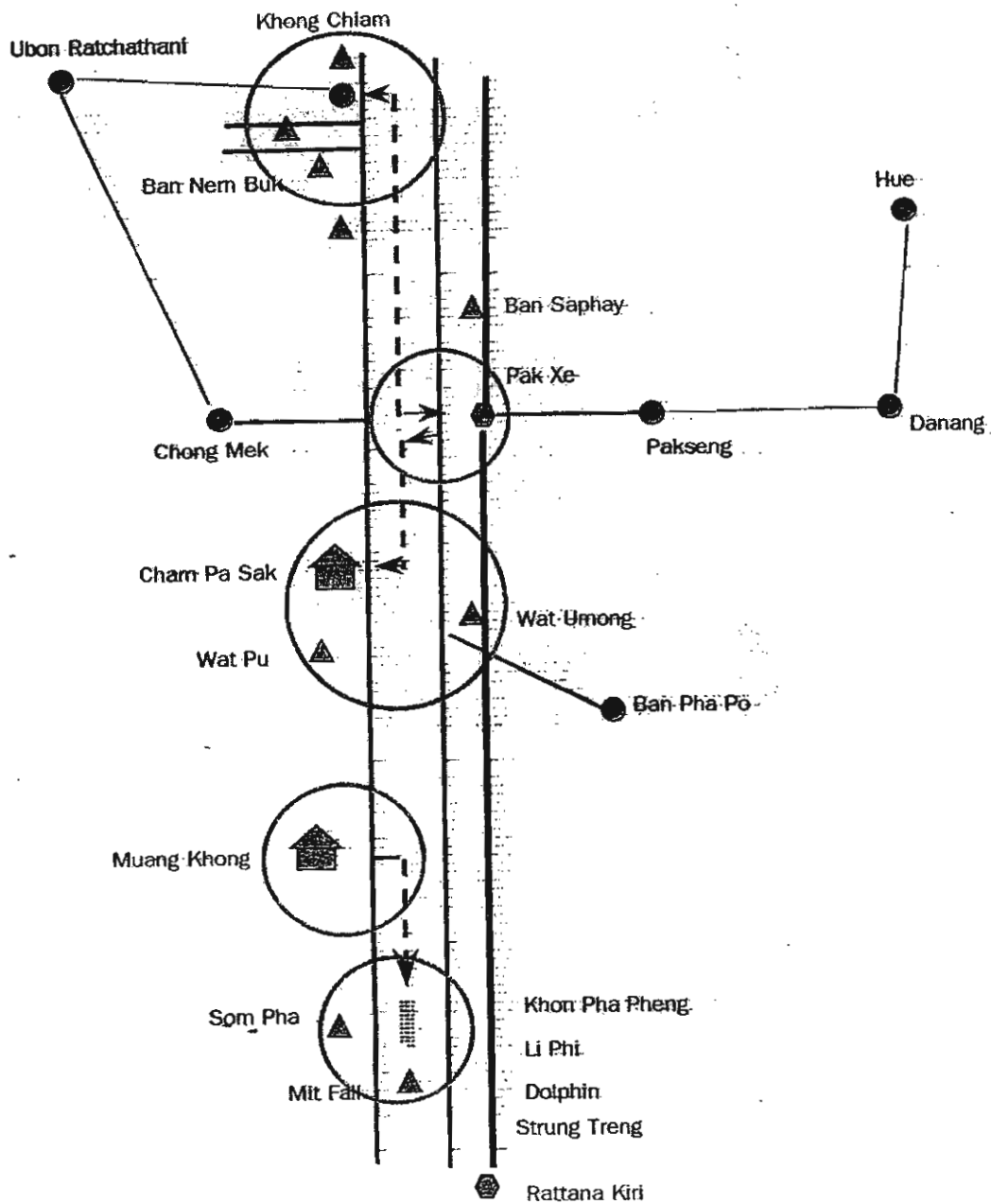
คอนพะเพ็ง ซึ่งได้ชื่อว่าในแองการ่าแห่งเอเชีย

แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว จัดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวหลักเส้นทางหนึ่งในพื้นที่ท่องเที่ยววงรอบอารยธรรมขอม โดยจัดเป็นเส้นทางท่องเที่ยวทางเรือตลอดสาย หรือเฉพาะช่วง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทเกาะในแม่น้ำโขงขึ้นมารองรับการเดินทาง โดยจัดการท่องเที่ยวตามรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เส้นทางท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงโขงเจียม-โขงฟอน-สตริงเตร็ง และภาพโครงข่ายการท่องเที่ยวดังแสดงในรูปที่ 5.6-3

บทบาทของประเทศไทยจะเป็นประตูสู่เส้นทาง Gate Way และเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขงตอนล่าง ซึ่งจะต้องพัฒนาบริการขึ้นมารองรับ รวมทั้ง สร้างสิ่งดึงดูดใจ เช่นพิพิธภัณฑ์เรือในแม่น้ำโขง การจำลองวิถีชีวิตประชาชนที่อาศัยตามริมฝั่งแม่น้ำโขง และลักษณะแม่น้ำแต่ละช่วง ทั้งนี้เพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจในการเป็นจุดเริ่มต้นการเดินทาง

ในการปรับปรุงความพร้อมสำหรับการพัฒนา มีแนวทางการดำเนินการดังนี้

- จัดให้มีระบบรักษาความปลอดภัยในการเดินทาง
- จัดทำเครื่องหมายการเดินทางเรือ
- ปรับปรุงเส้นทาง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวโดยทางรถยนต์ปรับปรุงการผ่านแดนของทั้ง 3 ประเทศ

รูปที่ 5.6-3 เส้นทางและโครงการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วงโขงเจียม – โขงฟอน – สะตริงเต็ง

- จัดให้มีศูนย์บริการท่องเที่ยวทางเรือและศูนย์กลางท่องเที่ยวทางเรือ
- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ คือ เส้นทางรถไฟเก่าเป็นเส้นทางท่องเที่ยวและโครงการ Mekong World
- พัฒนาเกาะหรือดอนแดงและดอนโงเป็นแหล่งที่พัก
- จัดให้มีองค์กรร่วมทั้งภาครัฐและเอกชน ด้านการท่องเที่ยวของทั้ง 3 ประเทศ
- จัดอบรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่ผู้ประกอบการและบุคลากรในท้องถิ่นของทั้ง 3 ประเทศ
- จัดให้ชาวบ้านรวมตัวเป็นองค์กรที่จะเข้าร่วมให้บริการแก่นักท่องเที่ยว โดยให้ใช้หลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

กลุ่มเป้าหมายทางการตลาดนี้ เนื่องจากเป็นเส้นทางท่องเที่ยวสามารถวางเป้าหมายการตลาดได้หลากหลาย อย่างไรก็ตามในการส่งเสริมการตลาดควรใช้วิธีดึงนักท่องเที่ยวในพื้นที่วงรอบอารยธรรมขอมและอุบลราชธานีเข้ามาท่องเที่ยวเนื่องจากเป็นตลาดที่ชัดเจน สำหรับแหล่งท่องเที่ยวกลุ่มดอนโงจะสอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวยุโรปโดยเฉพาะฝรั่งเศส ตลาดการท่องเที่ยวระยะแรกคาดว่าจะในกลุ่มบูเกบิก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกลุ่มหนุ่มสาว และ Backpack มีกำลังซื้อไม่สูงนัก

ในการพัฒนาความร่วมมือ มีแนวทางดังนี้

- จัดให้อยู่ในโครงการร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่สามเหลี่ยมท่องเที่ยว ไทย-ลาว-กัมพูชา หรือพื้นที่วงรอบอารยธรรมขอมของประเทศไทย สปป.ลาว และกัมพูชา
- จัดให้มีองค์กรความร่วมมือของรัฐ ในระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้องของทั้ง 3 ประเทศได้แก่ อุบลราชธานีของไทย แขวงจำปาสักของสปป.ลาว และจังหวัดสระบุรีตรังของกัมพูชา
- ส่งเสริมให้ภาคเอกชนที่ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว รวมตัวกันจัดตั้งเป็นองค์กรเพื่อการประสานงาน อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวและร่วมมือทางธุรกิจ

● โครงการท่องเที่ยวเชื่อมโยง ไทย-ลาว-กัมพูชา

การจัดการทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทย มีการจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ทั้งที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของ กรมศิลปากร กรมการศาสนา กรมป่าไม้ กรมการปกครอง เช่น อุทยานประวัติศาสตร์เขาพนมรุ้ง อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร ในส่วนของประเทศ สปป.ลาว มีกระทรวงวัฒนธรรมเป็นผู้รับผิดชอบด้านโบราณสถานวัตถุและ

มีการประกาศเขตอนุรักษ์ป่าไม้และสิ่งแวดล้อม ประกาศเขตเป็นป่าอนุรักษ์แห่งชาติ โดยมีจุดประสงค์เพื่ออนุรักษ์ป่าไม้และสงวนรักษาไว้เป็นแหล่งต้นน้ำลำธาร ส่วนของประเทศกัมพูชาได้มีกองทุนต่างๆ เช่น UNESCO ได้เข้าไปจัดการวางแผนในบางพื้นที่ เช่น มรดกโลก นครวัด นครธม และรัฐได้ประกาศเขตอุทยานแห่งชาติ พื้นที่สงวน พื้นที่รักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตสงวนรักษาวัฒนธรรม เป็นจำนวน 23 แห่ง มีเนื้อที่ 3.4 ล้านเฮกตาร์ และอยู่ในเขตพื้นที่ศึกษาถึง 10 แห่ง

แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ต่อเนื่องทั้ง 3 ประเทศที่มีความหลากหลายและมีลักษณะกระจายตัวอยู่ในพื้นที่

(1) พื้นที่ในเขตประเทศไทยเป็นแหล่งวัฒนธรรมและโบราณสถาน สมัยขอมและใกล้เคียงเป็นส่วนใหญ่ พื้นที่ชายแดนแม้ว่ามีสภาพทางธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติอยู่บ้าง แต่ยังขาดความโดดเด่น ยกเว้นจังหวัดอุบลราชธานี

(2) พื้นที่ในเขตประเทศสปป.ลาว มีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่ผสมผสานกับแหล่งวัฒนธรรมเป็นส่วนใหญ่ โดยมีแหล่งโบราณสถานเพียงเล็กน้อย ในเขตสปป.ลาวคาดว่าจะมีแหล่งท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นหากมีการศึกษาสำรวจและพัฒนาเส้นทางคมนาคมเพียงพอ

(3) พื้นที่ในเขตประเทศกัมพูชา ความเด่นอยู่ที่ปราสาทนครวัดและกลุ่มโบราณสถานในเสียมราฐ โดยมีเส้นทางและทิศทางการกระจายออกสู่ประเทศไทย และสปป.ลาว ผังตะวันตกแม่น้ำโขงแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ ไม่ปรากฏชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณตอนเหนือติดเขตประเทศไทยและพื้นที่รัตนคีรี-มันโตคีรี เนื่องจากการคมนาคมไม่สะดวกและยังขาดความปลอดภัย จากการสำรวจพื้นที่ศึกษา สรุปว่า มีลักษณะแหล่งท่องเที่ยวแบบธรรมชาติผสมผสานกับวัฒนธรรมชนเผ่า

สำหรับแนวทางการเชื่อมโยง ไทย-สปป.ลาว-กัมพูชา ด้านทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวมีดังนี้

1) ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว

การแบ่งประเภททรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาขั้นต้น ซึ่งให้เห็นถึงความเด่นของทรัพยากรในพื้นที่ เพื่อการจำแนกความเชื่อมโยงให้ชัดเจนยิ่งขึ้น สามารถแบ่งได้เป็น 5 กลุ่ม

(1) กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวอารยธรรม โบราณคดี ประวัติศาสตร์ เช่น แหล่งท่องเที่ยวปราสาทหิน อารยธรรมขอม พิพิธภัณฑสถานโบราณวัตถุ ส่วนมากครอบคลุมพื้นที่จังหวัดภาคอีสานตอนล่างของไทย แขวงจำปาสักของสปป.ลาว และกระจายตัวทางตอนเหนือและตะวันออกของโตนเลสาบ (Tonle Sap) ของกัมพูชาเป็นกลุ่มใหญ่

(2) กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวแม่น้ำโขง มีขอบเขตตั้งแต่โขงเจียมมาทางใต้ตามลำแม่น้ำโขงถึงจังหวัดกระแจะ (Kra Tie) ของกัมพูชา ประกอบด้วย เกาะแก่งจำนวนมาก กลุ่มนี้อยู่ทางตอนเหนือจรดใต้ของพื้นที่ศึกษา มีความยาวตามลำน้ำโขงซึ่งประกอบด้วยจังหวัดอุบลราชธานีของไทย แขวงจำปาสักของสปป.ลาว จังหวัดสตึงเตร็ง (Stung Treng) กระแจะ (Kra Tie) ของกัมพูชา

(3) กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าหรือพื้นที่ป่าเขาหรือพื้นที่ความหลากหลายทางชีวภาพพื้นที่สูงซึ่งมีขอบเขตพื้นที่ติดชายแดนเวียดนาม ประกอบด้วย ที่ราบสูงโบโลเวน แหล่งแร่ อัญมณี ป่าเขา น้ำตก และชนเผ่า กลุ่มนี้อยู่ทางด้านทิศตะวันตกของพื้นที่ศึกษา ประกอบด้วย แขวงสาละวัน เขกอง อัดตาเปือ ปากเซ จำปาสัก ซึ่งอยู่ในกลุ่มที่ราบสูงโบโลเวนของ สปป.ลาว และบางส่วนของทิศเหนือของจังหวัดสตึงเตร็ง (Stung Treng) ที่จรดแขวงอัดตาเปือ (Attapeu) ของ สปป.ลาว และกัมพูชาในจังหวัดรัตนคีรี มณฑลคีรี (Rattanakiri , Mondulkiri) และบางส่วนของทิศตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดกระแจะ (Kra Tie) ตอนเหนือของเสียมราฐ และพระวิหาร (Preah Vihear) ตอนเหนือของจังหวัดกำปงธม (Kampong Thom) ที่เชื่อมต่อกับเสียมราฐ พระวิหาร และทางเหนือของจังหวัดพระตะบองติดชายแดนไทย

(4) กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวทะเลสาบ โตนเลสาบ (Tonle Sap) กัมพูชาเป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เป็นพื้นที่อนุรักษ์ระบบนิเวศ พื้นที่ชุ่มน้ำ ผสมผสานกับแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ชุมชนชาวประมง

(5) กลุ่มแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ชุมชน ศาสนามีความต่อเนื่องเชื่อมโยงทั้งทางด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต กระจายตัวอยู่ทั่วไปในพื้นที่

2) ความเชื่อมโยงของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาจำแนกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเป็นหลัก ดังนี้

(1) แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ได้แก่ แม่น้ำโขงและลำน้ำ ป่าที่สูง น้ำตก-แก่ง ความหลากหลายทางชีวภาพ ทะเลสาบปากแม่น้ำ และแหล่งแร่ ความเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติในพื้นที่ศึกษานี้ คือ การเชื่อมต่อของพื้นที่เป็นการเชื่อมต่อของแหล่งอาศัยระบบนิเวศและการจัดการร่วมกันในทรัพยากรการท่องเที่ยว ดังรูปที่ 5.6-4

(2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต ได้แก่ เทศกาลและประเพณี สถาปัตยกรรมของจังหวัด วิถีชีวิตชุมชน ตลาดการค้าชายแดน วัฒนธรรมการเกษตรกรรม ทรัพยากรแร่ ซึ่งได้ให้ความหมายของการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิต กรณีนี้ คือ การเชื่อมโยงวิถีชีวิต ความคล้ายคลึงพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การดำรงชีพของประชาชน ที่บ่งชี้ถึงความเป็นเอกลักษณ์ รวมถึงความเหมือนและความแตกต่าง การแปรเปลี่ยนของแหล่งท่องเที่ยว

(3) แหล่งท่องเที่ยวโบราณคดี ประวัติศาสตร์และศาสนา ได้แก่ โบราณสถานขอม สถานที่ทางศาสนา สถานที่ทางประวัติศาสตร์ อารยธรรม ให้ความหมายของการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวความต่อเนื่องเชื่อมโยงของประวัติศาสตร์ โบราณคดี เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ความสัมพันธ์เชิงพื้นที่ ความเชื่อความศรัทธาทางศาสนา และได้เสนอเส้นทางอารยธรรมขอมและโบราณสถาน ดังรูปที่ 5.6-5 และ 5.6-6

3) ความเชื่อมโยงของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว

จำแนกตามพื้นที่พิจารณาจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญในพื้นที่เป็นหลัก และกระจายออกสู่แหล่งท่องเที่ยวรองในวงรอบความสัมพันธ์ โครงข่ายการท่องเที่ยวซึ่งจัดเป็นกลุ่มทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว 9 กลุ่ม

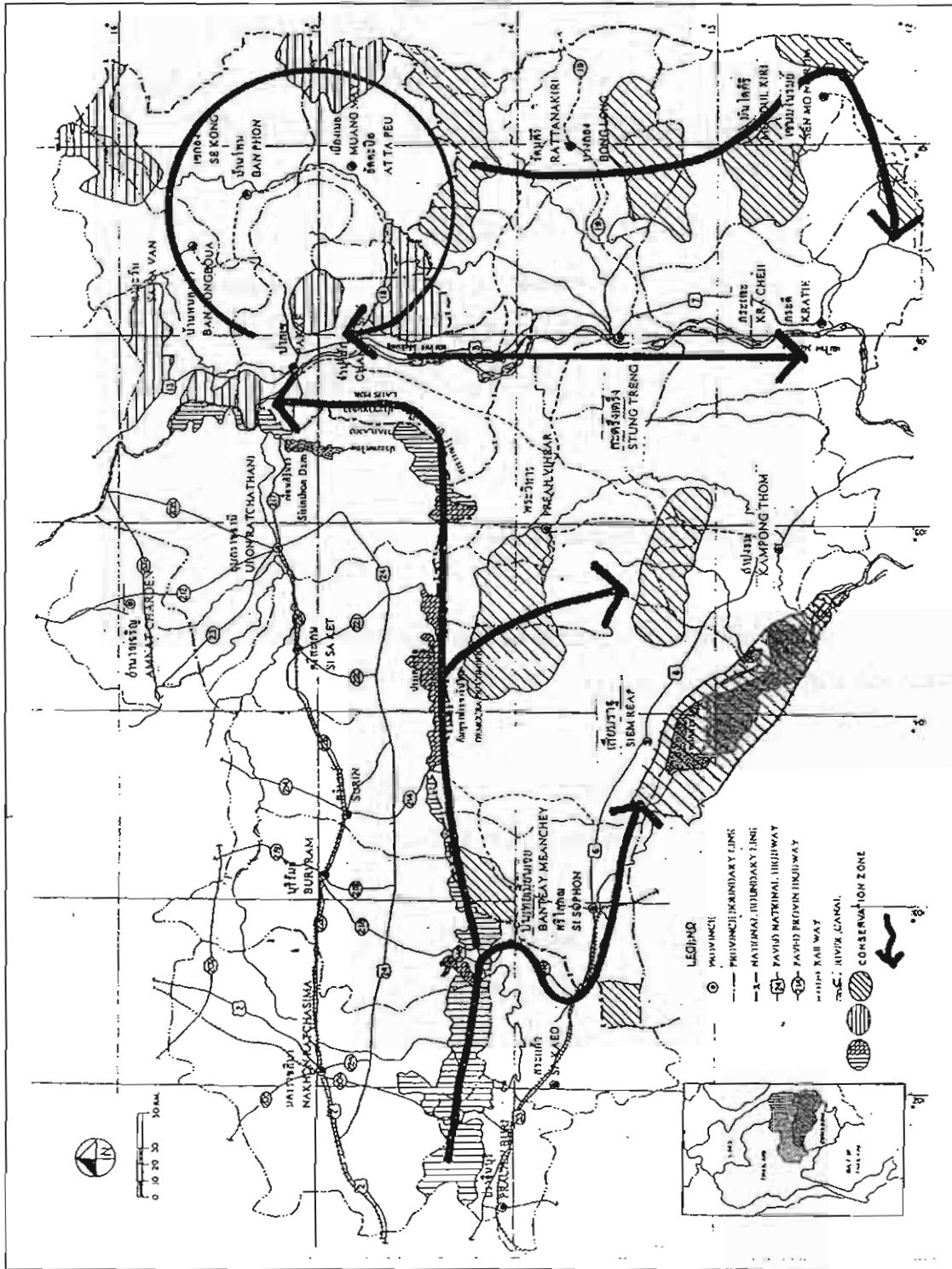
(1) กลุ่มพิมาย แหล่งท่องเที่ยวโบราณคดี และประวัติศาสตร์ คือ อุทยานประวัติศาสตร์พิมาย และบริเวณประเภทบวรโดยรอบและมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่สำคัญในบริเวณใกล้เคียง คือ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

(2) กลุ่มพนมรุ้ง-เขาพระวิหาร แหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีประวัติศาสตร์ที่โดดเด่น คือ พนมรุ้ง-ปราสาทเมืองต่ำ-เขาพระวิหาร ซึ่งมีทางขึ้นอยู่ฝั่งไทย

(3) กลุ่มอุบล-โขงเจียม-ปากเซ แหล่งท่องเที่ยวเทศกาล แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น น้ำตกคอนพะเพ็ง หลี่ผี มหานทีสีพันดอน แหล่งท่องเที่ยวประวัติศาสตร์ คือ ภาพเขียนสีที่ผาแต้ม ปราสาทหินวัดพู

(4) กลุ่มปราจีนบุรี-สระแก้ว แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติหลัก คือ อุทยานแห่งชาติปางสีดา การล่องแก่ง วิถีชีวิต เช่น ตลาดปอยเปต แหล่งท่องเที่ยวโบราณคดี เช่น ปราสาทเขาน้อย โบราณสถานสระมรกต

(5) กลุ่มเสียมราฐ-โตนเลสาบ แหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีที่สำคัญคือ นครวัด-นครมรรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ คือ โตนเลสาบ

รูปที่ 5.6-4 การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ

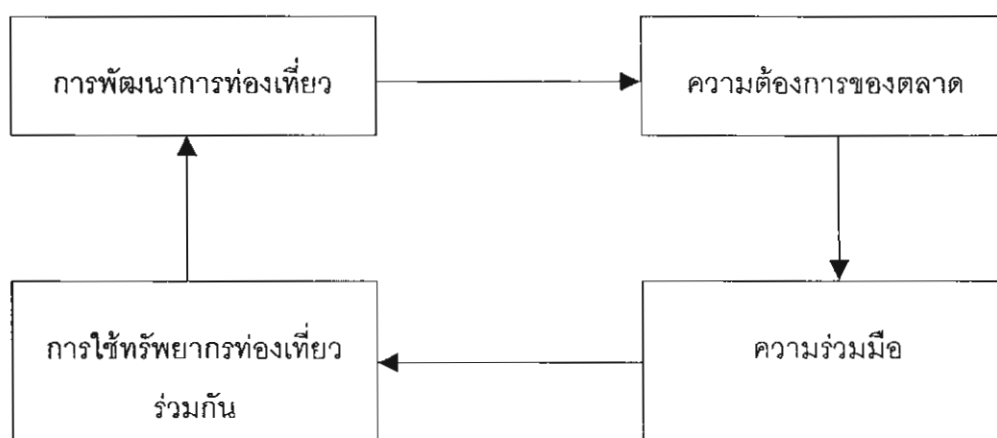
(6) กลุ่มกัมปงธม แหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีหลัก คือ ปราสาทสมโพธิไพรุก สมัยเจนละซึ่งยังคงความสมบูรณ์อยู่มาก และพื้นที่ติดกับโดนเล ساب ซึ่งคาดว่าจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

(7) กลุ่มที่ราบสูงโบลเวเน แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ บริเวณนี้ที่สามารถใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติหลักคือ แก่งลำน้ำ เช่น น้ำเซเปียน เซกอง น้ำตกต่างๆ ป่าลุ่มต่ำในบริเวณแขวง เซกอง อัดตะปือ

(8) กลุ่มรัตนคีรี-สตริงเตร็ง แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ บริเวณรัตนคีรีที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก คือ Yeak Laom Lake และน้ำตกต่างๆ รอบจังหวัดบันลุง (Banlung) วิถีชนเผ่า แหล่งแร่ส่วนแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลักบริเวณสตริงเตร็งที่สามารถพัฒนาได้ คือลำน้ำโขงบริเวณตอนเหนือของลำน้ำมีน้ำตกและแก่งน้ำมากมาย โดยเฉพาะจุดบรรจบของแม่น้ำ Srepoke และ Sesan และลำน้ำโขงที่ไหลลงไปจังหวัดกระแจะ (Kra Tie)

(9) กลุ่มมันโตคีรี-กระแจะ แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติหลักคือ อุทยานแห่งชาติ Phnom Prich อุทยานแห่งชาติ Phnom Namlyr และอุทยานแห่งชาติ Snoul และลำน้ำโขงที่ผ่านกระแจะส่วนแหล่งท่องเที่ยวโบราณคดีและประวัติศาสตร์หลัก คือ ปราสาทหิน Konkukrieng ในศิลปะยุคสมโพธิ ไพรุก ในจังหวัดกระแจะ

แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยใช้หลักการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวร่วมกัน (Common Use Of Tourism Resource) ทั้งนี้ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวมีลักษณะเดียวกัน มีพื้นที่ที่ต่อเนื่องหรือร่วมกัน ดังนั้น การพัฒนาการใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด จึงต้องจัดเป็นทรัพยากรท่องเที่ยวที่ควรใช้ร่วมกัน ตลอดถึงการวางกรอบการพัฒนาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน จะได้ประโยชน์หรือเสริมซึ่งกันและกัน ดังนั้น โดยแนวคิดการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่สามเหลี่ยมท่องเที่ยว มีดังนี้

ในพื้นที่สามเหลี่ยมทองคำเที่ยวมีแหล่งท่องเที่ยวหลายประเภทผสมผสานกันอยู่ทั้งประเภทแหล่งประวัติศาสตร์และโบราณสถาน โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดจากอารยธรรมขอม แหล่งท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรมและประเพณีที่เกิดจากพุทธศาสนา แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในแม่น้ำโขง และพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวหลายประเภทผสมผสานกันอยู่ จึงควรใช้แนวทางการพัฒนาเชิงผสมผสาน (Harmonious Tourism Resource Utilization) ให้สามารถสอดคล้องและกลมกลืนเกื้อกูลซึ่งกันและกันในเชิงการตลาดทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างพื้นที่และความเป็นเจ้าของ

นอกจากนี้ ควรพิจารณาในการนำหลักการหรือรูปแบบตลาดร่วมมาใช้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่เชื่อมโยงไทย ลาว กัมพูชา เป็นวิธีการที่จะทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากตลาดร่วมเป็นเทคนิคการจัดการทางเศรษฐกิจการค้าร่วมกันของความร่วมมือระหว่างประเทศ การนำหลักการตลาดร่วมมาใช้เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

- (1) กำหนดการพัฒนาทรัพยากรให้สอดคล้องกันในลักษณะสินค้าประกอบหรือสินค้าเสริม โดยเฉพาะทรัพยากรทางด้านแหล่งอารยธรรมขอม และแหล่งท่องเที่ยวพื้นที่หลากหลายทางชีวภาพ
- (2) การร่วมมือทางด้านการตลาดโดยจัดทำตลาดร่วมกัน และขายสินค้าท่องเที่ยวในลักษณะ Package เดียวกัน 3 ประเทศ
- (3) กำหนดให้มีมาตรฐานราคาและคุณภาพของสินค้าที่ให้บริการนักท่องเที่ยวอยู่ในทิศทางเดียวกัน
- (4) ร่วมมือกันอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวให้สามารถเดินทางท่องเที่ยวโดยความสะดวกและปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยวที่กำหนดของ 3 ประเทศ
- (5) จัดให้มีองค์กรหรือหน่วยงานบริหารเฉพาะที่สามารถดำเนินการประสานงาน ควบคุม กำกับ และดำเนินการด้านการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่สามเหลี่ยมการท่องเที่ยว ซึ่งควรจะได้รับ การแก้ไขเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่

- (1) ความร่วมมือของทั้ง 3 ประเทศ การทำความเข้าใจเพื่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน โดยร่วมกันแก้ไขปัญหาอุปสรรคและอำนวยความสะดวกในการเดินทางของนักท่องเที่ยว

(2) บรรยายภาคการท่องเที่ยว โดยทำให้เป็นเขตที่มีความสงบ ปลอดภัย สร้างความมั่นใจแก่นักลงทุน และการเดินทางของนักท่องเที่ยว

(3) การคลี่คลายปัญหาการผ่านแดน เพื่อให้เกิดความสะดวกในการเดินทาง ซึ่งอาจกำหนดเป็นเขตพื้นที่ท่องเที่ยวพิเศษที่อนุญาตให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปโดยสะดวก เช่น มาตรการ Visa Free Zone

(4) การเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคมให้มีความสะดวกและปลอดภัยในการเดินทาง

บทที่ 6

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่องความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง ได้ดำเนินการโดยตั้งเป้าหมายเพื่อศึกษาสถานภาพและเสนอแนวทางการเสริมสร้างความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่กรณีศึกษา 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญและอุบลราชธานี ซึ่งในการดำเนินการศึกษาวิจัย มีทั้งการทบทวนรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ การทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการสำรวจสภาพพื้นที่ การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวในการดูแล การสำรวจโครงสร้างและทัศนคติของนักท่องเที่ยวทั้ง 3 จังหวัด และการจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่น

ในภาพรวมโดยสรุปผลการศึกษาทั้ง 3 จังหวัดที่ทำการศึกษาแม้ว่าจะมีพื้นที่ต่อเนื่องในแนวริมแม่น้ำโขง แต่พบว่าศักยภาพในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยของทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวเป็นหลัก ซึ่งส่งผลสืบเนื่องถึงการพัฒนาสาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ จนถึง ความกระตือรือร้นของหน่วยงานองค์กรท้องถิ่นและประชาชนที่จะจัดทำแผนงาน โครงการหรือการพัฒนาจังหวัดอุบลราชธานี จะมีความพร้อมเป็นที่รู้จักทั่วไป จึงดำเนินการในการสร้างเสริมประชาสัมพันธ์เป็นหลัก จังหวัดมุกดาหาร อยู่ระหว่างการพัฒนาทั้งแหล่งท่องเที่ยวและโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ขณะที่จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งไม่มีจุดเด่นในด้านการท่องเที่ยว ก็มุ่งเน้นในการพัฒนาศิลปวัฒนธรรม งานฝีมือหัตถกรรม เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริม ซึ่งความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละจังหวัด ก็มีการพัฒนาตามระดับศักยภาพในจังหวัดนั้นๆ

ผลการวิจัยที่ได้นำเสนอโดยลำดับชี้ให้เห็นว่าพื้นที่วิจัยมีศักยภาพในการที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะเชื่อมโยงกันได้ดีกว่า การแยกกันพัฒนาตลอดจนมีศักยภาพในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งจากการท่องเที่ยวในแม่น้ำโขง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งโบราณคดีอารยธรรมขอมโบราณ ซึ่งมีการจัดทำเป็นยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาในระดับต่างๆ ผลการวิจัยนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อจำกัดและโอกาสพัฒนาความพร้อม

ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาและบริการท่องเที่ยว โดยได้นำเสนอแนวทาง เสริมสร้างความพร้อมประกอบด้วย

- การเสริมสร้างความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว
- การเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- การเสริมสร้างความพร้อมในการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร
- การเสริมสร้างความพร้อมในการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม เมื่อผลการวิจัยครั้งนี้ได้สัมฤทธิ์ผลบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ที่วางไว้ แต่จากการวิจัยครั้งนี้ พบว่ายังมีข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป ที่จะเป็นการ ต่อยอดจากงานวิจัยชิ้นนี้ ดังนี้

1. ในการวิจัยความพร้อมครั้งนี้ทำการศึกษาเฉพาะในพื้นที่ประเทศ แต่จากการศึกษาที่ พบว่ามีศักยภาพสูงในการเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน จึงควรมีการศึกษาในระดับ เดียวกันโดยขยายพื้นที่ให้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวของประเทศเพื่อนบ้าน
2. ในการวิจัยต่อไปควรให้ความสำคัญกับความพร้อมของประเทศเพื่อนบ้าน ที่ควรมี การพัฒนาปรับปรุงให้เทียบเคียงกับระดับของไทย โดยยึดแนวทางการพัฒนาที่ สอดคล้องกับแนวนโยบายการพัฒนาระดับภูมิภาคที่มีการวางไว้
3. ในการศึกษาเพื่อพัฒนาการเชื่อมโยงควรมีการศึกษาในเชิงลึกของสังคมวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของประเทศเพื่อนบ้านเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. 2542. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ, กongsส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม.

กวี วรกวินและคณะ. 2546. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยวของไทย. กรุงเทพฯ, สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ(พ.ว.) และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

กองแผนงานและงบประมาณ. 2545. แผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2547 . อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

กองแผนและงบประมาณ. 2545. แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร ประจำปี พ.ศ. 2547 . มุกดาหาร, องค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร

กองวิชาการและแผนงาน, งานวิเคราะห์นโยบายและแผน. 2545. แผนพัฒนาเทศบาลนครอุบลราชธานี 5 ปี (พ.ศ.2545-2549). อุบลราชธานี, เทศบาลนครอุบลราชธานี.

กองวิชาการและแผนงาน. 2545. แผนพัฒนาเทศบาลตำบลพิบูลมังสาหาร ประจำปี พ.ศ. 2547 . อุบลราชธานี, เทศบาลตำบลพิบูลมังสาหาร

กองวิชาการและแผนงาน. 2545. แผนพัฒนาเทศบาลตำบลพิบูลมังสาหาร ระยะปานกลาง5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) . อุบลราชธานี, เทศบาลตำบลพิบูลมังสาหาร

กองอนุรักษ์. 2544. แผนปฏิบัติการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ . กรุงเทพฯ. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2535. การศึกษาทบทวนแผนแม่บทในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ. กรุงเทพฯ, สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540. โครงการศึกษาเพื่อจัดการทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ. กรุงเทพฯ, สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2540. โครงการศึกษาเพื่อทบทวนแผนพัฒนาการท่องเที่ยวภาคอีสาน. ขอนแก่น, ศูนย์บริการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2541. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการการศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาพตำบล (สต.). กรุงเทพฯ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กระทรวงมหาดไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2541. โครงการศึกษาเพื่อจัดทำดัชนีวัดคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่และสถาบันสิ่งแวดล้อมไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2542. การดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2543. ทำเนียบแหล่งท่องเที่ยว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. โดยสถาบันราชภัฏ.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2543. แผนแม่บทอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ. กรุงเทพฯ, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2546. โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และอุบลราชธานี. บริษัท เทสโก้ จำกัดและคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2537. การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวและจัดทำแผนปฏิบัติการท่องเที่ยวของหมู่เกาะและชายฝั่งทะเล จังหวัดตราด. กรุงเทพฯ, สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545. แผนการท่องเที่ยวปี 2545. กรุงเทพฯ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.

- คณะเศรษฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2536. รายงานฉบับสมบูรณ์ แนวทางการส่งเสริม การท่องเที่ยวระหว่างไทยและอินโดจีน . การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- งานวิเคราะห์นโยบายและแผน . 2545. แผนพัฒนาเทศบาลเมืองมุกดาหาร ระยะปานกลาง 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) . มุกดาหาร, สำนักงานเทศบาลเมืองมุกดาหาร
- งานวิเคราะห์นโยบายและแผน, 2545. แผนพัฒนาเทศบาล ประจำปี พ.ศ. 2547 . อุบลราชธานี, เทศบาลนครอุบลราชธานี
- จิตติมา สุขผลิน. 2539. แนวทางการกำหนดแผนการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง กับปัจจัยด้านวัฒนธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุมพล สวัสดิยากร. 2530. รายงานผลการวิจัยทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการท่องเที่ยว พ.ศ.2530. กรุงเทพฯ, ศูนย์ศึกษาและฝึกอบรมการวิจัยทางสังคมศาสตร์, สถาบันเทคโนโลยีและการพลังงาน.
- เจดจันทร์ เลี้ยงชีพ. 2544. แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยการมีส่วนร่วมของท้องถิ่น สำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศตลาดริมน้ำวัดดอนหวาย. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยอนันต์ สมุทรวานิช. 2538. การจัดการพัฒนาแบบองค์รวม. กรุงเทพฯ, สถาบันนโยบายการศึกษา.
- เทศบาลตำบลตระการพืชผล. 2545. แผนพัฒนาเทศบาลตำบลตระการพืชผล ประจำปี 2547. อุบลราชธานี, เทศบาลตำบลตระการพืชผล
- เทศบาลตำบลตระการพืชผล. 2545. แผนพัฒนาเทศบาล 5 ปี (2545-2549). อุบลราชธานี, เทศบาลตำบลตระการพืชผล
- เทศบาลตำบลน้ำยืน. 2545. (ร่าง) แผนพัฒนาเทศบาล ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2545-2549). อุบลราชธานี, เทศบาลตำบลตระการพืชผล
- เทศบาลตำบลน้ำยืน. 2545. ร่างแผนพัฒนาเทศบาลตำบลน้ำยืน ประจำปี 2547 . อุบลราชธานี, เทศบาลตำบลน้ำยืน

- เทศบาลตำบลพนา 2545. แผนพัฒนาเทศบาลตำบลพนา 5 ปี (2545-2549) อำนาจเจริญ,
เทศบาลตำบลตระการพืชผล
- เทศบาลตำบลเสนานิคม. 2545. (ร่าง) ทำเนียบแผนงาน/โครงการ แผนพัฒนาตำบล 5 ปี
(2545-2549)แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2. อำนาจเจริญ, เทศบาลตำบลเสนานิคม
- เทศบาลตำบลเสนานิคม. 2545. ทำเนียบแผนงาน/โครงการ แผนพัฒนาตำบล 5 ปี (2545-
2549) แก้ไขเพิ่มเติมครั้งที่ 2. อำนาจเจริญ, เทศบาลตำบลเสนานิคม
- เทศบาลตำบลหัวตะพาน. 2545. แผนพัฒนาเทศบาลตำบลหัวตะพาน ประจำปี 2547.
อำนาจเจริญ, เทศบาลตำบลหัวตะพาน
- เทศบาลตำบลหัวตะพาน. 2545. แผนพัฒนาเทศบาลตำบลหัวตะพาน 5 ปี (2545-2549).
อำนาจเจริญ, เทศบาลตำบลหัวตะพาน
- เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ. 2545. แผนพัฒนาเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ ระยะปานกลาง 5 ปี
(พ.ศ. 2545-2549). อำนาจเจริญ, เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ
- เทียนชัย ให้ศิริกุล. 2538. บทบาทของประชาชนท้องถิ่นที่มีต่อการอนุรักษ์และส่งเสริมสิ่งแวดล้อม
ล้อมศิลปกรรม กรณีศึกษา ปราสาทหินพนมรุ้งและปราสาทสวนแดง จ.
บุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีการ
บริหารสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ธรรมบุญ พงษ์ศรีกูร และคณะ. 2534. การศึกษาสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว
ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-
2539). ก้าวท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- นิคม จารุมณี. 2536. การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ, โอ
เดียนสโตร์.
- เนาวรัตน์ พลายน้อย และคณะ. 2537. รายงานการวิจัยเรื่องพฤติกรรมนักท่องเที่ยวภายใน
ประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล.

ประดับ เรียนประยูร. 2541. การศึกษาแนวทางพัฒนาสิ่งแวดล้อมแหล่งท่องเที่ยวและการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน ตลาดน้ำ ตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.

ปฐพี อาคมานนท์ มอนซอน และคณะ. 2535. โครงการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเดินป่าต่อสภาวะแวดล้อมและประชาชนในท้องถิ่น. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

ฝ่ายแผนและพัฒนา, กองแผนและงบประมาณ. 2545. แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ ประจำปี 2547. อำนาจเจริญ, องค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ.

พวงศิลป์ เปศรี และคณะ. 2544. การออกแบบพัฒนาสื่อเพื่อการส่งเสริมการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว กรณีศึกษาในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. บทความวิชาการในการสัมมนาภูมิศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 8, 16 - 19 ตุลาคม 2545, สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย.

พิพัฒน์ นวลอนันต์ และ พิเศษ เสนาวงษ์. 2545. ทัศนคติของชุมชนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยวต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติหมู่เกาะช้าง. บทความในวารสารภูมิศาสตร์ ฉบับที่ 2 ปีที่ 26, สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย.

พิเศษ เสนาวงษ์. 2545. แนวทางการศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. บทความวิชาการในการประชุมสัมมนาภูมิศาสตร์แห่งชาติ ครั้งที่ 8, 16 - 19 ตุลาคม 2545. สมาคมภูมิศาสตร์แห่งประเทศไทย.

ภิรมย์ บุญรอดพานิช. 2536. ผลกระทบของปัญหาอาชญากรรมต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะกรณีความรู้สึกของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชามานุษยวิทยา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

มนัส สุวรรณ. 2541. อ้างในรายงานฉบับสมบูรณ์โครงการการศึกษา แนวทางการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และสภาตำบล (สต.). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย.

- ยงยุทธ พาดกลาง. 2542. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่
หน่วยจัดการต้นน้ำน้ำแหม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพฯ, สำนัก
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ กรมป่าไม้.
- รวี หาญเจริญ. 2544. การวางแผนสภาพแวดล้อมชุมชนและท้องถิ่น. ขอนแก่น.
- วรพัต ลักษณ์นนท์. 2545. การมีส่วนร่วมการปกครองส่วนท้องถิ่น. ออบต. กรุงเทพฯ, บรรณกิจ
1991.
- วรางคณา วัฒโย. แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนโดยวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชน:
กรณีศึกษาสาขาภิบาลเจ้าเจ็ด จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนผังเมือง ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรรณภา วงษ์วานิช. 2539. ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. คณะสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนคร-
ินทร์วิโรฒ.
- ศูนย์วิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2541. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการขนส่งสินค้า
ผ่านแดนไทยไปยังประเทศอินโดจีน. กรุงเทพฯ, สำนักงานปลัดกระทรวง
คมนาคม
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2540. รายงานขั้นสุดท้าย การ
ดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ, การท่อง
เที่ยวแห่งประเทศไทย
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2541. รายงานขั้นสุดท้าย โครงการ
ศึกษาเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามเส้นทางแม่น้ำโขงในกลุ่ม
ประเทศอนุภาคลุ่มน้ำโขง. กรุงเทพฯ, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. 2543. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครง
การจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาสามเหลี่ยมท่องเที่ยวเชื่อมโยง ไทย ลาว
กัมพูชา. กรุงเทพฯ, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- สภาวัฒนธรรมอำเภอทุ่งศรีอุดม. ประวัติหมู่บ้าน. จังหวัดอุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วน
ตำบลในอำเภอทุ่งศรีอุดม.

สมาคมนักวิชาชีพไทย – ญี่ปุ่น. 2539. เอกสารประกอบการสัมมนารายงานการวิจัยเรื่อง นักท่องเที่ยวญี่ปุ่นกับโอกาสในการยกระดับคุณภาพการท่องเที่ยว. 6 สิงหาคม 2539, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สมชาย เดชะพรหมพันธุ์ และคณะ. 2545. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ของอุทยานแห่งชาติในภาคตะวันออก. กรุงเทพฯ, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

ส่วนแผนและงบประมาณ. 2545. แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ระยะปานกลาง (พ.ศ.2545-2549). อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ส่วนแผนและงบประมาณ. 2545. แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ 5 ปี (พ.ศ.2545-2549). อำนาจเจริญ, องค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. 2544. ธรรมาภิบาล การมีส่วนร่วมของประชาชน และกระบวนการทางด้านสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ, สายธาร.

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยและสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2546. รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาวิจัยเรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2546. ยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

สำนักงานปลัดเทศบาล. 2545. (ร่าง) แผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุณฑริก ระยะปานกลาง 5 ปี (พ.ศ.2545-2549). อุบลราชธานี, สำนักงานปลัดเทศบาล, เทศบาลตำบลบุณฑริก

สำนักงานปลัดเทศบาล. 2545. แผนพัฒนาเทศบาลตำบลชานุมาน 5 ปี (พ.ศ.2545-2549). อำนาจเจริญ, เทศบาลตำบลชานุมาน

สำนักงานปลัดเทศบาล. 2545. แผนพัฒนาเทศบาลตำบลบุณฑริก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2547. อุบลราชธานี, สำนักงานปลัดเทศบาล, เทศบาลตำบลบุณฑริก.

- สุรินทร์ คล้ายจินดา. 2539. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กรณีศึกษา จ.สุโขทัย. วิทยานิพนธ์หลักสูตรพัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- โสมนัส ทองสุข. 2544. บทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัดกับความต้องการของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร. รายงานการศึกษาอิสระตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนตำบลแจระแม. 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปี 2547อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลแจระแม
- องค์การบริหารส่วนตำบลขามใหญ่. 2545. แผนพัฒนาตำบล ระยะปานกลาง 5 ปี (2545-2549). อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลขามใหญ่
- องค์การบริหารส่วนตำบลขามใหญ่. 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปี 2547อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลขามใหญ่
- องค์การบริหารส่วนตำบลโขงเจียม. 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปี พ.ศ. 2547. อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลโขงเจียม
- องค์การบริหารส่วนตำบลโขงเจียม. 2545. แผนพัฒนาตำบล 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549). อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลโขงเจียม
- องค์การบริหารส่วนตำบลคำเขื่อนแก้ว. 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปี พ.ศ. 2547. อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลคำเขื่อนแก้ว
- องค์การบริหารส่วนตำบลคำเขื่อนแก้ว. 2545. แผนพัฒนาตำบล 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549). อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลคำเขื่อนแก้ว
- องค์การบริหารส่วนตำบลค้ำน้ำแซบ. 2545. แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลประจำปี 2547. อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลค้ำน้ำแซบ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลคำพระ. 2545. แผนพัฒนาตำบลคำพระ ประจำปี พ.ศ. 2547. อำนางเจริญ, องค์การบริหารส่วนตำบลคำพระ.

องค์การบริหารส่วนตำบลแจระแม 2545. แผนพัฒนาตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลแจระแม
ระยะเวลา 5 ปี (2545-2549). อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลแจระ
แม

องค์การบริหารส่วนตำบลช่องเม็ก. 2545. แผนพัฒนาตำบล 5 ปี (2545-2549). อุบลราชธานี,
องค์การบริหารส่วนตำบลช่องเม็ก

องค์การบริหารส่วนตำบลชีทวน. 2545. แผนพัฒนาตำบล 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) .
อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลชีทวน

องค์การบริหารส่วนตำบลโชคชัย. 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปี 2547 . มุกดาหาร, องค์
การบริหารส่วนตำบลโชคชัย

องค์การบริหารส่วนตำบลโชคชัย. 2545. แผนพัฒนาตำบลประจำปี 2545-2549. มุกดาหาร,
องค์การบริหารส่วนตำบลโชคชัย

องค์การบริหารส่วนตำบลนาจะหลวย. 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปี พ.ศ. 2547 .
อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาจะหลวย

องค์การบริหารส่วนตำบลนาจะหลวย. 2545. แผนพัฒนาตำบล 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) .
อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลนาจะหลวย

องค์การบริหารส่วนตำบลนาโพธิ์. 2545. แผนปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวตามกรอบยุทธ
ศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว . อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วน
ตำบลนาโพธิ์กลาง

องค์การบริหารส่วนตำบลนาสะเม้ง. 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปี 2547 . มุกดาหาร, องค์
การบริหารส่วนตำบลนาสะเม้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมคำสร้อย. 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปีงบประมาณ 2547
. มุกดาหาร, องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมคำสร้อย

องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมสร้างตนเองลำโดมน้อย. 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปี
พ.ศ. 2547 . อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลนิคมสร้างตนเองลำโดม
น้อย

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนยาง. 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปี 2547 . มุกดาหาร, องค์
การบริหารส่วนตำบลโนนยาง

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนโพน 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปี พ.ศ. 2547 .
อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลโนนโพน

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนโพน 2545. แผนพัฒนาตำบล 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) .
อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลโนนโพน

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบาก. 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปี 2547 . มุกดาหาร,
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบาก

องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบาก. 2545. แผนพัฒนาตำบลประจำปี 2545-2549. มุกดาหาร,
องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบาก

องค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว. 2545. แผนพัฒนาตำบล 5 ปี (2545-2549). อุบลราชธานี,
องค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว

องค์การบริหารส่วนตำบลพนา. 2545. แผนพัฒนาตำบลพนา ประจำปี พ.ศ. 2547 .
อำนาจเจริญ, องค์การบริหารส่วนตำบลพนา

องค์การบริหารส่วนตำบลมุกดาหาร. 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปีงบประมาณ 2547 .
มุกดาหาร, องค์การบริหารส่วนตำบลมุกดาหาร

องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อย. 2545. แผนพัฒนาตำบล 5 ปี (2545-2549).
อำนาจเจริญ, องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อย

องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อย. 2545. แผนพัฒนาตำบลสร้างถ่อน้อย ประจำปี 2547
อำนาจเจริญ, องค์การบริหารส่วนตำบลสร้างถ่อน้อย

องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสูงใต้. 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปี 2547 ด้านการรักษา
สิ่งแวดล้อมและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ . มุกดาหาร, องค์การบริหาร
ส่วนตำบลหนองสูงใต้

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไผ่. 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปี พ.ศ. 2547 .
อุบลราชธานี, องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยไผ่

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำใหญ่. 2545. แผนพัฒนาตำบล 5 ปี (พ.ศ.2545-2549) .
มุกดาหาร, องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำใหญ่

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำใหญ่. 2545. แผนพัฒนาตำบล ประจำปีงบประมาณ 2547.
มุกดาหาร, องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยน้ำใหญ่

อนุก นาคะบุตร. 2540. องค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติในเชิงพหุภาคี.
กรุงเทพฯ.

อำนาจ เขียมกักรกุล. 2539. แนวคิดเกี่ยวกับหลักการตลาดในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของ
ไทย. จุลสารการท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

Hugehes, George. 1995. The Culture Construction of Sustainable Tourism.
Tourism Management. U.S.A.

www.moi.ga.th

www.opm.go.th

www.tat.or.th/thai

www.thaitambon.com/otop

ภาคผนวกที่ 1
สถิตินักท่องเที่ยว

ตารางที่ 1-8.1 ข้อมูลการเดินทางของผู้เยี่ยมชมอินเดียจังหวัดอุบลราชธานี ปี 2545

รายการข้อมูล	รวมทั้งหมด		
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวม
จำนวนผู้เยี่ยมชมอินเดีย	1,007,844	48,312	1,056,156
จำนวนนักท่องเที่ยว	843,215	24,208	867,423
จำนวนนักทัศนาจร	164,629	24,104	188,733
จำนวนผู้เยี่ยมชมอินเดียจำแนกตามประเภทการเดินทาง	1,007,844	48,312	1,056,156
เครื่องบิน	51,591	4,828	56,419
รถไฟ	249,910	1,206	251,116
รถโดยสารประจำทาง	192,284	27,312	219,596
รถส่วนตัว	514,059	14,966	529,025
อื่น ๆ	-	-	-
จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทที่พัก	843,215	24,208	867,423
โรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล	300,971	16,598	317,569
บ้านญาติ/บ้านเพื่อน	497,133	4,923	502,056
ที่พักในอุทยานแห่งชาติ	-	-	-
บ้านพักรับรอง	17,698	63	17,761
อื่น ๆ 2	27,413	2,624	30,037
ระยะเวลาทำนุกิจเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว (วัน)	3.34	3.32	3.34
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน (บาท)	713.36	1,149.10	733.29
นักท่องเที่ยว	693.45	1,189.50	707.10
นักทัศนาจร	815.35	1,108.53	852.79
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	2,087.23	122.32	2,209.55
นักท่องเที่ยว	1,953.00	95.60	2,048.60
นักทัศนาจร	134.23	26.72	160.95
จำนวนครั้งเฉลี่ยของการเดินทางในรอบปี 3 (ครั้ง)	5.10	2.49	4.98
นักท่องเที่ยว	5.06	1.96	4.97
นักทัศนาจร	5.33	3.03	5.03

หมายเหตุ 1 ผู้เยี่ยมชมอินเดีย : นักท่องเที่ยวและนักทัศนาจร, นักท่องเที่ยว : ผู้เยี่ยมชมที่ค้างคืน, นักทัศนาจร : ผู้เยี่ยมชมที่ไม่ค้างคืน

2 ที่พักอื่น ๆ ได้แก่ หอพัก วัด และรีสอร์ทที่อยู่ในบริเวณรอบแหล่งท่องเที่ยวหลัก อำเภอโขงเจียม

3 นักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรแต่ละคน อาจเดินทางมากกว่า 1 ครั้งในรอบปี

ตารางที่ 1-8.2 ข้อมูลการเดินทางของผู้เยี่ยมชมจังหวัดอุดรราชธานี ที่เดินทางมาเอง ปี 2545

รายการข้อมูล	เดินทางมาเอง		
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวม
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน 1	1,004,874	44,369	1,049,243
จำนวนนักท่องเที่ยว	840,245	20,800	861,045
จำนวนนักทัศนาจร	164,629	23,569	188,198
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจำแนกตามประเภทการเดินทาง	1,004,874	44,369	1,049,243
เครื่องบิน	51,591	4,828	56,419
รถไฟ	249,910	1,206	251,116
รถโดยสารประจำทาง	192,284	27,312	219,596
รถส่วนตัว	511,089	11,023	522,112
อื่น ๆ	-	-	-
จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทที่พัก	840,245	20,800	861,045
โรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล	298,001	13,984	311,985
บ้านญาติ/บ้านเพื่อน	497,133	4,923	502,056
ที่พักในอุทยานแห่งชาติ	-	-	-
บ้านพักรับรอง	17,698	63	17,761
อื่น ๆ 2	27,413	1,830	29,243
ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว (วัน)	3.35	3.64	3.35
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน (บาท)	712.66	1,143.36	730.87
นักท่องเที่ยว	692.53	1,172.60	704.49
นักทัศนาจร	815.35	1,117.57	853.20
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	2,083.60	115.12	2,198.72
นักท่องเที่ยว	1,949.37	88.78	2,038.15
นักทัศนาจร	134.23	26.34	160.57
จำนวนครั้งเฉลี่ยของการเดินทางในรอบปี 3 (ครั้ง)	5.11	2.59	5.01
นักท่องเที่ยว	5.07	2.06	5.00
นักทัศนาจร	5.33	3.07	5.04

หมายเหตุ 1 ผู้เยี่ยมชมเยือน : นักท่องเที่ยวและนักทัศนาจร, นักท่องเที่ยว : ผู้เยี่ยมชมที่ค้างคืน, นักทัศนาจร : ผู้เยี่ยมชมที่ไมค้างคืน

2 ที่พักอื่น ๆ ได้แก่ หอพัก วัด และรีสอร์ทที่อยู่บริเวณรอบแหล่งท่องเที่ยวหลัก อำเภอโขงเจียม

3 นักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรแต่ละคน อาจเดินทางมากกว่า 1 ครั้งในรอบปี

ตารางที่ 1-8.3 ข้อมูลการเดินทางของผู้เยี่ยมชมจังหวัดอุบลราชธานี ที่เดินทางมาที่บริษัทนำเที่ยว ปี 2545

รายการข้อมูล	เดินทางมาที่บริษัทนำเที่ยว		
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวม
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน 1	2,970	3,943	6,913
จำนวนนักท่องเที่ยว	2,970	3,408	6,378
จำนวนนักท่องเที่ยว	-	535	535
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจำแนกตามประเภทการเดินทาง	2,970	3,943	6,913
เครื่องบิน	-	-	-
รถไฟ	-	-	-
รถโดยสารประจำทาง	-	-	-
รถส่วนตัว	2,970	3,943	6,913
อื่น ๆ	-	-	-
จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทที่พัก	2,970	3,408	6,378
โรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล	2,970	2,614	5,584
บ้านญาติ/บ้านเพื่อน	-	-	-
ที่พักในอุทยานแห่งชาติ	-	-	-
บ้านพักรับรอง	-	-	-
อื่น ๆ 2	-	794	794
ระยะเวลาพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว (วัน)	1.14	1.35	1.25
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน (บาท)	1,072.12	1,377.59	1,246.35
นักท่องเที่ยว	1,072.12	1,482.35	1,310.76
นักท่องเที่ยว	-	710.29	710.29
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	3.63	7.20	10.83
นักท่องเที่ยว	3.63	6.82	10.45
นักท่องเที่ยว	-	0.38	0.38
จำนวนครั้งเฉลี่ยของการเดินทางในรอบปี 3 (ครั้ง)	1.39	1.33	1.35
นักท่องเที่ยว	1.39	1.32	1.35
นักท่องเที่ยว	-	1.36	1.36

หมายเหตุ 1 ผู้เยี่ยมชมเยือน : นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว, นักท่องเที่ยว : ผู้เยี่ยมชมที่ค้างคืน, นักท่องเที่ยว : ผู้เยี่ยมชมที่ไม่ค้างคืน

2 ที่พักอื่น ๆ ได้แก่ หอพัก วัด และรีสอร์ทที่อยู่บริเวณรอบแหล่งท่องเที่ยวหลัก อำเภอโขงเจียม

3 นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวแต่ละคน อาจเดินทางมากกว่า 1 ครั้งในรอบปี

ตารางที่ 1-9.1 ข้อมูลการเดินทางของผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดมุกดาหาร ปี 2545

รายการข้อมูล	รวมทั้งหมด		
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวม
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน 1	672,553	41,131	713,684
จำนวนนักท่องเที่ยว	217,246	3,436	220,682
จำนวนนักทัศนาจร	455,307	37,695	493,002
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจำแนกตามประเภทการเดินทาง	672,553	41,131	713,684
เครื่องบิน	-	-	-
รถไฟ	-	-	-
รถโดยสารประจำทาง	60,511	585	61,096
รถส่วนตัว	610,685	1,227	611,912
อื่นๆ	1,357	39,319	40,676
จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทที่พัก	217,246	3,436	220,682
โรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล	148,077	2,005	150,082
บ้านญาติ/บ้านเพื่อน	59,371	1,431	60,802
ที่พักในอุทยานแห่งชาติ	-	-	-
บ้านพักรับรอง	2,603	-	2,603
อื่นๆ	7,195	-	7,195
ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว (วัน)	2.60	1.30	2.58
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน (บาท)	701.70	1,042.01	721.32
นักท่องเที่ยว	694.75	1,562.64	701.49
นักทัศนาจร	705.02	994.56	727.16
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	713.42	44.47	757.89
นักท่องเที่ยว	392.42	6.98	399.40
นักทัศนาจร	321.00	37.49	358.49
จำนวนครั้งเฉลี่ยของการเดินทางในรอบปี 2 (ครั้ง)	3.95	2.24	3.85
นักท่องเที่ยว	4.91	1.45	4.86
นักทัศนาจร	3.50	2.31	3.41

หมายเหตุ 1 ผู้เยี่ยมชมเยือน : นักท่องเที่ยวและนักทัศนาจร, นักท่องเที่ยว : ผู้เยี่ยมชมที่ค้างคืน, นักทัศนาจร : ผู้เยี่ยมชมที่ไม่ค้างคืน

2 นักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรแต่ละคน อาจเดินทางมากกว่า 1 ครั้งในรอบปี

ตารางที่ 1-9.2 ข้อมูลการเดินทางของผู้เยี่ยมชมจังหวัดมุกดาหาร ที่เดินทางมาเอง ปี 2545

รายการข้อมูล	เดินทางมาเอง		
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวม
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน 1	668,597	41,081	709,678
จำนวนนักท่องเที่ยว	213,906	3,386	217,292
จำนวนนักทัศนาจร	454,691	37,695	492,386
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจำแนกตามประเภทการเดินทาง	668,597	41,081	709,678
เครื่องบิน	-	-	-
รถไฟ	-	-	-
รถโดยสารประจำทาง	60,511	585	61,096
รถส่วนตัว	606,729	1,177	607,906
อื่น ๆ	1,357	39,319	40,676
จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทที่พัก	213,906	3,386	217,292
โรงแรม/รีสอร์ท/เกสต์เฮาส์/บังกาโล	144,737	1,955	146,692
บ้านญาติ/บ้านเพื่อน	59,371	1,431	60,802
ที่พักในอุทยานแห่งชาติ	-	-	-
บ้านพักรับรอง	2,603	-	2,603
อื่น ๆ	7,195	-	7,195
ระยะเวลาทำนุถุ้ยของนักท่องเที่ยว (วัน)	2.62	1.30	2.60
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน (บาท)	700.84	1,041.97	720.59
นักท่องเที่ยว	692.52	1,569.81	699.20
นักทัศนาจร	704.76	994.56	726.95
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	708.56	44.40	752.96
นักท่องเที่ยว	388.11	6.91	395.02
นักทัศนาจร	320.45	37.49	357.94
จำนวนครั้งเฉลี่ยของการเดินทางในรอบปี 2 (ครั้ง)	3.97	2.24	3.87
นักท่องเที่ยว	4.96	1.45	4.91
นักทัศนาจร	3.50	2.31	3.41

หมายเหตุ 1 ผู้เยี่ยมชม : นักท่องเที่ยวและนักทัศนาจร, นักท่องเที่ยว : ผู้เยี่ยมชมที่ค้างคืน, นักทัศนาจร : ผู้เยี่ยมชมที่ไม่ค้างคืน

2 นักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรแต่ละคน อาจเดินทางมากกว่า 1 ครั้งในรอบปี

ตารางที่ 1-9.3 ข้อมูลการเดินทางของผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดมุกดาหาร ที่เดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว ปี 2545

รายการข้อมูล	เดินทางมากับบริษัทนำเที่ยว		
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวม
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือน 1	3,956	50	4,006
จำนวนนักท่องเที่ยว	3,340	50	3,390
จำนวนนักท่องเที่ยว	616	-	616
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจำแนกตามประเภทการเดินทาง	3,956	50	4,006
เครื่องบิน	-	-	-
รถไฟ	-	-	-
รถโดยสารประจำทาง	-	-	-
รถส่วนตัว	3,956	50	4,006
อื่นๆ	-	-	-
จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามประเภทที่พัก	3,340	50	3,390
โรงแรม/รีสอร์ท/กสทเฮาส์/บังกาโล	3,340	50	3,390
บ้านญาติ/บ้านเพื่อน	-	-	-
ที่พักในอุทยานแห่งชาติ	-	-	-
บ้านพักรับรอง	-	-	-
อื่นๆ	-	-	-
ระยะเวลาทำนุเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว (วัน)	1.13	1.16	1.13
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน (บาท)	1,103.17	1,206.89	1,104.47
นักท่องเที่ยว	1,141.96	1,206.89	1,143.39
นักท่องเที่ยว	892.85	-	892.85
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	4.86	0.07	4.93
นักท่องเที่ยว	4.31	0.07	4.38
นักท่องเที่ยว	0.55	-	0.55
จำนวนครั้งเฉลี่ยของการเดินทางในรอบปี 2 (ครั้ง)	1.38	1.02	1.37
นักท่องเที่ยว	1.40	1.02	1.40
นักท่องเที่ยว	1.24	-	1.24

หมายเหตุ 1 ผู้เยี่ยมชมเยือน : นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยว, นักท่องเที่ยว : ผู้เยี่ยมชมที่ค้างคืน, นักท่องเที่ยว : ผู้เยี่ยมชมที่ไม่ค้างคืน

2 นักท่องเที่ยวและนักท่องเที่ยวแต่ละคน อาจเดินทางมากกว่า 1 ครั้งในรอบปี

ภาคผนวกที่ 2
รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา
ในการวิจัย

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการประกอบงานวิจัย
โครงการความร่วมมือในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย
ในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง

วันที่ 22 ธันวาคม 2546 เวลา 8.30-15.00 น.

ณ ห้องประชุมเล็ก 6605 ตึก EN6 คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน
1	ท้าวภิกษา รุ่งโรจน์	ผู้จัดการบริษัทตาดฟานสีสอตกม.38 ประเทศลาว
2	นายกุลวัฒน์ พูลพงษ์	หัวหน้าส่วนโยธา อบต.คำพระ
3	นายเกียรติศักดิ์ จุดาบุตร	ปลัดอบต.ไม้กลอน
4	นายธนายุทธ หินทอง	นายกอบต.ชานูมาน
5	นายวิชัย บุญเสวีรัฐ	นายเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ
6 -	นายจีระพล จิ่งวิวัฒน์ภรณ์	กรรมการหอการค้าจังหวัดอำนาจเจริญ
7	ว่าที่ร้อยโทธีรศักดิ์ หอประเสริฐวงศ์	หัวหน้าส่วนโยธาอบต.ไร่น้อย
8	นส.สมปอง สารเสนาะ	เจ้าหน้าที่ธุรการอบต.ขามใหญ่
9	นางธนพร พูลเพิ่ม	ผช.ผอ.ททท.จังหวัดอุบลราชธานี
10	นายบุญช่วย บุญมี	บุคคลทั่วไป
11	นายปรีชาชัย บุตรโท	จนท.ป้องกันอบต.พิบูลมังสาหาร
12	นายนิติพงษ์ สะอาด	ผู้แทนเทศมนตรีเทศบาลอุบลราชธานี
13	นส.ปิยาณี เจริญศิริ	นักวิชาการพาณิชย์(สนง.พาณิชย์จังหวัด)
14	นส.ธัญชนก บุญเจือ	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
15	นายภัทรภู คำสี	หัวหน้าส่วนโยธาอบต.นาจรวาย
16	นายนาวิน สรรพสาร	รองนายกอบต.ศรีทวน
17	นายอร่าม บุตรีเสาร์	รองนายกอบต.โนนโพน
18	นายอิทธิฤทธิ์ เอื้อพัฒนาพานิช	นายกอบต.ปะอาว
19	พ.อ.อมบุญ มณีวรรณ	นายกอบต.ช่องเม็ก
20	นายไต้ แสงเทียน	อาจารย์
21	นายทองสี คำสง	อบต.บึงหวาย
22	นายประเวศ หอมชื่น	ปลัดอบต.นาโพธิ์กลาง

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการประกอบงานวิจัย
โครงการความร่วมมือในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย
ในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง

วันที่ 22 ธันวาคม 2546 เวลา 8.30-15.00 น.

ณ ห้องประชุมเล็ก 6605 ตึก EN6 คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน
23	นายสิทธิชัย พันคำ	นายกอบต.โขงเจียม
24	นายวิชา แสนใจกล้า	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์สนง.จังหวัดอุบลราชธานี
25	นายวรวิทย์ จดจำ	ปลัดอบต.โพรงาม
26	นายวงศ์ ทิวทัศน์	โครงการรู้เท่าทันสิ่งแวดล้อม
27	นายอภิชาติ อรุณยะเดช	เทศบาลต.น้ำยืน
28	นางสุภาพร สุคันธี	หัวหน้าส่วนการคลัง
29	ดร.กฤษฎา พัชรพานิช	รองคณบดีฝ่ายวิจัย คณะบริหารศาสตร์ ม.อุบลราชธานี

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการประกอบงานวิจัย
โครงการความร่วมมือในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย
ในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง
วันที่ 24 ธันวาคม 2546 เวลา 8.30-12.00 น.
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

ที่	ชื่อ/สกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน
1	นายสถิตย์ พิสัยสวัสดิ์	ผู้แทนหัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว
2	นายศักดิ์ดา เชื้ออินทร์	นักประชาสัมพันธ์ สนง.ประชาสัมพันธ์
3	นายต่อศักดิ์ อรรถบวรพิศาบ	ผู้ช่วยพาณิชย์จังหวัด
4	นายเฉลิมยศ แสนวิเศษ	นายก อบจ.มุกดาหาร
5	นายประพงษ์ จารัตน์	นายก อบต.นิคมคำสร้อย
6	นายนิวัฒน์ เมืองโคตร	นายก อบต.เป็งขาม
7	นายมรกต คงทน	ประชาสัมพันธ์จังหวัดมุกดาหาร
8	นายประพันธ์ คนหาญ	นายก อบต.โนนยาง
9	นายวิศิษฐ์ โพธิ์ไทรย์	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สนง.จังหวัดมุกดาหาร
10	นายเสววิยน ชาพู	นายก อบต.นาสะเม็ง
11	นส.สมย้ง ก้อนผา	ผอ.กองคลัง อบจ.มุกดาหาร
12	นางทัศนีย์ เกิดจันคำ	หัวหน้าฝ่ายบัญชี
13	นางศิริรัตน์ จันตะแสง	ผอ.กองกิจการสภาอบจ.
14	นางสุภาณี วงค์สะอาด	จนท.การเงินและบัญชี
15	นางกรรณิการ์ เหลืองตระกูล	จนท.การเงินและบัญชี
16	นางพิระพร วงษาเนาวิ	จนท.การเงินและบัญชี
17	นางนริศรา ชัยชนะ	จนท.ธุรการ
18	นางสุนิสา สุทธิง	จนท.การเงินและบัญชี
19	นายปริญญา วงค์สะอาด	จนท.การเงินและบัญชี 6
20	นางจตุพร ผิวทอง	จนท.การเงินและบัญชี 4
21	นายอดุลย์ ภาภูตานนท์	หัวหน้าประสานงานชนบท
22	นายธนคม เมืองวี	ผู้ประสานงานชนบท

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการประกอบงานวิจัย
โครงการความร่วมมือในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย
ในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง
วันที่ 24 ธันวาคม 2546 เวลา 8.30-12.00 น.
ณ ห้องประชุมองค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร

ที่	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน
23	นส.สุชสยาม แสนโสม	นายช่างโยธา
24	นายสำ มิวเหลือง	นายก อบต.
25	นายเกื้อ ยืนยง	นายก อบต.ป่าไร่
26	นายถาวร อจจวิทย์	นายก อบต.หนองสูงใต้
27	นายกิตติศักดิ์ สุวรรณโกชน์	นายก อบต.คำชะอี
28	นายสมใจ บังใหญ่	นายก อบต.โชคชัย
29	นายนิพนธ์ จันตารักษ์	สำนักงานสาธารณสุข
30	นายแหวง นาทวงศ์	หอแก้ว จังหวัดมุกดาหาร
31	นายประจักษ์ บังตุไร	อบจ.มุกดาหาร

รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมการนำเสนอร่างรายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยเรื่อง
“ความพร้อมในการบริหารอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยใน
กลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง (จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี)”
ชุดโครงการนโยบายและแผนอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สำนักงานสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
วันพฤหัสบดีที่ 8 เมษายน 2547 เวลา 09.30 – 16.00 น.
ณ ห้องประชุม 6605 คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ที่	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน
1.	นายสุรศักดิ์ สุระวงศ์	หัวหน้างานวิจัยและประเมินผล สำนักงานเทศบาลนครอุบลราชธานี
2.	อ.ปยุตสฤกษ์ อเนกสุข	อาจารย์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
3.	อ.เบญจมา บุญสุภาพ	อาจารย์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
4.	นางนภัสวรรณ ท่าพุ่ม	บริษัทเนวาด้าแกรนด์ จังหวัดอุบลราชธานี
5.	นายสีทา นิลภา	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนาจะหลวย อำเภอนาจะหลวย จังหวัดอุบลราชธานี
6.	น.ส.ควรวีภา ปามุทา	ฝ่ายขายและการตลาด โรงแรมทอแสง – อุบล จังหวัดอุบลราชธานี
7.	นายศักดิ์สิทธิ์ พลทรัพย์ศิริ	เจ้าหน้าที่บริหารงานป่าไม้ 6 อุทยานแห่งชาติผาแต้ม
8.	ผศ.กิตติพร โชประการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ระดับ 8 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
9.	พ.อ.อ.มนูญ มณีวรรณ	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลช่องเม็ก อำเภอสรินทร จังหวัดอุบลราชธานี
10.	นายวิทยา วงศ์วัชรกาญจน์	ผู้จัดการทั่วไปโรงแรมลายทอง จังหวัดอุบลราชธานี
11.	นายสวน ธานี	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลชีทวน อำเภोजึงใน จังหวัดอุบลราชธานี
12.	นายนาวิน สรรพสาร	รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลชีทวน อำเภोजึงใน จังหวัดอุบลราชธานี
13.	น.ส.ยงศรี ไชยยนต์	องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี
14.	ดร.ชมพูนุช โมราชาดิ	อาจารย์ 2 ระดับ 7 สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี
15.	นายนิติพงษ์ สะอาด	งานพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว จังหวัดอุบลราชธานี

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง/หน่วยงาน
16.	นางเฉลิมศรี ฤทธากัย	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
17.	นายคตศิลป์ ออกอู่	ผอ.ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ จังหวัดอุบลราชธานี
18.	นายพนม พงษ์สุวรรณ	หัวหน้าอุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ
19.	น.ส.กาญจนา ทองทั่ว	ประชาสัมพันธ์จังหวัดอุบลราชธานี
20.	นายวิชา แสนใจกล้า	เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานจังหวัดมุกดาหาร
21.	นายเรวัต ไกรลาศรี	รองประธานฝ่ายท่องเที่ยว หอการค้าจังหวัดมุกดาหาร
22.	นายเชพันธ์ เศรษฐูป	หัวหน้าอุทยานแห่งชาติมุกดาหาร
23.	นายสมหมาย ศรีทรสุทธิ	หัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว
24.	นายสมศักดิ์ เมืองราม	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลโนนราง จังหวัดมุกดาหาร
25.	นายเสถียร ซาพู	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะเพ็ง จังหวัดมุกดาหาร
26.	นายคอน ศรีลาศักดิ์	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคอนตาล จังหวัดมุกดาหาร
27.	นายสำ หิวเหลือง	นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านบาก จังหวัดมุกดาหาร
28.	นายจิรพันธุ์ วิวัฒนผล	หัวหน้ากลุ่มยุทธศาสตร์การพัฒนารัฐ จังหวัดอำนาจเจริญ
29.	ว่าที่ ร.ต.อ.คุณไชย พงษ์ประเสริฐ	หัวหน้างานวิเคราะห์นโยบายและแผน สำนักงานเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ
30.	นายชัยอนันต์ ทาทอง	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลชานุมาน จังหวัดอำนาจเจริญ
31.	นายทินกร อัดโพบูลย์	ผู้อำนวยการสำนักศิลปวัฒนธรรม จังหวัดอำนาจเจริญ

ภาคผนวกที่ 3

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์เชิงลึก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจังหวัดมุกดาหาร

ชื่อหน่วยงาน	อำเภอ	ชื่อบุคคล	ตำแหน่ง	สถานที่ท่องเที่ยวในความดูแล
อบต.ปงข้าม	ห้วยน้ำใหญ่	จันทร์วิชัย พรหมจันทร์	ปลัด	1.แก่งกะเบา
				2.อนุสรณ์สถานมรณะสักชี (บ้านสองคอน)
				3.หนองน้ำหน้า อบต.
อบต.นิคมคำสร้อย	คำชะอี	กนกลักษณ์ ป้องทอง	ปลัด	1.วนอุทยานภูหมู
อบต.ไชกชัย	นิคมคำสร้อย	ส.ต.พ. มานพ อะมะมุล	ปลัด	1.วนอุทยานภูหมู
				2.ภูตุม
อบต.มุกดาหาร	เมือง	ออมทรัพย์ เวชยันต์วานิชชัย	ปลัด	1.ภูผาเจีย
				2.หนองบัวฮ้าง (ร้าง)
อบจ.มุกดาหาร	เมือง	เฉลิมยศ แสนวิเศษ	นายก	1.หอแก้ว
				2.ภูมโนรมย์
				3.ตลาดอินโดจีน
				4.ภูผาเทิบ
				5.ภูผาชัน
				6.ตาดโตน
				7.แก่งกะเบา
อบต.นาศรีนวล	ห้วยน้ำใหญ่	อัมพิกา พลค้อ	ปลัด	1.อุทยานภูผาเทิบ
				2.อ่างเก็บน้ำห้วยสิงห์
				3.ถ้ำฝ่ามือแดง
				4.น้ำตก (ไม่รู้เป็นสาริกาหรือเปล่า)
				5.วัดโพธิ์ศรี
อบต.ห้วยน้ำใหญ่	ห้วยน้ำใหญ่	พ.จ.อ. จุลยุทธ์ พันธุ์อ่อน	ปลัด	1.วัดป่าวิเวก
				2.อ่างเก็บน้ำห้วยคูติน (หมู่ 10 บ้านโนนสว่าง)
อบต.โนนยาง	หนองสูง	อดิราช อุทัย	หัวหน้าส่วนการคลัง	1.น้ำตกตาดโตน
				2.บ่อปลาบ้านหนองปู
				3.เขื่อนวังหนอง
อบต.บ้านบาก	ดอนตาล	จารุณี สิงห์สุด	ปลัด	1.ภูदानยาว
				2.งานบุญเดือนสาม
				3.ภูเหวโตน
อบต.นาถอบ	นิคมคำสร้อย	สมจิต หน่อสีดา	ปลัด	1.ภูคำผักกูด
				2.หนองเหิน

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจังหวัดมุกดาหาร(ต่อ-1)

ชื่อหน่วยงาน	อำเภอ	ชื่อบุคคล	ตำแหน่ง	สถานที่ท่องเที่ยวในความดูแล
				3. พลับพลากรมตำรวจราชานุกาฬ 4. อ่างเก็บน้ำห้วยขี้เหล็ก 5. ด่านขัน (บ้านด่านมน) 6. ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร
อบต. ดอนตาล	ดอนตาล	เอกชัย คุ้มหมู่	ปลัด	1. อุทยานสมเด็จพระเจ้า 2. หาดหินวัดเวินชัย 3. บ้านนาห้วยเกาะ
อบต. หนองสูงใต้	หนองสูง	ถาวร อาจวิชัย	นายก	1. ภูจ้อก้อ
		ภาธร สलगสิงห์	ปลัด	2. ภูผาค้อ
				3. ภูยางเดี่ยว
				4. สระน้ำหนองแวง
				5. หลุมอุกกาบาต
				6. วัดผาพยอม
อบต. โพนงาม	คำชะอี	ศักดิ์ดา วัจระฮาด	ปลัด	1. ภูธง 2. ภูผักหวาน 3. ภูด้าพระ
เทศบาลมุกดาหาร	เมือง	ทินกร ไททอง	รองนายก	1. เขื่อนริมแม่น้ำโขง
				2. หอแก้ว
				3. หอเจ้าแม่สองนางพี่น้อง
				4. วัดศรีบุญเรือง+วัดศรีมงคลใต้
อบต. นาสะเม็ง	ดอนตาล	ปรัดกกร ศรีสุริยจันทร์	ปลัด	1. ภูวัด (อยู่ในเขตแค่ทางขึ้น)
				2. อุทยานภูสระดอกบัว
				3. ภูผาหอม

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจังหวัดอำนาจเจริญ

ชื่อหน่วยงาน	อำเภอ	ชื่อบุคคล	ตำแหน่ง	สถานที่ท่องเที่ยวในความดูแล
อบต. หัวตะพาน	หัวตะพาน	ปรีชา พิพัฒน์ภานุกุล	ปลัด	1. วัดพระศรีเจริญ
				2. วัดบ่อชะแนน
				3. อ่างเก็บน้ำหนองสามขา
อบต. ชานุมาน	ชานุมาน	ธนายุทธ หินทอง	นายก	1. อ่างเก็บน้ำลำห้วยแก้งแมง
เทศบาลชานุมาน	ชานุมาน	พูนจิตร จัยวัฒน์	นายก	1. แก่งต่างหล่าง
				2. งานประเพณีแข่งเรือที่แก่งต่างหล่าง
อบต. ไน้กลอน	พนา	บุญมา ยอดเอื้อ	นายก	1. ดอนปู่ตาพันปี
				2. วัดดอนบ้านร้าง
				3. สนามกีฬา
อบต. ไร่สีสุก	เสนางคนิคม	กาส จันทโสม	ปลัดสภา	1. วัดพระเตี้ยร(วัดป่าธรรมรังสี)
				2. ภูสูง
เทศบาลเสนางคนิคม	เสนางคนิคม	วลัยรัตน์ สุริยศรี	นายก	1. วัดโพธาราม
		พรพงศ์ สมสกุล	ปลัด	2. ประเพณีเดือนหก
อบต. สร้างถ่อน้อย	หัวตะพาน	ธนิต เสียงใส	ปลัด	1. สวนสัตว์เปิดบ้านนาคู
				2. ป่าดงใหญ่
				3. เขื่อนลำเซบาย
				4. ศูนย์ศิลปาชีพบ้านสร้างถ่อน้อย
				5. ผลิตภัณฑ์จักสานจากไม้ไผ่
				6. หนองหาร
				7. แหล่งปั้นหม้อดินเผาหมู่2
				8. แหล่งเรียนรู้
อบต. พนา	พนา	ธงชัย	ปลัด	1. ทำนบห้วยไร่
				2. พระธาตุหลวงปู่บุญมา
				3. ทำมันปลาหมู่ที่1
เทศบาลพนา	พนา	ส.ต.ท.เทพพิทักษ์ วงละคร	ปลัด	1. วัดพระเหลาเทพนิมิต
				2. วนอุทยานดอนเจ้าปู่
				3. หอไตรกลางน้ำ
อบต. คำพระ	หัวตะพาน	อนันต์ ไชยะนาม	ปลัด	1. วังปลาทำวังเงินลำเซบาย
				2. ศูนย์หัตถกรรมตำบลคำพระ
				3. วัดไชยคำ
				4. ที่พักสงฆ์โนนพระ
				5. หนองปลาแดก

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจังหวัดอำนาจเจริญ(ต่อ-1)

ชื่อหน่วยงาน	อำเภอ	ชื่อบุคคล	ตำแหน่ง	สถานที่ท่องเที่ยวในความดูแล
อบจ.อำนาจเจริญ	เมือง	ปัญญา พลชนะ	รักษาการรอง ปลัด	1.อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว
				2.ป่าดงใหญ่
				3.วัดถ้ำแสงเพชรหรือวัดศาลาพัน
อบต.หนองมะเขว	เมือง	กิริติ มีแหว	ปลัด	1.วัดถ้ำแสงเพชร
อบต.บุ่ง	เมือง	ธนาทิพย์ สีดาพันธ์	ปลัด	
อบต.โนนโพธิ์	เมือง	วัลย์ลัดดา ชัยปัญญา	ปลัด	1.อ่างเก็บน้ำห้วยโพธิ์
				2.วัดป่าศรีสุขเกษม
เทศบาลอำนาจเจริญ	เมือง	สุวัฒน์ นิลกต	หัวหน้าวิชา การแผนงาน	1.พุทธอุทยานพระมงคลมิ่งเมือง
				2.สวนมิ่งเมืองเฉลิมพระเกียรติ

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจังหวัดอุบลราชธานี

ชื่อหน่วยงาน	อำเภอ	ชื่อบุคคล	ตำแหน่ง	สถานที่ท่องเที่ยวในความดูแล
อบต. ห้วยไผ่	โขงเจียม	เพ็ญนา เอ็มมาก	หัวหน้าการ คลัง	1.ผาแต้ม
อบต.โขงเจียม	โขงเจียม	ปรียา รัตนะ	ปลัด	
อบต.นาโพธิ์กลาง	โขงเจียม	อาทิตย์ คำเนา	คณะกรรมการ กลุ่มท่องเที่ยว ป่าดงนาทาม	1.ผาแต้ม
				2.น้ำตกสร้อยสวรรค์
				3.น้ำตกแสงจันทร์
				4.ป่าดงนาทาม
				5.homestay บ้านชะชอม
				6.บ้านปากลา-บ้านคันท่าเกวียน
เทศบาลตำบลพิบูล มังสาหาร	พิบูลมังสาหาร			1.แก่งสะพือ
				2.สวนสาธารณะหาดทรายแก้ว
				3.สวนสาธารณะภูหล่น
				4.วัดภูเขากแก้ว
อบต.คำเขื่อนแก้ว	สิรินธร	ว่าที่ร.ต. อนุสรณ์ ศุภลักษณ์	ปลัด	1.น้ำตกตาดโตน
				2.อุทยานแห่งชาติแก่งตะนะ
				3.เขื่อนปากมูล
				4.วังมัจฉา
				5.แก่งสุวรรณวาริ
เทศบาลบุญศรี	บุญศรี	ส.ต.ท.สมร ดวงศรี	ปลัด	1.ลำน้ำโดม
				2.เทศกาลกินข้าวปุ้น
อบต.น้ำยืน	น้ำยืน	สุรสุชาติ ทองเลิศ	ปลัด	1.การท่องเที่ยวถ้ำบิว
อบต.นาจนหลวง	นาจนหลวง-	อุไร ศรีตะเขตต์	ปลัด	1.เขตภูจองนายอย
				2.หมู่บ้านแก่งเรือ
เทศบาลตระการพืช ผล	ตระการพืชผล	สมปอง วงศ์คุณ	ปลัด	1.ภูสองชั้น
				2.สวนเสือ
				3.วัดพระธาตุ
ขามใหญ่	เมือง	นเรนทร์ คณานิตย์	หัวหน้าสำนัก ปลัด	1.แหล่งโบราณสถานวัดบ้าน ก้านเหลือง
				2.สวนพฤกษศาสตร์ดงฟ้าห่วน
อบต.บึงหวาย	วารินชำราบ	พ.จ.อ. เทพมงคล เจริญนัท	ปลัด	1.หาดวัดยาง
				2.วัดป่านานาชาติ
				3.วังมัจฉา

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจังหวัดอุบลราชธานี(ต่อ-1)

ชื่อหน่วยงาน	อำเภอ	ชื่อบุคคล	ตำแหน่ง	สถานที่ท่องเที่ยวในความดูแล
อบต.โนนโพน	วารินชำราบ	ธนากร ลุนพรม	ปลัด	1.กุดโงน
อบต.ปะอ่าว	เมือง	ประสิทธิ์ บัวบุตร ศรีสมร พลธรรม	นายก	1.ลำน้ำเซบาย
				2.หนองบึง
				3.ป่าดอนที่ (สวนสัตว์)
				4.เขื่อนลำน้ำเซบาย
				5.วัดบูรพา
ค่าน้ำแสบ	วารินชำราบ	ส.ต.อ. จตุพร จันทร์มา	ปลัด	1.เต่าเศรษฐกิจ
อบต.โพนงาม (ชื่อเดิมหนองยาว)	เดชอุดม	วรวิทย์ จดจำ	ปลัด	1.อ่างเก็บน้ำกุดโงน
				2.วัดบ้านป่าหนองยาว
				3.กุดฟ้า
อบต.ซีทวน	เซียงโน	วริสนันท์ บุญขจร	ปลัด	1.วัดธาตุสวนตาล
				2.วัดศรีนวล
				3.วัดทุ่งศรีวิไล
อบต.หนองอัม	ทุ่งศรีอุดม	ราตรี ประทาน	ปลัด	1.ปราสาทบ้านเพ็ญ
				2.กลุ่มสินค้าตำบล (ผ้ากาบบัว)
อบต.ช่องเม็ก	สิรินธร	วาสนา วงศ์ไสดา	ปลัด	1.ภูมดงาม
				2.องค์การอุตสาหกรรมป่าไม้ทำสถานที่เที่ยวเชิงอนุรักษ์
				3.ภูพร้าว
อบต.นิคมสร้าง ตนเองลำโดมน้อย	สิรินธร	อัศวเดช ศรีรังกูร	ปลัด	1.เขื่อนสิรินธร
				2.สวนหย่อม สวนพักผ่อน
เทศบาลนคร อุบลราชธานี	เมือง	สุรศักดิ์ สุรวงศ์	รักษาการหัวหน้างาน พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว	1.สวนสาธารณะทุ่งศรีเมือง
				2.วัดสุปฏิญารามวรวิหาร
				3.วัดทุ่งศรีเมือง
				4.วัดศรีอุบลรัตนาราม
				5.วัดป่าใหญ่
				6.วัดพระธาตุหนองบัว
				7.พิพิธภัณฑ์แห่งชาติ

รายชื่อผู้ให้ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกจังหวัดอุบลราชธานี(ต่อ-2)

ชื่อหน่วยงาน	อำเภอ	ชื่อบุคคล	ตำแหน่ง	สถานที่ท่องเที่ยวในความดูแล
อบจ.อุบลราชธานี	เมือง	สมหมาย กอดแก้ว	หัวหน้าสำนัก ปลัด	
อบต.จระแม	เมือง	จรรยา ขวัญขวัญ	ปลัด	1.หาดคูเดื่อ 2.หาดท่าหลวง
อบต.ไร่น้อย	เมือง	นิรุจ บุญรัจ	พนักงาน เครื่องจักรกล เบา	1.หนองนาผืน 2.วัดบ้านนาเมือง 3.วัดบ้านคำแย

ภาคผนวกที่ 4
ตัวอย่างแบบสอบถาม

โครงการวิจัยเรื่อง ความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
โดยองค์กรปกครองท้องถิ่นของไทยในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง
(จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี)

ชื่อ เทศบาล / อบจ. / อบต. _____ จังหวัด _____

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ _____ ตำแหน่ง _____

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เทศบาล / อบจ. / อบต.

1. หน่วยงานของท่านมีอำนาจหน้าที่ด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน	☐ รักษาความสะอาดในที่สาธารณะ
☐ ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม	☐ ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือและท่าข้าม
☐ บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของประชาชน	☐ ปรับปรุงแหล่งเสื่อมโทรมและรักษาความสะอาดของท้องถิ่น
☐ จัดให้บริการสาธารณสุขโรคสาธารณสุขการ	☐ ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร หนัตถกรรม และสหกรณ์
☐ กิจกรรมเกี่ยวกับการพาณิชย์	☐ กิจกรรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
☐ กิจกรรมเกี่ยวกับการผังเมือง	☐ จัดหารายได้เป็นของหน่วยงานเอง เช่น การจัดเก็บภาษี
☐ จัดการและคุ้มครองดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	
☐ บำรุงรักษาศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นอันดีของท้องถิ่น	

2. หน่วยงานของท่านมีเจ้าหน้าที่ในการดูแล จัดการเรื่องการท่องเที่ยวโดยเฉพาะหรือไม่

- ไม่มี แต่ใช้ฝ่าย / แผนก _____ เป็นผู้ดูแล
- มี โดยมีเจ้าหน้าที่ประมาณ _____ คนในการดูแล

3. ในพื้นที่นี้มีทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ด้านธรรมชาติ เช่น ถ้ำ ป่าเขา น้ำตก	☐ ด้านประวัติศาสตร์ / ศาสนา
☐ ด้านวัฒนธรรม / กิจกรรม	☐ งานประเพณี กีฬา การละเล่นสำคัญ เอกลักษณ์ของท้องถิ่น
☐ หนัตถกรรมสินค้าที่ระลึก	

4. หน่วยงานของท่านเกี่ยวข้องกับกิจกรรมด้านท่องเที่ยวหรือไม่

- ไม่เกี่ยวข้อง เพราะ _____
- เกี่ยวข้อง

ถ้าเกี่ยวข้องในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- จัดเก็บค่าธรรมเนียมของแหล่งท่องเที่ยว
- ทำนุบำรุง ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว
- จัดกิจกรรมโฆษณา / ประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- ส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นมีอาชีพและรายได้จากการท่องเที่ยว
- ดูแลรักษาความปลอดภัยให้นักท่องเที่ยว
- จัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว
- ปรับปรุงสภาพเส้นทางคมนาคมและขยายโครงข่ายการคมนาคม
- ปรับปรุงและเพิ่มจำนวนรถโดยสารสาธารณะและรถปรับอากาศ
- ปรับปรุง ควบคุมคุณภาพและเพิ่มสถานที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

5. หน่วยงานของท่านมีนโยบายเกี่ยวกับกิจการการท่องเที่ยวหรือไม่

- ไม่มี มี

ถ้ามี ในด้านใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- พัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว
- ส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐานระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
- ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้รองรับการท่องเที่ยว
- พัฒนาระบบสื่อความหมายในการท่องเที่ยว
- มีระบบจัดการของเหลือใช้ / ของเสียจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- ส่งเสริมสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการการท่องเที่ยว
- ประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น

6. ท่านทราบหรือไม่ว่าพื้นที่ของท่านเป็นประตูทางออกสู่อินโดจีน (Gateway)

- ไม่ทราบ ทราบ

ถ้าท่านทราบ ท่านคิดว่าควรมีนโยบายในการพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวอย่างไร

- สนับสนุนงบประมาณด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค และสาธารณูปการ
- สนับสนุนภาคเอกชนด้านจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
- สนับสนุนการผลิตสินค้าหัตถกรรม งานฝีมือ
- ร่วมมือกับภาคเอกชนและประชาชนในการพัฒนาพื้นที่
- จัดตั้งจุดผ่อนปรนในการค้าขายระหว่างประเทศ
- สนับสนุนให้มีร้านค้าปลอดภาษีบริเวณชายแดน
- พัฒนาศูนย์บริการในหน่วยงานให้มีศักยภาพรองรับ เช่น จัดฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ด้านภาษาต่างประเทศ ฯลฯ
- ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์เมืองใหม่ เช่น การจัดเก็บสิ่งเหลือตกค้าง / ขยะ, สิ่งแวดล้อมท้องถิ่น ฯลฯ
- ดูแลด้านความปลอดภัยของประชาชนและนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น

7. ท่านคิดว่าในพื้นที่นี้มีจุดแข็งในด้านใดบ้างเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทั้งที่เป็นธรรมชาติและมนุษย์สร้างขึ้นที่สวยงาม
- เป็นศูนย์กลางของเส้นทางเพื่อผ่านไปยังจังหวัดอื่นๆ เป็นจุดผ่านแดนไปยังประเทศอินโดจีน
- มีสินค้าหัตถกรรม งานฝีมือที่สวยงาม มีความพร้อมในบุคลากรด้านการท่องเที่ยว
- ได้รับการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐในการพัฒนาจัดการการท่องเที่ยว เช่น งบประมาณ
- ได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว
- มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการเพียงพอในการรองรับการท่องเที่ยว เช่น โรงแรม / ที่พัก, สาธารณูปโภค-ูปการ

8. ท่านคิดว่าในพื้นที่นี้มีจุดอ่อนในด้านใดบ้างเกี่ยวกับการท่องเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่มีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ไม่เป็นจุดผ่านไปยังประเทศอินโดจีน
- ไม่มีที่พักแรมที่มีคุณภาพรองรับการท่องเที่ยว บุคลากรไม่มีความพร้อม
- ขาดการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ ต้องพึ่งพาตนเอง เช่น งบประมาณ
- ขาดความร่วมมือจากภาคเอกชนและประชาชนในการจัดการการท่องเที่ยว
- เส้นทางคมนาคมไม่สะดวกและไม่เป็นศูนย์กลางผ่านไปจังหวัดอื่น
- ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการรองรับการท่องเที่ยว

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

9. ท่านคิดว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่นมีผลประโยชน์ / ผลกระทบ อย่างไร

ผลประโยชน์ / ผลกระทบ	ไม่มี	มี		ไม่ทราบ
		มาก	น้อย	
1. ด้านการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจท้องถิ่น				
2. ด้านการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว				
3. ด้านการสร้างสรรคอาชีพและการจ้างงาน				
4. ด้านการเกิดภาวะว่างงานนอกฤดูกาล				
5. ด้านการแก่งแย่งผลประโยชน์ของคนในท้องถิ่น				
6. ด้านการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการจัดระเบียบในท้องถิ่น				
7. ด้านความเข้าใจอันดีระหว่างนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น				
8. ด้านการสร้างการศึกษาแก่ท้องถิ่น				
9. ด้านการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตคนในท้องถิ่น				
10. ด้านการสืบสาน ส่งเสริม และหวงแหนวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญา และความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น				
11. ด้านการทำลายศิลปวัฒนธรรม ค่านิยมทางท้องถิ่น				
12. ด้านการทำลายภูมิทัศน์				
13. ด้านการทำลายแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ				
14. ด้านความปลอดภัย				
15. ด้านการร่วมกันรักษาสิ่งแวดล้อมท้องถิ่น				

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับความพร้อมขององค์กรปกครองท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยว

10. ท่านคิดว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นมีความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างไร

ความพร้อม	มาก	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ทราบ
1. ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว				
2. ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว เช่น จัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ปรับปรุงดูแลรักษาที่มีอยู่				
3. ด้านการจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว				
4. ด้านการพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว				
5. ด้านการพัฒนาระบบการเดินทาง / การเข้าถึง / การคมนาคม				
6. ด้านการพัฒนา ระบบสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ				
7. ด้านการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ร้านอาหาร ที่พักแรม ห้องสุขา ร้านขายของที่ระลึก				
8. ด้านการพัฒนาสถานที่จอดรถ				
9. ด้านการประชาสัมพันธ์ การตลาด การให้ข้อมูลเผยแพร่				
10. ด้านการจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรม				

ความพร้อม	มาก	ปานกลาง	ปรับปรุง	ไม่ทร
11. ด้านการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว				
12. ด้านการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว				
13. ด้านการออกระเบียบในการผ่านแดน				
14. ด้านการเอาใจเขามาเปรียบนักท่องเที่ยว				
15. ด้านการอบรมให้ความรู้คนในท้องถิ่น ผู้ประกอบการในท้องถิ่น				
16. ด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูสภาพแหล่งท่องเที่ยว				
17. ด้านการส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม				

11. ท่านคิดว่าในพื้นที่นี้มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณค่า มีชื่อเสียงและเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความพร้อมที่จะพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวประจำท้องถิ่น อย่างน้อย 5 แห่ง ได้แก่

2.1 สถานที่ _____ ตำบล _____ อำเภอ _____

เพราะ _____

2.2 สถานที่ _____ ตำบล _____ อำเภอ _____

เพราะ _____

2.3 สถานที่ _____ ตำบล _____ อำเภอ _____

เพราะ _____

2.4 สถานที่ _____ ตำบล _____ อำเภอ _____

เพราะ _____

2.5 สถานที่ _____ ตำบล _____ อำเภอ _____

เพราะ _____

2.6 สถานที่ _____ ตำบล _____ อำเภอ _____

เพราะ _____

2.7 สถานที่ _____ ตำบล _____ อำเภอ _____

เพราะ _____

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความพร้อมมีแนวคิดขององค์กรปกครองท้องถิ่นกับแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบ	นโยบาย		การประชุมหารือ		การมีส่วนร่วม			ความพร้อม		แหล่งงบประมาณ
	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	เอกชน	ประชาชน	รัฐบาล	บุคลากร	อื่นๆ	
1. การวางแผนด้านการท่องเที่ยว										
2. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว										
3. การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี										
4. การจัดสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่										
5. การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่										
6. การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่										
7. การจัดทำสารสนเทศระยะ สวมนยอมเพื่อการท่องเที่ยว										
8. การจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว										
9. การพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม										
10. การพัฒนาระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า โทรคมนาคม ฯลฯ										
11. การพัฒนาสถานที่พักผ่อน										
12. การพัฒนาสถานที่จอดรถ สุขา										
13. การส่งเสริมธุรกิจที่เกี่ยวข้องภาคเอกชน										
14. การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารแหล่งท่องเที่ยว										
15. การจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยว										
16. การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยว										
17. การออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยว										
18. การบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว										
19. การรักษาความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว/บรรเทาสาธารณภัย										
20. การออกระเบียบอำนวยความสะดวกในการผ่านแดน										

**โครงการวิจัยเรื่อง ความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
โดยองค์กรปกครองท้องถิ่นของไทยในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง
(จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี)**

สถานที่ท่องเที่ยว _____ ตำบล _____
อำเภอ _____ จังหวัด _____ วัน/เดือน/ปี _____

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ _____ ปี
3. สถานภาพ โสด สมรส ม่าย/หย่าร้าง
4. ระดับการศึกษา
 ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา
ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
5. ศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม อื่นๆ โปรดระบุ _____
6. ท่านภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัด _____
7. อาชีพ
 ว่างงาน ค้าขาย/ประกอบธุรกิจส่วนตัว พนักงานบริษัทเอกชน
 ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ แม่บ้าน/พ่อบ้าน
 นักเรียน/นักศึกษา/นิสิต รับจ้างทั่วไป อื่นๆ โปรดระบุ _____
8. รายได้ _____ บาท/เดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

9. วัตถุประสงค์ของการเดินทางครั้งนี้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ท่องเที่ยว ทักเรียน ปฏิบัติราชการ / ประชุม / สัมมนา
 ประกอบธุรกิจ เยี่ยมญาติ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____
10. ท่านเคยเดินทางมาจังหวัดนี้หรือไม่ ไม่เคย เคย เป็นครั้งที่ _____
11. ลักษณะการเดินทาง
 คนเดียว มากับครอบครัว _____ คน มากับเพื่อน _____ คน
 ทัวร์/บริษัทนำเที่ยว _____ คน ประชุม/ดูงาน/สัมมนา กับหน่วยงาน _____ คน อื่นๆ (โปรดระบุ) _____
12. เดินทางโดย
 รถยนต์ส่วนตัว รถบัสนำเที่ยว รถไฟ รถโดยสารประจำทาง
 รถของหน่วยงาน รถเช่าเฉพาะคณะ เครื่องบิน อื่นๆ (โปรดระบุ) _____
13. ค่าใช้จ่ายในการเดินทางครั้งนี้โดยเฉลี่ยต่อคนต่อวัน _____ บาท เป็นค่า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 ค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่าพาหนะ
 ค่าของที่ระลึก ค่าเช่าสถานที่ท่องเที่ยว อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

14. ระยะเวลาในการเดินทางตลอดการท่องเที่ยวครั้งนี้

- ไม่ได้พักค้างคืน พักค้างคืน _____ คืน

15. ประเภทสถานที่พักที่ท่านเลือกใช้บริการในจังหวัดนี้

- ไม่ได้พักแรม โรงแรม (โปรดระบุ) _____ แค้มป์ปิ้ง
 บ้านญาติ รีสอร์ท (โปรดระบุ) _____ บ้านเช่า
 Homestay เกสต์เฮ้าส์ (โปรดระบุ) _____
 บ้านพักส่วนราชการ (โปรดระบุ) _____ อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

16. ในการเดินทางครั้งนี้ท่านมีความสนใจสถานที่ท่องเที่ยวประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ (ภูเขา น้ำตก วนอุทยาน) วัดและศาสนสถาน
 แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
 แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม งานประเพณี
 การท่องเที่ยวประเภทผจญภัย (เช่น ล่องแก่ง ปีนหน้าผา) แหล่งจำหน่ายสินค้าพื้นเมือง/ของที่ระลึก
 อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

17. ในช่วง 2-3 ปี ที่ผ่านมามีท่านเคยได้รับข่าวสารการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่างหรือไม่

- ไม่เคย เคย

17.1 ถ้าเคย ท่านได้รับจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- หนังสือพิมพ์ วิทยุ/โทรทัศน์ เอกสารประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
 บุคคลอื่นๆ อินเทอร์เน็ต วารสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

18. ท่านคิดว่าท่านมีโอกาสได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ที่มีความเพียงพอหรือไม่

- เพียงพอ ไม่เพียงพอ

18.1 กรณีไม่เพียงพอ ท่านต้องการข้อมูลเพิ่มเติมในด้านใดบ้าง

- ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ข้อมูลเส้นทางเดินทาง
 ข้อมูลที่พักและเครื่องอำนวยความสะดวก ข้อมูลเทศกาลและงานประเพณี
 อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

19. สถานที่ท่องเที่ยวที่ท่านเคยไปและประทับใจมากที่สุดในแต่ละจังหวัด (โปรดระบุ 3 แห่ง)

1. _____ 2. _____ 3. _____

20. ท่านมีแผนที่จะเดินทางไปเที่ยวในพื้นที่ประเภทเพื่อนบ้านหรือประเทศอื่นๆ ต่อเนื่องในการท่องเที่ยวครั้งนี้หรือไม่

- ไม่ใช่ครั้งนี้แต่จะไปในอนาคต ต่อจากการท่องเที่ยวครั้งนี้ คือ _____

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยว

21. โดยภาพรวมท่านมีความเห็นหรือมีความประทับใจอย่างไรกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนี้

สภาพแวดล้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ทราบ/ไม่ตอบ
1. ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ				
2. ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาวบ้าน				
3. วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น				

4. แหล่งโบราณคดี / ประวัติศาสตร์ของภาคอีสาน				
5. ความหลากหลายของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ				
6. ความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น				
7. ความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น				

22. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อความเหมาะสมของการให้บริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกในภาพรวมของจังหวัดนี้

สภาพแวดล้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว	ดีมาก	ปานกลาง	ควรปรับปรุง	ไม่ทราบ/ ไม่ตอบ
1. คุณภาพของที่พักรวม				
2. ความเหมาะสมของราคาที่พักรวม				
3. การจัดภูมิทัศน์และความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว				
4. การดูแลรักษาความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว				
5. การจัดให้มีบริการเผยแพร่เอกสาร / ประชาสัมพันธ์ ในแหล่งท่องเที่ยว				
6. การจัดสถานที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ				
7. การแนะนำเส้นทางเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยว				
8. คุณภาพและความเพียงพอของมัคคุเทศก์				
9. การจัดป้ายสื่อความหมายให้ข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยว				
10. ร้านค้าของที่ระลึก				
11. คุณภาพอาหาร				
12. ความเหมาะสมของราคาอาหาร				
13. ความสะดวกของเส้นทางในการเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว				

23. ทักษะคิดเกี่ยวกับความเพียงพอในการให้บริการของสิ่งอำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยวของจังหวัดนี้

รายละเอียด	ช่วงปกติ		ช่วงฤดูกาล	
	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ/ ไม่มีบริการ	เพียงพอ	ไม่เพียงพอ/ ไม่มีบริการ
1. การให้บริการของสายการบิน/สนามบิน				
2. การให้บริการรถโดยสาร				
3. การให้บริการรถไฟ				
4. จำนวนบริษัทนำเที่ยวในท้องถิ่น				
5. การให้บริการที่พักหรือโรงแรม				
6. การให้บริการด้านร้านอาหารที่มีคุณภาพ				
7. การให้บริการของเจ้าหน้าที่ในแหล่งท่องเที่ยว				
8. การให้บริการด้านการเงินการธนาคาร				
9. การให้บริการศูนย์บริการนักท่องเที่ยว				
10. การให้บริการยานพาหนะให้เช่า				

11. การให้บริการมีคุณภาพ				
12. การให้บริการสุภาพของสถานที่ท่องเที่ยว				
13. ที่ทำการไปรษณีย์โทรเลข				
14. สถานบันเทิงอื่นๆ				

24. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อผลกระทบหรือผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวในจังหวัดนี้

ผลกระทบ	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มี	ไม่ทราบ/ไม่ตอบ
1. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น					
2. การขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวในท้องถิ่น					
3. การสร้างสรรค์อาชีพและการจ้างงาน					
4. รายได้ต่อหัวของคนในท้องถิ่นเพิ่มขึ้น					
5. การกระตุ้นการผลิตของชุมชน					
6. เกิดการฟื้นฟู สืบสานและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีของชุมชนท้องถิ่น					
7. ก่อให้เกิดการว่างงานนอกฤดูกาล					
8. ค่าครองชีพของคนในท้องถิ่นสูงขึ้น					
9. การสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการจัดระเบียบในท้องถิ่น					
10. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น					
11. ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม					
12. ก่อให้เกิดการทำลายศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น					

25. ท่านมีความประทับใจและจะกลับมาเที่ยวในจังหวัดนี้อีกหรือไม่

- ไม่มา
 หากมีโอกาสจะมา
 อยากรจะมาอีก
 ไม่แน่ใจ
 ไม่ทราบ/ไม่ตอบ

ตอบ

26. ท่านคิดว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นในพื้นที่นี้ ให้ความสำคัญในการพัฒนาและดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดนี้ในระดับใด

- ดี
 ดีมาก
 พอใช้
 ต้องปรับปรุง
 ไม่ทราบ/ไม่ตอบ

27. ท่านคิดว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นในพื้นที่นี้มีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้มาท่องเที่ยวในระดับใด

- ดี
 ดีมาก
 พอใช้
 ต้องปรับปรุง
 ไม่ทราบ/ไม่ตอบ

28. ท่านคิดว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นในพื้นที่นี้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดนี้ระดับใด

- ดี
 ดีมาก
 พอใช้
 ต้องปรับปรุง
 ไม่ทราบ/ไม่ตอบ

29. ท่านเคยติดต่อใช้บริการขององค์กรปกครองท้องถิ่นในพื้นที่นี้หรือไม่

- เคย โดย _____ ที่ _____
 ไม่เคย เพราะ _____

30. ในกรณีที่ต้องการปกครองท้องถิ่นจะส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนี้ ท่านคิดว่าควร

ดำเนินการในด้านใด 3 ลำดับแรก

1. _____ ด้าน _____

2. _____ ด้าน _____

3. _____ ด้าน _____

31. ท่านคิดว่าภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยวในจังหวัดนี้ มีลักษณะโดดเด่นในประเด็นใด (เลือกตอบที่ตรงใจที่สุดเพียง 3 ข้อ)

ชายแดน-ประตูสู่อินโดจีน

แหล่งชุมชนคนทอผ้าไหมและงานหัตถกรรม

แหล่งเครื่องเงิน

แหล่งภาพเขียนก่อนประวัติศาสตร์

แหล่งเทวสถาน

การท่องเที่ยวทางเรือแม่น้ำโขง

แหล่งศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน

อื่นๆ (โปรดระบุ) _____

ภาคผนวกที่ 5

กรอบแนวคิดในการกำหนดยุทธศาสตร์

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

กรอบแนวคิดในการกำหนด

ยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน¹

1. ส่วนนำ

วิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ได้ให้บทเรียนที่สำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอย่างชัดเจน บทเรียนที่เกิดขึ้นจากการให้ความสำคัญกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สูงนั้น ได้ทำให้ประเทศไทยต้องเจอปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างใหญ่หลวง ทั้งจากการลดของค่าเงินบาทจาก 25 บาท เป็น 42 บาทต่อดอลลาร์ในปัจจุบัน การเกิด NPLs มหาศาล และธุรกิจทั้งระบบเจ๊งเกือบหมด ธนาคารของประเทศอยู่ในมือของคนต่างชาติ

การกำหนดยุทธศาสตร์ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือถือได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง อาจจะกล่าวได้ว่าสำคัญมากกว่าภาคอื่นๆ ด้วยซ้ำไป เพราะภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่ใหญ่ที่สุดของประเทศ ประกอบด้วย 19 จังหวัด ด้วยการที่เป็นภาคที่ใหญ่จึงทำให้เป็นอย่างอื่น ๆ ใหญ่ตามไปด้วย ได้แก่ การเมือง เศรษฐกิจ สังคม แรงงาน วัฒนธรรมและแหล่งผลิตสินค้า อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเทียบความเจริญของเศรษฐกิจภาคตะวันออกเฉียงเหนือแล้วพบว่ายังมีความเจริญทางเศรษฐกิจที่ด้อยกว่าภาคอื่นๆ เมื่อวัดในแง่ของรายได้ต่อหัวเห็นได้ชัดว่ารายได้หัวต่อคนต่อบีต่ำกว่า นั่นคือคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังจนอยู่อีกมาก

การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศในอดีตที่ผ่านมา นั้น เป็นการดำเนินการโดยรัฐบาลแต่เพียงอย่างเดียว ขาดการประสานและร่วมมือจากภาคเอกชน ทำให้ผลการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและระดับประเทศไม่ได้ผลเท่าที่ควร ขณะเดียวกันยังพัฒนาขึ้น กลับมีคนจนเพิ่มขึ้นเป็น แหล่งวัฒนธรรมและทรัพยากรธรรมชาติได้เสื่อมโทรมลงตามลำดับ สังคมชนบทมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมเมืองและมีการทิ้งถิ่นฐานเพื่อหางานไปเมือง

ด้วยผลการพัฒนาดังกล่าวรวมทั้งกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป แนวคิดเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงเป็นคำตอบสุดท้ายสำหรับการกำหนดยุทธศาสตร์ของไทยในอนาคต การพัฒนาในอดีตแนวนโยบายหรือยุทธศาสตร์ของประเทศถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง โดยละเลยความคิดจากระดับล่างหรือระดับรากหญ้า รวมทั้งแยกส่วนของยุทธศาสตร์ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศนั้นต้องดำเนินการไปพร้อมๆ กัน แยกส่วนหนึ่งส่วนใดไม่ได้ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม แรงงาน กฎหมาย และทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แนวคิดการพัฒนาเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในอนาคตจะต้องมาจากท้องถิ่นและชนบท จากระดับ อบต อบจ. ชุมชนท้องถิ่นหรือผู้นำชุมชน เพื่อเข้ามาระดมความคิดเห็น รวมทั้งจากผู้ที่เกี่ยวข้องและประชาชนที่เข้าร่วมโครงการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับรากหญ้า ได้แก่ กองทุน

---

¹ ดร.อิทธิ พิศาลวานิช ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 6 กรกฎาคม 2546, บทความนี้ต้องการนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจแบบยั่งยืน ซึ่งต้องการที่จะสะท้อนภาพรวมของการพัฒนาที่ยั่งยืน

หมู่บ้าน พักหนึ่งเกษตรกร หนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล และ 30 บาทรักษาทุโรคร เมื่อสิ่งต่างๆ เหล่านี้เข้ามาสู่กระบวนการแสดงความคิดเห็น สามารถมองเห็นภาพของเศรษฐกิจในระดับท้องถิ่นได้ชัดเจน ทั้งในแง่ของการผลิต แรงงาน ศักยภาพในการแข่งขันของสินค้าในแต่ละจังหวัด การจำหน่ายสินค้า และวัตถุดิบ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะส่งไปสู่การพัฒนาในระดับจังหวัด ซึ่งต้องพิจารณาทั้งในแง่ของการผลิตสินค้าหลักๆ การค้าชายแดน กฎหมายท้องถิ่นที่เป็นอุปสรรคการพัฒนา ได้แก่ กฎหมายที่ดิน กฎหมายการจัดเก็บภาษีท้องถิ่น เป็นต้น รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติ

เมื่อสามารถเห็นภาพของการพัฒนาระดับจังหวัดก็สามารถวาดภาพของทั้งภูมิภาคได้ โดยการวัดระดับความเจริญกันที่การขยายตัวของผลิตภัณฑ์มวลรวมภูมิภาค (Gross Regional Product : GRP) ซึ่งเป็นดัชนีชี้วัดความเจริญของท้องถิ่น แต่ GRP เป็นการวัดที่ละเอียดขึ้นทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถวัดถึงฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศได้จริง เพราะดัชนีชี้วัดในอนาคตที่ประเทศไทยต้องดำเนินการคือ ผลิตภัณฑ์มวลรวมเชิงนิเวศน์ (Green Domestic Product หรือ Green GDP)

2. ผลการพัฒนาประเทศในช่วงแผนฯ 1 – 7 (พ.ศ.2504 – 2539)

การพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงแผนฯ ฉบับที่ 1 (2504-2509) – ฉบับที่ 2 (2510-2514) ได้เน้นการสร้างเศรษฐกิจเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้วยการลงทุนกระจายการพัฒนาทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะถนน ไฟฟ้า และประปา ปัญหาคือ ช่องว่างของการกระจายรายได้และคุณภาพชีวิต ส่วนแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 3 (2515-2519) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสังคม การลดการเพิ่มของประชากร และการกระจายรายได้ สำหรับแผนพัฒนาฉบับที่ 4 (2520 – 2524) ความผันผวนของทางการเมืองและวิกฤติการณ์น้ำมัน ก่อให้เกิดปัญหาการขาดดุลการค้าและดุลบัญชีเดินสะพัดอย่างรุนแรง ในขณะที่แผนพัฒนาฉบับที่ 5 (2525-2529) – ฉบับที่ 6 (2530-2534) เน้นการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาความยากจนมากขึ้น และแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (2535-2539) เริ่มมีการปรับแนวคิดในการพัฒนาแบบยั่งยืน ยังเกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำของรายได้ ความแตกต่างระหว่างรายได้ของคนเมืองกับชนบท ทำให้เกิดปัญหาทางสังคม ความเสื่อมโทรมทางสิ่งแวดล้อม มีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 7 ประเทศไทยพ้นจากประเทศยากจนมาเป็นประเทศกำลังพัฒนา รายได้เฉลี่ยของคนเพิ่มจาก 2,100 บาทต่อปีต่อคน ในปี 2504 เป็น 77,000 บาทต่อปีต่อคน ในปี 2539 เมื่อมีการใช้แผนฉบับที่ 8 (2540 – 2544) ที่เน้นให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา แต่เกิดปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจทำให้แผนไม่เป็นไปตามเป้า เน้นความสมดุลของการพัฒนาด้านสังคม เศรษฐกิจ คน และสิ่งแวดล้อม

จะเห็นได้ว่า 4 ทศวรรษที่ผ่านมา เห็นได้ว่าเป็นการพัฒนาที่ขาดการสมดุล ประสบความสำเร็จในเชิงปริมาณ แต่ขาดความสมดุลด้านคุณภาพ ระบบราชการไม่มีประสิทธิภาพ มีการ

เปลี่ยนแปลงทางการเมืองบ่อยครั้ง ระบบกฎหมายล้มล้าง เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้มากขึ้น ปัญหาสังคมมีมากขึ้น ให้ความสำคัญกับวัตถุนิยมมากขึ้น สังคมอ่อนแอ ให้ความสำคัญกับชีวิตทางตะวันตก อย่างไรก็ตามผลการพัฒนา ทำให้เราพบว่า ประเทศยังมีจุดแข็งก็คือเอกลักษณ์ความเป็นไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความชำนาญด้านการเกษตร มีแหล่งท่องเที่ยวที่คุณภาพ และด้วยกระแสการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลก เป็นไปแบบมีการรูปแบบการค้าและการลงทุนเป็นแบบพหุภาคีและทวิภาคี มีการรวมกลุ่มทางการค้าในระดับภูมิภาคมากขึ้น และการค้าและการลงทุนของโลกเป็นแบบเศรษฐกิจใหม่ที่มีการแข่งขันโดยใช้เทคโนโลยีและความรู้เป็นหลัก จึงทำให้แต่ละประเทศต้องมีการปรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจของตนเองเพื่อเข้าสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน

2. จากสต็อกโฮมถึงริโอ เดอจาเนโร โจฮานเนสเบิร์กและประเทศไทย

เมื่อ 30 ปีที่ผ่านมาที่กรุงสต็อกโฮม ประเทศสวีเดนได้มีข้อสรุปถึงปัญหาการทำลายสิ่งแวดล้อม สิทธิหลังจากนั้นมีการประชุมเรื่องสิ่งแวดล้อมที่ชื่อว่า "United Nations Conference on Environment and Development" ที่เมืองริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล ปี 1992 ได้ข้อสรุปว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นจะต้องมีการปกป้องสิ่งแวดล้อม สังคม และการพัฒนาเศรษฐกิจ และเพื่อให้ประสบความสำเร็จเรียกข้อสรุปที่ได้จากการประชุมว่า "Agenda 21" หรือ Rio Declaration on Environment and Development ซึ่งให้ความสำคัญอยู่ 3 เรื่องคือ 1.การพัฒนาเศรษฐกิจ 2.การพัฒนาด้านสังคม และการปกป้องสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป้าหมายสุดท้ายคือการขจัดความยากจน การผลิตและการบริโภคที่ไม่ยั่งยืน การปกป้องและการจัดการด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือบางครั้งเรียกว่า "Millennium Development Goals : MDGs" หลังจากนั้นก็ได้มีการประชุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนก็คือ เงินทุนเพื่อการพัฒนา (Financial for Development : FfD) โดยมีสาระสำคัญคือให้ประเทศด้อยพัฒนาและกำลังพัฒนาสามารถเข้าถึงแหล่งทุนได้ง่าย และการประชุมรัฐมนตรีการค้าที่กรุงโตโฮ ประเทศกาตาร์ และการประชุมรัฐมนตรีการค้าที่เมืองแคนคูน ประเทศเม็กซิโก ตามกรอบการเจรจาทางการค้าขององค์การการค้าโลก หลังจากนั้นมีการประชุมด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนที่เมือง โจฮานเนสเบิร์ก ประเทศแอฟริกาใต้ ภายใต้หัวข้อของการประชุมคือ World Summit on Sustainable Development : WSSD ระหว่างวันที่ 26 สิงหาคม ถึง 4 กันยายน 2545 ซึ่งการประชุมดังกล่าวก็เพื่อยืนยันความก้าวหน้าของ Agenda 21 สำหรับการเคลื่อนไหวในประเทศไทยนั้นได้เริ่มมีการปรับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 7 (พ.ศ 2535 - 2539) โดยมุ่งการรักษาระดับการเจริญเติบโตในระดับที่เหมาะสม

กระแสของโลกาภิวัตน์ของการค้าและการลงทุน ได้แก่ การรวมกลุ่มทางการค้าทั้งระดับพหุภาคีและทวิภาคี และความอิสระของการเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศ มีผลทั้งในแง่บวกและลบ ในด้านบวกนั้นย่อมมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ด้านลบที่น่ากังวลคือ

สิ่งแวดล้อมของโลกได้มีทำลายอย่างต่อเนื่อง มีการสูญเสียความสมดุลของธรรมชาติทั้งพืชและสัตว์ (Biodiversity) เช่น จำนวนปลาที่ลดลงอย่างเห็นได้ชัด มีความแห้งแล้งเพิ่มขึ้นในหลายพื้นที่ของโลก พื้นที่อุดมสมบูรณ์ถูกทำลายมากขึ้น ภูมิอากาศมีการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติถูกทำลายอย่างต่อเนื่อง

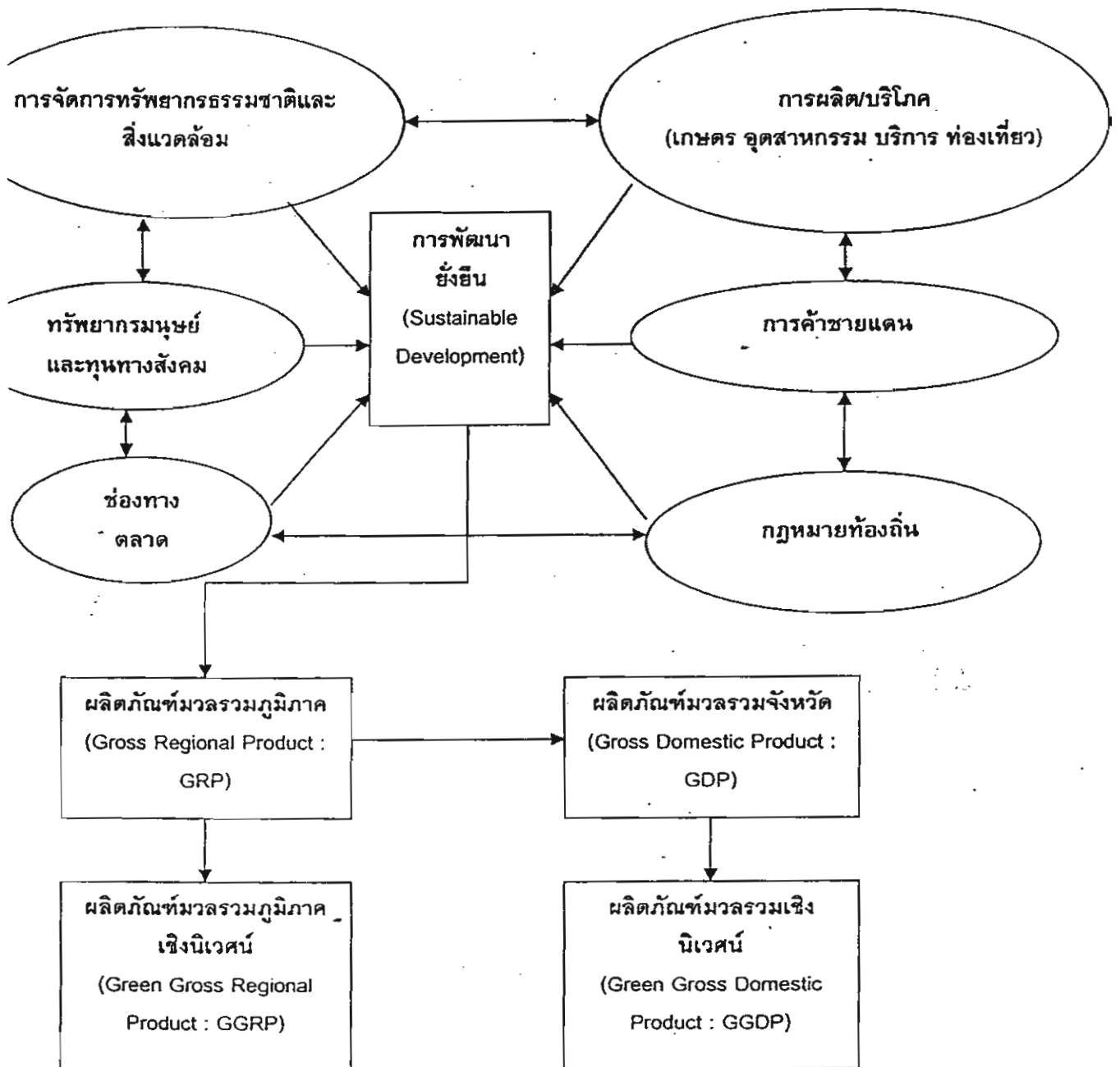
สิ่งท้าทายของโลกและของประเทศไทยในอนาคตที่ต้องเกิดขึ้นและควบคู่ไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจก็คือ ความสะอาดของน้ำ ความยากจน สุขอนามัย ที่อยู่อาศัย ความปลอดภัยด้านอาหาร การปกป้องความสมดุลของพืชและสัตว์-ความสามารถในการเข้าถึงแหล่งเงินทุน การนำและถ่ายทอดเทคโนโลยีสมัยมาใช้ในการผลิต การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ปัญหายาเสพติด ปัญหาคอร์รัปชัน เป็นต้น

3. การแบ่งกลุ่มการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาศักยภาพการแข่งขันในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคหนึ่งของประเทศไทย ที่มีศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการค้าระหว่างประเทศตามแนวชายแดนที่ติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ประเทศลาวและกัมพูชา โดยในอดีตที่ผ่านมาได้กล่าวได้ว่ารัฐบาลเป็นฝ่ายกำหนดแนวทางการพัฒนาแต่เพียงฝ่ายเดียว การพัฒนาที่เกิดขึ้นจึงไม่ตรงตามความต้องการของคนในพื้นที่ และไม่สามารถแก้ไขปัญหาในเชิงลึกได้ เห็นได้จากรายได้ต่อคนของจังหวัดที่มีรายได้ต่ำสุด 10 จังหวัดเป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 6 จังหวัด (การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและครัวเรือน ปี 2545) เมื่อเป็นเช่นนี้จึงได้เกิดความร่วมมือขึ้นระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อกำหนดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยใช้ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในช่วงแผนฯ 9 ของสำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมเป็นกรอบเบื้องต้น และหลังจากนั้นจะได้มีการจัดระดมความคิดเห็นของคนในพื้นที่ เพื่อใช้เพิ่มเติมและปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ให้มีความครอบคลุมประเด็นปัญหาและตรงตามความต้องการของคนในพื้นที่มากยิ่งขึ้น โดยผ่านความร่วมมือกันระหว่างหอการค้าจังหวัดและหอการค้าไทย ร่วมด้วยนักวิชาการจากมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย เพื่อกำหนดออกมาซึ่งยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีภาพชัดเจน ทั้งในแง่มุมมองที่มาจากคำแนะนำของคนในพื้นที่ และการมุ่งเน้นที่การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ซึ่งจะต้องคำนึงถึงทุกส่วนของพื้นที่ที่ก่อให้เกิดความสมดุล ทั้งในแง่ของเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและกฎหมาย โดยในอนาคตของการพัฒนาจะต้องถูกชี้นำด้วยดัชนีที่เรียกว่า ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเชิงนิเวศน์ (Green Gross Domestic Product)

กรอบแนวคิดในการกำหนด

ยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

กรอบแนวคิดในการคำนวณผลิตภัณฑ์มวลรวมเชิงนิเวศน์

(1)	(2)	สต็อกต้นปี (3)	สินทรัพย์ของ ทรัพยากรธรรมชาติ (K _t) (5)	(6)
(2)	การผลิต ภายในประเทศ	การบริโภค (แยกตามสาขา การผลิต)	การสะสมทุน	ภาค ต่างประเทศ
อุปทานการผลิต (3)	ผลผลิต (O _t)			นำเข้า (M _t)
การใช้ผลผลิต (4)	การบริโภคชั้น กลาง (IC _t)	การบริโภค ขั้นสุดท้าย (C _t)	การลงทุนใน ทรัพยากรธรรม ชาติ (CF _t)	ส่งออก (X _t)
ค่าเสื่อม (5)	(CC _t)			
มูลค่าเพิ่ม (VA) (6)	$VA_t = O_t - IC_t - CC_t$			
การไหลเข้า ทรัพยากรธรรมชาติ (การลดลงและการ เสื่อมสภาพ) (7)	ต้นทุนหรือ ค่าใช้จ่ายของ อุตสาหกรรม (EC _t)		บัญชีทาง การเงินของ ทรัพยากรธรรม ชาติ (EC _t)	
GDP ที่ถูกปรับด้วย บัญชี ทรัพยากรธรรมชาติ (8)	$EVA_t = VA_t - EC_t = EDP_t$			

(9)		การ เปลี่ยนแปลง ของสินทรัพย์ ทรัพยากรที่ดิน และดิน
(10)	สต็อกปลายปี	สินทรัพย์ ทรัพยากรที่ดิน และดิน

หมายเหตุ: ตัวเลขที่แสดงในแนวนอนและแนวตั้งนั้นแสดงถึงลำดับที่ของแถวและคอลัมน์
เมื่อ EVA คือ มูลค่าเพิ่มหลังปรับด้วยบัญชีทรัพยากรธรรมชาติ
EDP คือ ผลผลิตมวลรวมภายในประเทศหลังปรับด้วยบัญชีทรัพยากรธรรมชาติ

การที่จะสามารถปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ นักวิชาการของมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยขอเสนอแนวทางการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการระบุชี้เฉพาะถึงศูนย์กลางการพัฒนาในแต่ละด้านตามขอบกลุ่มพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การกำหนดแผนยุทธศาสตร์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีความชัดเจนต่อไป ในการนี้ได้แบ่งภาคตะวันออกเฉียงเหนือออกตามกลุ่มจังหวัดที่แยกเป็นอนุภูมิภาค 20 กลุ่ม โดยแบ่งกลุ่มจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็น กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 11 จังหวัด ได้แก่ อุดรธานี หนองบัวลำภู หนองคาย เลย มุกดาหาร สกลนคร นครพนม กาฬสินธุ์ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และ กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 8 จังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร

4. กลุ่มเศรษฐกิจการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

4.1 กลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาเกษตรกรรม

ประเภทของผลผลิตสำคัญ ซึ่งพื้นที่ของภาคมีศักยภาพในการผลิต จำแนกออกเป็น การปลูกข้าว การปลูกข้าว การประมง และ พืชเศรษฐกิจที่สำคัญอื่นๆ ซึ่งพบว่าในด้าน การปลูกข้าว ปลูกข้าวที่สามารถทำได้ดีและมีคุณภาพเป็นการเลี้ยงโคทั้งโคเนื้อและโคนม และการเลี้ยงไหม โดยโคเนื้อคุณภาพดีมีการเลี้ยงกันมากที่จังหวัดอุดรธานีและสกลนคร จึงควรส่งเสริมให้จังหวัดอุดรธานีเป็นศูนย์กลางการพัฒนาพันธุ์และผลิตพันธุ์โคของภาคเนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงในด้านนี้มาก ในขณะที่การเลี้ยงการเลี้ยงโคนมคุณภาพดีอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา จึงควรกำหนดให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาการเลี้ยงโคนมที่สำคัญ สำหรับการเลี้ยงไหมซึ่งเป็นวัตถุดิบสำคัญของหัตถกรรมการทำไหมนั้น มีศูนย์กลางการเลี้ยงไหม-ไหม อยู่ที่จังหวัดนครราชสีมาอยู่แล้วสมควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาอย่างต่อเนื่องต่อไป

การปลูกข้าว เนื่องจากพื้นที่อีสานตอนล่างมีการปลูกข้าวมากที่สุด โดยเฉพาะในหลายพื้นที่ได้สร้างเอกลักษณ์ให้กับผลผลิตข้าวไว้แล้ว เช่นข้าวหอมมะลิที่ทุ่งกุลาร้องไห้ ข้าวปลอดสารพิษที่ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีที่จังหวัดยโสธร แต่ในภาคการผลิตนี้ยังขาดการส่งเสริมในด้าน การสร้างเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ปรากฏทั่วไป และการสร้างกลไกบูรณาการการผลิตของเกษตรกรเข้ากับการแปรรูปและการตลาด ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาการเสียเปรียบในด้านการขายผลผลิตอยู่เสมอ รวมไปถึงการพัฒนาผลิตภาพการผลิตของที่ดินพื้นที่เศรษฐกิจสำหรับการปลูกข้าวคุณภาพดี คือบริเวณทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งกระจายอยู่ใน 5 จังหวัด ได้แก่ ตอนเหนือของจังหวัดศรีสะเกษและสุรินทร์ และตอนล่างของจังหวัดยโสธร ร้อยเอ็ด และมหาสารคาม โดยกำหนดให้สุรินทร์เป็นศูนย์กลางการผลิตข้าวของภาค เนื่องจากเป็นศูนย์กลางของพื้นที่ในบริเวณนี้

การประมง พื้นที่ทำการประมงของภาคอยู่ที่จังหวัดนครพนม มุกดาหาร หนองคาย และอุดรธานี ควรกำหนดให้จังหวัดนครพนม เป็นศูนย์กลางการประมงของภาค โดยการ จัดตั้งศูนย์ส่งเสริมการประมงน้ำจืดเพื่อให้คำปรึกษาและแนะนำแก่ชาวประมงในภาค

พืชเศรษฐกิจที่สำคัญอื่น ๆ ได้แก่ ปอ ซึ่งมีแหล่งผลิตใหญ่อยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี จึงกำหนดให้เป็นศูนย์กลางการผลิตปอ อ้อย กำหนดศูนย์กลางอยู่ที่จังหวัดอุดรธานีเพราะเป็น แหล่งปลูกและกระจายผลผลิตที่สำคัญ ในขณะที่จังหวัดที่มีความสำคัญในการปลูกอ้อยรองลงมา คือจังหวัดชัยภูมิ ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจใหม่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่เพิ่งได้รับการ ส่งเสริมให้ปลูกกระจายใน 13 จังหวัดของภาค จำนวนพื้นที่ 7 แสนไร่ ที่จังหวัด เลย สกลนคร หนองคาย นครพนม กาฬสินธุ์ มหาสารคาม บุรีรัมย์ มุกดาหาร ยโสธร ศรีสะเกษ สุรินทร์ อุบลราชธานี และอำนาจเจริญ จึงควรตั้งศูนย์กลางการพัฒนาผลผลิตและการรับซื้อขึ้นโดย กระจายไปยังจังหวัดต่างๆเหล่านี้ นอกจากนี้ ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ มีศักยภาพในการผลิตอยู่ใน 2 จังหวัดคือ นครราชสีมาและเลย โดยศูนย์กลางการผลิตและพัฒนาจะอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา ส่วน มันสำปะหลัง แม้ว่าจะเป็นพืชเศรษฐกิจที่ไม่ค่อยมีอนาคตที่สดใสเท่าไร อย่างไรก็ตามก็ ยังคงต้องกำหนดกลุ่มเพื่อปลูกมันสำปะหลัง ได้แก่จังหวัด กาฬสินธุ์ โคราช และชัยภูมิ โดยมี จังหวัดศูนย์กลางอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา

4.2 กลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

อุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีศักยภาพต่อการพัฒนาของภาคได้แก่ เหมืองแร่ ยานยนต์และชิ้นส่วน สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม อาหารและอาหารสัตว์ ยางพาราและผลิตภัณฑ์ ยาง ผลิตภัณฑ์พลาสติก เซรามิก และหัตถกรรม โดยแบ่งศูนย์กลางการพัฒนาตามประเภท อุตสาหกรรมเหล่านี้ไว้ ดังนี้

เหมืองแร่ อีสานตอนบนมีการผลิตแร่ประเภทโปแตส ตะกั่ว พลอง และสังกะสี อยู่มาก ที่จังหวัดเลย และหนองบัวลำภู และในอีสานตอนล่างมีอยู่ที่จังหวัดอุดรธานี กำหนดให้จังหวัด เลย ซึ่งเป็นแหล่งผลิตสำคัญ เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอุตสาหกรรมเหมืองแร่

ยานยนต์และชิ้นส่วน แหล่งสำคัญของการผลิตชิ้นส่วนรถยนต์อยู่ที่อีสานตอนบน คือ จังหวัดเลยและหนองบัวลำภู จึงกำหนดศูนย์กลางพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์และชิ้นส่วน กระจายไปที่หนองบัวลำภู นอกจากนั้นอุตสาหกรรมนี้มีอยู่ที่อีสานตอนล่างด้วย ในจังหวัด บุรีรัมย์ สุรินทร์ และยโสธร

สิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม แหล่งผลิตสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มที่มีชื่อเสียงอยู่ที่ร้อยเอ็ดและ บุรีรัมย์ แต่บุรีรัมย์เป็นแหล่งที่มีชื่อเสียงมากและสามารถเชื่อมโยงเข้ากับหัตถกรรมพื้นบ้านที่ โด่งดังของจังหวัด จึงกำหนดให้เป็นศูนย์พัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม

อาหารและอาหารสัตว์ มีการผลิตที่เลย และ ที่อีสานตอนล่างหลายจังหวัด ได้แก่ นครราชสีมา สุรินทร์ ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และอุบลราชธานี แหล่งผลิตใหญ่ที่ควรกำหนดให้เป็น

ศูนย์กลางอุตสาหกรรม อาหารและอาหารสัตว์ คือ จังหวัดนครราชสีมา เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงในด้านการแปรรูปผลผลิตเกษตร อีกทั้งมีผลผลิตหลายประเภท-

ยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง เนื่องจากได้มีการส่งเสริมให้ยางพารา เป็นพืชเศรษฐกิจใหม่ของภาค ดังนั้นอุตสาหกรรมยางพาราและผลิตภัณฑ์จากยางจึงต้องถือกำเนิดมา ในภาคนี้ด้วย ศูนย์กลางการพัฒนาอุตสาหกรรมยางพาราและผลิตภัณฑ์ยาง จึงควรกระจายตัวออกไปยัง 13 จังหวัด ในทั้งอีสานตอนบนและตอนล่าง ที่ได้รับการส่งเสริมให้ปลูกยางพาราอย่างทั่วถึง

ผลิตภัณฑ์พลาสติก มีแหล่งผลิตสำคัญของภาคอยู่ที่จังหวัด บุรีรัมย์ สุรินทร์ และ ยโสธร โดย กำหนดให้บุรีรัมย์ เป็นศูนย์กลางการพัฒนาอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์พลาสติก สำหรับ เครื่องปั้นดินเผาและเซรามิก ผลิตมากที่ร้อยเอ็ด และนครราชสีมา แต่ที่นครราชสีมา นั้น ถือเป็นแหล่งใหญ่เป็นที่ยอมรับในชื่อเสียง โดยเฉพาะที่ด่านเกวียน จึงควรกำหนดให้เป็น ศูนย์กลางพัฒนาอุตสาหกรรมเซรามิก

หัตถกรรม งานหัตถกรรมของภาคอีสานมีหลากหลายชนิด กระจายอยู่ทั่วไปในหลาย จังหวัดของภาค ที่โด่งดังและเป็นที่รู้จักกันในความละเอียดอ่อนและความงดงามของชิ้นงานเป็น เรื่องของผ้าไหม ที่แม้ว่าจะมีการผลิตทั่วไปในหลายจังหวัดก็ตาม แต่แหล่งผลิตผ้าไหมที่ขึ้นชื่อ มวกอยู่ที่อีสานตอนล่าง คือจังหวัดสุรินทร์และบุรีรัมย์ ซึ่งเหมาะจะเป็นศูนย์หัตถกรรมของภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ เนื่องจากเป็นแหล่งรวมศิลปะแห่งภูมิปัญญาด้านการทอผ้าชั้นสูง

4.3 กลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาการค้าเพื่อการส่งออก

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ชายแดนที่ติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้าน คือ ประเทศ สปป. ลาว และประเทศกัมพูชา พื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศ สปป. ลาว ของภาค ได้แก่ จังหวัดมุกดาหารและหนองคาย ซึ่งถือได้ว่าเป็นประตูสู่การค้าชายแดน สำหรับมุกดาหารนั้นมี จุดเชื่อมต่อกับแขวงสะหวันนะกลุ่มของ สปป.ลาว และเมื่อคำนึงถึงอาณาบริเวณของการติดต่อ และการเชื่อมโยงของระบบคมนาคมแล้ว ควรกำหนดให้จังหวัดหนองคายเป็นศูนย์กลาง พัฒนาการค้าเพื่อการส่งออก ส่วนพื้นที่ชายแดนของภาคที่ติดต่อกับประเทศกัมพูชา ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ โดยจังหวัดสุรินทร์มีจุดเชื่อมโยงสู่ประเทศกัมพูชาที่ช่อง จอม

4.4 กลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาท่องเที่ยว

จังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ได้รับการจัดให้เป็นเมืองน่าอยู่ ได้แก่ จังหวัด อุบลราชธานี นครราชสีมา หนองคาย ซึ่งควรส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวแบบ long stay โดย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจัดได้ว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในสองด้าน คือ **การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์** ในพื้นที่ซึ่งมีสภาพภูมิประเทศที่ดึงดูด โดยเน้นรักษาสภาพดั้งเดิมของความงดงาม ตามธรรมชาติ และ **การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม** จากมีสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

สำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม สถานที่สำคัญของภาคอีสานตอนบนได้แก่จังหวัดเลย เพราะมีภูมิอากาศที่เย็นและมีธรรมชาติที่งดงาม และในภาคอีสานตอนล่าง จังหวัดที่มีความน่าสนใจในด้านการท่องเที่ยว คือ จังหวัดนครราชสีมาและชัยภูมิ โดยชัยภูมิถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพแห่งหนึ่ง เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีป่าไม้มาก มีทุ่งดอกกระเจียวสำหรับจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ธรรมชาติ รวมไปถึงการมีผ้าไหมชัยภูมิที่ขึ้นชื่อ ในขณะที่นครราชสีมา นอกจากมีแหล่งท่องเที่ยวดั้งเดิมที่ต้องมีการพัฒนาแล้ว ควรมีการประชาสัมพันธ์เพิ่มเติมในพื้นที่ใหม่ๆที่มีศักยภาพ เช่น ที่อำเภอวังน้ำเขียว ซึ่งขึ้นชื่อว่าเป็นสวิสเซอร์แลนด์เมืองไทย

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พื้นที่อีสานตอนบนสามารถใช้จังหวัดหนองคายและนครพนม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ จากการมีสถานที่ท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่มีศิลปะอันงดงาม ส่วนพื้นที่อีสานตอนล่างนั้น จังหวัดอุบลราชธานีและสุรินทร์มีศักยภาพในการเป็นแหล่งผ่านแดนของการท่องเที่ยวที่เชื่อมต่อไปยังประเทศเพื่อนบ้านกล่าวคือ อุบลราชธานี นอกจากจะเป็นเมืองนำอยู่แล้วยังเชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยวที่ประเทศ สปป. ลาว ในขณะที่สุรินทร์เป็นพื้นที่ท่องเที่ยวที่จะเปิดประตูเข้าสู่กับพหุชาเพื่อเข้าชมอารยธรรมขอม จึงเป็นทางผ่านที่สามารถกำหนดเป็นกลุ่มท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของภาคเช่น งานแสดงช้างและหัตถกรรมผ้าไหมของสุรินทร์

4.5 กลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม

การพัฒนาด้านสังคม แบ่งออกเป็น ด้านการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม และเรื่องทุนทางสังคม ซึ่งพบว่าใน **ด้านการศึกษา**นั้น จังหวัดขอนแก่นและมหาสารคามเป็นพื้นที่อีสานตอนบนที่มีศักยภาพที่สุดในการพัฒนาเป็นเมืองศูนย์กลางการศึกษา จากการที่มีมหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียง ทำให้รองรับความต้องการศึกษาต่อ ในระดับสูงแก่คนในภาคได้เป็นอย่างดี ในขณะที่จังหวัดนครราชสีมา เป็นจังหวัดที่ได้รับการลงทุนด้านการศึกษาทั้งระดับก่อนอุดมศึกษาและระดับอุดมศึกษาค่อนข้างสูง มีมหาวิทยาลัยทั้งของรัฐและเอกชนที่มีชื่อเสียง ตอบสนองได้อย่างมากต่อความต้องการศึกษาของคนในพื้นที่และในภาค

เรื่องทุนทางสังคมและเมืองนำอยู่ ชุมชนนำอยู่ การพัฒนาให้สามารถใช้ระบบความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในแต่ละพื้นที่ในแต่ละจังหวัดของภูมิภาค เพื่อเป็นพลังสร้างเสริมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมส่วนต่างๆ ของภาค ซึ่งนับเป็นประเด็นสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนั้นจึงต้องมุ่งเน้นให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาให้มากที่สุด การกำหนดโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นต่างๆ ควรให้ความสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน การกำหนดปัญหา ความรับผิดชอบ และการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดจิตสำนึกของการเข้าร่วมกระทำการทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อชุมชนของตนเอง สำหรับโครงการที่ดำเนินการไปแล้ว เช่น โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ควรได้มีการย้ำถึงจุดยืนดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง

เรื่องกฎหมายท้องถิ่น อาจจะกล่าวได้ว่ากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติและ การดำเนินธุรกิจ ในท้องถิ่นของไทยยังไม่เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิต และการดำเนินธุรกิจ ในท้องถิ่น รวมทั้งความไม่เข้มงวดของผู้รักษากฎหมาย

4.6 กลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด้านสิ่งแวดล้อม เป็นการพัฒนาที่ทุกพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะต้อง ดำเนินการไปพร้อมกัน โดยเฉพาะเมืองที่มีความหนาแน่นมากเป็นพิเศษ เช่น ขอนแก่น นครราชสีมา อุบลราชธานี ซึ่งจะต้องมีการศึกษาถึงความพร้อมในการรักษาสิ่งแวดล้อมและ ธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากการเป็นเมืองหลักของภาค

ศูนย์บริการประชาชน

ชื่อหน่วยงาน/โครงการ	บุคลากร	ตำแหน่ง	ชื่อตำแหน่ง
ศูนย์บริการประชาชน	ปัทมา		นางสาวปัทมา ปัทมา
	กมล		นางสาวกมล กมล
	โสม		นางสาวโสม โสม
	โสม	นางสาวโสม โสม	นางสาวโสม โสม
	โสม	นางสาวโสม โสม	นางสาวโสม โสม
	โสม	นางสาวโสม โสม	นางสาวโสม โสม
	โสม	นางสาวโสม โสม	นางสาวโสม โสม
	โสม	นางสาวโสม โสม	นางสาวโสม โสม
	โสม	นางสาวโสม โสม	นางสาวโสม โสม
	โสม	นางสาวโสม โสม	นางสาวโสม โสม
	โสม	นางสาวโสม โสม	นางสาวโสม โสม
	โสม	นางสาวโสม โสม	นางสาวโสม โสม
	โสม	นางสาวโสม โสม	นางสาวโสม โสม
	โสม	นางสาวโสม โสม	นางสาวโสม โสม
	โสม	นางสาวโสม โสม	นางสาวโสม โสม

ศูนย์บริการประชาชน

กลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาการค้าเพื่อการส่งออก		อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรม
ประเภทสินค้า	ประเภทสินค้า	อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรม
ประเภทสินค้า	ประเภทสินค้า	อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรม
กลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาการค้า	กลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาการค้า	อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรม
การเชื่อมโยงกับเครือข่าย (รวมชาติ)	การเชื่อมโยงกับเครือข่าย (รวมชาติ)	อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรม
การเชื่อมโยงกับเครือข่าย (รวมชาติ)	การเชื่อมโยงกับเครือข่าย (รวมชาติ)	อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรม
การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม	การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม	อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรม
ด้านการศึกษา	ด้านการศึกษา	อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรม
ด้านสุขภาพและอนามัย	ด้านสุขภาพและอนามัย	อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรม
ด้านกฎหมาย	ด้านกฎหมาย	อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรม
การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	อุตสาหกรรม	อุตสาหกรรม

หมายเหตุ: ข้อมูลด้านการพัฒนาแต่ละเขตเศรษฐกิจจะแสดงเกี่ยวกับจังหวัดเชียงใหม่

ภาคผนวกที่ 6

สรุปผลการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศว่าด้วย
ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง
กัมพูชา ลาว พม่า และไทย

สรุปผลการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศว่าด้วยยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่าง
กัมพูชา ลาว พม่า และไทย

(1 สิงหาคม 2546 ที่กรุงเทพฯ)

และการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศในกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต

(2 สิงหาคม 2546 ที่เมืองปากเซ แขวงจำปาสัก ลาว)

1. เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2546 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้เป็นประธานการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศว่าด้วยยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัมพูชา ลาว พม่า และไทย (Foreign Ministers' Meeting on Economic Cooperation Strategy between Cambodia, Lao PDR, Myanmar and Thailand)

2. ก่อนการประชุม รัฐมนตรีต่างประเทศทั้งหมดได้เข้าเยี่ยมคารวะนายกรัฐมนตรี ในโอกาสนี้ นายกรัฐมนตรีเน้นว่ายุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างสี่ประเทศจะช่วยสร้างความเจริญมั่นคงทางเศรษฐกิจต่อภูมิภาคนี้ รัฐบาลไทยมีความจริงใจและปรารถนาอย่างยิ่งที่จะช่วยให้ความร่วมมือด้านวิชาการ ถ่ายทอดเทคโนโลยี หาแหล่งเงินทุน ขยายช่องทางการค้า และเปิดตลาดให้แก่สินค้าจากประเทศเพื่อนบ้าน

3. ผลการประชุมรัฐมนตรีมีสาระสำคัญสรุปได้ ดังนี้

3.1) ที่ประชุมได้หารือถึงความแนวความคิด หลักการ และสาขาความร่วมมือที่สำคัญ โดยที่ประชุมได้เห็นชอบในเป้าหมายของยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ที่มุ่งเน้นการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน การสร้างงานสร้างรายได้ และการขจัดปัญหาความยากจน อันจะเป็นการลดช่องว่างทางเศรษฐกิจของทั้งสี่ประเทศ

3.2) ที่ประชุมรับทราบผลการประชุมของเจ้าหน้าที่อาวุโสที่เวียงจันทน์เมื่อวันที่ 15 กรกฎาคม 2546 ซึ่งให้ความเห็นชอบต่อหลักการและเหตุผลตามแนวคำริของนายกรัฐมนตรี โดยให้เน้นโครงการที่สามารถทำได้จริง เห็นผลเร็ว บนหลักการผลประโยชน์ร่วมกัน ตามความสมัครใจและส่งเสริมความร่วมมือในกรอบอื่นๆ ด้วย

3.3) ที่ประชุมเห็นชอบให้เสนอสาขาความร่วมมือที่ให้ลำดับความสำคัญในขั้นนี้ 5 สาขา ได้แก่ 1) การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการลงทุน 2)ความร่วมมือทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม 3) การเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมในภูมิภาค 4) การท่องเที่ยว และ 5)การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

3.4) รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินำเสนอยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจซึ่งมีโครงการนำร่องของการพัฒนาเมืองคู่แฝดทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดน (Sister Cities) โดยได้เลือกเน้นเมืองคู่แฝดที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องประสานส่งเสริมกันและกัน ได้แก่จังหวัดตราดกับเกาะกง (กัมพูชา) จังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขต (ลาว) และอำเภอแม่สอด จังหวัดตากกับเมืองเมียวดี (พม่า)

3.5) ที่ประชุมเห็นชอบให้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อยกร่างแผนปฏิบัติการภายใต้ความร่วมมือทั้ง 5 สาขา ข้างต้น รวมทั้งมอบหมายให้คณะทำงานพิจารณากิจกรรมใน 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมสองฝ่าย โดยสนับสนุนให้แต่ละประเทศจับคู่ระหว่างกันในกลุ่ม นอกเหนือจากที่ไทยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแต่ละประเทศดังกล่าว และกิจกรรมที่ร่วมกันทั้ง 4 ประเทศ เช่น ด้านการบิน โดยในขั้นนี้ฝ่ายไทยได้แจ้งต่อที่ประชุมเกี่ยวกับความร่วมมือที่จะให้สิทธิใช้ท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่รับสายการบินของประเทศในกลุ่มโดยไม่เรียกค่าธรรมเนียมตอบแทน

3.6) กัมพูชาจะเป็นเจ้าภาพจัดประชุมคณะทำงานครั้งแรก ในวันที่ 29 สิงหาคม 2546 โดยคณะทำงานจะเสนอแผนปฏิบัติการต่อที่ประชุมผู้นำ

3.7) สำหรับกำหนดวันประชุมระดับผู้นำ พม่าเสนอจะจัดในสัปดาห์แรกของเดือนพฤศจิกายน 2546 ที่พุกาม

4. ภายหลังจากการประชุมข้างต้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้เชิญรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเข้าร่วมการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศในกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต เรื่องความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2546 ที่เมืองปากเซ ลาว สรุปสาระสำคัญจากการประชุมดังกล่าว มีดังนี้

4.1) แนวความคิดเรื่องกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกตมีมาระยะหนึ่งแล้ว แต่ครั้งนี้เป็นการประชุมอย่างเป็นทางการครั้งแรก โดยมีจุดมุ่งหมายหลักในการประกาศเจตนารมณ์ทางการเมืองร่วมกันที่จะส่งเสริมและกระชับความสัมพันธ์ระหว่างกัมพูชา ลาวและไทย โดยเน้นสาขาการท่องเที่ยวเป็นหลัก เนื่องจากทั้งสามประเทศต่างมีศักยภาพสูง และมีความสนใจที่จะพัฒนาโครงการความร่วมมือให้เกิดขึ้นได้เร็ว มีผลเป็นรูปธรรม โดยสอดคล้องประสานกับผลการประชุมในข้อ 3.3)

4.2) ที่ประชุมได้พิจารณาและเห็นชอบในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในกรอบสามเหลี่ยมมรกต (Pakse Declaration on Tourism Cooperation In the Emerald Triangle) สาระสำคัญอยู่ที่การมุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิก อันได้แก่ การสร้างงาน การพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคม รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือทางด้านวัฒนธรรม อันเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจอันดีต่อกันระหว่าง 3 ประเทศและได้กำหนดพื้นที่ความร่วมมือเพื่อผลักดันให้กรอบความร่วมมือนี้มีความเด่นชัด คือ ตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ตะวันตกเฉียงเหนือของกัมพูชา และตอนใต้ของลาว โดยในส่วนของไทยได้ระบุจังหวัดอุบลราชธานีและศรีสะเกษเป็นพื้นที่สำหรับความร่วมมือ

4.3) ที่ประชุมมีมติให้จัดตั้งคณะทำงานร่วม เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการที่มุ่งเน้นกลไกปฏิบัติด้านการท่องเที่ยว ให้แล้วเสร็จภายในปี 2546 ซึ่งจะครอบคลุมกิจกรรมความร่วมมือ อาทิ การแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างผู้แทนของ 3 ประเทศ การศึกษาและวิจัยร่วมกัน การจัดทำฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว และการส่งเสริม และการส่งเสริมการท่องเที่ยวในกลุ่มเป้าหมายในการนี้ ประเทศไทยไทยได้เสนอให้ทั้งสามประเทศ

ร่วมกันจัดกิจกรรมการพาคณะทูตที่ประจำอยู่ในแต่ละประเทศและสื่อมวลชนร่วมกันเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่สามเหลี่ยม ซึ่งจะ เป็น Showcase Project ที่สำคัญ ที่นอกจากจะเป็นโอกาสประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจแล้ว การจัดกิจกรรมร่วมกันดังกล่าวยังจะสะท้อนเจตนารมณ์แห่งความร่วมมือของประเทศทั้งสามให้เป็นที่ประจักษ์แก่อนานาประเทศอีกทางหนึ่งด้วย ซึ่งข้อเสนอดังกล่าวได้รับการตอบสนองด้วยดีจากที่ประชุมและสะท้อนอยู่ในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในกรอบสามเหลี่ยมมรกตด้วย นอกจากนี้ ไทยประกาศจะให้การสนับสนุนทางการเงินแก่การสร้างศูนย์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวสามเหลี่ยมมรกตของทั้งสามประเทศในแขวงจำปาสักของลาว

4.4) ที่ประชุมตกลงเสนอให้มีการประชุมในระดับผู้นำต่อไป ในอนาคตซึ่งจะพิจารณาความร่วมมือในการพัฒนาด้านอื่นๆ ด้วย ดังความละเอียดปรากฏในสำเนาปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในกรอบสามเหลี่ยมมรกตที่แนบมา ณ ที่นี้

5. ภายหลังกการประชุมดังกล่าวข้างต้นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศได้นำคณะผู้บริหารของกระทรวงการต่างประเทศ พบปะประชาชนตามโครงการบัวแก้วสัญจรตลอดจนพบผู้นำภาคธุรกิจที่จังหวัดอุบลราชธานี รัฐมนตรีว่าการฯ ได้ใช้โอกาสนี้แถลงแนวนโยบายนายกรัฐมนตรีและผลการประชุมข้างต้นให้รับทราบอันด้วย

6. การประชุมทั้งสองประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง เป็นการแสดงความก้าวหน้าในระดับนโยบายของความร่วมมือในอนุภูมิภาคอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างสี่ประเทศนั้น ที่ประชุมสามารถหาข้อสรุปร่วมกันบนพื้นฐานของแนวความคิดของนายกรัฐมนตรี โดยเห็นได้ชัดว่ารัฐมนตรีต่างประเทศของทั้งสามประเทศแสดงท่าทีสนับสนุนการนำเสนอของไทยหลังจากที่รัฐมนตรีต่างประเทศของทั้งสามประเทศได้เข้าพบรับทราบวิสัยทัศน์ของนายกรัฐมนตรีด้วยตนเอง ทำให้เข้าใจถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการร่วมดำเนินยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจร่วมกัน และประจักษ์ชัดถึงเจตนารมณ์ของผู้นำไทยที่มุ่งมั่นจะส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเพื่อนบ้านให้เติบโตก้าวหน้าไปพร้อมกัน โดยกัมพูชามีท่าทีกระตือรือร้นกว่าประเทศอื่นๆ ส่วนลาวและพม่าซึ่งในการประชุมระดับเจ้าหน้าที่อาวุโสเคยแสดงท่าทีสนับสนุนแบบระมัดระวัง แต่บัดนี้ได้ตกลงสนับสนุนให้ขยายความร่วมมือให้รวมถึงเรื่องการค้าการลงทุน รวมทั้งความร่วมมือด้านการเกษตรและอุตสาหกรรมด้วย

กรมเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

กองส่งเสริมเศรษฐกิจสัมพันธ์และความร่วมมือ

5 สิงหาคม 2546

ภาคผนวกที่ 7
บทความสำหรับการเผยแพร่
ในวารสารทางวิชาการ

“ความร่วมมือในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของ ไทยในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง (มุกดาหาร อำนาจเจริญ อุบลราชธานี)”

1.ความสำคัญของพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตอนล่างต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว : แบบโครงข่าย

แม่น้ำโขง เป็นแม่น้ำที่สำคัญแห่งหนึ่งของโลก ไหลผ่านหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย และอินโดจีน มีประวัติศาสตร์ อารยธรรม ตลอดจนลุ่มน้ำโขงที่สืบทอดหลายชาติพันธุ์ ชุมชนในประเทศต่างๆ ตามลุ่มแม่น้ำโขง ได้แก่ ไทย ลาว จีนตอนใต้ เมียนมาร์ กัมพูชา ตลอดจนเวียดนาม ต่างก็มีความผูกพันกับแม่น้ำโขงมาช้านาน ทำให้เกิดเป็นอู่อารยธรรมที่หลากหลาย เป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญของประเทศต่างๆ ซึ่งอยู่ในแนวลำน้ำนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกระแสการฟื้นฟูประเทศจากปัญหาเศรษฐกิจที่ผ่านมา ภาครัฐมีนโยบายในการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งมีอยู่อย่างหลากหลาย และได้เปรียบชาติอื่นๆ ในภูมิภาคเดียวกัน มาเป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลในการประสบความสำเร็จอย่างเด่นชัดในช่วงเวลาที่ผ่านมามีศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดตามแนวแม่น้ำโขง ซึ่งมีอย่างหลากหลายทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และงานเทศกาล ประเพณี ล้วนแล้วแต่เป็นที่สนใจของทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและต่างประเทศ ดังนั้น หากมีการพัฒนาส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ (Tourism Hub) หรือเป็นประตูสู่อินโดจีน (Gateway) ด้วยศักยภาพของพื้นที่ที่สามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวได้ทั้งทางบก และการท่องเที่ยวทางเรือตามลำน้ำโขง พื้นที่ลุ่มแม่น้ำโขงนี้จะมีศักยภาพเป็นส่วนหนึ่ง ที่สามารถเสริมสร้างให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นและเข้าสู่ระดับสากล

พื้นที่ลุ่มน้ำโขงตอนล่างดังกล่าว ณ ปัจจุบัน ทางรัฐบาลทั้งสามประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และกัมพูชา ได้มีการจัดตั้งความร่วมมือในลักษณะสามเหลี่ยมเศรษฐกิจเพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ สำหรับประเทศไทย คณะรัฐมนตรี ได้มีมติอนุมัติเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2545 ให้จัดตั้งคณะทำงานด้านสาคณะของความร่วมมือนสามเหลี่ยมมรกต ตามที่กระทรวงการต่างประเทศเสนอ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน ปลัดกระทรวงการต่างประเทศเป็นรองประธาน และผู้แทนหน่วยงานต่างๆ เป็นคณะทำงาน และเมื่อวันที่ 19 เมษายน พ.ศ.2545 คณะทำงานด้านสาคณะของความร่วมมือนสามเหลี่ยมมรกตได้จัดประชุมครั้งที่ 1/2545 มีมติในการกำหนดสาขาของความร่วมมือนที่สามารถดำเนินการได้ในระยะเริ่มต้น โดยสอดคล้องกับเป้าหมายของโครงการดังกล่าว ได้แก่ การท่องเที่ยว การเกษตร อุตสาหกรรมแปรรูปขนาดย่อม และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ต่อมาในปี พ.ศ.2546 รัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศของประเทศไทย สปป.ลาว และ กัมพูชา ได้ตกลงให้มีการหารือกันในกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต โดยรัฐบาล สปป.ลาว เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐมนตรี 3 ฝ่าย ระหว่างวันที่ 1 – 2 สิงหาคม พ.ศ.2546 ที่ประเทศลาว โดยมีการประกาศเจตนารมณ์ทางการเมืองร่วมกัน 3 ประเทศ โดยใช้การท่องเที่ยว เป็นโครงการนำร่องของความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต และพิจารณาแผนงานในลักษณะต่อยอดโครงการที่มีอยู่แล้ว เพื่อให้สามารถทำได้ทันทีและมีผลเป็นรูปธรรม เมื่อเกิดผลสำเร็จชัดเจนแล้ว จึงพัฒนาต่อเนื่องไปยังสาขาความร่วมมือด้านอื่นๆ

เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ.2546 ได้มีการจัดประชุมระดับรัฐมนตรีในกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต ซึ่งมี นายสนธยา คุณปลื้ม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ของประเทศไทย ได้กล่าวถึงความร่วมมือทางด้านการท่องเที่ยว โดยเสนอให้มีการวิจัยร่วมกันแลกเปลี่ยน การเยือนของบุคลากรทางด้านการท่องเที่ยวในทุกระดับ ทั้งภาครัฐ และเอกชนในพื้นที่สามเหลี่ยมมรกต ได้แก่ ระดับทูตานุทูต ผู้ว่าราชการจังหวัด บุคลากรในท้องถิ่น ผู้แทนจากภาคเอกชน และผู้สื่อข่าว เพื่อศึกษาคูณักท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค มีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทางด้านการท่องเที่ยว การประชาสัมพันธ์อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ รวมทั้งสัญลักษณ์ของสินค้าและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นในพื้นที่สามเหลี่ยมมรกต จัดทำทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวในสามเหลี่ยมมรกต พร้อมส่งอำนวยความสะดวกในพื้นที่ทางตอนใต้ของประเทศลาว ตะวันตกเฉียงเหนือของกัมพูชา และภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย จัดตั้งคณะทำงานร่วมเพื่อวางแผนปฏิบัติการความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวภายใน ปี พ.ศ.2546 โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ยินดีที่จะร่วมมือและเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมครั้งแรก

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติและคณะกรรมการระดับท้องถิ่นฝ่ายไทยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว สามเหลี่ยมมรกตเพื่อสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในสามเหลี่ยมมรกต และหารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดตั้งคณะทำงานร่วมเพื่อ ทำแผนปฏิบัติการด้านการท่องเที่ยวภายในปี พ.ศ.2546 รวมทั้งการสำรวจเส้นทางในวันที่ 26 – 28 กันยายน พ.ศ.2546 ซึ่งผลการดำเนินงานดังกล่าวทำให้เกิดความร่วมมือกันในการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ส่งผลให้เกิดแผนงานในการพัฒนาทางด้านอื่นๆ ตามมา เพื่อการรองรับการขยายตัวของการท่องเที่ยว การค้า และการลงทุน ในแถบนี้ด้วย

ในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าประชาชนและองค์กรในท้องถิ่นซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่นั้นๆ มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งในสัมฤทธิ์ผลของการพัฒนาการท่องเที่ยว ทั้งในการพิจารณาเชิงนโยบาย การวางแผน การจัดหา งบประมาณ การพัฒนาความพร้อมของพื้นที่ และการทำนุบำรุงดูแลรักษา ดังนั้น การมีส่วนร่วมและ

ความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทเป็นอย่างยิ่ง ในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล กลุ่มหรือองค์กรเอกชน องค์กรธุรกิจเอกชน ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่อยู่นั้นตั้งอยู่ อย่างไรก็ตาม บทบาทหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมี บทบาทมากยิ่งขึ้น ในการส่งเสริมและพัฒนากิจการทางด้านต่างๆ ทั้งนี้ตามนัยสำคัญที่ระบุไว้ใน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในมาตราที่ 78 ที่ระบุว่า “รัฐต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจ ท้องถิ่นและระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานตรวจสอบสารสนเทศ ในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น” และมาตราที่ 79 ที่ระบุว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจน ควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน”

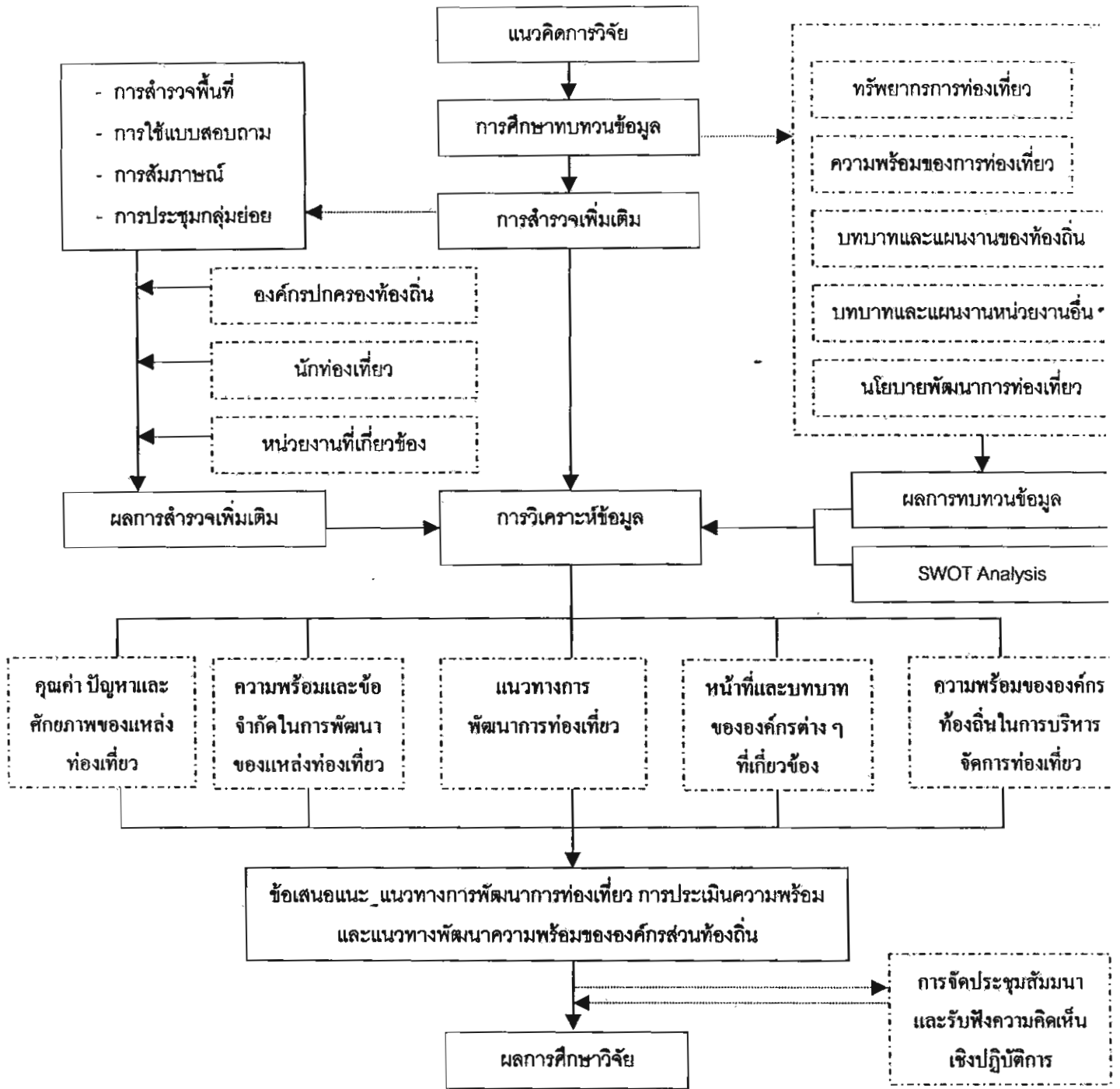
นอกจากนี้ นโยบายของหน่วยงานต่างๆ ในทุกด้านยังให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นในการบริหารจัดการต่างๆ ซึ่งรวมทั้งการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวด้วย ดังที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาวิจัยเพื่อวิเคราะห์ถึงความพร้อม การเสริมสร้างความพร้อมในการบริหารจัดการ และการให้บริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย โดยใช้พื้นที่กลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่างเป็นกรณีศึกษา

2.การศึกษาวิจัยนี้ กำหนดวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสถานภาพทางการท่องเที่ยวและศักยภาพในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่างซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ลุ่มน้ำแม่น้ำโขง
2. เพื่อวิเคราะห์และประเมินบทบาท อำนาจหน้าที่ ความรู้ ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการและให้บริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
3. เพื่อประเมินความพร้อมและนำเสนอแนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.ระเบียบวิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ได้กำหนดแนวทางการวิจัยทั้งในการทบทวนเอกสารรายงานวิจัยต่างๆ และการสำรวจเพิ่มเติมในพื้นที่ศึกษา โดยมีกระบวนการขั้นตอนและวิธีวิเคราะห์ วิจัย ดังนี้

แนวคิดและขั้นตอนการวิจัย

4.กลุ่มตัวอย่างและการสำรวจข้อมูลในการศึกษาวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ซึ่งแบ่งระดับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการศึกษาวิจัยออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเทศบาล กลุ่มองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบล โดยกำหนดศึกษากลุ่มตัวอย่างเฉพาะพื้นที่ที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ตามทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (พ.ศ.2543) ครอบคลุมทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางประเพณี ศิลปวัฒนธรรมและกิจกรรม ซึ่งประกอบด้วย

1. กลุ่มเทศบาล ประกอบด้วย

- เทศบาลนคร 1 แห่ง คือ เทศบาลนครอุบลราชธานี
- เทศบาลเมือง 2 แห่ง คือ เทศบาลเมืองมุกดาหาร และเทศบาลเมืองอำนาจเจริญ
- เทศบาลตำบล 7 แห่ง ในจังหวัดอำนาจเจริญ 4 แห่ง และจังหวัดอุบลราชธานี 3 แห่ง

2. กลุ่มองค์การบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 3 แห่ง คือ

- องค์การบริหารส่วนจังหวัดมุกดาหาร
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

3. กลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่ 3 จังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่รวม 41 แห่ง

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจโครงสร้างของนักท่องเที่ยว และความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นข้อมูลประกอบในด้านการตลาดการท่องเที่ยว ส่วนหนึ่ง และเป็นข้อมูลประกอบเกี่ยวกับบริหารจัดการและการให้บริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจากประสบการณ์ของนักท่องเที่ยวและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวต่อการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยดำเนินการด้วยการใช้แบบสอบถาม โดยทำการสำรวจเก็บ ข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวหลักของพื้นที่ศึกษาวิจัยทั้ง 3 จังหวัด รวม 454 ชุด

ในการศึกษาบทบาทการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทขององค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบล เทศบาลเมืองและเทศบาลนครที่ผ่านมา และข้อเสนอแนะหรือความต้องการความร่วมมือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในอนาคต โดยใช้การสัมภาษณ์ หรือการประชุมกลุ่มย่อยตามแต่โอกาส โดยมีองค์กรที่เกี่ยวข้อง เช่น หอการค้าจังหวัด สำนักงานการท่องเที่ยว สมาคม ชมรมหรือคณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง กับการท่องเที่ยวในท้องถิ่น ตัวแทนผู้ประกอบการโรงแรม ที่พัก เป็นต้น

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้มีการนำผลการศึกษาเบื้องต้นมาจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพื่อระดมความคิดเห็นในพื้นที่แต่ละจังหวัด โดยเชิญผู้นำ อบจ. และอบต. ที่มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในพื้นที่ และ อบต. ที่มีแหล่งที่มีศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวรวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และผู้ทรงคุณวุฒิและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยร่วมกับคณะผู้ศึกษา ประมาณ 80 คน เพื่อร่วมพิจารณาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่คณะศึกษานำเสนอ และให้ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาความพร้อมท้องถิ่นและการเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว และความต้องการการสนับสนุนในการพัฒนาจากรัฐหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลจากการประชุมจะทำให้องค์กรปกครองท้องถิ่นได้รับทราบผลการศึกษาและให้ข้อคิดเห็นซึ่งจะนำไปสู่ผลการศึกษามีประสิทธิภาพในการแปลงเป็นแผนสู่การปฏิบัติในอนาคต

5.สรุปผลการวิจัย

จากผลการดำเนินการตามกระบวนการวิจัยที่ได้นำเสนอมาโดยลำดับและผลการศึกษา นำมาประมวลเนื้อหาที่ได้จากโครงการวิจัยดังนี้

5.1 ศักยภาพในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

ในพื้นที่วิจัยทั้ง 3 จังหวัดที่คัดเลือกมาในการศึกษานี้ หากประเมินจากสถานภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวได้พบว่า เป็นพื้นที่วิจัยที่ให้ภาพของตัวแทนศักยภาพการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างดี เนื่องจากจังหวัดอุบลราชธานีจะมีสภาพที่ประเมินได้ว่าได้ก้าวข้ามการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดไปสู่การเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัย รวมถึงการมีแหล่งท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทุกประเภทและมีความสมบูรณ์สูง และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักแพร่หลายขณะที่จังหวัดมุกดาหาร พบว่ามีลักษณะที่อยู่ระหว่างการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทั้งจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม และการสร้างกิจกรรมตามแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ เพื่อเพิ่มจุดขายและดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว ส่วนจังหวัดอำนาจเจริญ เป็นจังหวัดที่ได้รับการจัดตั้งใหม่ทำให้เป็นตัวแทนของจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่มากนักและยังต้องการการพัฒนาอีกมาก ดังนั้น สรุปได้ว่าศักยภาพทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานหลักของการพัฒนาการท่องเที่ยวของทั้ง 3 จังหวัด ซึ่งเป็นพื้นที่วิจัยมีศักยภาพที่แตกต่างกัน

นอกจากการพิจารณาด้านความหลากหลายและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแล้ว หากนำมาเทียบเคียงด้วยจำนวนแหล่งท่องเที่ยว ในการศึกษา นี้ โดยอ้างอิงจากข้อมูล ทำเนียบแหล่งท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พบว่าในจังหวัดอุบลราชธานีมีแหล่งท่องเที่ยวรวม 48 แห่ง จังหวัดมุกดาหารมีแหล่งท่องเที่ยวรวม 34 แห่ง และจังหวัดอำนาจเจริญ มีแหล่งท่องเที่ยวเพียง 11 แห่ง เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบความแตกต่างศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยที่แหล่ง

ท่องเที่ยวหลักที่คนมักให้ความสนใจเยี่ยมชม คือแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในจังหวัดอุบลราชธานีถึง 24 แห่ง จังหวัดมุกดาหาร 18 แห่ง ขณะที่อำนาจเจริญมีเพียง 3 แห่ง นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดอุบลราชธานียังมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป แหล่งท่องเที่ยวในกลุ่มประวัติศาสตร์ จังหวัดอุบลราชธานีมีทั้งสิ้น 16 แห่ง มุกดาหาร 12 แห่งขณะที่อำนาจเจริญมีเพียง 4 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มรองเนื่องจากมักเป็นนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจพิเศษเฉพาะเรื่อง ส่วนแหล่งท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นกิจกรรม งานประเพณี หรือสิ่งที่มีนุชย์สร้างสรรค์ จะมีจำนวนแหล่งไม่แตกต่างกันมากนัก อย่างไรก็ตามในกลุ่มนี้มักเป็นแหล่งท่องเที่ยวเสริมที่ประกอบการท่องเที่ยวในเส้นทางของแหล่งท่องเที่ยวหลักและรองซึ่งไม่สามารถใช้บ่งชี้ความแตกต่างของศักยภาพและดึงดูดใจได้ชัดเจนนัก เว้นแต่เป็นกิจกรรมประเพณีสำคัญ เช่น งานประเพณีแห่เทียนพรรษา งานประเพณีไหลเรือไฟ ของจังหวัดอุบลราชธานี เป็นต้น

แหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในพื้นที่วิจัยนี้รวม 93 แห่ง ใน 3 จังหวัด ส่วนใหญ่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมการศาสนา 28 แห่ง และกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช 27 แห่ง เป็นความรับผิดชอบของ อบต. และ อบจ. รวม 16 แห่ง กรมศิลปากร 3 แห่ง ที่เหลือเป็นของหน่วยงานอื่นๆ

5.2 ทักษะคตินักท่องเที่ยวต่อการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

จำนวนนักท่องเที่ยวที่ทำการสุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ทั้ง 3 จังหวัด มี 454 คน โดยทั้ง 3 จังหวัด มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน คือ จังหวัดมุกดาหาร จำนวน 150 คน จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 155 คน และจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 149 คน สรุปได้ดังนี้

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีจุดประสงค์ในการเดินทางมาเพื่อท่องเที่ยว (ร้อยละ 82.8) และมักเดินทางมาเป็นหมู่คณะ ประมาณ 1-5 คน ด้วยยานพาหนะส่วนตัว และให้ความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ พบว่าแต่ละจังหวัดยังคงขาดข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว ยกเว้นจังหวัดมุกดาหาร ซึ่งมีสัดส่วนการให้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอ (ร้อยละ 50.7) และนักท่องเที่ยวมีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่ม พร้อมกับข้อมูลด้านการให้ข้อมูลเส้นทางเดินทาง

ทั้งนี้ในภาพรวมนักท่องเที่ยวมีความประทับใจในด้านความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ส่วนด้านอื่นๆ เช่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมของชาวบ้าน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น แหล่งโบราณคดี/ประวัติศาสตร์ ฯลฯ พบว่ามีความประทับใจในระดับปานกลาง

ความเหมาะสมของการให้บริการของท้องถิ่นในความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่น ด้านคุณภาพของที่พักรวม การจัดภูมิทัศน์และความสะอาดของแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยของแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ ซึ่งด้านคุณภาพและความเพียงพอของมัคคุเทศก์ มีสัดส่วนของความเหมาะสมในระดับปานกลางและต้องปรับปรุงในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน

ความเพียงพอในการให้บริการของสิ่งอำนวยความสะดวกในช่วงปกติและช่วงฤดูกาลท่องเที่ยวพบว่า ในช่วงปกติโดยส่วนใหญ่จะให้บริการเพียงพอ ยกเว้น ด้านการให้บริการของสายการบิน รถไฟ จำนวนบริษัทนำเที่ยวในท้องถิ่น ขานพาหนะให้เช่า และการให้บริการมัคคุเทศก์ส่วนช่วงฤดูกาล พบว่า ไม่มีความเพียงพอในการให้บริการทุกด้าน

ส่วนผลกระทบที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ผ่านมา นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่า มีทั้งผลดีและผลกระทบในระดับปานกลาง ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในท้องถิ่น หรือการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยว การฟื้นฟู สืบสานและภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณี ส่วนในด้านผลกระทบ ได้แก่ การเกิดปัญหาอาชญากรรม การทำลายศิลปวัฒนธรรม การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนท้องถิ่น

นอกจากนี้มุมมองของนักท่องเที่ยว ที่มีต่อภาพลักษณ์ของการท่องเที่ยว พบว่า มีความประทับใจและอยากที่จะกลับมาเที่ยวซ้ำอีก หากมีโอกาส แต่การประชาสัมพันธ์และการให้ความสำคัญในการส่งเสริมการท่องเที่ยวยังอยู่เพียงในระดับพอใช้ ต้องมีการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น และเห็นว่าองค์กรปกครองท้องถิ่นควรมีการจัดการควบคุมดูแลในด้านร้านอาหารและที่พัก ไม่ว่าจะเป็นคุณภาพ ราคาและความสะอาด ความปลอดภัย ความสะดวกในการเดินทาง และการบริการของเจ้าหน้าที่ และให้ความเห็นว่าภาพลักษณ์ของทั้ง 3 จังหวัด มีความโดดเด่นเนื่องจากเป็นจังหวัดที่ติดชายแดน และมีศักยภาพในการเป็นประตูสู่อินโดจีนรวมถึงเป็นแหล่งศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่น่าสนใจ

5.3 ความพร้อมของการบริการการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองท้องถิ่น

จากผลการศึกษา ความพร้อมของการบริการการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองท้องถิ่นในระดับต่างๆ ประมวลได้โดยสรุป ดังนี้

เทศบาลเมือง / เทศบาลนคร ของ 3 จังหวัด มีความพร้อมที่จะพัฒนาการบริการการท่องเที่ยว โดยมีนโยบายและแผนซึ่งเน้นรูปแบบของการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคเป็นส่วนใหญ่ไม่จะเป็นการสร้างถนน สร้างอาคาร ปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวตามนโยบายให้พื้นที่เป็นประตูสู่อินโดจีน และเพื่อให้ประชาชนมีสภาพเศรษฐกิจที่ดีขึ้นจากการพัฒนาการท่องเที่ยว

ในระดับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล ของ 3 จังหวัด ส่วนใหญ่จะไม่มีเจ้าหน้าที่ดูแลด้านการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ แต่ส่วนใหญ่จะให้สำนักงานปลัดเป็นผู้ดูแลแทน และทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบลของ 3 จังหวัด ส่วนใหญ่เป็นการท่องเที่ยวด้านงานประเพณี กีฬา การละเล่นสำคัญ และเอกลักษณ์ท้องถิ่น รongลงมา ได้แก่ งานหัตถกรรมสินค้าที่ระลึก และการท่องเที่ยวแบบธรรมชาติ แต่สัดส่วนการท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมนั้น ยังคงสัดส่วนที่น้อย ซึ่งควรได้รับการสนับสนุนให้มากขึ้นเพื่อเป็นการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นให้ยังยืนต่อไป โดยส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องในกิจการด้านการท่องเที่ยวในด้านการปรับปรุงสภาพเส้นทางคมนาคมและขยายโครงข่ายการคมนาคม รongลงมาคือ การจัดสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการท่องเที่ยว และส่งเสริมชุมชนในท้องถิ่น ให้มีอาชีพและรายได้จากการท่องเที่ยว ส่วนด้านอื่นๆ มีส่วนเกี่ยวข้องเพียงเล็กน้อย เช่น ด้านการจัดเก็บค่าธรรมเนียมของแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากกระดบการบริหารส่วนตำบล/เทศบาลตำบล มีนโยบายและแผนซึ่งจัดทำในกรอบที่ได้มาจากเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับกิจการการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการพัฒนาในด้านสาธารณูปโภค จึงควรมีการส่งเสริมและเสริมสร้างพัฒนาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้รองรับการท่องเที่ยว รวมถึงการ สืบสานประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น และส่งเสริมการผลิตสินค้าที่เอกลักษณ์ของท้องถิ่น เพื่อให้พื้นที่ในปกครองทั้งที่มีเขตติดต่อชายแดนและไม่มีเขตติดต่อ สามารถถือต่อการเป็นประตูสู่อินโดจีน เกี่ยวกับกิจกรรมประเพณี การพัฒนาระบบการเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม รวมถึงการพัฒนาสาธารณูปโภค ด้านการมีส่วนร่วม มักอยู่ในรูปแบบของการมีส่วนร่วมของภาครัฐและภาคประชาชน เช่น การวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ นอกนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเพียงการจัดการจากภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากที่ผ่านมางบประมาณในการจัดการด้าน การท่องเที่ยวมักจัดสรรให้กับหน่วยงานที่เป็นภาครัฐในระดับจังหวัดเท่านั้น จึงทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคเอกชนอยู่ในระดับของผู้รับฟังและปฏิบัติตามเท่านั้น

ด้านความพร้อมทางบุคลากรและงบประมาณ ส่วนใหญ่จะขาดบุคลากรและงบประมาณ มีเพียงด้านการวางแผนการท่องเที่ยว การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจกรรมงานประเพณี (แบบเฉพาะกิจ) การพัฒนาระบบการเดิน การเข้าถึง การคมนาคม สาธารณูปโภค การจัดเตรียมการ ปฐมพยาบาล / สาธารณสุข และการรักษาความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยว ที่มีความพร้อมทั้งบุคลากรและงบประมาณ แต่มีสัดส่วนของความพร้อมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

ด้านนโยบาย มีความพร้อมเป็นส่วนใหญ่ ไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผนการท่องเที่ยว การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับกิจการงานประเพณี การพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว การจัดให้มีศูนย์ประชุม ศูนย์แสดงสินค้ารองรับการท่องเที่ยว การพัฒนาระบบ

การเดินทาง การเข้าถึง การคมนาคม ฯลฯ ซึ่งมีสัดส่วนความพร้อมในระดับสูง- จะมีส่วนที่ไม่มีความพร้อมเพียงด้านการจัดสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ การจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาสถานที่พักผ่อน สถานที่จอร์จ ดุซา การส่งเสริมธุรกิจท่องเที่ยว/ มัคคุเทศก์ การออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยวและผ่านแดน

ด้านการประชุมหรือ พบว่ามีการประชุมหารือเกือบทุกด้าน ยกเว้น ด้านการพัฒนาสถานที่พักผ่อน การพัฒนาสถานที่จอร์จ ดุซา การส่งเสริมธุรกิจนำเที่ยว / มัคคุเทศก์ การออกกฎระเบียบในแหล่งท่องเที่ยวและผ่านแดน และการสร้างสรรค์บริการกิจการใหม่ ด้านการมีส่วนร่วม ยังคงเป็นการจัดการจากภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ แต่การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคเอกชนมีสัดส่วนในด้านอื่นๆ เพิ่มขึ้น ด้านความพร้อมของบุคลากรและงบประมาณเพิ่มขึ้นเนื่องจากภาครัฐมีนโยบายและแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาประตูสู่อินโดจีน

ความเป็นจุดแข็งของพื้นที่ในปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล ของ 3 จังหวัด คือการมีทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามซึ่งเป็นทั้งทางธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น และการพัฒนาให้พื้นที่ในปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องกับกิจการการท่องเที่ยว เช่น การให้มีสินค้าหัตถกรรม งานฝีมือที่สวยงาม รวมถึงการได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนและประชาชนในการจัดการ การท่องเที่ยว ส่วนที่เป็นจุดอ่อนของพื้นที่ในปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล ของ 3 จังหวัด คือ การที่บุคลากรไม่มีความพร้อม (รวมถึงความไม่เพียงพอของบุคลากร) การขาดงบประมาณในการสนับสนุนเพื่อการพัฒนากิจการการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ และการขาดสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการรองรับการท่องเที่ยว เช่น การไม่มีที่พักแรมที่มีคุณภาพรองรับการท่องเที่ยวอย่างเพียงพอ

ผลที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล ของ 3 จังหวัดนั้น นำมาซึ่งผลทางบวกและทางลบ คือ ผลทางบวก ส่วนใหญ่เป็นในด้านการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นมีการขยายตัวของธุรกิจการท่องเที่ยว การสร้างสรรคงานอาชีพและการเพิ่มขึ้นของการจ้างงาน มีการสร้างการศึกษาให้กับท้องถิ่น ส่งเสริมสืบสาน หวงแหวนวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาของท้องถิ่น ส่วนผลทางลบซึ่งมีบ้างไม่มากนักมักเป็นด้านการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น การทำลายแหล่งท่องเที่ยวและทรัพยากรธรรมชาติ ความสิ้นเปลืองในการจัดระเบียบท้องถิ่น การแก่งแย่งผลประโยชน์ของคนในท้องถิ่น และความพลอดกัยของนักท่องเที่ยวและคนในท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) / เทศบาลตำบล ของ 3 จังหวัด มีระดับความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในระดับที่พร้อมมาก ไม่ว่าจะเป็นด้าน การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาระบบการเข้าถึง/เส้นทางคมนาคม ด้านสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการเกี่ยวกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ และมีด้านที่ต้องปรับปรุงคือ ด้านการพัฒนาบุคลากร การจัดเก็บผลประโยชน์จากกิจกรรม ซึ่งท้องถิ่นไม่สามารถ

จัดเก็บได้เองในแหล่งท่องเที่ยวที่มีการขึ้นทำเนียบการท่องเที่ยวแล้ว และการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายเพื่อการท่องเที่ยวส่วนการออกกระเปียบผ่านแดนนั้น องค์กรท้องถิ่นไม่มีอำนาจเต็มในการออกกฎระเบียบได้เองต้องพึ่งพานโยบายและการจัดการโดยภาครัฐในระดับสูง

5.4 โอกาสและข้อจำกัดการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่วิจัย

ในการวิจัยนี้ได้ทำการทบทวน รวบรวมแนวคิด นโยบาย ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์การพัฒนาในพื้นที่วิจัย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะเป็นปัจจัยชี้้นำหรือเป็นข้อจำกัดในการพัฒนาและเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่างทั้ง 3 จังหวัด ซึ่งในส่วนที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัย เช่นในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศว่าด้วยยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างกัมพูชา ลาว พม่า และไทย (Foreign Minister's Meeting on Economic Cooperation Strategy between Cambodia, Lao PDR, Myanmar and Thailand) เมื่อ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ที่มีข้อเสนอความร่วมมือทางเศรษฐกิจในโครงการนำร่องการพัฒนาเมืองคู่แฝดทางเศรษฐกิจตามแนวชายแดน (Sister Cities) โดยได้เลือกเน้นเมืองคู่แฝดที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้มีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่สอดคล้องกัน โดยจังหวัดมุกดาหารกับแขวงสะหวันนะเขตของประเทศ สปป.ลาว ได้รับคัดเลือกเป็นหนึ่งในสามคู่ของเมืองคู่แฝดดังกล่าว ซึ่งทำให้เมืองมุกดาหารมีศักยภาพสูงในการที่จะเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน ประกอบกับการที่จะมีการสร้าง สะพานข้ามแม่น้ำโขงแห่งที่สองขึ้นที่มุกดาหาร จะยิ่งส่งผลดีต่อการเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน และการท่องเที่ยวในอนาคต

นอกจากนี้ในการประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ ในกรอบความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต เรื่องความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว เมื่อวันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2546 ที่เมืองปากเซ ประเทศ สปป.ลาว ก็มีการให้ความเห็นชอบในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในกรอบสามเหลี่ยมมรกต (Pakse Declaration on Tourism Cooperation in the Emerald Triangle) ที่มุ่งพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่ม ซึ่งได้มีการกำหนดพื้นที่ความร่วมมือเพื่อผลักดันกรอบความร่วมมือให้เด่นชัด คือตะวันออกเฉียงเหนือของไทยได้ระบุงังหวัดอุบลราชธานี และศรีสะเกษเป็นพื้นที่สำหรับความร่วมมือ

จากที่กล่าวมาข้างต้น พบได้ว่าศักยภาพของพื้นที่วิจัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดมุกดาหารและอุบลราชธานี มีศักยภาพอย่างยิ่งในการเป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่อินโดจีน ทั้งนี้อาจเนื่องจากการมีสภาพทางกายภาพที่มีความเหมาะสมในการเป็นศูนย์กลาง การพัฒนา และเป็นศูนย์กลางโครงข่ายการคมนาคมที่สมบูรณ์พร้อมในปัจจุบัน รวมถึงศักยภาพที่จะเป็นผู้นำการพัฒนาให้ประเทศเพื่อนบ้าน

ในกรอบระดับภูมิภาคเฉพาะในประเทศไทย เมื่อพิจารณาจากกรอบแนวคิดในการกำหนด ยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งได้แบ่งกลุ่มเศรษฐกิจออกเป็นกลุ่ม ต่างๆ พบว่าจังหวัดอุบลราชธานี ได้ถูกกำหนดให้มีบทบาทเป็นศูนย์กลางกลุ่มเศรษฐกิจเพื่อ การท่องเที่ยว จากการที่ได้รับการจัดให้เป็นเมืองนำอยู่ในระดับนานาชาติ ถ้าให้มีศักยภาพในด้าน การส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ Long Stay สำหรับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมโดยเฉพาะอย่างยิ่งอารยธรรมเขมรโบราณ ส่วนจังหวัดมุกดาหาร ก็มีบทบาทเป็น ศูนย์กลางกลุ่มเศรษฐกิจเพื่อการพัฒนาการค้าเพื่อการส่งออก จากศักยภาพที่เป็นพื้นที่ชายแดนที่ถือ เป็นประตู สู่อินโดจีนที่จุดเชื่อมต่อแขวงสะหวันนะเขตที่จะมีการสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงเชื่อมโยง ระบบคมนาคมกับ สปป.ลาวและสามารถเชื่อมต่อไปจนถึงเวียดนาม

เมื่อพิจารณาจากระดับความสำคัญของจังหวัดทั้งสองที่กล่าวมาข้างต้น พบได้ว่าศักยภาพ ของทั้งสองจังหวัดมีค่อนข้างสูงโดย จังหวัดอุบลราชธานีจะมีการพัฒนาที่ก้าวเร็วกว่ามุกดาหาร ซึ่ง อยู่ในช่วงการพัฒนา เป็นที่น่าสังเกตว่าในแนวนโยบายการพัฒนาจะไม่ได้มีการกำหนดบทบาท สำหรับจังหวัดอำนาจเจริญไว้ในส่วนใดๆ ทั้งนี้เนื่องจากในระดับกลุ่มจังหวัดหรือพื้นที่วิจัยแล้ว จังหวัดอำนาจเจริญเป็นจังหวัดที่เพิ่งจัดตั้งจึงยังขาดความพร้อมในการที่จะมีบทบาทในด้านใด ด้านหนึ่ง โดยยังคงต้องพึ่งพาการพัฒนาภายใต้การชี้นำของจังหวัดทั้งสอง ซึ่งมีศักยภาพการณที่ ก้าวหน้าต่อไป

5.5 แนวนโยบายและบทบาทขององค์กรปกครองท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยว

จากวิสัยทัศน์ของจังหวัดที่วิจัยในครั้งนี้ สะท้อนให้เห็นถึงภาพลักษณ์และสถานภาพที่ชัดเจน ยิ่งขึ้น ถึงการวิเคราะห์ศักยภาพของท้องถิ่นเองในการจัดแผนการพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาพที่ได้ สรุปลไว้ก่อนหน้านี้ว่าจังหวัดอุบลราชธานีจัดอยู่ในการพัฒนาที่มีความพร้อมในระดับดี มาได้ระยะ หนึ่งแล้ว จนเป็นที่รู้จักทั่วไปและมุ่งที่จะเชื่อมโยงไปยังประเทศเพื่อนบ้าน จังหวัดมุกดาหาร อยู่ ระหว่างการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มจุดขายด้านการ ท่องเที่ยว ส่วนจังหวัดอำนาจเจริญจะเน้นการพัฒนาด้านการเสริมสร้างเพื่อการท่องเที่ยว เนื่องจากไม่ มีแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่น ดังจะเห็นได้จากวิสัยทัศน์ของจังหวัดอุบลราชธานี ที่กำหนดให้มีการ คมนาคมต่อเนื่อง การโดยสารสื่อสารสมบูรณ์ เป็นศูนย์กลางการบินภูมิภาคอินโดจีนศูนย์กลางการ ท่องเที่ยวและศูนย์กลางการค้าของอีสานใต้เชื่อมโยงสู่อินโดจีน จังหวัดมุกดาหารได้กำหนดวิสัย ทัศน์ในการที่จะเป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุนและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับกลุ่มประเทศอินโดจีน ส่วนจังหวัดอำนาจเจริญจะกำหนดวิสัยทัศน์ที่เน้นการทำเมืองให้น่าอยู่ การเน้นให้ประชาชนเกิด ความรัก ความหวงแหน ความภูมิใจในศิลปวัฒนธรรม ประเพณี การเผยแพร่ผลิตภัณฑ์พื้นเมือง เพื่อเป็นส่วนเสริมจุดอ่อนในด้านศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแทน

นอกจากวิสัยทัศน์ของจังหวัดที่กำหนดเป็นทิศทางในการพัฒนาดังกล่าวแล้ว การกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาของจังหวัด ตลอดจนการกำหนดวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทุกระดับทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลนครอุบลราชธานี เทศบาลเมืองมุกดาหาร เทศบาลเมืองอำนาจเจริญ เทศบาลตำบลองค์การบริหารส่วนตำบลทั้ง 3 จังหวัด ก็มีการกำหนดให้สอดคล้องกันในทุกระดับของแต่ละจังหวัด ซึ่งจัดได้ว่าทุกจังหวัดมีการวิเคราะห์และจัดทำแผนที่อยู่ภายใต้ศักยภาพของจังหวัด อันจะส่งผลให้วิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ สามารถดำเนินการถึงผลสัมฤทธิ์ที่วางไว้ได้ ทำให้ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวในการนำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ค่อนข้างได้ภาพที่ชัดเจน

6.แนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากผลการศึกษาในงานวิจัยนี้ นำมาเสนอเป็นแนวทางการเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเข้าไปมีบทบาทได้ดังนี้

6.1 การเสริมสร้างความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ในการเสริมสร้างความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีแนวทางดังนี้

- พัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ให้มีภูมิทัศน์สวยงามและเป็นที่ยึดใจของนักท่องเที่ยวทั้งนี้เพื่อให้มาเยี่ยมชมเป็นครั้งแรก และให้ผู้ที่มาแล้วกลับมาเที่ยวซ้ำ
- ดูแลรักษาสสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความสะอาดและเรียบร้อยอยู่เสมอ ซึ่งจะเป็นส่วนที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยือน
- ควรมีการพัฒนาและจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น สถานที่นั่งพักผ่อน ห้องสุขา ร้านอาหาร เครื่องดื่ม ศูนย์บริการข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว
- ควรมีการจัดระเบียบและควบคุมสิ่งก่อสร้างในบริเวณและโดยรอบแหล่งท่องเที่ยวให้มีความเป็นระเบียบและไม่ขัดกับลักษณะของสถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งการจัดระบบการใช้ประโยชน์จากแหล่งท่องเที่ยวของบุคคล หรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ รวมทั้งการสร้างสรรค์กิจกรรมสำหรับการท่องเที่ยว เพื่อเสริมสร้างจุดขายให้กับศักยภาพการท่องเที่ยวในพื้นที่
- พัฒนาการท่องเที่ยวโดยให้จังหวัดอุบลราชธานีเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคอีสานตอนล่าง และยกระดับขึ้นเป็นระดับนานาชาติ จากศักยภาพของการเป็นศูนย์กลางการคมนาคม การค้า เศรษฐกิจ และการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์

- ขยายฐานการท่องเที่ยวจากจังหวัดอุบลราชธานี โดยเพิ่มวงจรที่เชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน ในลักษณะวงรอบ (Loop) หรือกลุ่มการท่องเที่ยว
- สำหรับจังหวัดอำนาจเจริญควรพัฒนาจุดขายด้านการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของ ตนเองที่ชัดเจน เพราะมีแหล่งท่องเที่ยวจำกัด ไม่สามารถพัฒนาเป็นเมืองท่องเที่ยวแบบครบวงจร และคือนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวแบบเฉพาะเจาะจงได้ ควรจะเน้นลักษณะจุดพักรถ หรือพักแรมในช่วงการเดินทางและการแวะท่องเที่ยวเมื่อเดินทางผ่าน ซึ่งเน้นการได้พบสิ่งแปลกใหม่ ของที่ระลึกงานหัตถกรรมหรือการจูงใจในด้านค่าใช้จ่ายที่ถูกกว่า เช่น ศูนย์จำหน่ายสินค้าอินโดจีนริมทางหลวง โรงแรมหรูหรือคอมเพล็กซ์กลางเมืองในราคาประหยัด งานประเพณีต่างๆ
- พัฒนาพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัด ให้เป็นกลุ่มจังหวัดศูนย์กลางการท่องเที่ยวอินโดจีน โดยมีศักยภาพของด่านชายแดนช่องเม็กและด่านที่มุกดาหาร รวมทั้งการเชื่อมโยงทางน้ำของแม่น้ำโขงจากข้อได้เปรียบที่มีชายแดนติดประเทศเพื่อนบ้าน และสามารถเชื่อมโยงไปยังประเทศเวียดนามได้ ซึ่งจะเป็นส่วนชักนำในการพัฒนาและลงทุนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด มีแนวโน้มดีขึ้น ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานองค์กรต่างๆ ทั้ง ภาครัฐ องค์กรธุรกิจเอกชน ประชาชนในท้องถิ่น จึงจะดำเนินการได้เป็นผลสำเร็จ

6.2 การเสริมสร้างความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

การเสริมสร้างความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีแนวทาง ดังนี้

- พัฒนาและยกระดับความพร้อมในด้านการบริการพื้นฐานให้อยู่ในระดับที่เอื้อต่อการขยายตัวรองรับการท่องเที่ยว ทั้งในจังหวัด ภูมิภาค และเชื่อมโยงอินโดจีน
- สนับสนุนส่งเสริมและจูงใจให้มีการสร้างและพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวในแต่ละจังหวัด เช่น โรงแรม ที่พัก ร้านอาหาร- เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกแก่ นักท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้ควรมีการสนับสนุนให้มีการลงทุนในโครงการที่สนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น การสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น สถานที่ประชุม สนามกอล์ฟ การให้บริการรถเช่าและบริษัทนำเที่ยว
- ขยายปรับปรุงโครงข่ายถนนเชื่อมโยงในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ ให้เชื่อมโยงทั้งในจังหวัดระหว่างจังหวัดและเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน รวมทั้งตามแนวชายฝั่งแม่น้ำโขง

- พัฒนาปรับปรุงสนามบินอุบลราชธานีให้เป็นสนามบินนานาชาติอย่างสมบูรณ์แบบ โดยมีการให้บริการอย่างเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและประชาชน ตลอดจนมีมาตรการในการสร้างโอกาสและดึงให้สายการบินต่างๆ ที่บินไปสู่อินโดจีนให้แวะจอดที่สนามบินนานาชาติอุบลราชธานี
- พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่จะจูงใจให้นักท่องเที่ยวเพิ่มวันพักให้ยาวนานขึ้นในการท่องเที่ยว
- สนับสนุนการให้การบินไทยหรือสายการบินเอกชนอื่นๆ เปิดใช้เส้นทางการบินจากกรุงเทพฯ ผ่านอุบลราชธานีไปยังเมืองต่างๆ ของประเทศอินโดจีนพร้อมทั้งสร้างโอกาสการเป็นศูนย์กลางการบินของภูมิภาค (HUB) ระหว่างกลุ่มประเทศอินโดจีน กับประเทศไทย
- ปรับปรุงเส้นทางคมนาคมระหว่างอำเภอให้ได้มาตรฐานตลอดทั้งการพัฒนาไปยังแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอต่างๆ และการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของ สปป.ลาว เช่น น้ำตกหลี่ผี คอนพะเพ็ง แขวงจำปาสักคี โดยผ่านทางช่องเม็ก จังหวัดอุบลราชธานีและเมืองปากเซ สปป.ลาว
- พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและโครงสร้างพื้นฐานสำคัญของระบบรองรับชุมชนเมือง เช่น ระบบบำบัดน้ำเสีย ระบบกำจัดขยะในเมืองใหญ่ เช่น เมืองอุบลราชธานี วารินชำราบ พิบูลมังสาหาร เป็นต้น
- พัฒนาระบบสื่อสารโทรคมนาคมเพื่อเชื่อมโยงโครงข่ายให้ครอบคลุมกลุ่มประเทศอินโดจีนเพื่ออำนวยความสะดวกในการท่องเที่ยว
- ปรับปรุงการคมนาคมทางรถไฟให้มีความสะดวก รวดเร็ว พร้อมเพิ่มขบวนรถไฟให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนและนักท่องเที่ยว รวมถึงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประกอบให้ได้มาตรฐานและมีความสะดวกสบาย
- เร่งรัดการดำเนินการก่อสร้างสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่ จังหวัดมุกดาหาร-สะหวันนะเขต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ East-West Corridor
- จัดทำข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดและเส้นทางเชื่อมโยง เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจ เป็นการอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว ซึ่งจะมีส่วนเสริมให้การท่องเที่ยวในพื้นที่ขยายตัวยิ่งขึ้น
- จัดบริการข้อมูลและข่าวสารด้านการท่องเที่ยว แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจ เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งจัดระบบสนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ป้ายบอกทางการท่องเที่ยว เป็นต้น

- จัดให้มีศูนย์ข้อมูลและการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของพื้นที่ ซึ่งจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดและประชาสัมพันธ์งานกิจกรรมท่องเที่ยวต่างๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งคอยสนับสนุนข้อมูลต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว การมีศูนย์บริการดังกล่าว จะทำให้ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวภายในจังหวัดสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ของพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียงและสถานที่ต่างๆ ควบคู่ไปกับเทศกาลงานประเพณีที่นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยว เพื่อดึงดูดใจให้ไปเที่ยวหรือเพิ่มระยะเวลาการพักในพื้นที่ให้ยาวนานขึ้น

6.3 การเสริมสร้างความพร้อมในการบริหารจัดการและพัฒนาบุคลากร

- ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันการศึกษาของรัฐ โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี และสถาบันราชภัฏอุบลราชธานี เปิดสอนหลักสูตรหรือขอให้มีการเรียนการสอนและฝึกอบรม แรงงานที่รองรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
- จัดให้มีการฝึกอบรม เผยแพร่ความรู้ในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การอนุรักษ์คุณแลร์ภาษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว การอนุรักษ์คุณแลร์ภาษาสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวให้กับบุคลากรในหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยอาจดำเนินการภายใต้ความสนับสนุนและร่วมมือของ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และสถาบันการศึกษาต่างๆ
- จัดให้มีการให้ความรู้และอบรมแก่ภาคีทุกภาค บริษัทท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจถึงสถานที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อเป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวและช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวไปในตัว
- เปิดโอกาสในท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ องค์กรธุรกิจและองค์กรเอกชนต่างๆ มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ทั้งร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการร่วมรับประโยชน์ และร่วมประเมินผล
- มีการให้ความรู้ในการจัดทำแผนงาน โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเสนอของบประมาณให้แก่บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- การจัดกิจกรรมในการดูงานด้านการจัดการท่องเที่ยวสำหรับผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- สนับสนุนให้ชุมชนในท้องถิ่นมีการรวมตัวกันในลักษณะของชมรม กลุ่มในการอนุรักษ์ดูแลสถานที่ท่องเที่ยวในท้องถิ่น โดยมีการให้ความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินการอย่างถูกต้อง

- มีการจัดกิจกรรมภายในท้องถิ่นเพื่อหารายได้เป็นกองทุนในการดูแลรักษาหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายใต้การสนับสนุนขององค์กร หน่วยงาน และเอกชนในท้องถิ่น
- พัฒนาและสร้างความชัดเจนในเรื่องการถ่ายโอนภารกิจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกี่ยวกับการจัดเก็บและการใช้รายได้ของท้องถิ่น

6.4 การเสริมสร้างความพร้อมในการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการท่องเที่ยว

- พัฒนามาตรการ VISA Free Zone for Tourist เพื่อให้การเดินทางเข้าเมืองระหว่างประเทศได้สะดวก โดยใช้เป็นเขตปลอดวีซ่า เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวเพื่อจะสร้างแรงจูงใจและดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่
- ปรับปรุงและพัฒนาระเบียบพิธีการเข้าเมืองหรือผ่านแดนในพื้นที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ตามแนวคิด โครงข่ายและวงรอบ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับพื้นที่อื่นๆ โดยอาจมีแนวทางต่างๆ ดังนี้
  - การกำหนดเป็นเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาระบบเข้าเมืองไปเป็นระบบตลาดเดียว
  - การกำหนดกลุ่มตลาดเป้าหมายเดียวกันที่สามารถเดินทางในพื้นที่ท่องเที่ยวได้เป็นพิเศษไม่ต้องขอวีซ่า
  - ปรับปรุงและพัฒนาระเบียบพิธีการผ่านแดนหรือเข้าเมืองให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยใช้มาตรฐานเดียวกันเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย
  - นำระบบ One Stop Service มาใช้ในการอนุญาต ใช้หนังสือเดินทาง
  - พัฒนาระบบเอกสารการเดินทางพิเศษในพื้นที่พัฒนาการท่องเที่ยวร่วมกัน ที่มีระยะเวลาสั้นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เพิ่มความดึงดูดใจพัฒนาความร่วมมือในกลุ่มประเทศและปรับมาตรฐานให้ตรงกัน เช่น การจัดทำการประทับตรา VISA ครึ่งเดียวเดินทางได้ในทุกประเทศในเขตที่ตกลง เช่น วงรอบอารยธรรมขอมโบราณ เป็นต้น

7. แนวทางพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยว

7.1 การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวภายในประเทศ

จากการศึกษาความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ 3 จังหวัด (มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี) พบว่า ทั้ง 3 จังหวัดมีศักยภาพความพร้อม ปัญหาและอุปสรรคในการบริการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไม่เท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว คุณภาพและจำนวนสถานที่พักแรม ฯลฯ แต่ประเด็นสำคัญใหญ่ๆ ของแต่ละจังหวัดในด้านการท่องเที่ยวคือด้านการคมนาคมที่รองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดย

- จังหวัดอุบลราชธานี มีศักยภาพการท่องเที่ยวในด้านการคมนาคมในระดับสูง เนื่องจากมีสนามบินเพื่อรองรับการเดินทางของนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ อีกทั้งยังเป็นประตูสู่อินโดจีนทางด่านช่องเม็ก และยังเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ ซึ่งมีความหลากหลายของทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งด้านธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ ศิลปวัฒนธรรม ฯลฯ

- จังหวัดมุกดาหาร แม้ว่าในปัจจุบันมีศักยภาพการท่องเที่ยวในด้านการคมนาคมในระดับที่ด้อยกว่าจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากไม่มีสนามบิน แต่ในอนาคตจังหวัดมุกดาหารจะมีศักยภาพที่สูงกว่าจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากจะมีสะพานเชื่อมไทย-ลาวแห่งที่สองสร้างขึ้นจะเป็นประตูสู่อินโดจีนเพิ่มขึ้นอีก 1 แห่ง จากเดิมที่มีเส้นทางเรือข้ามฟากอยู่ในบริเวณตลาดอินโดจีน อันจะเป็นแรงดึงดูดให้จังหวัดมุกดาหารมีศักยภาพการท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้น

- จังหวัดอำนาจเจริญ ในปัจจุบันมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่เป็นรองจังหวัดอื่นๆ เนื่องจากเป็นจังหวัดที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นใหม่ ประกอบกับทรัพยากรด้านท่องเที่ยวของจังหวัดส่วนใหญ่จะเป็นด้านศาสนา ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี แต่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวธรรมชาติเพียงเล็กน้อย ทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดอำนาจเจริญมีความดึงดูดใจนักท่องเที่ยวต่างถิ่นได้เป็นเพียงบางกลุ่ม เช่น กลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมท่องเที่ยวด้านศาสนา หรือประวัติศาสตร์

ทั้งนี้ การที่จะพัฒนาความพร้อมในการบริการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ในกลุ่มจังหวัดริมแม่น้ำโขงตอนล่าง ที่ศึกษาซึ่งประกอบด้วยจังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ให้มีศักยภาพสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ และเป็นไปตามนโยบายของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของทั้ง 3 จังหวัด ต้องมีการประสานความร่วมมือกันเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืน ไม่ควรที่จะพัฒนาแต่พื้นที่จังหวัดของตนเอง เพราะในปัจจุบัน กระแสความนิยมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว มักนิยมท่องเที่ยวเป็นกลุ่มจังหวัดมากกว่าการท่องเที่ยวเพียงจังหวัดเดียว เนื่องจากระยะเวลาในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมีจำกัด ฯลฯ

ดังนั้น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวจึงควรสร้างความเชื่อมโยงแบบโครงข่าย (Pool Tourism) กล่าวคือ ในการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เพียง 1 เที่ยวเดินทางสามารถเดินทางได้ต่อเนื่องทั้ง 3 จังหวัดและสามารถท่องเที่ยวในกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวประเภทเดียวกันตามความสนใจทั้ง 3 จังหวัด เพื่อสนองตอบความต้องการที่แตกต่างกันของนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่ม โดยอาจแบ่งกลุ่มแหล่งท่องเที่ยวเป็น 3 แหล่ง คือ

- แหล่งท่องเที่ยวทางทรัพยากรธรรมชาติ
- แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา
- แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต

ตัวอย่างการท่องเที่ยวแบบโครงข่ายจังหวัดมุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี ดังนี้
แหล่งท่องเที่ยวทางทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดมุกดาหาร แก่งกะเบา- ภูนางหงษ์-ภูผาทิพย์
 -อุทยานแห่งชาติมุกดาหาร - ถ้ำฝ่ามือแดง -จังหวัดอำนาจเจริญ อุทยานแห่งชาติภูสระดอกบัว - ถ้ำ
 แสงเพชร - วนอุทยานดอนปู้ - จังหวัดอุบลราชธานี อุทยานแห่งชาติผาแต้ม - เสาดเลียง -แม่น้ำสอง
 สี -น้ำตกตาดโตน

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศาสนา จังหวัดมุกดาหาร -ศาลเจ้าพ่อเจ้า
 ฟ้ามุงเมือง -ศาลเจ้าแม่สองนางพี่น้อง -วัดศรีมงคลใต้ -พระพุทธสิงห์สอง -กลองมโหระทึก -จังหวัด
 อำนาจเจริญ พุทธอุทยานและพระมณฑลเมือง -วัดโพธิ์ศิลา -วัดไชยติการาม -จังหวัดอุบลราชธานี
 แหล่งโบราณคดีบ้านก้านเหลือง - วัดหนองบัว -วัดสุปฏิหารามวรวิหาร -วัดป่านานาชาติ -วัดหนอง
 ป่าพง

แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่แทรกอยู่
 ระหว่างการท่องเที่ยวอื่นๆ เป็นการเสริมรายได้ให้กับท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการจำหน่าย หนึ่งตำบลหนึ่ง
 ผลิตภัณฑ์ วิถีชีวิตของประชาชน ฯลฯ ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของแต่ละจังหวัด ควรแทรก
 เข้าตามเส้นทางการท่องเที่ยวต่างๆ

ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวยังสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวในประเทศเพื่อนบ้าน โดยผ่านทางจังหวัด
 มุกดาหารและจังหวัดอำนาจเจริญ ในกรณีที่นักท่องเที่ยวไม่มีข้อจำกัดทางด้านระยะเวลาและงบประมาณ

7.2 การพัฒนาโครงข่ายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

ประเด็นที่ได้พบระหว่างการศึกษาวิจัยในโครงการนี้ ที่กลายเป็นจุดสำคัญในการพัฒนา
 ความเข้มแข็งให้การท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัยทั้ง 3 จังหวัด คือ ศักยภาพในการเชื่อมโยงโครงข่าย
 การท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากพบว่ายุทธศาสตร์ในการพัฒนาใน
 ปัจจุบัน พื้นที่วิจัยเป็นพื้นที่มีศักยภาพอย่างยิ่งในการเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาคอิน
 โดจีน ทั้งนี้สืบเนื่องตั้งแต่การพัฒนาในโครงการอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง (GMS) จนถึงสามเหลี่ยม
 มรกต ในปัจจุบัน

ศักยภาพที่ควรพัฒนาอันจะเอื้อต่อการท่องเที่ยวของพื้นที่วิจัยเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน
 จากการทบทวนและนำเสนอในโครงการศึกษานี้ ได้แก่ การพัฒนาการท่องเที่ยวทางเรือตามแนวเส้น
 ทางแม่น้ำโขง และการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวทางบกที่มีทั้งด้านอารยธรรมของโบราณ
 โบราณคดีและประวัติศาสตร์และกลุ่มการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ของประเทศไทยลาวและกัมพูชา
 ดังนี้

- เส้นทางการท่องเที่ยวทางเรือในแม่น้ำโขง ช่วงนครพนม – มุกดาหาร – อานาจเจริญ
- เส้นทางท่องเที่ยวในแม่น้ำโขงช่วง โขงเจียม-โขงฟอน-สตริ่งเต็ริง
- โครงการท่องเที่ยวเชื่อมโยง ไทย-ลาว-กัมพูชา

@@

ภาคผนวกที่ 8
ผลการดำเนินงานของโครงการ

ผลการดำเนินงานของโครงการ

จากการดำเนินงาน โครงการวิจัยดังกล่าว สามารถสรุปผลการดำเนินงาน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
<p>ขั้นเตรียมการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. รวบรวมทบทวนข้อมูลทุติยภูมิ 2. สำรวจพื้นที่เบื้องต้น 3. ออกแบบและสร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล และผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา 4. ส่งแบบสอบถามไปยัง อบต. เทศบาล อบจ. เพื่อขอข้อมูล 	<p>ขั้นเตรียมการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิและการสำรวจพื้นที่ได้ครบถ้วนตามแผนที่วางไว้ 2. แบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลผู้ทรงคุณวุฒิได้พิจารณาเป็นที่เรียบร้อยและมีความสมบูรณ์ 3. การส่งแบบสอบถามไปยัง อบต. เทศบาล อบจ. มีการส่งไปได้ครบทั้งสามจังหวัด
<p>ขั้นดำเนินการวิจัย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การสัมภาษณ์ศึกษารายกรณี จาก อบจ. 3 แห่ง เทศบาล 3 แห่ง 2. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ 3. การสำรวจพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว 3 วัน การเดินทางรวม 9 วัน 4. การสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว จำนวน 450 ราย 5. ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลจากผลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว 	<p>ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กลุ่มตัวอย่างในการในการเก็บข้อมูลจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษา ประกอบด้วย กลุ่มเทศบาล ประกอบด้วย เทศบาลนคร 1 แห่ง เทศบาล 2 แห่ง และเทศบาลตำบล 7 แห่ง กลุ่มขององค์การบริหารส่วนจังหวัด 3 แห่ง และกลุ่มองค์การบริหารส่วนตำบล 41 แห่ง และการสำรวจความคิดเห็นจากนักท่องเที่ยว จำนวน 454 ราย ใน 3 จังหวัด 2. การสำรวจพื้นที่ตามแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 93 แห่ง เป็นการศึกษาเพื่อประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ 3. การวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลสามารถดำเนินการได้ตามแผนที่วางไว้ทุกประการ

ขั้นตอนการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
<p>จัดประชุมสัมมนาระดมความคิดเห็นในพื้นที่ (เป็นการดำเนินงานเพิ่มเติมจากข้อเสนอในโครงการซึ่งเดิมนั้นจะนำเสนอผลงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ให้กับผู้ทรงคุณวุฒิที่ส่วนกลาง)</p>	<p>1.จัดประชุมสัมมนาครั้งที่ 1 ในวันที่ 22 ธันวาคม 2546 ที่จังหวัดอุบลราชธานี และ วันที่ 24 ธันวาคม 2546 ที่จังหวัดมุกดาหาร ผลการจัดประชุมสัมมนาผู้เข้าร่วมสัมมนา ให้ความร่วมมือในการแสดงความคิดเห็นในระดับ ดี</p> <p>2.จัดประชุมสัมมนาครั้งที่ 2 ในวันที่ 8 เมษายน 2547 ที่จังหวัดอุบลราชธานี ผลการสัมมนาพบว่า ผู้เข้าร่วมสัมมนาแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์</p> <p>3.ผลจากการสัมมนาทั้งสองระยะ เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่องานวิจัยในครั้งนี้ เพราะเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องได้แสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และช่วยให้การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์มีความละเอียดมากที่สุด</p>
<p>ประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอรายงานฉบับสมบูรณ์</p>	<p>การประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูลและการจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ต้องอาศัยการเชื่อมโยงข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอยู่หลายกลุ่ม การเรียบเรียงเนื้อหาและผลการวิจัยที่จำเป็นต้องทำให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และผลการนำไปใช้ ซึ่งเมื่อรายงานฉบับสมบูรณ์เสร็จแล้วจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ได้จริง ตามความมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้</p>